BIBL. NAZ.
VITT. EMANUELE III
162
A
52

Digitized by Google

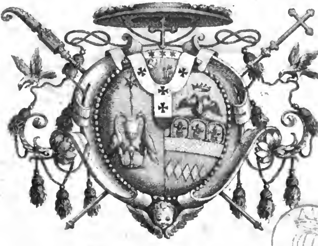
Digitized by Google

114 · L · 32

Digitized by Google

Digitized by Google

SYNODUS
DIŒCESANA BONONIENSIS
AB EMINENTISSIMO ET REVERENDISSIMO
DOMINO
D. ANDREA JOANNETTO
S. R. E. CARDINALI
ET BONONIENSIS ECCLESIÆ
ARCHIEPISCOPO
CELEBRATA
DIEBUS II. III. ET IV. SEPTEMBRIS
ANN. MDCCLXXXVIII.

BONONIÆ MDCCLXXXVIII.

APUD LONGHI ET A VULPE
IMPRESSORES ARCHIEPISCOPALES.

Digitized by Google

Digitized by Google

INDICTIO DIŒCESANÆ SYNODI

Venerab. Dignitatibus et Canonicis Metropolit. Nostræ Ecclesiæ, et ceteris Dignitatibus, et Canonicis Civitatis, ac Diœcesis Nostræ Bononiæ, nec non Parochis omnibus, Beneficiatis etc. ejusdem Diœcesis.

D. ANDREAS Ordinis S. Benedicti Congr. Camaldulenſis, Miſeratione Divina S. R. E. Tituli S. Pudentianæ Presbyter Card. JOANNETTUS, Bonon. Archiep. & S. R. I. Princeps.

TArdius quam par, et in votis erat ad Synodi celebrationem Vos convocamus, Ven. Fratres, ac Filii in Domino dilectissimi. Tarditatis caussas superfluum videtur illis exponere, quorum plerique compertas habent. Itaque ad rem nostram quod spectat, illud sæpe animo versavimus nihil antiquius esse debere Ministris Christi, quam ut uno ore atque animo et dignitatem, ad quam sunt evecti, et quod acceperunt Ministerium omni studio honorificare conentur. Id quod fieri recte non posse videtur, nisi quæ lex unum ligat omnes perinde afficiat; et quæ ratio vivendi unius animum exornat reliquos pariter omnes commendet, reddatque illustres. Non ergo dubitandum quin omnes et singuli in Ministerium vocati a Christo, illud alta mente infixum habeant, ut velint omnino se conformes fieri imagini illius, qui eos in sui sequelam, imitationem, ac disciplinam peculiari quodam beneficio adduxit, atque in album domesticorum suorum adscripsit.

Neque vero quis putet Nos eam legem laturos, quæ aut sit debilibus dura et gravis, aut robustis novum pondus adjiciat. Christi jugum suave est, neque aliud Nobis ipsi proposuimus in Congregationibus, quas frequentes habuimus, adhibitis in consilium viris, quorum est satis nota doctrina, prudentia, et pietas, quam ut velut in unum ea colligeremus, quæ unusquisque, quo tempore Clericali militiæ nomen dedit, sibi sumpsit observanda, et colenda. Nihil ergo asperum, nihil durum, nihil grave accidere potest illis, qui sponte ipsi sua jugo Christi colla submisere, immo et omnia jucunda, et suavia prægustarunt. Itaque, Ven. Fratres, ac Filii in Domino dilectissimi, accingite vos armatura fidei, ac in eo sperantes, qui vocatos vos in admirabile lumen constituit ceteris fidelibus Magistros, et Pastores, ut verbo et exemplo viam illis Domini demonstretis, eo animo, ea mente ad Synodum properate, qua decet Sanctos, eoque zelo, quo inflammatos se sentiunt, qui legem Domini die ac nocte meditantes, non sua, sed quæ Christi sunt quærunt, nec aliud ferventius, quam ut et propriam et aliorum salutem consequantur.

Jam quidquid a Vobis, Ven. Fratres Parochi, juxta monita nostra propositum fuit, discussum in præfatis Congregationibus diligenter est; constitutum autem quod in Domino saluberrimum visum est. Attamen si quid interea temporis accidisset, quod vobis videretur necessario aperiendum Nobis, atque ad examen vocandum, superest adhuc tempus, quo id commode, atque opportune perficiatis: nam habebitur Synodus diebus 2. 3. et 4. Septembris.

Reliquum est, ut recenseamus eos, qui Synodo interesse tenentur, et modum, quo ad eam debeant accedere. Notum est vero omnibus Capitula tum Metropolitanæ, tum Collegiatarum, vel hæ in Civitate existant, vel in Diœcesi, Parochos item omnes, et singu-

gulos, Beneficiatos etiam, reliquosque, quos aut jus advocet, aut consuetudo, sine gravi noxa sub pœnis a Canonico jure statutis abesse a Synodo non posse, nisi forte gravi aliqua caussa, cujus vim Nos, aut Generalis Vicarius Noster quanta ea sit dijudicabit, omnino detineantur: qua de re monitos singulos volumus, ut impediti caussam tempestive adducant, ne Ecclesiasticis legibus obtemperantes Nos cogamur negligentes pœnas luere socordiæ suæ. Dum autem de Collegiatis diximus, excepto Metropolitanæ Capitulo, quod Ecclesiæ Senatus est, brachium et fortitudo nostra, quum esse debeat Nobis conjunctissimum, et plane adhærens semper sit oporteat, non ita diximus, ut singuli Canonici dimisso Chori cultu, et Ecclesiæ servitio, interveniant Synodo, sed ut ex illis quatuor ad summum seligantur, qui ceteros repræsentent, et eorum nomine præbeant assensum iis, quæ in Synodo statuenda videbuntur. Parochi vero, Diœcesis præsertim, antequam iter arripiant Synodum nobiscum celebraturi, id accuratissime pervideant, ne aut infirmi, si qui fuerint, quidpiam spiritualis subsidii frustra desiderent, aut ne desit Ecclesiæ servitium, nec Populo pabulum vitæ. Quamobrem Ecclesiam quisque suam commendet aliis Sacerdotibus vel hi Sæculares sint, vel Regulares, qui vices suas fideliter adimpleant et accurate; tum vero itineri se committant secum deferentes talarem vestem, superpelliceum, biretum, stolam, aliaque Ecclesiastica indumenta juxta uniuscujusque gradum, et qualitatem. Nam si ubique gravitate, ac dignitate cum summa modestia excellere debent viri Ecclesiastici, profecto accedentes ad tam sacrum opus, cujusmodi est Diœcesana Synodus, celebrandum, Religionis virtutem in animo defixam, ac latentem demonstrent palam necesse est, atque confirment omni etiam externo cultu.

Atque huc pertinere etiam intelligitur ratio hospitandi, et locus. Neque enim Sacerdotes decet, Cleri-

ricosque ad Diœcesanam Synodum convenientes peculiari suo hospitio carentes apud Cauponas divertere, ibique commorari. Itaque quibus non est locus ullus in Civitate, ubi sine dedecore Ecclesiasticæ dignitatis valeant hospitari, ii Nos, aut Vicarium Nostrum Generalem, aut etiam ipsum Cancellarium Nostrum tempestive moneant, ut quos constituemus hospitiorum Præsides, possint hi opportuno tempore hospitia deligere, eaque numero eorum, quibus nullus in promptu est locus, adaptare.

Ceterum ut Spiritus Sàncti dona in hac sacra actione abunde percipiamus, ac præcipue sedium suarum assistricem sapientiam nobis comparemus, quæ nobiscum semper sit et laboret, præcipimus, ut qualibet die in nostra Metropolitana, et Collegiatis addatur Conventuali Missæ Collecta de Spiritu Sancto; in Parochiis vero singulo die festo præter Collectam una cum Populo Parochus, absoluta Missa, vel hymnum *Veni Creator* cum consuetis orationibus, vel pro qualitate Populi ter Dominicam orationem, ac salutationem Angelicam cum *Gloria* devotissime recitet.

Denique Edictum hoc publicis, et consuetis hujus Civitatis, et Centi, Oppidorum etiam Nostræ Diœcesis locis affixum, et ad Vicariatus ejusdem Diœcesis transmissum, volumus ita omnes, qui de jure, ut supra, aut consuetudine convenire, atque interesse Synodo tenentur, arctare, et afficere, ac si unicuique personaliter exhibitum fuisset, et intimatum.

Ex Palatio Nostro Archiepiscopali Bonon. hac die 10. Maii 1788.

D. A. Card. Joannettus Archiepiscopus.

Petrus Magnoni Cancell. Archiep.

AN-

ANTE
SYNODI DIŒCESANÆ
INCHOATIONEM
ALLOCUTIO
EMINENTISSIMI ARCHIEPISCOPI.

QUanta animi jucunditate, quanta cordis exultatione vestrum in conspectum descendam, Ven. Fratres, et quotquot adestis Filii in Domino dilectissimi, hac ipsa die Nobis ob eam caussam celeberrima, quod ea de re sumus acturi, quæ Redemptori nostro Deo, et homini nonnisi acceptissima potest accidere, vix ac ne vix quidem aut animo possum complecti, aut verbis enarrare. Quum enim ille, cujus verba nunquam præteribunt, futurum se in medio eorum, qui suo in nomine congregantur, per summam benignitatem sit pollicitus, videor mihi intueri ipsum Jesum in cordibus vestris sedentem, qui doceat vos omnem veritatem, suscitetque Sancto suo Spiritu in vobis gratiam, quæ data est vobis per manum Presbyterii.

Atque equidem si vestrum quisque, neque enim hac de re licet minimum dubitare, si quisque vestrum ea mente huc accessit, ut quæ leges Ecclesiasticos viros, atque adeo Christi ministros, et dispensatores mysteriorum Dei omnino decent, eas lubentissime amplectatur, et quæ monita, ac præcepta Sacri inculcant Canones, hæc quasi sua sibi quisque constituat, profecto sanctam hanc cogitationem, voluntatemque a Deo per Jesum Christum, a quo omne datum optimum, accepisse vos credimus, et confitemur: id quod esse non potest, nisi Christus, qui solus Spiritu suo unius homines efficit voluntatis, in vobis sit, et moras faciat

 gra-

gratiſſimas. Quamobrem nequit non magnopere gaudere, et exultare in Domino mens mea, fidei oculis perſpiciens illum ipſum, qui terribilis, atque juſtiſſimus futurus eſt Judex noſter, omni nunc ſemota ſeveritate, tamquam Patrem amantiſſimum, Magiſtrum ſuaviſſimum, Ducemque egregium atque tutiſſimum Vobis præſentem adeſſe, Vos paterno affectu complecti, inſtruere, tueri, atque in ſemitas rectas adducere. Supplex igitur, ac pronus in terram, ut alias, ſic nunc cum fiducia adeo thronum gratiæ, precorque demiſſiſſime tantam hanc Majeſtatem ſumma cum benignitate conjunctam, ut quoniam me plane indignum juſſit hanc Metropolitanam regere Eccleſiam, quam ſuo ſanguine acquiſivit, ſanctiſſimo etiam ſuo Spiritu illuſtret, doceat, atque erudiat, ut jam non videar loqui ego, ſed ille, quem habitare in me cupio vehementiſſime, Chriſtus.

Sed quid ego loquar, Ven. Fratres, quod Vobis præſertim, qui plerique aut Magiſtri in Iſrael, aut animarum eſtis Paſtores vel ignotum ſit, vel non alte animo infixum? Quid ergo? Conticeſcam? Non id patitur muneris noſtri ratio, non id ſinit iſte locus ad dicendum ampliſſimus, ut loquamur immo compellit humanæ ipſa conditio naturæ. Nam certe, quæ divina ſunt fide credenda nos et corde credimus ad juſtitiam, et ore profitemur ad ſalutem, et tamen, quæ eſt noſtra infirmitas, operamur aliquoties multa abſtracti concupiſcentia, et illecti, quaſi fidei ejuſdem obliti, aut neſcientes immaculatam illam Legem, quæ animas ad Deum convertit, retrahit a terrenis, abhorretque ab omni culpæ inquinamento. Nimirum indigemus omnino omnes, ut ſæpe recolamus quæ alias didicimus, ut alieno etiam ore inſonent nobis, quæ facienda novimus; qua voce ille, qui ex infirmitate erumpit languor, evaneſcat, atque excitato confirmatoque ſpiritu ferveat animus, ſumatque vires ad illas alacrius percurrendas vias, quas quum ingreſſi fuerimus, noſtri non

ar-

arctabuntur gressus, nec ullo impedientur offendiculo.

Atque hæc quidem cogitatio, peracto Sacræ Pastoralis Visitationis cursu, impulit Nos ad cogendam totius Diœcesis Synodum, videlicet, ut quæ ab Antecessoribus Nostris tam sancte, et ex communi utilitate sancita fuerunt, in memoriam revocaremus, earumque usum, et observantiam firmissime commendaremus. Neque enim Nos ii sumus, qui positos a Patribus terminos transgressuri novas sternere vias, Majorum instituta, et antiquam disciplinam reformare, aut corrigere audeamus; temeritatis, et periculi, ne quid gravius dicam, plena res esset; sed insistere Antecessorum vestigiis plane volumus, certi Nos ab omni erroris labe abfuturos, si quæ Patres nostri, quorum cum Romana Apostolica Ecclesia ceterarum Matre, et Magistra fuit arctissima conjunctio, tradiderunt, nobisque veluti hæreditatem incontaminatam reliquerunt, ea et sincera mente amplectamur, et opere accurato compleamus. Compleamus, inquam. Namque meminerimus oportet, nos, qui in sortem Domini vocati sumus, ac verbi accepimus Ministerium, si forte prædicationi vivendi ratio nostra minus studiose respondeat, aut in vitia, quæ aliis effugienda proponimus, aliquando ipsi prolabamur, reos apud Deum futuros non unius, aut alterius, sed multorum omnino criminum: verissime enim animadvertebat Magnus Gregorius * subjectos quosque *non sectari verba, quæ audiunt, sed sola quæ conspiciunt exempla pravitatis imitari:* cui malo illud adjungi solet, quod magnopere vitandum indicit Apostolus, nempe quod vituperetur ministerium nostrum: quo quid gravius, quid potest accidere perniciosius? Vituperato quippe hoc ministerio reliquum remedium nullum est morbis animæ, spes nulla affulget a perditionis via commissam plebem retrahendi, atque ad salutis tramites perducendi. Nostis enim providentissimum Deum Sacerdotum uti consuevisse ministerio ad illuminandas perditorum homi-

* *Reg. past. p. 1. c. 2.*

num mentes, ad corda allicienda, ad avertenda pericula, ad malam depellendam voluntatem, bonam vero creandam, inducendamque. Quod si sacrum Ministerium in vituperio est et contemptu, divinum verbum, experientia docente, aut prorsus non excipitur, aut acceptum despiciendo suffocatur. Hinc homines, quorum sensus in malum proni sunt ab adolescentia, nullo adhibito fræno in præceps ruunt miserrime. Nam terrenis immersi deliciis in voluptatibus putrescunt, ac retuso conscientiæ stimulo ut liberius vivant ita sensim a fide deficiunt, ut animorum immortalitas, atque adeo ipsa Dei negetur existentia, aut si forte existat Deus, nihil de humanis sit sollicitus.

Deflet amarissime hæc tanta, et tam gravia mala Ecclesia Mater suo in sinu serpentia; et eo magis dolet, quod multos filios, quos bonis ipsa suis enutrit, a quibus propterea illud expectat, ut doctrina et exemplo populos in viam dirigant justitiæ, Deo efficiant acceptabiles, et bonorum operum sectatores, intelligit sibi ipsis pravis moribus eam labem inurere, quæ divini verbi vim omnem hebetet, atque perstringat, quæ vocem virtutis, vocem, quæ alioquin vel ipsos cedros confringeret, debilitet plane, atque enervet. Quare et amanter, et ardenter illud ad aures uniuscujusque nostrum illud ingeminat quod alias audivimus: * *Sit doctrina vestra medicina spiritualis populo Dei, sit odor vitæ vestræ delectamentum Ecclesiæ Dei*. Equidem si Apostolo præcipiente quisquis Christum sequitur, Christi bonus odor esse debet in omni loco, quanto magis eandem odoris suavitatem diffundere debent, qui quo primum tempore famulatui se addixerunt Ecclesiæ, illud publice professi sunt non aliam hæreditatis partem sibi eligere, nisi Deum, cujus honorem et gloriam omni nisu in se ipsis atque in aliis promovere nunquam cessabunt.

* *Pont. Roman. de Ord. Presb.*

Quapropter lætari me oportet maxime, vobiscum autem gratulari vehementer, quod huc eo animo conveni-

venistis, ut renovato mentis vestræ spiritu non modo Ecclesiæ Matri abstergantur lacrymæ, et amoveatur dolor, sed ea etiam lætitia ipsa afficiatur, quam peroptat summopere, nempe, ut ardentius quam antea certam vestram vocationem facientes diligenti Synodalium Constitutionum custodia et vestram, et aliorum operemini salutem. Ergo primum mihi illud dicam, et unusquisque vestrum sibi dictum idem deinceps reputet, quod Sanctissimo viro Timotheo intonabat Paulus: * *attende tibi, et doctrinæ, insta in illis.* * 1. ad Tim. 4. v. 16.

Quid vero aliud est primum hoc: *attende tibi*, nisi propriæ sanctitati incessanter, et accuràte ita insistere, atque in illis ita perpetuo versari, quæ ad Ecclesiastici Ordinis dignitatem, verumquè decus pertinent, ut nihil nisi grave, moderatum, ac religione plenum mores nostri præseferant; immo quotidie nova quædam virtutis accessio, novus quidem sanctitatis splendor in iisdem affulgeat? At doctrinæ nomine quid sibi Apostolus velit id per vos ipsi intelligitis, studium videlicet Christianæ Religionis, quam qui penitius noscit, ferventiori animo amat, colit, veneratur, qui ignorat corde corrumpitur et mente, qui vero superbe scrutatur languet circa quæstiones, pugnat verbis, errat a fide, et ab omni deficit veritate. In eo autem præcipue studium hujusmodi positum est, ut sacras literas versemus assidue, et reverenter: sunt enim vero fontes uberrimi, qui cuique patent ad hauriendam aquam salientem in vitam æternam; sunt præterea illa lux splendida, quæ errorum tenebras dispergit, veritatis fulgore mentes illustrat, animos igne charitatis inflammat. *Omnis* quippe *Scriptura*, eodem Apostolo teste *, *divinitus inspirata utilis est ad docendum, ad arguendum, ad corripiendum, ad erudiendum in justitia, ut perfectus sit homo Dei ad omne opus bonum instructus.* Nihil igitur antiquius nobis sit, quam ut de virtute in virtutem euntes ascensiones in corde nostro disponamus, nihil jucundius, quam ut in le- * 2. ad Tim. 3. v. 16.

lectionem Sacrarum Scripturarum diu noctuque incumbat mens nostra: ex quo illud præterea fiet, ut sententiam condemnationis illam terroris plenam certissime evitemus, quam per Prophetam tulit Omnipotens, repellendos videlicet eos esse, ne Sacerdotio fungantur Deo, qui a se Dei scientiam repulerint. Et merito quidem; nimis enim iniquum est, ac turpe sacram suscepisse militiam, et aut nolle in statione consistere, aut quæ sunt reliqua ejusdem militiæ detrectare.

At proh dolor! Nihil est tam sanctum, tam rectum, quo ingeniorum effrænis libido non abutatur. Codex ille sanctissimus, Dei Omnipotentis litera, quæ sanctitatem, et veritatem ubique redolet, ab illis, qui superbia inflati plus volunt sapere, quam oportet, ad hæreses confirmandas, ad errores promovendos, ad excitandas novitates per summam impietatem traducitur. Neque enim aut est, aut fuit unquam hæreticus aliquis homo, qui sanam non sustinens doctrinam, et a veritate auditum avertens, Sacra Scriptura tamquam scuto non se satis tutatum falso, ac stulte existimaverit. Est id proprium eorum, qui confidentes nimium ingenio quisque suo traditiones, ac doctrinam Patrum despiciunt, principem autem, et Apostolicam Ecclesiam, quæ veritatis columna est, et firmamentum, nec sequuntur, nec reverentur. Nos vero, Ven. Fratres, Filii dilectissimi, nos inquam intellectum captivantes in obsequium fidei non alia ratione divinum interpretabimur verbum, nisi ad unanimem Patrum sententiam, qui Apostolicis traditionibus constantissime inhærentes, eas fideliter scripto tradiderunt, docueruntque quo sensu loquuti sint Prophetæ, et Sancti Dei divinitus inspirati. Consulendi itaque Patres, adeunda Concilia, Canones, seu Regulæ Ecclesiasticæ perpendendæ; nec ab hisce vel latum unguem discedamus oportet, ut in fide firmi esse possimus, et in scientia perfecti.

At enim; vix ac ne vix quidem brevis hominum

vita

vita sufficit ad hæc peragenda. Præsto tamen nobis est Apostolicarum Traditionum fidissima Custos, cui datum etiam illud est, ut omnes Ecclesias peculiares in fide confirmaret, atque in morum doctrina, videlicet Romana princeps Ecclesia, cui semper præest in Successoribus, in quibus et loquitur ille Petrus, in quo tamquam in immobili Petra suam fundavit Christus Ecclesiam. Huic ergo adhæreamus invictissime, hanc sequamur perpetuo, quæ illa probat probemus et nos, quæ respuit respuamus: erit illa nobis inter tumentes quæstionum novarum fluctus salutis anchora, erit portus tutissimus, in quo quieti, et tranquilli Sanctorum scientia perfruamur ad nostrum, aliorumque profectum.

Qua quidem scientia et doctrina cum morum gravitate ac sanctitate conjuncta eo nunc magis præcellere omnes debemus, quod in tanta hac temporum perversitate, in tanta errorum colluvie, in tanto vitiorum cumulo oportet nos bella Domini præliari ad conterendos Religionis hostes teterrimos, quorum ea est effrons, ac vafra indoles, ut verborum lenociniis incautos decipiant, excitentque, omni posthabita verecundia, ad puriora rejicienda dogmata, ad leges tum Divinas, tum Ecclesiasticas contemnendas et proculcandas, dicentes bonum malum, malum bonum. Illud præterea dolentes audivimus eo audaciæ interdum progredi hujusmodi seductores, ut non vereantur disputationes inire fraudolentas, seque in Magistros veritatis, atque innatæ libertatis extollere ac prædicare coram indoctis, ut discipulos sibi alliciant, sectamque impiorum efficiant ampliorem. Temeritatem hujusmodi quis ferat Christianorum? Sacerdotum autem, ac reliquorum, qui Ecclesiasticæ militiæ dato nomine divinum honorem vindicare debent, quis eam omni nisu reprimere, et contundere non conabitur? Illi vero, quos invigilare pro suo munere oportet rationem reddituros pro animabus, quas habent concreditas, an non neces-

se

se prorsus est, totis viribus contendant ejusmodi pestem a finibus ovium suarum avertere, ejicere, profligare? Atqui hæc omnia sine vera pietate, morumque integritate, sine intima dogmatum cognitione, scientiaque divinæ legis perfici nullo possunt modo. Tanto igitur magis splendeamus necesse est nos moribus sanctissimis, ut qui ex adverso est vereatur nihil habens mali, quod nobis objiciat; plena autem Religionis scientia præditi simus, ut non modo alios docere, sed veritati repugnantes redarguere etiam, revincere, atque ab errorum tenebris ad veritatis lucem reducere valeamus.

Fuit magna semper in existimatione doctrinæ apud exteros Bononiensis Clerus, ut qui innutritus lacte ejus Matris, quæ studiorum Mater jure appellata est. Non ergo dubitandum, quin acquisitum a Majoribus decus Clerus nunc temporis non modo velit sibi sollicite retinere, verum etiam studeat diligenter illud augere gravioribus atque Ecclesiæ dignis studiis, Sacræ nimirum Scripturæ, Patrum, Conciliorumque, animum accuratissime adjiciendo.

Quæ dum dicimus, Ven. Fratres, non quasi querelas instituimus: plurimos enim hoc ipso in loco jucundissime amplectimur et apprime doctos, et nominis etiam celebritate claros, sed eo dicimus, ut currentibus addamus stimulos, quibus vester concitetur zelus ad adolescentes hosce dilectos filios in Sanctorum scientia erudiendos; hi vero monitis, atque doctrinis vestris tamquam facibus inflammati exardescant ad æmulanda illa meliora charismata, quibus Vos illis prælucetis.

Propius jam vero ad sacrorum Rituum præscripta accedamus ad Synodi celebrationem.

CON-

CONSTITUTIONUM SYNODALIUM LIBER PRIMUS.

CAPUT I.

De Catholica Fide.

I.

QUum multa sint, quæ sollicitudinem nostram exacuant et incendant, illud certe præcipuum est, ut Sancta, Apostolica, Catholica Fides pura, incolumis servetur, et ne ulla impiorum hominum injuria et pravitate violetur. Etenim *Fides est humanæ salutis initium, fundamentum, et radix omnis justificationis, sine qua impossibile est placere Deo, et ad filiorum ejus consortium pervenire*, ait Tridentina Synodus (1). Hæc autem Fides tamquam scutum est (2), quo præliantium potestatum ignita tela depellimus. Hac qui caret, stultus, miser, jumentoque similis est, ut ait divus Joannes Chrysostomus (3). Hæc Fides, quam sincero animo profitemur, prædicamus, et tuemur, illa ipsa est, quam Christus docuit, quam promulgarunt Apostoli, quam confirmavere Concilia, quam sancta Romana Ecclesia omnium Ecclesiarum Mater, et Magistra perpetuo tenuit, quam sancta Tridentina Synodus sanctissimis legibus, et institutis munivit, et sepsit, quam denique sanctissimi, et vigilantissimi hujus Ecclesiæ Præsules a primis temporibus ad hæc nostra sedulo servatam, incorruptam, atque integram nobis demandarunt.

(1) *Sess. VI. Cap. VIII.*
(2) *Ad Ephes. VI.*
(3) *Hom. VIII. in Epist. ad Rom.*

Equidem nullo non tempore Satanæ artibus, et perditorum hominum malitia impetita Fides fuit; sed certamen forte dedit ei Deus, ut vinceret. De suo tempore conquerebatur divus Joannes Chrysostomus (1), Ecclesiam a sua præstantia, et dignitate, quam primis temporibus obtinuerat, excidisse, eamque comparabat Matronæ spectatissimæ, quæ quum senuerit, dolore quodam concepto in amissæ juventutis ornamenta intenderet. Quod multo majori ratione de nostris temporibus est dicendum, et ob tantam temporum diuturnitatem, et ob incredibilem Ecclesiæ, et rectæ Fidei oblatrantium inimicorum multitudinem, quæ adeo excrevit, ut, nisi præclara illa Salvatoris nostri promissio consolaretur atque firmaret, qui se adeo stabile Ecclesiæ suæ fundamentum posuisse adfirmavit, ut portæ Inferi eam oppugnare et perdere numquam possint, verendum esset, ne hoc tempore tot machinis concussa, tot hostibus undique obsessa, occasum passura esset. Sed perpetuæ sint Deo clementissimo grates, qui hanc Ecclesiam Bononiensem tot præsidiis ornavit, tot ei contulit eximios Pastores doctrina, et religione præclarissimos, qui divinum Fidei depositum, ceu pretiosam hæreditatem diligentissime conservarunt, sanamque etiam disciplinam nobis tradiderunt, adeo ut Ecclesia Bononiensis illud psalmi (2) sibi usurpare jure possit: *funes ceciderunt mihi in præclaris: etenim hæreditas mea præclara est mihi*. Quamobrem, quum nobis hæc ipsa Ecclesia administranda sit data, nihil antiquius habemus, quam ut ejus pulchritudo, et decor omni ex parte servetur, et in perpetua quadam, quasi pastorali vigilia consistamus, ne Fidei sanitas ullo modo labefactetur.

(1) *Homil. XXXVI. in Ep. I. ad Cor.*

(2) *Ps. XV. v. 6.*

II.

Itaque quum dicat Apostolus (3): *corde creditur ad justitiam, ore autem confessio fit ad salutem*: Curatores animarum in eo primum elaborare debent, ut

(3) *Ad Ro. X. 10.*

ut in omnium corde firma, et stabilis Fides permaneat, et id ratum et certum habeant, quod a Deo traditum esse sanctissimæ Matris Ecclesiæ auctoritas comprobarit. Serpit enim malum infinitum, manatque in dies latius, ut plures in sinu Ecclesiæ educati, ab ea, quam a primis annis acceperunt, Fide aberrantes, et si exterius pœnarum metu compressi non valde se prodant, in corde tamen Fidem abnegent, vanis perplexitatibus irretiantur, et putantes se esse sapientes stulti fiant. Omnium miserrimi hi sunt, qui, quum nulla ipsis scintilla veritatis affulgeat, in tenebris ambulant, et innumerabilium peccatorum situ, et fœditate tabescunt. Neque in hanc sanctæ Fidei jacturam incidunt, nisi magno peccatorum pondere traducti, quorum mentes angustæ, humiles, pravæ, oppletæ tenebris et sordibus splendorem Fidei nec intueri, nec sustinere diu potuerunt.

Idcirco ii omnes, quibus animarum cura commissa est, persæpe doceant, quanti faciendum sit Fidei donum, et quam nefarium crimen sit, Spiritus Sancti opus extinguere, et perdere: excolendum illud esse morum honestate, et fuga vitiorum, ut charitatis præsidio firmatum, et roboratum sit: Dei verbis firmissimum assensum esse præstandum, et ideo nos fideles vocari, quod sine ulla dubitatione dictis credamus, et nihil dubitemus, ut ait divus Joannes Chrysostomus (1): Qui vel unum Fidei articulum non credunt, eos omnem Fidem amittere, sicut uno tantum gravi peccato tota deperditur charitas, ut docet divus Thomas (2): Quin et sola unius articuli dubitatione voluntate suscepta, Fidem corrumpi: tantam vero esse hujus criminis gravitatem, ut deficere a Fide peccatorum maximum dicatur ab eodem sancto Doctore (3), et peccatum remissionis incapax, non quod ex Dei misericordia remitti non possit, sed quod difficilioris remissionis, et curationis sit, ut pote in Spiritum Sanctum patratum (4).

(1) *Hom. I. in I. ad Timoth.*

(2) 2. 2. Q. *V. Art. III.*

(3) 2. 2. Q. *X. Art. III.*

(4) 2. 2. Q. *XIV. Art. III.*

Doceant præterea quædam esse Mysteria, quæ implicite credere non satis sit ad salutem, idcirco nedum credendum de Deo esse firmissime, *quia est, et inquirentibus se remunerator sit* (1); sed esse de necessitate salutis necessarium explicite credere Mysterium sanctissimæ Trinitatis, et Incarnationis, et Passionis, et Resurrectionis Christi (2): atque adeo nullo tempore intermittant hæc sacrosancta Mysteria exponere, et inculcare.

(1) *Ad Heb. XI. 6.*

(2) *D. Tho. 2. 2. Q. II. Art. VII. & VIII.*

Ne vero Fidei ardor defervescat, repetitis sæpe actibus Virtutum theologicarum est restaurandus, quos qui longa temporis intercapedine renovare negligat, gravi se crimine obstringit, ut ex Ecclesiæ sanctionibus constat (3). Quare diebus festis de præcepto nedum Parochi, sed et alii Sacerdotes in Ecclesiis subsidialibus, atque in Oratoriis a parochiali Ecclesia mille passibus dissitis horum actuum formulam in calce Synodi (4) appositam sic ad verbum distincte, et expresse pronuntient, ut a populo exaudiri, et repeti possit (5). Quod si hoc facere prætermiserint, non patiemur absque animadversione negligentiam hujusmodi elabi. Ii vero, qui pie et religiose hos actus frequentabunt, præter Fidei constantiam, qua munientur, Indulgentias quoque lucrabuntur a sancta Sede impertitas, quæ in calce Synodi adjunguntur (6). Sed videant animarum Curatores, ne populus sit ut *Ephraim vitula docta diligere trituram*, ut est a Propheta dictum (7), et præter verborum sonum nihil intelligat, nihil sapiat, et labiis Deum honoret, cor autem eorum longe sit. Imbuant igitur eum diligenter, quid de Deo sit credendum, et cur credendum, quid, et quare a Deo sit sperandum, et quid in Deo sit diligendum, ut quasi a cortice verborum in intimam sensuum quasi medullam penetrare possit.

(3) *Propos. damnat. ab Innoc. XI. & Alex. VII.*

(4) *Appen. N. I.*

(5) *Bened. XIV. Notif. V. Vol. IV.*

(6) *Appen. N. eod.*

(7) *Osee X. v. 11.*

III.

Quia vero *ore fit confessio ad salutem*, ut negare

gare Fidem numquam licet, ita eam exterius profiteri aliquando debet homo catholicus (1) vel ad honorem Fidei tuendum, vel ad parendum sanctissimis Ecclesiæ legibus. Nos ipsi dum Synodalis conventus haberetur, ut faciendum Episcopis commendat Benedictus XIV., (2) exemplo præivimus, et ex consueta formula coram adstantium Sacerdotum cætu, atque cum illis Fidei professionem emisimus. Qui vero ad Dignitates, et Canonicatus in nostra Metropolitana evehuntur, omnino obtemperare debent Synodo Tridentinæ præcipienti, (3) ut ne dum coram Nobis, vel Vicario nostro Generali, sed etiam in Capitulo Fidei professionem emittant. Provisi etiam de Beneficiis quibuscumque curam animarum habentibus coram Nobis, vel Vicario nostro ad eamdem habendam Fidei professionem tenentur. Hi autem omnes intra duos menses a die adeptæ possessionis id perficiant, alioquin fructus suos non facient, nec illis possessio suffragabitur. Sub quibus pœnis Ecclesiarum, seu Militiarum Commendatarii, etiam sub quovis titulo, se obligatos esse noverint ex Constitutione Pii IV. (4)

Mandamus quoque, ut ii omnes, qui Beneficium simplex consecuti sint, vel Canonicatum in Ecclesia Collegiata, eamdem publicam Fidei testificationem promant. Nullus præterea (5) ad audiendas Confessiones, vel ad divinum Verbum faciendum electus, sive Regularis, sive Sæcularis sit, admittatur, qui, ut primo pro tanti operis ministerio fuerit approbatus, Fidei professionem aliquando coram Nobis, vel Vicario Nostro non emiserit. Eamdem quoque ad formam Constitutionis Pii IV. (6) sub pœnis in ea contentis sacræ Theologiæ, Juris Cæsarei vel Canonici, Philosophiæ, vel Medicinæ laurea decoratis, et omnibus instruendæ juventutis in aliquod magisterium vocatis omnino faciendam præcipimus. Procuratores item, et Notarios nostri Tribunalis pro causis sanctæ Inquisitionis ad ipsam obligamus (7). Qui ex harum legum præscripto nondum

Fidei

(1) *D. Tho. 2. 2. Q. III. Art. II.*

(2) *Lib. V. De Synod. Diæces. Cap. II. §. IV.*

(3) *Sess. XXIV. Cap. XII. de Reform.*

(4) Injunctum nobis *id. Nov.* 1564.

(5) *Synod. Jacob. Boncomp. Lib. I. Cap. I. Et Synod. Hieronym. Columnæ. Lib. I. C. I.*

(6) In sacrosanctæ. *Idib. Novembr.* 1564.

(7) *Synod. Jacob. Boncomp. Lib. I. C. I.*

Fidei professionem emiserint, intra duos menses ab hac Synodo elapsos omnino perficiant. Erit autem nostri Cancellarii Archiepiscopalis in libro ad id comparato, eorum omnium describere nomina, qui eamdem professionem ex stata formula emiserint, adjectis patria, loco, et tempore, et gradu singulorum. Si qui vero vel propter longinquitatem locorum, vel aliis difficultatibus præpediti a Nobis facultatem obtinuerint, ne ad Urbem accedant, hi coram Vicario foraneo, et testibus Fidei professionem enuncient: foranei vero Vicarii intra mensem ab eo actu peracto Cancellario nostro de scripto testimonium exhibeant, quo illos omnes suo munere perfunctos doceant.

I V.

Sed quantus est impiorum hominum furor, et intollerabilis petulantia, ut externam Fidei professionem extinguant, et deleant? Crescit in dies singulos hostium Ecclesiæ, et Fidei numerus, ut illud divi Joannis Apostoli omnino contingat (1): *nunc Antichristi multi facti sunt*. Hi erroneas, hæreticasque opiniones, si facilem aditum inveniant, alienis auribus insusurrant, et disseminare pergunt, et Ecclesiæ amantissimæ Matris perduelles, et ingrati illam oppugnare non desinunt: ejus leges, et auctoritatem contemnunt, jejunia parvipendunt, sacros ritus despiciunt, Sacramentorum frequentiam irrident: quumque nullam habeant, vel admodum exiguam Dei et divinarum rerum notitiam, et solas voluptates expendere atque æstimare sciant, effrænata audacia de rebus gravissimis disputare sibi arrogant, suoque ingenio dimetiri præsumunt: atque adeo omnem veritatis semitam derelinquunt: *animalis homo*, ait Apostolus (2), *non percipit ea, quæ sunt Spiritus Dei: stultitia enim est illi; et non potest intelligere, quia spiritualiter examinatur*. Et pl[illegible] *indignum rationem Fidei humanis committi ratiuncu[illegible] agitandam, quam tam certa ac stabili veritate constat*

esse

(1) *Epist.* I. *Cap.* II. 18.

(2) I. *Corin.* II. 14.

esse subnixam ait divus Bernardus (1). Nunc autem res eo adducta est, ut sanctissima Fidei dogmata a Christo Domino lata, ab Apostolis promulgata, sanguine tot Martyrum confirmata, tot prodigiis illustrata, a tot Viris sanctissimis transmissa, tanta sæculorum diuturnitate et consensione corroborata, in tantam lucem deducta, mulierculârum, et ganeonum, et otiosorum, qui unguentis nitent, impurissimis vocibus obfuscentur, et discerpantur.

(1) *Epist. CXC. Edit. Mabill.*

Quorum furiosi impetus sunt retundendi, insanique conatus propulsandi, ut obstruatur os loquentium iniqua, ne simplices et debiles, *ceu parvuli fluctuantes* (2) *circumferantur omni vento doctrinæ in nequitia hominum, in astutia ad circumventionem erroris*. Quare in hoc evigilare debet Parochorum cura, et labor, ne ullus seratur infensus Fidei error: si vero quempiam deprehendent, qui hæretica verba, vel quæ hæresis suspicionem faciant, proferat, hunc gravissime increpent, et omni studio contendant, ne imposterum has pestiferas opiniones ad aliorum aures effundat, et jam evulgatas diluant, atque confringant: deinde vel Nobis, vel hæreticæ pravitatis Quæsitoribus quantocius eos deferant. Persæpe moneant omnes Christifideles, ad quos hujus criminis notitia pervenerit, eosdem, nullis exceptis nec Regularibus, nec aliis quibuscumque, teneri perperam de Fide loquentes denunciare: qui refractarii id facere prætermittent intra unius mensis periodum, ipso facto anathemate Summo Pontifici reservato illigari. Hinc Concilium primum Provinciale Bononiense prudentissime præcipit Parochis (3), ut saltem singulis annis Edictum de hæreticis denunciandis promulgent. Quod omnino a Parochis observari volumus in populi frequentia, et intra Missarum solemnia (4).

(2) *Ad Eph. IV. 14.*

(3) *Tit. De Haret. denunciand.*

(4) *Synod. Jacob. Boncomp. Lib. I. Cap. 2. Et Hieronym. Column. Lib. I. Cap. I.*

V.

Verum hanc tam adultam Ecclesiæ pestem alit et fovet, estque veluti ulceri unguis, incredibilis venena-

torum

torum libellorum multitudo, quæ ubique pervadit. De impiis Petri Abaelardi libris summo dolore occupatus ajebat Guillelmus Abbas (1): *quum Fidem communis spei graviter nimis, et periculose corrumpi video, nullo resistente, nullo obloquente, quam Christus suo nobis sanguine sacravit, pro qua Apostoli, et Martyres usque ad mortem pugnaverunt, quam sancti Doctores duris laboribus suis et magnis sudoribus defensam, integram, et incorruptam usque ad faces temporum nostrorum transmiserunt, contabesco in memetipso, et a frixura cordis, et dolore spiritus cogor pro ea loqui, pro qua, si necesse esset et opportunum, vellem etiam mori. Nec de minimis agitur; sed de Fide sancta Trinitatis, de Persona Mediatoris, de Spiritu Sancto, de gratia Dei, de Sacramento communis Redemptionis... Et libri ejus transeunt maria, transiliunt alpes, et novæ ejus sententiæ de Fide, et nova dogmata per Provincias, et Regna deferuntur, celebriter prædicantur, et libere defenduntur.* Hoc eodem dolore compungimur, quum tantam infamium libellorum copiam irruere undique videamus. Hi Alpes trajiciunt, immo vel in ipsis Italiæ visceribus conflantur: mendaciis, dolosisque argumentis referti sunt: verborum pigmentis, et calamistris ad legendum alliciunt, et speciem pietatis præseferentes, incredibile est, quam facile incautos et simplices infatuent, atque decipiant. Hi fœminarum manibus teruntur, ab ignaris lectitantur, summis laudibus evehuntur, et errores perniciosissimos invehunt, latiusque patet illius sceleris contagio, quam quisquam putet. Neque de minimis agunt, sed de Ecclesiæ potestate abjicienda, de Summi Pontificis jurisdictione amputanda, de Cælibatu propulsando, de tollerandis quibuscumque Sectis, de extinguenda æternæ vitæ Fide, de delenda animi immortalitate, de adæquanda cum brutis hominum conditione, deque Dei Optimi Maximi justitia abolenda per summam impudentiam disserunt. Hos qui legunt, verborum

(1) *Inter Epist. D. Bernard. Ep. CCCXVI. Edit. Mabill.*

borum lenociniis capti, et nugacibus ratiunculis illaqueati, cæcos duces sequentes, tenebris errorum perfusi, ad malitiam misere docti, Fidem catholicam in disceptationem conjiciunt, et alios in errorum, et insaniæ societatem arcessunt, Fideique bellum indicunt, ut illud divi Hieronymi usurpare liceat (1): *banc garrula anus: banc delirus senex, banc sophista verbosus, banc universi præsumunt, lacerant, docent, antequam discant*: ut illud verissime dici possit, nullum esse malum Scriptorem, qui non pejorem aliquem Lectorem inveniat.

(1) *Ep. LIII. Edit. Vallars.*

Hanc tantam animarum cladem ferre nullo modo possumus, et omnium Sacerdotum, et præcipue Parochorum vigilantiam excitamus, ut dent operam, ne quis hos pestilentissimos libros de aliis regionibus afferat, ne vendat, evulget, aut legat, aut temere apud se retineat, ne illis quidem exceptis, quorum lectio ecclesiastica sanctione non sit vetita, sed naturali tamen jure interdicatur, quod Fidei, vel morum integritati nocere possit. De hac tanta calamitate jam doluerat Clemens XIII. P. M. (2), etiam in regionibus catholicis *excudi, atque vulgari libros, quibus perversi homines limpidos, et illimes credendi fontes corrumpere, et Religionis fundamenta convellere, in ipsam Petri Cathedram irruere, et consecratas tot sæculorum consensu traditiones labefactare conantur*. Exinde tamen incendium extinctum non est; sed in immensum succrevit. Quod ne in dies magis augeatur, sancimus juxta decreta Concilii Lateranensis V., (3) ac Tridentini (4), nec non Bononiensium Synodorum (5), sacræque Congregationis Indicis regulas, ne librorum Impressores quidpiam tacito, vel ementito prælo imprimant, neve lucubrationes ullas cujuslibet generis, aut effigies, easque cum profanas, tum sacras imprimendas suscipiant, quin prius facultatem ab iis, ad quos spectat de scripto obtinuerint. Iidem, et Bibliopolæ prohibitos libros ne venales exponant, nec habeant apud se, nec aliis tradant, nec vendant: Indi-

(2) *In Encycl.* Christianæ Reipublicæ.

(3) *Sub Leo. X. Sess. X.*

(4) *Sess. IV. In Decret. de Edit. et usu Sac. Lib.*

(5) *Concil. Provin. I. Tit. de Libris Prohib. Et Jacob. Boncomp. L. I. C. II.*

cem Romanum recens editum apud se retineant: Edictum nostrum generale in calce Synodi (1) appositum affixum teneant in Bibliothecis; aliter pœnis in eo contentis graviter animadvertemus. Caveant vero negotiatores ex aliis regionibus sordidas has librorum merces advehere, ne pecuniam de mammona iniquitatis corripiant. Nam Canones, et Apostolicæ Constitutiones, ac suprema sancti Officii Congregatio gravissimas adversus sceleratum hoc mercimonium sanxere pœnas, quod maximum ex hisce libris periculum impendeat, ut sapientissime Benedictus XIV. binis Constitutionibus prospexit (2). Ceterum unusquisque præbere se debet ut strenuum Christi militem, ut sancti Patres sæpe loquuntur, dum de Fidei custodia agitur, omnesque tenentur ejus jura defendere, et illa omnia removere, et odisse, quæ illam quoquo modo violant.

(1) *Append. N. II.*

(2) *Constit.* Catholicæ Religionis. *Et Constit.* Sollicita ac provida.

CAPUT II.

De Hæreticis, et Judæis.

I.

Nihil est autem Fidei exitiosius, et infensius, quam hæreticorum consuetudine uti, nulla adhibita circumspectione. Quare carissimis Filiis nostris, quos in Fide stabiles, et obfirmatos vehementer desideramus, illud in memoriam revocamus, quod de hisce ait divus Joannes Apostolus (3): *Si quis venit ad vos, et hanc doctrinam non affert, nolite recipere eum in domum, nec ave ei dixeritis.* Et illud Apostoli Paulli (4): *hæreticum hominem post unam, et alteram correptionem devita: sciens, quia subversus est, qui ejusmodi est, et delinquit, cum sit proprio judicio condemnatus.* Ipsi Apostoli, et eorum discipuli, ut testatur divus Irenæus (5), Fidei satores, et invicti propugnatores adeo consuetudinem

(3) *Epist. II. ver. 10.*

(4) *Ad Tit. III. 10.*

(5) *Lib. III. contra Hæres. C. III.*

dinem hæreticorum pertimescebant, ut ne verbo quidem tenus communicarent alicui eorum, qui adulteraverant veritatem. Mosque erat veterum Christianorum, eodem testante (1), ut si quis aliquid eorum enuntiasset, quod ab hæreticis adinventum fuisset, statim aures obstruerent, et procul aufugerent. Ab omni itaque colloquio, congressuque hæreticorum abstineant filii nostri. Quod si ex humanitatis officio recusare id non possint, justisque etiam de causis eosdem hospitio excipere debeant, caveant, ne per eam consuetudinem labes aliqua Fidei contrahatur (2). Qui vero, necessitate flagitante, illuc commeare debeant, ubi catholicæ Religionis usus publice interdicitur, meminerint Constitutionis a Clemente VIII. editæ (3), prohibentis ibi habitare, vel domicilium tenere, ubi aliqua Ecclesia cum Parocho, vel Pastore, seu Sacerdote catholico non existat, in qua libere, et sine omni periculo, palam et publice celebrari, et audiri possint sacrosanctæ Missæ, et alia divina officia, et conciones, ac Sacramenta ecclesiastica ministrari, mortuorum corpora sepeliri, et cetera fieri juxta ritum sanctæ Romanæ Ecclesiæ: utque iidem abstineant a matrimoniis cum hæreticis mulieribus, et ab hæreticorum sepulturis: filios suos de sacro Fonte levari per hæreticos non permittant, nec ipsi vicissim hæreticorum filios, nisi per catholicum Sacerdotem catholico more baptizentur, levare præsumant: medicorum quoque hæreticorum opera, necessitate cessante, et ubi adsit copia catholici medici idonei non utantur. Habenda etiam ante oculos est altera Gregorii XV. Constitutio (4) vetantis, ne ullus hæreticus in locis Italiæ, et Insularum adjacentium, neque etiam sub commercii, mercimonii, aut alio quovis prætextu domicilium contrahere, seu domum apertam habere propriam, vel conductam, aut gratis concessam, seu habitare, aut morari possit: qui vero hæreticos prædictos receptaverint, favorem, opem, seu auxilium præbuerint, uti fautores, et re-

(1) *Ibid. Cap. IV.*

(2) *Synod. Jacob. Boncomp Lib. I. Cap. II.*

(3) *Anno 1596. qua incipit.* Cum sicut.

(4) *Edita anno 1622. qua incipit* Romani Pontificis.

et receptores hæreticorum habendos esse. Veruntamen quicumque justis de causis in consuetudinem hæreticorum se det, omnino devitet sermones, et disputationes de rebus ad Religionem, et Fidem spectantibus: si vero eisdem mensam apparent, cibos tantum apponant, qui certis diebus Ecclesiæ præcepto non prohibeantur (1).

(1) Sinod. Jacob. Boncomp. Lib. I. Cap. II.

II.

At perfidum Judæorum genus, Christo Domino inimicum, huc illucque ad verbi Dei confirmationem dispersum, sollicitudinem nostram requirit, ne eorum morbosa contagio aliquem ex nostris attingat. Hi in Urbe Centi Diœcesis nostræ versantes, aliique ejusdem generis in Diœcesim nostram ventitantes signum deferant, quo ab aliis internoscantur ex Pontificiarum Constitutionum norma (2): neque audeant umquam ad Monasteria accedere, vel ad eas domos, in quibus fæminarum contubernia sint, sive vendendi, sive emendi causa, nisi a Nobis, vel a Vicario nostro Generali potestas sit facta. Qui in ditione Centensi degunt, illa omnia servabunt, quæ ipsis in Edicto (3) ad calcem Synodi inserendo, imponentur. Qui minime pareant, pœnas ibi constitutas luent, in quas offendent præcipue, si diebus festis de præcepto opera servilia publice exercuerint, aut contractus iniverint. Si ad hanc nostram Civitatem advenerint, ultra triduum ne moram producant, neque in aliud diversorium commigrent, quam quod eis est constitutum (4). Caupones vero, dum eosdem ad diversandum excipiunt, ab iis cubiculis, quæ ipsis destinata sint, sacras Imagines auferant, et omne id, quod sit cum Religione conjunctum, ne ab hisce nefariis hominibus in contemtum, et contumeliam adducantur: iisdemque mandamus, ut si ultra triduum commorati fuerint, Nos certiores faciant, secus pœna pecuniaria multabuntur.

(2) Paulli IV. Sancti Pii V. Benedicti XIII.

(3) Append. N. III.

(4) Synod. Jacob. Boncomp. Lib. I. Cap. II.

Nostri vero omnes sciant, se cum iisdem cautissime

Digitized by Google

me habere debere, ne catholica Fides ex ipsorum societate detrimentum capiat. Nullus ex nostris cum Judæis inhabitet, aut eis servitutem præstet, prout in tertio Lateranensi Concilio sancitum est (1). Qui secus fecerit, excommunicatione ferietur. Nemo ad eorum convivia, nuptias, vel dies festos, et Synagogas accedere audeat: neque cum illis ludat, vel quod est detestabilius, choreas agat, neque cibum apud eos capiat. Nec permittimus, ut christianæ mulieres Judæorum nutrices in ipsorum domibus ullo pacto esse possint, et nisi urgeat necessitas a Nobis adprobanda, ne extra quidem eorum domos. Nec Catholici Judæos medendi causa arcessant (2); nec in connubiis eorumdem opera utantur; nec christianis mulieribus liceat Judæas ornandi se causa adhibere. Caveant omnes diebus festis qualescumque cum iis celebrare contractus: nec ulli fas sit agros et prædia Ecclesiastica Judæis locare; nec vasa, vestes, aliave sacra, vel ad usum Ecclesiæ destinata vendere, aut pignori dare liceat. Qui hæc Decreta infregerit, pecuniaria pœna, aliisque ex arbitrio nostro multabitur.

(1) *Cap.* Nulli *de Judæis.*

(2) *Ex Constit. 68. Greg. XIII. Et ex Synod. Hieronym. Column. P. III. C. IX. Et Jacob. Boncomp. Lib. IV. C. IX.*

CAPUT III.

De Superstitiosis, et Blasphemis.

I.

Restat nefarium superstitionum genus Fidei catholicæ adversum, in quo exterminando Concionatores, et Confessarii toto pectore incumbere debent. Nullum enim est genus superstitionis, in quo non Diaboli vel implicita, vel explicita invocatio interponatur. Quid autem turpius, quid scelestius, quid luctuosius, quam, ut qui in sortem filiorum Dei adsciti sunt, et Christi Sanguine a Diaboli servitute, gravissimoque jugo soluti, se iterum in ejus potestatem miserrime tradant?

dant?

dant? *Quæ conventio Christi ad Belial?* ait Apostolus (1). Nec Christi hæres esse poterit, qui Diaboli imperio se subdat. Non desunt tamen, qui in sinu Ecclesiæ educati et instituti, vel somniis fidem adhibeant, et per ea assequi se posse futura confidant, vel vanis observationibus addicti de eventibus rerum prosperis, aut adversis conjiciant, vel qui cogendæ pecuniæ spe inani lactati atque seducti Diabolo honorem, et reverentiam exhibeant, vel qui ad morbos depellendos verba futilia, et instrumenta adhibeant, quæ quum curandis morbis ex sese non valeant, certam habeant cum Diabolo, detestabilemque societatem, vel aliis mediis utantur, quibus appareat a solius Diaboli interventu effectum aliquem expectare. *Hæc sunt risus*, inquiebat divus Joannes Chrysostomus, (2) exprobrans Christianis hanc insaniam, *et comœdia satanica, quæ non ad irrisionem tantum, sed ad gehennam præcipitant eos, qui decipiuntur. Certe, quod apud Gentiles talia fiant, mirum non est; quod autem apud eos, qui Crucem adorant, et Mysteriorum arcanorum participes sunt, et tanta philosophantur, id certe multis lacrymis est dignum.* Nihil vero dementius excogitari potest, quam ab infensissimo humani generis hoste Diabolo beneficium aliquod, aut corporis valetudinem repetere, et expectare, qui de inferenda tantum omnium malorum mole sollicitus est. *Dæmones insidiari sciunt, ac nocere*, ait idem Chrysostomus, (3) *non mederi. Animæ non parcunt, et corporibus parcent?... Atqui licet mederi velint, ac possint, quod fieri nequit, ob lucellum exigui temporis periculum æternarum pœnarum haud subeundum est. Corpus curabis, ut animam perdas?* Qui maleficiis, sortilegiis, incantationibus, Astrologiæ judiciariæ dant operam, sciant se pœnis severissimis constringi per Pontificum Constitutiones (4). Qui deliras has superstitiones, qualescumque sint, consectantur, tamquam Fidei defectores habendi sunt, sociique Dæmonis: proinde qui noverit aliquem hisce indul-

(1) II. Corinth. VI. 15.

(2) Hom. XII. In primam ad Corinth.

(3) Homil. I. adversus Judæos.

(4) Greg. XV. Omnipotentis. Syxti V. Cœli, et Terræ, et aliis.

indulgere, vel easdem alios docere, intra dies triginta ab habita notitia, Nobis vel Fidei Quæsitoribus obnunciare tenetur (1): alioquin ipso facto excommunicatione reservata implicabitur. Neque enim levis momenti res est, Ecclesiæ filium ad Diaboli castra deficere. Idipsum exigebat idem ipse sanctissimus Præsul divus Joannes Chrysostomus (2), ut sibi nomina eorum deferrentur, qui judaizare deprehensi essent, quod de alia quacumque Fidei defectione intelligendum est. Ajebat autem: *Si quem cognoveris judaizantem prehende: notum fac, ne idem ipse quoque periculum subeas. Nam et in Castris exterorum si quis miles deprehendatur barbarorum, persarumque fautor, non ipse solum capite periclitatur, sed quilibet ejus rei conscius, nec Duci exercitus illum prodens. Quum igitur et vos sitis Christi exercitus, curiose, ac diligenter inquirite, num quis Alienigena vobis sit admixtus, ejusque nomen deferte, non ut pœna, suppliciove afficiamus; sed ut errore, atque impietate ipsum liberemus, penitusque nostrum reddamus. Quod si nolitis, scientesque celetis, easdem vos, quas illi, pœnas daturos esse probe nostis*. Hactenus Ille.

(1) *Edict. Sanct. Inquisit. Vide in Append. N. IV.*

(2) *Homil. I. advers. Judæos.*

II.

Magnus denique nobis inuritur dolor, quod plurium effrons audacia eousque provehitur, ut sacrosanctum Dei nomen ab omnibus creaturis benedicendum, et summis laudibus extollendum, aut etiam Sanctorum cum Deo regnantium (3) impuro, et contaminato ore blasphemare, atque execrari audeant: et quod crimen barbari ipsi vanæ Religionis cultores exhorrescunt, id in veram sanctamque Religionem summa Dei clementia cooptati, Deique ipsius servi, et filii admittant, Deumque contumeliosis vocibus offendant. Quot enim sunt, qui Dei majestatem quotidie imminuere, immo singulis pene horis, ac momentis impudentissime proculcare pergunt? quis non videat omnia imprecationibus, et execrationibus referta esse; usque adeo ut in negotiis gerendis, in lusibus,

(3) *Cath. Rom. de secundo Decal. præcepto.*

sibus, et in omni quotidiana consuetudine Corporis, et Sanguinis Christi, vel Dei optimi maximi nomen sacrosanctum interponatur, et millies vel in re levissima et inani temere usurpetur? Neque enim recordantur hi scelerati divini nominis proditores earum vocum, quibus summus honor divino nomini indicitur (1): *Filius honorat Patrem, et servus Dominum suum. Si ergo Pater ego sum, ubi est honor meus?* Et illius præcepti (2): *Non polluer nomen Dei tui.* Nec cogitant sanctum, et terribile Dei nomen invocandum, et laudandum esse, ante cujus conspectum cælestes potestates contremiscunt. *Glorificant, adorant*, ait divus Joannes Chrysostomus (3), *triumphalia, et mystica Cantica perpetuo, et cum multo tremore emittunt, et alii quidem dicunt: Gloria in altissimis Deo* (4): *Seraphim vero* (5): *Sanctus, Sanctus, Sanctus... Cherubim autem* (6): *Benedicta gloria ejus ex loco ejus.* Hi vero viles, abjecti, sordidique homunciones nedum non laudant Deum, sed ei ore fædissimo maledicunt. Cui crimini lenitati jam locus non est: severitatem res ipsa flagitat.

Propositæ sunt pœnæ gravissimæ blasphemantibus a Constitutionibus Leonis X. (7); Julii III. (8), et sancti Pii V. (9): immo et ab ipsis christianorum Imperatorum legibus (10). Idcirco omnes Christi fideles, Deum amantes, Deique gloriæ studiosi nihil intentatum relinquant, ut teterrimam hanc labem propulsent: evigilent Patres, et Matres familias, herique omnes, ne in ipsorum domibus, et a sibi subditis quidquam proferatur, quod Deo, et Deiparæ Virgini, aut Cælitibus sit injuriosum: omnes denique elaborent, ne divina impiorum vocibus in contemptum conjiciantur: peccantes corrigant, coerceant, divinæque gloriæ se vindices exhibeant. Quod quum fecerint, si Confraternitati adscripti fuerint in hunc finem institutæ, uberes indulgentiarum thesauros comparare sibi poterunt, quos Pius IV., Pius V., et Benedictus XIV. large contulerunt (11). Parochi

(1) *Malach.* Cap. I. 6.
(2) *Levit.* X. 12.
(3) *Homil.* I. De Incomprehens.
(4) *Luca* II 14.
(5) *Isaia* VI. 3.
(6) *Ezechiel.* III. 12.
(7) *In Concil. Lateran. Sess.* IX.
(8) *Constit.* 23.
(9) *Constit.* 5.
(10) *Authent.* Ut non luxurientur Homines. *Novell.* 77. *Et Carl. V.* Const. Crimin. *Art.* 106.
(11) *Appen.* N. V.

Digitized by Google

chi vero urgeant, instentque summo studio, ut populus sceleris gravitatem agnoscat, et illud vehementer detestetur. Ostendant blasphemiam tam atrox, et immane crimen esse, ut doceat divus Thomas (1), peccatum hujusmodi gravius esse homicidio, quod hoc hominem lædat, illud vero divinæ bonitati et honori derogare intendat: deinde ut ad ejus horrorem inducant, ostendant hocce peccatum damnatorum esse proprium (2), atque adeo rem indignam esse, ut qui cives Sanctorum, et domestici Dei esse deberent, reprobatorum sordibus tabescant: et demum calamitates, quibus quotidie obsidemur, magna ex parte ab hoc crimine esse repetendas. Nam si verbi otiosi reddenda est Deo ratio, quas pœnas daturi sunt ii, qui in Deum contumeliosi fuerint?

III.

Ceterum volumus, ut omnes summam reverentiam præstent sacris libris divinarum Scripturarum, in quibus præcipue Fidei depositum servatur, et iis etiam libris, quibus Ecclesia in sacris Mysteriis, sive officiis utitur, neque, ut ut laceri, et obsoleti, sordidis, profanisque usibus deputentur (3). Præterea fœdis, et inhonestis maculis sacra Scriptura contaminatur (4), quum ejus verba, et sententias, quæ omni veneratione colenda sunt, ad profana quæque nefarii homines torquent, ad scurrilia scilicet, fabulosa, vana, assentationes, detractiones, sortes, libellos famosos, et si quæ sunt alia id genus, in quod peccatum sacra Tridentina Synodus animadverti jubet (5), præcipitque, ut temeratores, et violatores verbi Dei juris, et arbitrii pœnis per Episcopos coerceantur. Divus Joannes Chrysostomus (6), verba divinarum Scripturarum temere, et ad scurrilitatem usurpare, rem fulminibus dignam pronunciavit.

IV.

Jam videtis, Filii dilectissimi, quanti facienda sit Fides, quam sit necessaria, et salutaris, et quot etiam tempestatibus, et periculis, quæ turpis est nostrorum tem-

C porum

(1) 2. 2. Q. XIII. Art. III.

(2) Idem. D. Thom. ibid. Art. IV.

(3) Act. Mediol. Conc. Prov. I. tit. II. Decr. XXI.

(4) Catech. Rom. In secund. Præc. Decal. Cap. XXVII.

(5) Sess. IV. ad calcem.

(6) Hom. XVII. In Epist. ad Ephes.

porum nota, jactetur; et quam horrendum sit superstitionibus, et blasphemiis illius integritatem polluere. Quare date operam diligenter, ut illam sedulo tueamini, nihil innovantes, nec eos fines transilientes, quos Majores nostri constituere. Nos equidem Dei æmulatione vos æmulamur, ut tamquam Sponsam candore Fidei amictam, et ornatam vos Christo exhibeamus. Vos satagite, ut in hoc sæculo nequam tamquam luminaria luceatis, ut de Philippensibus ajebat Apostolus (1), verbum vitæ continentes ad gloriam nostram in die Christi. Et quoniam Dei beneficentissimi munere hanc catholicam Fidem, ut a Majoribus accepimus, hucusque intemeratam retinuimus, curemus omnes, ut eamdem florentissimam, et suffragiis nostris auctam, et cumulatam ad posteros transmittamus.

(1) *Cap. II. 15.*

CAPUT IV.

De Doctrina Christiana.

I.

QUum autem Fides ex auditu concipiatur (2), perspicuum est, quam necessaria semper fuerit ad æternam salutem consequendam Doctoris legitimi, et fidelis opera, et ministerium: siquidem dictum est (3): *quomodo audient sine prædicante?* Equidem Parochorum, qui animarum Pastores sunt, præcipuum munus est, oves sibi concreditas cœlestis doctrinæ pabulo enutrire, et pascere. Cogitent proinde nihil esse, in quod plus laboris, et industriæ conferre debeant, quam ut omnes sibi commissi in Christi doctrina sint informati, et docti juxta illud, quod futurum prædixerat Isaias Propheta (4): *ponam universos filios tuos doctos a Domino.* Jam Ecclesia singulorum fidelium saluti invigilans ad Sacerdotes, et Parochos conclamare non destitit, ut nullo tem-

(2) *Ad Rom. X. 17.*

(3) *Ibid. v. 14.*

(4) *Cap. LIV. 13. Et Joan. VI. 35.*

Digitized by Google

tempore intermitterent tam salutare opus christianæ Doctrinæ rudimenta tradendi: nihil frequentius inculcatur, nec observatur utilius. Sancta Tridentina Synodus singulari zelo cupiens Ecclesiam ad veterem splendorem, et dignitatem conformare, præcipit (1), ut omnes, qui animarum curam obtinent, per se, vel alios idoneos, si legitime impediti fuerint, diebus saltem dominicis, et festis solemnibus plebes sibi commissas pro sua, et earum capacitate pascant salutaribus verbis, docendo ea, quæ scire omnibus necessarium est ad salutem, annunciandoque eis cum brevitate, et facilitate sermonis vitia, quæ declinare, et virtutes, quas sectari oporteat, ut pœnam æternam evadere, et cœlestem gloriam consequi valeant. Et alio in loco Episcopis mandat (2), ut saltem Dominicis, et aliis festivis diebus pueros in singulis parochiis Fidei rudimenta, et obedientiam erga Deum, et parentes diligenter ab iis, ad quos spectabit, doceri curent. Plenæ sunt singularum Ecclesiarum Synodi, et præcipue Prædecessorum nostrorum, institutis et legibus ad traditionem christianæ Doctrinæ pertinentibus: pleni omnium sapientum hac de re libri, et una Ecclesiæ vox est, enitendum summopere, ut omnes Christi fideles in via domini instruantur.

(1) Sess. V. Cap. II. de Reform.

(2) Sess. XXV. Cap. IV. de Reform.

II.

Nos vero, qui singulos curæ nostræ demandatos tanto dilectionis ardore prosequimur, ut quicumque sit vel abjectus, vilis, sordidus, mendicus, et in oculis hominum nullius momenti, hunc eumdem, et singulos perinde diligamus, ac si ipse solus in clientelam nostram esset datus, adeo in corde nostro infixus, et insculptus est, ut nihil flagrantius optemus, quam ut omnes in christiana Doctrina diligenter excolantur. Hos igitur omnes, et singulos Parochis præcipue commendamus, et tamquam filiolos in Christo genitos, et longe carissimos teneris nutricibus in timore Domini educandos tradimus. Equidem Nos, dum Diœcesim universam pro munere

C 2 nostro

nostro lustraremus, et singulas Parochias inviseremus, nihil potius habuimus, quam ut investigaremus, quæ esset in hac Doctrina tradenda diligentia, et qui fructus. Sed vox nostra nec semper, nec ubique personare, nec ad omnes proficisci potest. Quare in Parochorum sedulitate, et zelo conquiescimus. Igitur illos omnes, quibus animarum cura commissa est, per Christi viscera obtestamur, ut numquam in tam salutari, et necessario opere languescant: pueros, et puellas, rudes, et imperitos ad Dei notitiam deducant, blanditiis alliciant, præmiis invitent, tardos, et hebetes excitent, negligentes redarguant: parentibus, et heris ostendant graviter delinquere, si filios, et famulos ab excipiendis Doctrinæ christianæ præceptis abesse patiantur. Ipsi vero dum huic operi vacant, explanent ea Mysteria, quæ ad salutem scitu necessaria sunt, exponant Apostolorum symbolum, septem Ecclesiæ Sacramenta, Decalogum, Dominicam precationem: et illud frequenter insinuent, fidei bona opera esse adjungenda, charitatem esse legis complementum, ipsamque in omnem vitam, et in cuncta opera vim, et influxum conferre debere. Non illos pigeat se ad vulgi captum demittere, et iterare eadem sæpius, ubi opus sit, ratione non ad ingenii, vel doctrinæ ostentationem, sed ad pietatem promovendam, et ad doctrinam inserendam accomodata. Si quid occurrat sublimius, et explicatu difficilius, e divi Augustini consilio (1), non est satis ea tamquam in involucris ostendere, statimque a conspectu abripere; sed aliquantum immorando oportet quasi resolvere, atque expandere, et inspicienda, atque miranda offerre animis auditorum. Si dubitent in aliquo adulto Fidei præcepta temporis longinquitate esse intermortua, et pene deleta, eadem refricent, ut reviviscant.

(1) *Lib. de Catechizandis rudibus Cap. III.*

Observanda est etiam a Pastoribus (2) audientium ætas, ingenium, mores, conditio, ut omnibus omnia effecti omnes Christo lucrifaciant, ut seipsos fideles ministros, et dispensatores probare possint. Si quem videant

(2) *Catech. Rom. Præf. §. XI.*

deant abjectiorem, et tardiorem, et ex infima plebe, in hunc intendant maxime, majorem a Deo laboris, et charitatis mercedem percepturi, nec quempiam fame perire sinant, neque accidat unquam, ut qui panem petant, non sit qui frangat eis. Nemo autem tam vilis est, quem non summe carum, et pretiosum habere debeant, quippe *vile esse non potest, quod Filii Dei sanguine comparatur*, ait divus Laurentius Justinianus (1). Nullus est autem, pro quo Dei Filius non vitam, et sanguinem largissime profuderit. Quem charitatis fervor exurat, huic erit suave omnem exsorbere difficultatem, quorumdam etiam stultitiam, et hebetudinem perpeti, et tædio assuescere. Hac incensus Apostolus (2) factus est in medio suorum, quos Christo pepererat, tamquam parvulus, et tamquam nutrix, fovens filios suos: *non ergo recedat*, ait divus Augustinus (3), *de pectore etiam cogitatio gallinæ illius* (4), *quæ languidulis plumis teneros fœtus operit, et susurrantes pullos confracta voce advocat, cujus blandas alas refugientes superbi, præda fiunt alitibus*. Confidimus Nos, Pastores omnes flagrantissimos in hoc munere præstando futuros, et tantum laboris, et diligentiæ impertituros, quantum rei magnitudo requirit. Quod si qui desides, et languidi hoc munus persequentur, per censuras ecclesiasticas compellemus, non obstantibus consuetudinibus, et privilegiis, quemadmodum Episcopis faciendum esse indicit Tridentina Synodus (5). Atque hæc ipsa Synodus, ut hujusmodi negligentiæ gravitatem ostendat, aliam sanctionem addit, injungens Episcopis (6), ut ubi ab Episcopo moniti trium mensium spatio muneri suo defuerint, aliis ad ipsius Episcopi arbitrium cogantur pœnis, nec non, si ei sic expedire visum fuerit, ex Beneficiorum fructibus alteri, qui id præstet, honesta aliqua merces persolvatur, donec principalis ipse resipiscens officium suum impleat. Nos sanctæ Synodo obsequentes, non prætermittemus faces stimulosque admovere tanto muneri indormientibus.

(1) *De triumphali Christi Agone Cap. XX.*

(2) *I. ad Thessal. II. 7.*

(3) *Lib. cit. Cap. X.*

(4) *Matth. XXIII. 37.*

(5) *Sess. XXIV. Cap. IV. de Reform.*

(6) *Sess. V. Cap. II. de Reform.*

III.

Itaque animarum Pastores, ut suo muneri faciant satis, omnem curam, operam, et diligentiam ponant, ut christiana Doctrina meliori, qua fieri possit ratione tradatur. Diebus festis, et præsertim dominicis, dato signo campanæ majoris (1) ante vesperas, vel alia hora commodiori invitent populum ad Ecclesiam: constituant homines graviores, qui pueros huc illucque vagantes ad Ecclesiam adducant: pueros, et puellas per classes dividant, et mares a fœminis separatim collocent (2): classibus singulis præficiant peritiores mulieres, et viros, qui tenellam ætatem primis fidei elementis imbuant: cathechesi completa, adolescentuli initis inter se disputatiunculis, de iis, quæ didicerunt, specimen præbeant. Tum ipsi per horam de rebus ad salutem necessariis distincte, dilucide, et enucleate disserant: opportunis etiam digressionibus utentes, quæ moribus componendis prosint, et pravis consuetudinibus evellendis, quæ solent obrepere. Omnino ludos (3), et evagationum materiem prohibeant eo tempore. Hortentur omnes, etiam eos, qui maturiori ætate sunt, ut ad hujus sanctæ disciplinæ informationem conveniant, doceantque neminem esse de rebus divinis adeo doctum, qui non hujus institutionis indigeat, resque divinas ea constare præstantia, et magnitudine, ut numquam satis percipiantur, et semper esse locum majori intelligentiæ; exemplum vero eorum, qui grandiori ætate sint, permultum conferre, ut adolescentes, et pueri incitentur. Bis in anno Indulgentias evulgent (4), prima scilicet Quadragesimæ dominica, et in festo omnium Sanctorum, easdemque legendas publice teneant in Ecclesia (5), frequentantibus pium opus christianæ Doctrinæ a summis Pontificibus concessas: nec omittant sæpe commemorare, quot spiritualium bonorum materies et seges sit, hanc exercitationem tam sanctam frequentare, et alios Fidei mysteriis expolire. Insistant vero, ut de iis, quæ in Ecclesia exceperunt,

cum

(1) *Synod. Jacob. Boncomp. Lib. I. Cap. III. Et Bened. XIV. cum Card. Paleott. Notif. IX. Vol. I.*

(2) *Synod. Hieronym. Columna. Par. I. Cap. IV. Et Jac. Boncomp. Lib. I. Cap. III.*

(3) *Laud. Synod. ibi.*

(4) *Append. N. VI.*

(5) *Laud. Synod. ibi.*

Digitized by Google

cum domesticis colloquantur, eorumque memoriam renovent, ne ex animo facile dilabantur.

Quia vero Pastorum vox non semper ad puerorum aures pervenire potest, moneant ipsi Pastores parentes suorum filiorum doctores esse debere, ut a divo Joanne Chrysostomo est dictum (1). Atque illa quotidiana, et perpetua parentum disciplina efficiet, ut audita in Ecclesia verba memoria alantur, et conserventur. Exigant etiam a parentibus, ut a primis annis filios, et filias ad saluberrimam hanc institutionem deducant: omnino vero illos, qui septimum annum attigerunt, jubemus ad Ecclesiam venire, et Christi Domini instituta tradentes audire, nec id intermittere saltem usque ad annum decimum octavum (2). Juverit etiam ad acuendam mentis pietatem cantica quædam spiritualia interponere, quæ vernaculo sermone Fidei mysteria exhibeant: id enim et antiquitus magna cum utilitate frequentatum est, quemadmodum testantur divus Augustinus (3), et divus Joannes Chrysostomus (4). Advigilent etiam Parochi, ut, quando in Sacellis mille passibus a Parochia dissitis sacrum peragitur, Sacerdos ibidem dies festos populo denunciet: sacrum Evangelium explicet, et christianæ legis præcepta illis omnibus explanet, qui ad Missæ sacrificium convenerint (5). Qui hæc nostra jussa detrectaverit, pœnas dabit nostro arbitrio statuendas. Parochi autem, et Vicarii foranei curabunt diligenter, ut Sacerdotes in ruralibus Sacellis rem divinam facientes suo munere perfungantur; sin minus rem ad Nos deferant. Caveant etiam, ne propter functionem aliquam in aliis Ecclesiis etiam Regularium peractam, populus a parochiali Ecclesia, et christianæ Doctrinæ traditione avocetur. A gerendo patrini, et matrinæ munere (6) eos excludant, qui præcipua fidei mysteria ignoraverint. Mandamus insuper (7), ne ulla matrimonia de more promulgent cujuscumque conditionis, aut dignitatis sint futuri conjuges, nisi cum ipsorum voluntas exploratur, fidei rudimenta satis percepisse constiterit.

IV.

(1) *Serm. I. de Anna.*

(2) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

(3) *Lib. IX. Confess. Cap. VII.*

(4) *In Psal. XLI.*

(5) *Bened. XIV. Notif. III. Vol. III.*

(6) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi. Et Bened. XIV. Notif. IX. Vol. I.*

(7) *Ibi.*

I V.

Sed vero, dum Parochos hoc tanto officio imbuendi christianis præceptis populum devinctos volumus, non ideo vetamus, ut alios in subsidium advocare possint cum propter populi multitudinem, tum propter alias interpositas circumstantias, ob quas non semper, nec ubique effundi queat Parochorum sedulitas: quinimmo, quoniam *unicuique mandavit Deus de proximo suo* (1), optamus, ut omnes in rem tam sanctam, et utilem vires, et laborem conferant. Et primo Concionatores sacri, dum e suggestu verba faciunt, persæpe admoneant populum, quanti intersit in scientia salutis proficere, in eaque in dies erudiri, et quot sibi mala concilient, qui ignorantia obcæcati tota via aberrant (2). Confessarii autem meminerint propositionis ab Innocentio XI. proscriptæ (3), in qua absolutionis incapax decernitur homo, qui laboret ignorantia mysteriorum Fidei, et culpabili negligentia ignoret mysterium sanctissimæ Trinitatis, et Incarnationis D. N. J. C. Percunctentur etiam a parentibus, et dominis, an filios, et famulos rite institui curent: pueros, et puellas interrogent, an frequenter adeant Ecclesias, in quibus Doctrina christiana tradatur: ab illis etiam exquirant, quam sint adepti de rebus divinis notitiam. Quicumque in clericalem statum adsciti sunt (4), et multo magis, qui Sacerdotio sunt initiati se Parochis adjutores exhibere debent, et Christi Doctrinæ fideles administros. De ipsis enim dictum est (5): *estis divina misericordia in ecclesiastico Ordine constituti ad gloriam Dei conservandam, propagandamque*. Nihil autem Deo carius, nihil acceptius, quam ut ipsius adjutores simus, ita ut dicat divus Gregorius Magnus (6): *nullum omnipotenti Deo tale est sacrificium, quale est zelus animarum*. Si eos Dei gloriæ desiderium tangit, quo certe affici par est, ut suscepto muneri non desint, in hac exercitatione operam navent diligenter. Ludimagistris quoque, et mulieribus, qui pueros, et puellas institu-

(1) *Eccles. Cap. XVII. 12.*

(2) *Card. Palcot. Archiep. Bonon. P. II.*

(3) *LXIV.*

(4) *Synod. laud. ibi. Et Bened. XIV. Notif. IX. Vol. I.*

(5) *Act. Eccl. Mediol. P II. Concil. IV.*

(6) *Lib. I. In Ezech.*

stituunt (1), mandamus, ut eosdem frequenter in christiana lege informent, et saltem semel qualibet hebdomada. Qui præsunt iis contuberniis, in quibus pueri, et puellæ educantur, satagant, ut Doctrinæ christianæ exercitatio numquam intermittatur. Confessarii Monialium puellas in Monasteriis degentes hisce præceptis erudire non negligant. Omnibus denique cordi esse debet, ut omnes cognoscant solum Deum verum, et quem misit Jesum Christum (2), et illud Isaiæ vaticinium apud nos compleatur (3): *repleta est terra scientia Domini, sicut aquæ maris operientes*. Nam patribus, et matribus, et omnibus, qui aliquibus præsint, numquam finem faciemus inculcandi, ne hac in re remissius se gerant, Apostoli sententiam apponentes (4): *si quis suorum, et maxime domesticorum curam non habet, Fidem negavit, et est infideli deterior*.

(1) *Leo X. Const. 7. in Conc. Later. Synod. Jacob. Boncomp. Et Bened. XIV. ibi.*

(2) *Joan. XVII. 3.*

(3) *Cap. XI. 9.*

(4) *I. Timoth. V. 8.*

V.

Quale autem incitamentum accederet, et qualis singulorum fructus esset, si matronæ spectatæ, si viri graves, et docti, et claritate sanguinis insignes, si ingenui adolescentes huic tam salutari operi auxilium ferrent, suoque exemplo alios provocarent? Habemus hac de re præclarum, et domesticum exemplum ad imitandum propositum. Nam sæculo superiori nostra hæc Civitas Ven. Cœsarem Blanchettum admirata est, virum ex ordine Senatorio, tanta nobilitate, tanta auctoritate, et tradendæ infimæ plebeculæ christianæ Doctrinæ studiosissimum (5). Hic diebus festis Christi e Cruce pendentis simulacrum deferens, frequentiores Civitatis vias circumiens, coactum puerorum pauperum agmen ad Ecclesiam perducebat, eisque Fidei rudimenta benignissime explicabat: Et aliquando vicos, et oppida Diœcesis concursans, cœlestis Doctrinæ semina ubique jaciebat: nec semel in silvis, et in agrestibus locis conquisitos pueros, et rudes, facto eorumdem circulo in rebus divinis suavissime erudivit, et præmiis delinivit. Quod eximium pietatis

(5) *In ejus Vita. C. 8.*

officium, tamquam præclarum vitæ decus, et ornamentum in posterorum memoria sempiterna conditum, et collocatum est. Absit ergo, ut viro nobili, et apprime claro, et quacumque dignitate decorato indignum credatur, quod Dei Filius infinitæ majestatis facere dignatus est, qui evangelizare pauperibus se missum testatus est (1). Sunt quædam familiæ nobiles, in quibus jam consuetudo laudabilis invaluit, ut per Sacerdotem filii, et famuli domus singulis hebdomadis Christi Doctrina imbuantur. Laudandi equidem, qui hanc domesticam curam habent; sed laudatiores evadere possent, si iidem cum domesticis ad christianæ Doctrinæ scholas accederent, *ad quas eos ducere, velut ad pabula salutis vobis non est erubescendum, ne, cum erubescatis Dominum Deum nostrum in hoc mundo, erubescat vos ille in alio*, ut gravissime dicit Cardinalis Palæotus (2).

(1) *Lucæ IV. 18.*

(2) *Archiep. Bon. P. II.*

V I.

Nostræ porro curæ omnes, vigiliæ, cogitationesque in eo elaborabunt, ut nullo tempore sacræ hujus disciplinæ vigor hebescat. Ii adolescentes, qui prima Tonsura, et aliis Ordinibus initiari postulabunt, certo repulsam ferent, nisi Nobis constiterit in christiana Doctrina tradenda operam suam locasse. Qui vero parochiales Ecclesias adipisci contendent ad eam honoris, et gradus dignitatem obseptum aditum intelligent, nisi de sui diligentia in erudiendis pueris certum documentum exhibeatur (3). Adolescentulæ vero, quæ dotes a Nobis expostulent, ab omni spe eas assequendi demotas se sentient, nisi de scripto testimonium referant, quo intelligamus, easdem frequenter ad excipiendam christianam Doctrinam in Ecclesiam parochialem convenisse, et in ea satis versatas esse. Adprobamus præterea, et vehementer commendamus eam consuetudinem, ut in locis publicis Civitatis Catechismi traditio fiat. Quod tamen ne temere fiat, qui hoc munere fungentur, adprobandi a Nobis erunt. Atque ii quidem castigata locutione, gra-

(3) *Bened. XIV. Notif. IX. Vol. I. Et Const.* Etsi minime.

gravique sermone semper utantur: scurrilibus, et jocosis, et ad risum creandum idoneis amandatis, non illecebras vulgi per nimiam festivitatem aucupantes, sed animarum fructum exquirentes. Nam qui de rebus divinis ad populum verba facit, semper in grandi materia versatur, ut docet divus Augustinus (1): qui autem de rebus maximis dicat, ad vilia, et abjecta, et ridicula delabi non decet. Confirmamus etiam, et omni studio prosequimur institutam jam Visitatorum Doctrinæ christianæ Congregationem, quorum officium ad christianam populi instructionem plurimum conferre posse censuit Bened. XIV. (2). Atque hos Visitatores magna charitate complectimur, et ex eorum sedulitate confidimus, fore ut sacra hujus disciplinæ ratio nullo tempore refrigescat. Optamus etiam, in omnibus Parochiis societates, seu confraternitates conflari christianæ Doctrinæ, ubi extructæ non sint, quemadmodum sanctus Pius V. (3) erigi ubique locorum desiderat, collatis etiam Indulgentiæ subsidiis, et iis, qui societatibus hujusmodi nomen dederint, quoties alios docuerint, et iis etiam, qui instructi fuerint (4). Ad evitandam omnem perturbationem, confusionemque et docendi, et discendi, volumus, ut omnes utantur libello pro exponendis primis fidei rudimentis jussu nostro edito: in longioribus vero instructionibus Catechismo Romano (5), aliisque probatioribus libris. Denique ut omnia auferantur impedimenta, quæ huic tam necessariæ exercitationi obesse possunt, et ejus disciplinæ fervor numquam languescat, innovamus nostri Prædecessoris Jacobi Boncompagni Edictum, quod ad Synodi calcem adjicimus (6), sancientes ut bis singulis annis publice perlegatur, scilicet prima Quadragesimæ Dominica, et in Festo omnium Sanctorum: et Parochi certiores faciant Vicarios Foraneos, se huic decreto nostro paruisse.

VII.

Audite igitur Fratres, et Filii, quos unice in Christo

(1) *Lib. IV. de Doct. Chris. Cap. XVIII.*

(2) *In Encycl.* Etsi minime §. 16. *Et Notif. IX. Vol. I.*

(3) *Const.* Ex debito. 137. *et Paul. V. Const.* Ex credito.

(4) *Append. eod. N. VI.*

(5) *Clem. XIII. Encycl. 1761.*

(6) *In Append. N. VII.*

sto diligimus, audite Patrem pro animabus vestris rationem redditurum, et æternæ salutis vestræ summe sitientem, quem si audiatis, alter alterum in scientia sanctorum erudire non prætermittetis. Vos omnes diligentiæ nostræ vicarios constituimus; commune enim negotium est omnium. Date igitur operam omnes, et singuli, ut Doctrinæ sanctæ traditio ubique, et privatim, et publice efflorescat. Nam si Civitas hæc nostra merito suo consecuta est, ut bonarum artium, et disciplinarum domicilium, et parens jure sit habita, et dicatur, hoc etiam laudis superaddite, ut ceteræ Ecclesiæ ab hac nostra cœlestis Doctrinæ tradendæ exempla repetere possint.

CAPUT V.

De Verbi Dei Prædicatione.

I.

PRobatica illa Piscina a divo Joanne Apostolo memorata (1), ad quam confluere, et consistere solebat magna languentium, cæcorum, claudorum, et aridorum multitudo, speciem exhibebat earum infirmitatum, quibus cum originis peccato, tum aliis voluntate patratis animi hominum premuntur, et misere contabescunt. Alii enim ignorantia obcœcati sunt, alii inflammati luxuria, alii pecuniæ cupiditate, quasi compedibus constricti, alii aliis pravitatibus circumsessi, et capti. Sanandis tot animorum morbis non destitit clementissimus Deus verbum suum omni tempore, tamquam salutare medicamentum admovere juxta illud Prophetæ (2): *misit verbum suum, et sanavit eos, et eripuit eos de interitionibus eorum*. Omnia, quæ Dei Ecclesiæ obtigerunt bona, a Dei verbo in ea disseminato repetenda sunt. Dei verbum eam peperit, aluit, conservavit. Hoc

vitia

(1) *Jo. Cap. V.*

(2) *Psalm. CVI. 20.*

vitia restinguuntur, tepor accenditur, incalescit fervor, virtutes inseruntur, insitæque convalescunt. Hinc inveteravit in Ecclesia consuetudo, ut a Pastoribus, et aliis Sacerdotibus sanandis animorum morbis hoc Divini verbi remedium adhiberetur. Omnibus igitur animarum curam gerentibus, etsi regularibus, mandamus, ut diebus festis, perlecto Evangelio, illud perspicue explanent, eaque dicant, quæ ad revellenda radicitus vitia, et ad virtutes invehendas conferant, excelsamque de Fidei mysteriis notionem pariant. Ingessit id quidem, et inculcavit sancta Tridentina Synodus (1), Nosque idipsum servari præcipimus, et desides, et lentos in hoc munere pœnis ab eadem Synodo indictis comprimemus.

(1) *Sess. V. Cap. II. de Reform. Et Ses. XXIV. Cap. IV. de Rreform.*

II.

Quia vero *multitudo sapientium sanitas est Orbis terrarum*, ut a Sapiente dicitur (2), fructuose alii etiam Sacerdotes cum sæculares, tum regulares animarum Pastoribus adjutores adjunguntur. Nemo tamen ex his in Ecclesiis nostræ Jurisdictionis (3) audeat concionari, nisi a Nobis potestas de scripto sit facta, et nisi reportata sit benedictio. Nec Parochis liceat, aut aliis Rectoribus quemquam ad hoc munus concionandi in suis Ecclesiis admittere, nisi litteras ostendat concessionis, manu, et sigillo Nostro munitas (4). Si vero gravi de caussa adducti, datam aliquibus facultatem revocabimus, hi ab habendis imposterum concionibus abstineant, ut Tridentina Synodus (5) prudentissime cavit. Nemini autem facultatem impertiemur in publicis concionibus versandi, de cujus merito Nobis non constiterit, quique, emenso studiorum curriculo, non illa habeat adjumenta naturæ, et artis, ut ea dignitate, qua par est, Divini verbi præco esse possit. Nostros propterea monemus, ut, priusquam se in publicas conciones conjiciant, in privatis sodalitiorum sermonibus terendis se exerceant. Subditæ Parochis Confraternitates suas functiones ita attemperent, ut nullo modo iis impedimento sint, quæ in Ecclesia parochia-

(2) *Sapient. VI. 26.*

(3) *Card. Palaot. Archiep. Bon. Tit.* De Curatis *P. IV. Et Synod. Hieronym. Columna. P. I. Cap. V. Et Jacob. Boncomp. Lib. I. Cap. IV.*

(4) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

(5) *Sess. V. Cap. II. de Reform.*

rochia-

rochiali perficiuntur. Nisi huic nostro præcepto pareant, Nobis pœnas dependent, interdictis etiam, si opus sit, earumdem Oratoriis. Parochi evigilent, ne sibi creditæ oves huc illucque vagentur, et a Parochia sua, quasi a parente abstrahantur, ut se alienis nutricibus alendos dedant. Doceant proinde, quantum conveniat, unumquemque ad suam ventitare Parochiam, verbi Divini pabulum a suo Pastore excepturum. Nam certe in Diœcesi, si qua fuerit Ecclesia, aut Oratorium infra milliare contentum, prohibemus omnino ibi Sacrum fieri, præsertim edito prius campanæ signo, nisi absoluta Missa parochiali (1). Ii vero, quibus Concionatoris deligendi jus est, duobus ante Quadragesimam mensibus antevertant, Nobisque adprobandum exhibeant; alioquin pro ea vice eligendi jure decident, et ad Nos pertinebit electio; electo vero a Nobis ab illis ipsis emolumentum suppeditabitur (2).

III.

Quod attinet ad Regulares Tridentinæ Synodi sanctionem ad eorum memoriam revocabimus (3), quæ ait: *Regulares cujuscumque Ordinis; nisi a suis Superioribus de vita, moribus, et scientia examinati, et approbati fuerint, ac de eorum licentia, etiam in Ecclesiis suorum Ordinum prædicare non possint, cum qua licentia personaliter se coram Episcopis præsentare, et ab eis benedictionem petere teneantur, antequam prædicare incipiant. In Ecclesiis vero, quæ suorum Ordinum non sunt, ultra licentiam suorum Superiorum, etiam Episcopi licentiam habere teneantur, sine qua in ipsis Ecclesiis non suorum Ordinum nullo modo prædicare possint.* Atque eadem Synodus (4) nulli Regulari prædicationem permittit, vel in sui Ordinis Ecclesiis, Episcopo contradicente. Has Synodi præscriptiones retineri omnino curabimus.

IV.

Parochos autem hortamur, ut adventantes Divini verbi præcones, et a Nobis missos humanissime excipiant, et hospitio foveant, omnique sinceræ benevolen-

tiæ

(1) Bened. XIV. Notif. III. Vol. III.

(2) Thesau. Resol. S C. Conc. 1738. T. VIII. Monacel. T. I. Tit. XIII. Form. 7. Et ex Synod. Hieronym. Column. ibi.

(3) Sess. V. Cap. II. de Reform.

(4) Sess. XXIV. Cap. IV. de Reform.

tiæ significatione proſequantur (1), tamquam adjutores ſuos, et laborum in vinea Domini ſocios, ut conjunctis viribus in animarum cultu uberiores fructus percipiant. Quod eis ſtipendii loco debetur, ſine ulla detractione perſolvatur (2). Nolumus tamen, ut exacto Quadrageſimæ tempore, quæſtum ullum faciant extra fines illius Parochiæ, in qua Dei verbum adminiſtrarunt, mandantes, ut illa adamuſſim ſerventur, quæ Benedictus XIV. (3) præſcripſit ad dirimendas eas controverſias, quoad alimenta conferenda iis, qui e Civitate ad loca Prædicationis commigrent, et ab iis ad alia divertant. Scilicet, in primis priſtinum morem ubique ſervandum eſſe. Ad quos pertineat Concionatores alere, iidem pro commodiori itinere proſpiciant. Quippe ſub alimenti nomine illa etiam continentur, quæ neceſſaria ſunt, ut ipſi in eum locum ſe conferant, ubi populum piis ſermonibus imbuere debent. Sin autem Concionatores ſuis expenſis, vel alterius beneficio, et gratia iter confecerint, ſibi ipſi impoſterum eodem modo conſulant.

(1) *Laud. Synod. ibi. Et Bened. XIV. Notif. VII. Vol. II.*

(2) *Synod. Hieronym. Column. ibi.*

(3) *Notif. eadem.*

V.

Sed inter hæc amara Nos ſubit cogitatio, quod cum prædicatio ſaluberrima ſit animarum medela, eſt quippe folium ligni vitæ ad ſanitatem gentium (4); tam pauci tamen ſanitatem ex ea recipiant, tam multi vitiorum infirmitatibus corripiantur. Poterit id damni evenire populi culpa, qui vel Dei verbum audire negligat, vel non audiat ea ratione, ut proficiat. At non ſemel Concionatorum eſt culpa, qui acceptum miniſterium vel ad turpe lucrum conſectandum, vel ad ſcientiæ oſtentationem, et inanis gloriolæ lenocinium traducunt. Hos igitur omnes obſecramus in Domino, ne ipſorum incuria tot animarum ſalus periclitetur.

(4) *Apocalyp. XXII. 2.*

V I.

Primo itaque meminerint, eum, qui ad hoc munus accedit, non mediocri doctrina præditum eſſe oportere,

tere, multo studio, et labore comparata, et prius infundi debere, quam effundere, ut ait divus Bernardus (1), qui illos improbat, *qui ante effundere, quam infundi velint, loqui quam audire paratiores, et prompti docere, quod non didicerunt*. Quacumque tamen emineat doctrinæ laude sacer Orator, non debet in ea se jactare, et effluere (2), sed abstrusiora relinquere: quæ dubitationem aliquam sive in mysteriis, sive in rebus moralibus gignere possint, omnino amputare, et omittere. Nihil vero *obscuritate perniciosius, nihil perspicuitate desiderabilius* (3). Omnino vero caveant sacri Oratores falsa miracula (4), ambiguas revelationes, incertas prophetias venditare: quippe turpe est, veritatis præconem mendaciis inniti, et fraudolentis demonstrationibus. Profanis exemplis, et historiis (5) parce admodum utantur: nam sacris undequaque abundamus. Quæ ad utilitatem audientium efficaciora sunt, ea maxime pertractent. Gravissime disserant (6) de quatuor novissimis, de Sacramentorum frequentatione, de pœnitentia non protrahenda, de sanctæ Romanæ Ecclesiæ dignitate, de virtutum pulchritudine, de turpitudine vitiorum, de amore Dei augendo, de vera in proximum charitate, de filiorum educatione, de patientia in adversis vitæ adhibenda, deque aliis ad beatæ vitæ adeptionem necessariis.

(1) *Serm. XVIII. in Cantica.*

(2) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

(3) *Divus Aug. Lib. IV de Doct. Christ. Cap. VIII.*

(4) *Laud. nostra Synod. ibi.*

(5) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

(6) *Laud. nostr. Synod. ibi.*

VII.

Non est sacro Oratori vetitum aliquos orationi flosculos adspergere, ut docet divus Augustinus in libris de Doctrina christiana (7), ne qui audiunt nimia dicentis severitate abalienati, a Dei verbo audiendo avocentur: quippe charitas suo quemque, ut dicitur, hamo, vel esca piscari solet. Sed modus quidam servandus est, et cavendum, ne quid nimis: et eo solo consilio audientes mulcendi sunt, ut in eorum animos veritas facilius intromittatur. Captare plausus, inanesque acclamationes levis hominis est, non mysteriorum Dei dispensatoris. Absint vero joci, et scurriles locutiones relin-

(7) *Lib. VIII. Cap. XIII.*

relinquendæ Comicis, abigendæ ab Ecclesiis: voces etiam sordidæ, et nimis abjectæ a gravitate Ecclesiæ alienæ sunt. Sacræ Scripturæ verba ad ineptos sensus, multoque minus ridiculos ne pertrahant, sed caste, et sapienter interpretentur juxta sanctorum Patrum explicationem, ut Tridentina Synodus præcipit (1).

(1) *Sess. IV. In Decret. de Sacris Lib.*

V I I I.

Parum vero prodesset veritatem patefacere, nisi qui audiunt, permoverentur, et inclinarentur ad amorem virtutis. Id numquam assequentur, nisi ii ipsi, qui dicunt, præcedant exemplo; quippe validiora sunt exempla, quam verba. Se ipsos igitur exhibeant exemplum bonorum operum in integritate, et gravitate, et in omni vitæ consuetudine bonus Christi odor effecti: non se ludis immisceant, nec ludicra sectentur: ab omni futili sermone abhorreant. Dum vitia carpunt, neminem notent; nec quidquam dicant, quod suspicionem ingerat, se id rei in sacramentali Confessione accepisse. Principibus, et Præsulibus quibuscumque nullo modo detrahant. Ardeant ipsi prius charitate, si illam in aliis gignere, et accendere volunt, aliter non erunt nisi cymbalum tinniens. Nisi verba cordi respondeant, nullus vel modicus parietur fructus: *arbor, quam florere vides,* ait Cassiodorus (2), *quam summa conspicis viriditate lætari, subterraneo succo fæcunditatis animatur, reddens in superficie, quod continet in radice*; ita et quæ dicuntur, ab intimo cordis proficiscantur. Verumtamen dum commovere alios conantur, graviores commotiones ne trahant, extraordinariis spectaculis interpositis, sed sola Cruce, et Christi crucifixi simulacro utantur. Nihil autem turpius sacro Oratori, quam concionandi munus in quamdam negotiationem convertere. Qualemcumque igitur avaritiæ suspicionem a se avertant. Si quas eleemosynas (3) congesserint, nullo modo in loco, in quo concionati fuerint, venales exponant. Victu mediocri contenti (4) apud Parochos de more hospitentur, nisi

(2) *Lib. IX. Ep. II.*

(3) *Synod. Jacob. Bencomp. ibi.*

(4) *Laud. nostra Synod. ibi.*

 forte

forte pia charitas alicujus familiæ in levamen pauperis Ecclesiæ alimenta conferat. Homo in mundi lucris continentissimus, idem ipse est ad magnos edendos animarum fructus aptissimus.

I X.

Qui ad sacras Virgines a Nobis destinati conciones habebunt, ea pertractabunt argumenta, quæ spirituali vitæ enutriendæ conducunt. Agant proinde (1) de castitatis præstantia, de merito paupertatis, et obedientiæ, de mutua charitate servanda, de mundi commercio penitus abjiciendo, deque aliis ad spiritualem vitam pertinentibus. Neminem admittant præter earumdem Confessarium ad conciones audiendas (2), sed janius clausis exteros excludant. A colloquiis cum Monialibus, et a dandis, vel accipiendis epistolis abstineant: in dicendo earumdem captui se conforment: horam servent ab eisdem præscriptam, ne temporis distributio pro gerendis officiis in Monasterio perturbetur. Demum observent ea omnia, quæ a summis Pontificibus, et a sacra Congregatione hac de re sancita fuere.

(1) *Laud. Synodi ibi.*

(2) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

CAPUT VI.

De Festis Diebus, et eorum Observantia.

I.

QUum divus Bernardus Abbas multis videret Ecclesiam suo tempore sordibus, et calamitatibus obrutam et deformatam, Dei ardore succensus, Cardinalibus Curiæ Romanæ scribens (3), in hæc verba prorupit: *urimur assidue, dico vobis, urimur graviter nimis, ita ut tædeat etiam vivere: in domo Dei videmus horrenda.* Hinc se ad pristina Ecclesiæ tempora revocans (4), felicemque illorum dierum statum, sanctissimamque disciplinam perpendens, illum quasi deperditum

(3) *Epist. CCXXXVI. Edit. Mabill.*

(4) *Epist. CCXXXVIII.*

tum juventutis florem, et deletam venustatem renovari desiderans, ajebat: *quis mihi det antequam moriar, videre Ecclesiam Dei, sicut in diebus antiquis?* Nos quoque in hujus Ecclesiæ quasi specula constituti, calamitosam Ecclesiæ faciem contemplantes, acerbe cruciamur, cum multis de causis, tum maxime, quod dies Festi in Dei honorem, et beatæ Virginis, et Sanctorum consecrati, per summam impietatem conculcentur, et ad luxuriam, et intemperantiæ fomitem traducantur, et in Diaboli muscipulam evadant: et in antiquam Ecclesiæ disciplinam intuentes pristinam religionem, et pietatem in diebus Festis excolendis obsolevisse, et fere extinctam esse summopere dolemus. Nam quum primis Ecclesiæ florentissimis temporibus dies Festi nocturnis vigiliis, et jejuniis præcurrerentur, et magna ex parte in sacris Mysteriis celebrandis, in Dei verbo excipiendo, in precationibus, et in charitatis officiis impenderentur, essentque animabus levamini, et in eis augesceret charitas, firmaretur fides, ipsique christiani mutuis vinculis, concordiaque consociarentur: atque adeo solus Diabolus in horum dierum concursu fremeret, et tabesceret; nunc mutata sunt omnia, venustas defloruit, aurum in scoriam conversum est. Nam plures sunt, qui multorum dierum desidiam, otiumque sacrilego unius diei Festi labore compensant. Plures etiam, qui in tabernis diem Festum transigentes, cessationem ab operibus servilibus ad nefarias libidines, ad turpissimos amores, ad lites contexendas, ad cædes parandas vino madentes inflectunt. Plures etiam sunt, qui dies Dominicos omnium celeberrimos comissationibus nocturnis, ne carnium ingluvie fraudentur, ingrediuntur: hinc ad multam diem protractus somnus, tum in componendo capillo, et in curando corpore permultum temporis datur: dilapso jam meridie ad Ecclesiam cito gressu concurritur, animo inanibus cogitationibus mire occupato: breve Sacrum exauditur, mente, oculisque huc illucque

Digitized by Google

evagantibus, si tamen ob nimiam tarditatem non sit ejus audiendi ablata facultas: deseritur subito Ecclesia, quasi inter suppositos carbones morarentur: tum in otio, et in novis rebus conquirendis, et in vanis sermonibus, quod mensæ antevertit tempus, consumitur: dein ad epulas itur. Nihil vero solertius agitur, quam ut nulla intercidat hora vacua voluptate, et in quolibet sensu corporis aliquod gaudium, delectatioque versetur. Quod reliquum est temporis, ludis, curiosis discursionibus, spectaculis, theatris, choreis addicitur. Si qua sunt exhibenda spectacula, si qua apparanda splendide, magnificeque convivia, hæc diebus Festis deputantur: unde in his servilia opera plus effervescunt, quam ceteris diebus: Et talium conditores, instructoresque laboribus defatigati, et pressi, tantum abest, ut quietem diei Festi ad animi solamen, et munditiam datam, Deo et sibi impertiant, ut ne respirare quidem possint.

Hæccine est illa vetus disciplina? Hoccine illud memorandum præceptum (1): *Memento, ut diem Sabbathi sanctifices?* Præceptum vero toties in sacris litteris inculcatum, in Levitico (2), in Deuteronomio (3) apud Isaiam (4), Hieremiam (5), et Ezechielem (6) Prophetas: restauratum in novo Testamento, et millies a Conciliis, a summis Pontificibus, et ab omnibus Ecclesiæ sanctionibus, et demum a sancta Tridentina Synodo (7) dierum Festorum devotam, et religiosam celebrationem admonente confirmatum? Quid igitur erunt hi dies Festi in hunc modum exacti, nisi Satanæ festum, ut a divo Joanne Chrysostomo appellantur (8), et divinæ indignationis provocatio juxta illud Ezechielis (9): *Sabbatha mea violaverunt vehementer: dixi ergo, ut effunderem furorem meum super eos.* Infestam hanc sacrorum dierum violationem non conjectura prospicimus, sed experti videmus in multis, et exhorrescimus: et quamvis alienissimi a severitate simus; tamen non nisi severitate aliqua, et justa animadversione lenire animi dolorem possu-

(1) *Exod. XX. 8.*
(2) *C. XVI.*
(3) *Cap. V.*
(4) *C. LVI.*
(5) *C. XVII.*
(6) *C. XX.*
(7) *Sess. XXV. Decr. de Invoc. et vener. SS.*
(8) *Concione I. De Lazaro.*
(9) *C. XX. V. 13.*

possumus. Vehementer igitur optamus, immo præcipimus, ut quæ sequuntur, executioni diligentissime mandentur.

II.

Quamobrem Parochorum cura sit diebus Dominicis enunciare populo dies Festos (1), qui per hebdomadam incidant. Kalendis Januarii singulis annis populo legant ex Altari Edictum nostrum, quod pro munienda sacrorum dierum observantia non semel promulgavimus (2), quod modo confirmamus. Insuper hortabuntur (3) ad observandum eum diem ex devotione, in quem incidet Titularis Ecclesiæ, sive Patronus Communitatis. Festum vero divi Petronii præcipimus omni religione coli, ut quum principalis nostræ Civitatis Protector sit, Urbem, et Diœcesim sua cumulet intercessione iis bonis, quibus optamus a Deo repleri. Sed parum referret dies Festos populo enunciare, nisi Parochorum diligentia præcepti hujus præstantiam, necessitatem, utilitatem, atque religiosum in illis exhibendum Deo cultum explicaret. Erit ergo Pastorum, sicut et omnium illorum, qui Dei verbum administrant, ostendere, quanti faciendum sit præceptum hoc de Festis diebus religiose servandis; quod a Jure naturæ existit, quum illud a natura comparatum sit, ut aliquot horas in iis, quæ ad Dei cultum pertinent, impendamus. Ut enim par est rationalem Creaturam reverentiam, et obsequium Dei majestati, et Creatori suo aliquando exhibere: quem quum fide, et spe, et charitate ex intimo cordis colamus; ita et externo cultu venerari debemus, eidemque gratias agere. Est etiam naturale homini, sicut docet divus Thomas (4), ut quemadmodum corpori refectione, somno, aliisque functionibus serviat; ita et aliquando ut, dissipatis in varias curas, et negotia viribus, animi tamquam receptui canant, et Deo se dedant, internæque munditiæ, et cultui studeant, amissasque vires recuperent. Dies porro Dominica, in quam eximia

(1) *Synod. Jacob. Boncomp. Lib. I. Cap. VI.*

(2) *Append. N. VIII.*

(3) *Jacob. Boncomp. Synod. ibi.*

(4) *2. 2. Q. CXXII. Art. IV. ad primum.*

eximia mysteria confluunt, singulari devotione percurrenda est, quam Apostoli divino afflati Spiritu instituerunt (1). Alios præterea dies Ecclesia consequentibus temporibus instituit, quibus et Christi mysteria singulari affectu prosequeretur, et in sanctissimam Dei Matrem obsequium, gratumque animum testaretur, et Sanctorum quoque cum Christo regnantium merita, et victorias concelebraret, ut hinc fideles hisce celebritatibus invitati, ad Religionem inflammarentur, et perpetuam Cœlitum celebritatem aliqua ratione æmularentur.

(1) *Catech. Rom. de III. Præcep. Cap. VII.*

I I I.

Quantam igitur fidem, pietatem, fervorem, animique candorem deposcet Festorum dierum observatio! Nemo ignorat, teneri unumquemque sacrosancto Missæ sacrificio interesse singulis diebus Festis, et ea quidem animi attentione, quæ rei magnitudini, quantum fieri potest, respondeat. At vero intolerabilis esset tepor, vituperabilisque socordia, si quis, uno sacro audito contentus, reliquum diei otio, ignaviæque, vanisque occupationibus tribueret: *homo enim*, ait divus Thomas (2), *ad hoc ab aliis operibus abstinet in die Sabbathi, ut vacet operibus ad Dei servitutem pertinentibus*. Devoti, et donati operibus sanctis esse dies Festi debent; et illa quidem optima essent: sacras Conciones audire: christianæ vitæ institutionem addiscere, vel docere: Dei laudes decantare: sodalitia Deo, et Beatæ Virgini nuncupata frequentare: ægrotos invisere, iisque ministrare: pacem inter discordes conciliare: salutaria consilia impertiri: rerum Divinarum meditationi, et precationi vacare: libros sanctos evolvere: Sanctorum vitas lectitare: fidei rudimentis domesticos instruere, et cum iis de rebus Divinis sermocinari: *dies enim Festus est bonorum operum exhibita copia* (3), ait divus Joannes Chrysostomus: sed illud omnium saluberrimum, susceptas labes pœnitentiæ sacramento extergere, seque cœlestibus dapibus roborare. Hæc qui faciat, et alacrior ad gerenda sui

(2) *Loc. cit.*

(3) *Hom. XXVIII. In primam ad Cor.*

da sui

da sui status munera se conferet, et omnia quæcumque faciet, semper prosperabuntur.

I V.

Quia vero distractus in mundi curas animus, a rebus Divinis abducitur, aberratque ab eo fine, qui alius non est ex divo Thoma (1) *nisi, ut homo vacet rebus Divinis*, ob eam causam opera servilia quæcumque, nisi ex necessitate, et ex Ecclesiæ concessione permittantur, omnino sunt vetita diebus Deo sacratis. Nullus itaque audeat (2) hisce diebus mercaturam exercere, negotia contrectare, apothecas aperire, et per Civitatem, aut Diœcesim obire servilia, et ducere currus cum tritico, aut mercibus, præterquam in casibus a Jure expressis, et in nundinis consuetudine, vel privilegio inductis in aliquo die Festo determinato. Emptiones, ac venditiones, exactiones etiam collectarum, instrumenta, et scripturas locationum, et quorumcumque contractuum conscribi, præterquam sponsalium, et matrimoniorum, et eorum, quæ pietatem sapiant, omnino interdicimus. Benedictus XIV. in sua Institutione (3), necessitate flagitante, indulsit Tonsoribus, ut diebus Festis liceret iisdem per aliquod tempus suo munere fungi; sed dato Ecclesiæ Metropolitanæ de campana signo, intermittere omnino deberent, nec ad id operis se referre, nisi post vigesimam secundam, vel vigesimam tertiam horam, juxta Tabulam ab eo constitutam: quod etsi Nos indulgeamus, nolumus tamen, ut vel in privatis domibus, vel clausa tonstrina hoc munus exerceant. Idipsum eadem restrictione concessit Benedictus macellariis, et iis, qui esculenta vitæ necessaria in plateis, vel officinis vendunt. Nos idipsum confirmamus, et violatores pœnis arbitrio nostro inflictis, reprimemus. Non inhibemus tamen, diebus Festis medicamenta pro infirmis construi, eaque vendi; sed parvum pateat ostium, non tota apotheca pandatur. Nundinæ vero, ut sunt diebus Festis prorsus interdictæ; ita si quando a suprema Potesta-

(1) *Ibi.*

(2) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

(3) *Notif. II. Vol. III.*

testate concedantur, habeant certas horas præfinitas, cum vespertinas, tum matutinas, quibus occludantur apothecæ, ut sit facultas iis, qui ad eas confluxerunt, audiendi sacrum, et divinis rebus vacandi (1). Ii quoque, qui longiori tempore, et ingenti labore piscatum exercent, hanc a servilibus operibus vacationem abrumpunt. Minus etiam diebus Festis obſequuntur, qui eosdem venando percurrunt. Si qua vero consuetudo in dies Festos servilia opera immisit, ea potius coruptela dicenda est, et repudianda, maxime si ab Ecclesiæ Præsulibus in eam reclamatum est.

(1) *Bened. XIV. Constit.* Ab eo tempore. 1745.

V.

Quia vero vel necessitas, vel publica utilitas postulat (2) operibus servilibus aliquando etiam in Festis diebus admoveri manum, eadem sine Ecclesiæ, ad quam solam spectat, concessione peragi non debent. Quoties ergo casus occurrerit servilia exercendi; in Civitate ad Vicarium Generalem; in Diœcesi vero ad Vicarium Foraneum, vel ad Parochos recurratur (3), quos ad id munus delegamus, quique pro exigentia casus gratis dispensabunt. Atque ii quidem circumspecte, et caute dispiciant, ubi, et quando, et quantum concedere, et dispensare debeant, nemini blandientes, nec personas acceptantes. Nam de fideli Ecclesiæ dispensatione graviter ajebat divus Bernardus (4): *ubi necessitas urget, excusabilis dispensatio est: ubi utilitas provocat, dispensatio laudabilis est. Utilitas, dico, communis, non propria. Nam quum nil horum est, non plane fidelis dispensatio, sed crudelis dissipatio est.* Dent autem de scripto facultatem, ut si casus obveniat, administris Curiæ Archiepiscopalis exhiberi possit. Molendini opera, necessitate ingruente, quiescere aliquando diebus Festis non possunt; attamen molendinorum operarii id servent, quod a sancto Carolo sancitum est (5), ut scilicet cessent ab advehendo ad molendinum tritico, ac revehenda ad pistores, aut ad ædes privatorum farina, a tondendis

(2) *Divus Thom. loc. cit.*

(3) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

(4) *Lib. III. de Consid. Cap. IV.*

(5) *De Observ. Fest. Act. Eccle. Mediol. P. III. Not. 17.*

dendis scalpro molis, resarciendis rotis, aut alio quovis opere præstando circa molendinum, nisi forsan ob plurium Festorum frequentiam, aut urgentis necessitatis causam, suffragium Ecclesiæ in scriptis obtinuerint. Quorum operum exercendorum facultas non a Parochis, sed a Nobis, aut Vicario nostro concedetur; pro Civitate autem Centi a Commissario nostro. Doceant præterea Parochi eos omnes, qui hisce diebus ex necessitate, et ex facultate ipsis data in operibus servilibus distinentur, non exsolvi obligatione Sacrum audiendi (1), ac debere aliquam diei partem Deo, animæque suæ tribuere.

(1) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

V I.

Deflere autem satis non possumus pravam consuetudinem, quæ profundas egit radices, ut diebus Festis pateant Theatra, choreæ ebulliant, spectacula publica, ludi, pompæ, et inania delectamenta præbeantur, quibus sacrorum dierum gravitas, et religio infuscatur, et perditur. Quæ consuetudo tantum abest, ut horum dierum sanctitati non repugnet, ut in ea condemnanda, et profliganda ne dum ecclesiasticæ Leges, sed et civiles, a sæcularibus Principibus latæ, adlaboraverint, ut sapienter ostendit gloriosissimæ memoriæ Benedictus XIV. (2). Nos equidem tam exitiosam, et adversam dierum Festorum celebrationi consuetudinem eliminare penitus non speramus; attamen, et pro potestate nostra, et pro pastorali sollicitudine, qua flagramus, interdicimus omnino per dies Festos circulatoribus (3), mimis, joculatoribus, saltatoribus vendere aliquid, vel cogere cœtus, vel circulos agere, aut canere in foro, in plateis, in vicis; secus amissione venalium, et aliis modis severe multabuntur, nisi forte post pomeridianas horas, Nobis concedentibus, tempore ad Tabulæ præscriptum constituto id fecerint: et multo gravius animadvertemus, si spectacula, si ludi fiant, si cantilenæ, et musicorum instrumentorum concentus, aut strepitus edantur prope

(2) *Lib. XI. de Synod. Diæces. Cap. I.*

(3) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

Digitized by Google

Ecclesias, dum in iis vel Dei verbum ministratur, vel alia sacra functio peragitur: et mandamus Parochis tam Civitatis, quam Diœcesis, ut vigili custodia curent, ne umquam in Ecclesiarum vicinia hæc contingant.

VII.

Atque iidem animarum Curatores docere pergant plebem sibi commissam, ut semper, sed die Festo præsertim ab ebrietate, ab jurgiis, a contumeliis, ab impudicitiis, et ab omni peccato caveant. Nam si operibus servilibus abalienantur animi a Divinis, et diei Festi religio inquinatur, quanto magis eam oppugnabit actio ex se se flagitiosa, et prava? Hinc graviori reatu se obstringit, qui die Festo peccat, quam si alio die peccaret, ut omnes Theologi cum divo Thoma (1) docuerunt. *Dies enim Festus*, ait divus Joannes Chrysostomus (2), *ideo institutus est, non ut turpiter agamus, non ut peccata accumulemus, sed ut, quæ admissa fuere, de medio tollamus*. Absit igitur a vobis, dilectissimi Filii, infanda ista perversio, ut, quum dies Festi ad hoc sint destinati, ut Dei honor, et cultus augeatur, Religio efflorescat, animarum profectus conquiratur, depravatione vestra fiat, ut ad Dei contemptum, ad Religionis ablegationem, ad animarum cladem, et perniciem devocentur; sintque venabulum Diaboli, triumphus Inferni, et irritamenta peccati, et ibi culpa augmentum inveniat, ubi finem habere debebat.

(1) Loc. cit.

(2) Hom. XXVII. in primam ad Cor.

CAPUT VII.

De Reverentia Ecclesiis exhibenda.

I.

QUum multa a Majoribus nostris acceperimus religionis, et pietatis monumenta, tum nihil præcla-

rius

rius est, quam quod Civitatem, et Diœcesim nobis reliquerint Templorum splendore, et magnificentia, et multitudine refertas, ut quocumque oculos advertamus, nobis occurrant, nosque ad sanctissimæ Religionis, quam profitemur, memoriam excitent. Sed quum in hisce eximiis Dei domiciliis Religio ipsa prostrata, et afflicta improbitate nostra jaceat, erubescere, et verecundari debemus. Et Nos quidem doloris, mœrorisque nostri amaritudinem, justissimasque querelas effundere iterum cogimur: videmus enim prævaricantes, et tabescimus. Quid enim prodest, si Delubra Deo optimo maximo nuncupata, et in honorem Virginis Deiparæ, et Sanctorum constructa retinemus, eaque magnis artificiis elaborata, pretiosaque suppellectili splendentia, et eo consilio erecta, et expolita, ut debitus Deo persolvatur honor, nobisque ex illorum frequentatione innumerabilia commoda provenirent, nos vero eadem ad Dei contemptum traducimus, et ad animarum exitium abutimur?

De suo tempore conquerebatur divus Joannes Chrysostomus (1), quod, quum Apostolorum temporibus ipsæ Christianorum domus adeo religione, et sanctitate imbutæ essent, ut Ecclesiæ dici possent, suo tempore ipsæ Ecclesiæ Deo sacræ in profanas domos conversæ viderentur. Nunc vero res in deterius evasit. Nam plures, quæ flagitia intra domestica septa complere non possunt, intra venerandos Sanctuarii recessus aggrediuntur: atque ibi turpissimis cogitationibus corrupti, impudicis obtutibus, cachinnis, gestibus obscœnis, verbis nefariis, insanam luxuriam audent explere, atque hinc omnium scelerum maculis notatissimi, stupro, adulterioque concepto discedunt? Quot etiam ex mulieribus sunt, quæ domibus inclusæ, amatores habere se posse desperantes, diebus celebrioribus in Ecclesias invadunt, et alienos obtutus, et amatorias blanditias aucupantur, undique impudicitiæ flammas ejaculantes? Non hos perditis-

(1) *Hom. XXXII. In Matth. aliàs XXXIII.*

ditissimos infinita Dei majestas, qui terribiliter magnificatus est (1), non Angelorum frequentia, non Divorum ad omnem pietatem expressæ imagines, non tot eorum, qui in Christo dormiunt, tumulis conditæ exuviæ, non sacrosancta Mysteria, quæ ibi peraguntur, non denique gravissimæ comminationes in eos latæ, qui Domum Dei pessundant, ab hisce contaminatissimis moribus demovere possunt? Numquid vero Majores nostri in tot extruendis Deo Templis tantos labores, tanta consilia, tantas impensas contulerunt, ut eorum posteri in hanc eluviem, et labem erumperent? Dolebat Propheta Jeremias (2), quod direpto, incensoque Templo non essent, qui ad solemnitates convenirent; nunc vero contra dolendum, quod hi flagitiosissimi in celebritates Ecclesiarum irrumpant, optandumque, ut Ecclesiæ pauculos habeant, sed qui in spiritu, et veritate adorent. Ut igitur ea omnia abscindantur, quæ sacrorum Templorum reverentiæ obesse possunt, hæc decreta observanda indicimus, quod et præstitimus in nostra (3), quam pridem ad Parochos, Concionatores, et Confessarios dedimus, Pastorali Epistola.

(1) *Psalm. CXXXVIII.*

(2) *Thren. I. v. 4.*

(3) *Append. N. VIII.*

I I.

Et primo Curatores animarum, Concionatores, et quoslibet etiam Sacerdotes exhortamur, et enixe precamur, ut zelo domus Dei exardescant, doceantque omnes verbo, et exemplo, quanta religione, animique devotione Templum Dei venerari oporteat. Doceant esse Dei domos, et portas Cœli, domos orationis, locosque terribiles, ultionem divinam provocantes, si violentur; et eo consilio Deum tot in urbibus Ecclesias erexisse, ut docet divus Joannes Chrysostomus (4), ut essent veluti in hoc procelloso mari perfugii portus, in quibus tentationibus pulsati, et animi perturbationibus conflictati, peccatorumque mole obruti considere, et conquiescere possemus, summumque Numen nobis propitiare. Sed vacui gratia, Deoque minime conciliato,

(4) *Hom. de Baptismo Christi.*

sed

sed magis offenso discedemus, nisi illa omnia declinemus, quæ sacrorum locorum reverentiæ adversantur.

I I I.

Quamobrem illa omnia, quæ vel peccata sunt, vel ad peccatum adducunt a locis sacris sunt avertenda maxime. Omnino absint obscæni gestus, turpia verba, scurriles, prophanique sermones, juxta illud sacræ Tridentinæ Synodi (1): *sæculares omnes actiones, vana, atque adeo profana colloquia, deambulationes, strepitus, clamores arceant, ut domus Dei vere domus orationis esse videatur, ac dici possit*. Nemo aditus, aut fores Ecclesiarum occupet (2), ingredientes, aut egredientes fœminas inspecturus, nec huc illucque per Ecclesias vagetur, irritabiles mulierum formas circumspectando, easque consalutando. Sacrilegos hosce pudicitiæ prædones acerrime insectatur divus Joannes Chrysostomus (3), quod Ecclesiam prostibulum faciant, et melius fore, ut hujusmodi homines cæci essent, quam ut oculis tam male abuterentur. In hos Ecclesiarum violatores exilio, pecunia, carcere, aliisque corporalibus pœnis ad arbitrium irrogandis animadverti debere declarat sanctus Pius V. (4). Nos vero pro criminis gravitate arbitratu nostro delinquentes plectemus. At mulieres ad Ecclesiam accedentes memores sint verecundiæ, sine qua nihil rectum esse potest, nec comicarum in modum incedant, perinde ac scenam agerent, et videant, ne suis blanditiis, et artificiosis ornatibus, et affectatis moribus viros jam præcipitantes impellant. In eam introeant velato capite ex Apostoli præscripto (5) ob Angelorum reverentiam, quod et alio tempore in memorata nostra Pastorali (6) insinuavimus, vestibusque ad omnem modestiam conformatis: humeris, et pectore obtectis, non translucidis integumentis patentibus: et curiosos obtutus cohibeant. Ad Sacramenta pœnitentiæ, et Eucharistiæ non admittantur (7), si inverecunde pectus nudatum ostenderint; sitque Parochorum, et Confessariorum munus in has

(1) *Sess. XXII. Decret. de obser. et evit. in Celeb. Missæ.*

(2) *Synod. Jacob. Boncomp. Lib. I. Cap. X.*

(3) *Hom. LXXXIII. In Math. alias LXXXIV.*

(4) *In Constit.* Cum primum *An. 1566.*

(5) *I. ad Corinth. XI. 5.*

(6) *Append. eod. N. VIII.*

(7) *Syn. Boncomp ibi. et Decr. Inn. XI. et Clem. XI.*

turpi-

turpitudines invehere, et a domo Dei avertere quæcumque scenicum redoleant, quod summopere improbabat divus Joannes Chrysostomus (1). Optimum esset ad quæcumque amovenda pericula, ut viri a fœminis in Ecclesiis disjungerentur, quemadmodum antiquitus usurpabatur, teste eodem sancto Doctore (2); sed quum salutarem hanc consuetudinem in Ecclesias Civitatis invehi posse non speremus, volumus, ut in Diœcesi omnino servetur, ubi jam invaluit, et ubi non sit (3), optamus vehementer, ut Parochorum providentia inducatur. Nihil igitur in Ecclesiis, nisi decorum, et honestum explendescat. In picturis equidem penitus servari volumus, quod Tridentina Synodus mandat (4), ut scilicet *omnis lascivia vitetur, ita ut procaci venustate imagines non pingantur, nec ornentur*. Eadem Tridentina Synodus (5) jubet arcendas *eas musicas, ubi sive organo, sive cantu lascivum, aut impurum aliquid miscetur*. Ii tantum cantus adhibeantur, qui ad piam animi compunctionem excitent, et verba in cantibus usurpentur, quæ ex sacris Scripturis deprompta sint, ac festivitati vel mysterio respondeant, quod celebrat Ecclesia. Harmoniæ item illæ edantur, quæ ad pietatem invitent, non theatrale aliquid, vel profanum sapiant.

(1) *Homil. VII. In I. ad Timoth.*

(2) *Homil. LXXIII. In Matth. alias LXXIV.*

(3) *Clemens XI. In Epis. Encycl.*

(4) *Sess. XXV. in princip.*

(5) *Sess. XXII. Decr. de obser. et evit. in celebr. Missa.*

I V.

Circuitiones quoque per Ecclesias, publici congressus, aut coacti cœtus (6) pro agendis, aut deliberandis negotiis, et quæcumque strepitum, et tumultum cient, omnino sint vetita. Notariis interdicimus (7) instrumenta in ipsis conficere, aut juramenta pro stipulatione scripturarum acceptare. Judiciales actus nulli exerceantur: nihil profanum affigatur valvis, nihil venale parietibus adhæreat (8), ut ut pietati fovendæ aptum, sed nec in vestibulo, aut porticu. Nec in Templa inferendæ segetes, aut res aliæ ad usus sacros minime destinatæ. Tabernæ, et cauponæ, profanæque officinæ ab Eccle-

(6) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

(7) *Ead. Synod. ibi.*

(8) *Synod. ead. ibi. Et Hieronym. Column. P. II. Cap. VIII.*

Ecclesiis procul consistant (1). Curent Æditui, iique omnes, quibus Ecclesiarum custodia commissa est, ne bajuli, vel mulierculæ onera portantes (2), aliique Ecclesia, tamquam compendiaria via utantur: qui etiam canes abigere (3), quantum fieri potest, conentur, ne latratibus, et incompositis motibus conciones, functionesque sacras perturbent. Sed et acriter objurgandi, qui canes in Ecclesias adducunt. Pauperes stipem cogere per Ecclesiam vagantes non permittantur, sed ad januam considant juxta veterem consuetudinem in Actis Apostolorum memoratam (4): idque sanctus Pius V. (5) etiam præcepit. Danda est etiam opera, quantum fieri potest, ne matres, atque nutrices puerulos in Ecclesiam importent, qui vagitibus, et ejulatibus obstrepentes sacris muneribus sunt impedimento. Quum vero domus Dei pacis, non armorum sit locus (6), ut viri nobiles ad personæ decorem sine loci sacri violatione gladio præcincti stare possunt; ita non sine ejus violatione cetera arma, et quæ præcipue ignem concipiunt intromitti queunt. Itaque, si qui in locis ruralibus cum hisce armis ad Ecclesiam se conferant, non illa foribus, mœnibusque Ecclesiæ applicent, sed in porticu Canonicæ, aut alio in loco sejuncto deponant, alioquin pœnis arbitrio nostro plectentur. At ipso facto excommunicatione percelletur (7), qui gladium distringere, aut sclopum explodere criminose ausus fuerit intra Ecclesiam, reservata Nobis absolutione, ultra alias pœnas ex arbitrio decernendas.

V.

Ceterum ut omnia, quæ minime Templorum dignitati, et sanctitati conveniunt amandentur, viri nonnisi aperto capite adesse in hisce possint, detractis inde pileolis, retibus, et similibus. Æditui, iique, qui Sacerdotibus sacrum peragentibus ministrant, curent, ne laici, et præsertim fœminæ (8) se intra altarium cancellos insinuent, neve propius ad ipsa accedant; sed

et alio

(1) *Synod. Hieronym. Columm. P. II. Cap. X.*

(2) *Eadem Synod. ibi.*

(3) *Synod. Jacob. Boncomp. Lib. I. Cap. X.*

(4) *Cap. III. 2.*

(5) *Constit.* Quamprimum.

(6) *Bened. XIV. Notif. XI. Vol. V.*

(7) *Synod. Jacob Boncomp. ibi. Et Hieronym. Columm. P. II. Cap. VIII.*

(8) *Can.* Pervenit *de Consecr. Cap.* ut laici *de Vit. et Hon. Cler. et aliis.*

et alio tempore curandum, ne Altaribus adnitantur, galeros, aut penulas, aliave superimponant (1). Optamus vero, ut ne dum Ara maxima, sed et reliqua Templorum Altaria cancellis, vel ferreis, vel marmoreis, vel ligneis obsepiantur (2). Ante diurnam lucem Templa non aperiantur: occludantur vero, sole occidente; neque in iisdem conciones, functionesque nocturnæ peragantur. Si quæ vero permittantur, fœminæ intromitti non debent; sed neque diutius protrahantur, quam ad duas emensas noctis horas sub pœnis ex arbitrio inferendis. Numquam intra sacras Ædes fabulæ, aut ex Divorum historiis petita gesta repræsententur; si quid per majorem hebdomadam ex laudabili Civitatis consuetudine exprimendum sit ad renovandam Christi Passionis memoriam, illud prius Nobis, aut Vicario nostro exhibeatur, et de scripto probetur. Optamus autem, ne ad tam salutare Mysterium oculis subjiciendum symbola longius arcessita adhibeantur; quippe, quo simplicius est id, quod effingitur, eo verius est, et ad rem accomodatius.

(1) Synod. Jacob. Boncomp. ibi.

(2) Synod. Hieronym. Columm. P. II. Cap. X.

V I.

Illud porro omnino observandum est, ut in ipsis Ecclesiarum ædibus dignitas, decorum, et mundities undequaque refulgeat, nihilque occurrat, quod oculos offendat, Religionemque labefaciat. Nihil cœnosum, et fœdum in eas projiciatur (3): pulvere, et aranearum telis, aliisque sordibus extergantur. Altaria perpolita, et nitida sint, et iis decenter instructa, quæ ad eorum ornatum, et cultum requiruntur. Diebus vero celebrioribus splendidius exornentur. Suppellex tota, vasa, corporalia, vestes sacræ, et ornamenta quæque munda, pura, incorrupta sint, non attrita, non scissa, non vetustate squallida, ineptave. Strues lignorum (4), acervi lapidum, et quodcumque prospectum, et ingressum impedire valeat, removeatur: vepres, hederæ ad parietes adrepentes revellantur. Si qua arbor Ecclesiæ proxima, patu-

(3) Synod. Jacob. Boncomp. ibi. Et Hieronym. Columm. P. II. Cap. VIII.

(4) Synod. Jacob. Boncomp. ibi.

patulis diffusa ramis, eam opacet, vel imbre cadente, e ramis in eamdem stillicidium defluat, excidatur. Si Ecclesiæ tecta imbres in eam demittant, si fornices, aut parietes rimas agant, si tabulata labefactentur, aut pavimenta deterantur, hisce incomodis levandis tempestiva remedia provideant. Ad Beneficiatos pertinet Altaria, seu Capellas tueri, et servare, decentique suppellectili munire, si aliter provisum non sit. Si reditus ad id minime sufficiant, providentia nostra deliberabitur juxta ea, quæ sapienter docuit Prædecessor noster Benedictus XIV. (1). Quotiescumque vero Capellæ, seu Altaria Juripatronatus obnoxia, collapsa, vel obsoleta fuerint, Patroni opportune refici, et instaurari, decenterque instrui procurent; alioquin auctoritate Nobis a Synodo Tridentina concessa utemur (2). Nulla Ecclesia, nullum Sacellum, Altare nullum excitetur, nisi de scripto obtenta a Nobis potestate, cum appositis de jure oneribus, et conditionibus (3). Et similiter nulla Ecclesia, nullum Sacellum, nullum Altare diruatur, non facta a Nobis facultate. Quum Altaria extruuntur, vel e marmore, vel e coctis lateribus compingantur (4); quod si ex tabulis Altare fieri concedatur, fixum sit, et stabile, ut nullo modo dimoveri queat. Cuicumque Altari, nisi totum sit consecratum, lapis in medio episcopali benedictione sacer, cerata tela coopertus infigatur, firmiterque Altari cohæreat. Desuper non laqueari, sed fornice defendantur Altaria, aut certe si contabulatio immineat, superducantur aulæa, et tensæ apte protentæ, quæ et Altare, et sacerdotem celebrantem excipiant.

(1) *Notif. XII. Vol. V.*

(2) *Sess. XXI. Cap. VII. Et Syn. Jacob. Boncomp. Lib. III. Cap. V.*

(3) *Synod. Hieronym. Columnæ. P. II. Cap. X.*

(4) *Synod. Jacob. Boncomp., et Colum. ibi.*

VII.

Omnem servitutis speciem a domo Dei arcendam volumus, nec committemus, nisi Indultum Apostolicum Nobis exhibendum obsistat, ut in laica domo e fenestra, vel ex janua aditus, et prospectus sit in Ecclesiam; nec ubi Canonicæ adjuncta sit laica domus, per-

mittemus ex ea ullum transitum, vel fenestram Ecclesiæ obversam, ex qua sacrum audiri possit (1). Immo et aditum quemcumque etiam subterraneum e privatorum domibus in Ecclesias, et loca immunia auferri, occludique volumus (2), interminantes censuræ gladium in contumaces, pœnamque interdicti, quam et irrogabimus privatis quibuscumque deambulationes, incolatum, cubilia ad cubandum disposita, ceteraque sanctitati loci incongrua permittentibus, vel introducentibus in Ecclesiam (3). Nemini quoque liceat sine facultate nostra, de scripto habita, collocare in Templis subsellia, aut propius Altaribus, aut Tribunalibus pœnitentiæ admovere, aut locum a Nobis constitutum pervertere: nec eadem vendere liceat, nec sibi, aut alteri familiæ jus aliquod vindicare, quacumque etiam temporis, aut pacifici usus diuturnitate minime suffragante (4). Si vero ea de causa quidquam Parocho persolutum fuerit, restituetur. Si contra hanc nostram sanctionem quidquam attentatum fuerit, aut subsellia magnitudine, et forma modum excedant, mandabimus eadem removeri, ultra alias pœnas imponendas arbitrio nostro.

(1) *Synod. Jacob. Boncomp. et Columm. l. cit. ex Decr. S. C. Episc. 8. Junii, et 14. Decemb. 1646. et aliis.*

(2) *S. Cong. Immun. 9. Mart. 1632. et S. Congr. Con. 17. Febr. 1619. et alias.*

(3) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi ex Dec. S. Congr. Episc. 26. Jul. 1613. et 2. Octob. 1626. et aliis.*

(4 *S. Congr. Episc. 28. Junii 1583. et S. Congr. Concil. 5. Septemb. 1663.*

VIII.

Quod si nefarium aliquod, et detestabile crimen in Ecclesiis (quod Deus avertat) perpetretur, quo polluantur, sacræque functiones intercipiantur, Nos certiores fieri volumus, ut e sacrorum Canonum norma in pristinam dignitatem reducantur.

IX.

Sacraria porro, quæ Templis adhærent, et in quibus res sacræ reconduntur, religione quadam observari debent. Ab his strepitus, nugæ, contentiones excludantur: qui versantur in his, silentii lege utantur: comissationes vero perpetuo ab hisce arcendæ. Ut modestia semper elucere in ipsis debet; ita et munditia, et nitor. Ibidem sacra quælibet suppellex integra, et pura, aptisque in locis collocata accurate custodiatur, nec quidquam profanis usibus deputetur.

X.

X.

Conemur igitur, Filii cariſſimi, et omni contentione elaboremus, ut demiſſo capite, et toto cordis affectu in domum Dei ingredientes obſequium noſtrum eidem exhibeamus, divinumque Numen ſceleribus violatum placare precibus contendamus, et obſecremus, ut mittat nobis auxilium de ſancto, et de Sion tueatur nos: Dum in hanc Dei aulam adventamus, nobiſcum ſit fidei, ſpei, charitatis, humilitatis, ceterarumque virtutum comitatus. Enixas fundamus preces, ut ingentia nobis peccata dimittat, ſuoque favore, et gratia opituletur. Sed caveamus, ne ad portum appellentes naufragium patiamur.

CAPUT VIII.

De publicis et privatis Oratoriis.

I.

PErmulta Sacella, ſeu Oratoria offendimus, præſertim Diœceſim peragrantes, quæ ſunt quoddam Templorum genus, quæque ſunt ad Deum precandum invitamenta, ad pietatem excitandam faces, ad ſocietatem cum Cœlo ineundam adminicula, modo fide, et religione imbuti in illa deveniamus. Quum igitur de Templis plura jam dixerimus, reſtat, ut aliqua de Sacellis, ſeu Oratoriis dicamus. Hæc autem alia ſunt publica, alia privatis tantum perſonis permiſſa. Nunc de primis nonnulla dicamus; pergemus deinde ad privata.

II.

Et quidem quum illa ſint veræ Eccleſiæ, omnibuſque pateant, illa omnia rata, et firma eſſe volumus, quoad hæc, quæ univerſe de ceteris Eccleſiis diximus et quantum ad reverentiam illis præſtandam, et quantum ad nitorem, et munditiam ſervandam: item quo

ad christianam Doctrinam, functionesque Parochialis Ecclesiæ minime perturbandas (1). Novum Oratorium seu Sacellum publicum, Nobis inconsultis, nec extruatur, nec diruatur (2). Cum novum aliquod excitabitur, non temere, sed certis regulis fabricandum erit, cavendumque, ne super illud habitacula pro laicis componantur. Ejus forma, adhibitis peritis, et exercitatis Architectis, prius stabiliatur, et illud spectandum erit, ut rerum Divinarum decori, et functionibus in eo obeundis ædificium sit accomodatum. Longitudo decem saltem pedum mensura, latitudo octo contineatur, atque hinc et altitudo respondeat: fenestræ clathris muniantur, nec vitrea specularia desint (3). Præsto sit necessaria suppellex, et illa omnia, quæ ad decentem Divinarum rerum celebrationem conducunt. Sit ad illud e via publica accessus, ut omnibus confluere liceat: neque aperiatur, et religiosis usibus deputetur, nisi a Nobis, vel ab aliis per Nos delegatis adprobetur. Nullum autem imposterum erigi sinemus, si sumptus designati non fuerint, unde sacrum aliquando per annum, et in die festo illius Divi, in cujus nomine Oratorium sit nuncupatum, peragi possit, et nisi sumptus assignentur pro ejusdem conservatione (4). Omnino autem id volumus, ut illius ædificatio procul sit a locis sordidis, et vilioribus ministeriis addictis (5): et nisi legitima facultas id indulgeat, nullo modo permittemus e privatis domibus ad Oratorium accessum, neque fenestrarum prospectum (6), unde sacrum exaudiri possit, comminantes easdem pœnas, quas supra indiximus (7). Comissationes, vel alia quæque profana in hisce Sacellis Deo dicatis fieri nefas est, penitusque interdicimus. In his eleemosynas exposcere non liceat, neque pelvim, aut capsulam exponere (8), nisi de scripto, obtenta a Nobis facultate. Ad pietatis, et devotionis incitamentum juvat aliquoties ea adaperire, ut prætereuntes ad Deum precandum illiciantur, sed si campestria sint, et in lo-

(1) *Bened. XIV. Notif. III. Vo. III. Et Synod. Hieronym. Column. P. II. Cap. II.*

(2) *Synod. Jacob. Boncomp. Lib. III. Cap. V. Et Hieronym. Column. P. II. Cap. X.*

(3) *Eadem Synod. ibi.*

(4) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

(5) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

(6) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

(7) *Cap. praeced. §. VII.*

(8) *Synod. Hieronym. Colum. ibi.*

in locis solitariis posita, cavendum vigili custodia, ne bruta se se in illa intromittant, alioquin occludantur (1).

(1) *Synod. Jacob. Bencomp. ibi.*

I I I.

Munditia curetur in pariete, et pavimento, quod ex lateribus, aut lapidibus connectatur, ut planam habeat superficiem, ex qua Crux nulla resultet, sive incisa marmori, sive tessellata lapillis, et si quæ fuerit in pavimento, omnino deleatur (2). Nec sint desides ii omnes, ad quos Oratoria pertinent, ut mundities undequaque servetur. Itaque abradantur sordes omnes, squallor omnis discedat: singula hebdomada pavimentum verratur: si lutum inhæserit, radula eradatur: parietes albario inducto niteant: sereno, siccoque cœlo fenestræ pateant, ut situs evanescat. Altare mappis mundis, et integris convestiatur: Illa omnia, quæ Sacrificio deserviunt, si non splendida, et pretiosa, certe munda, et integra sint. Sacrarium ipsum sordes excludat, apteque disposita omnia contineat. Linea omnia, albæ, amictus, superpellicia, mappæ, et si quid est aliud divini cultus gratia paratum, separatim ab indumentis domesticis, et profanis laventur, et multo magis purificatoria. Omnia detrita reficiantur, et renoventur. Curent Parochi, et Capellani, ut, quæcumque in loco sacro indecora sunt, arceantur, et Sacerdotes ibi detrectent Sacrum facere, ubi non omnia ad honestatem, et munditiam composita sint. Curetur etiam diligenter, ut exterior Sacelli pars circumcirca munda sit: non sordes adsint, non frutices, non herba altior. Quæ quum sanctissimus Dominus noster Pius VI. in Encyclica sua (3) ad Episcopos magno ardore commendaverit, nos inculcare non cessabimus.

(2) *Synod. ead. ibi.*

(3) *Anno 1775. 15. Decemb.*

I V.

Solliciti etiam, ut parochiales Ecclesiæ, quantum fieri potest, frequententur, illud confirmamus, quod Benedictus XIV. sanciverat (4). Igitur absque facultate nostra, Sacrum in hisce Sacellis fieri prohibemus, cum solem-

(4) *Notif. III. Vol. III.*

solemnes dies aguntur Paschatis, Nativitatis Domini, Epiphaniæ, Ascensionis, Pentecostes, Annunciationis, atque Assumptionis B. Virginis, sanctorum Petri, et Paulli, omnium Sanctorum, sancti Petronii, ejusque Sancti, cujus titulo Parochia decoratur juxta veterem hujus Diœcesis consuetudinem.

V.

Si cui vel ex fundatione, vel dotatione, vel constructione, vel acquisitione loci, in quo publicum Oratorium ædificatum sit, Jus patronatus competat, arrogare sibi nullo modo poterit, ut jura, vel officia parochialia violentur. Eam vero vigilem curam cuique Oratorii Patrono inesse firmiter volumus, ut eos tantum Sacerdotes ad Beneficium, si quod Oratorio adjunctum est, eligant, quos noverint idoneos, et moratos, dentque operam, ut nihil desit pro incruento Sacrificio, et reliquis religiosis functionibus peragendis; aliter jure, quo gaudent, spoliabuntur.

V I.

At ea etiam Oratoria, quæ domestica sunt, et a Sede Apostolica privatis personis conceduntur, ad se Nos revocant, ne quod religioni, et pietati nutriendæ datur, ad earum detrimentum detorqueatur. Quum enim idem sit Sacrificium, quod in publicis, ac in privatis Ædibus offertur, eædem ipsæ præscriptiones servandæ sunt, quoad munditiam, et nitorem tenendum, quas de illis indiximus. Ubicumque enim Sacrificium offeratur, terrena habitatio quævis quasi in cœlum convertitur, ut sæpe docet divus Joannes Chrysostomus (2). Quæ ergo tanta religio, quæ tanta mentis puritas, quis tantus splendor, atque elegantia inveniri, et excogitari potest, quæ divinæ Majestati, et Angelorum frequentiæ par esse possit? Sed si æquare tantam dignitatem non possumus, id certe curandum, ut nihil sordidum, nihil fœdum, nihil indignum habeatur (3). Illa igitur omnia diligenter observanda sunt, quæ et Pontificiis, nostris-

que

(2) Lib. VI. De Sacerd.

(3) Synod. Jacob. Boncomp. ibi.

que sanctionibus hac de re decreta sunt. Et primo Sacellum constituatur ab omni domestico usu secretum, neque in eo quidpiam profanum appareat, vel lascivum, nihil nisi religiosum, et sanctum, quod Ædiculæ decori, vel Altaris ministerio deserviat. In Altari extruendo singula omnino observentur, quæ de Ecclesiarum Altaribus paullo superius præscripsimus (1). Quum primum destinatur Sacellum, prius erit a delegato nostro visitandum, antequam Sacrum fiat: quod præstandum erit, si in alium locum Ædiculam transferre Indultario placuerit. Unica tantum Missa singulis diebus dicatur, nisi largior facultas a Sede Apostolica fiat: ea tamen hora præscripta celebranda erit, nec tardius, nec citius. Diebus in Indulto exceptis a sacrificando abstinendum erit. Si die Nativitatis Domini valetudinis causa Sacrificium permittatur, tres e more Ecclesiæ Missæ dicantur (2). Nefas autem est largius Indultum protrahere, quam ipsius clausulæ patiantur. Semper autem Sacrificio interesse debent ii, quorum nomine privilegium concessum est, quorum morte penitus extinguitur. Sacella ista privata juribus parochialibus minime obesse debent. Sacramentum pænitentiæ (3) in his nequit administrari, nisi peculiari favore permissum sit: neque item sanctissima Eucharistia, nisi facultate a Nobis impetrata. Immo neque exinde sanctissimum Viaticum deferri ad Infirmum liceat, nisi a Nobis, vel a Vicario nostro generali facultas sit data. Multo minus, præciso necessitatis casu (4), Baptisma Infantibus conferri in hisce debet. Cetera denique observari mandamus, quæ præcipit Benedictus XIV. in Epistola Encyclica, quæ ad calcem Synodi apponetur.

(1) Cap. præced. §. VI.

(2) Bened. XIV. In Ep. Encycl. ad Primatem, Archiep. et Episcop. Regni Poloniæ. §. 18.

(3) Idem Bened. XIV. Ead. Ep. §. 20.

(4) Idem Bened. XIV. ibid. §. 19. Vid. in Append. N. IX.

VII.

At Sacerdotes, quicumque ii sint, qui in hæc domestica Sacella ad sacrificandum advocentur, minime credant, quod domesticis parietibus inclusi Sacrum faciant, se esse solutos iis legibus, et præscriptionibus, quæ in publicis Ecclesiis retinentur. Non prætermittant

igitur

igitur se totis animi viribus ad tremendam illam actionem præparare, nec post nugas, et vana colloquia, præsertim cum mulieribus habita, mente effæta, et languida Altari se sistant. Quum Sacrum faciunt, veste talari, nigrique coloris semper utantur. Nec horam constitutam a Nobis prætergrediantur, alioquin pœnis ex arbitrio nostro plectentur. Si qui vero Sacerdotes tum sæculares, tum regulares hisce decretis minime obtemperaverint, facultate Nobis a summis Pontificibus, et Tridentina Synodo (1) data in delinquentes animadvertemus, et suspensionis pœnam indicemus, et Sacellum interdicto supponemus.

(1) *Sess. XXII. Decret. de observ. et evit. in celeb. Missæ.*

VIII.

Sed monendi sunt et ii omnes, qui Apostolico favore gaudent, ne gratiose sibi concessa munera ad desidiæ fomentum, et contemptum religionis usurpent. Sunt enim quidam, qui Sacerdotes sollicitant, ut festinantius se gerant in augusta Sacrificii litatione. Sunt alii, qui numquam finem faciunt ceteris mundi negotiis exigendis, tum dissipatis in varia studia cogitationibus ad Sacrum audiendum accedunt, quos reprehendit divus Joannes Chrysostomus (2). Sunt etiam Mulieres delicatulæ, quæ lentissime e lecto surgunt, et meridie jam inclinante, impexæ, situ obsitæ, vix tectæ, Sacellum subeunt, nec, qua par est, reverentia in summi Regis conspectu consistunt. Aliæ vero in ornatu corporis procurando ad scrupulum occupatæ moras longiores interponunt, ut aliquando Sacerdotes sacris induti vestibus eas diu cunctantes opperiri debeant (3), et non raro subdubitent, horam ad sacrificandum præstitutam effluxisse. Cavenda igitur hujusmodi interversio est, et eo diligentius, quo sub fovendæ pietatis, et religionis prætextu hi favores obtinentur. Ceterum exhortamur eos omnes vehementer, quibus hoc privilegium impertitum est, ne eorumdem pietas intra domesticos parietes tantum contineatur, sed aliquoties erumpat, et prodat se foris, et luceat coram hominibus, et ad publicas

(2) *In Ps. V.*

(3) *Bened. XIV. Notif. XIV. Vol. II.*

Digitized by Google

blicas Ecclesias, et præsertim ad suas Parochias, ut monet Tridentina Synodus (1), accedant. Nam præter boni exempli fructum, alias capient utilitates: quippe, ut ait divus Joannes Chrysostomus (2): *precari etiam domi potes; ita vero precari, ut in Ecclesia, non potes, ubi tanta patrum frequentia, ubi clamor unanimiter ad Deum emissus. Non perinde exaudieris, quum penes te solus Deum precaris, atque ubi cum fratribus tuis. Hic aliquid est amplius, nempe concordia, et consensus, charitatis vinculum, et Sacerdotum orationes.*

(1) *Loc. cit.*

(2) *Homil. III. De incomprehen.*

CAPUT IX.

De Reliquiis et Sanctorum Imaginibus.

I.

QUantæ utilitates e Sanctorum Reliquiis proveniant Civitatibus, et iis omnibus, qui easdem intimo cordis affectu colunt, et Sanctorum, quorum exuviæ sunt, auxilium implorant, nullis verbis exequi possumus. Sanctorum corpora, ait divus Joannes Chrysostomus (3), sunt adamantini, et inexpugnabiles muri Civitatibus, et tamquam excelsi quidam scopuli undique prominentes. Et nihil aliud sunt Martyrum capsulæ, quam securi portus, ac spiritualium laticum fontes, et inviolati opum thesauri, qui numquam exhauriuntur. Hinc sancta Tridentina Synodus, quæ doctrinam suam ad Fidei dogmata stabilienda, et firmanda ex tota Ecclesiæ antiquitate, velut argumentosa apis decerpsit, decernit (4), utile esse Sanctos cum Christo regnantes invocare, ad eorum orationes, opem, et auxilium confugere, ipsorumque Reliquiis venerationem, atque honorem deberi, et aliter sentientes anathemate damnat.

(3) *Homil. de laudibus Martyr. Ægypt. Et Homil. IV. de Laud. Pauli. Et Homil. De Sanctis Martyr. Tom. II. Edit. Montfoc.*

(4) *Sess. XXV. In decret. de Invoc. et Vener. Sanct. et Reliq. et Imag.*

II.

Quia vero et in iis, quæ optima sunt, absona

 obre-

obrepere possunt; nisi certus modus, et regula præscribatur, quæ sequuntur, observari volumus. Tabulæ, litteræ authenticæ (1), et documenta quælibet, quibus sacrarum Reliquiarum veritas comprobatur, in Tabulario Ecclesiæ diligenter a Rectore custodiantur, ut in visitatione episcopali, et alias, quum opus fuerit, expromi possint. Reliquiæ singulæ in catalogo describendæ sunt, isque in Sacrario patenti loco expositus servetur. Ne quid superstitiosum (2), aut fictitium invehatur, nullus sive sæcularium, sive regularium ullas Reliquias adorandas publice proponat sine recognitione, et approbatione nostra. Si quæ sint vel ignotæ, vel dubiæ fidei, ad venerandum non exhibeantur (3); sed in vasculo mundo recondantur seorsim ab aliis. Nulli fas sit aperire arculas, et laxare sigillum, in quibus includuntur (4). Decenti ornatu vestiantur, nec nudæ deosculandæ offerantur, sed crystallo contineantur. Nomen illius Divi, cujus exuviæ sint, inscriptum appareat. Reliquiis in altari expositis, duo saltem ardeant cerei (5). Nullus laicus audeat easdem de loco ad locum transferre; sed Sacerdotis munus erit, qui superpelliceo, et stola indutus de loco, ubi asservantur, ad Altare deferet, et idem de Altari ad Repositorium revehet. Ubi publice exposita sit sanctissima Eucharistia, numquam adjungi Reliquiæ debent: neque cum ea deferantur in publicis Supplicationibus, neque sub umbella collocentur, neque sub ea circumgestentur, præter eas, quibus per sacram Rituum Congregationem hæc honoris prærogativa conveniat. Beatorum Reliquiæ in publicis Supplicationibus nequaquam deferendæ sunt; sed licebit tamen eas exponere, quibus concessum fuerit in decreto Beatificationis. In iis Ecclesiis, in quibus Reliquium insigne habeatur (hujus autem generis essent totum corpus, sive ossa omnia, vel integrum caput, vel crus, vel brachium, vel illa pars corporis, in qua Martyr esset passus) redeunte die illius Sancti, cujus Reliqui-

um sit,

(1) *Synod. Hieronym. Column. P. II. Cap. I.*

(2) *Ex Trident. l. cit. Et Synod. Jacob. Boncomp. Lib. I. Cap. VII.*

(3) *Synod. Hieronym. Column. ibi.*

(4) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

(5) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

um sit, Clerus earumdem Ecclesiarum recitet Officium, et Missam ejusdem (1); modo tamen ejus Reliquii nulla sit dubitatio, et nomen Sancti illius in Martyrologio Romano sit enunciatum. Reliquiæ insignes mobilibus pretiosis Ecclesiarum, et piorum locorum accensentur: idcirco nisi prius Beneplacitum apostolicum impetretur, alienari non possunt (2), quin pœnæ a Jure latæ incurrantur.

(1) *Decret. Congr. R. s. 11. August. 1691. Et 8. Apr. 1618. Et ambæ Syn. Laud. ibi.*

(2) *Extravag.* Ambitiosæ.

III.

At imagines Christi, Deiparæ, et aliorum Sanctorum saluberrime retinentur, et magna utilitate coluntur; ut enim optime docuit divus Joannes Damascenus, invictus sacrarum imaginum propugnator (3), quum nos corpore etiam constemus, nec sine medio aliquo ad rerum a sensibus remotarum considerationem pervenire valeamus, indigemus, ut per ea, quæ nobis familiaria, cognataque sunt, sursum attollamur: neque enim Gentilium more imaginum materiem colimus; sed ex materia sensibus objecta in id, quod exprimit, consurgimus: ***siquidem honor, qui imagini habetur, ad exemplar transfertur***, ut ait divus Basilius magnus (4). Dum autem hæ pictæ, vel sculptæ imagines oculis obversantur, peracta salutis mysteria menti succurrunt, Sanctorum merita, et partæ victoriæ, eximiæque eorum virtutes, et qua potiuntur sempiterna felicitas, et qua apud Deum pollent auctoritas in memoriam revocantur, atque ita mens, quasi affrictu quodam incitata, ad agendas Deo gratias, ad virtutem persequendam, ad Superum opem implorandam, ad æternæ vitæ gaudia desideranda stimulatur. Imago siquidem, ait idem Joannes Damascenus (5), ***monumentum quoddam est, et quidquid liber est iis, qui litteras didicerunt, hoc imago est illitteratis, et rudibus, et quod auditui præstat oratio, hoc visui confert imago; per mentem ipsi conjungimur***. Hanc doctrinam luculenter complexa Tridentina Synodus docet (6), imagines Christi, Deiparæ Virginis,

(3) *Orat. I. de Imaginib.*

(4) *Apud. eumd Joan. Damasc. Orat. III.*

(5) *Orat. I. §. 17.*

(6) *Loc. cit.*

ginis, et aliorum Sanctorum in templis præsertim habendas, et retinendas, eisque debitum honorem, et venerationem impertiendam, *non quod credatur inesse in iis divinitas, vel virtus, propter quam sint colendæ, vel quod ab eis sit aliquid petendum, vel quod fiducia in imaginibus sit figenda, veluti olim fiebat a gentibus, quæ in idolis spem suam collocabant; sed quoniam honos, qui eis exhibetur, refertur ad Prototypa, quæ illæ repræsentant, ita ut per imagines, quas osculamur, et coram quibus caput aperimus, et procumbimus, Christum adoremus, et Sanctos, quorum illæ similitudinem gerunt, veneremur*. Et subdit, ex omnibus sacris imaginibus magnum fructum percipi, *non solum, quia admonetur populus beneficiorum, et munerum, quæ a Christo sibi collata sunt, sed etiam quia Dei per sanctos miracula, et salutaria exempla oculis fidelium subjiciuntur; ut pro iis Deo gratias agant, ad sanctorumque imitationem vitam, moresque suos componant, excitenturque ad adorandum, ac diligendum Deum, et ad pietatem colendam. Si quis autem his decretis contraria docuerit, aut senserit, anathema sit*.

I V.

Ne vero tam sancta res ad perniciem vertatur animarum, monendi e Concilii ipsius præscripto rudiores sunt, ut si qua Sacræ Scripturæ narratio picturis, aut figuris exprimenda sit, non propterea Divinitatem figurari, quasi corporeis oculis conspici, vel coloribus, aut figuris exprimi possit. Mandat etiam sancta Synodus, ne celebratione Sanctorum, ac Reliquiarum visitatione homines ad comissationes, atque ebrietates abutantur, quasi dies festi in honorem Sanctorum per luxum, ac lasciviam agantur. Inhærentes etiam sanctæ Synodi menti curabimus, ut nihil inordinatum, nihil profanum, nihil inhonestum appareat, quum domum Dei deceat sanctitudo. Quod ut plenius peragamus, volumus imposterum (1), ut nemini liceat ullo in loco, vel Eccle-

sia,

(1) *Amba Synod. Nostra ibi.*

sia, etiam quomodolibet exempta, ullam insolitam ponere, vel ponendam curare imaginem, nisi a Nobis approbata fuerit, nec nova admittenda miracula, nisi a Nobis rite probata. Omnino a sacris imaginibus exclusum volumus quodcumque minus modestum, minus verecundum. Vigilent Parochi, et Vicarii foranei (1); et nacti imaginem aliquam sive in tabulis, sive in parietibus profane, lasciveque depictam, curent eamdem velari, quin et deleri, facto prius nobiscum verbo, vel cum Vicario nostro generali. Neque hic prætermittimus (2), enixe deprecari in visceribus Christi, ut tabulæ quælibet parietibus domorum appositæ, sive quid sacrum, sive profanum effingant, omni vacent offensione, ab iisque omne impudicum, et lascivum absit. Nam quo sunt formosiores, eo funestius incautorum pudicitiam prædantur. Sed et Pictores caveant, ne impudicas imagines pingentes, perpetui scandali documentum, et miserum animarum offendiculum relinquant. Neque dum Sanctos, aut Sanctas (3), depingere moliuntur, viventium virorum, aut mulierum formam, et similitudinem exscribant, multoque minus amasios, aut amasias sub specie cœlituum pingant. Flagitiosum est enim cœlituum sanctitatem, et puritatem hisce turpitudinis simulacris dehonestare.

(1) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

(2) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

(3) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

V.

Neque in iis tabulis, quæ Altaribus apponuntur, induci debet effigies alicujus Ecclesiæ fundatoris, vel patroni, aut alicujus de ipsa benemeriti, sive vivat, sive decesserit. Si qua imago (4), vel vetustate, vel situ defloruit, facto nobiscum verbo, aut renovetur, aut nisi ob excellentiam, peritorum judicio, sit conservanda, omnino deleatur. Si qua insigniter deformis effecta sit, aut in meliorem formam redigatur, aut auferatur. Præcipimus autem sub pœnis Nobis arbitrariis, ne dum Beatæ Virginis icon, aut sanctissima Eucharistia per octavam Corporis Christi per vias publicas solem-

(4) *Amba Laud. Syn. ibi.*

solemniter circumferuntur, in aulæis, et tabulis appenſis (1) quidquam laſcivum, vel ridiculum appareat. Parochis, et Eccleſiarum Præfectis incumbat, vias pervadere, et diligenter inveſtigare, priuſquam ſacra Supplicatio peragatur, et efficere, ut hæc omnino amoveantur, aut ad Nos deferre, qui pro poteſtate et indecora profligabimus.

V I.

Nullo modo ferendum eſt, ut ſalutiferæ Crucis ſignum, et Deiparæ, et Sanctorum imagines (2) in locis ſordidis, et viliſſimis collocentur; atque adeo neque ibi impoſterum conſtituantur, et ſi quæ ſunt, amoveantur. De cultu, nec non de imaginibus illorum, qui ab Eccleſia nondum ſunt inter Sanctos, aut Beatos adſcripti, ſerventur decreta ab Urbano VIII. (3), aliaque a Sede Apoſtolica edita. Divinæ Perſonæ imaginem (4) humanis oculis intuendam exhibere liceat illis dumtaxat lineamentis, ſub quibus ſacris litteris narrantibus ſe aſpectabilem præbuit. Nihil porro in hiſce picturis (5) ab hiſtoriæ divinæ, vel eccleſiaſticæ veritate diſcordet, et dignitas, et gravitas religionis ubique refulgeat.

V I I.

Quum ex Reliquiis, ſanctiſque imaginibus tot capiantur utilitates, par eſt, eas nos religioſiſſime colere, ut ea bona, quibus affluunt, nobis conciliemus. Equidem de ſanctis cogitare, eorum geſta mente revolvere, eoſque quaſi præſentes intueri, mirabiles ſolet excitare amores virtutis. Divus Athanaſius adfirmat (6), magnum ſibi lucrum obvenire ex ſola divi Antonii Abbatis recordatione. Et de divo Franciſco ita teſtatur divus Bonaventura (7): *ex recordatione ſanctorum omnium, tamquam lapidum ignitorum in deificum recaleſcebat incendium*. Hæc autem tam ſalutaris recordatio numquam melius reviviſcit, et alitur, quam objectis eorumdem exuviis, et imaginibus. Ad eas igitur totis animi

viribus

(1) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

(2) *Bened. XIV. Notif. VI. Vol. IV. Et amba Synod. Noſt. ibi.*

(3) *Ann. 1625. 13. Martii.*

(4) *Bened. XIV. de Canoniz. Sanct. Lib. II. Cap. II.*

(5) *Amba Noſt. Syn. ibi. Et Bened. XIV. Encycl.* Sollicitudini. *An. 1745.*

(6) *In Proemio Vitæ D. Ant. Abb.*

(7) *In ejus Legenda Cap. IX.*

Digitized by Google

viribus confugiamus, coram ipsis humillime procumbamus, devote exosculemur, eorum patrocinium imploremus, ut nos peccatis ereptos, et virtutibus auctos in æterna tabernacula recipiant.

CAPUT X.

De Indulgentiis.

I.

QUum Christus Dominus magnam hanc, excelsamque domum Ecclesiam condiderit, suo sanguine emundaverit, Sacramentis munierit, et omnibus ornamentis instruxerit, ut tamen magis amorem suum, clementiamque in eam testatam faceret, opulentissimum etiam suorum meritorum thesaurum eidem reliquit, quæ per mortem, cruciatusque suos congessit: præclara quoque merita B. M. Virginis, sanctorum Apostolorum, et Martyrum, aliorumque Justorum ipsi contulit, et donavit. Hinc felix eorum conditio, qui in hac domo continentur, ac felicior illa tanta sanctæ communionis necessitudo, ut qui unius moris sunt, et ambulant cum consensu, tamquam bene morati filii, tantarum opum participes evadere possint. De quocumque, qui in hac domo versatur, sollicita est ipsa Ecclesia, ne in tanta bonorum spiritualium abundantia, inopia conficiatur: *velut enim operibus quibusdam totius populi purgatur, et plebis lacrymis abluitur, qui orationibus, et fletibus plebis redimitur a peccato, et in homine mundatur interiore. Donavit enim Christus Ecclesiæ suæ, ut unum per omnes redimeret, quæ Domini Jesu meruit adventum; ut per unum omnes redimerentur*, ait divus Ambrosius (1). Qui huic tam magnæ domui præsunt, quum claves acceperunt, plenam scilicet ligandi, atque solvendi potestatem, eosdem distribuendis ex hoc thesauro spiritua-

(1) *Lib. I. de Pœnit. Cap. XV.*

ritualibus divitiis præposuit Christus, et præcipue Apostolorum Principem sanctum Petrum, Romanosque Pontifices in ejus locum sufficiendos usque ad sæculi finem, qui, justa causa flagitante, de tam amplo, immensoque thesauro sumerent, quod in commissæ sibi plebis utilitatem effunderent. Licet enim per pœnitentiæ Sacramentum immania etiam crimina, pœnæque æternæ condonentur; temporariæ tamen pœnæ luendæ adhuc supersunt, quas quum perpauci piis operibus, dignisque pœnitentiæ fructibus abolere satisfaciendo contendant, *tota Ecclesia*, ut idem sanctus Ambrosius ait (1), *suscipit onus peccatoris, cui compatiendum et fletu, et oratione, et dolore est, et quasi fermento ejus se totam conspergit, ut per universos, ea, quæ superflua sunt, in aliquo pœnitentiam agente, virilis misericordiæ, aut compassionis, velut collativa quadam admixtione purgentur.* Atque hæc de communi thesauro sumpta collatio, Indulgentiarum nomine continetur, quæ et tota antiquitate firmantur, et iis, qui bene se comparant, certissime conceduntur. Hinc sacrosancta Synodus Tridentina (2) Indulgentiarum usum, christiano populo maxime salutarem, et sacrorum Conciliorum auctoritate probatum in Ecclesia retinendum docet, et præcipit; eosque anathemate damnat, qui aut inutiles esse asserant, vel eas concedendi in Ecclesia potestatem esse negent.

(1) *Loc. cit.*

(2) *In Decret. de Indulg. Sess. XXV.*

II.

Igitur Parochorum, et Concionatorum (3) curæ esse debet, quod ut faciant enixe precamur, et mandamus, ut doceant populum, quanta reverentia Indulgentias prosequi debeat, et per eas, quot fructus ferre possit, et iis neglectis, quot debitis obstrictus maneat. Doceant in hoc Indulgentiarum consequendarum studio multos efflorescere actus virtutum. Fides enim in hac Indulgentiarum susceptione emicat, qua fideles Christi merita, et Sanctorum credunt, et Ecclesiæ auctorita-

(3) *Synod. Jacob. Boncomp. Lib. I. Cap. IX.*

tem

tem agnoscunt, et in materna ejus charitate conquiescunt. Spes firma excitatur ad haurienda Christi merita, et Sanctorum: tum devotio erga Sanctos cum Christo regnantes, tum erga Romanam Ecclesiam, et apostolicam Sedem reverentia confirmatur, tum accenditur religio, ut pro hæresum extirpatione, et Ecclesiæ totius amplificatione, et utilitate preces fiant. Neque vero per has indulgentias relaxatur pœnitentiæ spiritus, sed potius provocatur, quum non nisi vere pœnitentibus prodesse queant. Divus Antoninus docet (1), *non credendum, quod propter has indulgentias generales minus teneantur agere pœnitentiam in hac vita*. Et Benedictus XIV. (2) cum aliis eximiis Doctoribus docet, fideles indulgentiarum causa negligentes minime fieri, ut pro expurgandis criminibus alia pietatis opera Deo persolvere detrectent. Quum enim ancipites sint, utrum re ipsa indulgentiam sibi meruerint, stimulo quodam incitantur, ut pro cœlesti hoc thesauro tutius comparando, varias salutaris pœnitentiæ rationes aggrediantur: ex alia parte injuncta pietatis opera, si fiant, studium religionis adaugent, et quamdam facilitatem inducunt, ut illis similia suscipiantur, quod ferme quotidiana experientia comprobatur. Hinc constat, viros sanctos, ut ex eorumdem vitis apparet, fuisse admodum studiosos indulgentias lucrandi; sed tamen semper incubuisse in alia pœnitentiæ opera, ut certius sibi divinam clementiam conciliarent. Idcirco et Parochi, et Concionatores in hoc insistant, ut populus ita indulgentiarum amore teneatur, ut dignos pœnitentiæ fructus facere non prætermittat. Non enim desidibus, et dormientibus, et voluptuosis divinæ misericordiæ munera impertiuntur, sed fervidis, et vigilantibus, et crucem Christi libenter ferentibus.

(1) *Part. I. Tit. X. Cap. III. §. 3.*

(2) *Notif. XII. Vel. III.*

III.

Quum autem, Tridentina Synodo mandante (3), coruptelæ, et abusus abolendi sint, qui indulgentiarum

(3) *Laud. Decret.*

nomine irrepere consueverunt, Nos in iis eliminandis omnem ponemus operam. Et primo omnis species quæstuosæ cupiditatis removenda est, *ut cœlestes hos Ecclesiæ thesauros non ad quæstum, sed ad pietatem exerceri omnes vere intelligant*, ait ipsa Tridentina Synodus (1). Propterea capsulis (2) pro colligendis eleemosynis nullum appendatur indulgentiæ diploma, nullique hinc inde ardeant cerei consistentes in arcula, ne captiosus videatur cultus ad corrogandam pecuniam comparatus. Eleemosynæ autem inde collectæ (3) vel Ecclesiæ necessitatibus inserviant, vel aliis usibus, pro quibus oblatæ fuerint, secus pœnis arbitrio nostro latis animadvertemus: et graviores quidem pœnas dabunt, qui vel ementitas, et minus legitimas indulgentias proposuerint, aut quarum tempus dilapsum sit. Ne autem ullus error, aut fraus se intromittat, nullus sive regularium, sive sæcularium, sive confraternitatum, aut societatum (4) exponat indulgentias non a Nobis de scripto approbatas. Atque has indulgentias, adhibitis duobus de Capitulo, Tridentina Synodus (5) debitis temporibus publicandas decernit: Nos proinde, ut hoc Synodi præscriptum diligenti executioni mandetur, curabimus. Quæ legitime impetratæ indulgentiæ fuerint, hæ in tabula descriptæ opportuno in loco Sacrarii pateant omnibus, adjecto concessionis anno. Harum autem authentica decreta in quovis Ecclesiæ tabulario custodiantur. Sunt etiam nebulones, improbique homines, qui indulgentias jactitant certis numismatibus, imaginibus, aut oratiunculis adnexas, et verba dant credulis, ut quæstum faciant. Hi sunt abigendi, et quando ad Nos deferantur, dignis pœnis plectentur.

(1) *Sess. XXI. Cap. IX.*

(2) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi, et Hieronym. Columnæ P. II. Cap. IV.*

(3) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

(4) *Ambæ Synod. nost. laud. ibi.*

(5) *Sess. XXI. Cap. IX.*

I V.

Quum Parochi in omnem plebis sibi commissæ utilitatem intendere debeant, curabunt a Sede apostolica indulgentias impetrare pro Sancti titularis, et dierum in ipsorum Ecclesiis solemniorum celebritate instituenda: pro-

da: proponentque ad Ecclesiæ valvas earumdem significationem a vesperis diei præcedentis ad exitum insequentis. At simul doceant, quibus conditionibus munire se debeant, qui iis bonis ditari cupiunt. Quædam enim opera injungi solent, quæ nisi accurate perficiantur, actum erit de earumdem acquisitione. Interea quæ frequentius imponuntur, sunt sacramentalis Confessio, et sanctissimæ Eucharistiæ perceptio. Sed Clemens XIII., ad dubitationes amputandas, facilioremque aditum parandum lucrandis indulgentiis, a sacra Rituum Congregatione edici mandavit (1), ut quoties sacramentalis Confessio indicitur pro indulgentiæ acquisitione, id accipi ita debeat, ut licet lethalis culpæ conscientia non habeatur, levia tamen peccata, vel etiam læthalia, quæ jam pœnitentiæ Sacramento detersa fuerint, Sacerdoti sint exponenda: ipsam autem Confessionem valere, si pridie diei festi peragatur: eos vero, qui piam habeant consuetudinem per singulas hebdomadas, nisi legitimo impedimento retenti fuerint, semel saltem pœnitentiæ Sacramento sese expiandi, neque a peracta Confessione alicujus lethalis se reos intelligant, aptos esse ad qualescumque lucrandas indulgentias, licet adjunctam haberent clausulam de Confessione actu perficienda (2). Qui captare indulgentias desiderat, debet contrito ac mundo a sordibus corde pro Ecclesiæ amplificatione, et incremento deprecari. Nec ipsæ indulgentiæ e privata pietate defunctorum necessitatibus transmittendæ sunt, nisi ex concedentis auctoritate id liceat.

(1) *Anno 1759. die 19. Mart.*

(2) *Vid. in Append. N. X.*

V.

Regulares porro gaudentes facultate, ac indulto impertiendi Romani Pontificis nomine apostolicam benedictionem cum plenaria indulgentia, in illius communicatione servent in omnibus ritum, ac formam a Benedicto XIV. præscriptam (3). Item, quum Nos duabus anni solemnitatibus populo in Ecclesia congrega-

(3) *Encycl. Exemplis Predecessorum, 1749.*

to, Romani Pontificis auctoritate, ac nomine solemnem benedictionem plenariæ indulgentiæ largitione ad mentem Clementis XIII. (1) impertiri possimus, Regulares ab ea effundenda hisce diebus abstineant. Aliis diebus integrum erit iisdem apostolica concessione uti; non tamen absque permissu nostro de scripto impetrando, priusquam per publicas schedulas populo enuncietur dies de hujusmodi benedictione communicanda.

(1) *Constit. quæ incipit. Inexaustum 1762.*

V I.

Quia vero nullum est temporis punctum, nec formidolosius, nec majoris necessitatis, quam mortis articulus, sancta Ecclesia benignissima, et providentissima parens, priusquam aliquis ejus filius immensum æternitatis oceanum subeat, amanter prospexit, ut quasi e littore solvens commeatu provideatur, plenaria ei indulgentia impertita; de qua re libro secundo agemus in Capite de Sacramento extremæ unctionis.

V I I.

Quæ quum ita sint omni conatu, et contentione curemus, ut tanta spiritualium bonorum dote locupletari possimus; ita tamen suavissima divina pietatis ubera exsugamus, ut nec animi mollitia, et teneritate languescant, nec congruæ pœnitentiæ, et satisfactionis spiritus refrigescat. Nam meminisse debemus, ut vere, et graviter a Tridentina Synodo est dictum (2), totam christiani hominis vitam perpetuam esse debere pœnitentiam.

(2) *Sess. XIV. De Extrem. Unct.*

CAPUT XI.

De Jejunio, et Quadragesima.

I.

NUlla ferme disciplinæ christianæ pars est, quam illustrioribus præconiis, laudibusque adsperserint sancti Pa-

cti Patres, quam jejunium. De eo divus Hieronymus ait (1): *Jejunium ceterarum virtutum fundamentum est, et sanctificatio, atque pudicitia, sine qua nemo videbit Deum: gradus præbet ad summa scandentibus*. Divus Ambrosius inquit (2): *quid est jejunium, nisi substantia, et imago cœlestis? Jejunium refectio animæ, cibus mentis est jejunium, vita est Angelorum jejunium, culpæ mors, excidium delictorum, remedium salutis, radix gratiæ, fundamentum est castitatis: hoc ad Deum gradu citius pervenitur*. Eloquentissime de jejunio disserens divus Basilius Magnus, ait (3), *jejunium precationem transmittit in Cœlum, dum ipsi est alarum loco ad supernum iter conficiendum. Jejunium domorum incrementum est, sanitatis mater, juventutis pædagogus, ornamentum senibus, bonus comes viatoribus, tutus contubernalis conjugatis*. In eamdem rationem locuti sunt ceteri. Sed ad has splendidas commendationum voces jam pene obsurdescimus, Filii dilectissimi, et in ea incidimus tempora, quibus nomen, et species jejunii manet, sed res ipsa defluxit, et apud plerosque ne species quidem jejunii est: adeo quippe jejunii diebus se cibis ingurgitant, et eduliorum varietati, et ferculorum multitudini, exquisitisque epulis, et mensis opiparis indulgent, ut non addicti sanctitati dies, et carnis castigationi deputati, sed licentiæ, et voluptatibus sacrati videantur.

(1) *Epist. CXXX. ad Demetriad. Edit. Vallars.*

(2) *In Lib. de Elia, et jejunio Cap. II.*

(3) *Hom. I. de jejunio.*

II.

Huic tantæ corruptelæ in dies magis invalescenti remedium adhibere non destitit de tota Ecclesia optime meritus Benedictus XIV; qui primo hujus nostræ Ecclesiæ gubernacula tenens, jejunii religionem in aliquam veteris splendoris partem traducere conatus est, editis pluribus perdoctis, et ecclesiastico ardore plenis institutionibus (4). Multo vero magis id perficere perrexit in arce totius Ecclesiæ collocatus, sapientissimis promulgatis pro tota Ecclesia Constitutionibus. Atque priores illas

(4) *Notif. IV. XV. XVI. Vol. I. Et IX. Vol. III.*

illas quidem in omnium nostrorum manibus versari cupimus; has vero accurate perpendendas (1), et omnino executioni mandandas volumus, tamquam peremptorias sanctiones, quas etiam in calcem (2) Synodi amandamus. Ab hisce nitidis, incorruptisque fontibus hauriant Parochi, et omnes pietatis magistri, unde fideles de jejunii necessitate, et merito instruere valeant: idque præsertim peragant animarum Curatores, recurrente sacro Quadragesimæ tempore, vel quum populo statos jejunii dies enunciabunt, quam denunciationem ut faciant, omnino mandamus.

(1) *Constit.* Non ambigimus. *et* In suprema *et* Si Fraternitas *ad Archiep. Compost.* 1744. *et alia*, Libentissime 1745.

(2) *Append. N. XI.*

III.

Et Quadragesimæ quidem jejunium, quod omnium solemnissimum est, et majori sanctitate obeundum, die Dominica Quinquagesimæ (3) Parochi ab Altare frequentiori populo indicant, perlegantque Edictum nostrum de Quadragesimæ observantia (4). Detestabilis autem irrepsit apud plures christianos consuetudo, ut vino obruti, immodicis epulis exsaturati, comissationibus confecti, jocis, choreisque defatigati, in sacrum cinerum diem introeant, magnamque noctis partem, post editum etiam e campana signum, propudiosis saltationibus tribuant, turpissimeque debacchentur, non tamquam sanctissimum tempus complexuri, sed ut fœdissimo scorto obviantes. In quam dementissimam consuetudinem acriter invehitur divus Basilius Magnus (5). Sunt et alii, qui prima Quadragesimæ Dominica, baccanalium furore nondum restincto, choreas agitare pergunt, profanisque oblectamentis se immiscere. Hos omnes sacratissimi temporis violatores pro criminis gravitate punire non prætermittemus (6), obsecramusque animarum Præsides, ut hanc procacitatem magno verborum pondere exterminare contendant.

(3) *Synod. Jacob. Boncomp. Lib. I. Cap. VIII.*

(4) *In Append. N. XII.*

(5) *Homil. II. de jejunio.*

(6) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

IV.

Ut Quadragesimæ jejunium, sicut et alia, quæ per anni curriculum servantur, omni accurata ratione custodia-

stodiantur, promiscuis uti dapibus non licet iis, quibus vesci carnibus est permissum, ne exceptis quidem diebus Dominicis. Neque etiam in refectiuncula vespertina alios usurpare cibos possunt, quam qui diebus jejunii non interdicuntur, et quibus utuntur omnes jejunantes rectæ, et meticulosæ conscientiæ (1). Neque iisdem licet potiones lacte permixtas sumere, ut a Clemente XIII. definitum fuit (2), quum unius comestionis lege et ipsi teneantur. Ipsæ vero mensæ sive eorum, quibus carnium usus legitima auctoritate non est vetitus, sive eorum qui ab hac lege soluti non sunt, frugalius apparandæ sunt dapibus obviis, et parabilibus, et amputanda, et circumcidenda lautitia est. Non enim par est, pœnitentiæ dies deliciarum lenociniis, et eduliorum redundantia inficere, et mollire. Pueris etiam, et adolescentulis vetiti jejuniorum diebus cibi non permittuntur, etsi unius comestionis lege non obstringantur. Saluberrimum tamen erit pedetentim eosdem, et tempestive ad omnem servandam jejunii severitatem assuefacere, ut enascentes animi tumultus facilius reprimant: *pueri, veluti plantæ virides jejunii aqua irrigentur*, ait divus Basilius Magnus (3). Laxiores etiam de jejunio opiniones, et gulæ blandientes e summorum Pontificum præcepto laxas jejunii opiniones damnantium prorsus expungantur. Neque culpa vacare credendi sunt ii Domini, et patresfamilias, qui ad multam diem, et diutius, quam par est, horam prandii protrahentes famulis, et ancillis occasionem præbent jejunii præceptum violandi. Ceterum a cibis temperare parum prodesset, nec jejunium esset Deo acceptabile, gratumque, nisi et a peccatis abstineamus, inquiunt divus Basilius Magnus (4), et divus Joannes Chrysostomus (5).

(1) *Bened. XIV. cit. Epist.* Si Fraternitas.

(2) *In Encycl.* Appetente. *an.* 1759.

(3) *Homil. II. de jejunio.*

(4) *Homil. II. de jejunio.*

(5) *Homil. III. ad Popul. Antioch. Edit. Maurin.*

V.

Caupones Edictum affixum teneant de observantia Quadragesimæ sub pœnis in eodem contentis, et quos cibos, et quibus apponere possint, ex eodem colligant.

Non

Non prohibemus tamen, quin per Quadragesimæ dies, quemadmodum Prædecessores nostri indulserunt (1), vendi pro infirmis possint ova, butyrum, et carnes etiam; venditores tamen non patenter exponant venales cibos, nec se adjungant aliis comestibilium venditoribus; sed separatim consistant in locis ad arbitrium nostrum, vel nostri Vicarii generalis deputandis.

(1) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

V I.

Quia vero non omnes æqualiter jejunii leges ferre possunt, necessitate postulante, ab iis liberari aliquantum possunt, non ad gulæ libidinem, sed ad veræ necessitatis mensuram. Id vero temere faciendum non est; sed exquisito Medicorum judicio, et petita ab Ecclesia dispensatione. Et quod attinet ad Medicos alio in loco de suo munere, et obligatione còmmonefaciemus (2). Dispensatio vero quum Ecclesiæ suffragio, et potestate donetur, in Civitate a Nobis, vel a Delegatis nostris, in Diœcesi a Parocho de scripto tribuetur. Illi igitur gravissime a Parochis, et Confessariis increpandi sunt, qui, nullà petita ab Ecclesia facultate, dapes comedunt diebus jejunii interdictas, judicantes se justam habere causam jejunii legem solvendi. Ut ut enim causa justissima sit, exhibenda est ecclesiasticis legibus reverentia, et ab Ecclesia exposcenda facultas, præsertim pro Quadragesimæ tempore. Sed quamvis Medici etiam consensio exquirenda, et impetranda sit (3); in Diœcesi tamen, ubi nullus sit corporum Medicus, solius Parochi facultas sufficiat (4). In Monasteriis vero, aliisque mulierum contuberniis Medici testificatio a Confessario quoque subscribatur. Denique Domini, et patres familias meminerint ad filios, et famulos extendi neutiquam posse facultatem pro uno, aut altero familiæ obtentam. Quod si illi allegent gravius impendium parari, quam ferri possit ex duplici epularum genere, pro sua prudentia judicet Parochus, et quando nequeat gravamen duplicis expensæ a familia sustineri, in facul-

(2) *Lib. IV. Cap. II.*

(3) *Ex Constit. Bened. XIV. In suprema.*

(4) *Card. Palaeot. Archiep. Bonon. P. VI. Edict. Quadrag.*

cultate de scripto concessa, totam familiam complectatur.

VII.

Illud tamen cavendum, ne quod necessitati tribuitur, ad licentiam usurpetur. Sciant ergo ii, qui ex Ecclesiæ benignitate dispensantur, unius comestionis lege, ut dictum est supra, teneri, nec carnibus, nisi salubribus, quæque iis conceduntur, qui affecta sunt valetudine, uti debere: cupedias vero ad solam voluptatem, et delicias comparatas, esse resecandas, ne Ecclesiæ indulgentiam ad inusitatas illecebras traduxisse videantur, et sub infirmæ valetudinis tegumento, cupiditatibus obtemperent. Commonendi etiam sunt vehementer, qui communem Christi fidelium pœnitentiam, ac disciplinam servare nequeunt, ne per alia pietatis opera, ut sua cuique devotio suggeret, peccata sua expiare, et Deo satisfacere negligant: *quinimmo sanandis vulneribus, quibus humana infirmitas sauciatur, diligentem adhibere studeant curationem, ut culpas de humano pulvere contractas dum casta jejunia decoquere non possunt, pia opera, orationum suffragia, et eleemosyna munera rediment*, quemadmodum incredibili zelo præditus Benedictus XIV. hortatur (1).

(1) *In Constit.* Non ambigimus.

VIII.

Ad vos igitur Nos convertimus, dilectissimi filii, monentes, ut jejunii dies, tamquam fœnoris, et lucri, carissimos habeatis. Ilari, promptoque animo jejunio vos tradite, quod lutulentis animi sordibus exhaustis, Deo vos puros, et integros, et amicos sistet, et eo duce, Cœli viam arripietis, ex qua gulæ titillationibus deliniti misere deflexìmus: *quoniam non jejunavimus*, ait divus Basilius Magnus (2), *exulamus a Paradiso; jejunemus igitur, ut ad illum revertamur*. Et divus Hieronymus (3) ait: *primus homo ventri magis obediens, quam Deo, de Paradiso in hanc lacrymarum dejectus est vallem....; ex quo solicite providendum est, ut quos saturitas de Paradiso expulit, reducat esuries*.

(2) *Homil. 1. de jejunio.*

(3) *Epist. XXII. Edit. Vallars.*

K CON-

CONSTITUTIONUM SYNODALIUM LIBER SECUNDUS.

CAPUT I.

De Sacramentis in genere, et Sacramentalibus.

I.

TAnti est, hominem a veritatis semita extorrem, tot miseriis circumseptum, tot peccatorum vulneribus confectum, tantisque passionum procellis exagitatum ad viam rectam deducere, infirmum, et debilem corroborare, et, exhaustis peccatorum sordibus, virtutibus exornare, ut ea de causa necesse fuerit, Dei Filium de Cœlo demitti, nostras infirmitates assumere, seque, inter Patrem et nos Mediatorem constitutum, reconciliare nos Deo, eidem nostræ salutis pretio persoluto, nobisque suæ passionis, et mortis communicatis promeritis, quibus et vulnera peccati malitia suscepta curarentur, et inopia nostra ditaretur. Scilicet id aperte innuit (1) illa tam accurate expressa, enarrataque similitudo pientissimi Samaritani, in qua descendens homo in civitatem Jericho (2) humanum genus intelligitur, cui vulnerato a latronibus, spoliato, jacenti, semineci post peccatum, Christus Jesus revera Samaritanus, hoc est custos unicus ipse noster, naturæ etiam communione propinquus effectus, vulnera ejus oleo, vinoque curavit, prius infundens oleum, quo foveret, tum vulne-

(1) *Magist. Sentent. Lib. IV. Distinct. I. Part. I.*
(2) *Lucæ X.*

vulnera alligavit, et supra jumentum suum imposuit vulneratum, *in quo ejus peccata vexit omnia, nec ovem Pastor despexit errantem*, ait divus Ambrosius (1). Itaque sanguine suo purissimo homini saucio medicinas spiritales admovit, quibus peccatorum omnium vulneribus mederetur. Has nos medicinas Sacramenta vocamus. Ipsa sunt nervi, et artus Ecclesiæ: sunt propugnacula, murique tranquillitatis nostræ, quibus tot periculis circumsessi vallamur, atque defendimur. Ipsa demum sunt veluti uberes quidam alvei, per quos Christi merita in nos derivant, modo se ad eorumdem susceptionem unusquisque nostrum pie, religioseque comparet.

(1) *Lib. 1. de Pœnitent. Cap. VI.*

II.

Quamobrem nihil fere est, in quo major Pastorum facultas, et industria se debeat effundere, quam in tradenda populis Sacramentorum disciplina. Hauriant igitur, et decerpant ex Romano Catechismo, et ex aliis lectissimis scriptoribus plenam de Sacramentis doctrinam, et in ea diligenter explananda frequenter versentur, doceantque, quæ utilitates ex eorum perceptione dimanent, et simul quibus animi, et corporis dispositionibus affecti esse debeant, qui ad illa accedunt, ut præstantissimæ, et sanctissimæ hæ res digne, et salubriter impertiri ipsis possint. Sed et ipsi, et alii quicumque Sacerdotes, quibus Sacramentorum administratio concreditur, meminerint, se ea vitæ sanctitate florere debere, eaque cordis munditia præstare, ut digni evadant Mysteriorum Dei dispensatores, ne, dum aliorum vulnera curant, misere ipsi saucientur (2). Hilari semper, promptoque animo præsto sint, nulla interposita mora, nullius difficultatis habita ratione, sepositaque personarum acceptatione, omnes in Christo benignissime complectantur (3). Si quis Parochi incuria absque Sacramentorum præsidio decesserit, ultra divinam indignationem, tamquam illius animæ reus, gravissimas Nobis luet

(2) *Synod. Jacob. Boncomp. Lib. II. Cap. I. Et Hieron. Columnn. P. I. Cap. VI.*

(3) *Eadem nostr. Syn. ibi.*

bis luet pœnas. Si Parochus intelligat, aliquem ex suis gravi morbo detineri, etsi non arcessitus, tamen accurrat, eum invisat, molles aditus captet, suavissimeque in ejus animum irrepat, et ad salutaria capienda remedia inflammet.

III.

Omnium fere Sacramentorum proprius administer est Parochus. Nullus proinde Sacerdos sine nostra, vel Vicarii generalis facultate, aut absque Parochi consensu, quem iis tantum præstabit, quos idoneos comperierit, audeat Sacramenta dispensare, seclusa necessitate. Neque ullus Parochus in aliena Parochia Sacramenta administret, nisi vel necessitate flagitante, vel e consensu illius Parochi, in cujus ditione versatur; atque id intelligendum, quando aliena jurisdictio perturbaretur. Clavibus obserentur loca (1), in quibus Sacramentorum materies custoditur; claves autem penes se habeat Parochus, vel alteri Sacerdoti tradat, numquam vero laicis.

(1) *Ambæ Synodi laud. ibi.*

IV.

Quicumque Sacramenta administrare debent perspecta, et cognita illa omnia habeant, quæ ad rectam eorumdem confectionem, et administrationem conferunt. Accurate fungantur etiam iis cæremoniis, quæ ab Ecclesia institutæ sunt, et omni corporis habitu ita se componant, ut tota actio a viris fide, et Deo plenis proficisci videatur. Ad diversitatem cavendam, et ad rituum, et sacrarum cæremoniarum rectam rationem tenendam omnes Rituali utantur Benedicti XIV. jussu edito, et aucto. In Ecclesia superpelliceo, et stola, vestibusque decentibus induti ministrent (2); et illa omnia, quæ Sacramentis conferendis deserviunt, honesta, et nitida sint; nihilque a rerum divinarum majestate, et religione, quantum fieri potest, discordet. Absit vero, tamquam teterrimum monstrum, omnis turpis quæstus suspicio (3). Nihil petant, exigantve pro Sacramento-

(2) *Eadem nostr. Synod. ibi.*

(3) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

mentorum collatione, aliter obnoxios se facient illis pœnis, quæ per sanctiones canonicas irrogantur.

V.

Meminerint autem omnes Sacramentorum ministri, eam esse retinendam in iis conferendis circumspectionem, ut opiniones probabiles, relictis tutioribus, prorsus declinentur, quum de Sacramenti valore agitur. Id quippe ex censura Innocentii XI. aperte constat (1), ne sanctum Dei nomen frustra interponatur, neve rebus divinis illudatur, et Sacramentorum effectus frustretur, qui non ex hominum arbitrio, et opinione pendent, sed ex Dei instituentis voluntate.

(1) *Propos. damnat. sub Num. 1.*

V I.

At Sacramentalia sic appellantur, vel quod soleant adhiberi ad Sacramenta efficienda, vel ministranda, ut efformatio crucis, benedictiones, orationes Ecclesiæ, vel quod aliquam exhibeant Sacramentorum virtutem, ut aspersio aquæ lustralis, usus rerum benedictarum ab Ecclesia, confessio generalis, tunsio pectoris, benedictio episcopalis, et alia hujusmodi: quæ quidem peccata venialia remittere, cum divo Thoma (2) Theologi docent, non equidem ex opere operato, quemadmodum Sacramenta, sed ex opere operantis; sive quod ex quodam motu detestationis peccatorum, sive quod cum aliquo motu reverentiæ in Deum, et in res divinas peraguntur, ut docet idem sanctus Doctor (3). Idcirco Pastores, qui omni ratione sibi creditis fidelibus opitulari debent, sedulo doceant, quanta ex hisce Sacramentalibus proficiscatur utilitas, et quibus modis percipiatur, et quantum ad se attinet, illa suppeditare procurent.

(2) *Tertia Parte Q. LXXXVII. Art. III.*

(3) *Ibid.*

CAPUT

CAPUT II.

De Sacramento Baptismi.

I.

SI quid est, in quo salubriter animarum Curatores collocare operam suam possint, profecto illud est, Baptismi dignitatem, præstantiam, et necessitatem docere, eximiosque effectus ab illo procreatos exponere. Quid enim præclarius, quid excellentius excogitari potest, quam ut homo abjectissimus iræ filius, miserabili Diaboli, et peccati servitute pressus, subito, et facillime diffractis vinculis in libertatem filiorum Dei sit traductus, divinæ naturæ particeps effectus, et Regni Cœlorum hæres, et nobilissimo virtutum comitatu instructus sit, idoneusque factus, qui bonorum omnium sit particeps, quæ in Ecclesia largissime impertiuntur? *Quid hac re mirabilius*, ait divus Joannes Chrysostomus (1), *quod sine labore, sudore, bonisque operibus justos efficiat? ... Quemadmodum scintilla mediam in pelagi voraginem incidens statim extinguitur, et evanescit, aquarum vi demersa; sic et omnis humana nequitia, quum in piscinam divinorum fluentorum inciderit, citius, faciliusque, quam scintilla, demergitur, et deletur.* Quare doceatur frequenter populus, ut se se gratum tantorum munerum largitori Deo præstet; et moneatur, quanta sedulitate efficere, enitique debeat, ne acceptum animi candorem deturpet, et Patrem, et Filium, et Paraclitum, quarum divinarum Personarum invocatione, et numine ablutus est, quasque in se hospites habet, ne per summum scelus abjiciat, et tanta sibi concessa munera corrumpat, sed ut bonorum operum accessione adaugeat. Verum et Parochi videant, qua diligentia curare debeant, ut tam ad salutem necessarium Sacramentum rite, et religiose omnibus conferatur.

(1) *Homil. I. ad Illuminandos.*

II.

II.

Legitimus Baptiſmi miniſter eſt Parochus, vel alius Sacerdos a Parocho, vel a Nobis delegatus. Cogente autem neceſſitate, quilibet ſine ſolemnibus cæremoniis baptizare poteſt; ſi tamen id efficere ei propoſitum ſit, quod Eccleſia catholica in eo adminiſtrationis genere efficit, et modo uſitata forma, et materia utatur. Digniori tamen perſonæ locus eſt relinquendus, et peritiori. Nam et obſtetrices (1), quæ baptizare conſueverunt, improbandæ non ſunt, ſi interdum præſente aliquo viro, qui hujus Sacramenti conficiendi minime peritus ſit, quod alias viri magis proprium officium videretur, ipſæ exequantur. Parentes tamen a prole baptizanda abſtineant, ſi alius idoneus reperiatur; attamen ſi neceſſitate impellente id peragant, nulla inde ſpiritali cognatione, quæ conjugii officia impediat, implicabuntur. Si Parochi negligentia aliquem ſine hoc ſalutari lavacro decedere contigerit, in eum graviter animadvertere non omittemus. Quum tenella ſint infantium corpora, multiſque periculis obnoxia, nefas ſit ultra nonum diem (2) baptiſma diferre. Quamprimum ergo deferantur baptiſma ſuſcepturi ad Eccleſiam, extra quam, neceſſitate ceſſante, vel non conceſſa a Nobis facultate (3), adminiſtrari illis numquam debet: et quando id contingat, in baptizatorum librum illius nomen, cui Baptiſmus collatus eſt, referatur. Etſi vero Baptiſmi adminiſtratio ad Parochos pertineat, non inde derogari volumus Metropolitanæ noſtræ juribus, et Eccleſiarum Archipresbyteralium, quæ illeſa ſervari mandamus (4). Si via longa ſit decurrenda in afferendo ad Eccleſiam puero, optimum erit paullulum aquæ ſecum habere, ut ingruente periculo ablui poſſit (5).

(1) *Catech. Rom. de Bapt. num. 25. Et Synod. Jacob. Boncomp. Lib. II. Cap. II.*

(2) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi. Et Hieron. Columm. Par. I. Cap. VII.*

(3) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

(4) *Jacob. Boncomp. ibi.*

(5) *Ambæ Synod. ibi.*

III.

Porro ſerio moneantur prægnantes matres, ut illa omnia declinent, quæ fœtui periculo eſſe poſſint, enixiſque precibus Deum orent, ut, quem mundo pari-

turæ

turæ sunt, filius Chriſti membris adſcribi, copularique queat: appropinquante vero partus tempore, conſcientiam pœnitentiæ Sacramento rite componant, ne, obrepente mortis diſcrimine, imparatæ in diem æternitatis incidant.

I V.

Quotiescumque, neceſſitate ſuadente, domi baptizatus ſit infans, inquirat diligenter Parochus, an illa omnia accurate ſervata fuerint, quæ ad Sacramenti validitatem pertinent: ubi nihil vitii deprehenderit, acquieſcat: ſin minus, conditione interpoſita, iterum baptizet. Et ubi parvulus convaluerit, vel ceſſaverit periculum, ad Eccleſiam deferatur, omiſſæque cæremoniæ ſuppleantur. Nec vero conditionata forma temere, nec paſſim, et ſine delectu uſurpanda eſt, ſed ubi tantum prudens, et probabilis dubitatio ſubſit de valore Sacramenti; ſecus ſacrilega res eſſet, et maculam irregularitatis importaret ex Romano Catechiſmo (1), id quod confirmat Benedictus XIV. (2).

(1) *De Bapt. Num. 57.*
(2) *Notif. XVII. Vol. IV.*

V.

Accidit non ſemel, ut expoſiti infantes inveniantur, atque ii aliquando teſtimonium accepti Baptiſmi in ſchedula deſcriptum, colloque ſuſpenſum gerant; nonnulli vero hoc documento careant. Si ſchedulæ auctor deprehendi poſſit, cui fides merito præſtanda ſit, unico illius teſtimonio Baptiſmus rite traditus ſatis comprobatur: quando vero ea certitudo non interveniat, ſub conditione iterandus erit Baptiſmus, et multo magis, ſi nulla ſint de collato Baptiſmo argumenta (3).

(3) *Bened. XIV. Notif. VIII. Vol. I.*

V I.

Si quis adultus Baptiſmum petat, volumus Nos fieri de ejus deſiderio certiores (4), ut ipſius voluntas exploretur, ne quis ad hoc Sacramentum ficto, et ſimulato animo accedat, et ut prius bene iis omnibus imbuatur, quæ ad fidei doctrinam, et chriſtianæ vitæ inſtitutionem ſpectant. Idemque ſtatuimus, quando hæreti-

(4) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

reticus in catholicæ Eccleſiæ ſinum recipi poſtularet.

V I I.

Materia, ſeu elementum hujus Sacramenti eſt omne genus naturalis aquæ, quod ſine ulla adjunctione aqua dici poſſit; ea tamen niſi neceſſitas incidat, benedicta eſſe debet vel Sabbatho ſancto, vel pervigilio Pentecoſtes. Propterea hiſce diebus Parochi omnes Civitatis ad Eccleſiam Metropolitanam conveniant, in Diœceſi ad Eccleſiam Archipresbyteralem, ubi ſacer Fons aſſervetur, ſacræque functioni decenter interſint. Hyeme molliatur frigus tepefacta aqua, ne infantis teneritas periculum ex frigore ſubeat. Si aqua benedicta tam imminuta ſit, ut minus ſufficere videatur, alia non benedicta admiſceri poteſt; in minori tamen quantitate ex Rituali romano (1), cujus præſcripta undequaque ſervanda ſunt.

(1) *De Bapt. Materia.*

V I I I.

Ex Apoſtolorum traditione ſemper catholica obſervavit Eccleſia, ut, quum ſolemnibus cæremoniis Baptiſmus conficitur, ſacrum etiam Chriſma addatur. Hoc Chriſma eodem anno debet eſſe benedictum, feria quinta in Cœna Domini. Idcirco ad illud excipiendum mittatur (2) Sacerdos, vel Clericus in ſacris conſtitutus ad Metropolitanam noſtram: et in Diœceſi Parochis illud diſtribuat Vicarius foraneus, vel alius a Nobis ad id delegatus: vetus autem Chriſma cum bombyce, igne comburatur (3). Sit autem prope Fontem repoſitorium decenter concinnatum, in quo Chriſma in vaſculo argenteo, vel ſaltem ſtanneo bene obturato ſub clave ſervetur in uſum Baptiſmi.

(2) *Bened. XIV. Notif. XIV. Vol. IV.*

(3) *Pontif. Rom.*

I X.

Fons autem baptiſmalis ad eam formam ubique erigatur, quæ a Prædeceſſore noſtro Cardinali Jacobo Boncompagno præſcripta fuit (4), quæ ita ſe habet: *Fons baptiſmalis ex marmore in ſphæricam figuram excavatus, vel ære conflatus erigatur in parte commodio-*

(4) *Lib. II. Synod. Cap. II.*

L *ri, non*

ri, non procul ab Ecclesiæ janua: ampliori alveo lustralem aquam colligat, cui superemineat ex eodem lapide vas incisum, aptum recipiendæ aquæ, quæ ex ablutione pueri exciderit, per fistulam in scapo, vel columella conclusam transmittendæ in Sacrarium, sive fonti subterraneam piscinam, ideoque prope fontem nullum effodiatur sepulcbrum. Conopæo tegatur ciborium, sitque coloris albi, vel saltem decentis. In laterali pariete fiat repositorium in quo sub clave serventur Olea sacra pro Baptismo, Rituale, duoque saltem mantilia munda. Supra fontem in pariete pingatur Christi baptismus in Jordane; columba superemineat picturæ: tum ferreis, vel marmoreis cancellis claudatur.

X.

Ex vetustissima Ecclesiæ consuetudine in sacra ablutione celebranda Patrini, seu susceptores adhiberi solent. Patrinus autem sit unus tantum, sive vir, sive mulier, vel ad summum unus, et una, ut Tridentini Concilii decreto statutum est (1). Qui quidem susceptores monendi erunt, constitutum a sancta Ecclesia fuisse, ut non solum is, qui baptizat cum baptizato, sed etiam susceptor cum eo, quem suscipit, et cum ejus veris parentibus spiritali affinitate devinciatur, ita ut legitima nuptiarum fœdera inter hos omnes iniri non possint, atque inita dirimantur. Sed dolendum sane vehementer, tam sanctum cognationis fœdus ad flagitiosas sæpe consuetudines, gravissimumque incestus crimen traduci. Quod capite *Non licet*, et capite *Monachi* (2), cavetur, ne Monachi Patrini munere fungantur, ad Regulares omnes extendi volumus, itemque ad Clericos, ita ut iis saltem, qui sacris ordinibus sunt initiati, id minime liceat, nisi speciali a Nobis obtenta facultate.

(1) *Sess. XXIV. De Reform. Matrim. Cap. II.*

(2) *De Consecr. Distinct.* 4.

X I.

Non vero sine delectu aliquo hoc susceptoris munus cuilibet committendum est. Itaque ii tantum admittendi a Parocho sunt, qui a parentibus, vel ab iis,

quo-

quorum interest, designati fuerint, iique arcendi, qui indigni sint, justisque de causis prohibeantur. Infideles ergo, et hæretici, publice excommunicati (1), interdicti, publice criminosi, et infames, qui Paschatis præcepto non obtemperaverint, qui Sacramento Confirmationis consignati non sint, impuberes etiam, et qui sana mente non sunt, qui ignorant rudimenta Fidei, ignotique homines ab hoc susceptionis munere repellendi sunt. Non enim nudum nomen esse debet (2), sterilisque cæremonia; sed susceptores omnes cogitare debent hac se lege teneri, ut sint velut sponsores, et fidejussores eorum, quos suscipiunt, ad ipsosque spectare, ut eosdem habeant, tamquam spiritales filios sibi ab Ecclesia commendatos, curentque diligenter, in christianæ vitæ institutis ita excoli, ut ii tales se in omni vita præbeant, quales eos futuros solemni cæremonia spoponderunt. Atque hæc palam faciunt, susceptores hujusmodi bonos magistros, et duces spiritalis vitæ esse debere: quo munere nec de fide male sentientes, nec inscitia laborantes, nec flagitiosi, nec malæ famæ homines, nec inepti defungi possunt. Ac propterea minus viros nobiles commendamus, qui aliquando obvium quemlibet de plebe pauperem ad hoc munus adsciscunt. Quî enim homo sordidus, et abjectus ullam hujus magisterii, et custodiæ partem sibi vindicare poterit? Si quis ex idoneis ad hoc munus electus, alium ceu procuratorem constituat, procurator ipse de scripto suæ procurationis testimonium Parocho exhibeat, hocque a Parocho ipso in Parochiæ tabulario asservandum erit, monito procuratore, nullam inter eum, et baptizatum (3), vel hujus parentes spiritalem cognationem obortam fuisse.

(1) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

(2) *Catechis. Rom. de Baptis. Num. 28.*

(3) *Synod. Hieronym. Columm. ibi.*

XII.

Et quoniam iis, qui baptizantur, tamquam Dei filiis in Christo regenerandis nomen imponitur, curet Parochus, ne fabulosa, aut ridicula, vel inanium deo-

rum, vel impiorum ethnicorum nomina imponantur; sed eorum, qui ab Ecclesia, ut Sancti, Deoque cari coluntur. Divus Joannes Chrysostomus (1) hanc consuetudinem commendat, ut nomina filiis addantur eorum, qui in virtutibus excelluerunt, improbatque eos, qui temere nomina imponerent: idque etiam præcipit Ecclesia faciendum (2). Multæ enim erit utilitatis puerulo, cum adoleverit, illud ipsum nomen ejus auribus circumsonare, qui, quum viveret, omni virtutum genere floruerit, et ad pie vivendum, et ad imitanda exempla excitabitur, ejusdemque patrociniis protegetur.

(1) *Homil. LI. in Genes.*

(2) *Ritual. Rom. de Baptismo.*

XIII.

Habeant Parochi bene compactum librum (3), in quo distincte describantur nomen, cognomen, pater, et mater, et patria baptizatorum, adjecto die, et anno. Patrini etiam, et Matrinæ nomina, et cognomina apponantur. Qui liber melius conflari nequit, quam consulto Rituali romano. Librum hunc caute custodiant Parochi, neminique legendum, et percurrendum tradant, nisi ipsi præsentes sint. Caveant vero Parochi (4), ne in describendo sint desides, aut immemores sub pœna trium aureorum, ubi statim, et eadem die non descripserint, et aliis, arbitrio nostro, infligendis.

(3) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

(4) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

XIV.

Hortentur etiam Parochi mulieres parientes, ut, quantum fieri potest, infantes per se ipsas lactent, veteres, sanctasque matronas imitantes. Moneant item obstetrices (5), ut matribus, et nutricibus referant, sive aliis fœminis, quæ curam alendi, aut custodiendi pueros suscipiunt, ne eos per annum ab ortu in lecto retineant ob periculum oppressionis sub pœna excommunicationis ferendæ. Denique et puerperas moneant, ut e partu emersæ in Ecclesia se sistant a Parocho benedictionem suscepturæ, quæ, licet ad jura parochialia mi-

(5) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

Digitized by Google

lia minime pertineat, æquum est tamen, eamdem a proprio Pastore suscipi: et certe id fieri a Capellanis Oratoriorum prohibemus.

X V.

Sed vero infixus nostro hæret animo dolor, eam esse in plerisque Christianis insaniam, fœdissimamque nequitiam, ut propriæ dignitatis obliti, et sponsionum, et fœderum immemores, quibus se in Baptismo Christo devoverunt, perpetuamque Diabolo pugnam indixerunt, e paterna domo, in quam fuerant adsciti, erumpentes, in regionem longinquam abeuntes, ditissimum patrimonium prodigant, et perdant, quo eos misericors Pater donaverat, idque sæpe rationis usu vix appellente. Quis tantus stupor, vel, ut verius dicamus, tantus furor, ut cœlestes cibos pertæsi porcorum siliquis saginari desiderent? et Christo nuntium mittentes, immo eumdem turpissime abjicientes, Diabolum in animum intromittant, et pro amantissimo Patre sævissimum hostem complectentes, ejus dominationi se subdant, qui omne bonum absorbeat, et omne malum inducat? Succurrant itaque crebro menti, Filii dilectissimi, ea verba, quibus Sacerdoti ter interroganti in Baptismi collatione ex Patrini voce respondistis, abrenunciare vos Diabolo, et omnibus operibus ejus. Hæc tam solemnis ejuratio numquam excidat ex animo, eamdemque frequenter renovate, tamquam firmissimum adversus sævientes tentationes propugnaculum, ut monet divus Joannes Chrysostomus (1), qui ait: *sine hoc verbo numquam in forum prodeas; sed, cum es januæ vestibula transgressurus, hoc prius loquere verbum: abrenuncio tibi Satana, et pompæ tuæ, et cultui tuo, et conjungor tibi, Christe. Ne umquam absque hac voce exeas: hæc erit tibi baculus, hæc armatura, hæc turris inexpugnabilis.* Nec desinant Pastores monere parentes, ut id puerulorum auribus frequenter inserant, eos ad Christum spectare, cum Diabolo nihil commune habe-

re,

(1) *Homil. II. ad Illuminandos.*

re, eumdem ceu infensissimum hostem odisse debere: se divites esse, sed a tartarei latronis insidiis cavendum esse: pretiosam suppellectilem in vasis fictilibus contineri, ideoque omni custodia, et diligentia servandam.

CAPUT III.

De Obstetricibus.

I.

PErmagni interest, Obstetrices suo munere recte fungi, et idoneas, et industrias esse, et insigni charitate præditas; nedum enim adjutrices humanæ vitæ sunt, sed sæpe ad æternam salutem infantulorum conferre possunt, quibus, nisi per ipsas sacra Baptismi ablutio concedatur, sine ulla salutis spe depereunt, suntque equidem infelicissimi; ideoque ajebat divus Joannes Chrysostomus (1): *luge eos, qui nihil ab infidelibus differunt, qui sine illuminatione, sine signaculo decesserunt. Hi vere lamentis digni, hi lacrymis.* Itaque si Medici (2), qui servandæ corporis saluti præpositi sunt, nullam mulierem in eo ministerio versari patiuntur, quæ prius ipsorum judicio probata non fuerit, Nos, qui præsertim perpetuam incolumitatem, beatamque illorum vitam, qui Nobis a Deo commendati sunt, maxime expetimus, omnem diligentiam, curamque impendere debemus, ut hujusmodi mulieres, a quibus tam crebro Baptismus impertitur, iis omnibus satis imbutæ sint, quæ ad rem bene gerendam necessario requiruntur.

(1) *Homil. III. in Epist. ad Philip.*

(2) *Bened. XIV. Notif. VIII. Vol. I.*

II.

Quare Parochis mandamus, ne sinant obstetricia gerere, nisi mulieres bene moratas (3), honestas, charitate plenas, bonæque famæ: descripta teneant earum nomina, quæ in Parochia degant: easdem de ratione

(3) *Synod. Jacob. Boncomp. Lib. II. Cap. II. Et Hieron. Columm. P. I. Cap. VII.*

tione bene ministrandi Baptismum instruere non negligant: nullæ vero ejusmodi munus præstent, nisi quarum peritia adprobata, testataque sit. Volumus idcirco, ut quemadmodum in Civitate ab Archipresbytero Metropolitanæ id fieri solet, adscitis aliis duobus Religiosis: ita in Diœcesi, diligenti examine singulis annis excutiantur a Parochis simul et Vicariis foraneis. In iis autem examine pertentandis, interrogentur potissimum (1) de materia, et forma hujus Sacramenti, et qua ratione, simul ac materia traditur, verba pronunciari oporteat, et quæ baptizandi intentio simul necessaria sit. Proponantur etiam illi eventus, qui in Rituali romano continentur, ac præcipue quid agendum sit, quum infans ex utero parientis caput, aut aliam corporis partem solummodo porrigit, ipsiusque vita in dubium magnopere revocetur. Si qua vero, non obtenta de scripto a Nobis, vel Delegatis nostris facultate, in tale munus se intromittere audeat, gravi pœna arbitratu nostro multabitur.

(1) *Bened. XIV. cit. Notif. VIII.*

III.

Ad Parochos etiam pertinebit Obstetrices instruere, ut quum casus evenerit, in quo infantem nulla adhuc sui parte editum, aqua nihilominus saltem per siphunculum tingere possint, et mox decessurum prudenter timeant, illum baptizent sub conditione (2), sub qua pariter erit iterum baptizandus, si periculum evadat, et foras prodeat. Si monstrum in luce edatur, et dubium sit, an homo, vel aliud sit, adhibita conditione (3), baptizetur: *si tu es homo, ego te baptizo etc.* Si in monstro plura sint capita, replicanda est ablutio cum forma pro capitum numero.

(2) *Lib. VII. de Synod. Diœces. Cap. V.*

(3) *Ead Synod. laud. ibi.*

IV.

Debent autem Obstetrices tunc solum in sacram ablutionem se se ingerere, quando necessitas urgeat, et tunc deficiente viro peritiori. Quando ad obstetricandum arcessuntur, secum deferant vasculum puræ aquæ,

ut,

ut, si necessitas incidat, præsto sint ablutioni peragendæ. Dum vero abluunt, efficiant, ut aqua cutem pertingat, capillos aliquantum excutiendo, eodemque tempore formam pronuncient distinctis verbis: forma autem vulgari sermone exprimatur, ne nullus irrepat error, et dicant: *io ti battezzo in nome del Padre, e del Figliuolo, e dello Spirito Santo*, intendantque id facere, quod sancta facit Ecclesia. Eadem vero semper persona, quæ abluit, formam pronunciet, et non alia. Curent etiam, quoad fieri possit, ut, dum abluunt, duæ saltem mulieres adsint, audiantque a baptizante prolata verba, ut testificari possint de bene collato Sacramento. Si, cogente necessitate, in alia parte, quam in capite infantulum abluerint, quum primum poterunt, adjecta conditione, iterum in capite abluant.

V.

Mandamus autem, districteque præcipimus omnibus Obstetricibus, ut, si aliquando puella lapsa apud ipsas hospitetur, donec puerperii laboribus perfuncta sit, hanc severissime custodiant, et non modo criminis complicem ab ea invisenda omnino arceant, sed et alios extraneos quoscumque; et interea si vel ex partu, vel ex alia infirmitate, in vitæ periculum adducatur, tempestive Confessarium arcessant, ut animæ saluti provideat. Si ea facere prætermiserint, venia non dabitur, sed graviter ex arbitrio nostro punientur.

CAPUT IV.

De Sacramento Confirmationis.

I.

Etsi per baptismum, peccatorum fuligine abstersa, cœlestibus donis cumulati, in Christi familiam adscripti simus; tamen, quasi infantes modo geniti tenerita-

ritatem adhuc, et mollitiem quamdam habemus. Gravissimum autem nobis certamen paratur adversus spiritualia nequitiæ in cœlestibus, adversus carnis, et mundi, et Diaboli impetus. Idcirco clementissimus Deus in accepta nos gratia confirmare volens, Sacramentum Confirmationis, ex quo nomen ipsum invectum est, instituit, quo muniti, et tecti sævis inimicorum conatibus, et insidiis resistere possemus. Hinc Pastoribus uberrima seges est docendi populum, ut magna reverentia erga hoc Sacramentum affecti sint, efficiantque, ut tamquam generosi, et strenui milites Christi, tota vita, quæ perpetua militia, et lucta est, in accepta fortitudine perseverent. Eos vero omnes, qui hoc Sacramento initiandi sunt, docere non desinant, quanta ejus sit dignitas, et quam præclari effectus, et qua cordis munditia ad illud percipiendum debeant accedere, et eo majorem desiderari animi præparationem, quod, quum characterem imprimat, iterari non possit: moneantque non esse quidem Sacramentum absolutæ necessitatis; attamen sibi infensum, et inimicum futurum, qui se illo roborare negligat, et cum tot hostium agminibus pugnaturus, se nudum armis, et imbecillum objiciat: nec gravi culpa liberari eum, qui ob contemptum, vel oscitantem socordiam se hujus Sacramenti gratia munire prætermittat, cum Theologis gravissimis adfirmat Benedictus XIV. (1) Eamdemque culpam Parochis, parentibus, dominis, ac tutoribus inesse docet, qui sibi subjectos non vehementer exstimulent, ut hoc Sacramento, quum fert occasio, confirmentur. Igitur Parochorum munus sit, quando Edictum nostrum de hoc Sacramento excipiunt, illud inter Missarum solemnia promulgare, et pueris, et puellis, eisque omnibus, qui eo adhuc signati non sunt, omnem hujus Sacramenti disciplinam tradere, et simul explorare diligenter, an ea mente teneant, quæ scitu ad salutem necessaria sunt (2).

(1) *Notif. VI. Vol. I.*

(2) *Synod. Jacob. Boncomp. Lib. II. Cap. IV.*

I I.

Nemo, nisi bene instructus, et nisi accepta de scripto Parochi testificatione (1), ad hoc Sacramentum accedat: in ea consignentur nomen, cognomen, ætas confirmandi, tum nomen patris, et matris, et patrini, et matrinæ, et Parochiæ. Hæ schedulæ ad Nos transmissæ, ad Parochos remittentur, qui in libro ad id comparato rem totam in commentarium referent, servata formula ad calcem Ritualis romani præscripta. Si ultra hebdomadam id facere distulerint, eadem pœna afficientur, qua supra dictum est (2) de non descriptis baptizatis.

(1) Synod. Jacob. Boncomp. ibi.

(2) Cap. II. §. XVII.

I I I.

Quum Sacramentum vivorum sit, qui illud suscipere velit, debet vel integram Baptismi innocentiam afferre, vel expiatum vera cordis pœnitentia animum. Et optandum sane, ut precibus, aliisque piis operibus ad uberiorem Spiritus Sancti effusionem se comparet. Etsi vero omnibus post Baptismum hoc Sacramentum administrari possit; minus tamen id expedit, antequam pueri rationis usum habuerint. Quare si duodecimus annus non expectandus videtur, certe usque ad septimum hoc Sacramentum differri maxime convenit, ut recte monet Catechismus romanus (3). Nullus igitur ad Nos adducatur pro Confirmatione accipienda, qui septimum saltem annum non attigerit (4). Urgente tamen necessitate, aut articulo mortis, puerulis, qui septimum annum non attigerint, conferre hoc Sacramentum non detrectabimus, rogatique præsto erimus, ipsosque domi invisemus, et Sacramenti virtute muniemus. Qui ætate matura jam sunt, et Sacramenti hujus adhuc expertes erubescere non debent, se agminibus puerorum inserere Sacramentum percepturi. Id tantum ab eis expetitur, ut, quoniam forte dissoluta quadam negligentia, et culpabili cunctatione ad id tempus Sacramenti virtute caruerunt, jejuniis, et aliis pietatis

(3) De Sacrament. Confirm. Num. 18.

(4) Synod. Jacob. Boncomp. ibi.

tatis operibus eam desidiam corrigant, et compensent, ut quo tardius, eo uberius Spiritus Sancti dona percipiant.

I V.

Qui ad Ecclesiam recipiendi Sacramenti causa se conferunt, eo die, et hora convenire debent, quæ constituta fuerit, caveantque diligenter Parochi in Diœcesi, ut mares a fœminis distinctum, sejunctumque locum habeant, quemadmodum in Civitate diverso etiam tempore maribus, et fœminis confertur ad eam permixtionem declinandam. Absint vero colloquia, vociferationes, et strepitus: in corporis cultu absint sordes, et squallor; sed et exquisitior, nimiusque ornatus, maxime in fœminis, tamquam a loci, et temporis gravitate alienus, arceatur. Tempore vero sacræ unctionis, manibus ante pectus junctis, suo quisque ordine pie, et religiose oret.

V.

Adduntur etiam Patrini, quemadmodum de Baptismo est dictum, quibuscum eadem spiritualis affinitas continetur (1), quæ legitima nuptiarum fœdera dirimit, sicut in Baptismo. Ab hoc munere gerendo rejiciendi ii omnes sunt, quos quum de baptismo ageremus (2), rejiciendos voluimus. Qui nondum confirmatus fuerit, Patrini munere fungi nequaquam debet (3). Parentibus etiam erga liberos id præstare minime permittitur, ne statuto spiritualis cognationis vinculo criminose irretiantur. Volumus insuper, ut maribus erga fœminas, et e contrario fœminis erga mares id officii persolvere minime liceat. Nec etiam par est, juvenes pro senibus, nec quatuordecim annis minores ad id munus deligi. Quum enim Patrini munus non sit nudum ministerium, vacuumque nomen; sed adjunctam habeat suscepti curationem, ut diximus de Patrino Baptismi, assumi ii debent, quibus ætas, et auctoritas magisterii laudem tribuere possit. Ne autem confusio,

(1) *Synod. Trid. loc. cit. de Ref. Matrim.*

(2) *Cap. II. §. XIII. et XIV.*

(3) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

fusio, perturbatioque contingat, nemo eadem die plures, quam duos suscipiat, non obtenta a Nobis facultate. Dum confirmandum suo nomine compellabimus, si nomina nacti fuerimus ridicula, inepta, vel ethnica, alia substituemus, eaque a Parochis in libro confirmatorum describentur. Denique illud bene menti omnium inhæreat, qui confirmantur, vel qui eosdem perducunt, ut adsint, dum ab initio sacri ritus fit manuum impositio, precesque funduntur, quibus divini Spiritus numen imploratur: et item, ut nemo recedat ab Ecclesia, nisi precibus absolutis, solemnique ab Episcopo impertita benedictione (1). Deinde diebus aliquot consequentibus precationibus vacent confirmati, ut in ipsis accepta divini Spiritus dona invalescant: diemque illius initiationis, tamquam solemnem, toto vitæ cursu habeant, sanctissima Pœnitentiæ, et Eucharistiæ Sacramenta percipientes, et Deo gratias agentes, quod ipsis sui spiritus dona, communionemque contulerit.

(1) *Pontif. Rom. de Confirm.*

CAPUT V.

De Sanctissimo Eucharistiæ Sacramento.

I.

Nihil est, quod Christi Domini in suam Ecclesiam charitatem magis declaret, et prædicet, nihil, quod eam magis nobilitet, et illustret, nihil quod plus ei conferat adjumenti, quam sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum. Parochus igitur summum studium in eo ponet, ut et ipse, qua decet reverentia, debitoque cultu tractet, custodiat, et administret tam venerabile Sacramentum, tum etiam, ut populus sibi commissus illud religiose colat, sancte, frequenterque suscipiat. Et sæpe in sacris sermonibus habendis eo deveniat, ut doceat fide-

fideles, qua pietate, et affectu, et quo corporis, et animi habitu sacræ mensæ interesse debeant, et quanta fide, et reverentia divinam Majestatem prosequi.

II.

Incutient autem animarum Curatores magnam religionem, si ipsi præeant, et exemplo ostendant, quanto in honore habendum sit hoc Sacramentum. Si omnia, quæ in templis sunt, pura, nitida, et decora esse debent, ut alibi est dictum; quanto magis illa omnia talia esse debebunt (1), quæ proximius divinissimo huic Sacramento deserviunt? Sanctissima Eucharistia in omni Ecclesia Parochiali, et Subsidiali servetur in argentea pyxide intus auro perlita (2), quæ tot particulas consecratas continere valeat, ut usui infirmorum, et aliorum fidelium communioni satis esse possint; ipsæ autem particulæ singulis hebdomadis renovandæ sunt (3). Pyxis vero sit munda, et suo operculo bene clausa, albo velo cooperta, et corporali mundo insidens, in Tabernaculo clave obserato custodiatur. Clavem vero apud se retineat Parochus, non ostiolo infixam relinquat. Hoc autem Tabernaculum conopæo decenter opertum (4), atque ab omni alia re vacuum sit, et internis parietibus holoserico albi, vel rubri coloris circumvestitis, et in Altari majori, tamquam digniori sit collocatum; in Metropolitana autem, et Collegiatis in alio, quod venerationi, et cultui tanti Sacramenti commodius, ac decentius videatur (5). Lampades coram eo plures, vel saltem una, diu, noctuque perpetuo colluceat (6): quod nisi diligenter præstabitur, pœnis arbitrio nostro inflictis, exigemus: curabitque Parochus, ut omnia ad ipsius Sacramenti cultum ordinata, integra, mundaque sint, et conserventur.

(1) *Rit. Rom.*

(2) *Synod. Jacob. Boncomp. Lib. II. Cap. III. et Hieronym. Columm. P. I. Cap. IX.*

(3) *Cærem. Episc. Lib. I. Cap. VI., et Benen. XIV. Constit.* Etsi Pastoralis.

(4) *Ambæ Synod. ibi.*

(5) *S. Congr. Ep. 10. Feb. 1579. et 29. Nov. 1594.*

(6) *Rit. Rom.*

III.

Caveant etiam Parochi sub pœnis Nobis arbitrariis (7), ne aliquando pyxidem particulis consecratis vacuam relinquant, ne Ecclesia suo sponso viduata perma-

(7) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

permaneat, neve infirmis salutaris Viatici subsidium desit. Hostiæ vero, seu particulæ consecrandæ sint recentes, et ubi eas consecraverint, veteres distribuant, vel sumant. Ostensorium quoque habeat unaquæque parochialis Ecclesia, idque, quoad fieri possit, nobilius, et melius compactum (1).

(1) Ambr. Synod. nost. laud. ibi.

I V.

In publicis Oratoriis sacra Eucharistia servari non debet, nisi ex speciali Sedis apostolicæ concessione. Quoties vero ipsa indulgeat, exhiberi Nobis rescriptum, recognoscique debet. Ubicumque autem servetur, nihil prætermitti debet, quod ad ejus reverentiam, et cultum perducat: neque transferenda est ad usus minime consentaneos. Non enim afferenda est ex Ecclesia (2) ad incendia compescenda, multoque minus in flammas projicienda: non capiendum ex ea innocentiæ, vel culpæ experimentum: non admovenda corporibus eorum, qui a Dæmone exagitantur: neque demum adducenda ad imbres, grandines, et turbines comprimendos, et sedandos. Sed hoc in casu, dato Campanæ signo, ad precandum populus advocetur, et sacra pyxis hæreat, aperto Tabernaculi ostiolo.

(2) Ambr. Synod. Nost. ibi.

V.

In feria quinta Majoris hebdomadæ magna adhibenda est erga sanctissimum Sacramentum religio. A majori Altari ad alterum constitutum, et bene apparatum devote deferatur, ardeantque ibi plura lumina. In sequenti die ad Altare majus referatur, ut ibi a Sacerdote sumatur, prout a rubricis præscribitur; sed neutro die extra Ecclesiam deducenda Processio est (3). In iis Parochiis, in quibus sufficiens Ministrorum numerus desideratur, non arbitrarii ritus invehendi sunt, sed qui præscribuntur in parvo Cæremoniali edito a Benedicto XIII. pro Parochis, et Ecclesiis congruo Ministrorum numero carentibus; quod idcirco typis mandari curabimus.

(3) S. Cong. Episc. & Regul. 6. Aug. 1591.

V I.

V I.

Sed benignissimus Dominus noster non tantum voluit in hoc doloris exilio socius noster esse; sed et indulsit, immo præcepit, ut eodem suo Corpore sanctissimo, tamquam cibo, uteremur, eique tamquam Capiti viva membra insereremur, Divinæ ejus Naturæ (quod omnem excedit cogitationem) participes effecti, juxta illa ipsius Christi verba (1) *qui manducat meam carnem, et bibit meum sanguinem, in me manet, et ego in illo*. Sed panis vitæ esse nequit, nisi iis, qui jam gratia vivunt: non enim ad revocandam, sed ad conservandam vitam, augendamque institutus est. Idcirco, qui gravi culpa inquinati sunt, ne judicium sibi manducent, et bibant, ex Apostoli præcepto (2) probare seipsos debent, hoc est, ut declarat sancta Tridentina Synodus (3), qui sibi mortalis peccati conscius est, quamtumvis sibi contritus videatur, absque præmissa sacramentali Confessione, ad sacram Eucharistiam accedere non debet. Hinc et a sacra Mensa arcendi sunt ii omnes, quibus infamiæ labes e peccato insideat, suntque publice indigni, ut excommunicati, interdicti, meretrices, concubinarii, et alii hujus generis publici peccatores (4), nisi de eorum pœnitentia, et emendatione constet, et publico scandalo prius satisfecerint.

(1) *Joannis VI. 57.*
(2) *I. Corinth. II.*
(3) *Sess. XIII. Cap. VII.*
(4) *Amba Synod. Nost. laud. ibi.*

V I I.

Pueri quoque perfecto rationis usu nondum potiti, ad Communionem recipi non debent: attingentes vero circiter duodecimum annum admitti poterunt. Sed nemo melius constituet, quam pater, et Sacerdos, cui illi confiteantur peccata (5), quando eis sacra Mysteria sint danda. Ad illos enim pertinet explorare, et a pueris percontari, an hujus admirabilis Sacramenti cognitionem aliquam acceperint, et gustum habeant. Si vero pueri morti essent proximi, facilius ad has mysticas dapes admitti possent, modo alicujus de earumdem præstantia notitiæ capaces sint. Præterea et amentibus genera-

(5) *Catech. Rom. de Eucharist. Num. 53.*

Digitized by Google

neratim hoc Sacramentum dare minime oportet: si tamen, antequam insania occuparentur, religiosam, et piam voluntatem prætulerint, in exitu vitæ concedi posset, modo nihil indignum timeatur.

V I I I.

Ceterum omnibus Christi fidelibus proposita est lex, ut sacram Eucharistiam accipiant; Ecclesia vero constituit, ut, qui saltem singulis annis in Paschate non communicaverint, tamquam christiano nomine indigni, arceantur ab Ecclesia, atque annua hæc sacræ Eucharistiæ sumptio in propria Parochia habenda est: quare Parochi in rem hanc sedulo incumbant, ut sibi commissi populi bene se comparent ad Ecclesiæ præceptum servandum. Dominica quarta Quadragesimæ de eo loqui instituant, ejusque memoriam refricent in dominica Passionis, doceantque, teneri unumquemque saltem in Paschate suum Pastorem recognoscere, et de ejus manibus Sacramentum percipere; nec satis huic præcepto fieri, si alio in loco, etsi in Ecclesia Metropolitana (1), quam in sua Parochia communio excipiatur, nisi a Nobis concessa facultas fuerit, vel a Parocho, gravi aliqua flagitante causa. Moneant vero, tempus hujus communionis circumscribi a dominica Palmarum ad dominicam in Albis, nec eos fines licere sine gravi peccato prætergredi, nisi ex legitimo impedimento, vel de Confessarii præscriptione: eos vero, qui sacrilege communicarent, præceptum minime adimplere (2). Sed instent ardenter, ut omnes veram cum Christo pacem ineant, ita cum ipso resurgentes, ut iterum in laqueos mortis non incidant: sed revulsis ex animo vitiis, amputatisque peccandi occasionibus in novitate vitæ ambulent. *Sit veræ compunctionis indicium*, ait divus Bernardus (3), *opportunitatis fuga, subtractio occasionis: alioquin timendum valde, ne dies ista (siquidem et ipsa posita est in ruinam, et resurrectionem multorum) reprobet vos, vel tamquam manifeste alienos a Chri-*

(1) *Bened. XIV. Notif. IV. Vol. III.*

(2) *Ex prop. 55. damn. ab Inn. XI.*

(3) *Sermon. I. in die Paschat.*

Christo, Christo non communicantes, vel tamquam socios Judæ, in quem intravit Satanas post buccellam.

I X.

Qui data opera se a Parochia subduceret tempore Paschæ, et in alio loco communicaret, præcepto de paschali communione minime obtemperaret. Si quis vero justis de causis abesset, afferat Parocho suo de suscepta communione testimonium (1); et idipsum faciant, qui quasi duplex domicilium habent, in alterutro loco peracta communione. Vagi, et peregrini, et qui nullum habent certum domicilium, ubicumque diversentur, eam Parochiam adeant, sub qua hospitantur.

(1) *Synod. Hieronym. Columna. P. I. Cap. IX.*

X.

Opportuno tempore ineant Parochi censum (2) de iis omnibus, qui ad communicandum obstringuntur, tradantque singulis schedulam restituendam tempore perceptionis Sacramenti. Si qui, elapso præstituto tempore, non paruerint, tempestivis monitionibus instare pergant: post diem Ascensionis nacti aliquos contumaces, et nullius spei, eosdem ad Nos deferant, in quos pro contumaciæ gravitate censuris ecclesiasticis animadvertemus. Quod si Parochi cunctati fuerint horum nomina Nobis dare, ab aliqua pœna infligenda non temperabimus. Si quis vero schedulas hujusmodi per fraudem obtineat, easque aliis vel tradat, vel vendat, nedum gravi culpa illigabitur, sed et pœnis erit obnoxius, quibus eum afficiemus. Spectat etiam ad Parochos (3) in libro describere puellas, et pueros pro ætate capaces ad sacram Eucharistiam prima vice admittendos: eosdem, dato signo campanæ, ad Ecclesiam convocabunt ter in hebdomada per quadragesimam, ut erudiantur de tanti Sacramenti mysterio, de vi, et efficacia ejusdem, et de effectibus, tum de animæ puritate, qua Manna divinum sumendum est. Hæc nisi præstiterint, gravi pœna pro modo culpæ multabuntur.

(2) *Amba laud. Syn. nost. ibi.*

(3) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

X I.

Sunt quidam perfrictæ frontis, perditique homines, qui justis de causis denegata ipsis a Parochis communione, infremunt, minasque intentant. Hos sive per se, sive per alios, terrores, vel comminationes in Parochum intentantes, excommunicatione Nobis reservata ipso facto irretitos volumus (1).

(1) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

X I I.

Sacerdotes alicubi celebrantes, non tenentur Parochiam adire pro paschali communione. Hortamur autem omnes cum Benedicto XIV., ut quemadmodum in Metropolitana, et in Collegiatis Canonici, et ceteri clerici deservientes, feria quinta in Cœna Domini communicant (2); ita et ipsi sacram Synaxim eadem die de manu Parochi accipiant. Si tamen per eos dies sacrum non facerent, eadem lege ac laici obstringerentur. Clerici autem omnes eodem præcepto semper obligantur.

(2) *Notif. XVIII. Vol. II.*

X I I I.

Die dominico Paschæ vetitum est in Regularium Ecclesiis (3) Eucharistiam administrare; non tamen aliis diebus, qui a die Palmarum ad dominicam in Albis interfluunt. Laici Regularibus famulantes præceptum Paschatis in Parochia sua adimplere debent; si vero perpetuo intra septa degant regularis domus, et quasi domestici habeantur, inibi satisfacere præcepto possunt (4).

(3) *Sacr. Congr. Episc. 10. Septemb. 1627.*

(4) *Trident. Synod Sess. XXIV. Cap. XI. de Reformat.*

X I V.

Non prætermittant Parochi de ægrotantibus singularem curam habere, præsertim diuturno morbo laborantibus. Eos sæpe invisant; ad tollerandos patienter dolores confirment; ad frequentem confessionem adhortentur, excipiantque ipsi libenter eorum confessiones, si velint sibi confiteri, vel excepta ab alio confessione, saltem diebus solennioribus, iisdem jejunis sacram afferant Eucharistiam. Id vero multo magis præstandum est diebus paschalibus, ut et ipsi præcepto Ecclesiæ ob-

sixæ obtemperare possint. Quando vero in periculo mortis versantur, curandum erit diligenter, ut rite, peracta confessione, tanti Sacramenti participes sint, ad quod jure divino obligantur; et etiam, non servata jejunii naturalis lege, communicentur. Quod si quis ex Parochi negligentia non refectus sanctissimo Viatico obierit, gravibus pœnis in Parochum ipsum animadvertemus (1). Elapsis diebus decem, et eodem periculo mortis perseverante, iterum salutare hoc alimentum admoveri eis poterit ad modum Viatici; pie autem petenti nullo modo denegandum (2). Immo ne expectandum quidem erit tot dierum intervallum, si de pia aliqua persona agatur, et maxime de piis Sacerdotibus, qui hisce divinis epulis refici frequentius exposcant, quod Parochorum prudentiæ judicandum relinquitur (3).

(1) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

(2) *Synod. ead. ibi.*

(3) *Bened. XIV. De Synod. Diœces. Lib. VII. Cap. XII.*

X V.

At vero, qui una paschali communione contenti sunt, quam ingratos se præbent erga tam beneficum Patrem, qui se totum nobis tradidit, et in nobis hospitari desiderat? Quot se bonis evacuant? Quot se peccandi periculis objiciunt tanto propugnaculo destituti? Parochi igitur, ceterique animarum Magistri improbare, et redarguere non desinant turpissimam illorum socordiam, qui vix in Paschate humanis potius rationibus, quam affectu pietatis ducti divino convivio se sistunt; reliquo vero anni tempore nullam suscipiunt de tanto Sacramento cogitationem. Clamant omnium Sanctorum, et Patrum, et Doctorum voces, sæpe esse communicandum. Unde sancta Tridentina Synodus, exculpta a tota antiquitate doctrina sic fideles hortatur (4): *Hac sacra Mysteria Corporis, et Sanguinis ejus ea fidei constantia, et firmitate, ea animi devotione, ea pietate, et cultu credant, et venerentur, ut Panem illum supersubstantialem frequenter suscipere possint:* et alio in loco (5) optare se dicit, ut in singulis Missis fide-

(4) *Sess. XIII. Cap. VIII.*

(5) *Sess. XXII. Cap. VI.*

fideles adstantes non solum spirituali affectu, sed sacramentali etiam Eucharistiæ perceptione communicent. Id confirmat Catechismus romanus (1) exemplo mannæ, qua singulis diebus vires corporis reficiebantur. Incitandi sunt igitur fideles, ut frequenter sacras dapes degustent; sed simul ut ea cordis munditia vivant, ut singulis diebus accedere possint, juxta illam sententiam, quæ divo Augustino tribuitur (2): *sic vive, ut quotidie possis sumere*.

(1) *De Eucharist. Num. 60.*

(2) *Catech. Rom. ibi.*

X V I.

Sed generalis regula constitui non potest hac de re, estque a conscientiæ Moderatoribus definiendum, cui frequentius, cui rarius sint hæ spiritales epulæ impertiendæ, ut prudentissime dicitur in Decreto (3) hac de re edito a sacra Congregatione, quod præ oculis habere debent animarum Magistri, ut ad ejus normam aliis frequentiorem, aliis minus sacræ Mensæ accessum permittant. Et divus Thomas de hac re ait (4): *quia multoties in pluribus hominum multa impedimenta hujus devotionis occurrunt, propter corporis indispositionem, vel animæ, non est utile omnibus hominibus quotidie ad hoc Sacramentum accedere; sed quotiescumque se ad illud homo invenerit præparatum; unde in libro de ecclesiasticis dogmatibus inter opera Augustini cap. 53. dicitur: quotidie Eucharistiæ communionem accipere nec laudo, nec vitupero*. Sanctus Franciscus Salesius sentit (5), ei dandam singulis hebdomadis communionem, in quo affectus ad gravem, et venialem culpam desederit, quique sacrum sitiat cibum: ei vero singulis diebus concedendam cibi cœlestis refectionem, qui passiones, pravasque cupiditates magna ex parte superaverit; sed ab eo semper, qui animum moderatur, petito consilio. Animadvertant postremo Sacerdotes, ut in eodem laudato Decreto præscribitur, ne ulli tribuantur plures sacræ Eucharistiæ formæ, seu particulæ; neque istæ consuetam mensuram transiliant.

(3) *Approb. ab Innocent. XI. ann. 1679. die 12. Feb. In Append. Lib. II N. I.*

(4) *3. P. Q. LXXX. Art. X.*

(5) *P. II. Introd. ad Vit. Devot. Cap. XX.*

CA-

Digitized by Google

CAPUT VI.

De Missæ Sacrificio.

I.

DUas ob causas Eucharistia instituta est: altera est, ut cœleste animæ nostræ alimentum esset, quo vitam spiritualem tueri, et conservare possemus; altera, ut Ecclesia perpetuum sacrificium haberet, quo Deo Patri laudem, et honorem persolveret, eique pro tot beneficiis sibi collatis gratiam referret, eumque sibi propitium redderet, ut nostris sceleribus sæpe graviter offensus ab ira ad misericordiam, a justæ animadversionis severitate ad clementiam traduceretur: idcirco, ut laudis, et gratiarum actionis sacrificium est, ita est et propitiationis. Una enim, eademque est hostia (1), idem nunc offerens Sacerdotum ministerio, qui seipsum tunc in cruce obtulit, sola offerendi ratione diversa: illa quippe oblatio cruenta, hæc incruenta est: sed fructus per hanc incruentam uberrime percipiuntur. Cujus Sacrificii vis non solum immolanti prodest, et sumenti, sed omnibus etiam fidelibus, sive qui nobiscum in terris vivunt, sive mortuis jam in Domino, et nondum plene expiatis. Atque hoc Sacrificio nedum incredibili ratione nobilitatur Ecclesia, sed Cœlum æmulata in perpetua quadam festivitate versatur. Ut enim observat divus Joannes Chrysostomus (2), quum hebræis uno tantum in loco, et paucis quibusdam diebus solemnes agere dies liceret; nobis, quibus singulis diebus, et ubique locorum tam magnum, divinumque Sacrificium litare datum est, perpetua festivitas est, et jugis solemnitas. Ex quo facile perspicitur, hoc Sacrificium nostræ Religionis veluti solem esse, a cujus splendore, et calore non est, qui se abscondat: sed intelligitur etiam, quanta religione, et cultu celebrari debeat. Nam si in divinis litteris maledictus vocatur (3), qui opus Dei

(1) *Synod. Trid. Sess. XXII. Cap. II.*

(2) *Homil. I. de Pentecost. XV. in I. ad Corinth.*

(3) *Jerem. Cap. XLVIII. 10.*

Dei qualecumque negligenter facit, quot execrationibus dignus erit, qui opus Dei omnium maximum, et præstantissimum per contumaciam, et oscitantiam contemnat? Videant igitur Sacerdotes, cujus sacrificii sint administri, ne rem tam sanctam quoquo modo violent.

I I.

Itaque primo considerent, quanta sit ipsorum dignitas, et quanta auctoritas, quum de Christi Sacerdotio mirum in modum sint participes; sed etiam agnoscant, quum dona augentur, rationes etiam donorum augeri. Nihil in ipsis terrenum insidere deberet: totus cœlestis, Deique plenus deberet esse Sacerdos: nihil commune habere cum populo, a quo tanto intervallo, et potestate sejungitur, quæ longe excedit omnium Principum fulgorem, et omnium Regum potestatem. Quid turpius, quam honor sublimis, et vita deformis, sancta professio, et illicita actio? Proderit proinde Sacerdoti sæpe in hanc suam dignitatem intendere, seque excutere diligenter, an actio nomini, an mores dignitati respondeant. Quare hortamur omnes Sacerdotes, ut sibi provideant aureum libellum Cardinalis Bonæ, quem attenta lectione in succum sibi, et sanguinem convertant (1). Absit vero, ut Sacerdos, sibi alicujus gravis culpæ conscius, non præmissa sacramentali confessione, ad Altare celebraturus accedat: judicium enim divinæ condemnationis incurreret, et præcepto Tridentinæ Synodi obsisteret, quæ jubet (2), ut Sacerdos mortalis culpæ sibi conscius, cui incumbat celebrare, etsi contritus sibi videatur, præmittat sacramentalem confessionem, modo non desit illi copia Confessarii. Quod si, necessitate urgente, Sacerdos absque prævia confessione celebraverit, quamprimum confiteatur. Ut vero uberiores ex tanto ministerio fructus colligat, ne dum a gravibus, sed et a levioribus culpis abstergere animum debet: terrenos affectus compescere, et se omni virtutum genere excolere.

(1) De sacrif. Missæ *Tractat. Ascet. typis Lælii a Vulpe.*

(2) *Sess. XIII. Cap. VII.*

III.

III.

Ad Aram celebraturi accedentes, ne dum corde puro, animoque in Deum accenso se comparent; sed etiam corpore mundo, lotis manibus, vestibus non sordidis, et toto corporis habitu gravitatem, et devotionem præseferentes: oculos huc illucque minime obvertant, tota animi contentione rem sacram peragentes. Rubricas ádamussim observent, quas utilissimum est aliquoties revolvere, ut, si quid vitii insederit in iis servandis, corrigatur. Quæ e libro legenda sunt, memoriter ne dicant. Cavenda nimia prolixitas (1), ita ut Missæ generatim horæ dimidium non excedant; sed multo magis cavenda nimia festinatio, ut tertiam horæ partem non exæquent. Quare, si quis festinantius quam deceat, in celebrando se gerat (2), ad suspensionem, aliasque arbitrarias pœnas procedemus.

(1) *Bened. XIV. Notif. XIV. Vol. II.*

(2) *Synod. Jacob. Boncomp. Lib. I. Cap. V. Et Hieron. Column. P. I. Cap. X.*

IV.

Qui Sacerdotio sunt initiati, Sacrum non faciant, nisi cæremonias, et rubricas Missalis apprime calleant, et nisi testimonium de scripto exhibuerint Magistri nostri cæremoniarum: neque sine expresso nostro consensu id faciant in Ecclesiis Monialium (3). Optamus autem vehementer, ne vanitate quadam incitati musicos cantus, solemnemque pompam arcessant primum Sacrum facturi (4), multoque minus ne, Sacro peracto, declinent ad solemnia convivia, facetiasque, et clamores hisce conviviis adjunctos. Hæc enim omnia mentem perturbant, et devotionis spiritum enervant.

(3) *Ead. Synod. ibi.*

(4) *Eadem Synod. ibi.*

V.

Meminerint autem omnes Sacerdotes, etsi nec Ecclesiæ alicui addicti, nec vi beneficii obstricti sint, aliquoties, et saltem festis solemnioribus (5) celebrare debere. Nos vero ex Tridentina Synodo, ut singulis dominicis diebus id faciant (6), graviter admonemus, et cohortamur. Neque enim Ecclesia ministros eligit, tantoque honore cumulat, ut ii desidia, otioque tor-

pentes

(5) *Bened. XIV. Notif. XIV. Vol. III. ex d. Tb et aliis.*

(6) *Sess. XXIII. Cap. XIV.*

pentes collatam sibi potestatem pro vivis, et defunctis Sacrificium offerendi per socordiam tabescere patiantur. Debet enim Sacerdos, ut ait Apostolus (1), prius pro suis delictis hostias offerre, deinde pro populi. Quod facere prætermittens, Deo gloriam, Cœlitibus lætitiam detrahit, sibi, et vivis, et defunctis detrimentum affert.

(1) *Ad Hebræos Cap. VII. 27.*

V I.

Qui Sacerdotio initiati non sunt, et celebrare præsumunt, nefario crimine se implicant, indiciumque præbent, se minus recte de fide sentire, gravissimisque pœnis a summis Pontificibus latis corripiuntur. Ne tam immane facinus aliquando contingat, nulli Sacerdoti vago, et ignoto, et alienæ Diœcesis (2) celebrare permittatur, sive in Ecclesiis Nobis subjectis, sive in iis Regularium, nisi litteras exhibeant dimissorias a Nobis, vel a Vicario nostro generali adprobatas. Nullus quoque Regularis celebret, si peregrinus is fuerit, et nulla extent sive Cœnobia sui Ordinis, sive Ecclesiæ, ubi litteris patentibus suorum Superiorum non constiterit esse munitum; de quibus tamen, si quas attulerit, an sint et opportunæ, et legitimæ, sciat a Nobis esse dijudicandum, atque adeo a Nobis celebrandi obtinendam facultatem (3). Quod si quis Ecclesiæ Rector, aut Sacrarii Præfectus sive secularis, sive regularis contra hujusmodi sanctiones peccaverit, pœnam decem aureorum non evitabit. Quin illi ipsi Sacerdotes, qui in Diœcesi nostra sibi domicilium constituunt, intra dies octo litteras hasce exhibere teneantur; mandamusque Parochis vigilare, ne quis alienigena Sacerdos hisce litteris destitutus domicilium figat. Hac de re extat nostra pastoralis Epistola, et statuta edidimus (4), quæ nunc confirmamus.

(2) *Synod. Trid. Sess. XXII. Decret. de observand. et vitand. Sess XXIII. Cap. XIII. et Synod. nost. ibid.*

(3) *Encic. S. O. 20. Feb. 1649. et 26. Jan. 1692. Ben. XIV. Not. XIV. Vol. II.*

(4) *Ann. 1779. et 1780. Vid. in Append. N. II.*

V I I.

Nihil potius esse debet Ecclesiarum Rectoribus quibuscumque, quam ut divinum mysterium omni reli-

gione

gione perficiatur. Si quem Sacerdotem in suis Ecclesiis deprehenderint, indecore rem sacram agere, secreto, et leniter eum moneant; si perseveret, et nulla emendationis spes affulgeat, eumdem secreto Nobis deferant. Curent vero, ut illa omnia, quæ sacrosancto Sacrificio deserviunt, nitore, et munditia excellant. Nam calices, et patenas certe consecrare detrectabimus, nisi ea forma, et elegantia Nobis offerantur, ut satis esse possit.

VIII.

Districte porro Sacerdotibus universis præcipimus, ut talari, nigrique coloris veste induti ad celebrandum accedant, sine qua quidem veste, ne ad Templum quidem sacrificaturos accedere debere indiximus (1), et nunc confirmamus. Nec Ecclesiarum Rectores, iique, qui Sacrariis præsunt, vestes sacras ministrare in Civitate debent iis Sacerdotibus, qui non in hunc modum induti se sistant, nisi forte exteri Sacerdotes sint, qui statim e Civitate discederent. Atque idipsum in Civitate Centi, et in Oppidis nostræ Diœcesis districte præcipimus observari; in Parochiis vero campestribus optamus talares vestes pro celebraturis custodiri: sed certe nullus, nisi in veste nigra, celebret umquam, juxta ea, quæ jampridem præscripsit Benedictus XIV. (2), et Nos ipsi in laudata Epistola, et Statutis jussimus. Nec item licet Sacerdotibus in sacro ministerio pileolis caput obtegere, nec etiam annulis ornare digitos, ut pluribus ibidem docet Benedictus XIV.

(1) *In Append. eod. N. II.*

(2) *Notif. XIV. Vol. II. §. IV.*

IX.

Dum Sacerdotes Sacrum faciunt in Ecclesiis sive Regularium, sive Monialium aut Nobis, aut suis Regularibus subditarum, Religionis tamen, cujus institutum gerunt, peculiaria Officia celebrantium, noverint vetitum sibi eas missas legere (3), quæ Regularibus tantum, et non aliis conceduntur; exceptis tamen Capellanis, ab iisdem Monialibus pro quotidiano Sacrificio

(3) *S. Rit. C. 20. Nov. 1717. Ben. XIV. loc. cit. §. V.*

cio conductis. Nullus tamen secularis, aut regularis Sacerdos in Ecclesiis Monialium, quæ nostræ curæ subjectæ sint, rem divinam faciat sine nostra facultate (1).

X.

In locis Diœcesis remotis, et asperis caveant Parochi, ne ob clericorum penuriam, dum Missa canitur, etsi defunctorum, ad legendam epistolam laicum admittant (2); sed saltem sit clericus, qui superpelliceo indutus, et sine manipulo, Subdiaconi vices obire poterit. Numquam vero Diaconi munere fungatur, etsi Subdiaconatu sit initiatus: id enim muneris solus Diaconus gerere potest.

X I.

In celebrando temporis etiam ratio habenda est. Nullus ante auroram celebret, præterquam in nocte Nativitatis Domini, in qua post elapsam mediam noctem ex Ecclesiæ instituto Sacrum fit (3). Una vero tantum Missa in quibuscumque Ecclesiis parochialibus celebranda est, vetamusque ne reliquæ continuentur sub pœna suspensionis ipso facto incurrenda, sub eademque pœna, ne Eucharistia fidelibus ministretur (4). Eadem Nocte vetitum sit in quibuscumque Oratoriis celebrare, sicut et feria quinta majoris hebdomadæ, et Sabbato sancto, sub pœna suspensionis ipso facto quoad celebrantem, et interdicti quoad Oratorium (5). Neque pariter post meridiem celebrandum est. Quæ vero de hora diximus non ita intelligantur, ut præjudicium aliquod inferatur decretis Benedicti XIII., et Clementis XII; quibus permissum est, ut tertia horæ parte ante auroram, itemque post meridiem, possit Missa celebrari (6); dummodo præscriptos hosce fines, sine peculiari apostolica facultate, nemo transgrediatur.

X I I.

Metropolitanæ Ecclesiæ tamquam parenti exhibenda reverentia est, ideoque in nulla Ecclesia etsi Regularium, liceat antevertere campanarum pulsationem in Sabba-

(1) *Bened. XIV. loc. cit. §. III.*

(2) *Amba laud. Syn. nost. ibi.*

(3) *S. Pius V. Const. IV. et in Rubr. Miss. tit. XV.*

(4) *Synod. Jacob. Boucomp. ibi.*

(5) *Synod. ead. ibi.*

(6) *Bened. XIV. Notif. XIII. Vol. I.*

Sabbato sancto ad hymnum *Gloria in excelsis*, antequam a Metropolitana edatur pulsatio, sub pœna aureorum centum, et aliis arbitrio nostro irrogandis (1). Et similiter in civitate Centi, et in aliis oppidis, et terris non pulsentur campanæ, nisi edita pulsatione Ecclesiæ principalis, sub pœnis ad arbitrium nostrum infligendis.

(1) *Leo X. Constitut. XXII. Et Congr. Rituum 6. Feb. 1608.*

XIII.

Quum præcepto divino mandatum sit omnibus, quibus Animarum cura commissa est, oves suas agnoscere, pro his sacrificium offerre, ut ait Tridentina Synodus (2), Benedictus XIV. singulari sua Constitutione declaravit, eos, quibus animarum cura demandata est, non modo sacrificium Missæ diebus festis de præcepto celebrare, sed sacrificii medium, quem dicunt, fructum pro populo sibi commisso applicare debere (3), nulla pro tali applicatione eleemosyna percepta. Præcipimus igitur, ut nulla tergiversatione interposita, omnes, et singuli, qui curam gerunt animarum, tam Parochi, quam Vicarii, sive perpetui, sive ad tempus, sive etiam Æconomi, et tam Seculares, quam Regulares, et quacumque demum speciali mentione digni, pontificio oraculo, et præcepto obsequentes, Missam parochialem pro populo, ipsorum curæ commisso offerant, et applicent diebus dominicis, aliisque festis de præcepto diebus.

(2) *Sess. XXIII. Cap. I. de Reform.*

(3) *Constit.* Cum semper. *Anno* 1744.

XIV.

Sicut qui altari deservit, par est, eum de altari vivere; ita nihil turpius excogitari potest, quam impium mercatum de tanto sacrificio instituere. Detestamur eorum Sacerdotum avaritiam, qui lucrum dumtaxat inhiantes, se sistunt in plateis, quasi uberiores eleemosynas expiscantes. Ut omnis nundinatio excludatur, statuimus eleemosynam Missæ taxa Bononenorum duodecim. Non vetamus tamen majorem percipi posse, si quis sponte eamdem obtulerit.

X V.

Decreta sacræ Congregationis Concilii de celebratione Missarum quoad suscipienda perpetua Missarum onera, auctoritate Urbani VIII. primum edita (1), et ab Innocentio XII. confirmata, et aucta religiosissime serventur: nec sine facultate nostra onera perpetua a quopiam suscipiantur sub pœnis ab eisdem Pontificibus constitutis, aliisque ad arbitrium. Ne autem ex reditus exilitate perpetua celebrandarum Missarum onera dilabantur, statuimus, ut imposterum libræ tercentum bononienses reditus annui pro Missæ quotidianæ celebratione sanciantur (2). Si ob imminutos reditus, vel alia de causa reductioni Missarum locus esse videatur, nefas est quidquam privata auctoritate decernere; sed legitima potestas adeunda est. Bona quæcumque ad pias causas relicta, etsi ad tenuitatem redacta, alienare non licet; sed res ad Nos deferenda est, deque ipsa, adhibitis juris remediis, transigemus (3).

(1) *Anno 1625. 25. Septemb. In Appen. N. III.*

(2) *Ex Bened. XIII. Conc. Rom. 1725. Bened. XIV. Notif. XV. Vol. III.*

(3) *Ambr. Synod. nost. ibi.*

X V I.

Rectores Ecclesiarum in libro ad id comparato descripta, et notata dilucide habeant omnia monumenta obligationum, quibus sua cujusque Ecclesia obnoxia est. Et, ne earumdem memoria intercidat, pateat in Sacrario apposita tabella (4), in qua descripta sint breviter legata, institutiones, et tabulæ insuper, quibus constent, cum Notarii, qui rogavit, nomine, et cognomine, et anno, et mense, nec non fundi, aut census, aut quidvis aliud, in quo unumquodque onus habet fundamentum. Eodemque modo describantur ibi mutationes, ac translationes legatorum, et reductiones etiam Missarum, et legatorum, si quæ factæ sunt, adjecta causa, et auctoritate, qua sint factæ, et apposito Fundatorum, et benefactorum nomine, ne ipsorum memoria pereat, et aliquarum saltem precum suffragio non destituantur.

(4) *Decr. Innoc. XII. An. 1697. Synod. Hieronym. Columna. ibi.*

XVII.

X V I I.

Sit in Sacrario aptum volumen in visitationibus Nobis exhibendum, in quo celebrantes manu sua scribant nomina, et cognomina propria, addito onere, pro quo satisfecerint (1). Quod pariter in supra memoratis Statutis monuimus, declarantes etiam ex mente Clementis Papæ XI., et sanctissimi D. Nostri Pii VI, Nos non probaturos onerum satisfactionem, nisi notata viderimus nomen, cognomen celebrantis, diem, et mensem, onusque, pro quo sacrificia sint facta (2). Qui Missas celebrant ex beneficii onere, aut legato, aut ex alia quavis obligatione, notent in libello, quas celebrarint Missas. Quod si fraudulenter plures, quam celebrarint, notaverint, aut Nobis, aut Vicario nostro de satisfactione Missarum interrogantibus mentiti fuerint, pœna suspensionis a Divinis, aliisque arbitrariis severissime punientur. Neque ab Ecclesiis, neque a privatis Sacerdotibus manuales eleemosynæ pro Missis celebrandis suscipi debent, nisi vel eæ omnes, pro quibus stipendium antea collatum erat, jam fuerint celebratæ, vel nisi intra modicum tempus satisfieri omnibus queat, vel aliud de benefactoris voluntate constiterit; illudque modicum tempus est spatium unius mensis, ita declarante (3) sacra Congregatione Concilii.

(1) *Congr. Concil. an. 1663.*

(2) *Decret. Visit. Apost. 1. Octob. 1704. et 24. Febr. 1777.*

(3) *Anno 1655. 17. Jul. et cit. Notif. XV. Vol. III.*

X V I I I.

Sacerdotes omnes accurate onera Missarum adimpleant, loco, numero, ac tempore præstitutis. Si pinguior consueta detur eleemosyna pro Missa celebranda, et alteri Sacerdoti celebranda committatur, integra ei eleemosyna persolvenda est, licet hic alter Sacerdos se in minus stipendium consentire dicat. Id enim vetitum est ex laudatis decretis sacræ Congregationis Concilii, pontificia auctoritate firmatis, et furti reus esset ille Sacerdos, qui stipendii partem retineret, et ad restitutionem faciendam teneretur. In quo genere turpis mercimonii in memoriam revocamus Constitutionem Benedicti

(1) Quanta cura edita 1741.

dicti XIV. (1); quum enim quorumdam sive laicorum, sive ecclesiasticorum avaritia eousque progrediatur, ut, quum alicubi major sit eleemosynæ taxa pro Missæ celebratione, et alibi minor sit, magnam eleemosynarum vim, seu stipendiorum pro Missarum celebratione quidam corrogantes, ibi Missas celebrari curent, ubi stipendia pro Missis assignata minora sint, sibique, quod est reliquum, retineant, sapientissimus Pontifex hisce flagitiosis nundinatoribus, si laici sint, præter pœnas ad arbitrium Episcoporum irrogandas, ipso facto excommunicationis pœnam indixit; si vero clerici, vel quicumque Sacerdotes, pœnam suspensionis ipso facto, utramque Pontifici reservatam.

XIX.

Avaritia quidem nulla major contagio est, quæ conceptam apud omnes sacerdotalis dignitatis, perfectionisque opinionem magis inficiat, evellatque. Nullam proinde ejus speciem in nostris Sacerdotibus insidere cupientes, sancimus, ne uberior eleemosyna, quasi esca ad alliciendos Sacerdotes in publicis schedulis proponatur, immo mandamus, ut nulla eleemosynæ mentio fiat. Excitamus vero Parochos, ne hanc dedecoris turpitudinem adesse patiantur, sed ut opprimi, delerique curent. Nos equidem in sacristas, et in Ecclesiarum custodes, et in illos omnes, qui funereis functionibus præsunt, nisi obtemperaverint, animadvertere non prætermittemus.

XX.

(2) Lib. I. Cap. V.

In Synodo Prædecessoris nostri (2) Card. Jacobi Boncompagni onerantur præsides Ecclesiarum, et locorum piorum quorumcumque, ut quovis anno exeunte Nobis, aut Vicario nostro generali notulam onerum sive perpetuorum, sive manualium, et adimpletæ aut non adimpletæ satisfactionis sub pœna suspensionis ab Officio, si Clerici, et interdicti ab ingressu Ecclesiæ si laici fuerint, ipso facto incurrenda, nisi coram Nobis,

bis, aut Vicario nostro generali intra quindecim dies anno transacto, se se legitime impeditos fuisse, vel eos excusationem juridicam habere pro non completa satisfactione constiterit. Nos vero, ut pro munere nostro piorum testatorum, et offerentium voluntati satisfactum esse comprobemus, præter ea, quæ in pastorali sacra Visitatione, aliisque actibus diligenter perficiemus, ad normam Visitationis Apostolicæ Romæ institutæ, Congregationem visitationis erigemus, cui præerunt ii, quos ex Dignitatibus, et Canonicis Metropolitanæ nostræ Visitatores deputabimus, et in Diœcesi Vicarios foraneos, vel Archipresbyteros, vel Parochos pro locorum opportunitate, qui visitent onerum, et Missarum celebratarum libros, et Nobis religiose referant. Quod facile præstare poterunt, quum in sacrariis Ecclesiarum, et piorum locorum tabellæ onerum Missarum clare, et distincte, ut supra §. XVI. decrevimus, prostare debeant, et ad nutum exhiberi.

CAPUT VII.

De Sacramento Pænitentiæ.

I.

MIseranda sane esset hominum conditio, si per gravem culpam extincta Baptismi integritate, nullum ei esset perfugium, quo se tegeret, nullum remedium, quo curaretur. Quælibet enim in gravem culpam prolapsio esset indeclinabilis æternæ damnationis subeundæ necessitas, ereptaque esset in naufragio tabula, qua ad beatæ vitæ portum liceret appellere. Sed noluit clementissimus Dominus, dives in misericordia, inchoatum a se opus deperire; intelligensque figmentum nostrum, et ad omne malum pronitatem, nobis tot periculis obssessis, tot tentationum tempestatibus impul-

Digitized by Google

impulsis, remedium instituit, quo a peccato ad gratiam reditus fieret, a vulnere ad salutem, atque adeo saluberrimum instituit Pœnitentiæ Sacramentum. Hujus autem Sacramenti quoniam usus frequentior est, ideo plus acui debet Pastorum industria, ut ejus efficacitatem insinuent, rationemque tradant ejus cum fructu percipiendi. Non enim tam facilis est ejus consecutio, sicut Baptismi; sed multis cum lacrymis, magnoque labore parandum est, ut a sanctis Patribus,
(1) *Sess. XIV. Cap. II.* Synodoque Tridentina (1) laboriosus quidam Baptismus dicatur. Finem itaque non faciant docendi populum, nullam rem adeo curæ esse debere, quam ut, frequenti peccatorum confessione, animam studeant cum vera cordis contritione expiare, et ei, qui gravi culpa inficiatur, nullam esse salutis spem, nisi se in ejus sinum conjiciat: ejus frequenti susceptione, ne dum gravissima elui crimina, sed et firmari imposterum animum, ne sordes contrahat: non esse tamen rem obiter, et temere peragendam, sed flendo, et lugendo, immo non modo flendo, sed multo cum studio, et affectu, ut
(2) *Homil. V. de Pœnit.* ait divus Joannes Chrysostomus (2); et ejus quidem radices amaras, fructus vero suavissimos esse. Quippe præter cum Deo reconciliationem, quod quidem maximum bonorum est, interdum in viris piis, et cum devotione hoc Sacramentum percipientibus conscientiæ pax, ac serenitas cum vehementi spiritus consolatione
(3) *Ibid. Cap. III.* consequi solet, ut ait Synodus Tridentina (3).

II.

Tanti Sacramenti, tamque necessarii, administri sunt Sacerdotes, quibus Christus ligandi, et solvendi potestatem dedit. Hos Christus, ceu sui ipsius vicarios reliquit, et tamquam præsides, et judices, ad quos omnia mortalia crimina deferantur, in quæ Christifideles ciderint; et alii ordinaria, alii delegata jurisdictione funguntur. Quicumque autem Sacerdos, qui ordinaria potestate non gaudeat, sive sæcularis, sive regularis id

munus

munus numquam sibi vindicet extra mortis articulum, nisi a Nobis, vel a Vicario nostro generali fuerit approbatus, facultatemque legitime obtinuerit; alioquin erit ipso facto a Divinis suspensus. Quicumque Parochus beneficium resignaverit (1), nova approbatione indigebit, ut confessiones excipere possit. Et Regulares quidem, quum se se approbandos offerent, suorum Superiorum testimonio muniantur. Confidimus autem, Superiores eos tantum allaturos esse, qui morum integritate tanto muneri pares sint: qua in re eorumdem conscientiam oneramus: nam de scientia nostrum erit explorare. Quicumque autem ad tantum munus delegati erunt, meminerint, se esse adjutores nostros, et ideo ex omni parte se comparare debere, ut nostram curam, et administrationem diligenti studio prosequantur, et adjuvent, decretaque, et praescriptiones nostras religiose tueantur.

(1) Synod. Bononiens. lib. II. Cap. V., et Hier. Columna. P. I. Cap. XI. ex Prax. Ep. P. II. Cap. I.

III.

Dum id opus aggrediuntur Sacerdotes, Deum enixe rogent bonorum omnium Auctorem, et Patrem luminum, ut sibi spiritum bonum infundat, et recta consilia, et verba sancta suggerat. Semper autem ad hanc administrationem animum peccatis expertem adducant, ne, dum alienas maculas abstergere student, turpius ipsi maculentur. Pietas doctrina corroboretur; nec mediocri contenti sint; sed illam in dies adaugere perpetua exercitatione, continuaque probatissimorum librorum lectione conentur. In opinionum delectu media incedant via, nec ad laxiores, nec ad rigidiores deflectentes. Tuto autem itinere gradientur, si Ecclesiae sanctiones semper ante oculos habuerint, et maxime damnatas a summis Pontificibus propositiones. Hae quippe faces, et duces sunt ad veritatem moralium opinionum assequendam. Ad eas proinde in tanto fluctuantium opinionum salo, tamquam ad lapidem adhaereant. Etsi antiquae disciplinae ratio multis in rebus,

temporibus immutatis obsoleverit; tamen perutile est, eam exploratam, perspectamque tenere, ut ex ipsa spiritus Ecclesiæ hauriatur: *quippe quidquid vetustate præcellit, idem venerabile est*, ait divus Basilius magnus (1). Sanctorum Patrum præscriptiones, nec non divi Caroli monita optima sunt. Aliorum quoque Confessariorum, quantum fieri potest, existimationem sustineant, et communi quadam conspiratione, et consensu idipsum sapiant.

(1) *Homil. I. de Jejunio.*

I V.

Doctori ecclesiastico, in confessionibus excipiendis, retinenda semper auctoritas est; sed et servanda lenitas ex divo Joanne Chrysostomo (2). Acceptare personas ubique odiosum; at in Sacramentis summum flagitium est. Ne respiciant ergo personas, nemini in vitiis blandiantur, cujuscumque sit gradus, nec alicujus peccatis conniveant; sed, tamquam fideles Christi administri, qualescumque Dei offensas a quibuscumque exterminare studeant. Quos noverint non bene dispositos, vel pravis habitibus, vel occasionibus irretitos, a quibus se nolint excutere, vel odio in aliquem inflammatos, vel re aliena gravatos, nec restitutionem efficaciter intendentes, vel alio modo præpeditos, ab eis absolvendis supersedeant. Id tamen non sine lenitate faciendum; sed ea ratione, ut ii ipsi intelligant, pro sui utilitate absolutionis beneficium protrahi. Neminem umquam contumeliose accipiant: duras increpationes fugiant, ne pœnitentes odisse videantur; sed verba componant *animo amantis*, *animo diligentis*, *animo corrigentis*, ut ait divus Augustinus (3). Suavitas, et lenitas dulcis solet esse peccantium esca, et magnes. Ex infima plebe homines, rudes, ignaros, bardos, morosos, scrupulis exagitatos, vel teterrimis peccatorum sordibus inquinatos ne respuant, modo emendationis indicia præbuerint, et veræ pœnitentiæ. Omnes benigne complectantur, Christi benignitatem, et chari-

(2) *Homil. XVII. In primam ad Timoth.*

(3) *Serm. de Temp. I. Class. XIII.*

Digitized by Google

charitatem in sordidos peccatores imitentur: minus dispositos adjuvent, ut se comparent; ignaros imbuant: numquam se subiratos, et stomachosos exhibeant, et fastidio, molestiaque occupatos; sed alacriter, et prompte, et sedulo, et patienter munus suum persequantur. Sciant se excellentissimum misericordiæ opus peragere, incredibilem laboris mercedem consecuturos. Nec animum despondeant, si aliquando labori non respondeat fructus. Nam nihil eorum, quæ pro Deo geruntur, nisi id culpa nostra accidat, deperit: *plantam riga*, ait divus Bernardus (1), *fer curam, et tuas explicuisti partes: sane incrementum, ubi voluerit, dabit Deus, non tu. Ubi forte noluerit, tibi deperit nihil, dicente Scriptura: reddet Deus mercedem laborum Sanctorum.*

(1) *Lib. IV. de Consid. Cap. II.*

V.

Confessarii pœnitentem non reprehendant, nisi finita confessione, neque eum interpellent (2), nisi opus fuerit aliquid melius intelligere. Proinde ei fiduciam præbeant, et humaniter suggerant, ut omnia peccata sua rite, et integre confiteatur, remota stulta illa quorumdam verecundia, qua præpediti, suadente Diabolo, peccata confiteri non audent. Si pœnitens numerum, et species, et circumstantias peccatorum explicatu necessarias non expresserit, eum prudenter interrogent; sed caveant, ne curiosis, aut inutilibus interrogationibus quemquam detineant, præsertim juniores utriusque sexus, vel alias de eo, quod ignorant, imprudenter interrogantes, ne scandalum patiantur, indeque peccare discant. Efficiant etiam, ut confitentes, præter ea, quæ ex communi hominum malitia patrantur peccata, de illis etiam se se accusent, quæ statui cujusque respondeant. Colloquia vero de vanis, domesticis, et secularibus rebus omnino proscribantur, et amputentur.

(2) *Ritual. Rom. de Sacram. Pœnit.*

VI.

Etsi diebus solemnioribus magna pœnitentium multi-

titudine obsideantur; non est tamen intempestiva festinatione abrumpenda confessionis integritas, ne in censuram damnatæ ab Innocentio XI. propositionis incidant (1); sed sedate, et tranquille quemlibet excutiant, prout necessitas postulaverit; sed nimia etiam, et importuna cunctatio, præsertim quum fœminas audiunt, evitanda.

(1) *Propos. Num. 59.*

VII.

Moneant etiam pœnitentes, saluberrimum esse consilium eodem semper uti animi Curatore; sed vero nolint, ita sibi addictos, et quasi mancipatos esse, ut non patiantur alios convenire, præsertim Parochos, confessionis faciendæ gratia, quin et expedire aliquando suadeant. Votis obstringi suos pœnitentes raro, probataque tantum de causa permittant: nimia familiaritate cum pœnitentibus ne devinciantur, maxime mulieribus: nec eas, nisi necessitas, vel gravis causa urgeat, domi conveniant, ne sub specie quidem de rebus spiritualibus tractandi. Quod, si domi (2) ægrotis mulieribus Pœnitentiæ Sacramentum administrent, cubiculi ostium pateat. Neque temporalibus pœnitentium negotiis ipsi se se implicent. Quod si, hortante charitate, id facere aliquando eis conveniret, procul ab Ecclesia, et a Sacramento de iisdem sermo habendus esset. Negotium vero de alicujus conjugio conflando nullo modo attingant.

(2) *Ambr. Synod. Nov. et. ibi.*

VIII.

Ex hujus Diœcesis consuetudine, cui est concessa absolvendi facultas, ea uti potest in tota Diœcesi, quoad omnes, exceptis Monialibus, et aliis fœminis in clausura degentibus, nisi restrictio aliqua in patentibus litteris habeatur, aut alia ratione sit imminuta jurisdictio. Hoc tamen munus exequentur, facto prius verbo ad eos, quibus ea Ecclesia commissa est, in qua excepturi confessiones sint.

IX.

I X.

Si noverint quempiam confessionis occasione (1) ad turpia fuisse sollicitatum, eumdem ne absolvant, nisi Sacerdotem Sacramenti proditorem, et labem prius denunciaverit, vel nisi data prius fide hoc perficiendi. Sacerdos complex in re venerea exauctoratus penitus est, nec criminis socium absolvere potest, nisi in mortis articulo, et tunc iis cautionibus adhibitis, quas Benedictus XIV. in altera sua Constitutione (2), quæ Appendici adjungetur, statuit observandas.

(1) *Ex Constit. Gregorii XV. et Ben. XIV.* Sacramentum Pœnitentiæ.

(2) Apostolici muneris. *Vid. in Append. Num. V.*

X.

Nemo, nisi facultate impetrata, a casibus, et censuris a sancta Sede reservatis absolvere audeat, secus ipso facto excommunicationis reservatæ, aliarumque pœnarum mucrone ferietur ad normam decretorum Clementis VIII., Paulli V., et Urbani VIII. (3), in quas easdem pœnas offendet, qui a peccatis Nobis reservatis sine facultate nostra absolverit. A reservatis vero a Nobis (4) absolvant Canonicus Pœnitentiarius, et Pœnitentiarii nostri, qui pro auditis in confessione ab inferioribus Confessariis subdelegare poterunt. Quæ autem facultas tempore paschali concedatur Parochis absolvendi a reservatis, et quibus limitibus circumscripta, habetur in nostra Encyclica (5), quam in Appendice apponimus. Indirectam absolutionem non tollimus (6), neque improbamus, ubi prudens Confessarius dijudicaverit impertiendam: at ne passim usurpetur. Physica, aut moralis impotentia perpendatur in pœnitente se præsentandi idoneo Confessario, qua possit rite moveri ad absolutionem indirectam: ubi non subsit illa physica, vel moralis impotentia, ad Confessarios idoneos pœnitentes remittant.

(3) *Ann. 1601. die 9. Januar., et 1602. die 28. Nov. Ann. 1617. die 7. Jan. Ann. 1628. die 17. Nov.*

(4) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

(5) *Vid. in Append. N. VI.*

(6) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

X I.

In confessionibus excipiendis ne sint canes muti; sed arguant, et increpent, omnique conatu confitentium emendationem intendant, paratasque habeant monitio-

nitiones, et instructiones, quibus permovere, et excitare eosdem possint. Salutares etiam imponant pœnitentias, graviores quidem gravioribus peccatis, leviores levioribus, quorumcumque ætati, viribus, et circumstantiis se se accommodantes, prout prudentia, et profectus pœnitentium postulaverit. Qua in re cavendum, ne vel nimia severitate onera importabilia alligent, vel intemperanti lenitate peccatis patrandis fomentum præbeant (1), sibique graviores luendi pœnas materiem parent. Suspicionem avaritiæ devitent: nihil a pœnitentibus in sede Confessionis omnino accipiant, ne pro celebrandis quidem Missis eleemosynam: multoque minus exigant. Quod si pœnitentibus Missas celebrandas injunxerint, ne stipendia ipsi sibi capiant pro iisdem a se, vel in sua Ecclesia celebrandis, sub pœna suspensionis ab audiendis Confessionibus ipso facto, inflicta a Benedicto XIV. (2), quam confirmamus. Si quid accipiant pro incerta restitutione facienda, id omnino integre in pauperum manus effundant; si tamen de graviori summa agatur, consultius erit, monente divo Carolo, ad Ordinarium, qui Pater pauperum, eorumque bonorum jure suo administrator est, deferre; ideoque ut id faciant, graviter admonemus (3). Si pro certa restitutione secreto facienda quidquam eis datum fuerit, videant, ne ullum confessionis sigillo detrimentum obveniat; factæ autem solutionis schedulam requirant, eamque tradant ei, a quo pecuniam acceperint.

(1) *Synod. Trid. Sess. XIV. Cap. VIII.*

(2) *Notif. IV. Vol. V.*

(3) *Vid. Synod Hieronym. Columnæ P. I. Cap. XI.*

XII.

Nihil autem antiquius esse debet Sacerdotibus, hoc Sacramentum administrantibus, quam, ut neque in ipsa administratione, neque ullo umquam tempore, neque nutibus, neque verbis, neque ulla ratione quidquam effluere patiantur, unde accepta in confessione arcana patefiant, quod omnem legem naturalem, divinam, et humanam subverteret; gravissimæque Ecclesiæ

sanctio-

sanctiones in eos Sacerdotes animadverti volunt, qui ea, quæ aliquis in confessione aperiat, perpetuo, et religioso silentio compressa non teneant. Immo caveant, ne umquam, quæ in confessione acceperunt, etiam tacitis personis, et sub alieno nomine in vulgari consuetudine ad audientium delectationem quasi pro sale, et facetiis narrare pergant. Hæc enim etsi primum ad risum, et jucunditatem capta videantur, abalienant tamen audientes a confessione facienda. Deinde quid turpius, quam ea, quæ ad tam sanctum, venerandumque Tribunal delata sunt, ad risum, delectationemque usurpare? Quum secreto, et corde humili, et contrito confessio habenda sit, neque per nuncium, neque per litteras absenti licebit peccata sacramentaliter confiteri, et a Confessario absente absolutionem obtinere, quemadmodum supremæ Inquisitionis decretis (1), jussu Clementis VIII., et Paulli V. editis, sancitum est; et vetitum, ne quis contrariam sententiam tamquam aliquo casu probabilem defendat, aut ad praxim quovis modo deducat, sub pœna excommunicationis latæ sententiæ summo Pontifici reservatæ.

(1) Ann. 1602. 20. Junii, et ann. 1605. 14. Julii.

X I I I.

Arcessiti ad alicujus ægroti confessionem excipiendam, præsto sint. Auditæ confessionis schedulam (2) infirmo relinquant, ostendendam Parocho, et Medico, ut ille ad reliqua Sacramenta ministranda, hic ad curationem exequendam procedat. Testamentis vero ne se admisceant: id unum insinuent, præcipiantque, ut consanguineorum, maxime pauperum, rationem habeant in testamento condendo. Si necessitate cogente, vel charitate flagitante, alicujus testamentum excipiant, a stilo in hac Curia nostra civili inducto ne discedant juxta Benedicti XIV. institutionem (3), et formulam, quæ idcirco in Appendice adjungetur.

(2) Ambr. Synod. Nost. laud. ibi.

(3) Notif. XVII. Vol. V. Vid. in Append. Num. VII.

X I V.

In Ecclesia confessiones excipiendæ sunt, maxime mulie-

mulierum (1). Confessionum sedes in patenti, conspicuoque loco ponatur, et crate parvis foraminibus intercepta inter pœnitentem, et Sacerdotem instructa, et velo obducta sit (2). Fœminæ ad confessionem ne admittantur, nisi die lucente, scilicet ab ortu solis usque ad ejus occasum (3). Utantur autem in ejus muneris functione superpelliceo, et stola violacei coloris (4), præcipue diebus festis. Omni vero modestia se contineant: prætereuntes minime salutantes, neque oculos huc illucque obvertentes.

(1) *S. Cong. Episc. 29. Martii 1593.*
(2) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*
(3) *S. R. Congr. 23. Martii 1686.*
(4) *Amba Synod. not. ibi.*

X V.

Jubet Ecclesia fidelibus omnibus semel saltem quotannis sua peccata confiteri: mosque invaluit sacro Quadragesimæ tempore hoc fieri, quem morem sancta Tridentina Synodus maxime probat, et amplectitur (5), tamquam pium, et merito retinendum. Qui autem confessionem faceret voluntario nullam, omnino præceptum non adimpleret (6). Si quem salutis suæ ratio moveat, aliis etiam temporibus facere confessionem debet. Certe vel periculo mortis imminente, vel quum rem aliquam tractare aggredimur (7), cujus tractatio homini peccatis contaminato non conveniat, toties confessio prætermittenda non est. Esset vero hominis, quem suæ salutis oblivio caperet, si uno Paschatis tempore hoc se Sacramento munire contentus esset. Nam peccatis obrutus, et peccandi periculis circumquaque conclusus, et tanto medicamine diu destitutus, in apertum æternæ salutis discrimen se se conjiceret. Nec est quod Deum ad indignationem plus provocet, quam in admissis peccatis diu sordescere, nullumque pœnitentiæ sensum habere: *non dolere enim de peccato*, ait divus Joannes Chrysostomus (8), *magis ad indignationem, et iram Deum provocat, quam ipsum peccatum. Sed hæc Diaboli astutia est*, ait idem sanctus Doctor (9): *duo mala facit, ad peccatum allicit, et a pœnitentia arcet*. Idcirco numquam satis multa dicent Pastores, incul-

(5) *Sess. XIV. Cap. V.*
(6) *Ex prop. 14. damn. ab Alexan. VII.*
(7) *Catech. Rom. de Sacrament. Pœnit. Num. 45.*
(8) *Homil. XIV. In Matth.*
(9) *Homil. VIII. De Pœnitent.*

inculcantes populo, ut pie, et religiose, et frequenter ad hoc Sacramentum accedat: quippe Regni Cœlorum clavis jure merito dici potest, juxta illud, quod idem ipse D. Jo: Chrysostomus de latrone ait (1), qui per confessionem sibi viam ad Cœlum paravit: *viden, quanta res sit confessio? confessus est, et Paradisum aperuit.*

(1) *Homil. I. de Cruce, et Latrone.*

CAPUT VIII.

De Casibus Reservatis.

QUoniam ad christiani populi disciplinam magnopere pertinet, ut atrociora quædam, et graviora crimina non a quibusvis, sed a summis dumtaxat Sacerdotibus absolvantur, idque ex veteri instituto summi Pontifices præstiterunt, ut aliquas graviores criminum causas suo peculiari judicio reservarent: Episcopis vero potestatem competere docet Tridentina Synodus (2), ut quædam sibi peccata reservent, non communicata inferioribus Sacerdotibus potestate: Nos veterem disciplinam retinentes, nonnulla quædam graviora peccata, ut studiosius evitentur, Nobis ipsis absolvenda reservamus. Sunt autem, quæ sequuntur.

(2) *Sess. XIV. Cap. VII.*

I. Blasphemia hæreticalis.

II. Adoratio; aut invocatio Dæmonis expressa. Item Maleficium, et quælibet superstitio, quæ fiant cum Sacramentorum, vel cum sacrarum Reliquiarum abusu, etiam nullo secuto effectu.

III. Homicidium voluntarium studiose commissum, non solum quoad committentes, sed etiam mandantes, consulentes, auxilium, vel favorem quomodolibet positive præstantes, effectu secuto.

IV. Copula carnalis cum cognata, sive filia spirituali. Item copula etiam incompleta cum parochiana quoad Parochos, Œconomos, Subsidiarios, et Capellanos; sive habitualiter, sive actu Parocho inservientes in cura Anima-

nimarum. Item incestus in primo, vel secundo gradu consanguinitatis; et in primo gradu affinitatis. Sodomia etiam cum fœminis. Stuprum, etiam Virgine consentiente. Bestialitas. Et hæc omnia quoad masculos tantum, commissa completo decimo quarto ætatis anno.

V. Obscænitates, aliave crimina cum Monialibus, sive aliis fœminis in clausura degentibus, quomodolibet commissa, vel tentata; nec non verba obscæna. Item accessus virorum ad Monasteria Monialium ad malum finem, cum excommunicatione latæ sententiæ Nobis reservata.

VI. Constitutio ficti patrimonii pro sacris Ordinibus initiando, vel cum pacto illud numquam petendi, vel retrocedendi, antequam eidem ordinando suppetat unde victus honestus subministretur.

VII. Scandalosa solutio Quadragesimæ sine licentia, vel cum licentia obreptitie, aut subreptitie obtenta.

VIII. Dolosa occultatio Tabularum testamentariarum, sive Notarii, sive Hæredis industria. Item culpabilis dilatio post annum in iisdem aperiendis, vel in Legatis piis quibuscumque solvendis.

Sed præter hos casus Nobis reservatos meminisse debent Confessarii, et præ oculis habere casus, qui cum excommunicatione latæ sententiæ Pontifici sunt reservati; et præsertim casus XX. in Bulla Cœnæ Domini contentos, et casus VI, qui extra Urbem, et intra Italiam reservati sunt ex decreto Clementis VIII. Tum etiam Casum illum, quem Bened. XIV. sine ulla excommunicatione reservavit: (1) idest crimen illorum, qui innoxios Sacerdotes apud Ecclesiasticos Judices sive per se, sive per alium, falso sollicitationis insimulaverint: Denique constitutiones illas Clementis VIII. (2), et Urbani VIII. (3), quibus, munerum largitionibus utriusque sexus Regularibus districte interdictis, decernitur, Recipientes ita ad restitutionem teneri, ut *restitutione ipsa realiter non facta*, neque etiam in foro conscientiæ absolvi possint.

(1) *Constit.* Sacramentum Pœnitentiæ.
(2) *Incip.* Religiosæ.
(3) *Incip.* Nuper.

CA-

CAPUT IX.

De Extremæ Unctionis Sacramento.

I.

Etsi tota hominis vita perpetua sit lucta, duriſsimumque certamen; tamen nec ulla acrior instat pugna, nec periculoſior conflictus est, quam in terribili mortis articulo, in quo vinci, et perdere inexpiabilem adducit noxam, et omne remedium excludit. Idcirco clementissimus Redemptor noster, qui voluit salutaribus remediis adversus omnia omnium hostium tela esse prospectum, quemadmodum auxilia maxima in aliis Sacramentis præparavit, quibus Christiani conservare se integros, dum viverent, possent; ita extremæ Unctionis Sacramento finem vitæ, tamquam firmissimo quodam præsidio munivit. Quare permultum interesse debet Parocho de hoc Sacramento aliquando ad populum verba facere, et depressos inanibus seculi curis animos ad salutarem mortis memoriam revocare, quæ cum hoc Sacramento conjuncta est, et docere, quamplurimas ex eodem proficisci utilitates. Nam reliquias peccatorum abstergit, gratiam corroborat, ægroti animam alleviat, et confirmat, magnam in eo divinæ misericordiæ fiduciam excitando; ad certandum bonum certamen adversus Diaboli vim, qui eo tempore omnes suæ versutiæ nervos intendit, auxilium suppeditat; terrorem, et angustias mortis demulcet, et sanitatem etiam corporis interdum, ubi saluti animæ expedierit, impertit. Quamobrem Pastores præsto sint (1), quum opus fuerit, ad hoc Sacramentum conferendum, moneantque fideles, ne adeo cunctentur, gravi infirmitate obrepente, illud exposcere, ut jam amissa omni spe salutis carere vita, et sensibus incipiant, antequam ad extremum inungantur. Magni enim refert ad uberiorem Sacramenti gratiam percipiendam,

(1) *Synod. Jacob. Boncomp. Lib. II. Cap. VII. et Hieronym. Columm. P. I. Cap. XIV.*

Q 2

dam, si ægrotus ipse integra mente, et ratione vigente, dum sacro Oleo linitur, fidem, et religiosam animi voluntatem afferre possit. Nec omittant illud ad memoriam redigere, aliquando ad salutem necessarium futurum, si alia Sacramenta suscepta non fuerint (1): ceterum a nemine citra grave piaculum prætermitti posse, si ex contemptu, et insigni desidia, aut scandalo negligatur.

(1) Synod. Hieronym. Colum. ibi.

II.

Tota administrationis ratio ex Rituali romano perficiatur. Sacerdotibus autem hujus Sacramenti administratio commissa est; proprie autem animarum Pastoribus, qui jurisdictionem habent, vel aliis, quibus illi ejus muneris fungendi potestatem fecerint. Itaque si Sacerdotes seculares ex se se id munus peragere tentaverint, graviter a Nobis punientur; Regulares vero ipso facto in excommunicationem incident (2). Cogente tamen necessitate cuilibet Sacerdoti id permittitur, ne aliquis tanto beneficio frustretur.

(2) Ex Clementina I. de Privileg.

III.

Habeat igitur Parochus loco nitido, et decenter ornato, non in privatis ædibus (3); sed propter Aram maximam in vase argenteo, seu stanneo Oleum sacrum, sub clave custoditum, quam apud se habeat, nullique laico det; quod Oleum feria quinta in Cœna Domini ab Episcopo benedictum, veteri combusto, renovandum est. Neque hoc vetus ad inungendos infirmos adhibere liceat, nisi necessitas cogat, aliter pœnis animadvertemus. Optimum autem erit illud Oleum vetus lampadi, quæ coram sanctissima Eucharistia collucet, infusum absumere. Novum vero distribuet Sacrista Ecclesiæ metropolitanæ Parochis, et Regularibus, neque illud umquam laicis deferendum tradet; sed vel Sacerdoti, vel Clerico in Ordine sacro constituto, quemadmodum de sacro Chrismate superius (4) cum Benedicto XIV. præscripsimus.

(3) Synod. Hieronym. Colum. ibi.

(4) Cap. II. §. VIII.

IV.

I V.

Nemini vero, qui graviori morbo affectus non sit, hoc Sacramentum dare licet, etsi in discrimen vitæ venturus sit (1) vel quia periculosæ navigationi se committat, vel quia prælium initurus sit, a quo illi certa mors impendeat, vel etiamsi capitis damnatus ad supplicium raperetur. Neque item mulieribus in partu laborantibus, nisi in vitæ periculum adducantur. Omnes præterea, qui rationis usu carent, ad hoc Sacramentum suscipiendum apti non sunt, ut pueri, qui nulla peccata admiserint, quorum reliquias abstergere Sacramentum possit: nec amentes, et furiosi, nisi interdum rationis usu potiti sint, et eo tempore pii animi indicia præbuerint, modo irreverentiæ periculum non timeatur (2). Nam qui ab ipso ortu numquam mentis, et rationis compotes fuere, nullo modo inungendi sunt. Impœnitentibus vero, et qui in manifesto peccato moriuntur, et excommunicatis hoc Sacramentum penitus denegetur. Infirmis autem, qui, dum sana mente, et integris sensibus essent, illud petierunt, seu verisimiliter petiissent, seu dederint signa contritionis, etiamsi deinde loquelam amiserint, vel delirent, aut non sentiant, nihilominus præbeatur.

(1) *Rituál. Rom., et Synod. Lucub. Rom. comp. ibi. et Hieronym. Cohum. P. I. Cap. XIV.*

(2) *Catech. Rom. de Sacr. Extrem. Unct. Num. 9.*

V.

Dum Sacerdos sacram Unctionem aggreditur, illa omnia parata habeat, quæ in Rituali romano præscribuntur, et quoad potest, Clericum adjutorem habeat. Dum sacræ unctiones peraguntur, circumstantes fervidas pro ægroto precationes fundant. Perficiendæ sunt autem omnes ad singulos sensus præscriptæ unctiones, nullaque prætermittenda, nisi renum unctio in mulieribus, honestatis gratia, atque etiam in viris, quando infirmus commode moveri non potest, ut a Rituali romano præscribitur. Illud tamen advertendum, ut, si in viris unctio renum omittatur, in unctione pedum non dicatur, *quidquid per gressum, et per lumborum delecta-*

lectationem deliquisti. Neque enim adhibita ad pedes unctio ullam habet cum renibus cognationem. Si periculum sit, ne ad omnem unctionem complendam satis sit temporis, unica unctio cum universa forma in fronte, vel sensus singulos celeriter percurrendo, suppleat. Si geminos sensus, et alia membra, quæ paria sunt, inungit Sacerdos, caveat (1), ne Sacramenti formam prius absolvat, quam ambo hujusmodi paria membra perunxerit. Etsi sensus aliquis usu suo careat, sua tamen unctione destitui non debet. Si vero pars linienda mutila sit, proximiori parti unctio admoveatur. In una, eademque ægrotatione, eodem urgente vitæ periculo, semel tantum ungendus ægrotus est. Quod si post susceptam hanc Unctionem æger convaluerit, quoties postea in idem vitæ discrimen inciderit, toties ejusdem Sacramenti subsidium ei poterit adhiberi; Medici autem judicio standum est, an novus sit in morbum lapsus.

(1) *Synod. Hieronym. Colum. ibi.*

VI.

Collato, perfectoque Sacramento, non est a Parocho deserendus infirmus (2). Nam cum a Sapiente dicatur (3) *væ soli*, quid non timendum est homini, acerbis doloribus fracto, cum diro mortis aspectu confictanti, et innumeris sævissimorum hostium agminibus septo, et oppugnato? Diabolus enim eo validiores hominibus ingerit tentationum ictus, quo finem luctæ instare cognoscit, ut ait divus Gregorius magnus (4). Mandamus itaque Parochis, ne Sacramentis omnibus administratis, ægrotos deserant, neve oves miseras diripiendas lupis relinquant; sed ut identidem eos invisant, verbisque cœlestibus, et divinis in tanto discrimine oppressos confirment; aut per alium Sacerdotem id faciant. Frustra enim cætera pietatis, et religionis officia essent impensa, frustra tot exantlati labores, nisi oves sibi commissas incolumes Christo redderent.

(2) *Ambr. Synod. nost. ibi.*

(3) *Ecclesiastes IV. v. 10.*

(4) *Lib. XXXII. Moralium Cap. XIX. Edit. Maurina.*

VII.

VII.

Curandum est etiam Parocho, ut festinanti ad mortem Infirmo Apostolicæ benedictionis, seu absolutionis beneficium impertiat ex formula a Benedicto XIV. præscripta, et in Appendicem rejecta (1), et quoad fieri potest, tempestive, vi mentis nondum extincta. Et quia beneficentissima Benedicti XIV. sedulitate (2) collatum est hoc absolutionis privilegium cum potestate etiam delegandi, hac Nobis impertita facultate utentes, concedimus, ut Parochus quilibet, vel eo deficiente, Capellanus, vel utroque deficiente, quilibet alius Sacerdos, sive secularis, sive regularis, qui præsto esse possit, censeatur a Nobis deputatus pro ipsa absolutione in articulo mortis tribuenda. Idipsum concessum volumus Confessariis ordinariis pro Monialibus, et suo tempore Deputatis extraordinariis, nec non aliis Sacerdotibus, qui fœminarum in Contuberniis degentium confessiones excipiunt; Nosque ipsi hoc charitatis officio libentissime, quum opus erit, perfungemur. Impendente jam mortis articulo, ex ritu Ecclesiæ facta animæ commendatione, omni pietatis conatu excedentem ex corpore animam muniant, ut ovem suam verus, divinusque Pastor agnoscat. Per aliquot etiam campanæ pulsationes populum admoneant, et excitent, ut piis precationibus exeuntem animam prosequantur, Deumque propitium reddant.

(1) *Vid. in Append. N. VIII.*

(2) *Constit. Pia mater anni 1747.*

VIII.

Sed dolere satis non possumus Medicorum, consanguineorum, et amicorum immanem quamdam pietatem, qui in gravissimis decumbentium morbis dissimulant, blandiuntur, periculi vim extenuant, ne, ut ajunt, infirmos tristitia obruant, et opprimant timore. Interim morbus ingravescit, vires deficiunt, mens debilitatur, et tunc eis de periculo, et adhuc quasi subdubitantes verba faciunt, cum fatigata doloribus, et

angu-

Digitized by Google

angustiis obfuscata mens fere sibi nihil præsens est: et tunc eis salutaria animi remedia applicantur, quando vix prodesse possunt. Eja igitur, carissimi Filii, pro levi tristitia præcavenda, ne vestrorum fratrum animas prodigatis; sed tempestive de periculo eos monete, ut in re tanta sibi prospiciant, et in tam tremendo articulo bene se comparent, *quia scilicet peccatum, quod hic non corrigitur, ejus venia frustra postulatur*, ait divus Gregorius magnus (1). Nam mortis adventu omnis abscinditur spiritualium remediorum applicatio: *veniet hora, quando theatrum vitæ hujus solvetur, et nullus postea certabit. Non est post hujus vitæ finem negotiatio..... Hoc tempus est pœnitentiæ, illud judicii*, ait divus Joannes Chrysostomus (2).

(1) *Lib. XVI. Moral. Cap. LXVIII. Edit. Maur.*

(2) *Homil. IX. de Pœnitentia.*

CAPUT X.

De Ordinis Sacramento.

I.

LEgimus in divinis litteris (3) a Rege Nabuchodonosore constitutum, ut de abductis in captivitatem hebræis, quidam præstantiores adolescentuli deligerentur, in quibus nulla esset macula, essentque decori forma, et eruditi omni sapientia, cauti scientia, et docti disciplina, quippe tribus annis ad omnem scientiam informati, Regi ministrare possent, dignique eo munere haberentur. Optandum sane, ut quod ille ostentationis, et superbiæ causa constituerat, id in Ecclesia ad Dei gloriam, ad ipsius Ecclesiæ splendorem, et ad animarum præsidium servaretur, ut ii tantum Tonsura primum, deinde aliis Ordinibus initiati, et quasi per gradus quosdam conscendentes, ad Sacerdotii fastigium eveherentur, qui innocentiæ, et sanctimoniæ laude florerent, et divinis rebus, scientiisque exculti, et perpoliti

(3) *Daniel. I.*

politi digni essent summo Regi Christo ministrare. Quid enim sublimius, quid eminentius esse potest eo munere, quod singulari (1) Spiritus Sancti communicatione confertur, quum dicitur: *accipe Spiritum Sanctum?* Idcirco Sacerdotis ministerium, et potestas ipsam Angelorum virtutem superat ob duplicem, qua excellit, potestatem: *quia Sacerdotes Apostolico gradui succedentes, Christi Corpus sacro ore conficiunt, per quos et nos Christiani sumus. Qui claves Regni Cœlorum habentes, quoddammodo ante Judicii diem judicant*, ait divus Hieronymus (2): quæ potestas Angelis minime competit. Sed quisnam est fidelis servus, et prudens, quem constituit Dominus super familiam suam? Quæ Domini subdubitantis verba ostendunt, non quod ei ignotus esset servus fidelis, et prudens, ut docet divus Joannes Chrysostomus (3); sed ostendere voluit, quam rari sint hujusmodi servi, et quanta sit illius magistratus amplitudo. Nos equidem tanti muneris copiam facturi, non possumus non exhorrescere, memores illius Apostolici præcepti (4): *manus cito nemini imposueris*. Idcirco in gravissima hac re omnem rationem, et curam, et laborem, et diligentiam adhibere conabimur, et eorum auxilium flagitamus, quorum operam, cum in reliquis pastoralibus officiis, tum in hoc maxime necessariam et sentimus, et profitemur.

(1) *Divus Joan. Chrysost. Lib. III. de Sacerdot.*

(2) *Epist. XIV. ad Heliodor. Edit. Vallars.*

(3) *Lib. II. de Sacerdot.*

(4) *I. Ad Timoth. V. 22.*

II.

Itaque, ut a rei principio ducatur exordium, nemo in ecclesiasticum cœtum irrumpere debet, quem non Deus ad tantum munus invitet: *videte vocationem vestram, fratres* (5), ait Apostolus. Non enim quis ex sanguinibus, neque ex voluntate carnis, sed ex Deo vocante ad tantam dignitatem inhiare debet, non parentum desideriis, et importunis suasionibus obtemperando, non temporalis lucri cupiditatem consectando, non alicujus beneficii consecutione delinitus, non honoris illecebra devinctus, non secularis auctoritatis de-

(5) *I. Corinth. I. 26.*

clinandæ proposito seductus; sed a Deo, tamquam Aaron, vocatus in ecclesiasticam Sedem se debet recipere. Si Dei vocatio desit, qualiacumque habeat vel generis, vel scientiæ ornamenta, hæc in nihilum recident, majoremque parient ruinam. Itaque qui se Ecclesiæ officiis devovere intendunt videant, et attente perpendant, an ex Dei afflatu, vel an ex mundanis cupiditatibus permoveantur. Ut divinæ electionis documenta in se habeant, satagant per bona opera certam vocationem, et electionem facere. Ad Sacramenta Pœnitentiæ et Eucharistiæ religiose, et frequenter accedant: ab omni peccato, præsertim carnis, diligentissime caveant, ne divinæ Sapientiæ lumen obtundant: enixis precationibus operam dent: prudentiorum consilio se muniant. Hinc volumus, eos omnes, qui in Civitate degunt, et ecclesiastico Choro adscribi petunt, diebus Dominicis ad Sodalitium Clericis destinatum, et a Benedicto XIV. erectum accedere, et consuetis ibi exercitationibus vacare, Sacramenta statis diebus percipere, et verbi Dei pabulo nutriri. Qui in civitate Centi morantur ad Sodalitium accedant a Nobis in ædibus Seminarii institutum, atque ibi eadem obeant pietatis officia. Qui vero in Diœcesi morantur, meminerint Tridentinam Synodum præscribere (1), ut Ecclesiæ servitio addicti sub Parochi disciplina Sacramenta frequentent. Atque hoc omnes præstare debebunt, donec ad Sacerdotium promoti sint. Qui id facere prætermiserint, frustra ad Ordines promoveri postulabunt: ideoque cum aliis consuetis attestationibus, testimonium etiam de assidua Sodalitii, et Ecclesiæ frequentatione quisque ordinandus ad Nos de scripto deferet.

(1) *Sess. XXIII. Cap. XIII. et XVI.*

III.

Excutiant igitur sese, et prospiciant viam, antequam currant: *ante, juxta consilium Salvatoris* (2), *sedisse debueras, ante æstimasse opus, metiri vires, ponde-*

(2) *Luc. XIV.*

ponderasse sapientiam, *merita comparasse*, *sumptus computasse virtutum*, ait divus Bernardus (1). In utraque enim parte excellere Clericus debet, et morum integritate, et doctrinæ laude præstare. Hæc enim duo sunt Clericatus luminaria: luminare majus sanctitas vitæ: luminare minus doctrinæ præstantia. Hæ duæ sunt arbores in sinu Ecclesiæ insitæ, arbor vitæ, et scientiæ boni, et mali. Hæ illa Urim, et Thummim, quæ summus Sacerdos gerebat insculpta, doctrinæ, et sanctitatis insignia. Cui alterutrum ex his desit, in Clericalem palæstram ingredi non audeat. Quod enim accedet Ecclesiæ emolumentum, si qui corruptis moribus, et doctrinæ expertes, in hoc Ecclesiæ cœlum invadant, non jam lucentes Stellæ, sed tenebricosi quidam, et fumantes Cometæ, futuri non divinæ gloriæ vindices, sed proditores, non salutis animarum incitamentum, sed labes? Horum numerus quo plus augescit in Ecclesia, eo magis ipsa deturpatur, et læditur; unde ajebat divus Bernardus (2): *dilatata videtur Ecclesia: ipse etiam Cleri sacratissimus Ordo super numerum multiplicatus est. Verum, etsi multiplicasti gentem, Domine, non magnificasti lætitiam, dum nihil minus apparet decessisse meriti, quam numeri accessisse*. Itaque qui bene morati non sint, ab hac sacra militia alieni sunt: amoribus dediti, mulierosi, ventri indulgentes, venationi addicti, rixatores, ad vindictam proclives, contumaces, parentibus non obtemperantes, voluptatum amatores, choreas, ludosque prosequentes, in ornatu, et cultu corporis intemperantes, otio torpentes, theatra, et ludicra mundi spectacula frequentantes, indigni sunt, quibus tantum honoris culmen conferatur: quippe solaribus radiis puriorem esse oportet Sacerdotem, ait divus Joannes Chrysostomus (3).

(1) *Lib. II. de Considerat. Cap. VI.*

(2) *De Convers. ad Cleric. Cap. XX.*

(3) *Lib. VI. de Sacerdot.*

IV.

Jam Nos in hoc semper elaboravimus, ut ii tantum hoc honore decorarentur, qui et pietate commen-

darentur, et doctrina non carerent. Sed quoad morum integritatem, quod præcipuum caput est, etiam Parochos in hujus sollicitudinis societatem advocamus. Ii igitur, quum publice aliquos enunciant initiandos, populum doceant, quanti intersit christianæ Reipublicæ optimos assumi Ministros, qui moribus sanctis eluceant, et, tamquam sal, condire ceteros pietate, et doctrina possint; atque adeo teneri unumquemque revelare, et prodere, si de aliquo agatur, cui nota aliqua turpitudinis inusta sit. Iidem Parochi, recurrentibus diebus Dominicis, qui quatuor tempora antecedunt, docere pergant, ob eam etiam causam illa solemnia instituta fuisse jejunia, ut, quum per eos dies sacræ Ordinationes peragantur, divinum Numen imploretur, et iis tantum divina ministeria tradantur, qui fideles esse queant mysteriorum Dei dispensatores. Quare et carnis mortificatione, et ferventi precatione incumbendum, ut Ecclesia novis semper Administris, tamquam facibus illustretur. Et quidem ipsi Parochi, et Vicarii foranei, cum per se, tum per alios diligenter inquirant, et vestigiis omnibus persequantur, quam vitæ rationem ducant, qui initiari petunt, vel ex parte initiati sunt, quorum consuetudine utantur, quibus occupationibus vacent, quam sint parentibus morigeri, quam servent in loquendo modestiam, quam præseferant honestatem. Si quid minus rectum, nec ex christiana disciplina profectum deprehenderint, Nos secreto per litteras certiores faciant. Caveant vero, ne dissimulent, ne conniveant, nec horum turpitudinem, quæ in Ecclesiæ perniciem redundaret, obtegant; secus gravissimas Christo daturi pœnas, tamquam ejus gloriæ, et Ecclesiæ sponsæ suæ proditores.

V.

Sed nihil ad formandos mores aptius, nihil utilius, quam sepositis omnibus secularibus curis, in sanctum aliquod Contubernium se se recipere, et in unam

animæ

animæ salutem intendere. Quod jam summi Pontifices Alexander VII., Innocentius XI., et Clemens XI. sapienter constituerunt (1), ut ii, qui sacris præcipue Ordinibus initiandi essent, decem dierum spatio id peragerent, Nos omnino servandum volumus, ut decem dierum spatio in domo Sacerdotum Missionis commorentur, et spiritualibus tantum exercitationibus intenti, et a ceteris curis omnino vacui. Atque idipsum in suis Regularibus domibus Regulares præstitisse ex suorum Superiorum commendatitiis litteris testatum volumus. Igitur quicumque ad hosce gradus conscendere cupiunt, decem dies Deo, et sibi unice impendant: sedeant solitarii, et taceant, et levent se super se. In hac animi requie scrutentur seipsos, vires suas metiantur: videant, an Deo auctore sperent se continere posse: turrim inchoaturi sedentes computent, ne forte sumptus non habeant ad perficiendum. Multi enim propriæ fragilitatis non ignari, incaute ingrediuntur, et cum turpitudine perseverant, ut illud ejusdem divi Bernardi verum efficiatur (2): *ingrediuntur cum hac macula tabernaculum Dei viventis: inhabitant cum hac macula templum sanctum Domini polluentes, judicium multiplex accepturi, quod et tam gravissimas conscientias gerant, et nihilominus se se ingerunt in Sanctuarium Dei*. Quamobrem, ne in horum miseriam incidant, in luce rerum æternarum positi, in splendore fulgurantis hastæ videant iter, quod arripuerunt, et viam, quam ambulare cœperunt, ne forte novissima ejus deducant ad mortem. Hinc, posthabito omni humano judicio, deliberent, an melius sit progredi, vel tutius regredi. Quoad Clericos vero minoribus Ordinibus initiandos, idem per triduum fieri constituimus in ædibus Seminarii nostri, juxta morem, quem aliquot ab hinc annis Nos ipsi præscripsimus.

(1) *Vid. Bened. XIV. Notif. XVI. Vol. V.*

(2) *De Convers. ad Cler. Cap. XX.*

VI.

At morum probitati nisi litterarum subsidium accedat,

cedat, nulla, aut fere nulla expectanda Eccleſiæ utilitas eſt. Apoſtolus (1) in Timotheo omnem eccleſiaſticum virum erudiens, eidem indicit: *attende tibi, et doctrinæ: hoc enim faciens, et teipſum ſalvum facies, et eos, qui te audiunt*. Non igitur ſuæ tantum ſalutis ſtudioſus Eccleſiaſticus eſſe debet, ſed etiam doctrinæ ad aliorum ſalutem procurandam. Nos Clericos noſtros doctrina, et ſcientiis abundare deſideramus. Itaque optamus vehementer, ne præpoſtera feſtinatione litterarum curriculum perficiant; ſed ut grammaticæ fundamenta bene jaciant, tum litteris humanioribus ſe dedant, dein Rethoricæ, tum Logicæ, et Philoſophiæ, deinde Theologiæ ſcholaſticæ, et dogmaticæ, tum ſacris Canonibus, et divinis Scripturis, et Morali facultati diligentem operam navent. Quemlibet initiari petentem diligenti examine diſcutiemus. Qui minores ſibi conferri ordines deſiderant, volumus, ut in linguam latinam incumbant, ſeque comparent ad litteras humaniores addiſcendas. Exigemus autem ab iis, qui ad Ordines ſacros admitti petent, ut Theologiæ ſcholaſticæ, et dogmaticæ, vel morali, et ſacrorum Canonum ſtudio dent operam, quemadmodum præſcribit Benedictus XIV. (2); ſed neminem ad Subdiaconatum admittemus, quem non bene in Logica verſatum intellexerimus. Sed inſuper exigemus Rubricarum Breviarii, et cantus Gregoriani peritiam ſaltem aliquam, pro ut locorum opportunitas poſtulabit, et Ordinandorum conditio patietur.

(1) I. Timoth. IV. 16.

(2) Notif. II. Vol. I. Et Notif. I. Vol. III.

V I I.

Regulares quoque, nonniſi prævio examine ad Ordines ſuſcipiendos admittemus (3), et niſi exhibitis proprii Superioris literis dimiſſorialibus ex decreto juſſu Clementis VIII. edito (4), et ab Innocentio XIII. confirmato (5). Si quis vero eorum, habito examine, reprobabitur, et nihilominus in fraudem, aut alias illegitime ſe alteri Epiſcopo ſiſtere præſumpſerit, ipſo jure (6) ab Ordinibus ſuſceptis erit ſuſpenſus, ſuique Superiores incident in pœnas in

(3) Synod. Trid. Seſſ. XXIII. Cap. XII.

(4) Anno 1596.

(5) Conſtit. Apoſtolici ann. 1723.

(6) Vid. Notif. III. Vol. II.

nas in laudato decreto latas, quod Nos mandato Benedicti XIII. obtemperantes, ne quem illius ignorantia excuset, in hac Synodo evulgamus (1). Iidem Regulares ab aliis Ordinariis dimissi, Ordinationis favore non gaudebunt, nisi Nobis ex litteris dimissorialibus constiterit, iis omnibus esse munitos, quæ de jure requiruntur, quemadmodum jampridem docuit (2), ac subinde apostolica sua Constitutione (3) Prædecessorum Decreta confirmans declaravit Benedictus XIV. Et licet prævio examine adprobati fuissent; id tamen non officiet, quin et a Nobis novo examine explorentur.

(1) In Conc. Rom. Tit. XXI. Cap. II. Vid. in Append. N. IX.

(2) Notif. III. cit.

(3) Impositi nobis 1747.

VIII.

Subditi nostri, qui ordinandi ad alios Episcopos fuerint missi, intra duos menses tradant Nobis litteras ab Ordinante acceptas sub pœna suspensionis, ut eas recognoscamus, curentque, ut ipsorum nomina referantur in Curia nostra in librum ceterorum Ordinatorum. Si quis autem absque litteris nostris dimissorialibus ab alio ordinationem exceperit, ab ejusdem ordinis executione sit ipso facto suspensus (4), atque hac eadem suspensione ipso facto multabitur, qui dolose ad Ordines suscipiendos accesserit, non prævio examine, vel facultate a Nobis non obtenta, vel falsis testificationibus exhibitis (5). Quod si hac suspensione implicatus in Ordine suscepto ministraverit, ipso facto irregularis evadet, aliisque pœnis erit obnoxius a Nobis infligendis.

(4) Synod. Trident. Sess. XIV. Cap. II de Reform.

(5) Synod. Boncomp. ibi. et Column. P. I. Cap. XIII.

IX.

Quia vero omni et corporis, et animi vitio carere debent ii, quibus Sacramentum hoc confertur, pueri, amentes, furiosi, viri sanguinum, et homicidæ, servi, et ii omnes, qui ex legitimis nuptiis non sint procreati, ii, quibus infamiæ dedecus hæreat, qui insigni corporis vitio deformes sint, epileptici quoque, perjuri, criminosi, ebriosi, usurarii, impudici, lapsi post Ordinem, peregrini, et ignoti, bigami, et quacumque

cumque irregularitate irretiti, censuris obstricti, iique, qui latinam linguam ignorent, ab eo suscipiendo depellendi sunt.

X.

Qui prima Tonsura initiari velint, ex Tridentina Synodo (1) Sacramentum confirmationis suscepisse debent, et ii arcendi, qui fidei rudimenta docti non fuerint, quique legere, et scribere nesciant, et de quibus probabilis conjectura non sit, eos non secularis judicii fugiendi fraude, sed ut Deo fidelem cultum præstent, hoc genus vitæ elegisse. Volumus etiam, ut afferant testimonium, se ab Judicibus inquisitos minime fuisse, nec rationibus reddendis obstringi, nec alio canonico impedimento affici. Ab omnibus autem, antequam initientur, requiremus, ut alicujus Ecclesiæ ministerio addicti sint, in qua susceptos Ordines exerceant: quippe hujusmodi ministeria, nonnisi per constitutos in ipsis Ordinibus, exerceri debent ex Tridentina Synodo (2): deinde ut ejus Ecclesiæ functionibus præsto sint, et cum omni reverentia erga Parochos, et Sacerdotes se gerant, et in tradenda diebus festis christiana Doctrina operam collocent. Hac enim ratione in eis cum ætate vitæ meritum, et doctrina major accrescet, et ad altiores gradus, et sacratissima Mysteria fiet ingressus, et tamquam in Christo adolescentes informati, mox exhiberi poterunt homines perfecti in eodem Christo Jesu (3). Neque Nos quempiam ad altiorem gradum provehemus, de quo certum testimonium non acceperimus, hunc sacræ exercitationis cursum tenuisse. Nullus vero, qui qualicumque ex causa clericalem habitum dimiserit, eumdem Nobis inconsultis resumat, alioquin præter pœnas arbitrio nostro infligendas, spe ultra progrediendi destituetur.

(1) Sess. XXIII. Cap. IV. de Reform.

(2) Sess. XXIII. Cap. XVII. de Reform.

(3) Ad Coloss. I.

XI.

Quum nemo debeat ad Ordines promoveri, qui vel beneficium ecclesiasticum non obtineat, vel patrimonium

Digitized by Google

monium non habeat, quibus non erit sufficiens beneficium, patrimonium habere volumus, quod congruæ Ordinati sustentationi respondeat spectatis personarum circumstantiis, quodque generatim reditus habeat ducentarum librarum monetæ bononiensis (1) ex bonis stabilibus, certis, et fructiferis, et nominatis, et pacifice possessis. Hujus stipulatio coram Vicario nostro generali fiat; sed prius indicenda Clerico suspensio ipso facto incurrenda (2), si ficte, et dolose quovis modo in hujusmodi constitutione se gesserit: tum excommunicatio denuncietur (3) latæ sententiæ contra testes deponentes falsum circa bona patrimonii, incurrenda æque ab omnibus, si fictum, aut falsum fuerit patrimonium, seu cum tacito, vel expresso pacto, quod Ordinatus numquam sit idem petiturus, aut aditurus. Injungimus etiam Parocho Ordinandi, et alteri Parocho, intra cujus fines bona patrimonio assignata forte contineantur (4), ut prævio mense ante Ordinationem die festo intra Missarum solemnia ejus denunciationem faciant, ut, si quid juris alteri competit, constare possit: monentes populum teneri ad denunciandum, ubi dolum, vel fraudem intercedere, vel aliquod impedimentum subesse noverit. Oppositiones autem, et exceptiones ipsi recipiant, et ad Cancellarium Curiæ nostræ deferant. Præterea Nos ad fraudes, dolosque amovendos, aliarum Synodorum sanctiones imitantes jubemus, a testibus, et peritis sponsionem dari supplendi de proprio (5) quidquid æstimationi per ipsos factæ circa pretium, et censum patrimonii deesse compertum fuerit, eamque sponsionem in publicum documentum, seu instrumentum de constitutione patrimonii referri. Illud quoque negligendum non est, quum patrimonium ab illis conficitur, qui in Civitate minime degunt, ab ipsis, nempe testibus, exposcatur (6), utrum præter bona ad patrimonium collata a parentibus, certo sciant, alia superesse, quæ ipsis, eorumque fa-

(1) *Synod. Jacob. Boncomp. ibid. Et Bened. XIV. Notif. VI. Vol. II.*

(2) *Synod. Trid. Sess. XXI. Cap. II. de Ref. Declar. Sacr. Congr. Concil. 27. Nov. 1710.*

(3) *Synod. Jacob. Boncomp. ibid.*

(4) *Amba Syn. nostr. ibi. et Bened. XIV. loc. cit.*

(5) *Bened. XIV. loc. cit.*

(6) *Bened. XIV. loc. cit.*

 miliis

miliis sustentandis sufficiant: scilicet ne cui irrogetur injuria, neve quis mendicare cogatur.

XIII.

Sed et Tridentini Concilii sanctioni inhærentes (1) vetamus Ordinatis titulo patrimonii alienare, extinguere, remittere, et quovis modo gravare idem patrimonium sine facultate a Nobis de scripto obtenta, declarantes irritum prorsus omnem contractum super eo initum, ultra pœnas per sacros Canones inflictas, et arbitratu nostro decernendas. Quod si Ordinatus (2) beneficium obtinuerit, nolumus integrum illi esse, alienare, extinguere, remittere, aut gravare patrimonium, nisi prius legitimis argumentis constiterit beneficii reditus sufficere ad ejus sustentationem. Deinde facta alienatione, seu dimissione patrimonii ex concessione nostra, inhibemus sub pœnis Nobis arbitrariis, ne ulla resignatio, renunciatio, dimissioque beneficii fiat, nisi constiterit, quod aliunde vivere commode possit, actusque universos, qui secus fiant, irritos declaramus.

XIV.

Ex veteri Ecclesiæ consuetudine, cujus divus Gregorius magnus (3), aliique meminerunt, qui in una Ecclesia ordinati sunt, ejus nempe utilitatis causa, in alias commigrare non debent: idcirco sive qui ex beneficii, sive patrimonii titulo a Nobis initiati erunt, nostræque Diœcesi addicti, discedere non valeant (4), nisi a Nobis per litteras dimissoriales potestate facta. Immo ii ipsi, qui in Diœcesi nostra alicui Ecclesiæ assignati sunt, ad alias Ecclesias Diœcesis nostræ servitii causa (5) se recipere non debent, Nobis inconsultis.

XV.

Vos nunc alloquimur, quotquot initiati huic Ecclesiæ nostræ nomen dedistis. Etsi vestræ dignitati nulla par sanctitas sit, quum excedat illam Angelorum, vitamque requirat Angelis supparem; tamen non levis lætitiæ Nobis materies est, quod eam æmulemini virtutem,

(1) Sess. XXI. Cap. II. de Ref.

(2) Synod. Trid. loc. cit. Et Syn. nostr. ibid.

(3) Lib. V. Epistolar. Epist. XVII. et ex aliis Edit. Maur.

(4) Synod. Jacob. Boncomp. ibid.

(5) Synod. Trid. Sess. XXIII. Cap. XVI.

tem, quæ hanc vitam decurrentibus viris Dei conveniat. Quum vestros labores in animarum salute procuranda videmus, et vestram in omni doctrina comparanda sedulitatem, ardoremque in Dei gloria adaugenda, gaudemus in Domino vehementer, et exultamus. Id enim vestrum est studium, id meritum, ut ne dum in hujus Ecclesiæ commodum, splendoremque redundet; sed in alias quoque Ecclesias vestrorum laborum fructus effundantur. Pergite itaque, quo cœpistis: sane deriventur fontes vestri foras, et cum alienis aquas vestras dividite; sed illud maxime intendite, ut salutares has aquas Ecclesiæ vestræ impertiatis. Implete igitur gaudium nostrum, Fratres mei carissimi, et desideratissimi (1), sic state in Domino. De cetero quæcumque sunt vera, quæcumque pudica, quæcumque justa, quæcumque sancta, quæcumque amabilia, quæcumque bonæ famæ, si qua virtus, si qua laus disciplinæ, hæc cogitate.

(1) *Ad Philipp. IV. 1. et 8.*

CAPUT XI.

De Matrimonii Sacramento.

I.

Nihil est Matrimonio honestius, nihil præstabilius; sed et hominum malitia nihil deturpatius. In eo nihil, quod divinum non sit. Nuptias ad officium naturæ Deus ipse instituit, ut iis arctissimo vinculo devincti, et copulati conjuges se invicem societatis, et fidei bono solarentur, et adjuvarent: et procreatis liberis humanum genus propagarent, sanctæque, et veræ Religionis cultores post se relinquerent. Extincta autem primi parentis lapsu originali justitia, rectæ rationi reclamante appetitu, æstuque libidinis exardescente, indulsit Deus, ut iisdem etiam, tamquam medicamento quodam; si

se homines continere non valent, ad sedandam carnis rebellionem uterentur. Neque intra hos tantum fines nuptias conclusit clementissimus Dominus, sed et præstantioribus bonis cumulavit. Nam et nuptiarum celebritatem sua præsentia Christus honestavit, et Matrimonium, ut inter alia catholicæ Ecclesiæ Sacramenta numeraretur effecit, ut Ecclesiæ, et ipsi Christo veri filii procrearentur: *gratiam*, ait Sancta Tridentina Synodus (1), *qua naturalem illum amorem perficeret, et indissolubilem unitatem confirmaret, conjugesque sanctificaret, ipse Christus venerabilium Sacramentorum institutor, atque perfector, sua nobis passione promeruit. Quod Paullus Apostolus innuit, dicens* (2): *viri diligite uxores vestras, sicut Christus dilexit Ecclesiam, et seipsum tradidit pro ea: mox subjungens: Sacramentum hoc magnum est; ego autem dico in Christo, et in Ecclesia*: unde nihil in eo elucet, nisi sanctum, et honestum, ut de eo dicat idem Apostolus (3): *honorabile connubium in omnibus, et thorus immaculatus*.

(1) *Sess. XXIV. sub init.*

(2) *Ad Ephes. V.*

(3) *Ad Hebr. XIII. 4.*

Sed tanta sacri fœderis bona, tantamque dignitatem plures flagitiosi homines pervertunt, et vitiant: quot enim sanctæ societatis obliti, sola stimulante libidine, et explendæ cupiditatis impulsu ad nuptias convolant? quot criminibus ipsas nuptias antevertunt? quot flagitiis initas commaculant? quot dissidiis infringunt? quot alienis amoribus dehonestant? Ut quod ad animi solatium, ad honestatis tutelam, ad pacis commodum, ad Christi gloriam, et Ecclesiæ utilitatem institutum est, id ad animi amaritudinem, ad honestatis exitium, et labem, ad contaminatissimos amores, ad dissidiorum furores, perpetuasque pugnas, ad Christi contemptum, ad Ecclesiæ dolorem miserrime pertrahant. Quanta igitur postulatur in Parochis vigilantia, et industria, ut de hoc tam magno Sacramento sæpissime disserant, doceantque populum, quæ in ipso sanctitas, et religio lateat, quæ mysteria contineat, qua ratione iniri nu-

priæ

Digitized by Google

ptiæ debeant, qua integritate, quum susceptæ sint, perfici, quæ inter conjuges concordia, consensioque animorum servanda sit, ne fideles Matrimonii specie decepti, turpitudini, et nefariis libidinibus indulgentes, se ipsos perdant, prolemque, quam Christo reddere debebant, Cœlique hæredem efficere, Diabolo tradant æternis suppliciis obnoxiam. Ne igitur prætermittant animarum Curatores hanc tam necessariam doctrinam tradere, eo præsertim tempore, quo, emensis diebus, quibus nuptiæ prohibentur, iterum permittuntur.

II.

Sponsalia, quæ non sunt, nisi Matrimonii exordia, multis sæpe flagitiis corrumpi, inficique solent. Quidam enim (1) insciis, et aliquando adversantibus parentibus, futuri Matrimonii fidem dant; alii, etsi in præsentia se ei contrahendo impares, vel ob paupertatem, vel ob aliam rationem cognoscant, sponsionibus se obligant post plures menses, immo et annos adimplendis. Alii etiam alieno animo, et voce tenus spondent, puellas incautas inescantes, et ad pravas voluptates aucupantes. Nec desunt, qui postquam uni fidem obligarint, novis sponsionibus cum aliis deinde implicentur. Demum plurimi, nullo adhibito teste, fidem suam obstringunt, et in multas difficultates, et incommoda Matrimonium conjiciunt. Hos tam infelices sponsalium contractus perpendant animarum Curatores, et opportunis monitionibus remedium pro viribus adhibere satagant. Nam quæ, insciis parentibus, geruntur sponsalia, ut omnino illicita, et culpa infecta, generatim loquendo, traducenda sunt; cognita vero justa, et rationabili parentum dissensione solvi debent, licet jusjurandum intercessisset (2). Quare hortentur filios familias, ut parentibus, et iis, in quorum fide, et potestate sunt, eum honorem tribuant, ut ipsis inscientibus, ne dum invitis, et repugnantibus, Matrimonia non ineant, ne se in id crimen induant,

(1) *Bened. XIV. Notif. V. Vol. III.*

(2) *Bened. XIV. ibi.*

quo

(1) Genesis XXVI. quo reproborum exemplar Esau (1) implicitus fuit, qui in uxorum delectu pios parentes offendit: qua in re depravatis se esse moribus ostendit, quod inconsultis parentibus uxores duxerit, ait divus Joannes Chryso- *(2) Homil. LIII. in Genes.* stomus (2). Ad parentes enim pertinet filiis uxores sumere, et opportuno tempore destinare ex eodem san- *(3) Homil. IX. in I. ad Timoth.* cto Doctore (3). Ex hisce conjugiis, insciis, vel invitis parentibus initis, tot in familiis lites, discordiæ, et perturbationes existunt, ut evitari merito debeant.

Nos igitur Parochis interdicimus, ne, Nobis inconsultis, talia conjugia ad populum denunciare valeant; illos vero omnes, qui hisce sponsalibus opem, et favorem vel consilio, vel tabulas scribendo, vel alio quocumque modo adjumentum præbuerint, etiamsi consanguinei, vel affines fuerint, aut publici Notarii, condignis pœnis multabimus. Illos etiam increpent, et gravissimis verbis exagitent, qui longe antequam nuptias celebrare possint, fidem dant, et interim familiarius, et licentius invicem versantur, quam ut honestas, et pudor patiantur, et sub conjugii ineundi integumento turpissimas fovent amicitias: atque adeo moneant, ne a sponsalibus contractis longius, quam par est, elabatur tempus, vetentque, ne sponsi, remotis arbitris, secum colloquantur, fœdissimosque amores enutriant. Nos ipsi certiores facti enitemur, ut hæc pestilentissima libidinum, et periculorum radix evellatur. *(4) Bened. XIV. loc. cit.* Doceant vero indecorum esse, et criminosum (4) verbis uti ad promissionem explicandam accommodatis, quum tamen fidem dare reipsa non intendant. Etsi enim constet hujusmodi sponsalia sua vi destitui; tamen lethali culpa non carent, et quæ ex ipsis obrepe-rent damna, reparanda essent. Ostendant etiam, eos gravi culpa inquinari, qui primis sponsalibus adhuc integris ad alia deveniunt, quæ nullius momenti, ac ponderis existimanda sunt. Sponsalia vero verbo, et ani- *(5) Ibidem.* mo concepta, sed litteris non mandata (5), etsi spon-

ſos ob-

sos obstringant; tamen satius esse doceant, ut in tabulis saltem privatis exarentur, adjecta contrahentium subscriptione, testibusque adhibitis. Ita enim contrahentes convinci poterunt; nec erit facilis tergiversandi locus: quod de verbis ultro citroque habitis, quæ cito prætervolant, dici nequit.

III.

Parochi porro illa omnia ex probatis auctoribus cognita habere debent, quæ in Matrimoniis rite conficiendis servari oportere sacri Canones, et præcipue sancta Tridentina Synodus jussit, quæque sint canonica Matrimonii contrahendi impedimenta, et quæ contractum dirimant, et qui sint gradus consanguinitatis, et affinitatis, et item cognationis spiritualis ex baptismi, vel confirmationis Sacramento contractæ. Admoniti vero de aliquo Matrimonio in sua Parochia contrahendo, contrahentium voluntatem diligenter explorent (1), non quidem in Ecclesia, sed vel in suis ædibus, vel in aliqua proximiorum consanguineorum contrahere volentium domo: et quidem secreto, et sejunctim ambos sponsos interrogent. Cognoscant vero, an Fidei catholicæ rudimentis satis instructi sint, an munia conjugum perspecta habeant, an præcepto Paschatis obtemperaverint, an sit inter eos aliquod canonicum impedimentum: utrum in legitima ætate sint, ac sponte, et libere, et nullius impulsu, et vi contrahere deliberaverint. Si ex hac inquisitione nihil emergat, quominus ad Matrimonium procedatur, hortentur sponsos, ut ferventius vacent precationibus, ut eas consequantur ab auctore bonorum omnium Deo benedictiones, quibus toto vitæ tempore in timore Domini vitam degentes, et in pace, concordiaque versantes, filiosque sancte instituentes, sibi ad æternam vitam aditum parent, memores cito transire hujus mundi figuram, et Christianos, tamquam advenas, et peregrinos hunc vitæ curriculum debere percurrere, ut qui habent

(1) *Synod. Jacob. Boncomp. Lib. II. Cap. IX. Et Hieron. Column. P. I. Cap. XV.*

habent uxores, tamquam non habentes sint. Indicant vero (1) nuptias contracturis, ne solus cum sola in eodem cubiculo, vel domo cohabitent, sub pœna excommunicationis ipso facto incurrendæ, Nobisque reservatæ, si sponsi se invicem cognoverint. Idipsum ne fiat, parentibus indicant, qui eadem pœna illigati erunt, si connivendo, dissimulando, vel indulgendo copulari permiserint, ut, qui stupris intercludere viam debeant, eamdem ipsi aperiant: quos etiam pœna decem aureorum, aliisque arbitrariis multatos volumus, si in rem tam nefariam quoquo modo consenserint.

(1) *Bened. XIV. loc. cit. Et Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

§. IV.

Contractis sponsalibus, ter a proprio contrahentium Parocho (2) continuis diebus Festis in Ecclesia intra Missarum solemnia, et quidem in majori populi frequentia, publice denuncietur, inter quos Matrimonium sit contrahendum. Nec ulla ex hisce denunciationibus omittatur sine facultate a Nobis de scripto obtenta, quam legitimis tantum causis postulantibus concedemus. Dispensatio vero a Nobis facta in Parochiæ tabulario custodiatur. Dum Parochi faciendis proclamationibus dant operam, moneant populum, teneri unumquemque impedimentum, si quod cognitum habeat, etsi occultum detegere, ne tanti momenti Sacramentum in irritum cadat. Si vir, et mulier (3) Parochiæ sint diversæ, in utraque fiant denunciationes: nec Parochus, ad quem Matrimonium celebrandum spectat, eidem se præstet, nisi ab altero Parocho testificatione de scripto accepta, peractam fuisse ab eo trinam denunciationem, nec ullum impedimentum emersisse.

(2) *Synod. Trid. Sess. XXIV. Cap. I. de Refor. matrim.*

(3) *Amba. Synod. nost. ibi.*

§. V.

Ubi bimestre a peractis denunciationibus elapsum sit, et Matrimonium celebratum non fuerit, denunciationes eædem iterentur (4): Si sponsorum alter in aliam Parochiam demigraverit, et ibi domicilium posuerit, in utraque denunciationes fiant, in illa scilicet prioris domi-

(4) *Amba Syn. laud. ibi.*

Digitized by Google

domicilii, et in altera, in qua ad duos menses habitaverit.

VI.

Dum proclamationes fiunt, si vel impedimentum afferatur ab aliquo, licet de eo non omnino constet, aut etiam suspicio sit, fraude, et dolo esse pertextum, vel si de eo qualecumque dubium existat, supersedeat Parochus a reliquis denunciationibus faciendis, et multo magis a Matrimonio celebrando, et ad Tribunal nostrum res deferatur (1). Dolose vero, et falso deponentes, vel iniquo testimonio confirmantes, ipso facto anathemati subdimus (2), aliisque pœnis, arbitrio nostro irrogandis. Ii vero pœnis arbitrariis punientur, qui perspecta cum habeant impedimenta, eadem post tertiam denunciationem non revelaverint, et studioso silentio compresserint.

(1) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

(2) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

VII.

Quum nefarium crimen sit Matrimonii libertatem violare, sancta Tridentina Synodus (3) quoscumque cujuscumque dignitatis, gradus, et conditionis sint, anathematis pœna coercet, quam ipso facto incurrant, si quovis modo directe, vel indirecte subditos suos, vel quoscumque alios cogant, quominus libere Matrimonia contrahant. Quod si casus eveniat (4), ut Parochus vim illatam ab aliquo in Matrimonii negotio deprehendat, de hac re Nos certiores faciat, et opportunis remediis prospiciemus.

(3) *Sess. XXIV. de Refor. Matrim. Cap. IX.*

(4) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

VIII.

Admoneantur præterea conjuges (5), ut antequam contrahant sua peccata diligenter confiteantur, et ad sanctissimam Eucharistiam pie accedant, et doceantur quomodo in Matrimonio recte, et christiane conversari debeant, præsertim ex divina Scriptura, et maxime exemplo Tobiæ, et Saræ, verbisque Archangeli Raphaelis eos edocentis, quam sancte conjuges debeant convivere.

(5) *Ex Syn. Trid. Sess. cit. Cap. I. Rit. Rom. et Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

IX.

Expletis denunciationibus, nulloque detecto impedimento, non statim (1), nisi angustiis temporis prematur sive instante Adventus tempore, sive Quadragesimæ, ad Matrimonii celebrationem Parochus procedere debet, sed duobus, vel tribus diebus elapsis, ut cuique liceat de impedimentis cogitare, eaque aperire. Quod si Parochus a temporis brevitate, aliave de causa urgeri se videat, in secunda denunciatione populum de hoc admoneat, nuncietque statim post tertiam denunciationem Matrimonium esse in facie Ecclesiæ celebrandum. Assistet autem ipse, vel alius ab eo delegatus sacerdos, duobus vel tribus testibus præsentibus, et quidem in Ecclesia (2), non in Oratorio privato, et cetera omnia præstet, quæ in Rituali romano præscribuntur. Licet autem proprius Parochus (3), qui adesse debet, sit is, in cujus Parochia Matrimonium celebratur, sive viri, sive mulieris; tamen in hac Diœcesi receptum consuetudine est, ut semper Parochus sponsæ præeligatur, et habeatur ratio domicilii paterni, materni, et fraterni ex Benedicto XIV. (4), quam consuetudinem retinendam esse mandamus: id unum admonentes, ut in peculiaribus casibus Nobis consulendum sit, ut decernamus, num propius ad Juris communis regulas domicilium illius, apud quem puella alitur et degit, sit ceteris præferendum. At certe materni domicilii nulla ratio habenda est, si mater ad secundas nuptias transierit. Ex duobus, vel pluribus fraternis domiciliis illud est præferendum, quod puella sibi ad habitandum elegerit. Mulieris viduæ ad secundas nuptias transituræ Parochus is est, in cujus Parochia degit. Filiæ exteræ, quæ in Civitate, aut Diœcesi domicilium non habent, et nostrates, quæ patre orbatæ etiam materno, et fraterno domicilio carent, ad eam Parochiam pertinent, in qua commorantur. De Virginum Matrimoniis, quæ in septis Mo-

naste-

(1) *Gabr. Palæottus Archiepiscopal. Bon. P. III. de Sacram. Matrim.*

(2) *Rit. Rom. de Sacr. Matrim.*

(3) *Synod. Trid. Sess. XXIV. Cap. I. de Refor. Matrim.*

(4) *Notif. XIII. Vol. II., et XXI. Vol. IV.*

nasteriorum educantur, nulla erit controversia (1), si observetur decretum sacræ Congregationis causis Episcoporum, et Regularium præpositæ, et Jacobo Card. Boncompagno Prædecessori nostro transmissum, quo jubetur, ut virgines omnes, quæ futuras nuptias data fide promiserint, ex Monasteriis etiam Nobis minime subjectis abeant, et ad Parentum domos revertantur: quod ut fiat, omni studio curabimus. Puellæ spuriæ (2), quæ in hospitio expositorum aluntur, subjiciuntur Parocho, in cujus ditione hospitium situm est. Idemque statuitur de puellis, quæ in piis Contuberniis tamquam Filiæ aluntur, dotemque accipiunt, juxta veterem consuetudinem. Quæ carceri mancipata est, si ad correctionem, vel custodiam detineatur, donec ejus causa judicis sententia cognoscatur, ejus Parochus is judicandus est, ubi domicilium paternum habet, vel aliud ex memoratis. Si vero in pœnam sive perpetuo, sive ad determinatum tempus conjecta, et damnata sit, ejus Parochus is erit, in cujus Parochia carceres collocantur; *relegatus enim in loco, in quem relegatus est, interim necessarium domicilium habet* (3). In Xenodochiis aliquando matrimonia ineunda sunt ab iis, qui in gravi vitæ periculo versantur, ut æternæ saluti prospiciant. Quisnam vero eligi debeat, quo præsente ejusmodi matrimonia contrahantur, inter Capellanos et Parochos, in quorum ditione sita sunt Xenodochia, magno studio contenditur. Itaque præcipimus (4), ut quoties hæc eveniant, statim Nos de more certiores faciant, ut statuamus, qui matrimonio celebrando intersit, ac diligenter caveamus, ut necessarium hujus rei monumentum in actis descriptum conservetur.

(1) *Idem Benedict. cit. Notif. XIII.*

(2) *Idem Bened. loc. cit.*

(3) *l. Filii ff. ad municipal.*

(4) *Idem loc. cit.*

X.

Caveant Parochi, ne vagos, et peregrinos, et qui incertas habent sedes (5), ad Matrimonium admittant, aut illos quoque, qui sex mensibus ab hac Diœcesi nostra abſuerint, nisi a Nobis obtenta de scripto faculta-

(5) *Trid. Sess. cit. Cap. VII. et Synodi nost. ibi.*

 te. Il-

te. Illos etiam a contrahendo rejiciant, qui antea conjugati fuerunt, nisi de morte conjugis ex testimonio scripto, et sigillo munito alterius Parochi, in cujus ditione decesserit, omnino constet. Si vero extra Diœcesim obierit, ad Nos afferenda erit testificatio, et approbanda (1). Neque enim diuturna conjugis absentia, nec pervagatus de morte rumor satis est, ut novum conjugium iniri tuto possit.

(1) *Ambr. Synod. Novt. laud. ibi.*

X I.

Dum nuptias contrahentium confessiones excipiunt Parochi, Subsidiarii, vel Œconomi, facultatem iisdem impertimur, ut eosdem ab omnibus a Nobis reservatis absolvere possint, et etiam ab excommunicatione, in quam forte iidem contrahentes ob copulam, post datum coram Parocho consensum, habitam incidissent. Moneant tamen conjuges, ut ante benedictionem sacerdotalem in templo suscipiendam, in eadem domo non cohabitent, neque matrimonium consument (2), nec etiam simul maneant, nisi aliquibus propinquis, vel aliis præsentibus. Quæ benedictio a nullo alio, quam ab ipso Parocho, seu ab alio Sacerdote de ipsius Parochi licentia fieri debet. Quare si tempore vetito, impetrata a Nobis facultate, alicui Matrimonio intersit Parochus, hortetur conjuges, ne illud consument, nisi prius accepta benedictione. Benedictio autem iis impertiri non debet, qui eam alias acceperunt. Ad summum Mulier, si numquam alteri nupsit, benedici poterit; viduæ tamen nuptiæ numquam benedicantur, etiamsi ejus vir numquam uxorem duxerit.

(2) *Ritual. Rom.*

X I I.

Optime quidem habet, ut in Missa contrahentes sanctissimo Eucharistiæ Sacramento se roborent. In Missa vero celebranda servandum decretum est sacræ Rituum Congregationis recens emissum (3), et approbatum a sanctissimo Domino nostro Papa Pio VI. Diebus

(3) *Die 7. Jan. 1784. Vid. in Append. Num. X.*

bus ergo Dominicis, ac diebus festis de præcepto sub ritu primæ, vel secundæ Classis dicenda est Missa de tali die festo cum commemoratione in Missa pro sponso, et sponsa; aliis diebus Missa pro sponso, et sponsa dici debet.

X I I I.

Habeant Parochi librum (1), in quo conjugum, et testium nomina et cognomina, diemque, et locum contracti Matrimonii describant, quem diligenter apud se custodiant; adjectis etiam diebus, quibus denunciationes sint factæ: vel, si aliqua sit prætermissa ex facultate nostra, idipsum notatum, et testatum sit, signatis per caracteres, non per numeros die, mense, et anno. Si quis in hoc scripturæ genere conficiendo, negligenter se habuerit, animadversione nostra punietur.

(1) Synod. nost. laud. ibid.

X I V.

Si vero conjuges, celebrato in facie Ecclesiæ Matrimonio, et jam elapso bimestri, ad cohabitandum minime accesserint, monitique sine justa causa repugnaverint, pœnis canonicis obstringentur: nec interim, Nobis inconsultis, Pœnitentiæ, et Eucharistiæ Sacramenta illis ministrentur (2). At contingit aliquando, ut initis nuptiis detegatur, et evulgetur impedimentum dirimens. Tunc conjuges Parochi providentia separentur, donec obtenta dispensatione conjungi iterum possint.

(2) Synod. Jacob. Boncomp. ibi.

X V.

Eo procedit interdum quorumdam audacia, et impudentia, ut non peractis proclamationibus, fraude composita, circumveniant Parochum, aut etiam, vi illata, cogant interesse matrimonio. Hoc execratissimum scelus, et omni pœna dignissimum excommunicatione ipso facto incurrenda (3), et Nobis reservata, et carcere insuper, et aliis arbitrariis pœnis multatum volumus. Qui vero consilium, et favorem contulerint, pœnis corporalibus plectentur. At ii, qui tam nefaria ratio-

(3) Edict. Jacob. Boncomp. ann. 1701. Ben. XIV 1732. Vinc. Malvetii 1765. et nostr. 1782.

ratione sibi cohæserunt, separari ab invicem debent, donec Deo, et Ecclesiæ salutari pœnitentia ad arbitrium nostrum coerciti satisfecerint. Parochus autem, si hisce fraudibus conniveat, aut interesse præsumpserit, suspendendus erit ab officio suo ad triennium ex veterum Canonum dispositione, nec alias effugiet pœnas pro criminis gravitate.

X V I.

Quum inter Matrimonii bona illud prolis recenseatur, liberi ex justa, et legitima uxore suscepti, tamquam flores matrimonii habendi sunt. Id tanti fecit Apostolus, ut diceret (1): *salvabitur mulier per filiorum generationem*. Nec vero hoc de procreatione solum, sed de educatione etiam, et disciplina, qua filii ad pietatem instituuntur, intelligendum est: sic enim statim subdit Apostolus: *si in fide permanserit*. Monet etiam Scriptura (2): *filii tibi sunt? Erudi illos, et curva illos a pueritia illorum*. Et idem Apostolus ait (3): *patres educate filios vestros in disciplina, et correptione Domini*. A quo pietatis officio longissime aberrant ii parentes, qui de instituendis in timore Domini filiis parum, vel nihil cogitant: de rebus divinis ignari, ignaros relinquunt: pravis exemplis, verbisque nefariis eos corrumpunt: numquam corrigunt, nisi iracundiæ æstu stimulante, imprecationum, et maledictionum virus teterrimum ejaculantes. Nihil eos sollicitos habet, quos mores imbibant, et quibuscum versentur: fratres, et sorores nulla adhibita curatione simul esse, immo et simul cubare patiuntur: nec exhorrescunt, filios, et filias adultæ etiam ætatis secum communem thalamum habere: nihil demum non faciunt, ut indulgendo, turpissimis imbuantur cupiditatibus, sibique moribus similes, vel etiam deteriores evadant. Profecto nihil est, in quo frequentius animarum magistri, et pastores in sacris sermonibus, et exhortationibus habendis versari debeant, quam inculcando parentibus gravissimum munus

(1) I. Ad Timoth. I. v. 15.

(2) Ecclesiast. VII.

(3) Ad Ephes. VI. 4.

munus de Christiana disciplina liberis tradenda.

X V I I.

Sed et in illud sedulo incumbant Pastores, ne viri perditissimi uxorum, et filiarum pudicitiam quæstui exponant, venalemque habeant. Quod nefandum crimen, cœsareis etiam legibus profligatum, Nos certiores facti gravissime puniemus. Si vero peregrini, et longinqui homines, vagique, mares, et fœminæ in alicujus Parochiæ domo hospitaturi sint, et tamquam conjuges se habeant, explorent Parochi, an de vero conjugio constet, ne sub honestatis colore labes turpitudinis delitescat. Si id certo attingere non possint, Nobis indicent, qui opportunis documentis adhibitis, in rem tantam inquiremus.

X V I I I.

Illud requirit Matrimonii fides, ut vir, et uxor singulari quodam, sanctoque, et puro amore conjuncti sint, non turpi quadam illecebra capti, sed ut Christus dilexit Ecclesiam. Hanc enim regulam Apostolus præscripsit, cum ait (1): *viri diligite uxores vestras, sicut et Christus dilexit Ecclesiam*. Ut ergo Christus immensa sua charitate in sponsæ suæ commodum labores, et sanguinem, vitamque profudit; ita par est, et viros honestis occupationibus distentos sponsæ, totique familiæ ea suppeditare, quæ sint ad vitam, et commodum necessaria. Sunt enim quidam tam immanes, et feri, qui vel inerti otio languentes nihil uxori, et liberis procurant, unde ali possint, vel, si quid laborando lucrentur; id totum in ganeis, popinisque consumant, fame, inediaque confectis uxore, et liberis: evenitque aliquando, ut uxor omni subsidio destituta, desperatione instigante, in meretriciam fœditatem præceps feratur. Qui quidem viri, ne dum christiano nomine indigni sunt, sed nec homines reputandi, quinimmo et sævis belluis, et serpentibus deteriores. Nam *serpentes amant filios suos, leones, et lupi amant*

(1) *Ad Ephes. 5. 25.*

amant filios suos ..... si non amaveris, a serpentibus vinceris, ait divus Augustinus, vel alius Auctor inter
(1) *Serm. 385. Edit. Maur.* ejus opera (1).

XIX.

Ex hac sincera in uxorem dilectione efflorescit illa communitas, societasque vitæ, mirabilisque consensio, qua colligari inter se conjuges debent, ut idem sapiant, in idem conspirent, idem velint: *nam qui diligit uxorem, etsi non admodum morigeram*, ait divus
(2) *Homil. XX. in Epist. ad Ephes.* Joannes Chrysostomus (2), *omnia tamen sustinebit: adeo res est difficilis, et ardua concordia, quando non fuerint vi dilectionis colligati*. Et idem sanctus Doctor,
(3) *Ibid.* quanta sint hujus pacis bona, docet (3): *quoniam si hi sint in concordia, et recte aluntur filii, recte ordinati sunt famuli, et bono eorum odore fruuntur vicini, amicique, et cognati. Sin autem contra, evertuntur, et confunduntur omnia*. Nihil est, quod majori afficiat scandalo filios, et domesticos, quam si virum, et uxorem jurgia, et dissensiones discerpant.

XX.

Accidit aliquando, ut Matrimonium per procuratorem inter absentes ineatur. Nullus tamen Parochus hisce matrimoniis assistat, nisi procurationis mandatum in Curia nostra admissum fuerit, ipsique Parocho de scripto commissa non fuerit illius celebratio. Quo in casu judicant Theologi, tamquam rem salutarem, et ad firmandam fidem accommodatam, ut, quod absentes per alium perfecerint, id ipsi conjuges coram Ecclesia se ratum habere profiteantur.

XXI.

Etsi vero matrimonia publice, et solemniter contrahi justissimis de causis jusserit Ecclesia; tamen ob multiplices circumstantias, quæ adveniunt, et ad humanæ fragilitatis præcavenda pericula, indulget aliquando, ut secreto celebrentur, atque hæc *conscientiæ matrimonia* appellari consueverunt. In his tamen, ne matrimonii ho-

Digitized by Google

nii honestas labefiat, et ut proli prospiciatur, nihilque discordet ab Ecclesiæ instituto, servanda illa sunt, quæ gloriosæ recordationis Benedictus XIV. peculiari Constitutione præscripsit (1).

(1) Satis vobis 1741.

XXII.

Postremo collacrymare præstat præsentis temporis calamitatem, et nequitiam, quam aliquid dicere. Quis enim a lacrymis temperare valeat, dum videat, hisce temporibus matrimonii religionem, honestatem, sanctitatemque tam sordidatam, abjectam, atque contemptam? Initis nuptiis, alter sæpe a conjuge diversus arcessitur, quasi nuptiarum socius, et individuus sponsæ comes, et assecla. Hic ad intima officia admissus a latere sponsæ numquam discedit: mensæ assidet, prosequitur in via, in deambulatione: secum sedet in rheda: domi, foris, ubique eam comitatur vel ipsum Dei templum adeuntem. Quæ inde ultro, citroque pericula? Quæ excitantur incendia libidinum? Quæ adulterinæ cupiditates? Quæ scandala conflantur? Refrigescit hinc sponsæ in conjugem dilectio: novus amor paullatim totum pectus invadit, deletque ex animo conjugem. Hinc odia, et rixæ exurgunt: hinc thori violata fides, et omnis conquassata honestatis lex, et ad omnem licentiam patefacta via, atque ad æternam perditionem paratum iter. Utinam hæc non ita se haberent, essentque exaggerantis, non vera dicentis verba! In hac tamen tanta seculi corruptela illud Nos consolatur, plures illustres Conjuges alienas ab honestate conjugii consuetudines defugere, simul foras prodire, et palam testari, se Dei nomine conjunctos fuisse, et vivere. Faxit Deus, ut his tam præclaris exemplis alii excitentur, et matrimonia ad sanctitatis, et honestatis leges redigantur!

V CON-

CONSTITUTIONUM SYNODALIUM LIBER TERTIUS.

CAPUT I.

De Vita, et Honestate Clericorum.

I.

NEC gravius, nec sapientius, nec nervosius dici potest, quam vitæ rationem tenere debeant, qui clericali militiæ adscripti fuerunt, quam quod Tridentina Synodus (1) breviter, et distincte complexa est; ait enim: *sic decet omnino Clericos, in sortem Domini vocatos, vitam, moresque suos omnes componere, ut habitu, gestu, incessu, sermone, aliisque omnibus rebus nil nisi grave, moderatum, ac religione plenum præseferant; levia etiam delicta, quæ in ipsis maxima essent, effugiant, ut eorum actiones cunctis afferant venerationem.* Utinam hæc tam præclara verba animo uniuscujusque ita insculpta essent, ut ab eo numquam dilaberentur, perpetuoque menti succurrerent, essentque ad honeste, sancteque vivendum incitamento, et regula! Neque enim, quæ ad morum correctionem pertinent, et ad clericalis Ordinis honestatem conducunt, possunt vel appellatione intercipi, vel desuetudine obsolescere, sed perpetua firmitate, inviolataque observantia convalescere debent. Itaque quæ de vita, et honestate Clericorum a summis Pontificibus, et a Conciliis, Synodisque nostris jam sancita fuerunt, ea ipsa

(1) Sess. XXII. Cap. I. de Refor.

sunt,

sunt, quæ hic proponimus. Non nova edicimus, sed antiqua, et jamdiu constituta ad memoriam revocamus.

II.

Et primo meminisse Clericus debet, se a reliqua mundi turba sejunxisse, ut excellentem quamdam vitæ rationem capesseret, quæ nullum haberet cum mundo commercium: ad se proinde omnium oculos conversos habere, tamquam scrupulosos testes, et judices severos cujuscumque dicti, vel facti; et eos Clericos suspicere, maximisque laudibus efferre, in quibus existimant, se quamdam singularem virtutem perspicere; contemnere autem eos, in quibus communia seculi vitia deprehendant, et in quibus nihil virtutis, nihil præclare, sancteque gestum admirentur. Ne igitur se, totumque Clericatus Ordinem contemptui, probrisque objiciant, necesse est in hoc eos laborare, et niti, ut se tales præstent, quales esse decreverunt, et quales vel ab ipsis seculi amatoribus requiruntur. Sunt enim Clerici in sortem Domini adsciti, ut ipsum vocabulum exprimit, et *propterea vocantur Clerici*, ait divus Hieronymus (1), *vel quia de sorte sunt Domini, vel quia ipse Dominus sors, idest pars Clericorum est. Qui autem vel ipsa pars Domini est, vel Dominum partem habet, talem se exhibere debet, ut et ipse possideat Dominum, et possideatur a Domino. Qui Dominum possidet, et cum Propheta dicit* (2): *pars mea Dominus, nihil extra Dominum habere potest. Quod si quidpiam aliud habuerit præter Dominum, pars ejus non erit Dominus*. De qua re quædam diximus, quum de Ordine ageremus, nonnulla hic alia percensebimus ad vitam, honestatemque Clericorum necessaria, et alia facienda, alia declinanda docebimus.

(1) *Epist. LII. ad Nepot. §. 5. Edit. Vallars.*

(2) *Psalm. XV.*

III.

Igitur nemo habitum clericalem assumet (3), qui prius a Nobis, vel a Vicario nostro facultatem de scri-

(3) *Synod. Jacob. Boncomp. Lib. III. Cap. I.*

pro gratis concedendam non obtinuerit, et primarum vestium benedictionem a Delegatis nostris collatam non fuerit assecutus. De Altari autem eas de Sacerdotis alicujus manu suscipiet. Sumpto habitu non statim ad tonsuram procedet, nisi justis de causis, Nobis permittentibus; sed sacræ militiæ quasi tyrocinium ponet, probabitque se idoneum futurum Ecclesiæ ministrum. Tonsura vero initiati in habitu, et tonsura debent incedere, multoque magis qui ad Ordines sacros, et ad Sacerdotium ascenderunt. Hisce omnibus operam, studiumque comæ nutriendæ dare non licet (1), sed gerere in capite coronam debent, brevesque capillos. Discrimen enim inter coronam, et tonsuram intercedit, et utrasque Clericis gerendas Innocentius III. his verbis indicit (2): *coronam, et tonsuram habeant congruentem*. Fœda autem res esset, cum corona ad memoriam spineæ coronæ Domini invecta, unguentis madere caput, et crines habere calamistro conversos, et odoris pulveribus adspersos. Nullus etiam Clericus tonsura insignitus comam fictitiam deferre debet (3), nisi a Nobis, vel a Vicario nostro impetrata facultate, probataque de causa. Sed facta ejus rei facultate, patula corona appareat, nullumque vanitatis, et secularis levitatis sit vestigium, aliter concessam facultatem abrogabimus, aliasque pœnas inferemus.

(1) *Synod. Boncomp. ibi., et Bened. XIV. Notif. VIII. Vol. V. et Pastoralis nost. Ann. 1779. in Append. N. V. Lib. II.*

(2) *Lib. III. Decretal. Tit. I. Cap. XV.*

(3) *Bened. XIV. loc. cit. et Jacob. Boncomp. ibi.*

I V.

Habitus porro ad omnem modestiam sit compositus. Ut sordidam incuriam odisse debent Clerici, quippe oportet, ut innuit Tridentina Synodus (4), *ut per decentiam habitus extrinseci, morum honestatem intrinsecam ostendant*; ita fucatam levitatem defugere debent. Collaria (5) ex tela subtili cœrulei coloris juxta consuetudinem ferantur, eaque semper brevia ad modum circuli honeste, et apte reflexa. Neque a vestibus occultentur (6), sed pateant: nec umquam ejus loco fasciola, seu vitta nigri coloris adhibeatur. Pileus tegmen capi-

(4) *Sess. XIV. Cap. VI. de Reform.*

(5) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

(6) *Pastor. nostra cit. §. 3.*

capitis non in modum petasi luxuriantis sit, sed modestiæ aptatus. Color vestium omnium (1) sit omnino niger ubique, et semper, nisi forte quis aliquando rus petat, aut inde in urbem redeat, aut itineri se committat, non vero deambulationi. Quo tamen tempore, et in quibus circumstantiis caveat diligenter sibi Clerus noster ab eo colore, qui gravem virum dedeceat, aut a nigricante plane alienus, non statim per se indigitet virum Ecclesiæ, multo magis sibi caveat ab omni seculari ornatu. Quo simplicior erit habitus, eo dignior viro Ecclesiastico. Penulas apertas (2) superpositas interioribus nigris vestimentis in eum dumtaxat finem, ut facilius quisque a pluvia se, et a frigore tueatur, pluvio, et hyemali tempore non plane prohibemus, dummodo tamen non sint albicantis, flavi, aut rubri coloris, aut alterius elegantioris, et renidentis. Usitatus Clericorum habitus sit oblongus, ad talos demissus, quem si numquam dimitterent, multo majorem gravitatem præseferrent, magnamque ingenerarent aspicientibus sui reverentiam; volumus tamen, ut habitum oblongum deferant, quum ad Ecclesiam conveniunt, sive celebraturi, sive alia sacra Ministeria facturi, et maxime Sacerdotes quotidie saltem usque ad meridiem, sive ad finem divinorum officiorum, non solum in Civitate Bononiæ, et Centi; sed etiam in majoribus Oppidis, ut præscripsit Benedictus XIV. (3). Calcei quoque a seculi levitate abhorreant. Fibulas ferre prohibet Innocentius III. (4); sed quia consuetudo amenta, seu lora depulit, et fibulas induxit ad soleas restringendas, hæ neque latiores sint, neque pretiosiores. Annulos quoque digitis inserere licet (5) iis solum, qui Doctoris laurea sunt decorati. Nisi hæc omnia observentur, ad infligendas pœnas deveniemus: recordentur enim Clerici omnes, quod Tridentina Synodus Episcopis præscribit, et mandat, dicens (6): *si postquam ab Episcopo suo etiam per edictum publicum moniti*

(1) *Pastor. nost. cit. §. 2. et Bened. XIV. Notif. IV. Vol. IV.*

(2) *Eadem Pastoral. nost. §. 3.*

(3) *Notif. IV. Vol. IV.*

(4) *Decret. loc. cit.*

(5) *Synod. Colum. P. III. Cap. III.*

(6) *Sess. XIV. Cap. II. de Reform.*

moniti fuerint, honestum habitum clericalem, illorum ordini, et dignitati congruentem, et juxta ipsius Episcopi ordinationem, et mandatum non detulerint, per suspensionem ab Ordinibus, ac officio, et beneficio, ac fructibus, reditibus, et proventibus ipsorum beneficiorum, nec non, si semel correpti denuo in hoc deliquerint, etiam per privationem officiorum, et beneficiorum hujusmodi coerceri possint, et debeant, constitutionem Clementis V. (1) *in Concilio Viennensi editam, quæ incipit:* Quoniam, *innovando, et ampliando*. Qui Clerici vestium nitore, et luxu sibi laicorum existimationem conciliare putant, hi vehementer errant: deridentur immo, et ignominia notantur, tamquam susceptæ militiæ desertores, pedes in diversis ponentes (2), unum in Divinis, alterum in carnalibus, et quo in majori luce versantur, eo minoris habentur. Absit perpetuo a Clericis nostris tantæ turpitudinis dedecus.

(1) *De Vit. et Honest. Cler.*

(2) *Synod. Trident. ibid.*

V.

Equidem honestandus Clericorum status est, non cultu vestium, non equorum fastu, non amplis ædificiis, sed ornatis moribus, studiis spiritualibus, operibus bonis, ait divus Bernardus (3), qui et subdit: *quam multi aliter! Cernitur in nonnullis Sacerdotibus vestium cultus plurimus, virtutum autem nullus, aut exiguus.* Itaque virtutum omnium amore inflammatos nostros Clericos volumus, ut asceticos libros scrutentur, ebibantque ex eis scientiam Sanctorum, et perfectionis spiritum, ut in sanctæ mortificationis studio versentur: ut iracundiæ perturbationem cohibentes, mansuetos se semper, placidos, et tranquillos exhibeant, quippe, ut ait Apostolus, (4): *servum Domini oportet mansuetum esse ad omnes*: ut in omni vitæ consuetudine humilitas eluceat; humilitas quippe cor Christi est, cui Clericus debet assimilari. Sed quasi compendiaria ad virtutes adipiscendas via est mentalis precationis exercitatio. Ipsa est, quæ faces admovet spiritui, vitia extinguit,

(3) *Lib. de Offic. Episcop. Cap. II.*

(4) *II. ad Timoth. II. 24.*

guit, fervorem accendit, virtutes inserit, alit, auget, et confirmat. Addiscant igitur Clerici nostri singulis diebus tali se præsidio munire, si ad virtutes contendere volunt, aliter spiritus defervescet, virtutesque languore victæ deficient. Nam hujus precationis studium adeo ecclesiasticis viris est necessarium, ut fidenter diceret magnum illud Hispaniarum lumen venerab. Joannes Abulensis (1), nemini in semitam Sacerdotii ingrediendum esse, quem non mentalis precationis ardor incenderet. Et præstantissima illa perfectionis christianæ magistra diva Theresia celeberrimum quemdam ecclesiasticum admonuit (2), ut in hoc genus precationis incumberet, secus nec solidæ virtutis fundamenta jacere posse, nec muneri suo facere satis.

(1) *Ex ejus vita.*

(2) *Epist. VIII. Part. I.*

V I.

Et quoniam omnia persequimur, quæ Clericos nostros in viam sanctitatis adducant, hortamur omnes quammaxime Sacerdotes, Confessarios, Parochos Civitatis, et Diœcesis, Beneficiatos, Canonicos quoscumque, ut, abjectis ceteris occupationibus, in hac una per dies decem singulis annis detineantur, ut spiritus profectui prospiciant, sacrisque se exercitationibus expoliant. Quum enim per easdem in sacram militiam ingressi sint, sicut faciendum præscripsimus, quum de Ordine ageremus, par est ab iisdem roborari ipsam, et perfici. Ut ut enim religiose, sancteque vivant; facile tamen est, tot tentationibus circumsessos, tot occupationum diverticulis exturbatos, aliquas de humano pulvere sordes contrahere, quæ nisi diligenter abstergantur; hærebunt animo perpetuo, totumque mentis vigorem labefactabunt. Reddant ergo singulis annis seipsos sibi, diligentique examine de se ipsis rationes subducant: *conferenda posteriora prioribus*, ait divus Bernardus (3), *profeceris ne in virtute, in sapientia, in intellectu, in suavitate morum: an ab his forte, quod absit, defeceris? ... quam latus tibi patet campus in hoc*

(3) *Lib. II. de Considerat. Cap. II.*

(1) Encycl. Sacr. Congreg. Conc. juxta ejus ad Episcop. data 1710.

hoc genere considerandi! Certe Clemens XI. (1) id vehementer omnibus ecclesiasticis commendat, non solum indulgentias impertiendo; sed et Canonicis in eo secessu degentibus concedendo, ut æque distributiones lucrentur, ac si Choro, divinisque Officiis interessent. Quod si aliqua de causa in certum locum se recipere nequeant quietis causa, saltem ne prætermittant ad Metropolitanam nostram accedere, quum sacrarum exercitationum cursus pro ecclesiasticis viris habetur.

V I I.

Sed tota quassata, et perdita Clericorum honestas concidet, nisi in castitate tuenda diligentissimi sint, sine qua nihil boni potest consistere. Leges Ecclesiæ cum veteres, tum recentes semper una, atque eadem voce loquuntur, Clericos ea castitatis laude florere debere, ut Angelorum puritatem æmulentur. Divus Hieronymus testatur (2), ob hanc etiam causam Dei filium de Cœlo venisse, ut novos Angelos sibi procrearet: *novam sibi*, ait, *familiam instituit, ut qui ab Angelis adorabatur in Cœlo, haberet Angelos et in terris*. Quare aditus omnes præcludere debent, quibus ad hujus virtutis candorem vel leviter maculandum Dæmonum malitia ingredi possit. Corda, oculos, aures, oraque ita ab eis custodienda erunt, ut neque hæc labem aliquam contrahant, neque majori periculo occasionem præbere possint. Magnis inimicorum agminibus, ut ait idem sanctus Doctor (3), circumdamur, et caro fragilis sola pugnat cum pluribus: et quamdiu (4) in hoc fragili corpore detinemur, et habemus thesaurum istum in vasis fictilibus, nulla est certa victoria. Meminerint, viros etiam sanctos tentatione concussos de sanctitatis fastigio in profundum malorum cecidisse præcipites: *ne in præterita castitate confidas*, monet idem sanctus Doctor (5), *nec Davide sanctior, nec Salomone potes esse sapientior. Memento semper, quod Paradisi colonum de possessione mulier ejecerit*.

(2) Epist. XXII. §. XXI. Edit. Vallars.

(3) Loc. cit. §. 3.

(4) Ibid. §. 4.

(5) Epist. LII. ad Nepotian. §. 5.

VIII.

Digitized by Google

VIII.

Equidem nisi multæ cautiones adhibeantur, et pericula devitentur, in apertum discrimen conjicietur honestas. A colloquiis fœminarum, quantum possunt, se contineant, earumque contubernia vitent: solus cum sola id Nepotiano consilii dabat divus Hieronymus (1), *secreto, et absque arbitro, vel teste non sedeas*. Fœminarum consuetudine delectari vix stare cum castitate potest: *cum fœmina semper esse, et fœminam non cognoscere, hoc ego majus esse puto, quam mortuos suscitare*, ait divus Bernardus (2). Earum tantum fœminarum contubernium permittimus, quarum nulla suspiciosa labes esse possit: et qui jure suo utuntur, non advocent in domos suas, nisi fœminas primo, et secundo consanguinitatis gradu, et primo affinitatis sibi conjunctas (3). De ceteris nostrum erit definire, an sine offensione detinere eas in suis ædibus possint. Prohibemus ergo, ne qualescumque mulieres in domesticam servitutem admittant, dicente eodem divo Hieronymo (4): *periculose tibi minisrat, cujus vultum frequenter attendis*; sed honestate probatas (5), integraque fama, et annis quadraginta majores, et a Nobis facultate de scripto impetrata, et singulis annis confirmata. Nullo vero modo domos adeant fœminarum (6), quæ mala suspicione laborent; neque hisce ædes suas locent: sicut nec ad publicos ludos, ad comœdias, ad choreas habendas locari volumus. Curent etiam (7), ut domos conducant a famosis fœminis dissitas, ne sibi periculo sint, et in incommodas suspiciones incidant. Nisi hisce præscriptis paruerint, a pœnis irrogandis non temperabimus. Et, ne infestum quidquam pudicitiæ contingat, sine facultate a Nobis obtenta nolumus (8) Clericos, aut Sacerdotes ullos provinciam sumere, fœminam aliquam, etsi pauperem, ne sub charitatis quidem specie, in canendo, vel scribendo, vel in alia facultate instituendi.

(1) *Ibid.*

(2) *Serm. LXIV. in Cantica.*

(3) *Synod. Hieron. Columna. ibi.*

(4) *Ibid.*

(5) *Synod. Jacob. Bonc. comp. ibi.*

(6) *Synod. ead. ibi.*

(7) *Synod. ead. ibi.*

(8) *Synod. Hieron. Columna. ibi.*

X IX.

IX.

Sed cavenda Clericis, fugiendaque sunt alia multa ipsorum honestati, et decori inimica. Dedecet enim Clericos tabernas, præterquam in itinere adire (1), per plateas obambulare, comissationibus, aleis, taxillorum ludis operam dare, ad loca publica otiose considere: publicis spectaculis adesse: ad loca accedere, in quibus sontes puniuntur, vel ultimo supplicio damnantur: joculatoribus, mimis, circulatoribus intendere; multoque magis saltationes cum fœminis agere; ad profanos personatorum hominum cœtus convenire; noctu per urbem ad solatium vagari, clericali præsertim habitu deposito, quod crimen multo gravius dignoscitur, si id fieret, mulieres assectando, et complicatis brachiis deducendo (2). Nec minor culpa est larvatos incedere, et cum percussoribus, blasphemis, maledicis, comissatoribus societatem inire. Hæc enim ad contaminatos seculi greges, non ad gentem sanctam, non ad electam Christi portionem pertinere possunt: atque in his delinquentes carcere, multis pecuniariis, aliisque pro criminis gravitate pœnis puniemus. Nam si Sacerdotes (3), aut choreas duxerint cum fœminis, vel instrumenta musica in iisdem pulsaverint, illico suspensionis pœna, aliisque Nobis arbitrariis perculsos volumus. Clericos vero in has turpitudines prolapsos, ultra consuetum Interstitiorum tempus, saltem per annum remorabimur a reliquis Ordinibus suscipiendis, nisi forte pensatis circumstantiis gravior sit pœna adjungenda.

(1) *Ambr. laud. nost. Synod. ibi.*

(2) *Pastoralis nostr. 1779. §. 4.*

(3) *Synod. Jacob. Boncomp. et Hieron. Columm. ibi.*

X.

Clamosas venationes, quæ magno apparatu fiunt, canonicæ sanctiones Clericis prohibent, et ab iis non abstinentes a pœnis non elabentur. Quod si ad aliquod animi levamentum (4) a Nobis, vel Vicario nostro de scripto venandi facultas concedatur, ea ne utantur diebus festis, nec cum alicujus damno, et offensione, nec

(4) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

ne, nec abjecta clericalis Ordinis gravitate, nec indecoro habitu, nec etiam cum venatoriis armis per loca frequentia discurrentes. Nulla enim actio Clerici esse debet, quæ non sit cum decoro conjuncta.

X I.

Medicinam quoque, et Chirurgiam exercere (1) Clericos leges Ecclesiæ non sinunt, atque adeo nec charitatis prætextu in hæc munera se debent injicere, non obtenta a sacra Congregatione facultate.

(1) *Amba Synod. nost. laud. ibi.*

X I I.

Arma porro nostræ militiæ, ait Apostolus (2), non carnalia sunt, sed potentia Deo ad destructionem munitionum. Gloriari Clericus non ferro debet, sed precationibus, et lacrymis, consiliis bonis dandis, doctrinis, virtutibus, sanctisque exemplis. Usum ergo armorum omnino vetitum volumus (3) sub pœnis pecuniariis, et arbitrariis pro modo culpæ, et armorum qualitate. Neque enim par est, hac in re indulgentiorem esse Ecclesiam cum Clericis, quam sint leges civiles cum laicis.

(2) *II. Cor. X. v. 4.*

(3) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

X I I I.

Erit autem ipso facto suspensione illigatus Sacerdos (4), qui absque facultate nostra in Foro laicali examen subierit, vel testis ibidem fuerit in quavis causa, et præsertim criminali: Clericus vero interclusum perpetuo aditum inveniet ad alios ordines suscipiendos. Noverint autem Clerici omnes id esse Curiæ nostræ privilegium a Gregorio XV. collatum, de quo etiam Prædecessores nostri (5), ut jure communi circumscripto, actor Ecclesiasticus non sequatur Forum rei. Idcirco tam Clericis, quam Regularibus, omnibusque locis piis quascumque causas licet in Foro nostro agere contra laicos. Et ob hanc etiam causam excommunicationem ipso facto incurrunt (6), qui alios revera impediunt, aut impedire contendunt, ne idem nostrum Forum adeant, vel de eo per ludibrium, jocumque verba faciunt.

(4) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

(5) *Jacob. Boncomp. Decr. 1090. et Bened. XIV. Notif. XX. Vol. II.*

(6) *Cap.* Quoniam *de Immun. Eccles. in 6. Vid. cit. Notif.*

X I V.

Sed cogendæ pecuniæ cupiditas omne ingenium ponit ad quæstus consectandos, nec raro etiam in animos Clericorum invadit, qui lucri causa vendunt, emunt, conducunt, locant, contrahendisque negotiis implicantur. Quod Clericorum genus vehementer execratur divus Hieronymus dicens (1): *negotiatorem Clericum, et ex inope divitem, ex ignobili gloriosum, quasi quamdam pestem fuge*. Itaque ecclesiasticæ leges omne negotiationis genus a Clericis explodunt, gravissimis etiam definitis pœnis. Et Benedictus XIV. (2) latas jam hac de re leges, pœnasque confirmans, quamlibet negotiationem etiam sub alieno nomine, et per alios factam, etsi ab laicis prius inchoatam, et hæreditario jure, vel alio titulo delatam, constitutione sua proscriptam voluit. Nos proinde a quibuscumque Clericis in quovis mercaturæ genere occupatis, distractisque pœnas a summis Pontificibus irrogatas exigere non negligemus. Hinc et omnia cambia, quæ dicuntur, activa, et passiva interdicta sint. Vetamus etiam (3), ne agrorum conductores se præbeant, vel societatem ineant cum aliis conductoribus, neque ut ullam partem talium negotiorum attingant. Turpe autem est in nundinas sese immittere (4), mercatusque adire, in iisque tamquam seculi negotiatores versari. Turpius est autem (5), quæstus faciendi gratia, jura familiarum, litesque alienas coemere, et inter fori strepitus Tribunalia fatigare. Maxime etiam dedecet magnatum servitio mancipari, familiarum negotia ut œconomos gerere, multoque magis indecorum est mercedula adductos vilissima quæque obire ministeria, quod vix infimi homines facerent. Porro quum hæc sint ad famam sordida, ad Clericorum mores periculosa, in hos tam indecora patrantes, districto pœnarum, ac etiam censurarum gladio, quemadmodum Nos graviter admonet fel. record. Clemens XIII. (6), animadvertemus, dilapsumque Clericatus honorem vindicabimus.

(1) *Loc. cit. ad Nepotian.*

(2) *Constit.* Apostolicæ servitutis. 1741.

(3) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

(4) *Clem. XIII. Encycl.* Cum primum *an.* 1759.

(5) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

(3) *Laud. Encycl.*

XV.

X V.

Mandamus denique, ne sine nostro, vel Vicarii consensu tutelas, et curationes suscipiant (1), neque se fideijussores præstent sub pœnis arbitrio nostro infligendis, ne temere se committant negotiis, quæ divinis Officiis mancipatos in scopulos, laqueosque conjiciant.

(1) *Synod. Jacob. Bonj. comp. ibi.*

CAPUT II.

De Vicariis Foraneis.

I.

NObis non datur, ut in tanta rerum gerendarum multitudine, in tanta locorum longinquitate, in tanto Parochiarum numero studia nostra singulis Ecclesiæ temporibus transmittere possimus: nam si unus e servis, ait divus Bernardus (2), *per se non sufficit simul et custodiæ jumentorum, et curæ mensarum, tu per te quomodo intendere valeas, et tuæ domui, et Domini pariter? De qua scriptum est* (3): *o Israel, quam magna est domus Domini!* Necesse est igitur, adjutores aliquos huc, illucque per varia Diœcesis loca constituere, qui quasi speculatores a Nobis positi, oculos adjiciant ad illa omnia retinenda, quæ ad Ecclesiarum decus, et ad animarum salutem conducant; et parte nostræ auctoritatis adspersi, auctoritatem ipsam nostram tueantur: ut quibus rebus interesse non possumus, nec opera nostra prospicere, vicariam aliorum fidem, diligentiamque supponamus. Atque hi sunt, qui ex consuetudine Vicarii foranei appellantur. Quod munus, quum certis officiis, et locis addictum non sit, arbitrio nostro iis communicabitur, qui probati jam sint, non probandi, qui prudentiæ, et industriæ laude excellant, et morum integritate præluceant.

(2) *Lib IV. de Considerat. Cap. VI.*

(3) *Baruch. III. 24.*

II.

II.

Itaque qui hoc fungentur munere, eos optamus esse, quales describit divus Bernardus (1), et ejus generis esse curabimus, qui a Nobis deligentur. Ita ergo sanctus Abbas hosce administros, et adjutores effingit: *qui præter Deum tantum timeant nihil, nihil sperent, nisi a Deo: qui adventantium non manus attendant, sed necessitates: qui stent viriliter pro afflictis, et judicent in æquitate pro mansuetis terræ: qui sint compositi ad mores, probati ad sanctimoniam, parati ad obedientiam, mansueti ad patientiam, subjecti ad disciplinam, rigidi ad censuram, catholici ad fidem, fideles ad dispensationem, concordes ad pacem, conformes ad unitatem: qui sint in judicio recti, in consilio providi, in agendo strenui, in loquendo modesti*. Hi quidem litteras nostras obsignatas excipient, ex eisdemque intelligent, intra quos fines ipsorum auctoritas contineatur, quos tamen transilire non debent, nec impertitam facultatem ad gloriolæ illecebram usurpare; sed omni accurata ratione munus suum exequi, tamquam Christi legatione fungentes. Si quid gravius contingat, re bene cognita, perspectaque, Nos certiores faciant: minora tantum negotia deliberanda ipsis, definiendaque traduntur: majora Nobis reservamus.

(1) *Ibid. Cap. IV.*

III.

Quæ a Sede Apostolica, vel a Nobis emanabunt leges (2) evulgari facient, et executioni mandari. Videant etiam, an jam latæ vel ab Apostolica Sede, vel a Nobis statis temporibus perlegantur in Ecclesiis. Vigilent quammaxime (3), ut Synodalia Decreta perfecte custodiantur, et ut omnia in menstruis Parochorum comitiis perlegantur, ne ipsorum notitia decursu temporis intereat. Quæ quidem menstrua comitia, nisi ad rationem alio in loco præscriptam peragantur, id Nobis singulis annis significabunt, ut opportunis pœnis desides corripiamus.

(2) *Synod. Jacob Boncomp. Lib. III. Cap. II. et Hieronym. Columb. P III. Cap. I.*

(3) *Ambaud. Syn. nost. ibi.*

IV.

I V.

Inquirant, dissimulanter quidem, in omnem administrandi rationem (1) eorum Parochorum, qui sibi commissi sunt: an resideant in Canonica, an honeste, sancteque vivant, an Ecclesiæ nitorem, munditiamque procurent, an ecclesiasticas functiones rite, religioseque perficiant: an Sacramentis administrandis præsto sint, præsertim infirmis, et in exitu vitæ laborantibus; et an Sacramentis iis administratis ad pie, sancteque moriendum opem ferant: an Dei verbum diebus festis administrent, et christianam Doctrinam omni sedulitate tradant: an denique illa omnia observent, quæ in hisce Decretis multis in locis facienda Parochis indiximus. Si quid minus rectum extiterit, secreto moneant peccantem, ut emendetur; si vero perseveret, et nulla sit spes emendationis, Nobis deferant. Sicut misericordiam, clementiam, et mansuetudinem amare, et sequi debent; ita caveant, ne in nimiam incidant facilitatem, et indulgentiam.

(1) *Amba laud. Syn. nost. ibi.*

V.

A Clericis, et Sacerdotibus in ipsorum ditione degentibus (2) oculos numquam avertant, et investigent, quo habitu incedant, quibus occupationibus distineantur, quam honesti, religiosique sint, præsertim in rebus sacris obeundis. Delinquentes reprimant, et ad officium redigant, contumaces Nobis obnuncient. Inquirant quoque quas fœminas (3) Parochi, et Clerici in suas domos asciscant, Nobisque accuratum ea de re testimonium exhibeant. Nec ullo modo sinant extraneum Sacerdotem (4) in ipsorum ditione irrepere, multoque minus sacrificare, qui litteris nostris munitus non sit. Nam, si quos habeant Clericos, illos bene odorentur, de verbis, deque factis quærant, quamque de se opinionem concitaverint; præcipimusque, ut simul cum Parochis sincera fide de eorum vitæ ratione testificationem præbeant, Deo rationem reddituri, si tecte, et simulate se gesserint.

(2) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

(3) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

(4) *Synod. Jacob. Boncomp. ibid. et Pastoral. nost. 1779. §. 5.*

VI.

VI.

Nec prætermittant exquirere a Parochis de laicorum vita, an sint qui blasphemiis, comissationibus, choreis impudicis, ludis vetitis, scandalisque aliis offensioni, et periculo sint: an Parochis negotium facessant, et eorum functiones perturbent: an conjuges simul cohabitent: an pravæ consuetudines bonis moribus exitiales invehantur: an dissidiis, et simultatibus familiæ discindantur: an malæ fœminæ pudicitiam corrumpant. Hæc, et alia mala germina revellere conentur, advocato etiam, si opus sit, nostræ auctoritatis robore.

VII.

Atque hoc etiam institutum diligenter tenendum est ei, qui cum potestate præest, ne facta delatione aliqua, subito quasi torrens aggere fracto perrumpat, indictaque causa quemquam damnet; sed ut delatoribus ita unam aurem præbeat, ut semper alteram reo absenti reservet. Nihil est facilius ei, qui præest, præsertim si fervore quodam, et zelo ducatur, quam ut falsa aliquando delatione seductus, totus in increpatione effervescat, in qua tamen, re postea bene ponderata, et perspecta, se errasse cognoscat, seque correctione dignum inveniat, qui alios corrigere voluerit. Quo vitio pauci Præsules, teste divo Bernardo (1), immunes sunt. Itaque ab hoc scopulo caveant Vicarii nostri, et facta alicujus accusatione, delatorem ipsum crebris, et minutis interrogationibus veritatis eliciendæ causa excutiant: totam deinde rem, si opus est, per se, vel per idoneos viros omnibus vestigiis indagent leniter, ac sine tumultu, nihilque præjudicati ad causæ cognitionem afferant.

(1) *Lib. II. de Consid. Cap. XIV.*

VIII.

Munus quoque horum Vicariorum est (2), causas Parochorum defendere, et cavere, ne jura parochialia lædantur. Omnia tamen ad summi juris apicem deducere odium parit. Discretio optima magistra est. Dierum

(2) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

rum etiam festorum observantiam ab operibus servilibus vindicare debent, ne temere, et non petita legitima facultate violentur. Curam gerent et de Sodalitatibus, ut statas leges custodiant, pace, et concordia colligentur, neque Parochis molestiam exhibeant, neque functionibus parochialibus detrimentum inferant. Electionibus Officialium cujuscumque Sodalitatis, Parocho deficiente, vel impedito, intersint, et quotannis eas ad rationes reddendas compellant. Eleemosynarum collectores abjiciant (1), nec eleemosynas corradere sinant, nisi legitima facultate sint muniti. Vigilent, num recte, et fideliter peracta fuerit bonorum, redituum, eleemosynarum, et obventionum administratio, et debita Missarum celebratio, et Legatorum satisfactio.

(1) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

IX.

Ad cognoscendas causas civiles intromittere se poterunt (2), dummodo libras vigintiquinque bononienses non excedant; in criminalibus vero informativos processus construent, sive clerici, sive laici delinquentes extiterint, examinatis testibus per Notarium, nec ultra procedere eis licebit; verum ad Nos, vel Vicarium nostrum statim, et caute, quæ in acta redegerint, emittent pro justitiæ complemento. Deprehensum in flagranti delicto, usque ad solutionem pœnæ pecuniariæ pro eodem impositæ, confestim cogere poterunt: executione facta pœnæ, tradant eamdem depositario, piis locis arbitrio nostro applicandam. Neminem carceri tradent; reos tamen de fuga suspectos, exigente facti necessitate, detinendos concedimus. In criminali autem processu consuetam normam sectentur.

(2) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

X.

Eorumdem Vicariorum est, semel saltem in anno beneficiorum prædia, et ædificia invisere, sive ea simplicia sint, sive curata, et, si quid neglectum cognoverint, et reparatione, aut instauratione indigere, admone-

Digitized by Google

moneant negligentes muneris sui, tum etiam Nos certiores faciant. Namque hæc beneficiatorum incuria criminosa est apud Deum propter interpositum juramentum; est injuriosa Ecclesiæ, cujus bona labefactantur, et pereunt; noxia est Reipublicæ, quæ defraudatur fructibus territorii sui; est denique radix scandalorum, et litium, quum post obitum beneficiatorum, ex peritorum sententia hæredes ad refectionem damnorum obstringuntur. Propterea volumus (1), ut singulis annis ad hæc omnia invisenda se conferant, adscitis, si opus sit, finitoribus, explorentque, an prædia fructuosa, et in bono cultu conserventur. Si quos beneficiarios in hac re desides, et lentos deprehendemus, juris remediis prospiciemus.

(1) *Synod. Jacob. Bonomp. ibi.*

X I.

Si extraordinaria exploratio iisdem a Nobis demandabitur, in ea perficienda accuratam operam præstabunt. Singulis annis statum Ecclesiarum, ædium parochialium, prædiorum Ecclesiæ, ac locorum piorum, et ea omnia, quæ memoratu digniora erunt, Nobis exhibebunt.

X I I.

Si qui Parochi a Parochia sua triduum abesse velint (2), facultatem iisdem de scripto concedant, modo non desit alius Sacerdos, qui muneribus parochialibus defungatur. Quod observent etiam Vicarii ipsi foranei, monito de sui absentia seniore Parocho sui Plebanatus.

(2) *Bened. XIV. Notif. XVII. Vol. I. et ambæ Synod. nost. laud. ibid.*

X I I I.

Quoties jussu nostro iis comitiis operam suam præstabunt, in quibus Parochiani dant suffragia Parocho deligendo, videant, ne quid sinistri accidat, et ut omnis simoniæ, et injustitiæ labes declinetur, et consulant prius Institutiones Benedicti XIV. (3) hac de re pertractantes.

(3) *Notif. VII. et XII. Vol. I.*

XIV.

X I V.

Si quis Parochus suæ ditionis graviter ægrotaverit, et tempus sinat, eidem operam suam conferat Vicarius foraneus, et omnia ei pie, et sedulo spiritualia subsidia præstet, nec ab eo recedat, donec diem obeat supremum. Quo mortuo, idoneo Sacerdoti Confessario administrandam Parochiam tradat, donec Œconomus a Nobis constituatur: Nosque de obitu statim certiores faciat. Interea, inventarium adhibitis testibus conficiet, et cuncta sigillo suo obsignata custodienda relinquet (1) fideli, idoneæque personæ; immobilia vero commendabit, ne quid injuriæ, aut detrimenti patiantur: monitis hæredibus de gravi culpa, et de excommunicationis pœna (2), si quidquam occupaverint, quod ad Ecclesiam pertineat; cartas vero omnes, librosque colliget, et in tabularium conjiciet, et clave obserabit, quam soli illius successori tradet. Vacante etiam beneficio simplici, eadem omnino perficiet, prout ejusdem beneficii ratio postulaverit (3). Ægrotante, et decedente Vicario foraneo, idem officium pietatis ei persolvet Parochus proximior (4), et ea ipsa præstabit, quæ facienda diximus a Vicario foraneo, idque si Vicarius foraneus Archipresbyter sit; si vero non sit Archipresbyter, tunc omnibus, quæ diximus, persolutis, de obitu Archipresbyterum moneat, qui Nos subito certiores faciet. Quando Parochus Civitatis obierit, Prior Cleri cum aliis duobus hoc munere defungetur.

(1) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

(2) *Synod. Hieronym. Column. P. III. Cap. VI. ex Trid. Sess. XXII. Cap. XI.*

(3) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

(4) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

X V.

Quoscumque a Nobis in Vicarios foraneos electos observari, et coli volumus; ne tamen ulla oboriatur confusio (5), primum locum sibi arrogare non poterunt in iis functionibus, quæ vicariam facultatem non importent, veluti in funeribus, et anniversariis, et in menstruis conventibus, nisi ex alterius dignitatis titulo eis præcedentia debeatur. Ubi vero vicariam facultatem exerceant, primum semper locum obtinebunt.

(5) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

CAPUT III.

De Parochis, et eorum Residentia.

I.

AD vos nunc studia nostra convertimus, qui Ecclesiarum gubernacula tenetis, et animarum Pastores estis, in quibus tota spes nostra conquiescit. Nam si minus vos attentos, solicitosque adjutores habuerimus, actum jam erit de tot nostris legibus, totaque solicitudo, atque industria nostra abjecta, et fracta periclitabitur. Nihil equidem optatius Nobis, nihil felicius obvenire potest, quam vos videre, tamquam strenuos bellatores ad prælianda Domini prælia constitutos, in Christi gloriam propagandam, in animarum salutem procurandam, in Ecclesiam tuendam curas vestras, labores, cogitationesque nobiscum conferre. Atque illud Nos vehemens desiderium incendit pro hac Ecclesia quamflorentissima Nobis demandata, quo se pro tota Ecclesia flagrare profitebatur divus Bernardus, qui ajebat (1): *o si viderem in vita mea Ecclesiam Dei talibus innixam columnis! o si Domini mei sponsam cernerem tantæ commissam fidei, tantæ creditam puritati! Quid me beatius, quidve securius, quum ejusmodi circa me vitæ meæ et custodes spectarem simul, et testes? Quibus omnia mea secreta committerem, et communicarem consilia, quibus me totum refunderem, tamquam alteri mibi.* Utinam videre Nobis liceret Ecclesiam hanc nostram tot luminaribus distinctam, et collucentem, quot Parochiis, tot nostrorum consiliorum, et legum fidissimos perfectores, quot Parochos! Sed ea est Nobis de vestra docilitate, sedulitate, doctrina, et virtute existimatio, ut in hanc expectationem fidenter veniamus. Vos igitur, quæ ad vestram famam, ad Dei gloriam, salutemque communem omnium sunt, prospicite, atque consulite. Splendor vester facit, ut defice-

(1) *Lib. IV. de Considerat. Cap. V.*

re a

re a dignitate vestra sine summo Ecclesiæ detrimento, ac periculo non possitis. Hoc memoria perpetuo tenere debetis, omnium oculos in vos esse conjectos: a vobis nihil expectari mediocre, et commune, sed undequaque excellens, et præstans; nihil non religiose, non sancte factum. Jam ea omnia, quæ hisce synodalibus sanctionibus continentur, vos singulariter attingunt: et vestrum erit, ea frequenter pervolvere, et scrutari, et exequi diligenter. Hic nonnulla commemorabimus, non vestræ virtuti diffidentes, sed currentes, ut dicitur, incitabimus.

II.

Itaque illud primo exigitur, ne animarum Rectores a suis longe sedibus se detineant, ne mercenariorum more greges sibi commissos deserant, atque ovium suarum, quarum sanguis de eorum manibus a supremo Judice est requirendus, custodiæ minime incumbant. Residentia porro hæc multis nominibus necessaria, gravissime a summis Pontificibus, et a sancta Tridentina Synodo (1) inculcatur, et a Parochis accuratissime custodienda est. Nullus ultra triduum abesse a Parochia debet, nisi in Civitate a Nobis, vel a Vicario nostro obtenta facultate (2); in Diœcesi vero tridui absentia a Vicario foraneo repetatur. Absente autem Parocho alius semper idoneus Sacerdos præsto sit, muneribus parochialibus explendis, præsertim si dies festus sit, ne consuetæ functiones intermittantur. Omnino vero paschalibus diebus, tempore Adventus, et Quadragesimæ (3), et in festis Ecclesiæ celebrioribus abesse Parochi non debent. Si ab hoc gravissimo munere recedent, pœnas inferemus a Tridentina Synodo præscriptas. Ecclesiis ædes Canonicæ sint proximæ (4); si vero alicubi non sint, ibi construantur.

(1) *Sess. VI. Cap. I. et Ses. XXIII. Cap. I.*

(2) *Synod. Jacob. Boncomp. Lib. III. Cap II. Et Bened. XIV. Notif. XVII. Vol. I. Et Pastoral. nost. ann. 1777. Vid. in Append. N. I.*

(3) *Locis iisd. laud.*

(4) *Synod. Jacob. Boncomp. ibid.*

III.

Sed hæc residentia parum prodesset, si desidiosa esset, vel inutilibus occupationibus intercepta. Ab

iis, qui

iis, qui præsunt, sedulitas, et solicitudo expetitur: *qui praest in solicitudine*, ait Apostolus (1). Potior tamen, et intensior cura de seipso inesse Parocho debet, ut Deo amicus, et familiaris, precationi vacans, a Patre luminum pro sui, et animarum sibi creditarum salute opem, et lumen deposcat, et ad sui profectum prius incumbat, ut in aliorum utilitatem se effundat. Stultus sane esset, qui omnibus omnia factus, se ipsum solum despiceret: *quid tibi prodest*, ait divus Bernardus (2), *juxta verbum Domini* (3), *si universos lucreris, te unum perdens? quamobrem, quum omnes te habeant, esto etiam tu ex habentibus unus. Quid solus fraudaris munere tui?* Et vero, qui Deo plenus sit, et magnis virtutibus ornatus, hic ad omnem in vinea Domini colligendum fructum idoneus erit. Qui autem sibi nequam est, qui aliis frugi esse poterit?

I V.

Si a quovis ecclesiastico viro sancta virtutum exempla proficisci debent, quanto magis expectanda a Parochis sunt, qui ut populi duces aliis ecclesiasticis prælucere debent, ne *quod verbis prædicant, moribus impugnent*, ait divus Gregorius magnus (4). Qui verbo, vel facto prava de se exempla præbent, *facti sunt domui Israel in offendiculum iniquitatis*, ait Propheta (5). Unde et idem Gregorius ajebat (6): *nemo amplius in Ecclesia nocet, quam qui perverse agens, nomen, vel ordinem sanctitatis habet. Delinquentem namque hunc redarguere nullus præsumit, et in exemplum culpa vehementer extenditur, quando pro reverentia ordinis peccator honoratur*. Quare Apostolus animarum Curatores in discipulo suo Tito instruens, sic admonet (7): *in omnibus te ipsum præbe exemplum bonorum operum, in doctrina, in integritate, in gravitate*. Vultus ipse, totusque Parochorum corporis habitus sanctum quoddam, et religiosum exhibere debet, ut tamquam animati quidam cœli enarrent gloriam Dei, non dicentes tantum,

sed et

(1) *Ad Rom. XII. v. 8.*
(2) *Lib. I. de Considerat. Cap. V.*
(3) *Matth. XVI. v. 26.*
(4) *Part. I. Pastoral. Cap. II.*
(5) *Ezech. XLIV. 12.*
(6) *Loc. cit.*
(7) *Cap. II. v. 7.*

sed et tacentes (1). Bona enim exempla in omnium oculis versantur: non sunt loquelæ, neque sermones, quorum non audiantur voces eorum. Minus etiam honori suo, famæque consulit Parochus, si se frequentius laicorum conviviis, præsertim nuptialibus injiciant, dicente divo Hieronymo (2): *facile contemnitur Clericus, qui sæpe vocatus ad prandium, ire non recusat.*

(1) *Ex Divo Joan. Chrysost. Homil. IX. ad Popul. Edit. Montfauc.*

(2) *Epist. ad Nepotian. §. 15.*

V.

Sed nulla capitalior pestis, et studiosius a Parocho fugienda est, quam otium (3). *Fugienda proinde otiositas, mater nugarum, noverca virtutum. Inter seculares nugæ nugæ sunt, in ore Sacerdotis blasphemia. . . . . Consecrasti os tuum Evangelio: talibus jam aperire illicitum, assuescere sacrilegium est: labia Sacerdotis, ait* (4), *custodiunt scientiam, et legem requirunt de ore ejus, non nugas profecto, vel fabulas.*

(3) *Lib. II. de Considerat. Cap. XIII.*

(4) *Malach. II. v. 7.*

V I.

Est et quoddam, quod ne dum Parochos non decet, sed eorum existimationem lædit, et despectui objicit. Quod etsi providentia sua Benedictus XIV. (5) revellere conatus sit, Nosque ipsi, dum Diœcesim lustraremus, comprimere non neglexerimus; pullulare tamen immoderantius non sine magno dolore nostro intelligimus. Scilicet vel quum indicuntur officia pro defunctis Parochiæ, vel quum dies festi celebrantur ejusdem Parochiæ, et alii Parochi, et Sacerdotes arcessuntur, nonnulli magnifica, atque splendida comparant convivia, quibus non modo ecclesiasticam gravitatem, ac modestiam excedunt, verum etiam suo exemplo aliis addunt stimulos ad æmulationem. Hinc fit, ut unius diei comissatio, et perpotatio magnam redituum partem exsorbeat, et ecclesiastici cœtus existimatio non levi offensioni sit obnoxia. *Æmulamini*, inquit Apostolus (6), *charismata meliora*. Ne igitur res in deterius vergat, omnino prohibemus, ne occasione Officiorum pro defunctis in communi, aut pro defuncto in particula-

(5) *Notif. XIII. Vol. III.*

(6) *I. Cor. XII. 31.*

culari (1), aut pro conservatione messium, aut pro gratiarum actione, aliove ejusmodi titulo ullum umquam convivium instituatur. Quæ vero convivia fient in festo Titularis Ecclesiæ, aut alio ejusdem festo, ad eam omnino mediocritatem, et frugalitatem revocentur, quæ bonam gignat Ecclesiasticorum existimationem, quæque ab illis etiam Parochis haberi possint, quorum sunt reditus satis tenues: secus pecuniariis pœnis, aliisque arbitrariis animadvertemus.

(1) *Notif. laud. et Synod. Hieronym. Columnn. P. III. Cap. VII. Et Synod. Jacob. Boncomp Lib. III. Cap. VI.*

VII.

Est et alterum, quod Nobis vehementer solicitudini est, ut ratio de eleemosynis (2) a fidelibus oblatis exigatur, ut appareat, num pro stipendiorum numero Sacra quoque fiant, et sumptus non necessarii resecentur, qui, ut audivimus, aliquando majorem pecuniæ summam absorbent, quam qui in Sacrificiorum celebratione impenduntur, unde debita suffragia defunctis subtrahuntur, et offerentium piæ voluntates defraudantur. Hæc autem ratio Parochis exigenda est ab officialibus, et custodibus, quibus eleemosynæ pro his Officiis peragendis committuntur, ad formam a Benedicto XIV. præscriptam (3): ac denique reddendam hanc rationem volumus a Parochis coram Vicariis foraneis; atque hi Nobis reddent quum exigemus. Constituimus enim instaurare eos conventus, quos juxta veterem usum Vicarii foranei in Civitate celebrabant. His præerunt ii Cathedralis nostræ Canonici, quos pro exigenda Missarum, et onerum adimpletione in Civitate Visitatores deputari statuimus (4).

(2) *Bened. XIV. Notif. IV. Vol. V. Et Pastoral. nost. 1777. §. 48.*

(3) *Notif. XIII. laud.*

(4) *Lib. II. Cap. VI. §. XX.*

VIII.

Meminisse autem debent Parochi, se non ad otium, non ad delicias, sed ad labores in vinea Domini suscipiendos vocatos fuisse, ut evellant, ut destruant (5), et disperdant, et dissipent, et ædificent, et plantent. Itaque quæ huc illucque hisce decretis inseruimus, Parochorum vigilantiam, et sedulitatem requi-

(5) *Jeremiæ I.*

quirunt. Quæ de verbo Dei administrando, de tradenda diebus festis christiana doctrina, de Sacramentis rite, sancteque conferendis, de ægrotorum cura habenda, de munditia domus Dei, sacræque supellectilis servanda, deque aliis plurimis ad ipsorum munus pertinentibus diximus, horum omnium habere plenam notitiam debent. Nam quod attinet ad Missam pro populo applicandam singulis diebus festis, nullus animarum Curator (1), ad quodvis temporis spatium destinatus, eximitur.

(1) *Encycl. Ben. XIV.* Cum semper 1744.

IX.

Enitantur Parochi, ut ipsorum Ecclesia frequentetur, curentque, ne oves sibi creditæ alio divertere cogantur. Quod obtinere facile poterunt, si se totos suorum utilitati devoverint; nec tantum solemnioribus diebus ad Confessionis sedem accedant, sed saltem singulis diebus festis; et quamplures poterunt ad Sacramentorum frequentationem inducere conentur. Nec umquam ab eo munere se subducant, quum ab aliquo deposcuntur.

X.

Si quod malum, si qua prava consuetudo, si quæ scandala existere incipiant, principiis obsistant, ne convalescant. Interponant etiam Vicarii foranei auctoritatem, et quando opus sit, ad Nos perfugium habeant. Choreas certe, infensum pudicitiæ genus, quæque, ut ait Benedictus XIV. (2), a scelere raro sejunguntur, omni studio compescere satagant. Atque in Diœcesi præsertim vigilent, ne ruricolæ, dum noctu ad certos labores simul conveniunt, per cœcas tenebras choreas ducant. Quæcumque autem vitia serpere videant, cum iis arma conferant, et ad vivum resecent: instent, urgeant opportune, importune, obsecrent, arguant: idoneas arripiant occasiones, ut ex correctione fructum ferant, quæ, ut ait divus Thomas (3), facienda est, *ubi debet, et quando debet, et secundum quod debet.*

(2) *Notif. IX. Vol. IV.*

(3) *2. 2. Quæst. XXXIII. Art. II.*

Z Nec

Nec eadem cunctis exhortatio prodest, quia, ut ait divus Gregorius magnus (1), *sæpe aliis officiunt, quæ aliis prosunt: quia et plerumque herbæ, quæ hæc animalia nutriunt, alia occidunt*. Abesse autem debent verborum acerbitas, contumeliæque, ne ex odio potius, quam ex emendationis desiderio profecta correctio videatur. Neque etiam animo dejici, avertique ab iteranda correctione debent, etsi alias nihil profecisse cognoverint. *En plaga: tibi incumbit cura hæc*, ait egregie divus Bernardus (2), *dissimulare non licet. Rides me forsitan, fore incurabilem persuasus. Noli diffidere: curam exigeris, non curationem: denique audisti, curam illius habe* (3), *et non cura, vel sana illum. Denique dixit quidam* (4): *non est in medico semper releventur ut æger*. Divus Joannes Chrysostomus, ut ostendat, non prætermittendas correctiones, etsi pluries nihil profecerint, firmum diaboli propositum adducit in exemplum, qui millies victus, fractusque, manus iterum conserere audet. Ne deficiant igitur animo Parochi in curanda animarum salute, si in ea perdenda obfirmatus est diabolus. Omnino autem, dum ad corrigendum aliquem accedunt, precatione nitantur, et os Domini interrogent. Nisi Deus sermonem bonum immittat, doceatque et corrigentem, et correctum, fructu cassa correctio est, dicente divo Augustino (5): *Admonere quidem possumus per strepitum vocis: si non est, qui intus docet, inanis est strepitus vocis*.

(1) *Prolog. in Part. III. Pastoralis.*

(2) *Lib. IV. de Considerat. Cap. II.*

(3) *Lucæ X. v. 35.*

(4) *Ovidius Lib. I. de Ponto Eleg. X.*

(5) *Lib. de Magistro.*

X I.

Verum nisi Parochi forma gregis suo exemplo fiant, et nisi domum suam bene regant, nec prædicando, nec corrigendo, nec increpando quidquam proficient. Itaque nulla verba scurrilia, turpia, obscœna excidant umquam. Absit, ut in tabernas ventitent, vel ut ad mulieres domi invisendas frequentius adeant, quam charitas requirat. Numquam in comitatu mulie-

rum

rum videantur, multoque minus ad eas sustentandas manus porrigant: aleas oderint, jocosque profanos: si ludo aliquo honesto se recreent, id numquam in loco publico faciant. Turpe est, se bibaces, nimiosque vini potatores exhibere. Quævis avaritiæ suspicio odiosa est, contemptuique patet. Caveant, ne videantur pauperibus subtrahere, quod in consanguineos effundant. Meminerint in pauperum subsidium, et in Ecclesiæ decus impendendum, quod convenienti sustentationi superest. Omnia denique devitent, quæ reprehensioni subsunt, et ab omni specie mala abstineant, ut is, qui ex adverso est, vereatur, nihil habens malum de ipsis dicere. Atque hæc memoranda censuimus, non quasi de Parochorum nostrorum virtute dubitantes, sed expressius ad eorum memoriam revocantes, quæ jam declinare consueverunt.

XII.

Sed prius domos suas bene regere discant, ut aliorum domos in officio continere valeant. Namque, ut ait Apostolus (1), *si quis domui suæ præesse nescit, quomodo Ecclesiæ Dei diligentiam habebit?* Domum habeant rite compositam, et moratam, pacis, et virtutum domicilium. Videant, ne quid indecorum in ea contingat, atque ita excubent, ut si quid absonum fieret, statim sciant: *non oportet*, ait divus Bernardus (2), *ut vitia domus tuæ ultimus scias*: et subito remedio occurrant. Optandum autem esset, ut Parochi domus nullas fœminas exciperet; quia tamen id sperare non licet; eas tantum in contubernii societatem recipiant (3), quibuscum cognatio intercedit in primo, et secundo gradu consanguinitatis, et in primo affinitatis, modo nulla incommoda suspicione laborent. Ancillæ etiam quadraginta annis majores sint, et pudicitiæ laude commendatæ, obtentaque a Nobis facultate, quæ exhibito de earum honestate, bonaque fama testimonio, gratis expedietur.

(1) *I. Timoth. III. 5.*

(2) *Lib. IV. de Considerat. Cap. VI.*

(3) *Synod. Jacob. Boncomp. ibid. Bened. XIV. Notif. XV. et XVI. Vol. IV.*

XIII.

(1) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

Si Ecclesiæ reditus ferant (1), conducat Parochus Capellanum, ut sibi adjutorio sit; sed non omnes labores in eumdem rejiciat, ut ipse otio, desidiæque se dedat. Habeat ut socium laborum, sed non ut famulum. Si Capellanum habere non possit, curet, ut ex collatis eleemosynis diebus festis altera Missa celebretur, et inter primam, et alteram tantum intersit temporis, ut omnes commode Sacro adesse queant. Clericos initiatos ordinibus in iisdem exerceat (2). Pueros quoque instruant Parochi Diœcesis, ut in divinis ministeriis subsidium aliquod sibi conferant.

(2) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

XIV.

Omnia, quæ Religioni, pietatique adjumento esse possunt, invehant, servent, foveant, adaugeant. Lustralem aquam (3) singulis diebus dominicis renovent, curentque distribui per domos: videantque, ne vas, in quo in Ecclesia proponitur, sordes contrahat. Trinum salutationis angelicæ signum (4) summo mane, meridie, et sub noctis crepusculum campana dabunt. Hora prima noctis ad preces pro defunctis fundendas eodem sono excitabunt. Feria sexta tribus post meridiem horis pulsetur campana, qua invitetur populus ad recitandam quinquies flexis genibus precationem dominicam, et toties angelicam salutationem, ad excitandam, nutriendamque passionis, et mortis Domini nostri Jesu Christi memoriam, quemadmodum mandavit Benedictus XIV. (5) Qui enim hæc religiose observant, devoteque precantur, non solum sacrosancta Redemptionis nostræ Mysteria memoria recolunt, sanctasque cogitationes suscipiunt; sed et Indulgentiarum divitias sibi parere possunt, quæ a summis Pontificibus (6) sunt impertitæ illis, qui precationibus hujusmodi operam dant.

(3) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

(4) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

(5) *Constit. qua incipit* Ad passionem, 1740.

(6) *Vid. in Append. N. II.*

XV.

Jura parochialia retinere, et tueri Parochus debet,

Digitized by Google

bet, sed non transilire lineas. Præter alia multa, quæ huc, illucque adspersimus, benedictiones nuptiarum (1), cinerum, candelarum, ramorum, licet fiant in Ecclesiis laicorum gubernationi subjectis, ad Parochos pertingunt, quas tamen legitimo impedimento detenti aliis Sacerdotibus demandare possunt. Idem dictum intelligatur de consueta domorum aspersione.

(1) *Synod. Jacob. Boncomp. ibid.*

XVI.

Permultum confert ad jura parochialia servanda, ad reditus augendos, litesque finiendas, si beneficii prædia sæpe invisantur, et cognoscantur, deque iis accurata descriptio conficiatur. Ne huic sedulitati desint, hortamur vehementer. Descriptionis autem hujus exemplar unum parochialis Ecclesiæ tabulario consignetur, alterum Archiepiscopali. Namque omnem parochialem Ecclesiam tabularium suum, seu archivum habere volumus (2), diligenter, et clave custoditum. In eo reponantur scripturæ omnes, et illa omnia documenta, quæ ad jura, et onera illius Ecclesiæ pertinent, cum omnium bonorum sive mobilium, sive immobilium inventario, una cum authenticis sacrarum Reliquiarum testimoniis, Indulgentiarum diplomatibus, ac Visitationum decretis, non prætermisso harum rerum omnium indice. Documenta, et scripturas hujusmodi nemini tradat Parochus legendas, dispiciendasque. Si in aliqua Parochia tabularium hoc desideretur, intra sex menses construi jubemus.

(2) *Synod. Jacob. Boncomp. ibid.*

XVII.

Quinque etiam libros (3) separatim apud se Parochi omnes in tabulario servent: unum, in quo *Baptizati*, alterum, in quo *Confirmati*, tertium, in quo *Matrimonia*, quartum, in quo *Mortui* describantur, et quintum, in quo singulis annis *status animarum* parochiæ notetur. Pœnas autem Nobis arbitrarias luent, si hæc notare prætermiserint, vel tardius id fecerint. Nullam vero Baptismi, aut alterius rei quo-

(3) *Synod. Jacob. Boncomp. ibid.*

modo-

modocumque attestationem (1) ex hisce libris elicitam præstent in causis criminalibus ad offensam, dummodo ad hunc finem peti intelligant.

(1) *Synod. Jacob. Boncomp. ibid.*

XVIII.

Quum Parochus in gravem morbum inciderit (2), si per tempus liceat, accurrat Vicarius foraneus, eique Sacramenta ministret; sin minus, proximior Parochus morienti subveniat, qui de obitu Vicarium foraneum certiorem faciet; ille vero ea gerat, quæ capite superiori gerenda diximus.

(2) *Synod. Jacob. Boncomp. ibid. Et Hieron. Column. P. III. Cap. II.*

XIX.

Defuncto Parocho, Parochiæ Administrator, seu Œconomus indicat populo preces ad illius animæ suffragium, et ad optimum Pastorem a Deo obtinendum. Invigilent vero Vicarii foranei, ut Œconomi in Canonica resideant, ibique decenter excipiantur, et hospitentur; atque adeo congrua, prout æquum est, habeant alimenta. Si quid contra acciderit, moneant Nos, et opportune providebimus.

CAPUT IV.

De Ecclesiarum Immunitate.

I.

NIhil est, quod magis Ecclesiæ pietatem, clementiamque testetur, quam, quod incredibili charitate intra religiosissima suorum Templorum septa eos ipsos excipiat, asylo foveat, benigneque complectatur, qui sibi bellum indixerunt, magnisque injuriis ipsam affecerunt. Etsi enim intelligat filios esse contumaces, perduelles, minime morigeros, latrones, viros sanguinum, sanctissimarum legum contemptores, sibi infensos, dolorisque filios; tamen ad se confugientes non abigit, a legum severitate, et animadversione vindicat,

Digitized by Google

dicat, et objecto scuto protegit, et alarum suarum obtentu tuetur, præteritarumque injuriarum oblita eisdem amantissime sinus pandit: *hoc enim*, ait divus Joannes Chrysostomus (1), *quovis tropbæo splendidius est, quavis victoria illustrius: hoc Ethnicos, hoc Judæos pudefacit, hoc placiditatem vultus ejus ostentat, quod hosti captivo parcat, et ab omnibus desertum, ac contemptum sola, ut amantissima mater, suis velamentis occultet.* Hanc autem auctoritatem, quam et canonicæ, et civiles leges sanxerunt, jure quodam suo sibi arrogat, illosque pœnis coercet, qui eos, quos in tutelam sibi traditos servat, ab ejus amplexu abstrahere conantur.

(1) *Homil. in Eutrop.*

II.

Quia vero nihil est tam sanctum, nihil tam religiosum, nihil tam pium, quod non humana malitia corrumpat, et perdat, quum perfidiosi, nefariique homines, vel sub asyli spe, nullis non sceleribus indulgerent, vel in ipso asyli umbraculo, et in religiosis ædibus flagitia perpetrarent, necesse fuit asyli auctoritatem ad certos fines includere. Idcirco Gregorius XIV., aliique summi Pontifices, et novissime Benedictus XIV. quædam atrociora crimina, et quosdam nequiores homines ab jure asyli excludere voluerunt. Ex hisce colligitur, cujuscumque homicidii reos, ne dum viros, sed et mulieres, ne dum laicos, sed et ecclesiasticos, licet non ferro, sed baculo, aut saxo occiderint, ab jure asyli ecclesiastici excidisse. Sed longum esset omnes commemorare, qui vel eo beneficio gaudere debeant, vel eo fraudari. Perspicuum id fit ex Constitutionibus illorum Pontificum, et præsertim Benedicti XIV. (2), ejusque pastorali Institutione (3), ubi rationem tradit, qua e sacris ædibus extrahendi sunt ii, qui nulla gaudent immunitate. Porro quum homicidium tam execrabile crimen sit, ut ejus reos Ecclesia a se abjiciat, Parochis materiam suppeditabit homicidii atrocitatem ostendendi.

(2) Officii nostri 1750.
(3) *Notif. XXI. Vol. II.*

III.

III.

At iis sontibus, et delictis, pro quibus nulla asyli circumscriptio facta est, perfugium non denegat Ecclesia: quin ejus violatores excommunicationi subjicit summis Pontificibus reservatæ, a quibus absolutionem impetrare debent ne dum in aperto, et notorio violationis crimine delinquentes, sed et in dubio (1). Hac eadem censura illigantur, qui reis ad loca immunia confugientibus manus violentas afferunt, capiunt, violenterque extrahunt: atque ii quoque, qui prohibent alimenta, vestes, et cetera ad vitam necessaria ad eos deferri, qui in sacrum locum jam se receperunt: et demum et illi (2), qui castrorum more loca sacra circumvallant, et obsident, ut confugientes egrediantur; vel qui dolo, et fraude, aut timore incusso confugas e sacris ædibus deturbant.

(1) *Synod. Jacob. Boncomp. Lib. III. Cap. IV. ex Litt. S. Congr. Episc.*

(2) *S. Congr. Immun. 31. Jul. 1691. et 5. Jun. 1694. et alias.*

IV.

Nullus autem Rector, nec Superior tum secularis, tum regularis (3) petenti Curiæ, vel Judici laico tradet receptum in Ecclesiam, aut immunem locum, Nobis inconsultis, quamvis perspicue de eo constaret de asyli jure decidisse; sed re ad Nos delata, ea quæ de jure sunt, fieri mandabimus. Id unum præstare poterunt (4) Ecclesiarum Rectores, ut hos delinquentes juris asyli expertes esse moneant, et nihil sibi Ecclesiæ patrocinium suffragari.

(3) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

(4) *Synod. Jacob. Boncomp. ibid.*

V.

Quod jam sapienter constituit Prædecessor noster Jacobus Boncompagnus (5) servari volumus, et mandamus, præcipientes Parochis, ne contumacibus, facinorosis in Canonica præstent asylum, omnino prohibentes, ne hos recipiant sine nostro expresso assensu, et facultate; inquisitos vero de criminalibus ultra triduum ne retineant. Quod si aliter charitas suadeat, Nos, sive Vicarium nostrum consulant: cui pariter decreto subjectos volumus, et comprehensos declaramus Rectores, Custodes, Guardianos, et Officiales

(5) *Ibid.*

quarum-

quarumcumque Confraternitatum, et Sodalitatum. Nec ullo modo committemus, ut hi flagitiosi homines, adscitis aliis otiosis, et consceleratis, in ludis, et comissationibus intra religiosa septa debacchentur.

V I.

Ne dum personæ jure asyli gaudent, sed res quæcumque in locis sacris depositæ, quasi in Ecclesiæ tutelam datæ: nec sine ipsius suffragio extrahi possunt. At ne Ecclesiæ auctoritas in invidiam adducatur, monendos ducimus quoscumque Ecclesiarum Rectores (1), et locorum piorum, ne merces recipiant depositi loco ad declinanda vectigalia pro iis solvenda, ne Ecclesia fraudum patrocinium suscipere videatur. Si de hac re Nobis constiterit, potestate ad tempus Nobis collata, et confirmata utentes, merces in locis sacris depositas extrahi mandabimus (2), et arbitrarias pœnas irrogare non prætermittemus. Qua de re Archipresbyteris epistolam dedimus, cujus præscripta servari volumus.

(1) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi. et Hieron. Colon. n. P. II. Cap. IX.*

(2) *Ex Litt. S. C. Immun., et Edict. nost. an.* 1776.

V I I.

Asyli honore, et locali immunitate gaudent non solum Ecclesiæ, et publica Oratoria; sed loca pia quæcumque Episcopi auctoritate constituta, quæ proinde quasi Ecclesiastica habentur, ut hospitalia pauperum, ædes episcopales, ac similia.

V I I I.

Quum ex regula juris (3) *ex eo non debeat quis fructum consequi, quod nisus extitit impugnare*, qui confugio abutuntur, jure asyli excidunt. Abutuntur autem, qui ad contemptum forensis ministerii in vias publicas e loco immuni prodeuntes alicui injuriam faciunt, qui prætereuntibus minas intentant, eosque perterrefaciunt, aliaque loco sacro indigna, et indecora committunt; quos idcirco, ut Ecclesiæ benignitate, ac tutela indignos, facultate Nobis facta a SS. D. Pio VI., ab immuni extrahi præcipiemus, ut meritis pœnis subjiciantur; quemadmodum Edictis nostris (4), declaravimus.

(3) Reg. 33. *Jur.. in* 6.

(4) *Ann.* 1779., *et* 1782.

A a CA-

CAPUT V.

De Cleri Conventibus, et Capitulis.

I.

EA est humanæ naturæ conditio, ea imbecillitas mentis, ut ex peccati labe ignorantiæ vulnere sauciata, tenebris circumfusa, veritates difficile attingat, et in scientiam labore summo contendat, et quæ jam didicit, facili negotio excidant, et deleantur, ad instar vasis rimarum pleni, ex quo humor infusus defluit, indigetque, ut novis accessionibus perfundatur. Itaque quum ex iis, quæ alibi diximus, litterarum peritia, et earum præcipue scientiarum doctrina, quæ ad mores formandos pertinet, viro ecclesiastico sit apprime necessaria; docendi enim munus imponit Sacerdotii necessitudo, ut ait divus Ambrosius (1): docere autem nequit, nisi qui prius didicerit, dicente eodem sancto Doctore: *unus verus Magister est, qui solus non didicit, quod omnes doceret; homines autem discunt prius, quod doceant, et ab illo accipiunt, quod aliis tradant;* idcirco, qui Sacerdotii dignitate fulgent, ita se comparare debent, ut docere alios viam veritatis, et mandatorum Dei possint. Neque id ullo modo assequentur, nisi magnis laboribus ad discendum enitantur, partamque scientiam assiduis exercitationibus excolant.

(1) *Lib. 1. de Officiis Cap. 1.*

II.

Quamobrem volumus, ut Parochi, et Sacerdotes omnes, otio, ceterisque secularibus occupationibus remisso nuncio, toto vitæ tempore in studia litterarum incumbant, et in ea potissimum cogitationem, curamque collocent, quæ ad procurandam animarum salutem conducant: ut sacram Scripturam perlegant, et meditentur: sacros Canones, historiam ecclesiasticam, veteremque disciplinam addiscant, in Patrum lectione versen-

versentur, Tridentinæ Synodi sanctiones pervolvant: in sacram eloquentiam se abdant: ritus sacros, et cæremonias ab Ecclesia institutas perspectas teneant: numquam vero finem faciant Morali facultati operam dandi, et conscientiæ, quos dicunt casus, excutiendi. Nolumus autem, perfusoria doctrina contentos esse; sed eos libros Moralis facultatis adhibendos curent, e quibus tuta, et solida doctrina repeti possit, et qui sint illius fontes; non autem quasi rivuli, ab ipso capite arcessiti. Porro turpe est, alienam doctrinam, quasi invectitiam, non suam facere, et in alterius judicio sine firmæ rationis præsidio conquiescere. Sed in perfectam hanc, absolutamque doctrinam ingredi nemo potest, qui non prius in adolescentia ingenium educaverit, tenerum formaverit, et adultum perpetuo excoluerit.

III.

Quamobrem mandamus (1) omnibus Parochis, etiam regularibus, et Confessariis quibuscumque Civitatis, ut menstruis casuum decisionibus intersint: et in eos, qui abfuerint, si legitimo impedimento retenti non fuerint, animadvertemus; diligentes vero officiis complectemur. Accedant autem omnes bene parati, et instructi, rebusque bene pensitatis: nec ab eo conventu se subducant, non omnium casuum explicatione perfecta: quippe non dicitur venisse, qui non stetit (2).

(1) Synod. Jacob. Boncomp. Lib. III. Cap. VI. et Hieronym. Colum. P. III. Cap. VII. et Bened. XIV. Notif. XII. Vol. II.

(2) Bened. XIV. ibid.

IV.

Sed et in Diœcesi diligens ratio horum conventuum habenda est, ubi et difficiles sæpe, implicitique casus occurrunt, et minor est copia eorum, quibuscum consilium conferre possint. Nos igitur Benedicti XIV. (3) vestigia persequentes, præcipimus Archipresbyteris, ut singulis mensibus cætus indicant pro examinandis propositis moralis Theologiæ quæstionibus, faciantque, ut Parochi, et Confessarii Sacerdotes in

(3) Notif. XIV. Vol. V.

Digitized by Google

hos cœtus conveniant, afferantque suas de scripto responsiones, nec se immunes ab hoc conventu putent, nisi vel gravi morbo laborantibus operam suam præstare debeant, vel ipsi vera ægritudine detineantur. Nec vero huic muneri se facere satis putent, si scriptam tantum responsionem transmittant. Cœtu coacto, suam quisque responsionem expromat. Qui præest, opiniones, vel nimium laxas, vel intemperantius severas ad lineam redigat. De proposita materia sermo ultro, citroque habeatur: acriores tamen contentiones, et rixæ omnino devitentur. Pars deinde Synodi perlegatur (1), ea quidem distributione, ut singulis annis Synodus tota evolvatur. Opportunum deinde erit, si quæ existant corruptelæ aliquo in loco, si qua serpant vitia, coram omnibus proponere, et quæ remedia applicari possint, exquirere, ut, si opus sit, Vicarii foranei Nos certiores faciant, ut validioribus remediis nascenti malo consulamus. Si aliquo mense ob viarum incommoda (2), cœlique intemperiem intermittantur hi cœtus, quum iterum coguntur, prætermissi casus cum aliis ad eum mensem pertinentibus, explicabuntur. Numquam autem die festo (3) hi cœtus indicantur, ne Parochi, et Sacerdotes a suis Ecclesiis abstrahantur.

V.

Nec ab hac lege solutos volumus Archipresbyteros titulares; sed et ipsi proximiorem Archipresbyterum non titularem deligant (4), ad quem se conferant cum suis Capellanis, aliisque Parochiæ Confessariis, quotiescumque cœtus Ecclesiasticus ab illo convocabitur. Illi autem omnes, in quorum ædibus, vel Ecclesia conventus habetur, quique cœtui præsunt, investigent diligenter, an omnes adfuerint, quorum intererat. Eos autem, qui nulla interposita legitima causa abfuerint, accurate describent, eorumque nomina (5) deferent, dum mense Novembri scriptas singulorum responsiones ad Pa-

(1) *Synod. Jacob. Boncomp. ibid. et Hieron. Columm. P. III. Cap. I.*

(2) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

(3) *Synod. Jacob. Boncomp. ibid. et Hieron. Colum. P. III. Cap. VII.*

(4) *Bened. XIV. Notif. XIV. Vol. V.*

(5) *Synod. Jacob. Boncomp. ibid.*

ad Patrem pœnitentiarium transmittent, eaque Nobis exhiberi curabimus, ut in socordes, minimeque obtemperantes animadvertamus.

V I.

Mirum sane (1), in pluribus Sacerdotibus reverentiam, obedientiamque erga Episcopos, quibus eam solemniter spoponderunt, adeo refrixisse, ut eorumdem præcepta sæpe nihili habeant, oppugnent immo aliquando, atque derideant. De nostris quidem Sacerdotibus bene sentimus, confidimusque futuros ut in aliis omnibus morigeros, ita et in hac tam necessaria exercitatione obedientes, et minime desides, ne moralium rerum ignorantia præoccupati, cæci cæcos ducant, et ambo in foveam cadant: *ignorans utique ignorabitur*, ait divus Bernardus (2): *immo et multos ignorare faciet, et ignorari. Quid enim periculi sit, ubi non invenit Pastor pascua, ignorat dux itineris viam, vicarius nescit domini voluntatem, Ecclesia quotidie experitur multipliciter, et miserabiliter*. Equidem Nos Archipresbyteros sive titulares, sive non titulares parere detrectantes, pœnis pecuniariis multabimus, in pia opera impensa pecunia. Parochos vero ad novum examen revocabimus, si pervicaces hisce jussis faciendis deprehendemus, quemadmodum se facturum interminatus est Benedictus XIV. (3). Confessarios demum severiori examine, ultra inobedientiæ debitas pœnas, excipiemus.

(1) *Bened. XIV. Notif. XIV. Vol. V.*

(2) *In ea verba*: Ecce nos reliquimus omnia.

(3) *Notif. cit.*

V I I.

At Capitula a Canonicis aliquando habenda sunt, certisque legibus frequentanda. A Majori, vel a Camerario congregatio indicenda est (4), et reliqui interesse non negligant; sed reliquis Canonicis, justis de causis reclamantibus, ne congregatio fiat, amice, placideque prætermittatur. Tempore Divinorum officiorum (5) nulla indicatur congregatio, ne Divinus cultus detrimentum capiat: secus facientes ab jure distributionum

(4) *Synod. Jacob. Boncomp. Lib. III. Cap. VI. et Hieron. Colum. P. III. Cap. VII.*

(5) *Amba Synod. nost. laud. ibi.*

num excident, quæ illis horis respondeant. Consuetis precibus incipienda, et finienda congregatio est, ab eo recitatis, qui præsit.

VIII.

(1) Synod. Jacob. Boncomp. ibid.

Unusquisque loco suo sententiam dicet (1): sedate loquatur, neque altiori voce, quam pro loci amplitudine opus sit. Liberum sit cuique suam sententiam proferre, quæ tamen justitiæ, et æquitati sit consentanea. Oratio sit modesta, neque aculeos in aliquem habeat: gestus item omnis nullius contemptum præseferens. Ad sententias, quæ in Capitulo dicantur, stabiliendas, suffragia secreta, et consueta calculorum ratio adhibeantur, ut, quod major pars senserit, id statuatur. Si gravius negotium inciderit (2), non erit festinanter definiendum, sed prius proponatur, datoque opportuno ad deliberandum tempore, in altera congregatione res conficiatur.

(2) Amba Synod. nost. laud. ibid.

IX.

Ab hisce congregationibus nemo, cui legitima facultas non desit, excludi debet. Tunc solum alicui vetitum interesse (3), si de aliqua re ipsum attingente agatur, ne de sui ipsius causa suffragium ferat; sed eo negotio definito, si alia pertractanda sint, advocari, admittique debet. Capitulares vero sacris Ordinibus nondum initiati carent voce activa, et passiva.

(3) Amba Synod. nost. ibid.

X.

Extra capitularem locum comitia ne celebrentur, nisi gravi causa postulante. Ut vero indicto Capitulo, nemini, absque legitimo impedimento, abesse licet; ita nec recedere, nisi illo absoluto. Sed nec cuiquam integrum sit, officia, vel munera, sibi a Capitulo demandata, detrectare, secus a Nobis compelli poterit. Servanda demum a Canonicis sunt, quæ in Statutis, et Constitutionibus suis, quoad Capitula, et eorum jura, atque ordinem illa habendi, continentur.

X I.

Jura sua tueri tenentur Canonici. Idcirco vigilent, advertantque diligenter, ne aliqua per socordiam, et oblivionem intercidant. Si litis contestandæ necessitas urgeat (1), non ex distributionibus, sed ex præbendarum massa repetendæ expensæ sunt. Uni ex Canonicis demandetur (2) cura litteras ad Capitulum datas aperiendi, iisdemque rescribendi; facta tamen cum aliis Canonicis consultatione, a quorum communi sensu non recedet.

(1) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

(2) *Amba Synod. nost. ibid.*

X I I.

Qui erit a secretis Capituli, sive alio nomine deputatus ab ipso Capitulo (3), Acta capitularia describet in libro, et decreta item Capituli, singulorum præterea, qui interfuerunt, notatis nominibus, die quoque, mense, et anno, nec non hora, quibus congregatio habita est. Sigillum Capituli (4) non ad omnium manus veniat; sed duplici clave custodiatur, quarum alteram electus habeat, alteram is, qui Major sit, vel ad quem alias legitime pertineat. Eadem cautione tabularium Capituli custodiatur. Solent Canonici sese jurejurando obstringere, ne, quæ in Capitulo sunt gesta, patefaciant. Quod quidem religiose servandum est. Id tamen non officit, quin ad Ordinarium referantur (5), quæ dirigi, emendarique indigeant.

(3) *Amba Synod. nost. laud. ibid.*

(4) *Amba Synod. nost. laud. ibid.*

(5) *Synod. Fulginat. Baptistel. Cap. III. Num. 38.*

CAPUT VI.

De Expositione Sanctissimi Sacramenti.

I.

Mirabile, divinumque Eucharistiæ Sacramentum est illud luminare majus in hoc Ecclesiæ cœlo constitutum, cujus fulgore, et majestate adeo ipsa explendescit, ut cœlestem Jerusalem æmuletur. Nam quum per il-

per illud Christi Domini præsentia perpetuo illuminetur, et ad ejus thronum consistat, et secum familiarissime versantem sentiat, eumque complectatur, et deosculetur, cœlestis illius domus felicitatem aliquo modo attingit, ut uno tantum gradu a Cœlitibus distemus, quod illi præsentes beata visione perfruuntur; nos vero præsentem, et tamen ab oculorum sensu remotum, sacrorum Mysteriorum admirabili integumento se occultantem, firma, et constanti fide veneramur, Dei domestici effecti: et tantum Sacramentum est ille meridies ex divo Bernardo (1), cujus pascua suavissima requirebat sacrorum Canticorum Sponsa. Hinc Ecclesia, ut sui Sponsi præsentia, complexuque perpetuo frueretur, vel a primis seculis instituit, ut semper in Templis præcelsum hoc Sacramentum asservaretur; et indubia habemus testimonia (2) tam in græca, quam in latina Ecclesia ante seculum quartum in Columbis aureis, vel argenteis sanctissimam Eucharistiam custoditam fuisse. Sed nec inde satis amori suo, obsequioque fecisse se credens Ecclesia, interdum ex illis, quasi privatis latebris, occultisque recessibus ipsam educens, publice adorandam proponit, omnesque fideles excitat, ut accedant ad Christum, et illuminentur. Nihil est porro, quod Nos majori afficiat lætitia, animique voluptate, quam videre in hac nostra Civitate, modo in una, modo in altera Ecclesia saluberrimam hanc consuetudinem inveterasse, ut singulis diebus publica Expositio fiat, omnesque ad Divinum Regem nostrum commodam, facilemque admissionem habeant. Quem sanctissimum morem, ne dum summopere commendamus; sed et modis omnibus confirmatum volumus: mandamusque, ut omni splendore, et decentia tam sanctum opus perficiatur. Et præter ea, quæ alibi (3) diximus, hic nonnulla adjicienda putamus.

(1) *Sermon. XXXIII. in Cantica.*

(2) *Synod. Trid. Sess. XIII. Cap. VI. Vide etiam Jacob. Bossuetum* Traité de la Communion sous les deux espèces.

(3) *Lib. II. Cap. V.*

II.

II.

Jam nemini, salva fide, dubitare licet (1), cultum Latriæ, qui vero Deo debetur, huic sanctissimo Sacramento exhibendum esse; adeoque ut semper demisso, sinceroque animo colendum est, ita multo magis, dum publice exponitur. Nulla vero solemnis expositio (2) etiam in Regularium utriusque sexus Ecclesiis fiat, nisi facultate a Nobis impetrata. Ubicumque autem fiat, nihil Altari immineat præter augustissimum Sacramentum, non pictæ tabulæ, non reliquiæ, non simulacra Sanctorum: ardeant vero in Altari saltem viginti e cera lumina, vel minimum quod sit, lumina quatuordecim, si Ecclesia sit pauper (3). Cavendum tamen diligentissime, ne Divina Eucharistia, tam alta sede locetur, neque tot ornatuum involucris obvolvatur, ut in ea exponenda, vel recondenda quidquam a decoro alienum contingat.

(1) *Ex Synod. Trid. Sess. XIII. Cap. V.*

(2) *Synod. Hieron. Columna P. II. Cap. V., et Jacob. Boncomp. Lib. III. Cap. VII., et Congregat. Rituum 20. Febr. 1618.*

(3) *Instruct. jussu Clem. XII. Romæ edit. 1730.*

III.

Tali tempore, etsi Sacrum fiat ad alia Ecclesiæ Altaria, tintinnabula ne personent: omnis strepitus conquiescat (4): accedentes, et recedentes utroque genu procumbant, idque faciant ante Altare prætereuntes. Nemo lancibus circumeat, eleemosynam pro Ecclesia ipsa exquirendo. Si prohibendi sunt semper pauperes, ne in Ecclesia stipem quærant, ut alibi diximus, multo magis tali tempore abigendi sunt (5). E foribus Ecclesiæ velamina pendeant, ut a via ad Altare obtutus intercludatur, neque ante Ecclesiam nundinarum species instruatur, et illa omnia amoveantur quæcumque inconditos clamores edant, rumoresque loci, et temporis sanctitati non consentaneos.

(4) *Ambæ Syn. nost. laud. ibi.*

(5) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

IV.

Quantum fieri potest, ad ipsum expositionis Altare, Missa, nisi in cantu, ne celebretur. Nihil autem canendum, quod non ad ipsum Sacrificium pertineat. Canentes enim, vel instrumenta musica pulsan-

tes meminisse debent, se Sacerdoti sacrificanti inservire, neque par esse, ut Sacerdos se illis accommodet. Quod perpetuo observandum est, cum Missa solemniter celebratur. At quando ad ipsum expositionis Altare Sacrificium peragitur, Sacerdos consueto modo ne abluat manus, sed e gradibus descendat, vultumque ad populum obvertat, ceterosque ritus observet ob reverentiam tanto Sacramento debitam præscriptos (1). Divina officia celebrantes ne sedeant: quod si ob diuturnitatem temporis id permittatur, aperto capite sedeant. Si exposito Sacramento habenda sit concio, aperto capite fiat, nisi obtectum sit aliquo velo Sacramentum. Nullo modo patiemur, ut (2), qua die expositio habetur, alia celebritas, vel in honorem beatæ Virginis, vel alterius Sancti in eadem Ecclesia peragatur; sed totus honor uni Divino Regi persolvatur. Mares a fœminis, quantum fieri potest, sejungantur (3).

V.

In qualibet Ecclesia, in qua solemnitas hujusmodi habeatur, intra Altaris septa ad infimum gradum sint parata scamna, in quibus duo Sacerdotes, vel duo Clerici (4) devote precentur, designenturque prius, qui alternis vicibus tale religionis officium devotissime obeant. Si a sodalibus id peragatur, sint habitu suo induti, et seposita habeant a Sacerdotibus scamna, ubi obsequium suum summo Regi præstent. Ad Altare soli Clerici superpelliceo induti ministrent; in Diœcesi vero, si Clerici desint, ministrare poterunt et laici, modo superpelliceum induant.

V I.

Post solis ortum, et illucescente die (5), opportuno tempore expositio fiat, et tota functio ante noctis adventum absolvatur; ita ut hora vigesima quarta Ecclesiæ fores occlusæ sint.

V I I.

Quotiescumque autem in Metropolitana Ecclesia (6) indicta

(1) Vid. Joseph. Cupini Instr. ann. 1747.

(2) Bened. XIV. Notif. X. Vol. II.

(3) Synod. Jacob. Boncomp. ibi.

(4) Synod. eadem ibi.

(5) Ambr. Syn. nost. laud. ibi.

(6) Synod. Hieron. Columnæ ibi.

indicta fuerit quadraginta horarum precatio, universus Urbis Clerus secularis, qui publicis solet interesse supplicationibus, ac Sodalitates omnes, cunctus præterea populus in classes partitus sub propria Parochia, et Cruce præeunte, constitutis horis, suam obituri functionem in eamdem conveniant solemni processione consueto cantu psalmorum, et precum, et in ea summa devotione precentur. Quo munere peracto, unusquisque eodem ordine, quo processerit, suæ Parochiæ Crucem prosecutus ad suam pie, et devote revertatur Ecclesiam.

VIII.

Porro si in Ecclesiis Monialium expositio habeatur, nocturno etiam tempore retinenda (1), ipsæ in interiori Ecclesia illam adorantes per statas noctis horas, sibi invicem distributas perseverent, exteriori Ecclesia semper clausa, nulloque laico ad orandum umquam intromisso.

(1) Ambr. Syn. ant. laud. [illegible]

IX.

Si pro privata causa, veluti pro infirmo, expositio fiat, minori quidem pompa, sed tamen decenti peragatur. Sex saltem accensis luminibus, tabernaculum aperiatur, et ad ostiolum sacra Pyxis collocetur, completisque precationibus, nulla impertita benedictione, iterum obseretur (2).

(2) Decret. S. R. Congregat. 7. Sept. 1595.

X.

Ubi autem ex nostra concessione in Ecclesiis per Diœcesim contigerit Eucharistiam publicæ adorationi fidelium exponi, videant Vicarii foranei (3), ne quid venerationi desit cum in luminibus, tum in ea decentia, quæ tanto debetur Sacramento: quibus pariter committimus distributionem conflare pro Ecclesiis sibi subjectis, a Nobis, vel Vicario nostro approbandam, ut singulis mensibus in aliqua Vicariatus sui Ecclesia solemniter exponatur (4). Optamus autem vehementer ad compescendam effrænem baccanalium insaniam per

(3) Synod. Jacob. Boncomp. ibi.

(4) Ambr. Syn. post. laud. ibi.

 eos

eos dies in aliquibus Diœcesis Ecclesiis solemnem fieri sanctissimi Sacramenti expositionem ad eam rationem, quæ in Civitate servatur.

X I.

Nos profecto flagrantissime cupimus, religiosam hanc consuetudinem conservari, adaugeri, omnique devotionis ardore compleri. Sed et Parochorum ardeant studia, incendantque fideles, ut adveniente die, quo in suis Ecclesiis hæc celebritas peragenda sit, erepta ex mundi negotiis aliqua diei parte, summum Regem gloriæ adoraturi veniant, doceantque nihil esse præstantius, nihil gloriosius, quam in Dei conspectu versari, eumque familiariter alloqui. Beatos prædicabat Re-
(1) Regum III. Cap. X. v. 8. gina Saba (1) eos omnes, qui stabant coram Rege Salomone, et ejus sapientiam audiebant; at quanto beatiores illi existimandi sunt, qui coram Divino hoc Salomone consistunt, ejusque consuetudine perfrui possunt? *Apud ipsum solium regium*, ait divus Joannes
(2) In Psal. IV. §. 2. Chrysostomus (2), *sistitur, etiamsi sit pauper, si famulus, si privatus, si indoctus. Non quærit enim Deus linguæ elegantiam, nec verborum compositionem, sed animæ pulcritudinem; et si ea, quæ ipsi placent, loquatur, tota re effecta recedit. Vides, quanta facilitas? ... Non assistit miles, qui expellat, non satelles, qui opportunitatem tollat. Non est, qui dicat: tempus nunc non est accedendi, veni postea: sed quando veneris, stat audiens.*

CAPUT VII.

De Processionibus.

I.

(3) I. ad Corinth. XIV. 40. QUum omnia honeste, et secundum ordinem ex Apostoli præcepto facienda sint (3), multo magis illa in-

illa intra honestatis, convenientiæ, decoris, et ordinis fines contineri debent, quæ ad Religionem pertinent, quæ Deo obsequium, reverentiamque testantur, nobisque bona innumerabilia conciliant. Quia vero inter opera Religionis non postremum sibi vindicant locum supplicationes illæ, et ex fidelium cœtu conflata agmina, quæ ex Ecclesiæ instituto, piaque consuetudine publice fiunt, hæ ad omnem dignitatem, et decorem, ordinemque revocandæ sunt. Ob hanc enim causam celebrare eas consuevit Ecclesia, ut Deo honos persolvatur, eique gratiæ agantur pro tot beneficiis nobis clementissime collatis, et ut quoque calamitates, quibus sæpe obruimur, ipse leniat, et ut eumdem criminibus nostris exacerbatum ad misericordiam convertamus. Essent autem Religioni ludibrio, Deo contemptui, et acerbiorum calamitatum irritamento, si indecore, et inordinate, et temere peragerentur.

II.

Igitur nemini liceat inusitatas, et novas supplicationes inire (1), etiam qualicumque impendente necessitate, non facta a Nobis, vel a Vicario nostro generali facultate. Quum vero publicæ supplicationes indicuntur, omnes tam Clerici seculares, quam regulares accedere teneantur ex Tridentina Synodo (2), iis solis exceptis Regularibus, qui ex privilegio eximuntur. Suum quisque locum, ordinemque retineat, nec se in alterius classem interjiciat. Mares a fœminis seorsim sint. Præcedant laici: tum Societates, tum Clerus; deinde fœminæ subsequantur, ut castrorum acies ordinata videatur: omnes bini procedant: silentio utantur: gravi incessu, modestoque (3), non curioso oculorum obtutu, non obvios consalutantes, sed precationi intenti psalmos, hymnos, vel alias preces recitantes, tamquam Angelorum agminibus consociati, et in conspectu Dei incedentes; quippe, ut ait divus Bernardus (4): *in processione cælestis Patriæ repræsentamus gloriam*. Prius autem

(1) *Synod. Jacob. Boncomp. Lib. III. Cap. VIII. Et Hieron. Columna. P. II. Ca. XVIII.*

(2) *Sess. XXV. Cap. XIII. de Regular. et Monial.*

(3) *Auba Syn. laud. ibid.*

(4) *Sermon. I. Domin. Palm.*

(1) *Synod. Hieron. Columm. ibi.*

(2) *Synod. Hieron. Columm. ibi.*

autem probi aliqui designentur viri (1), qui recto, pulcroque ordine singulos disponentes Processionem dirigant universam. Sacra circuitione peracta, non subito abscedant (2), sed in Ecclesia, ad quam reditus est factus, consistant, donec a sacris Ministris consuetæ preces sint absolutæ. At in Diœcesi longiora itinera ne peragantur, quam par sit, quia nimia defatigatione corpora ingravescunt; animi vero affectus extinguitur, et decorum amittitur.

I I I.

(3) *Amba Syn. nost. laud. ibi.*

Adhibenda est præterea corporis munditia, non tamen exquisita nimis: eadem est ratio habenda vestitus, in quo mediocritas est optima. Clerus quidem secularis (3) superpelliceo, et bireto utatur. Qui Sodalitiis sunt addicti, habitum suum deferant. Nolumus autem in has induci pueros seminudos, divi Joannis Baptistæ speciem præseferentes, vel alio quocumque ecclesiastico habitu indutos. Turpe est enim, res tam sanctas, et graves his nugacibus formis ludificari. Arcendi sunt etiam importuni ii pueri, aliique, qui funales cereos emungunt; quod sacros cœtus perturbent.

I V.

(4) *Amba Syn. nost. ibid.*

(5) Regularis disciplinæ anno 1742.

(6) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

At Regulares, quibus ex privilegio conceditur, extra suæ domus quidem septa supplicationes deducere, Nobis insciis novas circuitiones ne peragant, sed vias tantum jam electas perlustrent. Ii vero (4), qui hisce privilegiis destituuntur, non obtenta a Nobis facultate, prodire e septis domus non debent. Veruntamen, dum intra domus claustra sacros ducunt cœtus, nullo modo fœminas in ea pervadere patiantur, veritumque sciant ex Benedicti XIV. constitutione (5). Atque iidem ad deferendam Crucem (6), et duo e latere funalia laicos non admittant, sed vel Conversos suos, vel Clericos superpelliceo indutos.

V.

Sed nulla splendidior supplicatio nec religiosior

Digitized by Google

est, quam quando per octavam Corporis Christi divinissimum Eucharistiæ Sacramentum per vias, et loca publica circumfertur: sed nec ulla magnificentius, et celebrius exhibenda est. Parochi inserant frequenter cordi, et mentibus fidelium, præsertim diebus, quibus peragenda est, quo affectu, qua animi munditia, et quanta honorificentia compleri debeat: *æquissimum est enim*, ait præclare Tridentina Synodus (1), *sacros aliquos statutos esse dies, cum Christiani omnes singulari, ac rara quadam significatione gratos, et memores testentur animos erga communem Dominum, et Redemptorem pro tam ineffabili, et plane divino beneficio, quo mortis ejus victoria, et triumphus repræsentatur. Atque sic quidem oportuit, victricem veritatem de mendacio, et hæresi triumphum agere, ut ejus adversarii in conspectu tanti splendoris, et in tanta universæ Ecclesiæ lætitia positi, vel debilitati, et fracti tabescant, vel pudore affecti, et confusi aliquando resipiscant*. Doceant proinde, ut est convenientissimum (2) vias floribus adspergi, et odoris suffimentis redolere, parietes aulæis, et tabulis, omnique ornamentorum genere nitescere; ita multo magis par esse, mundo corde, expiatoque pœnitentia animo his sacris cœtibus intervenire, dicente divo Bernardo (3): *in processione Domini, nec iniquus locum habet, nec stultus*. Et qui hisce pietatis agminibus sese adjungunt, imitari debent devotam animi affectionem puerorum, qui Christo obviam facti, eum solemniter Hierosolymam deduxerunt, pium Hosanna promentes, et omni honoris significatione prosequentes.

VI.

Prima quoque Dominica cujusque mensis præcelsum hoc, et venerabile Sacramentum in unaquaque Parochia per vias, et loca publica insigniori pompa, qua potest, supplicatione indicta, deferatur (4), Sodalitii confratribus habitu indutis, et lumina deferentibus, associan-

(1) *Sess. XIII. Cap. V.*

(2) *Ambæ Synodi cit. ibi.*

(3) *Serm. II. Domin. Palm.*

(4) *Synod. Jacob. Boncomp. Lib. II. Cap. III Et Hieronym. Columm. P. I, Cap. IX.*

sociantibus, aliisque de populo comitantibus, qui indulgentias a Pontificibus (1) impertitas comparare sibi poterunt. Idcirco in omni Parochia sodalitium sanctissimi Sacramenti constitutum esse debet, et ubi non sit, volumus, ut constituatur. Bis autem eadem die sanctissimi Sacramenti benedictio in eadem Ecclesia non impertiatur, nisi in festo Corporis Christi, et in ejus octava, et primis cujusque mensis Dominicis, quibus tamen diebus altera benedictio per Sacramentum in pyxide clausum fiat.

(1) *Vid. in Append. Num. III.*

VII.

Solemnibus illis supplicationibus sanctissimi Sacramenti, quæ quotannis, peculiari quadam solemnitate in Parochiis peraguntur, Clerici omnes, et Sacerdotes talari veste, et superpelliceo induti interesse debent, et ii præcipue, qui ecclesiastico aliquo beneficio gaudent. Ii autem omnes ea modestia se gerant, ut ad imitandum laicos provocent. Supplicatione procedente currus, et rhedæ consistant, et rustici utroque poplite genuflectant: qui vero rhedæ insident, de ea desiliant, et genibus flexis sanctissimum Sacramentum adorent. Rhedarii autem, detecto capite, corpus humiliter inclinent. Ii quoque, qui sellis vehuntur, statim prosiliant, et in genua provolvantur. Atque hæc religiose observentur, quoties sanctissimum Sacramentum per vias delatum occurrat. Quod quum præscripserit prædecessor noster Benedictus XIV. (2), omnino confirmamus, et ab eis, qui aliquod irreverentiæ specimen dederint, pro criminis gravitate pœnas repetemus.

(2) *Notif. V. Vol. I.*

VIII.

At Parochus processurus ad communicandum infirmum aliquot campanæ ictibus jubeat convocari fratres Sodalitio adscriptos, aliosque pios Christi fideles, et illa omnia ad servandum decorem faciat, quæ a Rituali romano præscribuntur. Insuper consuetudo illa religiose observetur, recentissimo etiam decreto in Urbe

præscri-

Digitized by Google

præscripta (1), ut prætereunte processione, qua sanctissimum Sacramentum solemniter ad infirmos deferatur, ante fores alicujus Ecclesiæ, vel domus regularis, in itu, et reditu campanæ pulsentur. Regressus ad Ecclesiam Sacerdos ponat Sacramentum super Altare, et consuetis precibus recitatis (2) enunciet indulgentias a summis Pontificibus concessas sanctissimum Sacramentum comitantibus: deinde cum Sacramento in pyxide velo cooperto faciat signum Crucis super populum. Hortamur autem vehementer omnes, ut quam frequentissimi (3) ad tantum pietatis, et grati animi erga Christum Dominum officium confluant, magnam exinde mercedem consecuturi. Eos vero Dominos magnopere commendamus, qui impediti quum sunt, ad id opus famulos, et domesticos cum luminibus mittere non negligunt. Clerici vero, qui ad initiationem sacrorum Ordinum contendunt, si in hoc opere desides fuerint, repellentur, et ideo testimonium Parochi de facta hac associatione afferant. Nam certe Sacerdotes in hoc officio, et obsequio Redemptori præstando remissi, et lenti, valde a munere suo deficerent, in quorum manus singulis diebus descendere non dedignatur. Si nocte provecta deferri Viaticum ad infirmum debeat, campanæ sonitu populus convocandus non est, sed exclusis fœminis, qui poterunt viri, cum luminibus, Deique laudes recitantes comitatum instruant.

(1) *Urbis S. Rit. C. 10. Mart. 1787.*

(2) *Rit. Rom. tit. de Comm. Infirm.*

(3) *Synod. Jacob. Boncomp. Lib. II. Cap. III.*

I X.

In pagis, et villis frequentioribus eadem ratio servetur in deferendo ad infirmos Viatico; at in locis montanis, abruptis, et silvestribus ea major decentia adhibenda est, quam locorum, et temporum circumstantiæ patiantur. Quod si longius, aut difficilius iter obeundum sit, et fortasse etiam equitandum, necesse erit vas, in quo Sacramentum defertur (4), bursa decenter ornata, et ad collum appensa apte includere, et ita ad pectus alligare, atque obstringere, ut neque decidere, neque pyxide excuti Sacramentum queat.

(4) *Synod. Jacob. Boncomp. Lib. II. Cap. III. Et Hieronym. Columm. P. I. Cap. IX.*

X.

Sed et magnis religionis, et devotionis argumentis celebrari volumus eas supplicationes, quæ ad B. Virginis obsequium frequentari solent, et illas præsertim, quæ in minoribus Rogationibus fiunt, in quibus effigies, quam a divo Luca depictam accepimus, per urbem effertur, per quam Deus multis beneficiis Urbem nostram cumulavit. Nihil enim optabilius Nobis esse potest, quam ut civitatem hanc nostram in tutela hujus amantissimæ Matris conquiescere videamus, eique obsequentissimam conservemus. Hæc murus nobis est, hæc præsidium, hæc refugium. Idcirco divi Bernardi verbis utentes (1), amorem, et reverentiam in eamdem flagranti pectoris affectu confirmamus: *totis medullis cordium, totis præcordiorum affectibus, et votis omnibus Mariam hanc veneremur: quia sic est voluntas ejus, qui totum nos habere voluit per Mariam.*

(1) *Sermon. de Nativit. B. M. V.*

X I.

Quia vero nonnulli sub pietatis specie, pietatem ipsam infringunt, et destruunt, videant omnes, ne die festo B. Mariæ Virginis supplicationem prosequentes Sacrum vel prætermittant, aut minus attente et devote eidem intersint. Neque etiam tolerandum est, ut beatissimæ Virginis effigies ad libitum, et petitionem cujusque per omnes Civitatis vicos, et mæandros tota die deducatur. Id enim dignitati, majestatique sanctissimæ Virginis, cujus imago est, minus consentire videtur. Et similiter dum ruricolæ ad Civitatem conveniunt, supplicationem ad Templum B. Virginis in monte *Guardiæ* facturi, id omnino servandum indicimus, ut mares a fœminis, sive in sacro agmine conflando, sive in diversoriis pernoctando perpetuo sejuncti sint.

X I I.

Laudabilis quoque, ac perantiqua nonnullarum Ecclesiarum, ac confraternitatum consuetudo retineatur (2) ut ad quatuor Civitatis loca, in quibus a divo Petronio

(2) *Synod. Hieronym. Column. P. II. Cap. XVIII.*

tronio constitutæ crúces religiose coluntur, supplicatum eatur statutis horis, et temporibus.

X I I I.

Denique in hisce publicis functionibus tricæ futiles, molestæque controversiæ ex præcedentia existere solent, quæ scandalum pariunt, discordiasque non leves. Nos potestate a Tridentina Synodo muniti (1), amota omni appellatione, et non obstantibus quibuscumque, pro viribus eas componere, et dissolvere contendemus.

(1) *Seſſ. XXV Decr. de Regul. et Monial. Cap. XIII.*

CAPUT VIII.

De Beneficiis.

I.

QUum illi, qui Altari deserviunt, de Altari vivere debeant, dignusque sit operarius mercede sua, Ecclesia de suorum Ministrorum necessitatibus mire sollicita, pro se laborantibus partem aliquam de Christi, et pauperum patrimonio impertiri consuevit, et beneficia largiri eo consilio, ut vineam Domini diligenter excolant, in Dei gloriam adaugendam intendant, et animarum saluti omni contentione prospiciant, abjecta rerum mundanarum cura. Idcirco plurimum interest, ut iis tantum beneficia ecclesiastica conferantur, qui digni, habilesque sint, quemadmodum tota antiquitas semper conclamavit, pluriesque inculcat sancta Tridentina Synodus.

I I.

Nos equidem in hac specula positi, studia nostra ex sola Dei gloria, et Ecclesiæ utilitate metientes, in eos solos oculos conjiciemus in distribuendis beneficiis tam simplicibus, quam animarum procuratione devinctis, quos eminens scientia, fervida pietas, Dei zelus, in

salute animarum excitanda sedulitas, et laborum eccleſiasticorum perfunctio commendaverint. Qui vero magnatum patrocinio (1), et commendatione confident, hos hoc ipso nomine tamquam indignos, et exauctoratos repellemus.

(1) *Synod. Jacob. Boncomp. Lib. III. Cap. IX. et Hieronym. Colum. P. III. Cap. V.*

I I I.

Indicto autem concursu pro parochialibus Eccleſiis ad exacuendam industriam, cuique freto iis notis, quæ requiruntur, liceat accedere. Nemo quemquam (2) a concurrendo deterreat in sui, vel alterius commodum, nec precibus intercipiat, multoque minus paciſcatur. Nam, si vel timor incussus, vel initum pactum Nobis detegatur (3), is omnino reprobatus erit, in cujus favorem hæc fieri contigerit.

(2) *Amba Syn. nost. laud. ibi.*

(3) *Amba Syn. nost. laud. ibi.*

V I.

Flagitiosiſſimas in beneficiis nundinas execramur. Itaque qui alteri beneficium procurant, ut a proviso aliquid consequantur, vel sibi ipſis, vel aliis postea resignent, vel qui annuas pensiones offerunt pro impetrando beneficio, ne dum in Dei iram incidunt, sed et pœnarum eccleſiasticarum gladio compunguntur (4). Simoniæ confidentialis labe adspersus, inquinatusque est, qui beneficio contentus alteri cedit fructus, vel ita beneficium retinet, ut ad alterius nutum tacito pacto, vel expresso eidem cedere teneatur. Hi autem præter beneficiorum amiſſionem, perpetuamque ad ea consequenda inhabilitatem, excommunicatione Pontifici reservata puniuntur (5). Has, similesque pestes ne dum profligandas, sed ne nominandas quidem inter nostros volumus.

(4) *Paullus IV. anno 1557. Et amba Syn. nost. ibi.*

(5) *Ex Constit. S. Pii V. 1568. Et Altera 1569.*

V.

Nullum erigi beneficium debet sine nostra auctoritate; dabimus autem operam in ejus erectione, ne quid desit in adjunctis oneribus persolvendis.

V I.

Plura simul obtinere beneficia eccleſiasticæ sanctiones, et

Digitized by Google

nes, et Tridentina Synodus præsertim improbant (1). Nos ab hac lege non recedemus, unum tantum beneficium singulis conferendo. Quod si ob tenuitatem (2) ad vitam ejus, cui confertur, honeste sustentandam non sufficiat, aliud conferemus, dummodo utrumque personalem residentiam non requirat.

(1) *Sess. XXIV. Decret. de Reform. Cap. XVII.*

(2) *Amba Syn. nost. laud. ibi.*

V I I.

Ne iniquæ pactiones (3) se se interponant in præsentationibus ad beneficia juris Patronatus, volumus præsentatos ante institutionem per sancta Evangelia jurare, nullum cum Patronis pactum interfuisse (4).

(3) *Amba Syn. nost. laud. ibi.*

(4) *Vid. in Append. Num. IV.*

V I I I.

Dum beneficium non vacat, quævis promissio, etsi jurejurando firmata, de eodem conferendo, aut ad illud præsentandi, nullius est roboris (5). Vacante igitur tantum beneficio, postulationi locus datur, libello supplici exhibito. Sed ii, quorum interest nominare, meminerint se in eo negotio, Dei, et Ecclesiæ, et animarum causam agere, præsertim si beneficium adjunctam habeat animarum procurationem: spectanda non esse vel præstita obsequia, vel amicorum commendationes, vel postulantium utilitates, et commoda; sed unam Dei gloriam, et animarum, et Ecclesiæ utilitatem, quam nisi mundanis, et privatis quibuscumque affectionibus anteponant, Deo ipsi rationem reddent. Illos vero, qui hæc juris Patronatus beneficia consequentur, volumus per examen de scripto factum suæ scientiæ specimen præbere. Nam et Patronos ecclesiasticos monitos volumus, ipsos teneri ex approbatis in concursu eum eligere, quem digniorem judicaverint, quemadmodum Benedictus XIV. mandavit (6). Porro parochiales Ecclesiæ, quæ ad Nos spectabunt, solo concursu, et per scriptas responsiones a Nobis diligenter ceteris perpensis requisitis conferentur, sicuti fieri jam ex decreto Clementis XI. præceperat idem Benedictus XIV. (7) idemque Pontifex confirmavit (8).

(5) *Cap.* Detestanda *2. De Concess. Præb. in 6.*

(6) *Constit.* Redditæ nobis, *anno 1746.*

(7) *Not. VII. Vol. I*

(8) *Constit.* Cum illud *anno 1742.*

IX.

I X.

Obtinentes beneficia (1) a Sede apostolica, vel aliter, quam a Nobis, vel Vicario nostro generali in possessionem immissi, intra mensem computandum a die possessionis, doceant de adeptione novi beneficii, et Cancellario nostro titulum exhibeant, et documenta tradant (2), ut plenam cognitionem beneficii, et a quo impetratum fuerit, habeamus.

(1) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

(2) *Gavant. V.* Benefic. Possessio *n.3. ex Conc. Prov Med. II.*

X.

Quicumque beneficium obtinuerint, multis se obligationibus obnoxios agnoscant. Nam præter Fidei professionem, de qua libro primo capite primo diximus, antequam ad beneficii possessionem deveniant, consuetum jusjurandum emittere debent coram Nobis, vel Vicario nostro generali. Præterea ad horarum canonicarum quotidianum pensum obstringuntur ii, qui beneficiis decorantur; aliter ante Judicis sententiam fructus beneficii restituere tenentur ex Leonis X. (3) et sancti Pii V. (4) sanctionibus, et ex damnata ab Alexandro VII. propositione (5). Quæ fructuum amissio ad illos etiam pertinet, qui pensionem ex bonis Ecclesiæ profectam percipiunt, si officium parvum B. M. Virginis, vel aliquam ejus partem omittant.

(3) *In Conc. Later. V.*

(4) *Constit.* Ex proximo.

(5) *Num. XX.*

X I.

Obligationes Missarum celebrandarum, vel aliæ quæcumque beneficiis adnexæ, omni accurata ratione sunt adimplendæ. Et quidem dum visitatio peragitur, vel Altarium, vel Ecclesiarum, quibus inhæreant, beneficiati iidem per se ipsos interesse teneantur, vel si legitimo impedimento prohibeantur, per suum procuratorem, ut de sua administratione rationem reddant (6): aliter pœnæ indicentur a Nobis, et ad fructuum etiam beneficii privationem, si opus erit, procedemus. Etsi vero beneficio nulla esset adjuncta Missarum celebrandarum obligatio; æquum tamen esset, aliquoties per

annum

(6) *Zerol. Prax. Epis. V.* Privatio. *Et S. C. C. 3. Octob. et 14. Nov. 1711.*

annum pro illis Missas celebrari, quorum pietate, et facultatibus beneficium erectum, vel dotatum, aut reditibus auctum sit: idque multo magis faciendum (1) die, qua memoria illius Sancti renovatur, in cujus nomine institutum beneficium est.

(1) S. C. Conc. 24. Martii 1657. apud Monacel. Tom. II. tit. XV. §. 28.

XII.

Beneficiati universi intra annum suscipiant Ordinem proprio beneficio respondentem: aliter enim Canonici privantur voce activa, et passiva in Capitulo, et dimidio distributionum, et diutius cunctando, etiam ipso beneficio, quod possident (2).

(2) Clem. Ut ii, de atat. et qualit., Trid. Sess. XXII. Cap. IV. etc.

XIII.

Qui beneficium sunt adepti, sub pœnis arbitrio nostro infligendis, intra mensem a die possessionis inventarium conficiant, pro ut juramento se obstrinxerunt in ipsa institutione, seu collatione, bonorum omnium sive mobilium, sive immobilium sui beneficii, cujus exemplar tradatur asservandum in Cancellaria nostra, juxta ea, quæ alibi sanximus: et aliud exemplar authentice conflatum in tabulario suæ Ecclesiæ collocetur.

XIV.

Sed illud cordi esse debet iis, qui beneficiis gaudent, præsertim pinguibus, ne Christi hæreditatem ad luxum, ad consanguineos locupletandos, ad apparanda splendide, magnificeque convivia, et ad profusos in mundi rebus sumptus traducant. Meminerint enim ea, quæ honestam sustentationem excedunt, in Ecclesiæ commodis, et in egenorum necessitatibus levandis impendi oportere, ut aperte Patrum, et Conciliorum voces testantur. *Conceditur ergo tibi*, ait divus Bernardus (3), *ut si bene deservis, de altario vivas; non autem ut de altario luxurieris, ut de altario superbias . . . denique quidquid præter necessarium victum, ac simplicem vestitum de altario retines, tuum non est, rapina est, sacrilegium est*. Et alio in loco pauperum quere-

(3) Epist. II. Edit. Mabil.

(1) *Tract. ad Henric. Senon. Cap. II.*

querelas in Clericos sumptuosos exponens, ait (1): *clamant nudi, clamant famelici, conqueruntur, et dicunt ... nostrum est, quod effunditis, nobis crudeliter subtrahitur, quod inaniter expenditis ... nostris necessitatibus detrahitur, quidquid accedit vanitatibus vestris.* Caveant igitur, ne quod benigne ab Ecclesia datur, in sui, et aliorum ruinam convertatur.

X V.

(2) *Amba Syn. nost. laud. ibi.*

(3) *Prima qua incip. In sublimi anno 1741. Et altera, qua incip. Ecclesiastica ministeria anno 1746.*

(4) *Vid. in Append. Num. V.*

At beneficiorum permutationes nec temere, nec levibus de causis, nec fœda cupiditate, sed legitima de causa, a Nobis semper adprobanda (2), fieri debent. In his autem cavenda semper, quæ vel minimum labem simoniacam sapiant. In resignatione autem beneficiorum amandandos, exscindendosque penitus volumus abusus, quos Benedictus XIV. Constitutionibus suis damnavit (3). Quamdiu tamen beneficium retinetur, gravis urget obligatio servandi ædificia quælibet ad Ecclesiam spectantia sarta, et tecta, sacram quoque suppellectilem integram, et prædia bene culta. Quod si prætermissum fuerit, et Beneficiario vivente Nobis innotuerit, impositis pœnis illum ad partes implendas suas cogemus, aut certe eodem defuncto ab hæredibus repetundas exigemus (4).

X V I.

Ceterum, quæ de honestate Clericorum supra diximus, et quæ de bonis Ecclesiæ capite sequenti dicemus, exequi omnia debent aliquo beneficio decorati, etsi insideret animo propositum superiores Ordines non suscipiendi.

CAPUT

CAPUT IX.

De Bonis Ecclesiasticis, et eorum Reditibus, et Juribus conservandis.

I.

DUo requirebat divus Bernardus (1) ab eo, qui bona Ecclesiæ administraret, ut prudens, et fidelis esset, quia *is, si fidelis non fuerit, fraudabit, si non fuerit prudens, fraudabitur*. Id nec sapientius, nec accomodatius dici potuit. Nam quum Ecclesiæ bona ex sacrorum Canonum, et Pontificum, et Conciliorum consensione sint pretia peccatorum, vota fidelium, patrimonium Christi, et pauperum, res Deo dicatæ, deposita pietatis, et Deo commendata, nisi prudenter, fideliterque custodiantur, facile dilabentur magna cum Christi injuria, Ecclesiæ contemptu, et pauperum detrimento. Idcirco non exiguam nostræ vigilantiæ partem reputamus, bona Ecclesiæ tueri, et conservare.

(1) *Lib. IV. de Considerat. Cap. VI.*

II.

In primis itaque intra bimestre a Synodi hujus publicatione computandum (2) universi Ecclesiarum, beneficiorum, confraternitatum, societatum, et locorum piorum possessores, et administratores, et rectores, inventarium conficiant bonorum omnium mobilium, et immobilium, et jurium quorumcumque, in quo adjungantur Notariorum nomina, appositis die, mense, et anno, quibus quæcumque bona stipulatione intercedente sunt acquisita, distincte enumeratis reditibus, censibus, canone, emphyteusi, expressis etiam omnibus, et singulis oneribus, nec prætermissis indulgentiis, et Sanctorum reliquiis. Si hoc decretum ad præstitutum tempus non fuerit executioni mandatum ab iis, ad quos pertinet, Nos eorumdem expensis per idoneos viros adim-

(2) *Synod. Jacob. Boncomp Lib. III. Cap. X. Et Hieronym. Column. P. III. Cap. VI.*

adimpleri faciemus, et reluctantes arbitrariis pœnis compescemus.

III.

Mandamus quoque Notariis quibuscumque tam Civitatis, quam Diœcesis sub excommunicationis pœna ipso facto incurrenda (1), nobisque reservata, ut intra mensem a die rogitus, vel aperitionis testamenti Cancellario nostro notitiam tradant tam legatorum, quam substitutionum quarumlibet ad Ecclesias, Oratoria, hospitalia, loca pia, Regularium cœnobia, Sanctimonialium monasteria, vel Altaria pertinentium. Sed nemo audeat absque facultate nostra, nisi velit incidere in pœnam refectionis damnorum, et in alias arbitrarias, acceptare hæreditates, donationes, seu legata, quæ Ecclesiis, locisque piis fiant, si onus aliquod adjunctum habeant.

(1) *Synod. Jacob. Boncomp. ibid.*

IV.

Noverint autem universi Ecclesiarum, beneficiorum, ac locorum piorum rectores, possessores, et administratores sub gravissimi anathematis pœna vetitum esse, bona quæcumque ecclesiastica, tam immobilia, quam mobilia, si fuerint pretiosa (2), alienare, distrahere, hypothecis obstringere, nisi interjecta apostolica facultate. Sancta etiam Tridentina Synodus (3), juribus Ecclesiæ vindicandis intenta excommunicationi Pontifici reservatæ supponit eos omnes, et ipsorum fautores, qui Ecclesiæ bona, et jurisdictiones, census, ac jura in proprios usus convertere, et usurpare præsumpserint.

(2) *Ex Extravagant.* Ambitiosæ.
(3) *Sess. XXII. Cap. XI. de Reform.*

V.

Alienationes igitur quorumcumque bonorum (4), seu jurium ecclesiasticorum, permutationes, et emphyteuses privata auctoritate factas, ipso facto nullas, et irritas declaramus. Et licet in contractu ineundo Sedis apostolicæ beneplacitum reservatum fuisset, claudicaret tamen, nec executioni mandari, nec tradi possessio posset,

(4) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

posset, nisi beneplacito vere obtento (1). Locationes quoque, quæ triennium excedant, reprobamus, nisi sint modici valoris, et ex facultate nostra, quæ factæ non sint ad normam Extravag. *Ambitiosæ*. Minus etiam probatas esse volumus locationes (2), quæ fiant ad modicum tempus, nisi præcesserit edictum publice affixum, antequam ineantur, et nisi præstita idonea fideijussione celebrentur. Rejicimus præterea (3) locationes anticipatæ solutionis, in successorum præjudicium, sicut et venditiones fructuum adhuc pendentium. Vetitum insuper est, de Ecclesiæ bonis transigere, illis servitutem aliquam imponere, aut ejus res mobiles oppignorare (4). Denique hæc bona vetamus iis locari, qui ære veteri contracto cum Ecclesia, se ab eo nondum liberarunt.

(1) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

(2) *Synod. ead. ibi.*

(3) *Synod. Trid. Sess. XXV. Cap. XI. Et Syn. Jacob. Boncomp. ibi.*

(4) *Bened. XIV. Not. II. Vol. IV.*

V I.

Sed et recordentur beneficiati esse quoddam genus vetitæ alienationis unico actu confectæ, annuos reditus beneficiorum, quos, donec viverent, percipere possent, alteri cedere, et vendere, accepta pecunia ad eam summam, et quantitatem, quam ipsi habita ratione ætatis, et corporis valetudinis, durante vita, verisimiliter consequi potuissent. Nam Benedictus XIV. (5) hosce contractus vel in vitam, vel ad longum tempus initos, nedum cassos, irritosque declaravit; sed et excommunicatione confossos.

(5) *Constit.* Universalis Ecclesiæ cura 1741.

V I I.

Beneficiati, et quicumque bona ecclesiastica permutare, vel ad longum tempus alicui concedere, aut alio quovis modo alienare sine debitis conditionibus, et facultatibus, et non præmissa Cancellario nostro notitia, antequam deveniant ad instrumenti stipulationem, præter penas jam latas contra male alienantes, (6) multæ subjaceant scutorum vigintiquinque. Permutatione autem legitime facta, instrumentum novi contractus Cancellario nostro tradatur, quod in tabulario asservabitur.

(6) *Synod. ead. ibi.*

VIII.

(1) *Synod. Jacob. Bon-comp. ibid. Et Hieron. Colum. ibi.*

(2) Vigilanti providentiæ 1743. et Inter multa 1749.

(3) *Append. Num. VI.*

Iidem Beneficiati abſtineant ab innovanda emphyteusi bonorum Eccleſiæ (1) abſque novo apoſtolicæ Sedis beneplacito, niſi a tempore immemorabili abſque eo locari conſueverint, et ſi quæ reciderint ad Eccleſiam, et de Menſa fuerint facta, nulli alteri licebit in emphyteusim concedere abſque dicto beneplacito, et quantum fieri poterit, retineantur pro Menſa. Sed circa eccleſiaſticas emphyteuſes habendæ præ oculis ſunt, et accurate diſpiciendæ Conſtitutiones (2) Benedicti XIV. hac de re editæ. Quæ autem Nobis ſpecialis facultas ſit facta circa emphyteuſes, aliaſque alienationes beneficiorum ſecularium patet ex Brevi ejuſdem Pontificis ad Prædeceſſorem noſtrum Vincentium Card. Malvetium, quod in Appendice (3) apponetur.

IX.

(4) *Ambr. Syn. noſt. laud. ibi.*

(5) *Synod. Jacob. Bon-comp. ibi.*

(6) *Synod. ead. ibi.*

Ut declinetur omnis ſuſpicio fraudis, et doli (4), nullus Beneficiatus locationes, aut alios contractus ineat de bonis Eccleſiæ cum Patronis, multoque minus cum reſignantibus beneficia. Nec piorum locorum adminiſtratores (5) admittantur ad locationes bonorum ad ipſa pia loca pertinentium. Satius etiam eſſet (6) bona Eccleſiæ non iis laicis conducenda tradere, quorum bona iis Eccleſiæ ſint finitima, ne temporis tractu confinia implicentur; ſi tamen juſtis de cauſis conductio iiſdem tradatur, curetur, ut legitimi fines graphice exarati ſanciantur, atque, ut dicitur, *planta* prius conficiatur.

X.

(7) *Synod. Jacob. Bon-comp. ibid.*

Rectores Eccleſiarum, et beneficiorum (7) pecuniam in fructus collocandam nullo modo apud ſe retineant, multoque minus in rem ſuam quidquam diſtrahant; ſed deponant ſuper ædem ſacram, et interim indagare pergant diligenter, qui in bonis ſtabilibus, et fructiferis, et tutis, vel in perpetuis cenſibus, vel in locis Montium minime vacabilibus eamdem collocent.

Si do-

Si dolo, vel culpa quidquam peccaverint, præter reatum culpæ animadversionem nostram non effugient, et de damno Ecclesiæ illato tenebuntur.

X I.

Quoties vero beneficiatis, piisque locis facultas detur rem immobilem alienandi, aut æris alieni contrahendi injuncto onere quotannis certam pecuniæ summam deponendi, vel intra certum temporis spatium æs alienum dissolvendi, sub pœnis contra male alienantes decretis, ii, ad quos spectat, impositam conditionem adamussim impleant (1): et quotannis de facto deposito documentum afferatur. Si non possint stato tempore conditiones implere, prorogationem tempestive postulent, ne in pœnas canonicas incidant.

(1) S. C. Concilii anno 1657.

X I I.

Id ipsum administratoribus, et conservatoribus locorum piorum (2), et confraternitatum, et societatum indicimus: idque ulterius ab eis exigimus, ut opportunam nacti occasionem pecuniam collocandi, eam proponere teneantur in generali, vel particulari congregatione a toto Corpore specialiter deputata. Deinde si rebus bene ponderatis, datisque secreto suffragiis, tres ex quatuor partibus rogatorum annuerint, res conficiatur. Tum rectores hos Ecclesiarum, ac beneficiorum, et confraternitates, et societates, ac administratores, et conservatores hujusmodi locorum piorum ad notitiam rei gestæ Cancellario nostro authentice exaratam intra mensem suppeditandam, et in tabulario nostro asservandam, obstrictos volumus. Huic decreto non obtemperantes, ultra damnorum refectionem arbitrio nostro multabuntur (3). Atque hoc in loco quoscumque locorum piorum administratores admonitos volumus, et mandamus, ne notabiles, insignesque expensas in ædificiis extruendis faciant; quemadmodum ut decerneremus sacra Congregatio (4) mandavit; sive in aliis quibuscumque rebus, non accepto nostro consensu.

(2) Synod. ead. ibi.

(3) Synod. Jacob. Boncomp. ibi.

(4) S. C. Episc. 7. April. 1786. et nostra Notif. Vid. in Append. Num. VII.

XIII.

X I I I.

Quia vero Moniales (1) ob rerum mundanarum imperitiam, rebus hisce gerendis minus per se idoneæ sunt, ideo de nullo contractu deliberent, nisi interposita illorum probatorum virorum opera, qui earumdem negotiis dirigendis sunt destinati; exemplum autem instrumenti a Vicario nostro, et a Sindico Mensæ probari debet.

(1) *Synod. ead. ibi.*

X I V.

In erectione cujusvis beneficii sive liberæ collationis, sive juris Patronatus, præsentatus minime instituatur, nec beneficiato (2) possessio novi beneficii detur, nisi prius Cancellario traditum fuerit instrumentum authenticum bonorum pro dotatione beneficii, adjectis eorum confiniis, juribus, ac ceteris qualitatibus; idemque Cancellarius in calce mandati subscribat, bona omnia cum suis juribus in Archivo fuisse descripta: quæ ipse gratis expediet, secus ab officio statim suspendetur, et pœna viginti aureorum multabitur (3).

(2) *Synod. Hieronym. Column. P. III. Cap. VI.*

(3) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

X V.

Etiam ii, qui titulo patrimonii ordinantur, antequam Ordines sacros suscipiant, tradant Archivo authentice descripta bona patrimonium constituentia (4), et Notarius de more ad calcem litterarum, seu requisitorum testetur eam notitiam authenticam fuisse Archivo consignatam. Neque ordinandi ad examen, et ad Ordines admittentur, si ea testificatio desideretur. Sit autem omnino vetitum fructus patrimonii ad vitam, vel ad longum tempus vendere, et cedere alteri, quemadmodum de beneficii fructibus est dictum ex Constitutione Benedicti XIV.

(4) *Amba Syn. nost. laud. ibid.*

X V I.

Vix dici potest, quot damna inferantur Ecclesiæ bonis, et juribus ex incuria, ignaviaque beneficiatorum, et administratorum locorum piorum. Præcipimus ergo (5) sub interminatione divini judicii, ne ipsorum negli-

(5) *Synod. Jacob. Boncomp. ibid.*

negligentia jura, et bona Ecclesiæ lædantur, ne inculta prædia dilabantur, ne ædificia deterantur: idcirco ad loca beneficiorum aliquando se conferant, adscitisque viris peritis, videant an bene omnia se habeant. Enitantur etiam, ut alienata vindicentur, periculo obnoxia communiantur, possessa augeantur, deperdita, judicio etiam interposito, si opus sit, recuperentur, debitoresque, adhibitis juris, et facti remediis ut solvendo sint, adigantur. Meminisse debent, Ecclesiæ bona, quasi fidei suæ esse commissa, seque personam Ecclesiæ gerere. Idcirco, quæ ipsorum culpa Ecclesiæ obvenerint damna, et quæ utilitates non derivaverint, ære suo compensare debebunt.

XVII.

Nemini liceat arbores bonorum ecclesiasticorum incidere, quacumque ex causa, neque sub utilitatis Ecclesiæ colore, non obtenta a Nobis, vel a Vicario nostro facultate, nec ea obtenta numero plures succidere, quam permissum fuerit; alioquin pœna suspensionis ab officio, et beneficio (1) ad beneplacitum nostrum punietur, et ad damna compensanda adigetur. Succisis arboribus, aliæ pro opportunitate substituantur. Hac tamen lege non continentur arbores, et sylvæ cæduæ, quæ inter fructus prædiorum computantur.

(1) *Amba Syn. nost. laud. ibi.*

XVIII.

Si Ecclesiæ, vel Canonicæ male materiatæ, et ruinosæ sinr, ad Vicarium nostrum res deferatur, qui eos ad refectionem excitabit, quos vel de jure, vel de consuetudine huic oneri obnoxios noverit (2).

(2) *Amba Syn. nost. laud. ibi.*

XIX.

Quicumque ad loca pia administranda deliguntur, præstito de fideliter suo munere gerendo juramento (3), intelligant, se veluti Ecclesiæ, et pauperum tutores esse constitutos, nec posse de illorum bonis ad arbitrium disponere, nec sibi ullam partem vindicare, vel ad alios usus traducere, quam piæ fundatorum, et largitorum volun-

(3) Ex *Clementina* de religiosis domibus *Cap.* Quia contingit.

voluntates decreverint, alioquin non custodes bonorum Ecclesiæ, sed direptores, et sacrilegi erunt existimandi, et restitutioni faciendæ erunt obnoxii. Quare singulis annis suæ administrationis rationem reddere teneantur Ordinario, vel cum Ordinario aliis ad id deputatis: neque ultra triennium uni, eidemque personæ administratio hujusmodi committatur juxta Synodi Tridentinæ præscriptum (1), nisi aliter in fundatione cautum reperiatur.

(1) *Sess. XXV. Cap. VIII. de Reform.*

CAPUT X.

De Oblationibus.

I.

OBlationes in Ecclesia factæ adeo antiquæ sunt, ut Apostolorum ætatem agnoscant. Sanctus enim Paullus (2) non semel eas commemorat, ideoque ex tam præclara origine profectæ, et satæ, religiose retinendæ sunt. Quumque, ipso Apostolo docente (3), quæcumque ad misericordiæ fomentum erogantur, hilari promptoque animo sint conferenda, multo magis, quæ Deo ipsi in Ecclesia donantur hilariter, libenterque sunt tribuenda. Quapropter in iis Ecclesiis parochialibus (4), in quibus usus invaluit harum oblationum, prætermitti non debent; sed, dum Missa parochialis dicitur, sit, qui circumeat, et eleemosynas cogat, idque ab offertorio usque ad præfationem, quo tempore omnis conquisitio cesset, ne potiori Sacrificii parti evagationis occasio detur. At ea sola oblatio dicto tempore conquiratur, quæ ad sanctissimi Sacramenti decorem, et cultum attinet, quæque ex veteri consuetudine cum Sacrificio aliquam conjunctionem habet. Nam reliquæ oblationes ad valvas tantum Ecclesiæ corrogari debent.

(2) *I. ad Corinth. Cap. XVI.*

(3) *Ad Rom. XII. v. 8. Et II. ad Cor. IX. v. 7.*

(4) *Synod. Jacob. Boncomp. Lib. III. Cap. II. Et Hieron. Colum. P. II. Cap. XIII.*

II.

I I.

Ecclesiis non parochialibus, seu Oratoriis publicis oblationes non competunt (1). Si autem consuetudo legitime inducta id dederit, factæ oblationes includantur capsulæ duplici clave obseratæ, et una penes Parochum, altera penes Capellanum sit, ut in sacra Visitatione statutum est. Nefas autem erit Capellano, vel alteri Sacerdoti ibidem Sacrum facienti, easdem sibi vindicare; sed in iis operibus impendantur, propter quæ dari consueverunt.. Si vero nulla ibi sit societas, nullum pium opus, quod publicæ utilitati deserviat (2), cedant hæ oblationes vel Parocho, in cujus Parochia Oratorium existat, vel Nobis declarandum reservamus, in quos pios usus converti debeant.

(1) *Amba Synod. nost. ibid.*

(2) *Amba Synod. ibid.*

I I I.

Ut effræni cupiditati obsistamus, omnino irrita pacta decernimus, et damnamus (3), quæ de dividendis oblationibus, aut incertis, et futuris locandis ineantur, et ipso facto interdicto ab ingressu Ecclesiæ ad sex menses obnoxium volumus Parochum, ultra viginti quinque aureorum multam, qui has locationes iniverit: et interdicti tempore alius substituetur, qui munera parochialia gerat; alios vero conducentes, aut quomodolibet paciscentes de futuris oblationibus, eadem pœna constringimus.

(3) *Amba Synod. nost. ibid.*

I V.

Facultate nostra, vel sacræ Congregationis non concessa, vetitum sit vendi, oppignari, aut destrui tabellas, figuras, seu effigies votivas, præsertim aureas, argenteas (4) aliasque res pretiosas oblatas, quæ vulgo *Vota* nuncupantur.

(4) *Bened. XIV. Not. II. Vol. IV.*

Digitized by Google

CAPUT XI.

De Funeribus, et Sepulturis.

I.

CUjusdam pietatis affectus erga defunctos adeo humanis cordibus insitus, infixusque est, ut etiam Gentiles, qui spem non habebant, eo pleni essent, suisque mortuis justa persolvere, solemniterque parentare consueverint. *Et si hæc faciunt*, ait divus Augustinus (1) *qui carnis resurrectionem non credunt, quanto magis debent facere, qui credunt, ut corpori mortuo, sed tamen resurrecturo, et in æternitate mansuro impensum ejusmodi officium sit etiam quodammodo ejusdem fidei testimonium?* Nos equidem fide illustrati in ipsis defunctorum corporibus, licet sensu carentibus, religiosum quoddam, et præclarum spectamus, et reverentia dignum, non solum in futuram intendentes resurrectionis gloriam, qua fore decoranda scimus; sed etiam, quia virtutum instrumenta fuisse intelligimus. *Non contemnenda*, ait idem divus Augustinus (2), *et abjicienda sunt corpora defunctorum, maximeque justorum, ac fidelium, quibus, tamquam organis, et vasis ad omnia bona opera sancte usus est Spiritus Sanctus.* Neque ad inanem quamdam ostentationem, vacuamque pompam hæc gerimus; sed quæ pro mortuis impenditur cura, in eorumdem animarum utilitatem fit, ut citius expiatæ in æternæ beatitudinis sinu conquiescant. Quum enim discernere nequeamus, qui ad salutis æternæ portum appulerint, et qui peccatis deturbati, et dejecti pervenire ad illum non potuerint, pro omnibus preces funduntur, et funeris justa solvuntur; quippe irreligiosum est, ut ait divus Ambrosius (3), *diffidere potius, quam sperare de meritis defunctorum, et pœnæ addictos, quam immortalitati debitos, quos dilexeris, æstimare.* Et alia ex parte, ut ait divus Augusti-

(1) *Lib.* de cura pro Mortuis Cap. XVIII.

(2) *Ibid.* Cap. III.

(3) *Lib. II.* de excessu Satyri §. 8.

gustinus (1), *melius supererunt ista eis, quibus nec obsunt, nec prosunt, quam eis deerunt, quibus prosunt.* Tota itaque supremi diei celebritas est humanitatis affectio, charitatis documentum, fidei, et religionis indicium, modo intra certos fines, modumque contineatur.

(1) *Lib. cit. Cap. XVIII.*

I I.

Quæ igitur ex Ecclesiæ præscripto, et ex Prædecessoribus nostris servanda accepimus in mortuorum funeribus, ea Nos omni accurata ratione adimpleri mandamus. Parochus (2) cognita alicujus ex suis morte, campanæ sonum edi curet, lugubrem quidem, si adultus fuerit, festivum, si parvulus. Ante solis ortum cadaver ne efferatur, nec diu post occasum. Et Parochus cum Clero a parochiali Ecclesia ad defuncti domum procedat, Clero quidem superpelliceo induto cum bireto, et Parocho præterea cum stola ad normam Ritualis romani.

(2) *Synod. Jacob. Boncomp. Lib. III. Cap. XII. Et Hieronym. Colum. P. II. Cap. XIV.*

I I I.

Oborta aliqua controversia de impensis in funere alicujus defuncti faciendis, si sedate, et tranquille transigi res non possit, omni contentione dimissa, Parochus conveniat Vicarium nostrum generalem (3), qui ad justitiæ, et æquitatis, receptæque consuetudinis normam sententiam dicet; si moræ locus non sit, sepultura non retardetur, sed decenti peracto funere, Vicarium ipsum conveniat, qui decernet, quorum intersit, et qui impensas facere debeant.

(3) *Synod. Jacob. Boncomp. ibid.*

I V.

Meminerint Parochi, se omnium quidem sibi creditorum, sed speciali modo pauperum patres esse, sibi ab Ecclesia, et a Christo singulari affectu commendatorum. Meminerint et illius pauperis Lazari (4), qui licet tot miseriis, et morbis esset conflictatus, ut canibus ludibrio esset, et omnibus despectui; angelorum tamen obsequium, et ministerium, quando decessit,

(4) *Lucæ XVI.*

meruit, qui eum in sinu Abrahæ doportaverunt, æternis coronis honestandum. Pauperibus ergo in Christo morientibus Angeli præsto sunt, atque adeo iis detrectare non debent Sacerdotes ministerium, quod Angeli ipsi ambitioso famulatu præstare dignantur. Quamobrem, dum pauper effertur, cui nihil, aut ita parum supersit, ut propriis impensis humari non possit, gratis omnino sepeliatur (1). Dum effertur adsit Parochus, vel alius Sacerdos, et duo saltem lumina, quæ suo sumptu Parochus, vel Ecclesia, vel pia societas præstabunt (2). Nec pœnas evadet Parochus, arbitrio nostro latas, si præ socordia, fastidioque permiserit usque ad Ecclesiam pauperis cadaver ab ejus consangnineis deferri, et nullis recitatis precibus, nec campanæ signo dato, perinde ac si brutum animal esset, tumulari. Quinimo curet (3), ut unum saltem pro eo Sacrificium offeratur: nec prætermittat pro suis defunctis precationes fundere, hortarique plebem suam ad opem ferendam defunctis, præsertim Parochiæ. Si dubium existat (4) de paupertate defuncti, sepultura ne retardetur, et ubi constiterit per simulatam paupertatem debita solutione fraudatum fuisse Parochum, ad ejus instantiam summarie procedemus contra hæredes defuncti.

(1) S. Congreg Episc. 5. Maii 1617. Et ambæ Syn. nost. ibi.

(2) Bened. XIV. Not. XVI. Vol. II.

(3) Notif. cit.

(4) Synod. Jacob. Boncamp. ibi.

V.

Neganda est sacri funeris pompa, et ecclesiastica sepultura non solum Paganis, Judæis, et omnibus Infidelibus (5), Hæreticis, et eorum fautoribus, et publice excommunicatis majori excommunicatione, et nominatim interdictis; sed publicis etiam peccatoribus, qui sine pœnitentia perierunt, et iis, de quibus publice constat semel in anno non suscepisse Sacramenta confessionis, et communionis in Paschate, et absque ullo signo contritionis obiisse: et iis demum, quos ex non dubiis argumentis publice constat in lethali culpa excessisse. Infantibus quoque mortuis absque Baptismo non conceditur, nisi adhuc in utero matris delitescerent. At in duello

(5) Rit. Rom. de Exequiis §. Quib. dari non debet.

duello pereuntibus, non solum ob criminis atrocitatem sepulturæ ecclesiasticæ honor eripitur, si in ipso conflictu diem supremum obeant; sed etiam, si extra conflictus locum, accepto ibi vulnere decesserint, licet ante mortem non incerta dederint pœnitentiæ signa, atque a peccatis, et a censuris absolutionem obtinuerint, sicut Benedictus XIV. præcepit (1).

(1) *Constit.* Detestabilem 1752.

V I.

In sacri funeris agmine conflando certus ordo servandus est. Regularibus, aut exemptis (2) nullo modo liceat efferre cadavera, non præsente Parocho, aut de ejus consensu, aliter emolumentis fraudabuntur, et arbitrariis pœnis supponentur. Regulares quoque, et quicumque Sacerdotes adsciti, et clerici, et confratres ad cadaveris associationem vocati, ad parochialem Ecclesiam conveniant, deinde ad domum defuncti procedant cum Parocho: ubi accensis luminibus, sacrum agmen instituatur, præcedentibus laicorum confraternitatibus, tum sequatur Clerus regularis, et secularis, binique omnes procedant, prælata Cruce, devote psalmos decantantes, Parocho præcedente feretrum cum luminibus. Inde sequantur alii funus comitantes, et pro defuncto Deum rite deprecantes, donec ad Ecclesiam pervenerint sepulturæ destinatam.

(2) *S. Congr. Episc.* 12. *Jan.* 1604. *Et ambæ Syn. nost. ibid.*

V I I.

Ecclesia porro sepulturæ esse debet parochialis, nisi, qui obiit, habeat gentilitia, et majorum sepulchra, vel nisi ante obitum alium sepulturæ locum delegerit, vel alia de causa alio in loco humari debeat. Est patri facultas eligendi pro filiis impuberibus sepulturam, modo electio fiat, antequam decedant. Uxor in sepulchro viri sui tumulanda est: si pluribus nupsit, in eo viri, cui ultimo nupsit. Noverint autem regulares, et seculares Clerici (3) cujuscumque status, et conditionis existant, sibi vetitum esse, et gravibus etiam indictis pœnis quempiam inducere ad eligendam

(3) *Cap. A*nimarum periculis *de Sepult. in* 6.

in suis

Digitized by Google

in suis Ecclesiis sepulturam, vel ad jam electam, ultra non immutandam voto, seu jurejurando, vel fide interposita. Nec adhibenda erit fides asserenti a defuncto alicujus sepulturæ electionem factam fuisse, nisi testibus confirmetur. Volumus etiam, minime licere (1) cuicumque rectori, seu præsidi Ecclesiæ jus sepulturæ alicui familiæ concedere, Nobis inconsultis, secus interdicti pœna multabitur.

(1) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

VIII.

Porro in Diœcesi, si ob viarum incommoditatem, vel longinquitatem consuetum funus duci non possit (2), plaustro, vel alio modo loculus invehatur ad certum locum, ab Ecclesia non valde distantem, et ibi prælata Cruce, sacrum agmen instituatur.

(2) *Amba Synod. nost. laud. ibi.*

IX.

Quum in associandis ad Ecclesiam defunctis plures controversiæ enasci soleant, eæ vel ex receptis, laudatisque consuetudinibus dirimi debent, vel ex latis a legitima potestate definitionibus. Si civis in villam divertat (3), et ibi supremum diem obeat, quotiescumque sepulturam elegerit, mos ei geratur, secus ad sepulchrum majorum suorum, si habeat, transferatur; si non habeat, modo commode fieri possit, ad urbanam Parochiam devehatur: modo tamen ejus villæ distantia tres mille passus non excedat. At majori intervallo dato, ad ruralem Parochiam spectabit, nec urbanus Parochus quidquam sibi vindicare poterit. Eademque ratione decernatur, si quis ex agro in urbem demigraverit, in eaque decesserit. Si autem contingat casus, ut ex agro in urbem, vel ex urbe in agrum comportandum cadaver sit, loculus non plaustro, nisi aliter necessitas suadeat, imponendus est; sed prælata Cruce, et comitantibus Parocho Ecclesiæ, in qua defunctus decessit, et altero Ecclesiæ, ad quam defertur, et duobus aliis Sacerdotibus psalmos simul recitantibus, exportatio fiat. Officii autem erit verbum facere ad

(3) *Bened. XIV. Not. XVII. Vol. V.*

eos Pa-

Digitized by Google

eos Parochos, in quorum ditione peragratio habenda est. Quod si qui morosi fuerint, nostra auctoritate confecta res erit. Sed de funereis juribus, et functionibus observentur, quæ in nostra Institutione de Cadaverum sepulturis in calce Synodi apponenda (1) juxta receptas, probatasque consuetudines, et statuta Prædecessorum nostrorum Benedicti XIV., et Vincentii Card. Malvetii late exposuimus.

(1) *Vid. in Append. Num. VIII.*

X.

Cadavera antequam efferantur, temere ne dissecentur; sed decursis ab obitu viginti quatuor, aut etiam triginta horis, si repentina morte defunctus obierit, et iis annuentibus, ad quos pertinet. Quando vero cadavera deposcantur (2) pro anatomes lectionibus habendis, noster, vel Vicarii nostri consensus exquiratur, qui provide constituemus, quid agendum sit.

(2) *Bened. XIV. Not. XXIII. Vol. III.*

X I.

Defuncti corpus, servatis omnibus verecundiæ legibus curari debet; decentique habitu induendum est. Clerici, et Sacerdotes ad rationem in Rituali romano præscriptam; laici vero, si alicui sodalitio nomen dederunt, et professionem emiserunt, ejusdem habitu decorentur. Etsi vero permittamus laicis defunctis (3), ut aliquo regulari habitu vestiantur; districte tamen prohibemus, ne ad similitudinem alicujus Sancti conformentur.

(3) *Bened. XIV. Not. XVI. Vol. II.*

X I I.

Inlato in Ecclesiam cadavere, exequiæ rite persolvantur. Si præsente cadavere cantanda sit Missa, id officii peraget Parochus, nec sine ministris. Exequiis absolutis, sepulturæ mandandum cadaver; sed cavendum, ne id festinantius, quam par sit, fiat. Qui violento, repentinoque morbo ciciderunt, tumulo ne dentur ante horas triginta (4), aut etiam quadraginta, si ita a peritis judicetur; nisi ex putredine, aliisque indiciis certissime secuta mors deprehendatur. Eadem cautio ad-

(4) *Synod. Boncomp. loc. cit.*

tio adhibenda mulieribus in partu decumbentibus, et iis, qui in aquis præfocati sunt. Dum ii, qui ex acceptis vulneribus, vel ex subito morbo extincti sunt, a forensi ministerio explorantur, secreto, quoad fieri potest, et ad modestiæ leges, et numquam in loco immuni exploratio peragatur, eaque absoluta, omnino cooperiantur, nec sine facultate nostra de loco sacro extrahi possint, sicut nec cadavera sepulchro condita exhumari (1).

(1) *Synod. Hieronym. Column. loc. cit.*

X I I I.

Si ob insigne alicujus defuncti meritum, de ejusdem laudibus oratio habenda est, Nobis inconsultis id ne fiat, neque etiam in Regularium Ecclesiis (2). Neque quidquam exaggeratius, aut a veritate alienum, aut singularem sanctitatem redolens proferatur; oratio vero ipsa prius Nobis exhibenda est (3).

(2) *Amba Syn. nost. laud. ibi.*

(3) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

X I V.

At quod attinet ad sepulchra, optandum sane esset, ut omnes Ecclesiæ Cœmeterium haberent, in quo sub dio mortuorum corpora conderentur, quemadmodum ex veteri disciplina, institutoque fiebat. Tunc enim et aeris salubritati, et Ecclesiæ munditiæ, et decori consultius esset. Sed quia immutata disciplina, locum in Ecclesiis defunctorum corpora jamdiu obtinent, curandum est, ne quidquam loco sancto minus consentaneum obveniat. Absque concessione nostra nova sepulchra ne condantur, neque fieri patiemur, nisi sepulchri aditus tribus cubitis a suppedaneo Altaris, vulgo *Pradella*, distet (4). Si qua sepulchra sub Altari haberentur, ossibus prius erutis, omnino obstruantur. Sint autem infra terram bene defossa sepulchra, parietibus munita, et juncta fornicibus. Sed illud optamus maxime, immo et mandamus, ut sepulchrorum ora duplici obstruantur lapide, et illorum præsertim, in quibus frequenter cadavera infodiuntur, ne graveolentia sacram Ædem inficiat. Distent hi lapides inter se aliquan-

(4) *Amba Synod. nost. laud. ibi.*

aliquantulum; inferior vero lapis, statim ac cadaver inlatum est, diligentissime cœmento obturetur.

XV.

Lapidibus, qui sepulchrorum operculis insident, nullæ insculpantur sacræ imagines, ne incedentium pedibus conculcentur. In Ecclesiis Monialium ne fodiantur sepulchra pro laicis (1), nisi petita a Sacra Congregatione Concilii facultate, modo Ecclesiæ Parochiales non sint. In Ecclesiis autem sepulturæ destinatis quatuor sint separata sepulchra: Sacerdotum, et Clericorum unum: alterum puerorum baptizatorum ante usum rationis decedentium: tertium pro maribus, quartum pro fœminis. Hæ autem Ecclesiæ habeant parvum aliquod cœmeterium, in quod ossa e sepulchris eruta inferantur, sitque muro vallatum, et valvis clave occlusis, et clavem apud se habeat Parochus. In hisce cœmeteriis, sicut et in aliis, quæ in Diœcesi habentur, omnia indecora caveantur: vepres, et spinæ revellantur, sitque in medio erecta Crux. Omnino autem sine facultate nostra sepulchra defunctorum ossibus ne expurgentur.

XVI.

Sed demum æquum est, sacrisque Canonum sanctionibus consentaneum, ut consuetæ oblationes Parocho persolvantur ab hæredibus defunctorum; idque etiamsi in alia Ecclesia exequiæ fiant, ibique cadavera sepeliantur. Hæc autem canonica portio non ad arbitrium fingenda; sed ex legitima, acceptaque consuetudine repetenda est. Quæ tamen non ita pensiculate, et scrupulose exigenda a Parocho est, ut avaritiæ, turpisque quæstus suspicionem præbeat: nec (2) ullum judicium in hujusmodi causis intentetur umquam; sed, ut supra dictum est, res ad Nos, vel Vicarium nostrum deferatur, ut *veritate cognita* (3) *compescantur*, *qui malitiose nituntur laudabilem consuetudinem immutare*.

(1) *Ex Decret. Congreg. Conc.* 28. *Novemb.* 1711. *et aliis.*

(2) *Notif. cit. XVII. Vol. V. ex* Cap. Non satis, *et* Cap. Cum in Ecclesia *de Simon.*

(3) Cap. Ad Apostolicam 42. *eod. tit.*

CONSTITUTIONUM SYNODALIUM LIBER QUARTUS.

CAPUT I.

De Chori Disciplina, et de Cæremoniarum Præfecto.

I.

NOstra hæc Ecclesia, quasi sponsa varietate circumdata nulla non habet religionis, et pietatis ornamenta, in quibus insignem locum obtinent Collegia, seu Capitula ex Canonicis conflata, a majoribus nostris instituta; et processu temporis aucta, et nobilitata. Nam præter Metropolitanæ Capitulum duo habet alia in Collegiatis Ecclesiis constituta, et alia tria in tribus Collegiatis Diœcesis recensentur, ut qui iis adscripti sunt, tamquam excubiæ ad Urbis, et Diœcesis custodiam appositæ, tota die non cessent laudare nomen Domini. Præstantissimum sane opus, quod nulla satis digna cumulari commendatione potest, ut se tamquam conciliatores inter Deum, et homines interponant, eumque benevolum, et misericordem efficiant. Meminerint ergo illi omnes, qui ad tantum munus se se applicuerunt, debere se omnium virtutum præsidio munitos, et septos præbere, sicut ceteris honore antecellunt: et quæcumque de honestate Clericorum sunt dicta, ipsos præcipue contingere, et ab ipsis veluti a fulgidis quibusdam luminaribus ecclesiasticæ vi-

cæ vi-

cæ vitæ rationem repetendam eſſe, et eximia ſanctitatis exempla haurienda, ut dignitas plus ipſorum virtutibus illuſtrata videatur, quam ii ipſi a dignitate honeſtentur. Canonici, ſi de iis, qui Metropolitanæ noſtræ adſcripti ſunt, loquamur, hoc honore decorantur, ut e muneris ſui prærogativa conſiliarii noſtri (1), et Eccleſiæ Senatus ſint dicti (2). Quos proinde Tridentina Synodus adhortans (3) ad abſolutam morum diſciplinam, ait: *veſtitu decenti tam in Eccleſia, quam extra aſſidue utantur: ab illicitis venationibus, aucupiis, choreis, tabernis, luſibusque abſtineant, atque ea morum integritate polleant, ut merito Eccleſiæ Senatus dici poſſint*. Ad quem honorem propius accedunt ceteri aliarum Eccleſiarum Canonici, a quibus eadem laudatiſſima vitæ ratio requiritur, ſi honori ſuo velificari velint. At ea habemus de omnibus, et de ſingulis documenta, ut nonniſi optima ab ipſis expectare debeamus, magnam Nobis allatura lætitiam.

(1) *Bened. XIV. Lib. XIII. de Syn. Diœceſ. Cap. I. §. 5.*
(2) *Synod. Trident. Seſſ. XXIV. Cap. XII. de Reform.*
(3) *Ibidem.*

II.

Equidem Canonici, et Manſionarii, ceterique choro addicti, facilius virtutes omnes comites, et miniſtras habebunt, ſi, quod præcipuum ſui muneris eſt, Dei ſcilicet laudes decantare, omni devotionis affectu, ſummaque diligentia proſequantur. Deo enim laudes devote perſolvere bona innumerabilia conciliat, ut docet divus Joannes Chryſoſtomus (4), dicens: *mentem enim a terra abducit, animumque erigit, et in altum evehit, levemque, et ſublimem efficit*. Et divus Baſilius Magnus ait (5): *pſalmus tranquillitas eſt animarum, pacis arbiter, tumultuoſas, turbulentaſque cogitationes compeſcit..... bonorum maximum charitatem conciliat..... pſalmus incipientibus initium eſt, incrementum proficientibus, perfectis firmamentum*. Tanta igitur affluent Dei laudes in Eccleſia concinentes bonorum ſpiritualium abundantia, modo in tam religioſa actione fervoris, et pietatis ignis exardeſcat. Quod

(4) *In Pſal. CXLVI.*
(5) *In Pſal. I.*

 quum

(1) Vid. in Append. Num. II. Lib. II. quum in epistola nostra pastorali (1) inculcatum fuerit, hic quoque admonere non prætermittimus.

III.

Parum enim prodesset, voce bene composita, et exercitata conclamare; corde vero arido, et mundanis affectionibus implicitò, et obruto a Deo longe abesse, atque in solo vocis strepitu rem totam collocare. Dolebat divus Bernardus (2) de iis, qui in Angelorum conspectu versantes desidiose psallerent: *vereor*, ait, *ne Angeli vestram desidiam quandoque abominantes cum indignatione recedant, et incipiat unusquisque vestrum sero cum gemitu dicere Deo* (3): *longe fecisti notos meos a me, posuerunt me abominationem sibi; pro certo enim, si se a nobis boni spiritus elongaverint, impetus malignantium quis sustinebit? Dico ergo his, qui ejusmodi sunt: maledictus* (4), *qui opus Dei facit negligenter. Eapropter attendite principes vestros, quum statis ad orandum, vel psallendum, et state cum reverentia, et disciplina, et gloriamini, quia Angeli vestri quotidie vident faciem Patris.* Atque hoc illud ipsum est, quod multa sanxere Concilia, legesque ecclesiasticæ, ut divinæ laudes magno pietatis studio, gravitate, et placida modulatione decantentur: unde etiam Tridentina Synodus (5) præcipit in choro ad psallendum instituto hymnis, et canticis Dei nomen reverenter, distincte, devoteque laudare. Et Benedictus XIV. de chori disciplina vehementer incensus, copiosam, et valde salutarem institutionem hac de re edidit (6), et affert Clementis XI. gravissima verba (7) ad Episcopos Italiæ, et Insularum adjacentium, quibus iisdem jubet, ut plurimum commendent Canonicis, Beneficiariis, Mansionariis, Capellanis, Clericis, aliisque choro inservientibus tum in ipsa Cathedrali, tum in Collegiatis Diœcesis gravissimum onus, quod illis præscribitur, dum in chorum conveniunt, nempe ut modestiam, et silentium decenter in eo loco præseferant; quemadmodum

(2) Sermon. VII. in Cantica.

(3) Psalm. LXXXVII. v. 9.

(4) Jerem. XLVIII. v. 10.

(5) Sess. XXIV. Cap. XII. de Reform.

(6) Notif. XIX. Vol. V.

(7) Encycl. ann. 1703.

Digitized by Google

dum illos decet maxime, qui ante conspectum Majestatis divinæ versantur, ut psallant magno pietatis studio, vocibus apte comparatis, haud festinanter, nullisque præcisis vocabulis, ita ut pars chori haud canere incipiat, quùm pars altera cantum nondum absolvit, ut hac ratione populus intelligat divinas laudes, et ad pietatem, ac religionem ex ipsorum cantu moveatur.

I V.

Quamobrem qui hoc tam præstabili munere funguntur, si ei deesse nolunt, primo debent, tempore et hora constitutis (1), choro diligenter interesse: sed ibi tamquam muta simulacra consistere, nec ad cantum ibi adhibitum vocem inflectere, perinde est atque a choro abesse. Et Canonici, et alii quicumque (2), voce, et cantu minime psallentes, graviter peccant, nec ex distributionibus fructus facere possunt, et restitutioni faciendæ sunt obnoxii. Etsi vero Missam celebrantes ad Ecclesiæ commodum e choro evocati præsentes censeri possint, nec distributionibus priventur; tamen ex condicto cum sacrarii Præfecto, et ad sui commodum id facere, absentiam pro eo tempore a choro a fraude immunem non reddit (3): de quà re uniuscujusque conscientiam oneramus. Neque a choro feriari licet ultra fines a Synodo Tridentina præstitutos, etsi distributionibus ex animo cederent: minus enim conscientiæ consulerent, et nostras animadversiones minime declinarent (4). Præterea licet choro addicti diebus, et mensibus a Tridentina Synodo permissis præsentiam a choro licite subducere possint; tamen id cavendum, ne ultra tertiam partem absint umquam (5) sive Canonici, sive Pensionarii, neve tempore Adventus, et Quadragesimæ, neque in amplioribus anni festivitatibus. Illud quoque advertant (6), se extra Diœcesim mensibus, et temporibus etiam permissis divertere non posse, non petita, obtentaque a Nobis facultate, quam

(1) *Bened. XIV. Notif. laud. §. 4. et 14.*

(2) *S. Pius V. Constit. XXXV. ann. 1571.*

(3) *Synod. Jacob. Boncomp. Lib. IV. cap. I. ex decr. S. C. Conc. Vid. cit. Notif. XIX. §. 10.*

(4) *Synod. ead. ibi.*

(5) *S. C. Conc. ann. 163(.) 12. Julii, et alias.*

(6) *Ead. S. C. 9. Maii 1626. Not. cit. §. 6.*

tamen,

tamen, justa causa postulante, non denegabimus. Ceterum quum quælibet Capitula nostra suas habeant constitutiones legitime adprobatas, iis servandis diligenter insistant, videantque illi, ad quos spectat, ne umquam dilabantur, et obsolescant.

V.

At Punctatores tamquam fideles spectatores constituti studium navare debent, ut perfecta chori disciplina retineatur, neve justitiæ leges quoquo modo violentur, a qua si ipsi defecerint, sibi onus incumbet (1) faciendæ restitutionis. Absentes itaque citra legitimam causam accurate describant: in quorum numero locandi et illi sunt (2), qui licet in choro, collocutionibus tamen, vel libris, aut epistolis legendis, jocisque vacaverint, quive somno, risui, et inanibus indulserint. Quicumque etiam dilapsus a choro horarum tempora alienis agendis tribuerit, quamvis in habitu sit, distributionum expers, et absens censendus est, quarum nec erit particeps, qui tali tempore aut missam celebret commodo suo, ut supra dictum est, aut confessiones fidelium excipiat. Id enim solius Canonici Pœnitentiarii proprium est (3), ut dans operam confessionibus præsens habeatur. Noverint vero Punctatores, non privari distributionibus eos, quos ob infirmitatem abesse a choro sibi legitime constiterit, neque Canonicos, qui Nobis in quacumque Ecclesia pontificalia celebrantibus inserviant: immo neque eos, qui certis per annum diebus in ædem regularem secesserint (4), ut spiritualibus exercitationibus se dedant, obtenta prius a Nobis facultate.

(1) *Synod. Jacob. Boncomp. ibid.*

(2) *Synod. ead. ibi. et cit. Notif. XIX. §. 5.*

(3) *Synod. Trid. Sess. XXIV. Cap. VIII. de Reform.*

(4) *Encycl. Clement. XI.*

VI.

Præcipimus vero ex tenore Constitutionis Benedicti XIV. (5), ut Missa, quæ conventualis dicitur, quæque singulis diebus canitur in nostra Metropolitana, et in Collegiatis Ecclesiis, pro earumdem benefactoribus in genere applicetur. Quum vero in rubricis gene-

(5) Cum semper *ann. 1744. Vid. etiam cit. Notif. XIX. §. 2. et 12.*

generalibus, quarum accuratam observantiam inculcamus, præcipiatur, ut non solum una conventualis Missa canatur, sed certis diebus duæ, aut etiam tres, quo ad hanc secundam, et tertiam conventualem Missam, ejusdem sapientissimi Pontificis tenenda præscriptio est; scilicet ut, ubi vigeat consuetudo, quod secunda hæc, et tertia Missa applicetur in genere pro benefactoribus, nulli alteri applicetur; idque ex præcepto servandum: *ubi vero*, ait, *id usu receptum non invenitur, liberam omnino secundæ, tertiaque Missæ conventualis applicationem celebrantibus relinquendam esse, dummodo in commemoratione pro defunctis, Ecclesiæ benefactorum in genere non obliviscantur*.

V I I.

Porro quum sancta Tridentina Synodus (1), ne cœlestis ille sacrorum librorum thesaurus, quem Spiritus Sanctus summa liberalitate hominibus tradidit, neglectus jaceat, et ut illius explanatione fideles in rerum divinarum notitia excolantur, et proficiant, decreverit ut in Cathedralibus, et in Collegiatis Ecclesiis insignium oppidorum theologus Canonicus constituatur, qui certis diebus sacræ Scripturæ latices aperiat, eamque dilucide exponat, ut id religiose servetur sive in Metropolitana nostra, sive in aliis Collegiatis omnino mandamus. Itaque Canonicus theologus instructus, paratusque constitutis diebus accedat, et aliquem Scripturæ locum nitide, et breviter edisserat, quæstionibus facilioribus extricatis, sed spinosioribus, et ad captum, et ad profectum animarum minus accommodatis, prætermissis: eumdemque ad moralem sensum traducat, ut audientes fructus uberiores percipiant. Hortamur autem omnes, ut hisce sacris lectionibus intersint; præsertim vero Sacerdotes, et Confessarios, quos maxime decet in sacræ Scripturæ intelligentia esse versatos: et ii maxime Sacerdotes semper adesse curent, qui ad Collegiatas Ecclesias pertinent. Nam Clerici, qui ad Ordines progredi volunt,

(1) *Sess. V. Cap. I. de Reform.*

multo

multo magis abesse non debent. Quum vero nostræ Metropolitanæ Clerus ceteris dignitate præcellat, ceteros facile ad audiendum frequentiores præclaro suo exemplo faciet, ampliorque fiet sacrarum lectionum fructus. Quibus autem diebus Canonicus theologus lectiones habuerit (1), etsi a choro abfuerit, tamquam præsens distributionem percipiet.

(1) S. Cong. Conc. 1589. et 1622. Vid. cit. Notif. I. 9.

VIII.

Illa vero omnia, quæ de bonis Ecclesiæ recte administrandis, deque Capituli conventibus libro tertio diximus, accurate a Canonicis observanda sunt: idcirco, ut prædia, atque ædes utilius conserventur, et tempestive reficiantur, singulis annis ex Capituli decreto duo eligantur Canonici, qui visitent, et cognoscant, quid instaurandum, quid instituendum sit. Sed et Camerarius, aliique Officiales fideliter suis muneribus perfungantur, nec iis liceat ad sumptus extraordinarios devenire, nisi Capitulo suffragante.

IX.

Nullus dubitandi locus relinquitur, quin si sacri ritus, statutæque cæremoniæ recte peragantur, divinus inde cultus mirum in modum amplificetur, fidelesque ex earumdem majestate, et decore non leviter ad pietatem inflammentur: idcirco ut sacræ functiones ea dignitate fiant, qua debent, ne dum in nostra Metropolitana, sed et in qualibet Ecclesia Collegiata deligendus est cæremoniarum Magister, sacrorum rituum peritissimus, qui omni solertia, et gravitate sacrarum rerum dignitatem tueatur. Ejus partes erunt (2) Nos præmonere de peragendis in majoribus solemnitatibus, tum designare Ministros, et alumnos Seminarii erudite, aliosque Clericos, qui in publica, et solemni actione deservire debeant, neminemque permittere, se in sacras functiones inferre, qui omnino informatus non sit. Satagat quicumque cæremoniarum Præfectus, ut omnia decore, et ordinate fiant, et ut feria quinta majo-

(2) Synod. Jacob. Boncomp. ibid.

majoris hebdomadæ omnes Canonici, Mansionarii, Capellani, et Sacerdotes, et Clerici Metropolitanæ, et aliis Collegiatis Ecclesiis addicti, sacram Eucharistiam percipiant (1), qui proinde antea monendi erunt, ut parati accedant. Quin et alii Sacerdotes, et Clerici ad suas Parochias se conferant divino cibo reficiendi a suis Parochis. Curet quoque (2), ut tum Canonici, tum Doctores, et alii Sacerdotes sacra facturi annulum deponant, licet inter Protonotarios non participantes computentur: atque ut Vicario generali in Metropolitana celebranti, quatuor non ardeant lumina, nec duos in Ministerio Sacerdotes habeat, nec eidem, aut alteri, quacumque dignitate insignito, liceat paramenta sumere de altari, cum id solis competat Episcopis. Nec negligat, eum in Cathedrali, et Collegiatis servari ordinem, ut Canonici coadjutores sedeant post Canonicos omnes: atque (4) ut solemniter celebranti Canonico alii duo Canonici adsistant. Denique det operam, ne Abbates regulares fines transiliant; sed ut decreta (5) servent Congregationis Rituum ab Alexandro VII. approbata, et confirmata. Quod si in harum rerum observationem non intenderit, et abusus obrepentes impedire non curaverit (6), ab ipso Præfecto rationem exigemus, pœnas arbitrio nostro daturo.

(1) *Cærem. Episc. Lib. II. Cap. XXIII. S. Cong. Rit. 27. Septem. 1608.*

(2) *Synod. Jacob. Boncomp. ibid. Et Decret. Cong. Rit.*

(4) *Sacra Congr. 20. Apr. 1641.*

(5) *27. Septemb. 1659. et 20. Julii 1660.*

(6) *Synod. Boncomp. ibid.*

CAPUT II.

De Seminariis Clericorum.

I.

DIvus Basilius magnus, tanta doctrina vir, tantaque auctoritate, et sanctitate Episcopus, adolescentes (7) ad litterarum studia non minus, quam ad pietatis cultum adhortans, profitebatur, se cum illis

(7) *In Lib. ad Adolescentes.*

Digitized by Google

tanta sanctæ affectionis necessitudine conjungi, ut non minori eos benevolentia prosequeretur, quam ipsi parentes, a quibus geniti, educatique fuissent. Nos equidem, etsi divo Basilio comparandi non simus; tamen pastorali sollicitudine affecti, et incitati adfirmare possumus, in omnes adolescentes curæ nostræ demandatos ita animatos esse, ut eosdem pari charitatis studio, perinde ac parentes prosequamur, quod ex recta ipsorum educatione omne Reipublicæ, et Ecclesiæ bonum proficisci, et expectari debeat. At vero illos adolescentes, quos in ædes Seminarii nostri excepimus, et ad Ecclesiæ nostræ præstantiam, et splendorem delegimus, tamquam primogenitos, et longe cariores habemus.

Inflammant Nos in hoc studium sanctæ Tridentinæ Synodi voces (1), quæ inter potissima ad ecclesiasticam disciplinam instaurandam remedia, hoc potissimum de Seminarii erectione existimavit. Excitant et præclara nostrorum Prædecessorum hac de re statuta, sedulitatis plena, et sapientiæ, Cardinalis Gabrielis Palæotti (2), Cardinalis Hieronymi Columnæ (3), et Cardinalis Jacobi Boncompagni (4). Nam Benedictum XIV. hæc cogitatio de Seminariis bene componendis adeo detinebat, ut vix ad Apostolicam Petri Sedem evectus, constitutione sua (5) ad Episcopos universos, iisdem commendaverit, et inculcaverit, ut adolescentium Clericorum Seminaria singulari sollicitudine foverent, et quam diligenter ad Ecclesiæ utilitatem institui facerent: *boni namque*, ait, *et strenui operarii non nascuntur, sed fiunt: ut autem fiant, ad Episcoporum solertiam, industriamque maxime pertinet*. His ergo vocibus, et exemplis provocati, et confirmati, nihil est, quod vehementius optemus, nihil, quod solertius requiramus, quam, ut adolescentes tam bene excultos, et exercitatos videamus, ut spem faciant, uberes fructus suo tempore efferendi.

(1) *Sess. XXIII. Cap. XVIII. de Reform.*

(2) *Archiepiscop. Bonon. P. IV. et V.*

(3) *Synod. P. III. Cap. IV.*

(4) *Lib. IV. Synod. Cap. II.*

(5) *Qua incipit:* Ubi primum *anno* 1740.

II.

II.

Vos igitur estis lecta illa germina, et novellæ plantationes in juventute sua, quæ nostris laboribus, et curis irrigatæ, tamquam arbusculæ secus decursus aquarum satæ, sensim adolescentes fructum dabitis in tempore suo, quem Ecclesia jure quodam suo a vobis repetit. Omnia enim ad profectum vestrum disposita sunt: Moderatorum vigilantia, tot Magistrorum doctrina, et industria, Contubernalium exempla, totius Contubernii quies, et ordo, et ad omnem virtutem exercendam conformatio. Ætas vestra peropportuna est, quæ sicut verni temporis suavitas messis ubertati prævertit: ver enim tamquam adolescentiam significat, ostenditque fructus futuros: ita reliqua tempora demetendis fructibus, et percipiendis accommodata sunt. Sed in spem nullam de vobis venire possumus, nisi nunc toto pectore ad proficiendum incumbatis. Quantum igitur animo conniti potestis, quantum labore contendere, tantum facite, ut efficiatis; neque committite, ut quum omnia suppeditata sint a Nobis, vos vobis ipsis defuisse videamini: *turpe est enim*, vos ita alloquitur divus Basilius (1) *tempus præsens amittere, et elapsum postea revocare, cum nullum amplius dabitur dolentibus.* Turpissimum autem esset, vos ad quasi mercaturam bonarum artium, et virtutum ingressos, inanes redire, dedecorantes Urbis auctoritatem, et Magistrorum, et Ecclesiæ expectationem fallentes.

(1) *Lib. cit.*

III.

Quæ porro ineuntis adolescentiæ sunt optima, eadem ipsa in reliquum vitæ spatium redundabunt: et quæ, ubi de Ordine, et de Clericorum honestate disserebamus, ediximus, ea sunt ipsa, quæ vos singillatim notant, afficiuntque in præsentia; et deinde erunt adultæ, maturæque ætatis ornamenta, et præsidia. Hæ sunt vestri exercitationes ingenii, hæc curricula mentis, hæc probæ voluntatis proposita. Sic litteris appli-

cate animum, ut quoquo die novum aliquid addiscatis. Quod singulis diebus audieritis, et didiceritis, commemorate vobiscum vesperi, et in memoriæ quasi thesauro condite, et conservate: memoriam vero perpetuo exercere ne pigeat: latinam linguam quam diligentissime excolite. Ita enim sensim sine sensu, ætate progrediente, scientiæ quidam habitus acquiritur, et roboratur: *qui enim ex quacumque re*, ait divus Basilius (1), *diligenter utilitatem colligunt, iis, quasi fluminibus solent undecunque fieri accessiones multæ.* Quod consilii dabat idem divus Basilius (2) adolescentibus, ut se compararent ad res divinas intelligendas, poetis, historicis, et rhetoribus operam dando, atque ex illis, quæ utiliora sint, excerpendo, id a vobis fieri optamus, et volumus. Nam et Moyses (3) in disciplinis Ægyptiorum alte exercitatus, ad ejus, *qui est*, contemplationem devenit: et Daniel (4) Babylone Chaldæorum sapientiam edoctus, ad sacras doctrinas contendit. Quum litteræ omnes, scientiæque cognatione quadam inter se contineantur, litteræ humaniores, externæque scientiæ ad sacras perdiscendas multum conferent adjumenti, atque adeo in illis profecisse non pœnitebit.

(1) *Ibidem.*

(2) *Lib. cit.*

(3) *Actor. VII. 22.*

(4) *Daniel. I.*

I V.

Sed litteræ, scientiæque morum probitate cumulandæ sunt, quæ si desideretur, nullum fere e litteris emolumentum percipiet Ecclesia. Itaque ut in reliquos Clericos intuentes laici, in iis, quasi in speculo bene vivendi exempla inspicere debent; ita in vos attendentes ceteri Clerici, ecclesiasticam gravitatem, et sanctimoniam, castigatamque vivendi rationem haurire debent. Ii adolescentes Clerici, in quibus senile aliquid sit, maxime probantur. Morum integritas, modestia, obedientia quam expeditissima, totius corporis compositio in vobis resplendeat. Regulas vero bene vivendi vobis traditas diligentissime servate: et ne earumdem notitia excidat (5), singulis mensibus pars aliqua ipsarum

(5) *Synod. Boncomp. loc. cit.*

rum publice perlegatur, vestro Præside præsente, qui earumdem observantiam inculcabit, redarguetque inobedientes. Ceterum, carissimi Filii, ejusdem divi Basilii verbis (1) vos admonemus, qui de Biante philosopho refert, quum ejus filius ad Ægyptios proficiscens ab ipso percontaretur, quidnam agendo rem ei gratissimam facturus esset, respondisse: *si viaticum paraveris tibi ad senectutem*, virtutem scilicet viaticum appellans. Vos igitur eodem modo nihil gratius, nihil jucundius Nobis præstare potestis, quam ut tam opportuno tempore de vobis spem optimam concitantes, eximiam institutionem pro reliquo vitæ tempore, quasi copiosum quemdam commeatum vobis provideatis.

(1) *Ibidem.*

V.

Quod ad Nos attinet, non exiguam partem curarum nostrarum rectæ huic administrationi impertiemus. Eos solos alumnos admittemus, quorum indoles (2), et voluntas spem afferat eos ecclesiasticis ministeriis perpetuo inservituros: nec alios tamen excludemus, modo suo sumptu alantur, et studium præseferant Deo, et Ecclesiæ inserviendi. Qui inter alumnos cooptabuntur (3), data fideijussione excipientur, ut, si ab ecclesiastica militia deficiant, ipsorum sustentatio Ecclesiæ detrimento non sit; fidei autem jussio non a parentibus, nec a consanguineis, sed ab extraneis exhibenda est. At Contubernii Moderator, ut primum aliquem viderit a clericali militia abhorrentem, Nos certiores faciat, ne nimia cunctatione fideijussores plus æquo graventur. Si qui autem contumacius se gesserint (4), obedire detrectaverint, Superiorum auctoritatem contempserint, vel fuerint malorum morum seminatores, vel dissidiorum altores, acriter punientur: et quando nullam emendationis spem faciant, expellentur.

(2) *Synod. Trident. loc. cit. Et Amba Syn. nost. ibid.*

(3) *Amba Syn. nost. laud. ibi.*

(4) *Synod. Jacob. Bona comp. ibi.*

V I.

Præcipuam autem curam nostram impendemus, ut

morum

morum disciplina juxta Tridentinæ Synodi præscripta quam accuratissime servetur (1), et omnia removeantur, quæ pietati nocumento esse possint. A colloquiis cum ceteris (2), qui de Seminario non fuerint, hi adolescentes se contineant, præsertim quum in Ecclesia divinis vacant, in qua ad omnem modestiam compositi ecclesiasticæ disciplinæ normam in toto corporis habitu præferant: talari veste, et violacei coloris semper utantur (3): consuetam etiam Clericorum coronam in capite gestent cum bireto, et mundo superpelliceo ad ecclesiasticas functiones accedant, fucata tamen, et seculari levitate remota. Ne sacræ actiones indecore peragantur, cæremoniis Ecclesiasticis prius bene imbuantur: atque adeo singulis hebdomadis, quando feriæ studiorum habentur, a singularum classium Præfectis in sacris cæremoniis, et ritibus erudiantur: et singulis saltem mensibus Præfectus cæremoniarum nostræ Metropolitanæ, in Seminarium deveniens, hoc docendi munere perfungatur, præsertim si singularis aliqua functio obeunda sit. Præterea et in cantu, qui gregorianus dicitur, in computo Ecclesiastico, et in arte bene scribendi a deputatis Magistris diligenter instituantur.

(1) *Ibidem.*

(2) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

(3) *Ambr. Syn. nost. ibid.*

V I I.

Ut in litteris studiosius, et fructuosius versentur hi nostri adolescentes, pro ætate, et profectu in varias classes dividentur: ad exitum anni scholastici coram Nobis, et deputatis progressionis factæ specimen dabunt: solertibus, et strenuis præmia decernemus: tardos, et segnes corripiemus. Opportunæ etiam repetitiones fiant, et acuendo ingenio, et provocandæ sedulitati cum privatæ, tum publicæ disputationes habeantur. E tota autem Civitate præstantissimos Doctores delegimus, et quando opus fuerit, deligemus: quos confidimus nostris desideriis, nostræque expectationi minime defuturos. Hæc autem, quæ de hoc Bononiæ Seminario diximus, et constituimus, accipi volumus

etiam

etiam pro eo, quod in Civitate Centi, approbante Clemente XIV., condidit fel. record. Vincentius Cardinalis Malvetius prædecessor noster.

CAPUT III.

De Regularibus.

I.

Regulares viri, ut aliis multis, sic hac lege præcipue obstringuntur, ut, quibus rebus possint, iis opem ferant, et inserviant, qui clavum, et gubernacula tenent Ecclesiarum. *Hæc audiant et Monachi omnes*, inquiebat olim, rem hanc tractans disertissima oratione, divus Joannes Chrysostomus (1), *qui montium occuparunt cacumina, quique modis omnibus seipsos mundo crucifixerunt, ut pro viribus Ecclesiarum Præfectos adjuvent, et incitent precibus, concordia, charitate, scientes, quod nisi omnibus modis opitulentur iis, qui tot periculis objiciuntur per gratiam Dei, totque negotiorum curas sustinent, quibuscumque possunt rationibus auxilientur, quamquam procul habitantes, præcipuum ipsorum institutum peribit, et tota destruetur sapientia*. Si tantam deposcebat vir ille sanctissimus industriam, et alacritatem in Episcoporum laboribus adjuvandis ab iis ipsis, qui in montium fastigia abscesserant, et procul a turbis civitatum consederant, qualem demum ab iis requiret, qui in urbium frequentia versantur, et hac quidem conditione, ut Ecclesiarum utilitatibus deserviant? Meminisse enim debent, ex regularibus familiis pie institutis, et recte administratis permultum splendoris in Dei Ecclesiam, atque utilitatis manare, quemadmodum a Tridentina Synodo est dictum (2): nullum autem ex ipsis Ecclesiæ accederet decus, nullumque emolumentum, nisi iis firmi-

(1) *Homil. de Sancto Philogonio.*

(2) *Sess. XXV. Cap. I. de Regul. et Monial.*

Digitized by Google

firmiter adhærescerent, qui ipsius Ecclesiæ gubernacula tractant, et in ejus commodum omne tempus diurnum, et nocturnum impendunt. Neque vero summi Pontifices tot favoribus, et privilegiis, et beneficiis regulares domos ornarunt, nisi ut omnia sua studia, et labores in animarum salutem, et in eorum subsidium, qui a Spiritu Sancto constituti sunt regere Ecclesiam Dei, conferrent. Itaque non eos lateant Constitutiones eorumdem Pontificum (1), quæ Episcoporum obsequium, et in rebus pluribus subjectionem iisdem præcipiunt.

(1) *Constit. Gregor. XV. qua incipit. Inscrutabili, et alia plures.*

I I.

Nos porro minime dubitamus, muneri suo non defuturos: quin et ex iis, quæ gesserunt, et sedulo gerunt, edocti, certi sumus, Nobiscum semper esse consensuros, et quæ sancivimus, et imposterum, si opus sit, sanciemus, adprobaturos, et curaturos etiam, ut ab aliis reverenter excipiantur, et executioni demandentur. A Nobis equidem summa in ipsos studia, et officia expectare possunt, nec ipsorum opinionem fallemus. Sed et ipsi, quantum doctrina, et sedulitate, et industria, et laboribus valent, eos se semper præstare debent, quos jam cognovimus, ut navem hanc Nobis commissam, scopulos prætervecti, tutius, et tranquillius, ipsis auxiliantibus, gubernemus.

I I I.

Sunt tamen et plura, huc illucque per hanc Synodum nostram interjecta, quæ accuratam observantiam ab ipsis requirunt, ut quæ diximus de verbi Dei prædicatione, de Sacramentorum administratione, de publica sanctissimæ Eucharistiæ expositione, de processionibus, de reliquiis, de indulgentiis, de funeribus, deque aliis quampluribus, in quibus servandis, si exemplo præeant, quod facturos certo scimus, alios in ceterarum legum custodiam, religiosamque observationem inducent. Meminerint etiam Regulares, se quidem a menstruis casuum conscientiæ conventibus in nostra Metrope-

tropolitana frequentatis, modo curæ animarum præfecti non sint, immunes esse: attamen debere ad lectionem sacræ Scripturæ, ex Concilii Tridentini decreto (1), et ad conscientiæ casuum explicationem juxta decretum Clementis VIII. (2) in suis domibus habendam convenire; eaque absoluta, mutua collatione circa explicatam doctrinam se se exercere: qua de re videatur etiam Encyclica (3) Sacræ Congregationis super regulari disciplina, a Benedicto XIV. approbata, et ejus Bullario ad calcem Tomi IV. inserta.

(1) *Sess. V. Cap. I. de Reform.*

(2) *Const.* Nullus omnino.

(3) *Vid. in Append. Num. I.*

I V.

Nec prætermittimus Regulares omnes ad insigne christianæ pietatis opus impense adhortari, quod et gloriosissimus prædecessor noster Benedictus XIV. olim præstitit (4), scilicet ut in qualibet regulari domo aliqui deligantur idonei, et pleni charitatis, qui statis diebus ad aliquod publicum Civitatis valetudinarium se conferant: qui infirmorum ordines perlustrent, singulos infirmos benigne alloquantur, ut ex ipsis conjiciant, an probe calleant, quæ ad immortalem vitam necessaria sunt: eosdem, si res exigat, paucis instruant, ad eliciendos fidei, spei, et charitatis actus incitent, ad perfectum criminum dolorem hortentur, et etiam rite dispositos, volentesque pœnitentiæ Sacramento expient, nihilque omittant, quod illis levamini, salutarique remedio esse possit. Id autem erit sibi ipsis fructuosum, aliis exemplo, infirmis adjumento, Nobisque solatio.

(4) *Notif. XXII. Vol. III.*

V.

Illud postremo monendum censemus, quod perspectum, exploratumque Regularibus esse non dubitamus, se quoque Episcoporum jurisdictioni, correctioni, ac visitationi subjici, si a numero deficiant a Constitutionibus Apostolicis præscripto (5). Nos a summo jure consectando alieni sumus; attamen, si res postulabit, exigetque utilitas Ecclesiæ, potestate Nobis facta utemur.

(5) *Innocent. X. Constit.* Instaurandæ, *et Decret.* Ut in parvis.

V I.

Ceterum Regulares omnes hortamur in propoſito cordis permanere in Domino, in omni opere bono fructificantes, et creſcentes in ſcientia Dei, ut digne ambulent vocatione, qua vocati ſunt. Ante omnia autem in Domino obſecramus, ut ambulent in domo Dei Nobiſcum cum conſenſu, unanimes, idipſum ſentientes, eamdemque conſenſionem cum Parochis, ceteriſque eccleſiaſticis retinentes, ſolliciti ſervare unitatem ſpiritus in vinculo pacis, ut nulla ſint ſchiſmata, nullæque diſſenſiones. Nihil diſcordia crudelius, nihil calamitoſius, quæ totum charitatis bonum peſſundat, et perdit: nihil concordia ſalutarius: ut per hanc res parvæ creſcunt, ſic per illam magnæ dilabuntur. Sed ipſorum confiſi virtute, nihil eſt, quod hac in re timeamus, quin et optima quæque de ipſis ſperamus.

CAPUT IV.

De Monialibus.

I.

NUnc Nobis ad Virgines Deo ſacras ſermo eſt, quarum quo ſublimior gloria eſt, major et cura eſt, ut cum divo Cypriano exordiri poſſimus (1), qui et ait: *Hæ ſunt eccleſiaſtici germinis flores, decus, atque ornamentum gratiæ ſpiritalis, læta indoles, laudis, et honoris opus integrum, atque incorruptum: Dei imago reſpondens ad ſanctimoniam Domini, illuſtrior portio gregis Chriſti... Ad has loquimur, has adhortamur affectione potius, quam poteſtate.* Equidem Eccleſiæ noſtræ hæc ſingularis laus eſt, quod fere prima ſacrarum Virginum contubernia, quæ in occidentali Eccleſia ſunt inſtituta, in hac Civitate noſtra ſint condita. Nam licet vel ab apoſtolicis temporibus puellæ quamplures Chriſto ſuam vove-

(1) Lib. de Habitu Virg.

voverent virginitatem; hæ tamen propter illorum temporum acerbitatem in paterna domo continebantur; at seculo quarto persecutionum procellis jam defuncta Ecclesia, et ad tranquillitatem deducta, illæ ipsæ Hominis Dei sponsæ consociari invicem cœperunt, et in Monasteriis degere, ut perfectius, et tutius integritatem tuerentur, et uni Deo deservirent e mundi tumultibus avulsæ.

Hujus autem tam sancti, utilisque instituti inter Italos propagator, et auctor fuit divus Ambrosius (1): Illud quippe non modo in Diœcesi propria admissum totis viribus fovit, atque auxit; verum etiam per vicinas provincias, et trans maria quoque usque in Africam, et Mauritaniam amplificavit. Sanctus vero Eusebius Prædecessor noster longe celeberrimus vel exemplo divo Ambrosio præivit, vel eum ex primis secutus est. Ipse enim sanctus Doctor (2) Eusebium Ecclesiæ Bononiensis piscatorem appellat, quod scilicet Virgines, quasi pretiosas margaritas ex amaris seculi gurgitibus eductas congregaret: et alio loco (3) describens quo vitæ genere Bononienses virgines, Eusebio duce, uterentur, summis ipsas laudibus effert, inquiens: *quid de Bononiensibus Virginibus loquar, facundo pudoris agmine, quæ mundanis se deliciis abdicantes, sacrarium virginitatis incolunt? sine contubernali sexu, contubernali pudore provectæ ad vicenarium numerum, et centenarium fructum, relictoque parentum hospitio, tendunt in tabernaculis Christi indefessæ milites castitatis.* Atque hæc Virginitatis domicilia temporum progressu ita sunt amplificata, et aucta, ut ad regularem disciplinam conformata quam florentissima semper fuerint, sacrasque Virgines sanctitate admirabiles, et omni genere laudis præstantissimas extulerint. In hos hortulos conclusos intuentes, ab Eusebio satos, a reliquis Prædecessoribus nostris assiduis laboribus irrigatos, ut summa voluptate perfundimur; ita florentes, et illibatos pervigili cu-

(1) *PP. Maurini Præf. in Lib. de Virginib.*

(2) *In Lib. de Virginitate Cap. XX.*

(3) *Lib. I. de Virginibus. Cap. X.*

 stodia

stodia servare contendimus, et studio inflammamur Virgines castas exhibendi Christo. Quæ sapienter hac in re Prædecessores nostri sanxere (1), nosque ipsi, peracta visitatione, indiximus, in memoriam revocari, servarique volumus, ne vel minimum de spatio, curriculoque deflectat a Majoribus nostris statuta disciplina.

I I.

Et primo Moniales perpetuo meminisse debent, se eo consilio a mundanis rebus abdicasse, ut totas se Deo sacrarent, et Christo dexteram dedisse, ut illum solum spirarent, cogitarent, diligerent, et cœlestem quamdam vitam agerent in terris ab omni corporis contagione sejunctæ. Agnoscant ergo dignitatem suam, quæ divinum quoddam habet, quum Hominis Dei sponsæ evaserint, atque adeo *Dominæ* vocari debeant, ut ait divus Hieronymus (2), utpote Domini sponsæ. Par autem est sponsas sponso assimilari; Christus autem Virgo (3), Virginis filius, et Virginum sponsus. Nihil itaque a sacra Virgine plus requiritur, quam diligentissima virginitatis custodia, ut sit sancta corpore, et spiritu; quæ quanto pretiosior, eo plus obnoxia periculis est, et latronum insidiis: *onusta incedis auro, latro tibi vitandus est*, ita alloquebatur Eustochium virginem divus Hieronymus (4). Facile deperit virginitas, nisi oculo insomni, et corde adamantino custodiatur: *perit ergo et mente virginitas*, ait idem Hieronymus: (5) *istæ sunt virgines malæ, virgines carne, non spiritu: virgines stultæ, quæ oleum non habentes, excluduntur a sponso*. Caveant igitur quam diligentissime ab omni turpi cogitatione, et quævis mala affectio in suo exordio intercipiatur, et elidatur: parva extinguatur scintilla, ne magnum excitet incendium. Curiositatem cohibeant, neque ad eam explendam in ea Monasterii loca se conferant, unde in vias publicas, vel in domos laicorum sit despectus: *nolo te frequenter videre, quod contemnens, virgo esse voluisti*, ut monet idem Hiero-

(1) *Card. Palæott. Archiepiscop. Bonon. P. IV. in Conc. I. Provinc. Synod. Hieronym. Colum. P III. Cap. VIII. Et Jacob. Boncomp. Lib. IV. Cap. IV.*

(2) *Epist. XXII. §. 2. Edit. Vallars.*

(3) *D. Bernard Serm. XXVIII. in Cant.*

(4) *Loc. cit. §. 3.*

(5) *Ibid. §. 4.*

Digitized by Google

Hieronymus (1). Verbum minus pudicum nec audiant ipsæ, nec dicant: de aliena pulcritudine numquam disserant. Oderint libros (2) scænica, et fabulosa, et ridicula, et inepta continentes, vel minus honesta interponentes. Catellos quoque (3), et alia hujusmodi manifesta levitatis indicia penitus a se removeant: et ne uno quidem die intra septa Monasterii detineri permittantur sub pœnis arbitrio nostro infligendis. Pueri, et puellæ (4), etsi septennio minores intra septa Monasterii numquam admittantur. In corporis cultu, et in vestibus ex divo Hieronymo (5), neque sordes sint, neque studiosa mundities. Animi enim exquirendus est decor, non corporis, et quanto abjectior in oculis hominum virgo est, tanto splendidior, et venustior in oculis Dei: *tu foris pannosa*, sic Virginem alloquitur divus Bernardus (6), *intus speciosa resplendes, sed divinis aspectibus, non humanis. Intus est, quod delectat, quia intus est, quem delectat, nisi forte tu dubitas, habitare Christum per fidem in corde tuo.*

(1) *Ibid.* §. 16.
(2) *Amba Synod. nost. laud. ibi.*
(3) *Eadem Synod. nost. ibid.*
(4) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*
(5) *Ibid.* §. 27.
(6) *Epist.* CXIII. *Edit. Mabill.*

III.

A colloquiis (7), aspectuque virorum, quantum possunt, abstineant. Cum viris seculi horas terere, eorumque delectari consuetudine, nec ullam contrahere labem, pene miraculo esset: *Virginitatis dos*, ait divus Ambrosius (8), *quædam est verecundia, quæ commendatur silentio*. Bacchanalium vero tempore (9) non alia ratione animum, corpusque recreare sibi licere intelligant, quam ea, quæ cum virtute sit conjuncta. Caveant idcirco ex decreto sacræ Congregationis (10), ne umquam quacumque de causa, religioso habitu deposito, virilem induant, aut armis se præcingant, quod vel in fœminis sordidis valde damnatur. Quin et mandamus (11) Professis, Conversis, et Novitiis, ne personatæ ad crates, vel ad januam se conferant, aliter gravibus pœnis in eas animadvertemus: existentes autem in educatione puellas sub eodem decreto comprehendi-

(7) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*
(8) *Lib. de Instit. Virginis Cap. I.*
(9) *Amba Syn. nost. laud. ibi.*
(10) *S Congr. Epist.* 17. *Aprilis* 1604.
(11) *Synod. Jacob. Boncomp. ibid.*

hendimus, addita pœna expulsionis a Monasterio absque spe facultatis obtinendæ, ut in alio recipiantur. Ob eamdem honestatis causam præcipimus (1), ne viri, aut mulieres personati ad crates, et ad januam Monasteriorum accedere audeant sub pœnis gravissimis arbitrio nostro ferendis juxta facti, et personarum qualitatem, contra quas etiam per viam inquisitionis ex officio procedemus. Et similiter in Monasterio omni se modestia contineant, et conversentur, nec umquam nisi Ordinis sui vestibus singulis indutæ e Cellis prodeant. Separatim singulæ cubent (2), nec in eodem cubiculo plures sternantur lecti. Quod si, gravi flagitante causa, ab ea approbata, quæ Monasterio præsit, id fiat, sepimenta modestiæ causa interjiciantur. Nec in vicinia Monasteriorum (3) tabernæ, et popinæ aperiantur, nec publicus ludus fiat, et omnis insanus strepitus facessat: neque iisdem sint conterminæ meretricum, mulierumve suspectarum domus. Pariter ex decreto sacræ Congregationis (4) arbores altæ excidantur, quæ propter illa succreverint: nec etiam propinqua ædificia ita attollantur, ut ad illa prospectus pateat: nec ita contigua extruantur, ut ultro citroque voces exaudiantur.

I V.

Paupertatis voto, tamquam vallo firmissimo munitur regularis vita, omnisque per illud amovetur proprietatis species. Ea monasteria, in quibus absoluta vitæ communis ratio conservatur, tam pretiosum regularis vitæ præsidium diligentissime custodiant, vigilentque Præfectæ, ne prava aliqua consuetudo irrepat, communisque vitæ puritas quoquo modo violetur. Atque optatissimum sane esset Nobis, ut cetera quoque in ea vivendi ratione adhuc degerent, qua instituta fuere; sed hac spe dejecti, id tamen volumus, ut quæ ad proprietatem vergunt, penitus evitentur. Nulli igitur Moniali liceat (5) bona immobilia, vel mobilia, cujuscumque qualitatis fuerint, etiam quovis modo ab eis acqui-

(1) *Synod. Jacob. Boncomp. ibid.*

(2) *Synod. Hieronym. Colum. ibi.*

(3) *Ambæ Synod. nost. ibid.*

(4) 13. *Augusti* 1583.

(5) *Synod. Trid. Sess. XXV. Cap. II. de Regul. et Monial.*

acquisita, tamquam propria, aut etiam nomine Conventus possidere, vel tenere; sed statim Superiori tradantur, Conventuique incorporentur. Nec illi (1), cujus intuitu aliqua bona ad Monasterium pervenerint, eorumdem bonorum administratio concedatur, nisi ex Capituli suffragiis: atque hæc eadem administratio perpetua non sit, sed temporaria, et illis mutationibus intercepta, quibus subduntur cetera officia Monasterii: fructus vero inde percepti in commune conferantur.

(1) *Synod. Trid. ibid. et Synod. Boncomp. ibid.*

V.

Verba illa *meum*, et *tuum* (2), cujusdam proprietatis indicia, devitentur. Reditus (3) annuos non apud se retineant, sed in arca communis depositi collocent, sicut et aliam qualemcumque pecuniam. Nec ullas expensas faciant, nisi de ejus, quæ præsit, facultate, cui causam expensæ sincero animo aperient: nec facultatem importunius extorquebunt. Quidquid offerri contigerit, Præfectæ primum detur, et ejus dispositioni liberum relinquatur. Jus enim nullum voluntariæ paupertati competere potest, sed usus tantum: usus autem ad Præfectæ arbitrium referri debet, eaque non concedente vel ipse usus est interdictus. Quæ autem ad usum vel postulantur, vel conceduntur, ea sint, quæ nullam afferant sanctæ paupertati offensionem, moderata scilicet, et vulgaria, non superflua, non pretiosa, non inania, et delicias præseferentia (4). Si ex pecunia, quæ quavis de causa obvenerit, ex Præfectæ facultate aliquid quæpiam fieri curaverit, vel ad Monasterii commodum, vel ad Ecclesiæ decorem, caveatur, ne illius nomine, vel stemmate id consignetur. Denique meminerint sacræ Virgines, sibi vetitas esse largitiones effusas, tamquam voto paupertatis infensas, et gravibus etiam pœnis multatas (5).

(2) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

(3) *Synod. ead. ibi.*

(4) *Trid. loc. cit.*

(5) *Ex Constit. Clem. VIII.* Religiosæ *Et Urbani VIII.* Nuper.

VI.

Nulla depositum apud se custodiendum (6) cujuslibet generis sine Vicarii nostri licentia recipiat; acceptum

(6) *Synod. Hieronym. Colum. ibi.*

ptum vero de ejus conſenſu Præfectæ, vel Depoſitariæ tradat. Innixi quoque Benedicti XIV. (1) et Clementis XIII. (2) conſtitutionibus ſtricte vetamus, ne Officiales vel in ſuſcipiendo, vel in exercendo, vel in dimittendo officio, vel ob alicujus diei feſti celebritatem ullas expenſas faciant; ſed hæ e communibus Monaſterii reditibus fiant. Nec eam probare conſuetudinem poſſumus, qua Sacrarii Præfecta hoc onere prægravatur, ut eſculenta, et poculenta ſingulis diebus Confeſſariis ſuppeditet. Hæc itaque omnino prætermittantur.

(1) *Encycl. 26. Januar. 1741.*
(2) *Encycl. 30. Jun. 1759.*

VII.

At perfectionis firmamentum eſt obedientiæ votum, quod ex divo Thoma (3) in religionis votis potiſſimum eſt, quoque religioſus ſtatus conſtituitur. Itaque quo excellentior ceteris virtutibus eſt obedientia, eo ardentius ad ejus laudem Moniales incendantur: nihil leve exiſtimantes, in quo obedientiæ meritum conſequi poſſint. Per ipſam enim actiones, quæ nullius momenti videntur, nobilitantur: quæ autem inſigniores videntur, ſi ab obedientia deſiſcant, deturpantur, et inficiuntur. Obedient autem prompto, hilarique animo: hilarem enim datorem diligit Deus (4): in ſimplicitate cordis, et ſinceritate Dei juſſa excipientes: illa non curioſe diſcutientes, nec ad cenſuram Superiorum animum adjungentes: non ea ſolum devitantes, quæ voto adverſentur; ſed ea quoque, quæ huic tam præclaræ virtuti vel minimum detrahant. Superiorum juſſa, et præſcriptiones, ſive voce, ſive ſcripto contineantur, accurate exequantur. Superiorum auctoritati nec verbo, nec facto reſiſtant, nec alicujus favore, aut auctoritate ad explendam cupiditatem, declinandamque obedientiam utantur (5): aliter pro modo culpæ ſevere punientur.

(3) *2. 2. Q. CLXXXVI. Art. VIII.*
(4) *II. Corinth. IX.*
(5) *Synod. Jacob. Bonromp. ibid.*

VIII.

Sed nec vota ſervabunt, nec ad eam perfectionem,

nem, quam profitentur, contendent, nisi regulas, et constitutiones sibi proprias diligenter observent, et diligant: idcirco has publice ad mensam, et privatim etiam legant, scrutentur, et eum spiritum delibent, ad quem vocatæ sunt. Quamobrem et institutum, cui nomen dederunt, et suum Monasterium summo affectu, studioque prosequantur, tamquam illam navem bene instructam, qua tranquillum æternæ vitæ portum cum maxima celeritate tenere debeant, vel tamquam eam petram, e cujus foraminibus evocatæ, ceu candidæ columbæ in Dei sinum evolaturæ sint. Hinc cuique Monialium cordi sit, bonæ Monasterii sui existimationi, famæque servire: nec proinde (1) verbo, aut scripto quidquam evulgent, quod vel privatam personam, vel totam communitatem attingat, quodque bono nomini detrimentum afferre possit: neque item extraneis, aut consanguineis, aut puellis in educatione versantibus secreta Monasterii impertiant: aliter hac in re delinquentes Nobis pœnas dabunt.

(1) *Ambr. Syn. nost. laud. ibi.*

IX.

Satagant omnes bonis operibus, et sanctarum virtutum prosecutione sibi nuptialem vestem intexere, et tamquam prudentes Virgines oleo lampades ornare. Christum semper in corde defixum teneant, et tamquam apes ei insideant, et succum perfectionis ex ipso eliciant: *favum itaque mellis tua opera componant*, ait divus Ambrosius (2): *digna enim virginitas, quæ apibus comparetur: sic laboriosa, sic pudica, sic continens..... Florem quoque tibi demonstro carpendum, illum utique, qui dixit* (3): *ego flos campi, et lilium convallium*. Precationi jugiter operam dent: choro interesse non negligant, et psallant spiritu, et mente. *Nihil enim*, ait divus Joannes Chrysostomus (4), *animam æque erigit, altamque quodammodo efficit, atque a terra liberat, et exsolvit a vinculis corporis, amoreque sapientiæ afficit, sicut cantus modulationis, et divinum canticum numero*

(2) *Lib. II. de Virginibus. Cap. VIII.*

(3) *Cantic. II. v. 1.*

(4) *In Ps. XLI.*

compositum. Qua ratione autem psallere oporteat, docet Apostolus (1), dicens: *canentes, et psallentes in cordibus vestris Domino*. Super quæ verba idem Chrysostomus ait (2): *quid est in cordibus vestris? cum intelligentia, inquit: ut non os quidem, inquit, verba loquatur, mens autem extra versetur undique vagans; sed ut lingua ab anima audiatur*. Etsi vero Moniales verborum vim non percipiant; non inde tamen fructu destituuntur, modo ad Deum corde conscendant. *Etiamsi vim verborum non noveris*, ait ipse Chrysostomus (3), *doce interea ipsum os verba dicere. Sanctificatur enim etiam lingua per verba, quando ea dicuntur prompto, et alacri animo... quod enim hic quæritur, est sobria anima, mens vigilans, cor compunctum, valida ratio, expurgata conscientia*.

(1) *Ad Ephes. V. 19.*

(2) *Ibidem.*

(3) *Ibidem.*

X.

Retinendum et illud saluberrime receptum, et a sacra Congregatione decretum (4), ut nulla virgo habitum religionis induat, nisi prius exacto spiritualium exercitationum curriculo, ut cum habitu seculi veterem etiam hominem deponat. Quæ spiritualis exercitatio ab unaquaque fiat, quum professura est. Quinimmo ad expoliendos animos, eosque in virtutum semita confirmandos, optamus (5), ut laudatissima consuetudo servetur, ut in singulis Monasteriis decem dierum spatio eadem sacra exercitatio quotannis peragatur.

(4) *Die 9. Octob. 1682. approb. Innocent. XI. et Clement. XI. Encyc. 26. Martii 1703.*

(5) *Bened. XIV. Notif. IX. Vol. II.*

X I.

Jam clausura sacræ Virginitatis munimentum, et propugnaculum est, et ubi remissior, et licentior vagandi sacris Virginibus facultas sit, vel liberior ad eas conveniendas accessus pateat, eædem Virgines facile in salebras incidunt, et in magna veniunt pericula, ut sapienter dixerit diva Theresia (6) mulierum contubernia laxius custodita ad perditionem deducere. Idcirco Ecclesia de sacris Virginibus mire sollicita, easdem clausura contineri præcepit. Eam indixit Bonifacius VIII. (7) confir-

(6) *In ejus vita Cap. VII.*

(7) *Cap.* Periculoso *de Statu Regul. in 6.*

confirmavit deinde Tridentina Synodus (1), et postmodum S. Pius V., et Gregorius XIII., aliique sanxere Pontifices, et quibuscumque eam infringentibus pœnam excommunicationis apostolicæ Sedi reservatæ ipso facto incurrendam imposuerunt; revocatis etiam super hac re extraordinariis facultatibus quibuscumque; quod etiam præstitit sua Constitutione Benedictus XIV. (2). Nostri muneris erit eam vigilantissime tueri, et eam temerantes, præter jam latas, aliis pœnis coercere. Nulli autem sive laico, sive Sacerdoti, sive Regulari quomodolibet (3), et sub quovis prætextu liceat accedere ad colloquendum cum Monialibus sine Nostra licentia de scripto obtenta sub pœna viginti quinque aureorum, qui locorum piorum commodo adscribentur: neque id sibi licere blandiantur, quod vel cantum, vel sonum, vel aliud quodcumque docere intendant. Nam nisi facultate nostra muniti id aggressi fuerint, eadem pœna constringentur. Sed vero illos omnes excommunicationi Nobis reservatæ subjicimus (4), qui, licet facultate impetrata, pravo animo ad Monasteria se contulerint, eamque pravitatem verbis, aut nutibus quoquo modo aperuerint. Atque etiam crimine Nobis reservato obstrictos declaravimus (5), qui ad eadem, etsi facultate obtenta accedentes, obscœna verba effuderint, vel etiam absentes per nuncios, aut epistolas, aliove quovis modo Moniales, aut fœminas ibi versantes ad turpia sollicitaverint.

(1) *Sess. XXV. Cap. V. de Regul., et Monial.*

(2) *Constit.* Salutare *ann. 1742.*

(3) *Amba Syn. nost. laud. ibi.*

(4) *Amba Syn. nost. ibid.*

(5) *Cap. VI. Lib. II.*

XII.

Regulares porro in supradictis delinquentes, etiam in Monasteriis sibi subjectis, noverint ex decreto jussu Sixti V. edito (6) privationi vocis activæ, et passivæ, ac omnium officiorum esse obnoxios: Nosque tamquam apostolicæ Sedis delegati ex Constitutione Gregorii XV. (7), et decretis ab eodem, et Urbano VIII. approbatis ad ulteriores salutares pœnas contra ipsos procedemus. At iisdem tamen, consanguineis in primo, et se-

(6) *Anno 1590. Die 7. Maii, et aliis.*

(7) Inscrutabili, *et in Dub. resolutis 1625.*

cundo gradu consanguinitatis quater in anno expedietur a Nobis de scripto facultas ex decreto sacræ Congregationis (1), ut suas consanguineas convenire, et alloqui possint, servata forma in eodem decreto contenta, et sub pœnis in eodem appositis. Hæc tamen facultas, nisi gravis causa indulserit, tempore Adventus, et Quadragesimæ, et pervigiliis, et sexta feria, et sabbatho, et diebus festis (2) non concedetur. Dabunt autem operam ipsæ Moniales, ut hi consanguinei, et alii quicumque ea diei parte adveniant, ut suis muneribus persequendis impedimento non sint: nec harum collocutionum occasione a choro se abesse patiantur, ne plus hominibus tribuant, quam Deo. Si quis vero etiam secularis, vel si qua Monialis adulterata facultate usa fuerit, graves ambo pœnas luent. Hisce autem collocutionibus adsint semper graviores aliquæ Moniales, quæ auctoritate sua omne periculum removeant.

XIII.

Janitrices quoque, et Rotariæ præficiantur, probata virtute, et prudentia, quasi conclusi horti custodes, quæ jam annum quadragesimum attigerint. Hæ epistolas (3), munera, et quævis alia primum Præfectæ Monasterii exhibeant, antequam tradant ei, cui diriguntur: neque, eadem inscia, acceptas a Monialibus epistolas, aut munera extra mittenda recipiant, secus dignas se probabunt, quæ pœnis, arbitrio nostro, afficiantur. Licentia ingrediendi intra clausuram nemini umquam a Nobis aut a Vicario nostro oretenus concedetur (4). Itaque Janitrices neminem sine licentia de scripto intra clausuram admittere audeant sub pœna excommunicationis (5) ipso facto incurrenda tam a Monialibus introducentibus, quam ab ipsis ingredientibus, etiam regularibus. Optima vero cautio, et provisio clausuræ est, ut duæ tantum pateant januæ: una ad importandos commeatus, altera pro usibus quotidianis. Neutræ allocutionibus inservire debent. Ambo sub vesperam

ad si-

(1) 12. *Kal. Novemb.* 1623.

(2) *Synod. Jacob. Boncomp. ibid.*

(3) *Synod. ead. ibid.*

(4) *Synod. Trid. loc. cit.*

(5) *Synod. Boncomp. ibid.*

ad signum salutationis angelicæ occludantur, nec aperiantur, nisi lucente die: claves autem penes Monasterii Præfectam deponantur.

X I V.

Bonus ordo postulat, ut in qualibet domo sit, qui præsit, et cui pareatur: idcirco in quolibet Monasterio eligenda Præfecta est, seu Abbatissa, seu Priorissa, seu quocumque alio nomine nuncupetur, cui ceteræ Moniales et obedientiam præstabunt, et omnes functiones suas, et imposita munera ad illius arbitrium referent. Hæc non minor annis quadraginta sit (1), et quæ octo annis post expressam professionem laudabiliter vixerit, cujus officium (2), sicut et alia aliis injuncta, expleto triennio expiret. Electio ad crates (3), seu ante cancellorum fenestellam coram Vicario Monialium, vel alio a Nobis deputato fiat: suffragia secreto, et de scripto dentur: quin et oretenus excipi poterunt, præsentibus tamen duobus testibus: eaque electa judicetur, in quam ex tribus suffragiorum partibus duæ consentiant, aut saltem, quæ suffragium supra medietatem tulerit. Sed hac in re servandæ sunt (4) singulorum Ordinum, vel Monasteriorum constitutiones. Eligentes tamen non humanum aliquid spectare debent, sed solam Dei gloriam, communemque utilitatem, Dei auxilium, lumenque enixe implorantes.

(1) *Synod. Trident. Sess. XXV. Cap. VII. de Regul. et Monial.*

(2) *Ex Constit. Gregor. XIII. anno* 1583.

(3) *Synod. Trident. ibi.*

(4) *Synod. Trident. ibid.*

X V.

Ex Gregorii XV. Constitutione (5), quum Ordinarii locorum interesse possint, vel alium deputare, si ita sibi bene visum fuerit, electioni Præfectæ Monialium Regularibus subjectarum, ideo præcipimus, ut certiores Nos faciant de tempore electionis Præfectæ, ut a Nobis terminus constituatur, quem expectare teneantur (6); aliter si, aut Nobis non monitis, aut præscriptum tempus prævertentes, ad electionem processerint, censurarum pœnis, aliisque arbitrio afficientur.

(5) Inscrutabili.

(6) *Ex Decret. S. C.* 1626.

XVI.

XVI.

Dum Præfecta quæcumque Monasterii a suo munere vacat (1), reliqua etiam Monasterii officia desinent, et ad singula novæ electiones sanciendæ sunt. Rei vero domesticæ Administra (2), antequam sui muneris vacationem habeat, rationes accepti, et dati dabit, quas nisi liquido, et perspicue dederit, inhabilem illam declaramus, ut tunc, et imposterum eidem tale munus conferatur.

(1) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

(2) *Synod. ead. ibid.*

XVII.

Ea vero, quæ ad Monasterii præfecturam vocata est, earum omnium, quæ sibi commissæ sunt, curam gerat, et in ea præsertim intendat, quæ ad spiritum pertinent: opportunas monitiones ne prætermittat. Ejus partes erunt, peccata, ut primum sive ex delatione alicujus, sive alia via certo cognoverit, nullo modo negligere; sed pro qualitate eorum, et periculo impendente, et conditione personæ, quid agi opus sit, statuere. Aliquando enim erratum dissimulandum est, vel ad tempus tolerandum, aliquando subito puniendum, et quandoque tantum reprehendendum. Hujus rei prudentia solertissima magistra est. Vigilet, ne ad januam colloquia fiant, neve frequentius, aut familiarius, quam par sit, cum viris seculi aliqua colloquatur. Aliquas etiam invicem nimia familiaritate, et consuetudine devinciri ne patiatur. Curet, ut omnes concordi quadam charitate consocientur, ut omnium sit una mens, una voluntas, idem desiderium, ut secundum Apostolum (3) corpus unum efficiantur, multis inter se membris coagmentatum. Ita se comparet, ut nullam præcipuo dignam amore statuat, nisi quam moribus, et virtute ceteris præstare viderit. Discordiarum semina in suis exordiis elidat, et comprimat. Si qua mala existere videat, omni studio contendat, ne cunctatione, et socordia vix nata succrescant: et ideo bis in mense (4) cum suis Discretis conferat, an aliquis pullulet abusus, consul-

(3) *Ad Rom. XII.*

(4) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

consultetque de remedii applicatione. Studeat vero ipsa in omni disciplina, et quæ Constitutionibus Monasterii, nec non decretis, et ordinibus nostris debetur, obtemperatione, ceteras anteire, æqualitatis regulam, nisi quatenus officii necessitas postulat, non egrediendo.

XVIII.

Perlustret quandoque cum Discretis (1) de improviso omnia Monialium cubicula, ne quid superfluum sit, neve pretiosius, aut elaboratius, quam patiatur paupertas, quodque ab aliarum æqualitate recedat. Statis temporibus Capitulum convocabit (2), in quo omnes congregatæ de iis, quæ in officiorum functione, vel adversus domesticæ disciplinæ regulas commiserint, sese coram aliis accusent. In hisce comitiis omnes hortabitur, ut choro frequentes, et devote intersint, ut a cratibus abhorreant, vanisque collocutionibus, et ut ubique modestiam, et silentium, et decorum teneant. Enitatur autem summopere, ut omnes orationi maxime insistant, ac potissimum mentalis precationis sint studiosæ, sine qua spiritualis vitæ ratio nullo modo potest consistere. Conversas vero ad laboriosa, et humilia Monasterii officia alacriter obeunda incitare non desinet, illis ad memoriam revocando, eas non hominibus servire, sed Deo. Curabit etiam bene easdem imbui, et institui in iis, quæ ad vota, et ad perfectionem pertinent. Meminerit demum, ad regularum Monasterii tutelam, et ad virginitatis custodiam, et ad perfectionis singularum adjumentum se constitutam fuisse, sibique de singulis rationem Deo reddendam.

(1) *Synod. Jacob. Boncomp. ibid.*

(2) *Synod. ead. ibi.*

XIX.

Constituenda est quoque novitiis puellis Magistra, quæ sanctitate vitæ, usu, et docendi ratione, auctoritate item, et mansuetudine tanto munere recte fungi valeat. Ejus custodiæ (3) in particulari habitatione integro probationis anno tradantur, et ei subsint, et obediant. Quo tempore curabit, ne in aliarum Monialium

(3) *S. Cong. Episc. die 10. Mart. 1593.*

lium consuetudinem se dent, explorabitque diligenter, an ex vero animi sensu religiosam vitam sint amplexæ. Crebro autem ad sui ipsarum abnegationem inflammabit; atque ad absolutam obedientiam, paupertatemque præstandam, ad castitatis puritatem perfecte custodiendam, ad omnium præterea institutorum Ordinis disciplinam plene tenendam informabit. Experimenta etiam capiet, quantum in studio mortificationis, et suæ voluntatis abnegatione profecerint, nihilque omittet eorum, quæ ad profectum virtutum conducere possint.

XX.

Si puella admitti ad regularem vitam petat, multa spectanda, et indaganda erunt, scilicet, si (1) consuetam habeat dotem ad sui sustentationem Monasterio persolvendam: si dotes habeat corporis, et animi ad munera status religiosi explenda accommodatas. Spectandum erit, qui ejus natales sint, qui parentes: an ulla laboret infamia: an pertinacis, contumacis, superbi, fastidiosi ingenii videatur, an levitatem præseferat. Si de excipienda Chorista agatur, an legere sciat, et eo judicio sit, ut monasticæ vitæ functiones peragere possit: si vero de Conversa, an ea aptitudine sit, ut servilia ministeria rite obire possit: in utrisque consideranda valetudo, et vires corporis cuique generi accommodatæ, et multo magis sanitas mentis, et probitas morum. Interim (2) monenda erit, ut, re nondum confecta, illa omnia defugiat, quæ mundi sunt, et a virginali statu abhorrent: ut mores ad omnem modestiam, et sanctitatem componat, atque ardentius a Deo lumen in re tam gravi impetrare assiduis precibus, et frequenti Sacramentorum usu contendat.

(1) *Amba Syn. nost. ibid.*

(2) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

XXI.

Si nihil emergat, quominus recipi possit, nec de ejus constantia ulla existat dubitatio, Moniales (3) in Capitulum congregatæ ferant suffragium de ejus receptione; sed satagant, ut sive in admittendo ad habitum,

(3) *Synod. ead. ibid.*

tum, sive ad professionem, omnem deponant affectionem sanguinis, aut personæ, nec a recto judicio deduci patiantur humanis rationibus illectæ; sed Deum præ oculis habentes, quod suæ Religioni utile, ac rectum videbitur, id exequantur. Acceptanda autem puella prius a Nobis, vel a Vicario nostro exploranda est (1), an sciat, quid agat, et an libere se ad eam vitæ rationem convertere velit. Quæ exploratio similiter præmittenda de illa est, quæ Monasterium Regularibus subjectum ingressura est ex decreto sacræ Congregationis (2). Admissa ad habitum puella integrum probationis annum decurrere debet, nec ad professionem admitti potest, nisi expleto decimo sexto ætatis anno (3). Uno ante professionem mense (4) certiores Nos faciat Præfecta Monaserii, ut exploratam habeamus Novitiæ voluntatem, quæ, si dicto tempore eam notitiam ad Nos non detulerit, arbitrio nostro ab officio suspendetur. Si plures, quam duæ sorores (5) in eodem Monasterio excipiantur, duæ tantum priores jure suffragii gaudebunt, quarum una decedente, altera deinde succedet.

(1) *Synod. Triaent. Sess. cit. Cap. XVII.*

(2) 13. Nov. 1627. *et alias.*

(3) *Synod. Trid. ibid. Cap XV.*

(4) *Ibid. Cap. XVII.*

(5) *Amba Syn nost. et S. Cong. Episc. plu- ries.*

X X I I.

Dos pro Candidata solvenda (6), in numerata pecunia deponatur ad tempus vestitionis in Monte Pietatis, aut prævia licentia nostra penes idoneam personam a Nobis adprobandam, vel penes publicum campsorem, aut fideijussorem, exclusis omnino candidatæ consanguineis, et Monasterio, in quo eadem admittitur. Eadem pecunia numeretur diebus octo ante professionem: qua emissa in bonis stabilibus, et fructiferis collocanda erit: nisi aliud a legitima auctoritate fuerit permissum.

(6) *Amba Syn. nost. ibid.*

X X I I I.

Perantiqua, et laudabilis est ea consuetudo, ut puellæ Monialibus in disciplinam tradantur. Ut autem cum illarum profectu id contingat, nec cum aliquo re-

 ligio-

ligiosæ vitæ detrimento, nonnulla observanda sunt, et adamussim sacræ Congregationis decreta retinenda. Non sint septennio minores, nec annum vigesimum quintum excesserint (1). Si qua tamen, protracta in Monasterio educatione, annum vigesimum quintum excesserit, renovanda erit sacræ Congregationis facultas. Caute, et considerate agendum (2) in acceptandis viduis, vel ætate longævis in numerum Contubernalium. Si qua ex his postulet ingressum, antequam res ad Capitulum deferatur, Nos consulant Præfectæ, ut examinatis conditione, qualitate, et moribus postulantium, deliberemus, an e re sit facultatem a sacra Congregatione impetrare.

(1) *Synod. Jacob. Boncomp. ex decr. S. Congr.*

(2) *Synod. ead. ibi.*

X X I V.

Puellis educandis præsit Magistra (3) ætate grandeva, insigni probitate, et industria, a cujus disciplina, et obedientia numquam recedant. Clausuræ finibus semper contineantur: habeant proprium a Monialibus sejunctum conclave: non cubent plures in eodem cubiculo (4), multoque minus in eodem cubili. Nimias quasdam invicem familiaritates, et intemperantes propensiones Magistra discindat, removeatque. Surgent mane cum ceteris (5), ornantes se cum verecundia, non intortis crinibus, aut auro, aut margaritis, aut veste pretiosa, sed habitu, qui deceat Virgines promittentes pietatem per bona opera: nec per Monasterium vagari libere permittantur: salutaribus imbuantur præceptis, et fidei rudimenta edoceantur, et ad christianam pietatem deducantur, et ab otio, desidiaque arceantur.

(3) *Archiepiscop. Bonon. in Concil. Provin. I. P. IV.*

(4) *Archiepiscop Bonon. loc. cit. et Ben. XIV. Not. IX. Vol II.*

(5) *Archiepiscop. Bonon. ibid. Et Bened. XIV. ibid.*

X X V.

Si qua puella educationi tradita matrimonio sit jungenda, districte præcipimus (6) Monasterii Præfectæ sub pœnis arbitrariis sine cunctatione infligendis, ne sponsalia cum ea, adhuc intra claustra degente, ineantur, nec sponso pateat aditus sive ad januam, sive

(6) *Archiepiscop. Bonon. ibid. Et amba Synod. nost. ibid.*

sive ad crates ad jungendas manus. Verum ubi per Consanguineos, aut per eos, ad quos de jure spectat, promissa fuerit, statim extrahatur, nec post dies octo retinere eam liceat sub excommunicatione (1) ferenda in ipsam Præfectam eos dies protrahi patientem.

XXVI.

Sacris Virginibus in spiritu regendis Dux quidam adscribitur, ordinarius scilicet Confessarius. Hic ea esse debet ætate, scientia, vitæ sanctitate, prudentia, et asceticæ artis intelligentia, ut tamquam bonus agricola lectissimos hos flores educare possit, et colere. Abdicatis ceteris muneribus in hoc tantum culturæ genere se exerceat. Magna charitate omnes æqualiter complectatur, omni amandata personarum acceptione, quæ apud Deum locum non habet (2). Omnis monitio acerbitate careat: blande in earum aures, et corda influat, leniterque ad omnem perfectæ vitæ rationem perducat. Suavitatem, et comitatem auctoritate, et gravitate temperet: nisi vero excellat patientia, muneri impar erit. Ita tamen patientem se præbeat, ut nimius non sit: nam mulieribus quo plura dantur verba, eo plus insatiabiles evadunt. Sacra vero colloquia, et confessionum exceptionem ad noctis tempus ne producat. Superfluos sermones (3), curiosasque interrogationes devitet. Denso velo (4), quod amoveri nequeat, præsepiatur fenestella, ex qua confessiones excipiuntur. Vigilem se custodem, exactoremque exhibeat regularum, et observantiæ; atque ita sacrarum functionum, et Confessionum excipiendarum tempus disponat, ut regulari disciplinæ nullam inducat perturbationem. Regulas ipsas, et constitutiones Monasterii apud se habeat, et perlegat, ut earumdem accuratam observationem repetat. Monita, et decreta nostra (5), quæ ad Moniales dirigantur, adimpleri curet, eaque in primis, quæ in Pastorali nostra visitatione edidimus, et apponentur in Appendice (6). Dum nova Præfecta Monasterio

K k 2 danda

(1) Synod. Jacob. Boncomp ibid. ex litt. et decret. S. Cong.

(2) Ad Rom. II.

(3) Synod. Jacob. Boncomp. ibid.

(4) Synod. ead. ibi.

(5) Synod. ead. ibi.

(6) Vid. in Append. Num. I.

danda est, nullo modo se ad alicujus electionem admoveat (1), pertentando, et sollicitando Monialium animos; sed id rei nullo modo contingat. Id unum moneat, ut Dei lumine invocato, eam eligant, quæ bono Monasterii plus expedierit.

(1) *Synod. ead. ibid.*

XXVII.

Domum (2) in Monasterii vicinia sitam incolat, ut repentinis, et urgentibus necessitatibus præsto esse possit; ea tamen non sit contigua (3), nec ulli aditus, aut prospectus pateant, ex quibus audire, aut alloqui, aut videre possit in Monasterio versantes. Clavis fenestellæ pro sacra Synaxi Monialium sit penes Monasterii Præfectam, et a Confessario aperiatur. Clausuræ leges religiose custodiat: nec intra septa Monasterii pervadat, nisi ut infirmis (4) Sacramenta administret, aut morientibus opem ferat: nec pœnas evadet a summis Pontificibus latas, si sine legitima causa in clausuram se intromiserit. Si qua infirma commode ad consuetum locum confessionum accedere possit, causa non erit, cur clausuram introeat. Quum infirma, cui morienti adstiterit, decesserit, e clausura exeat, et foris demortuæ legitima persolvat. Expleto triennio, omnis ejus facultas extincta erit.

(2) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

(3) *S. Cong. Episc. 11. Jan. 1576. et alias.*

(4) *Synod. ead. ibid.*

XXVIII.

Præter ordinarium Confessarium ex Tridentina Synodo (5) alius extraordinarius bis, aut ter in anno assignandus est. Huic se omnes Moniales (6) sistere debent, et ab eo nedum salutaria monita excipere; sed ei etiam laudabile est confiteri. Namque eo tempore, quo ipse tale gerit munus, abstinere omnino debet ordinarius a confessionibus sive Monialium, sive aliarum fœminarum in clausura degentium excipiendis, ex Constitutione Benedicti XIV. (7) Extraordinarius autem rite, et pie fungatur munere suo, nec ad crates, nec ad rotam colloquendi gratia accedat, et spiritualibus tantum intentus (8) nulla suscipiat transigenda pro Monialibus negotia.

(5) *Sess. XXV. cit. Cap. X.*

(6) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

(7) *Pastoralis curæ ann. 1748.*

(8) *Synod. Jacob. Boncomp. ibid.*

XXIX.

X X I X.

Meminerint vero Superiores regulares bis, vel ter in anno extraordinarium deputare Monasteriis sibi subjectis, non tamen semper proprii Ordinis Sacerdotem, sed saltem semel in anno Sacerdotem vel secularem, vel regularem alterius Ordinis, et a Nobis repetendam esse adprobationem. Quod si id facere neglexerint, Nos facultate a Benedicto XIV. attributa (1), hunc extraordinarium arbitrio nostro constituemus. Noverint etiam iidem, se subire non posse munus audiendi confessiones suarum Monialium sine adprobatione nostra ex Gregorii XV. Constitutione (2).

(1) Constit. cit.

(2) Inscrutabili.

C A P U T V.

De Tertiariis, et Puellis in Conservatoriis degentibus.

I.

DE Tertiariis, quarum non paucas in Civitate, et in Diœcesi habemus, et in quas intendit Concilium primum Provinciale Bononiense (5), nunc pauca dicenda, et fere illa ipsa, quæ Benedictus XIV. tradidit (6), qui incredibili charitatis affectu omne personarum genus complexus est. Hæ autem duplicis generis sunt: quarum unum est illarum, quæ habitu alicujus regularis Ordinis indutæ disjunctim in privatis ædibus immorantur; alterum earum, quæ in unam domum congregantur, et aliqua regularis vitæ disciplinæ specie continentur.

(3) *Archiepiscop. Bonon. P. IV.*

(4) *Notif. IX. Vol II. et Notif. XVII. Vol. V.*

I I.

De iis, quæ in paternis domibus separatim vivunt ad normam Pontificiarum Constitutionum hæc decernimus. I. Nullam Fœminam posse a Regularibus ad habitum sui Ordinis admitti, nisi maturæ ætatis, summæ hone-

honestatis, probatæque vitæ, et nisi habeat, unde honeste vivere queat, degatque apud consanguineos, vel affines sibi in primo gradu conjunctos. II. Examen hujusmodi conditionum ad Nos omnino pertinere: neque a Regularibus ullam admitti posse ad habitum absque nostro examine, et adprobatione de scripto facta. III. Sic adprobatas, et voto simplicis castitatis obstrictas, et a regularibus Superioribus habitu donatas, fori privilegio gaudere, quo tamen non gaudent viri tertiarii, qui separatim vivant; sed ii tantum, qui in regulari domo sub regulari disciplina versantur. IV. In hunc modum initiatas non solum nostræ, sed Parochi etiam jurisdictioni, in cujus Parochia degunt, omnino esse subjectas. V. Regulares non posse earumdem confessiones excipere, nisi fuerint a Nobis pro confessionibus laicorum adprobati; neque posse iisdem infirmis aut Viaticum, aut Extremam Unctionem administrare; sed id muneris Parochi esse, sine cujus interventu, aut facultate cadaver efferri non potest. Quod si decesserint, non facta sepulturæ electione, in Parochia tumulandas esse, nisi forte in Ecclesiis Ordinis, cujus jam habitum susceperant, communis pro illis designata sepultura reperiatur.

III.

Alterum vero genus Tertiariarum, quæ sine solemni votorum nuncupatione, claustrique vinculo, communem tamen ad vivendum sibi sedem delegerunt, non adprobavit quidem Apostolica Sedes, sed dissimulando permisit (1), et Episcoporum jurisdictioni omnino suppositas esse voluit. Pro his ergo, sive quæ in Civitate, sive quæ in Diœcesi morantur, nihil ingerere possumus, nisi ut accurate observentur, quæ idem Benedictus (2), ad romanam Sedem evectus, et hujus Ecclesiæ gubernacula tenens, ab iis ipsis servandi sancivit. Et primo declaramus easdem nostræ Visitationi, vel Vicarii nostri subesse, eaque omnia decreta esse ab iis adim-

(1) *Vid. cit. Notif. IX. Vol. II.*

(2) Regole, ed Ordini per le Terziarie etc. 15. *April.* 1744.

adimplenda, quæ a Nobis emanaverint: quo Visitationis tempore rationem reddere teneantur de tota redituum administratione: II. Sacerdotem regularem, qui a suo Superiore ad earum confessiones excipiendas eligatur, a Nobis adprobandum esse. III. Bis, vel ter iisdem destinandum esse singulis annis extraordinarium Confessarium a Nobis adprobatum, ea ratione, qua Monialibus ex præscripto Synodi Tridentinæ conceditur. IV. Si quis ex necessitate, vel honesta de causa in colloquium alicujus earum venire debeat, ad crates alloquatur, qui est proprius collocutionis locus: qui quidem, si alicubi desideretur, extrui quamprimum curetur: cavendum tamen est, ne vaniloqui, impudentes, et nugatores, et otiosi ad eum locum accedant. V. Viris quibuscumque interclusus sit aditus, et ingressus in earumdem domos, quæ, quo ad ipsos, iisdem clausuræ legibus, ac Monialium cœnobia, adstringuntur: idcirco, neque Medici, neque famuli, neque alii quicumque viri in eas ingredi poterunt, nisi de facultate, consensuque Vicarii nostri, et Superioris regularis: secus in excommunicationem incident, aliasque pœnas arbitratu nostro. VI. Ne ipsos quidem regulares Superiores, et Confessarios in eas ædes introire posse vel ob administranda infirmis Sacramenta, vel ad curandum aliquod negotium, nisi pro illis casibus, et circumstantiis, et pro ea ratione ab apostolicis Constitutionibus præscriptis regularibus Superioribus, et Confessariis, quando Cœnobia ingrediuntur sibi subdita, et sub perfecta clausura contenta. VII. Nullam ex hisce Tertiariis ex illis septis prodire debere alieno habitu sumpto, sed suo semper retento, secus a Nobis puniendam esse: neque umquam solam exire debere, sed cum alia comite, obtentaque a Præfecta facultate, quam raro, et justa tantum de causa concedet; secus officii sui privatione multabitur: nec prius exire indulgeat, quam exquisierit, quo commeare velit, et in quam domum.

mum. Exeuntes autem Sorores alio non divertant, quam Præfectæ aperuerint, et loca frequentiora declinent, atque in incessu, et in toto corporis habitu ita se componant, ut exemplo sint omnibus: et sub vesperam ad sonitum angelicæ salutationis se in domum suam recepisse debent: aliter animadversionem nostram non effugient. VIII. Non licere vel ejus contubernii Præfectæ, vel Superiori regulari uni, vel pluribus facultatem impertiri, ut in domibus parentum, vel benefactorum rusticentur, aut pernoctent, ita ut Superior regularis id concedens voce activa, et passiva sit ipso facto privatus; Præfecta vero pœna expulsionis sit multanda, si has facultates imposterum concesserit. Quod si quæpiam affecta valetudine e Medici judicio ad vires reparandas in villam secedere debeat, hæc a Vicario nostro, et simul a regulari Superiore suo facultatem obtinere debeat: quem tamen rusticanum incolatum in sola Parentum domo, vel consanguineorum, et affinium primo gradu junctorum habere debet. IX. Demum in suis Ecclesiis hasce Tertiarias asservare non posse divinam Eucharistiam, Oleumque sanctum, nisi obtenta necessaria facultate.

IV.

Hæc fere omnia ex iis, quæ Tertiariis nostris constituit Benedictus XIV, deprompta fuere. Ceterum ex Concilio primo Provinciali Bononiensi (1) in hæc domicilia admitti aliqua non debet, nisi dotem habeat, unde alatur, et iis qualitatibus sit instructa, quæ a Nobis requirentur. Si vero quæpiam ex hisce monita nostra contempserit, fueritque contumax, et a cœpta virtutis via deflexerit, dimittetur.

(1) *Archiepiscop. Bonon. P. IV.*

V.

Civitas nostra piis locis referta, plura quoque habet contubernia, quæ vulgo Conservatoria dicuntur, in quibus puellæ a prima ætate certo annorum cursu diligenter educantur, et christianis moribus imbuuntur,

et ad

et ad muliebres artes instituuntur, donec vel perpetuæ religioni, et castitati sponte se consecrent, vel idoneis viris dentur nuptui, dote etiam a locorum Præsidibus persoluta. Nos satis laudare non possumus præstantissimorum Præsidum diligentiam, qui, sola charitate stimulante, id conantur maxime, ut hæc contubernia quam florentissima sint, et vere sanctæ institutionis domicilia videantur. Eosdem ergo in Domino obsecramus, ut eos in suscepto labore perseverare non pigeat, amplissimam a Deo mercedem percepturos.

V I.

At Confessarius earum confessionibus excipiendis destinatus omni contentione satagat, teneris ipsarum cordibus pietatem inserere, ad Sacramenta devote frequentanda deducere, pudicitiæ custodiam instillare, ad pietatem instituere, ut ab omni peccati specie perpetuo caveant. Singulis saltem diebus Dominicis (1) puellis in unum locum coactis christianam fidei, et morum disciplinam explanet. Ipsa etiam contubernii Moderatrix per hebdomadam eodem instituto ipsas exerceat, exigatque memoriter dicta, quæ in libello Christianæ doctrinæ, quem edidimus, continentur.

(1) *Bened. XIV. Not. XXV. Vol. III.*

V I I.

Ad conscientiæ securitatem, et tranquillitatem valde conducit, ut aliquando extraordinarius Confessarius iis adscribatur, quæ in hisce domiciliis versantur, quæque alios adeundi Confessarios facultatem non habent. Igitur (2) bis, vel ter per anni spatium singulis hujusmodi contuberniis Confessarius extra ordinem assignetur, qui quidem a Nobis ad id muneris sit primum adprobatus. Denique pietati valde consentaneum videtur (3), ut præter sacras conciones, quibus per annum, et præsertim in Quadragesima excoluntur, singulis annis doctrina, et pietate præditus Sacerdos advocetur, qui ipsas puellas spiritualium exercitationum curriculo sancte detineat, erudiat, expoliatque.

(2) *Idem Bened. ibi.*

(3) *Idem Bened. ibi.*

CAPUT VI.

De Confraternitatibus, Sodalitiis, et Eremitis.

I.

PIæ illæ Societates, quas saluberrimo consilio institui voluit Ecclesia, multisque cumulavit favoribus (1), et quibus laici cooptati, statis temporibus, ablegatis ceteris mundi occupationibus, in æternæ vitæ negotiatione versantur, tot abundant spiritualibus utilitatibus, ut retineri, confirmari, frequentarique merito debeant. Quod ut recte fiat, sollicitudo nostra desiderat, et mandat. Nam quum institutæ sint ad animos invicem charitatis fœdere devinciendos, ad sanctorum operum exercitationes peragendas, ad Ecclesiæ decorem, et Dei cultum adaugendum, nisi certis legibus muniantur, atque nisi hæ sedulo custodiantur, dissidiis, scandalis, et perturbationibus redundabunt.

(1) *Constit. Clement. VIII. Quæcumque. ann.* 1604.

II.

Nulla equidem Societas, seu Confraternitas absque approbatione, et auctoritate nostra ne in Ecclesiis quidem Regularium, saltem cum usu *Saccorum*, ex decreto Sacræ Congregationis erigi debet (2); approbata vero leges a Nobis sancitas excipiet (3), quæ bis in anno perlegentur, ne illarum notitia dilabatur. Qui hisce nomen dederint, meminisse debent, se in quamdam peculiarem spiritualis perfectionis semitam ingressos fuisse, atque adeo morum probitate, et vitæ exemplo antecellere ceteros debere, in studio autem pietatis domos suas continere oportere. Itaque a ludis vetitis, et tabernis caveant, comissationes devitent: quæcumque malæ famæ sunt, oderint. Dies festos religiose traducant, nec in iis mundi negotia contrectent: ad Oratoria convenire non desinant: sanctissima Sacramen-

(2) *S. Cong. Episc.* 6. *Decemb.* 1616.

(3) *Synod. Jacob. Boncomp. Lib. IV. Cap. V.*

cramenta frequenter percipiant: matutinas, et pomeridianas preces devote persolvant: sodales ab officio recedentes opportunis monitionibus corripiant, et frigescentes accendant: eosdem ægrotantes invisant, et omni charitatis studio prosequantur. In hisce Oratoriis sanctissima Eucharistia sumenda est a designatis, Nobisque adprobatis Sacerdotibus (1), præterquam in Pascha, in qua ad Ecclesiam parochialem quisque tenetur accedere. Prohibemus autem in hisce sacram Eucharistiam servari juxta decretum sacræ Congregationis (2).

(1) *Synod. Hieronym. Colum. P. II. Cap. XII.*

(2) *15. Jan. 1610. et alias.*

III.

Si, Nobis concedentibus, in hisce Oratoriis divina Eucharistia exponenda sit, id a Parocho præstetur (3), vel a Sacerdote a Parocho deputato: secus pœna aureorum decem multabuntur Officiales, qui ad id Sacerdotem sollicitaverint, exclusa Parochi auctoritate, et Oratorium Interdicto supponetur. Inclinato autem sole sanctissimum Sacramentum reponatur. Inhibemus quoque (4), inibi Sacrum fieri feria quinta majoris Hebdomadæ, suspensionemque latæ sententiæ indicimus Sacerdoti celebranti. Nec die Parasceves Christi Crucifixi imaginem adorandam ibi proponant; sed eo religionis officio in Ecclesia parochiali defungantur.

(3) *Amba Syn. nost. laud. ibid.*

(4) *Amba Syn. nost. laud. ibid.*

IV.

Nulla sedes fixa, stabilisque constituatur (5) pro Confessionibus excipiendis: si qua habeatur, removenda est; nisi aliter peculiari ex causa fuerit concessum. Dum Missa parochialis celebratur, vel in ea sermo, aut cathechesis habetur, congregari Sodales ad sacros suos cœtus non debent, ne muniis parochialibus sint impedimento, idque sub pœna Interdicti, cui Sacella ipsa supponemus. Nullas instituant functiones, nec supplicationes, nisi quæ de eorumdem statutis sint (6). Procedentes autem habitu suo indutos comitetur Sacerdos, sed stola minime decoratus. Et solum Christi Crucifixi simulacrum antecedat: et comparato ad de-

(5) *Synod. Jacob. Boncomp. ibid.*

(6) *Amba Syn. nost. laud. ibid.*

votionem animo precantes, et psallentes, modestoque incessu suos circuitus agant. Quando publicæ supplicationes peraguntur, omnes interesse satagant. Nam dolendum sane, et improbandum maxime, ut aliquoties duo tantum, aut vix quatuor sodales sub sacro Vexillo procedant. Itaque Officiales attendant, ut convenienti sodalium numero honestetur religiosa celebritas, sub pœnis arbitrio nostro irrogandis.

V.

Ii tantum in Confratres cooptandi sunt, qui morum probitate, famaque bona commendentur. Qui, jam cooptati, depravatos mores exhibeant, aut dissidia serant, aut Oratorium frequentare negligant, si ter moniti non resipiscant, e sodalium numero omnino expungantur. Nam et tota Societas e potestate nostra extinguetur, si statas leges contempserit, aut a recta bonorum administratione deflexerit, aut Ecclesiæ commodis non deserviet. Dum novus sodalis admittitur, amictus societatis proprius ne detur, nisi præsente Parocho, vel alio Sacerdote de ejusdem consensu (1), et stata prece ipsum benedicente, qui quidem domum ne perferatur, sed in ipso Oratorio servetur.

(1) *Ambæ Syn. nost. laud. ibid.*

V I.

Sacra supellex non in laicorum domibus, sed in Oratoriis ipsis, seu eorum Sacrariis decenter custodiatur: et ea omnia attendantur, quæ de Oratoriorum nitore, et munditia alibi sancivimus (2). Omnino autem prohibemus diem festum Sancti Titularis, aliasque solemnitates nimio luxu, profusisque impensis celebrari, vel profanis spectaculis dehonestari. Nobis non concedentibus non liceat eleemosynas conquirere, capsulamque pro iis constituere, multoque minus ad eas corrogandas ipsam per Civitatem circumducere (3). Si ex justis causis a Nobis adprobandis eleemosynæ colligantur, id per viros probos fiat: collectæ vero iis usibus religiose addicantur, quorum causa sunt conquisitæ.

(2) *Lib. I. Cap. VIII.*

(3) *Ex Constit. cit. Clement. VIII.*

VII.

Digitized by Google

V I I.

Si quæ dotes puellis sint distribuendæ, a Testatorum voluntate ne recedatur: nulla vel commendationum, vel sanguinis, vel amicitiæ ratio habeatur; sed illæ præoptentur, quæ morum honestate excellant, et majori egestate premantur, et quibus appositæ a Testatoribus conditiones magis conveniant. Commodum autem esset, ut destinatæ dotes statim in monte Matrimonii deponerentur fructum allaturæ, donec puella vel sacras, vel mundi nuptias contraxisset. Quod si designata dote, et nondum tradita, puella honestati, et pietati nuntium misisset, pronum esset eam exauctorare, dotemque alteri meliori conferre.

V I I I.

Singulis annis nova fiat Officialium electio coram Parocho, eoque minime præsente electio irrita sit (1). Electione rite peracta, qui id officii munus jam expleverint, rationem reddant de recta muneris, et bonorum administratione, quæ a Parocho, et a Sodalitatis Præfecto, vel ab alio viro ecclesiastico a Nobis probato, vel probando subscribenda, et adprobanda erit. Si ratione subducta debitores loco pio deprehendantur, spatium unius mensis concedatur, nisi aliter a Nobis, vel Vicario nostro mandatum fuerit, ad pecuniam apud novos Officiales deponendam. Quo expleto, si adhuc non satisfecerint, ne dum contra ipsos ad executionem procedemus; sed etiam perpetuo eosdem inhabiles declaramus ad hujusmodi officia, et ad alia munera in Confraternitate, seu Societate solita deferri, et voce activa, et passiva ipso facto privatos, ad quam reditus non fiet, nisi debito penitus extincto (2). Novorum Officialium descriptionem quælibet Societas, aut Confraternitas transmittat a Nobis adprobandam, et confirmandam sub pœna nullitatis, et aliis arbitrariis (3). Similiter ab omni administrationis Officio excludantur Sodales, qui loci ejusdem pii bona conducant, aut

(1) *S. Cong. Episc. 18. Julii 1594. Et ambæ Syn. nost. ibid.*

(2) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

(3) *S. Cong. Episc. 11. August. 1584. Et ambæ Syn. nost. ibid.*

aut qui ære alieno gravati sint, aut sub patria poteſtate adhuc vivant.

I X.

Locorum piorum fundamenta sunt reditus, quos integra fide adminiſtrare, summaque diligentia tueri opus eſt. Igitur omnes Confraternitates, et Societates intra bimeſtre a Synodi promulgatione teneantur (1), inventarium conficere omnium bonorum, et illa omnia perficere, quæ ſupra indiximus, quum de reditibus Eccleſiæ ageremus. Quod ſi tempore præſtituto id facere prætermiſerint, inventarium juſſu noſtro expenſis Societatis conflabitur. Tabella autem onerum quorumcumque in loco publico pateat, in qua legata omnia, et onera deſcribantur; addito etiam a quo fuerint inſtituta, quid Teſtator reliquerit, et a quo, et quo tempore inſtrumenta sint facta, prout alibi præſcripſimus (2), et in sacra Viſitatione sæpe inculcavimus. Propterea (3) singulis annis, dum Officiales innovantur, et rationes supputantur, exquiret Parochus, an aliquod fuerit relictum, aut obvenerit ipſis Societatibus, et Confraternitatibus, idque ad Nos tranſmittetur reliquis documentis inſerendum. At in illa etiam omnia Societatum, et Confraternitatum Adminiſtratores debent intendere, quæ aliis in locis de oneribus, et legatis, et indulgentiis præſcripſimus, quorum obſervationem, abſolutamque expletionem hoc loco et in memoriam redigimus, et perfici mandamus.

(1) *Amba Syn. noſt. laud. ibi.*

(2) *Lib. II. Cap. VI. §. XVI.*

(3) *Synod. Jacob. Bon-comp. ibi.*

X.

Reditus, proventuſque omnes in iis tantum impendi debent, quæ piæ teſtantium voluntati reſpondeant, nec in alios uſus, etſi charitatis, et religionis ad arbitrium converti (4). Si qui reditus exſuperent adjuncta a teſtantibus onera, ii non in arbitrarios sumptus conferri debent; ſed conſenſus noſter requirendus eſt (5). Nullæ bonorum ſtabilium alienationes, permutationes, tranſlationes, aut diſtractiones, Nobis inconſul-

(4) *Amba Synod. noſt. laud. ibi.*

(5) *Synod. Jacob. Bon-comp. ibid.*

consultis fiant, etsi perspicuas habeant utilitates. Omnem diligentiam ponant in conservandis juribus, fundis, reditibus Societatis, et in pecunia rite collocanda. De quibus, quum explicate egerimus, ubi de reditibus Ecclesiæ erat sermo (1), illa omnia huc revocari debent, et adamussim compleri volumus, et mandamus. Hinc sacra suppellex nullo modo detur in depositum, et pignus sive creditoribus, sive mutuum præstantibus (2): si Nobis inconsultis id fiat, præter arbitrarias pœnas, nedum oppignorantes ipsi, sed et pignus recipientes, si forte ad eamdem Societatem pertineant, e Sodalium albo excludentur (3).

(1) *Lib. III. Cap. IX.*

(2) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

(3) *Synod. ead. ibid.*

X I.

Ut ex ordine omnia fiant, optimum erit, apud unamquamque Societatem quatuor Libros digeri, et in tabulario servari. In quorum primo notentur nomina, et cognomina Sodalium, sive virorum, sive mulierum eo ordine, quo in sodalitium cooptati sunt. In altero reditus certi, et incerti cum fundis, seu sortibus, ex quibus fructus percipiuntur, nec non eorum exitus (4), additis etiam oneribus, si quæ fuerint injuncta, cujuscumque generis, maxime vero, si pro celebrandis Missis, aut Anniversariis, quæ tamen perpetua sine nostra consensione acceptari non possunt (5). Describantur in tertio decreta comitiorum, et eorum nomina, qui magistratu funguntur cum singulorum Officialium electionibus. In quarto demum recenseantur bona universa immobilia, et mobilia, adjectis ad singulas librorum descriptiones diebus, annis, et causis. Item in Societatis tabulario serventur ejus regulæ, edicta, decreta in Visitatione, vel extra eam condita, testamenta, codicilli, scripturæque omnes ad Societatem quomodolibet spectantes, et Indulgentiarum diplomata, quorum omnium index conficiatur.

(4) *Ambæ Syn. nost. laud. ibid.*

(5) *Ex decret. S. C. ab Urban. VIII. approb. de* Celeb. Miss.

X I I.

Dum sua agunt comitia, vel pro electione Officialium

lium facienda, vel pro negotio pertractando, secretis suffragiis rem transigant. Ita vero suam quisque sententiam dicat, ut omnes absint obtrectationes, æmulationes, et jurgia, quæ animorum concordiam discindant: et videant, ne aliqua affectione occupati saniora consilia rejiciant (1). Si quæ dissensiones inter sodales existant, ii, qui præsunt, curare debent, ut quamprimum restinguantur, pacemque concilient, cujus nomen dulce est, et ipsa res est salutaris. Quum non raro de præcedentia cum aliis Societatibus controversiæ exoriantur; vel inter Societates, et Parochos, vel inter Presbyteros Capellanos earumdem Societatum dissidia excitentur, hæc dirimi debent ex Gregorii XIII. Constitutione (2), et ex Decreto sacræ Congregat. Rituum (3), et ex Institutione magni nostri prædecessoris Benedicti XIV. (4), a cujus doctrinis numquam recedatur.

(1) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

(2) Exposcit *anno* 1583.

(3) Urbis, et Orbis *anno* 1703.

(4) *Natif. XVII. Vol. V.*

XIII.

Nova sepulchra absque facultate nostra parari non debent, ut alibi ediximus: idcirco neque pro Sodalibus id fieri debet. Si tamen jam fuerint facta, vigeatque jus sepulturæ pro Confratribus in eorumdem Oratoriis, permittimus eosdem dumtaxat tumulari, servatis servandis (5), idque tantum, si a moriente sodali electio hujusmodi sepulturæ sit facta, et absque emolumenti detrimento Parocho defuncti debiti. Quod si Confrater moriens sponte sepulturam elegerit in Oratorio, assistat Parochus ejus Officio, et Missam cantet, modo tumulandus sit subjectus Parocho, intra cujus fines est Oratorium (6): idemque Parochus, cui Oratorium subest, Anniversaria celebret, quoties facienda sit absolutio: nec Capellanus Societatis jura parochialia perturbet sub pœna suspensionis ipso facto, aliisque arbitrio nostro infligendis (7). Nullus tamen Confratrum tacite, vel expresse alium invitet ad sepulturam in suo Oratorio, vel Ecclesia eligendam sub pœna re-

(5) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

(6) *Ex dicto decret.* Urbis, et Orbis *ad Dub. XX.*

(7) *Synod. Jacob. Boncomp. ibid.*

na refectionis dupli earum obventionum, quæ pro inferendo, et humando cadavere Parocho obtigissent (1).

(1) Synod. Jacob Boncomp. ibid.

X I V.

Jam alio in loco, ubi de asylo Ecclesiæ disserebamus, prohibuimus, ne reum qualemcumque in suis ædibus asyli gratia exciperent sine expressa nostra facultate, idque iterum indicimus, et mandamus: id enim constat obesse potius, quam bono publico prodesse.

X V.

At Capellani Sacerdotes a Nobis adprobati, qui ad Sacramenta administranda sodalibus assumuntur, meminisse debent, se iis cœtibus esse præpositos, ut omni ratione, verbo, et exemplo, absque tamen jurium parochialium violatione spiritualem sodalium profectum inducant. Itaque omni studio enitantur, ut Societatis leges religiose observentur: ut omnes sodales diebus constitutis frequentes adsint, et Sacramenta devote, et frequenter percipiant. Hujus vero capitis decreta, et alia, quæ e re esse viderint, dilucide, et distincte explanent, curentque, ut factis, et moribus exprimantur. Dissidia, si qua sunt, revellant: nullum partium studium præseferant: diebus Dominicis, vel saltem solemnioribus verbum divinum administrent, vel alios ad id munus advocari faciant, ne hoc adjumento destituti, et vacui sodales in studio pietatis languescant. Die Dominica, festos dies, et jejunia per hebdomadam servanda denuncient. Denique satagant, ut omnia composite, et decore fiant, seque tamquam Angelos exhibeant sacri illius loci curationi destinatos.

X V I.

Sed quum provida insideat animo nostro omnium sollicitudo, qui a Christo Nobis concrediti sunt; tum maxima Nos urget in adolescentes, qui spes nostra sunt, ad pietatem informandos, qui nisi a teneris annis christianis præceptis imbuantur, divinarum rerum

ignorantia detenti, et cupiditatibus abrepti nec sibi, nec Christianæ reipublicæ quidquam proderunt. Itaque quum in adolescentum institutionem vehementer intendamus, magnopere gaudemus, multa esse huc illucque constructa Sodalitia, quibus complures nomina dantes, præsertim adolescentes, et ad ea diebus festis convenientes, Dei, et Deiparæ Virginis laudes decantant, et ad pie vivendum erudiuntur. Nec satis laudare possumus eos Clericos, et Sacerdotes, qui tam præclaræ institutioni naviter dant operam. Pergant igitur iidem in tam frugifero, et fructuoso opere se exercere, et nihil prætermittant eorum, quæ inserendæ pietati deserviant: singulos sincera, sanctaque animi affectione complectantur: rudes expoliant: difficiles, et morosos leniter frangant, suavique Domini jugo assuefaciant. Novos semper exquirant modos ad tenellos eorumdem animos alliciendos: ad castitatis candorem servandum inflamment: in omne peccatum, et omnem turpitudinem perpetuum odium concitent: ad exhibendam magistris, et parentibus obedientiam hortentur, et ad sui status munera sedulo obeunda. Videant, ne depravatorum adolescentum consuetudine utantur: in obscœna verba, turpesque sermones invehi non desinant: idque præcipue contendant, ut ii amorem, devotumque animum concipiant erga Deiparam Virginem, ut in ejus clientelam commendati, periculosam adolescentiæ procellam devitent, et ad vitam christiano more traducendam se comparent. Hæc autem facile assequentur, si sacris sermonibus ad eorum captum, et fructum accommodatis singulis diebus festis eosdem informent, et excolant. Omnino autem sanctorum Sacramentorum frequentationem procurent, ut saltem quinto decimo quoquo die peccata sua quisque confiteatur, sacraque Synaxi singulis saltem mensibus reficiatur. Desides in frequentando Sodalitio inquirant, et increpent. Hæc si præstare perrexerint, ut faciunt,

Soda-

Sodalitia hujusmodi florere videbimus, ut *valles nemorosas* (1), *ut hortos juxta fluvios irriguos*, *ut tabernacula*, *quæ fixit Dominus*, *quasi cedros prope aquas:* et qui in hoc spiritualis culturæ genus incumbent, erunt de tota Christiana republica optime meriti, magnumque Deo præstabunt obsequium.

(1) *Numer. XXIV. v. 6.*

XVII.

Restat nunc, ut aliqua proponamus de Eremitis; sed paucis quidem rem absolvemus, quod vix nonnulli ex hoc genere in aliquo Diœcesis angulo consistant. Hi ergo, et alii, si qui a Nobis admittentur, certa vivendi ratione contineri debent. Quum multa sint Eremitarum genera (2), qui ad rem nostram faciunt, ii sunt, qui nec religionem professi, neque ulli adscripti congregationi, nec votis illigati, a Nobis habitum eremiticum accipiunt, nostraque auctoritate alicujus Ecclesiæ servitio addicuntur, nostræque subsunt auctoritati, et obedientiæ, et fori privilegio gaudent. Idcirco nemo, nisi facultate nostra habitum gerere, et in hoc vitæ genere versari debet. Si qua iisdem permittitur eleemosynarum collectio, Nobis de iisdem rationem reddere tenentur.

(2) *Ex Bened. XIV. Lib. VI. de Syn. Diœces. Cap. III. §. 6.*

XVIII.

Quænam vivendi instituta servare debeant, melius constare non potest, ut optime monet Benedicti XIV. (3), quam ex regulis in Appendice ad Concilium Romanum a sanctæ mem. Benedicto XIII. concinnatis, atque in eodem Concilio (4) singulis Episcopis propositis, et commendatis, ut ad earum normam suos diœcesanos Eremitas vivere cogant. Quædam vero ex his delibata esse possunt. Primo ut cælibem vitam, integram, modestam, et religiosam ducant, et illa observent, quantum ad eos spectare potest, quæ de vita, et honestate Clericorum mandavimus. In ædiculas suas nullas excipiant fœminas, neque criminosos homines, vel vectigalium fraudatores admittant. A ludis vetitis, et ta-

(3) *Loc. cit.*

(4) *Tit. XXII. Cap. II.*

et tabernis, et comissationibus se contineant. Singulis saltem mensibus pœnitentiæ, et Eucharistiæ Sacramenta percipiant. Diebus festis catecheses in Ecclesia parochiali excipiant: suppellectilem Ecclesiarum, seu Sacellorum fideliter custodiant, et, ut omnia nitida, et munda sint, procurent. Sicut vero nullis hanc vivendi rationem permittemus, nisi quorum bonum nomen, probique mores explorati, et perspecti sint; ita, qui habitu suscepto ab officio, obedientiaque decesserint, pœnis plectentur, et, si opus fuerit, ad habitus, et muneris dimissionem adigentur.

CAPUT VII.

De Hospitalibus.

I.

NOstra hæc Urbs non solum plurimis decorata fuit privilegiis, et soli ubertate, incolarum ingeniis, divitiis, ædificiis, litterarum splendore, civium affluentia insignis semper, et illustris exstitit; sed religione, quod præcipuum est, et pietate floruit; charitate vero in omnes sic præstitit, ut fere nulli hac in re Civitati cedat, paucæ pares inveniantur. Nam hospitales domos tam multas apertas habet, ad vitæ hujus molestias abstergendas, levandasque calamitates, ut nullum fere sit miserorum genus, quod non singulari pietate, et benevolentia complectatur. Habet hospitales domos ad excipiendos advenas, et peregrinos, ad infantes expositos, desertosque alendos, et educandos, ad ægrotos curandos, ad eos, quorum, exacta jam ætate, vires consenuerint, atque defecerint, conservandos, ad eos, qui orbati sunt parentibus, educationis disciplina regendos, ad eos, qui omnibus humanis subsidiis destituuntur curandos, et sublevandos, ad male moratos coercendos,

cendos, ad ipsos mente captos custodiendos, ut civitas ipsa flere cum flentibus videatur, neminemque sentum, squallidum, ægrum, pannis, annisque obsitum abjiciat: quod est eximium ejus christianæ charitatis argumentum. Hæc autem singula charitatis domicilia suas habent constitutas leges, et sancta præscripta, quæ accurate servari volumus, et jubemus. Permulta etiam nostri Prædecessores tradidere decreta; Cardinales Gabriel Palæottus (1), Hieronymus Columna (2), et Jacobus Boncompagnus (3), qui tot salutaribus institutis domorum hospitalium utilitati prospexerunt, ut pene nihil adjungere possimus, et ex antiquatis tantum nova facere contenti esse debeamus.

(1) Archiepiscopal. Bonon. P. V.

(2) Synod. P. II. Cap. XV.

(3) Synod. Lib. IV. Cap. III.

II.

Et primo in harum domorum administratione illa omnia servanda sunt, quæ de bonis Ecclesiæ tuendis generatim indiximus libro superiori, de inventario conficiendo post Synodi promulgationem, de earumdem bonis non alienandis, de iisdem bene locandis, de juribus vindicandis, deque aliis quamplurimis, quæ has hospitales domos attingunt. Iis vero tantum harum domorum administratio concedatur, qui triginta annis majores sint (4), qui optimis sint moribus, et ardenti in proximum charitate, qui ære alieno gravati non sint, nec egestate premantur, qui legere, et scribere non ignorent. Quales Hospitalium Præsides esse debeant, describit Clemens V. (5), qui ait: *eorum gubernatio viris providis, idoneis, et boni testimonii committatur, qui sciant, velint, et valeant loca ipsa, bona eorum, ac jura utiliter regere, et eorum proventus, et reditus in personarum usum miserabilium fideliter dispensare, et quos in usus alios bona prædicta convertere præsumptio verisimilis non existat... Illi etiam, quibus dictorum locorum gubernatio, seu administratio committetur, ad instar tutorum, et curatorum juramentum præstare, ac de locorum ipsorum bonis inventaria conficere, et Ordinariis, seu aliis,*

(4) Tres laud. Prædecess. nost. ibid.

(5) Cap. Quia contingit. tit. de religios. domib.

quibus

quibus subsunt loca hujusmodi, vel deputandis ab eis, annis singulis de administratione sua teneantur reddere rationem. Itaque hi Præsides quicumque, et quocumque nuncupentur nomine, alios habere socios administrationis debent, et cum iis singulis mensibus (1) consultare, et deliberare debent, quæ rectæ administrationi opitulentur, ut nullæ expensæ fiant, nisi ad testatorum, et benefactorum voluntatem, ut bona conserventur, et amplificentur, ut omnia ordinate, sancteque fiant: et communi consilio, ad omnia præcavenda incommoda, opportuna remedia perquirant.

(1) *Laud. Prædecess. nost. ibid.*

III.

Sæpe domicilia, cubicula, parietes, tabulata, contignationes (2), ut diligenter expolita, et munda custodiantur, invisant: præcipue vero vigilent, ut Hospitalis cujusque suppellex ea compositione, ac nitore fulgeat, ut diutius conservetur, nec oculos offendat, non humi projecta, non incomposite occlusa, non ubi facile corrodi possit. Ubi quid fœdum, vel ab urbana charitate alienum sint nacti, statim imperent auferri, vel immutari. In singulis (3) sacræ imagines appensæ videantur: item aquæ benedictæ vascula sint muro affixa. Neque Hospitalis suppellex cuipiam comodari possit (4), neque confratribus, aut sodalibus.

(2) *Iidem Prædecess. nost. ibid.*

(3) *Card. Palaottus ibid.*

(4) *Idem ibid.*

IV.

Quum locorum piorum bona non ad arbitrium impendi debeant, sed adamussim juxta testantium voluntatem, in arbitrarias eleemosynas conferri non poterunt (5). Si autem ex eorumdem dispositione dotes aliquæ puellis erogandæ sint, easdem ad testatorum conditiones attribuant, non privatis affectionibus, aut commendationibus incitati. Quod si quis Officialium, cujuscumque conditionis, et qualitatis extiterit, omnium, et quorumcumque locorum piorum ob dotem alicui puellæ destinatam, assignatam, et solvendam, de eadem dote participaverit, sive tacite, sive expresse, et sub quo-

(5) *Tres laud. Prædecess. nost. ibid.*

sub quovis colore, et prætextu, verbo, vel facto convenerit de parte dotis assignanda, cedenda, donanda, non exigenda, aut tertiæ personæ equivalenter tradenda, statim excommunicatione Nobis reservata Officialis afficiatur (1). Cui censuræ subjectos volumus, et declaramus eos pariter Officiales, qui intendentes participare de dote, vel suffragia extorquendo, vel de iisdem paciscendo ita inter se convenirent, ut omissis puellis, quarum indigentia, et causa melior deposceret, indignis dos conferatur. Puella vero, vel fœmina, quæ verbo, vel facto consenserit, et pactum inierit de remittenda parte dotis, ut supra, ipso facto spoliata remaneat jure consequendi assignatam dotem.

(1) *Synod. Jacob. Bon-comp. ibi.*

V.

Quælibet hospitalis domus suum habeat Œconomum (2), vel quocumque alio vocetur nomine, a tota Societate, vel Congregatione eligendum, et quidem incorruptæ famæ, fideique, qui rationem dati, et accepti, statis temporibus, collegis suis reddat. Quæ majoris momenti fuerint, cum iisdem communicabit: pecuniam Depositario tradet; non exiget autem pecuniam, nisi suæ administrationis tempori congruentem. Si ex urgenti causa alia sit expromenda, de mandato, consensuque totius Congregationis id fiat (3). Anno expleto intra quindecim dies, aut saltem intra mensem (4) collegis rationem reddet suæ gestæ administrationis, in quam immitti iterum non poterit, nisi de peractæ administrationis integritate constiterit.

(2) *Tres laud. Prædecess. nost. ibid.*

(3) *Iidem Prædecess. nost. ibid.*

(4) *Iidem ibid.*

VI.

Non minori fide, et integritate præditus eligendus est Depositarius. Data, et accepta describet in libro: syngraphas diligenter custodiat: pecuniam ad solas Hospitalis commoditates, et necessitates impendendam tradet. Caveat, ne quid pecuniæ ad Hospitale pertinentis in suum, vel aliorum quorumcumque usum, et commo-

commodum impendat. Mandati fines ne prætergrediatur, aliter de suo fecisse expensas judicabitur.

V I I.

(1) Iidem ibid.

Denique et Custos deligendus est (1), matura jam ætate, et quoad fieri potest, matrimonio adstrictus, cui vita antea honeste, probeque acta existimationem conciliet, qui comis sit, et benignus, et industrius, et sedulus, et miserorum curator attentus esse possit. Eidem, in suo munere capessendo, rerum omnium mobilium, et totius domesticæ suppellectilis inventarium a testibus præsentibus obsignatum consignabitur, quo, si quid ejus incuria deperierit, coargui possit. At hi Officiales, aliique, quorum fidei pecuniæ, et res loci pii commissæ sunt, idoneas cautiones præstare omnino teneantur.

V I I I.

(2) Iidem ibid.

Eligatur quoque a Congregatione (2), cui id negotii detur, ut in uno libro describat acta Congregationis, sive Hospitalis, die, mense, et anno appositis; et quæcumque decreta sive a Nobis, sive a Vicario nostro, sive a Visitatoribus nostris emanata: itemque innovatos Officiales, rationes redditas, approbatas, vel ad censuram revocatas, vel improbatas, et a quibus, et coram quibus recognitas, et subscriptas; in altero vero inventarium a se, vel ab alio confectum bonorum cum mobilium, tum immobilium, et cujuscumque suppellectilis. Instrumenta item, et locationes in eo accurate notabit, addito nomine Notariorum, qui de iis rogati fuerint.

I X.

At in Hospitalibus infirmorum levamini destinatis, maxima diligentia curandum est, ne quidquam desit infirmorum valetudini recuperandæ accommodatum. Quod a Medicis præscribetur sine ulla tergiversatione paretur: et vigilent Præsides, ne famuli lente, et remisse suum obeant ministerium. Quælibet Hospitalis domus

domus (1) Sacerdotem habere debet, doctrina, et morum probitate præstantem, de animarum salute sollicitum. Itaque ut primum quis in Valetudinarium devenerit, sit præsto Sacerdos, præsertim si graviori morbo conflictetur, eumdemque ad conscientiam expiandam leniter adducat, et bene comparato sacram Eucharistiam administret: et morbo ingravescente cetera admoveat ex Ecclesiæ præscripto salutaria animi remedia, nec eum deserat, donec excesserit. Quod jam sanxit pro Urbis Valetudinariis Clemens XI. (2), id in nostrorum Hospitalium curatione retinebimus: scilicet, si quis infirmus, Officialium socordia, absque Sacramentorum præsidio diem clauserit, ii officii privatione, aliisque arbitrariis pœnis punientur. Qui vero malam valetudinem bona permutaverint, ne nimis cito dimittantur, ne in morbum periculosius recidant.

(1) *Synod. Jacob. Boncomp. ibid.*

(2) *Decr. et Ordin. edit. 31. Jan. ann. 1714.*

X.

Quum in Valetudinarium se recipiet infirmus, Custos ea omnia, quæ ad ipsum spectant, depositi loco testibus præsentibus excipiet (3), et suo loco servabit. Si morti appropinquaret, et testamentum condere vellet, eos advocet, qui rem e præscripto conficiant. Nomina vero eorum omnium (4), et singulorum, qui in Hospitalibus quibuscumque excipiuntur, et cognomina, patria, locus, dies, mensis, et annus distincte recenseantur, et quando ex hac vita quis demigraverit, diligenter in librum referatur obitus ejus, ut testimonium forte petitum dari possit iis, quorum interest, ad contrahenda matrimonia, et hæreditaria bona in suis regionibus adeunda.

(3) *Synod. Jacob. Boncomp., et Hieronym. Column. ibid.*

(4) *Amba Syn. nost. laud. ibid.*

X I.

Qui peregrinorum Hospitalium custodiam gerunt, videant, quos in hospitium recipiant. Exquirant eorum nomina (5), et cognomina, et unde venerint, quo tendant, an opportunis commendatitiis, et documentis muniti sint de Sacramentorum perceptione, de-

(5) *Synod. Jacob. Boncomp. ibid.*

que catholica fide, quam profiteantur. Perhumaniter eos excipiant, et officiis prosequantur; vagos tamen, circulatores, errabundos, criminosos explodant, et multo magis hæreticos. Mares a fœminis sic divident, ut nullus accessus pateat: nec fidem adhibeant esse conjugatos (1), nisi ex authenticis, et perspicuis attestationibus id plane constiterit. Pueros quoque, et adolescentes a viris segregabunt, et indecora quæque arcebunt. Si quem libidinosum, aut depravatum per errorem irrepsisse compererint, deprehensum ejiciant. Porro qui hoc munere defungentur, scribere, et legere sciant, ut adventantium documenta cognoscere possint, et eorumdem nomina describere. Si quis in Xenodochio ægrotaverit (2), ibidem eum retineant, et summa charitate complectantur, quæque necessaria fuerint, subministrent, donec vel se recipiat, vel ad aptiorem locum traducatur. Si vero graviori morbo corripiatur, et demoveri sine periculo non possit, advocent Capellanum, si adsit, vel Parochum, ut ejus æternæ saluti provideatur, et illa omnia pro eo gerantur, quæ supra diximus facienda illis, qui in Valetudinariis ultimum diem obeunt.

(1) *Card. Palaott. ibid. Et Synod. Jacob. Boncomp. ibid.*

(2) *Synod. Hieronym. Column. ibi.*

XII.

Ceterum quum tot sint Hospitalia, et tot diversis muneribus destinata, nec in generali præscriptione illa omnia indicari possint, quæ accuratam illorum administrationem exprimant, reliquum est, ut in singulis singulorum leges jam sancitæ, et præscripta integre serventur, quod volumus, et mandamus, utque quæ a Nobis pro singulis decreta sunt, retineantur. Id tamen ab omnibus omnium Hospitalium Administratoribus exigitur (3), ut singulis annis administrationis rationem Nobis reddant, et illud præterea, ut illorum administratio, ex Tridentinæ Synodi decreto (4), ultra triennium non protendatur, nisi aliter in fundatione cautum reperiatur.

(3) *Ex Clemente V. loc. cit. Et tres nost. Prædecess. laud. ibid.*

(4) *Sess. XXV. Cap. VIII. de Reform.*

CAPUT

CAPUT VIII.

De Montibus Pietatis.

I.

TAnta est Ecclesia in suos pietate, et charitate, ut non solum animarum saluti, æternæque filiorum suorum felicitati consulat; sed commodis etiam vitæ præsentis prospiciat, et a miseriis, quantum fieri potest, vindicet, ut alacriori animo tamquam filii bene morati sibi obediant, et in virtutum amore studiosius exardescant. Atque ob eam causam ea domicilia institui voluit, quæ Pietatis Montes dicerentur, in quibus sincera in pauperes pietas hospitaretur, ne egestate stimulante graves usuras pendere cogerentur. Atque hi licet per laicos administrentur, Episcoporum tamen auctoritati subduntur ex Concilii Tridentini præscripto (1), ut ecclesiasticæ pietatis accessione pauperes minus lædantur. Et quidem optaret Ecclesia, ut pauperes nullo gravamine pressi, præter sortem nihil reddere tenerentur; quia tamen multas impensas facere hi Montes coguntur in ædificiorum constructionem, et conservationem, et in ministrorum sustentationem erogandas, Leo X. in Concilio Lateranensi quinto (2), sacro approbante Concilio, prædictos Montes licitos, atque ab omni usuræ labe immunes pronunciavit: siquidem quod ultra sortem a mutuatariis exigitur, non causa mutui, sed alio nomine repetitur, præcipue ut sine Montis detrimento congrua merces assignetur ministris, qui non sine magno labore pignora custodiunt, excutiunt, expendunt, et alia hujus generis multa præstant in favorem mutuatariorum. Hinc in more positum est, ut Mons pietatis modicum quid ultra sortem recipiat, nisi de pignore exigui valoris agatur, residuum vero Domino reddatur.

(1) *Sess. XXII. Cap. VIII. et IX. de Reform.*

(2) *Sess. X.*

II.

Optimis legibus, sanctiſque institutis firmati, et muniti sunt Montes hujusmodi. Hæc, quorum intereſt, tueri, et accurate servare debent (1), sicut et decreta quæcumque a Nobis, vel a Prædecessoribus nostris emanata: nec animadvertere omittemus, si quid dilabatur, vel quid minus rectum, aut obliquum fieri contingat. Ad id munus non deligantur, nisi viri industrii, probatæque fidei, notæque in pauperes benignitatis. Caveant autem hi, qui electi fuerint (2), ne partam, auctamque, quacumque ratione, pecuniam in alios usus, quam in pauperum commoda, subsidiumque convertant; aliter in excommunicationem incident ipso facto, et summo Pontifici reservatam ex Constitutione Paulli V. (3) Nec iis licebit umquam pecuniam cuiquam mutuo tradere, ne ad breve quidem tempus, etsi pecunia Mons abundaret, et absque ejus detrimento fieret: quippe solis vere pauperibus adjuvandis destinata est. In quam rem Nos animum attendemus, ne fraudentur pauperes, et divites luxurientur.

(1) *Synod. Jacob. Boncomp. Lib. IV. Cap. III. Et Ilieronym. Columna P. II. Cap. XVI.*

(2) *Laud. Syn. nost. ibid.*

(3) *Incip.* Onerosa *ann. 1615.*

III.

Pecunia tradita non adæquet pretium pignoris (4), sed semper infra sit, eaque mensura servetur, quæ in hujus Montis institutis definita est. Facilis, non difficilis venditionis sint deposita, quæ oppignerantur: nec liberata pignora (5) statim iterum data pecunia suscipiantur, nisi de extrema necessitate agatur: nam fraudi hoc esset, pioque loco detrimento.

(4) *Amba Syn. nost. laud. ibid.*

(5) *Ead. Syn. nost. laud. ibid.*

IV.

Officiales, et Depositarii (6) per se, non per interpositas personas munus suum gerant. Si quod damnum ex ipsorum negligentia obveniat, ad illud reficiendum arctabuntur. Rationem dati, et accepti, sicut Tridentina Synodus præcipit (7) singulis annis Nobis, vel Vicario nostro reddent, si de Montibus Civitatis agatur; in Civitate vero Centi, ac in Terra Plebis Com-

(6) *Ead. Syn. ibid.*

(7) *Sess. XXII. Cap. IX. Et XXV. Cap. VIII.*

bis Commissario nostro. In aliis Diœcesis Oppidis Vicariis foraneis.

V.

Nemini liceat (1) præter delectos administros libros evolvere, in quibus coalitæ pecuniæ, vel pignorum descriptio contineatur. Singulis autem mensibus (2) dispiciantur pignora, et ea maxime, quæ rodi, absumique possint.

(1) *Amba Syn. nost. laud. ibid.*

(2) *Ead. Syn. ibid.*

V I.

Pignora ab filiis familias oblata, vel ab Hebræis, etsi sub alieno nomine ne excipiantur, neque etiam illa omnia, de quibus prudens suspicio sit, furto (3) ablata esse. Res quoque Ecclesiæ, pignori datæ, nisi facultas nostra de scripto accesserit, omnino repudientur, etsi oppignerantes se apostolica facultate munitos allegarent: quippe res tota a Nobis semper agnoscenda est, et scripto nostro obsignanda (4).

(3) *Ex Statut. Montis Cap. II.*

(4) *Bened. XIV. Not. II. Vol. IV.*

V I I.

Divendi pignora non debent, nisi publicis edictis propositis (5), ut quisque, si velit, sua pignora redimere possit, fraudesque, et doli præcidantur: et fas sit cuique licere, et contra liceri, præterquam Montis ipsius administris, et Præsidibus, ut malas suspiciones vitent, neve ceteri emptores deterreantur, et ii sibi parvo pretio vindicent pignora. Quod si licitari ausi fuerint, aut non dederint aliis ad licitandum locum, idque sive per se, sive per interpositas personas gesserint ad sui commodum, et utilitatem, ipso facto excommunicatione irretitos volumus (6). Exacta vero pecunia in libro descripta restituatur deponentibus, quoad eam partem, quæ mutuum excedat.

(5) *Amba Syn. nost. laud. ibid.*

(6) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

V I I I.

Depositarius autem, custosque pignorum, eorumque æstimator in officio capessendo spondeant, se in suo munere diligentem operam collocaturos, et statas leges observaturos, rationemque reddituros peractæ admini-

ministrationis: cautionem etiam idoneam exhibeant de damno sarciendo, si quod loco pio obveniret.

I X.

Arcam, in qua vel deposita, vel Montis pecunia sit, duæ saltem custodiant claves, quarum una sit apud Præsidem, altera penes Depositarium: neque aperiatur, nisi utroque præsente, et consentiente.

CAPUT IX.

De Collectoribus Eleemosynarum.

I.

PErvagari huc illucque solet quoddam hominum genus avide concursans, quæstum anhelans, occupatum in otio, et multa agendo nihil agens, sibi molestum, et aliis odiosissimum, quod ementitis coloribus simplicium, et credulorum aures capit, et eleemosynas extorquens, alienis vivit laboribus, et non raro vitiis, helluationibus, licentiæque indulget. Hos noxios eleemosynarum quæstores, improbosque ardeliones profligare non destitit Tridentina Synodus (1); sed sanctas leges facile contemnit sordidis quæstibus intenta cupiditas. Quare Vicarii foranei, Parochique omnes, neque in Civitate, neque in Diœcesi permittant quemquam (2) sub quovis prætextu, ac privilegio eleemosynas conquirere, nisi facultate nostri Vicarii de scripto data munitus sit, et eo magis ab eo quæstu faciendo eosdem removeant, si miracula jactitent, vel indulgentias, et privilegia venditent eleemosynas suppeditantibus, vel si reliquias, et imagines sacras circumferant, et ad osculandum porrigant, vel prædicare præsumant. Quod si homines hujusmodi (3) quæstiunculis de Religione propositis populum tenerent, et quidquam vel bonis moribus, vel fidei adversum disseminarent, eosdem

(1) *Sess. V. Cap. II. Et Sess. XXI. Cap. IX. de Reform.*

(2) *Synod. Jacob. Boncomp Lib. IV. Cap. VII Et Hieronym. Columna P. II. Cap. XVII.*

(3) *Amba Syn. nost. laud. ibid.*

eosdem ad Nos, vel ad fidei Quæsitores deferant, ne malum invalescat. Qua de re videatur etiam Edictum nostrum in Appendice (1). (1) *Ad Lib. I. Num. II.*

II.

Ne Regularibus quidem pauperibus (2) licitum volumus eleemosynas corrogare, præsertim si sui Ordinis hospitium nec in Civitate, nec in Diœcesi habeatur, nisi peculiarem facultatem de scripto nostram exhibuerint. Atque idem dictum intelligatur de extraneis Monialibus, quam facultatem non facile concedemus, quum tot necessitatibus undique premamur. Ii vero omnes ad Monasteria Monialium, Nobis expressa facta eorum mentione non concedentibus, eleemosynæ eliciendæ causa ne accedant. (2) *Synod. Hieronym. Colum. ibi.*

III.

Arcendi sunt quoque Parochorum vigilantia fraudulenti quidam, et verius circumforanei homines dicendi, quam medici (3), qui morbos hominum, aut belluarum, signis adhibitis, verbis, et benedictionibus, curare se jactitent, et multo magis, si superstitiosum quid interjiciant, doceantve faciendum. Hi enim emungunt simplices, præsertim rusticos, eosque pravis opinionibus inficiunt, et nihil faciunt ad salubritatem. Hos inultos esse non patiemur. (3) *Synod. Jacob. Boncomp. ibid.*

IV.

Qui colligendis pro locis piis eleemosynis dant operam, ne importunius corradere eas conentur. Numquam per Ecclesias circumeant; sed ad fores consistant (4): et constituta mercede, a Nobis adprobata contenti sint; nec terminos (5) Diœcesis, vel temporis definitos prætergrediantur. Absint vero quæcumque conventiones cum locis piis, quod alibi etiam indiximus, quas si iniverint, pœna carceris, et eleemosynarum jactura multabuntur: iisdemque pœnis comprehensos etiam volumus, qui in superioribus deliquerint (6).

(4) *Amba Syn. nost. laud. ibid.*
(5) *Ead. Syn. ibid.*
(6) *Ead. Syn. ibid.*

CAPUT

CAPUT X.

De ultimarum voluntatum Executione.

I.

SEd et Tridentina Synodus mandat Episcopis (1), *ut etiam tamquam Sedis apostolicæ Delegati, in casibus a jure concessis, omnium piarum dispositionum tam in ultima voluntate, quam inter vivos sint executores ..., ac omnia, quæ ad Dei cultum, aut animarum salutem, seu pauperes sustentandos instituta sunt, ipsi ex officio suo juxta sacrorum Canonum statuta cognoscant, et exequantur*. Nos itaque officii nostri partem negligere non possumus, sed diligenter persequimur. Idcirco Parochos, et Concionatores exhortamur, ut modis omnibus fideles inducant ad decedentium ultimas voluntates omni studio perficiendas, doceantque, a christiana pietate, et charitate alienissimum esse pias eorumdem dispositiones infringere, aut præterire. Equidem nefarium illorum crimen, qui testamenta occultant, comburunt, abjiciunt, vel post annum legata pia quæcumque per culpam executioni non dederint, Nobis reservatum voluimus.

(1) *Sess. XXII. Cap. VIII. de Reform.*

II.

Onera Missarum vel perpetua, vel temporanea magnam efficiunt piorum legatorum partem. Itaque celebrandæ sunt Missæ quoad numerum, tempus, altare, et quoad alias circumstantias, prout a testatoribus impositum est (2): aliter muneri suo Sacerdotes, vel testamentarii executores non facerent satis. Quod si aliquando constituto fundo pro Missis celebrandis, earum numerus a testatore non assignetur, aut quæ præbenda sit eleemosina non præscribatur, non hæredum arbitrio, sed nostra auctoritate de his erit decernendum (3). Si Ecclesiam, cui Missarum onus impositum sit, non indicaverit, Ecclesia intelligenda est, in qua

(2) *Vid. Lib. II. Cap. VI. §. XV. etc.*

(3) *S. Congr. Conc. approb. Urb. VIII. ad Dub. 2. et 5.*

qua tumulatus fuerit. Si a testatore optio sit data hæredibus, vel Parocho eo in casu, ne umquam extra Diœcesim nostram, Nobis insciis, celebrentur. Denique si dubitatio aliqua, ob interpositas circumstantias, de his excitetur, aut executioni mandari aliquid non poterit, non est privata auctoritate quidquam definiendum; sed Nobis obnunciandum, qui re bene discussa quid sit agendum, decernemus.

III.

Regulares porro meminisse debent, se non posse executoris ultimarum voluntatum munus suscipere, et exequi (1), nisi a suis Superioribus, quibus suæ voluntatis arbitrium devoverunt, petita, obtentaque facultate. Denique noverint Notarii quicumque tam Civitatis, quam Diœcesis sibi impendere excommunicationem latæ sententiæ, Nobisque reservatam, si intra mensem a die rogitus, vel aperitionis testamenti Cancellariæ nostræ notitiam non tradant legatorum, et substitutionum, quæ ad quæque loca pia pertineant, ut alibi indiximus (2).

(1) *Cap. Religiosus tit. de Testam. in 6.*

(2) *Lib. III. Cap. IX. §. III.*

CAPUT XI.

De Ludimagistris.

I.

INfecta peccato originis natura virus suum explicare incipit in pueris, et nisi tempestivis remediis sanetur, apertius illud evomit, traducitque in subsequentes ætates (3). Puerorum vitia effingit, narratque divus Augustinus (4) in se ipso adhuc puero, et non bene morato: *fallebam*, ait, *innumerabilibus mendaciis et Pædagogum, et Magistros, et Parentes amore ludendi, studio spectandi nugatoria, et imitandi ludicra inquietudine. Furta etiam faciebam de cellario Parentum, et de mensa,*

(3) *D. August. Lib. I. Confess. Cap. XIX.*

(4) *Ibid.*

Oo *vel*

vel gula imperitante, vel ut haberem, quod darem pueris, ludum suum mihi, quo pariter utique delectabantur, tamen vendentibus. In quo etiam ludo fraudulentas victorias ipse, vana excellentiæ cupiditate victus, sæpe aucupabar. Adolescentia vero nec coercita, nec emendata transcurrit latius ad cupiditatum illecebras, et ad vitiorum turpitudines inflammato studio rapitur, ut de adolescentibus dicat idem sanctus Doctor: (1) *Paucissimi sunt tantæ felicitatis, ut ab ipsa ineunte adolescentia nulla damnabilia peccata committant*. Pueri igitur, et adolescentes in disciplinam Magistris traduntur, ignorantiæ tenebris obvoluti, et pravis affectionibus impliciti, ut ne dum litteris imbuantur, sed quoque ut pravis cupiditatibus, et erroribus expurgati ad pietatem sensim instituantur. Ex quo efficitur, ut Magistri, ne dum doctrina præstare debeant, sed et vitæ integritate, firmaque fide præditi esse. Neque eos emolumentis tantum, vitæque commodis suos labores metiri oportet, sed progressionibus in bonos mores, virtutesque eorum, qui sibi in disciplinam dati sunt.

(1) *Lib. XXI. De Civit. Dei Cap. XVI.*

II.

Itaque in admittendis ad puerorum, et adolescentum institutionem Magistris, ne dum ingenii, et doctrinæ, sed anteactæ etiam vitæ ratio habeatur, ut ab iisdem tum solida, piaque doctrina, tum bona quoque exempla proficiscantur: ideoque nulli liceat hoc docendi munus suscipere, nisi Nobis approbantibus (2), et facultate a Nobis, vel Vicario nostro de scripto obtenta (3), quæ, post emissam fidei professionem, expedietur. Quicumque autem aut sine facultate, aut non emissa fidei professione scholam aperire præsumpserit, multabitur aureis decem (4).

(2) *Trident. Syn. Sess. V. Cap. I.*
(3) *Synod. Jacob. Boncomp. Lib. IV. Cap. VI.*
(4) *Synod. ead. ibi.*

III.

Optimos quosque libros legendos, explicandosque pueris, et adolescentibus proponant; sed vetitos, aut suspectos de Religione tractantes nec legant ipsi, nec

Digitized by Google

nec explicent, nec legendos tradant. Libros etiam amatoria, impudica, et obscœna, et minus verecunda continentes in discipulorum manus venire minime patiantur, etsi ab optimis scriptoribus profectos, ne plus moribus noceant, quam prosint ingeniis (1). Nihil est curandum magis in illa ætate, ut docet divus Joannes Chrysostomus, quam ut casti, et pudici sint; nihilque cavendum magis, quam ne ulla excidat scintilla, qua, tamquam stipula, et fœnum, incendantur (2). Maneant igitur in perpetua quadam custodia eorum puerorum, et adolescentum, qui sibi commissi sunt, nec oculos umquam ab iis avertant. Nam hi ita sunt comparati, ut simul atque Magistri despexerint, fere semper ab officio recedant, et aliquod indecorum moliantur. Nulla porro major pestis invadere in scholas potest, quam si qui perditis moribus adolescentes, verbis nefariis, pravisque exemplis alios pervertant. Si quem hujus generis videant, e schola ejicere minime cunctentur, ne illorum consortio ceteri depraventur.

(1) *Synod. Boncomp. ibid., et Hieronym. Column. P. III. Cap. X.*

(2) *Serm. I. de Anna.*

I V.

Quum se dederit occasio, de rebus divinis sermonem interserant, e Sanctorum vitis exempla proferant, et semina pietatis jaciant: sæpe ad obedientiam parentibus præstandam, ad sacras conciones audiendas, ad Sacrum quotidie frequentandum (3), ad expiandam Sacramento pœnitentiæ conscientiam, ad Deiparæ Virginis officium recitandum sedulo adhortentur. Omnino autem, ut alibi diximus (4), singulis hebdomadis saltem per horæ dimidium Doctrinæ christianæ rudimentis discipulos instruant. Sit in unaquaque schola Christi e cruce pendentis, vel Virginis Deiparæ imago (5), cui in ingressu, et egressu discipuli debitam reverentiam exhibeant. Cum pia aliqua prece litterarias exercitationes inchoent, easdemque concludant, exigantque a pueris singulis diebus precationis dominicæ, salutationis angelicæ, et Symboli apostolici recitationem (6).

(3) *Ambæ Syn. nost. laud. ibid.*

(4) *Lib. I. Cap. IV. §. IV.*

(5) *Ambæ Synod. nost. laud. ibi.*

(6) *Ead. Syn. nost. ibid.*

V.

Sed illud præcipue advertere debent, qui ad scholæ institutionem sedent, ut nihil dicant, vel faciant, quod non e sanctitatis, et gravitatis norma dimanet: pusilla enim ætas facillime scandalo afficitur, et in majorum exempla provolat. Si animadvertere in aliquem debent, nihil dicant acerbius, nec contumeliosius, neque ex animi perturbatione, impulsuque vindictæ: omnis quippe animadversio, et castigatio contumelia, et ira, cum qua nihil recte fieri, nihil considerate potest, vacare debet, neque ad ejus, qui punit, ultionem, sed ad ejus, qui punitur, emendationem referri debet. Turpe autem esset Magistrum eo ordine, et gradu, iracundiæ æstu abripi, verbisque, et gestibus absonis inclusam animo perturbationem ostendere. Gravius fere peccant qui ita pueris irascuntur, quam ii ipsi, quos objurgandos, castigandosque suscipiunt, et pueris ipsis insipientiores se produnt, ut recte inquit divus Joannes Chrysostomus (1): *si autem et tu exacerbaris, factus es puer*. Et revera stultiores sunt pueris qui irascuntur.

(1) *Homil. XXII. In Epist. ad Hebraeos.*

V I.

Atque hæc, quæ diximus circa morum institutionem, et Doctrinæ christianæ traditionem observari volumus etiam ab iis fœminis, quæ puerulos, et puellas instituunt. Hoc autem munus non aggrediantur absque Parochi facultate, qui honestas tantum, optimisque moribus instructas admittent. In hisce autem scholis, quoad fieri potest, ne simul pueruli edoceantur, et puellæ: et certe in diversis scholis consistant, ubi sex annos ætatis excesserint.

V I I.

Jam in vicis, et pagis Diœcesis volumus, ut Magistri conducantur, ne pueris, et adolescentibus ibi existentibus institutio desit. Deligantur vero, qui non minus morum, quam doctrinæ laude commendentur: et illa

et illa omnia præstent, quæ de Magistris hucusque præscripsimus; subeantque examen coram Vicario foraneo, vel alio a Nobis deputato, ab eoque approbationem accipiant, quæ a Nobis erit confirmanda. Quoad reliquas Parochias, huc illucque dispersas, hortamur in Christi visceribus Parochos, ut ipsi hoc charitatis officium præstent, pueris rudimenta tradendo, uberem a Deo mercedem consecuturi, quos a petenda facultate, aut a subeundo examine absolvimus (1).

(1) Synod. Jacob. Boncomp. ibi.

CAPUT XII.

De Medicis.

I.

QUum ex Adæ peccato responsum mortis omnes habuerimus, et innumerabilium morborum obsidione brevi hoc intervallo temporis, quo mors protrahitur, corpora nostra exagitentur, clementissimo consilio indulsit Deus, ut Medici, multis conquisitis remediis, fugientem quasi vitam aliquantum retinerent, donec eam largiri Deo placuerit, in cujus manibus vitæ nostræ momenta decurrunt. Sunt igitur medicæ artis Professores, quasi vitæ nostræ adjutores a Deo constituti, et, ut Sapiens ait, honorandi sunt, utpote propter necessitatem a Deo positi. Præstantissimum itaque munus est Medicorum, qui divinæ providentiæ administri sunt, et humanæ infirmitatis solatium, et levamen, quorum, Deo dante, magnum numerum, et doctrina celeberrimos habuit semper, habetque in præsentia Civitas nostra. Quia vero ejus præclaræ artis exercitatio cum animarum salute cognationem habet, prætermittere non possumus pro nostro in omnium utilitatem studio, quin ad ipsorum memoriam revocemus Constitutiones pontificias, sanctionesque a nostris Prædecessoribus

ribus latas, et nostras etiam binas litteras, ad eosdem datas (1), quæ illos sigillatim attingunt.

(1) *V. Id. Feb. 1777., et V. Kal. Mart. 1778.*

II.

Equidem, qui in hac arte præclara versantur, ut parta per summos labores doctrina ad medendum corporibus comparati accedunt; ita optamus, et volumus, ut animi incolumitatis, perpetuæque ejus vitæ memores sint, et data occasione, opportunas monitiones ne prætermittant. Sicut enim (2) admonere pergunt, quos sanandos susceperunt, ut a nimio solis æstu, a vino austeriori, ab acerbioribus pomis, atque eduliis noxiis abstineant; sic instruere possunt, ut animi morbos, ac vitia declinent, e quibus corporis ægritudines sæpe solent existere. Ita fiet, ut ipsorum beneficio homines illa duo maxima, et generi mortalium optatissima bona consequantur, ut sana mens sit in corpore sano. Et quia medica facultas pietatis, et charitatis in proximum plena est, ejus exercendæ plures sese offerunt occasiones, præsertim erga pauperes. Sicut igitur a pecuniosis, et locupletibus par est, laboris, et industriæ mercedem Medicis exsolvi; ita nec Medici ipsi pauperes, et tenues deserere debent, sed sedulo invisere, et omni officio charitatis prosequi, perinde ac Christum ipsum foverent, ut aliqua saltem ex parte (3) sanctos Martyres Cosmam, et Damianum imitentur, qui gratis, et nulla mercede accepta medebantur. Etsi enim in præsenti vita mercede frustrentur; longe tamen uberrimam, et coacervatam, et supereffluentem in futura percipient.

(2) *Card. Palæottus Archiepisc. Bonon. P. VII. Serm. VIII.*

(3) *Idem Card. Palæot. ibid.*

III.

Nulla vero medicamenta præbere debent periculosa, et dubia ad experimenta capienda, maxime in pauperum morbis: multoque minus, quæ superstitione aliqua implicentur (4), ne a dæmone malorum omnium architecto sanitatem expectare videantur, qui insidiari novit, et nocere, non mederi, ut ait divus Joannes Chry-

(4) *Idem Card. Palæott. ibid.*

Chrysostomus (1). Ubi autem cum muliere prægnante gravi morbo oppressa sibi res sit (2), omni circumspectione utantur, ut abortus periculum devitent, saluti animæ parvuli omni conatu prospicientes. Si vero ad tuendam alicujus famam medicamentum adhibuerint, ut inducatur abortus, noverint se ipso facto anathemate Nobis reservato irretitos esse (3), et tamquam homicidas crudeles habendos.

I V.

Sed nihil est, quod a Medicis plus expetatur, et gravissimo præcepto, pœnisque superadditis inculcetur, quam ut id maxime contendant, ne ægrotantes non perceptis Ecclesiæ Sacramentis decedant. Innocentius III. in Concilio Lateranensi districte præcipit Medicis (4), ut ad infirmos vocati, ipsos ante omnia moneant, et inducant, ut Medicos advocent animarum. Renovavit idem præceptum Clemens V. in secundo Concilio Ravennate, cui Hubertus Antecessor noster interfuit (5). Sanctus Pius V. (6) vehementius pressit Medicos, voluitque, ut ad ægrotum invisendum arcessiti illum ante omnia moneant, ut idoneo Confessario peccata sua confiteatur, nec tertio die ulterius eum visitent, nisi de peracta confessione constiterit: præcepitque etiam, ut dum laurea decorantur, jurisjurandi religione interposita, spondeant, se huic legi obtemperaturos. Gregorius XIII. (7), quæ a Lateranensi Concilio, et sancto Pio V. indicuntur, confirmavit. Pœnæ vero adjunguntur in harum legum violatores, ut præter gravissimum crimen, quo obstringuntur, reatumque perjurii, ingressu quoque ab Ecclesia prohibeantur, perpetuaque infamia, et suspensione ab officio, et gradu, et pecuniariis multis, aliisque pœnis ad arbitrium Episcoporum puniantur (8). Noverint igitur, se supremo Judici rationem reddituros, si vel infirmum non docuerint de onere Medicis imposito abstinendi a visitando, si rite non fuerit confessus, vel ægritudines dissimu-

(1) *Homil. I. adversus Judæos.*

(2) *Synod. Hieronym. Colum. P. III. Cap. IX.*

(3) *Greg. XIV. Const.* Sedes apostolica 1591.

(4) *Cap.* Cum Infirmitas *tit. de Pœnit. et Remiss.*

(5) *Anno 1311. Rubric. XV de Pœnitent.*

(6) *Constit.* Supra gregem. *anno* 1566.

(7) *Constit.* 68. Alias.

(8) *Synod. Jacob. Boncomp. Lib. IV. Cap. IX. Et Hieronym. Colum P. III. Cap. IX.*

simulaverint, quas ad interitum corporis ebullire deprehenderint (1). Perspectam habemus Medicorum, qui in hac nostra Civitate versantur, doctrinæ præstantiam, et probitatem, nec dubitamus, quin ultro, et sedulo parere velint Pontificum sanctionibus, quinimmo et ipsis naturæ legibus, et humanitatis institutis.

V.

Confidimus etiam sedulos, et circumspectos futuros in judiciis ferendis circa Quadragesimæ, et jejunii solutionem, nec ex ipsorum mente elapsura esse, quæ Prædecessores nostri (2) hac de re tradidere, Nosque ipsi duabus litteris ad ipsos datis ingessimus, quas in Appendice apponemus (3). Has igitur artis medicæ Professores recolant, et dent operam diligenter, ut sanctissima Ecclesiæ disciplina, quoad fieri possit, per ipsos etiam retineatur.

V I.

Qui ad Moniales infirmas curandas deligentur, ætate, et morum gravitate excellere debent, et digni esse, qui inter sacras Virgines versari possint. Intra clausuram non admittantur, nisi necessitatem testificante ea, quæ Cœnobio præsit, et nisi a Nobis de scripto expedita facultas sit (4): et recta ad decumbentes se transferant, duabus devexæ ætatis Monialibus comitantibus: et suo munere defuncti eadem via revertantur, nec per Cœnobia divertant (5). Nullam ex puellis in educatione positis alloquantur, neve recipiant, aut tradant epistolas sive Moniali, sive puellæ, nihilque agant præter munus suum (6). Ceterum pareant formulæ juramenti præscriptæ (7) pro curandis Monialibus, et singula, quæ jurarunt, observent. Atque hæc omnia, quæ de Medicis diximus, servari volumus, et mandamus a Chirurgis, quos in Domino obtestamur, ut omni sedulitate, charitate, et honestate, et religionis officio munus suum persequantur.

(1) *Amba Syn. nost. laud. ibid. Et Bened. XIV. Notif. II. Vol. II.*

(2) *Card. Paleot. Archiepiscop. Bonon. P. VI. Synod. Jacob. Boncomp. Lib. IV. Cap. IX. Bened. XIV. Notif. XV. Vol. I.*

(3) *Vid. in Append. Num. III.*

(4) *Synod. Jacob. Boncomp. ibid.*

(5) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

(6) *Amba Syn. nost. laud. ibid.*

(7) *Ead. Synod. nost. ibid.*

CAPUT

CAPUT XIII.

De Cauponis, et eorum Præfectis.

I.

CAuponæ ad excipiendos præcipue longinquos homines, et advenas constitutæ, nisi certis legibus coerceantur, erunt officinæ nequitiæ, et omnium flagitiorum diversoria. Id ne contingat umquam, earumdem Præfectis mandamus, ne quæ a Prædecessoribus nostris (1) hac de re præscripta fuere, oblivioni tradant, sed accurate custodiant. Ars enim cauponia multis obsidetur animarum periculis (2), quibus nisi opportunis remediis occurrant qui illam exercent, in certum salutis discrimen adducuntur. Edicta nostra de observantia quadragesimæ patenti in loco exposita teneant, et Parochorum sedulitatem exposcimus, ut aliquando tabernas invisant (3), excitentque illorum observantiam, quæ in illis continentur.

II.

Et primo videant cauponarum Præfecti, ne mundi negotiis involuti, ab æternæ vitæ acquisitione oculos avertant. Singulis mensibus Sacramentis se roborent: dies festos religiose percurrant, et ab aliis observari satagant (4). Hospites benigne excipiant, neque nimium extorquendo divexent; sed sine Dei offensione moderatis quæstibus, et mercedibus contenti sint. Familiam bene moratam habere curent, eique verbo, et exemplo præeant. Filias ab hospitum conspectu, colloquiisque prohibeant. Ancillæ vero, aliæque mulieres (5), nonnisi honestæ, et pudicæ, et maturæ ætatis sint: inhonestas, et impudicas omnino longe arceant, et repellant. Curent, ut quicumque in famulatu fuerint, christianos mores exprimant: idcirco (6) concubinarios, blasphemos, perjuros, peccata statis ab Ecclesia diebus non confitentes, non communicantes, decipientes ali-

(1) *Card. Palaot. Archiepiscop. Bonon. P. VI. Et Synod. Jacob. Boncomp. Lib. IV. Cap. X. Et Hieronym. Colum. P. III. Cap. XIII.*

(2) *Card. Palaott. ibid.*

(3) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*

(4) *Card. Palaott. ibid.*

(5) *Card. Palaott. ibid.*

(6) *Card. Palaott. ibid.*

Digitized by Google

quo modo advenas, doctrinam christianam ignorantes, aut alio quocumque turpiori vitio notatos in familiam non recipiant, neque, si receperint, de ipsorum vita certiores facti, cum suis diutius esse patiantur.

III.

Domus ipsa tota ad christianam honestatem composita sit. In quolibet cubiculo sit imago aliqua ad pietatem bene conformata Christi Domini, aut Beatæ Virginis, aut Sanctorum, et vasculum aquæ benedictæ (1). Habeant in promptu Libros devotos, et pios, ut petentibus ad horas fallendas suppeditent (2). Omnino Libros obscœna continentes, et impia, et superstitiosa nec apud se habeant, nec aliis legendos præbeant. Neque in tabulis, neque in parietibus lascivum quidpiam appareat: si quid indecorum alicujus procacitás scripserit in parietibus, aut depinxerit, inducto albario deleatur (3). Quamobrem mandamus Parochis, ut in sacra, et annua domorum aspersione (4) pervestigent, an ulla sint in tabernis obscœnitatis indicia, eaque penitus auferri jubeant. Ipsos vero cauponarum Præfectos non obtemperantes pecuniariis multis, aliisque pœnis afficiemus. Atque hi quoque ludos a jure vetitos (5) omnino prohibeant, eos tantummodo permittentes, quos honesta patitur delectatio. Verum christiano viro partes dignissimas sustinebunt (6), si hospites invitent ad elegantioris structuræ templa Civitatis invisenda, et ad reliquias Sanctorum venerandas per urbem deduci curent. Diebus autem festis consuetæ publicæ precationis cultum proponant, hortenturque, ut matutino tempore, antequam se dent in viam, Sacro interesse velint, si innumera, quæ in itinere impendent pericula, velint evitare.

(1) *Card. Palaott. ibid.*
(2) *Card. Palaott. ibi. Et amba Synod. nost. ibid.*
(3) *Amba Syn. nost. laud. ibid.*
(4) *Synod. Jacob. Boncomp. ibid.*
(5) *Amba Syn. nost. laud. ibi.*
(6) *Card. Palaott. ibi Et amba Synod. nost. laud. ibid.*

IV.

Suspectas fœminas errabundas (7) meretrices, lenones ad hospitium ne admittant, excepta necessitate brevissimi transitus. Leges enim hospitii non infringuntur,

(7) *Card. Palaott. ibi. Et amba Synod. nost. ibid.*

tur, sed religiose firmantur, dum ea removentur, quæ hospitibus offendiculo esse possint, et conscientiæ detrimento. Inhonestos cantus excludant; honestos tamen cantus, honestaque oblectamenta, quibus fœminæ non intersint (1), tolerare poterunt. Ut autem debitæ dormientium honestati noctu consulatur, viris, et mulieribus ad se divertentibus, nisi certissime sibi pateat eos conjuges esse, diversa omnino cubicula, et distincta assignare debebunt. Semper autem maribus a fœminis (2) separata cubicula cautissime destinentur, nec pateat transitus viris ad loca, ubi fœminæ cubent, nec istis ad mares liceat permeare. A Sacerdotibus, et regularibus viris (3), si quando apud ipsos hospitentur, omnem prorsus injuriam amoveant: honestiora cubicula iis deputent, efficiantque, ut a suis ministris debitus iis honos semper exhibeatur; sunt enim sancti Deo. Famulorum procacitatem cohibeant: absona verba, et turpes sermones excludant. Si quem audierint (4) blasphemias, aut impia verba in Deum, vel beatam Virginem, et Sanctos proferre, vel acceperint a ministris advenas, seu quoscumque ad tabernas accedentes insana protulisse, vel male de Religione catholica sentire, denuncient Nobis, vel fidei Quæsitoribus sub pœnis in edicto sanctæ Inquisitionis contentis.

(1) *Card. Palaott. ibi. Et amba Synod. laud. ibid.*

(2) *Amba Syn. nost. laud. ibid.*

(3) *Card. Palaott. ibid. Et Ead Syn. nost. ibi.*

(4) *Card. Palaott. ibid. Et ead. Synod. nost. ibi.*

V.

Omni studio enitantur ebrietatibus locum intercludere: eos foras extrudant, qui cyathos sorbillando totum producunt diem, præsertim si dies festus sit; neque eos abigere expectent, dum neque pes, neque mens satis suum faciat officium. Quas dapes (5), et cibos advenis in mensa parent, videant cauponæ Præfecti: non enim diebus Quadragesimæ, nec pervigiliis ab Ecclesia præscriptis, nec feriis sextis, nec sabbatho carnes, et vetitos cibos apponent, nisi certa dantibus argumenta veræ necessitatis, vel impetratæ facultatis.

(5) *Card. Palaott. ibi. Et amba Synod. nost. laud. ibid.*

VI.

Si quis ex hospitibus (1) in morbum inciderit, nedum Medicum arcessent, sed et Parochum, ut corpori, et animæ salutaria remedia adhibeantur. Quod, si ea paupertate prematur ægrotus, ut curationis pretium solvere nequeat, illum caupones ad Nosocomium adduci curent, ibique sæpius visitent, atque eleemosynis etiam adjuvent. Interim vero, quæ ad illum spectant, sive pecuniam, sive vestimenta, sive quid aliud, sub custodia asservent opportune reddenda, si convaluerit, vel si diem supremum obierit, pro ut disposuerit verbo, vel scripto, hæredibus tradenda. Occultantes autem, subtrahentes, aut quoquo titulo, et colore de demortui inventis diminuentes, sive cauponæ Præfecti fuerint, sive ministri, Excommunicationis sententia statim innodatos volumus, et declaramus (2). Si contingat Heterodoxum in caupona diversantem gravi morbo laborare, Nos tempestive certiores fieri volumus, ut, Deo dante, opportunis remediis eumdem ad salutis tramitem traducere conemur, et ab æterno interitu vindicemus.

(1) *Card. Palautt. ibid. Et ead. Synod. nost. ibid.*

(2) *Synod. Jacob. Boncomp. ibid.*

CAPUT XIV.

De Usurariis, Concubinariis, et Meretricibus.

I.

Usuræ vitium in judæo homine turpe, in homine christiano turpissimum, quod divinæ, ecclesiasticæ, et civiles leges insectantur, et vindicant, dirisque omnibus devovent, cupiditate instigante, fucatis etiam aliquando coloribus delinitum, serpere, et humanam, christianamque societatem pervertere non desinit. Idcirco

circo curandum summopere in contractibus ineundis, ne quid insidiose, ne quid simulate, ne quid fallaciter fiat: nec Parochi, et Concionatores prætermittant ostendere fidelibus *usuræ labem, ac vitium* (1) *a divinis Litteris vehementer improbari: illud quidem varias formas, atque species induere, ut fideles Christi sanguine restitutos in libertatem, et gratiam, rursus in extremam ruinam præcipites impellat. Quo circa, si pecuniam suam collocare velint, diligenter caveant, ne cupiditate omnium malorum fonte rapiantur, sed potius ab illis, qui doctrina, et virtutis gloria supra ceteros efferuntur, consilium exposcant.* Manavit enim hisce temporibus in vulgus opinio, et inveteravit, usuram nomine quidem contineri, quæstionesque subtiles cieri; re autem ipsa nullam esse, et pecuniam, quæ qualibet ratione alteri concedatur, fructu suo carere non debere. Doceant igitur ex sola pecuniæ collatione, tamquam mutui lucrum, nullum fructum repeti posse; sed tantum si alii tituli (2) naturæ mutui minime innati, et intrinseci concurrant. Frustra enim tot ecclesiasticæ sanctiones elaborassent in usuræ execrationem, si solo nomine ignominia notaretur, vera autem turpitudine non inquinaretur: atque adeo planum faciant, non ad avaritiæ incitationem, sed ad Ecclesiæ legum normam contractus esse inducendos; omnes autem Ecclesiæ leges cum veteres, tum recentes in usuram, tamquam in pestem teterrimam conclamare. Benedictus XIV. præclaram edidit hac de re constitutionem (3), ex qua declinandæ usuræ argumenta depromi possunt. Volumus itaque, ut omnes Ecclesiæ sanctiones contra usuræ labem conditæ religiose a nostris serventur.

(1) *Bened.* XIV. *Const.* Vix pervenit *anno* 1745.

(2) *Constit. cit.*

(3) *Constit. cit.*

II.

Non improbamus quidem, quæ dicuntur, Cambia ad consociandum commercium necessaria; modo tamen justitiæ cancellos ne egrediantur, et conditiones serventur a sancto Pio V. præscriptæ (4). Cen-

sus item

(4) *Constit.* In eam *ann.* 1572

sus item retineri, initique possunt, perpensis tamen, accurateque completis conditionibus, ab eodem sancto Pontifice præstitutis (1). Contractus quoque societatis, quo quis pecuniam (2), animalia, resque alias, alter autem operam, industriamque confert, sincere, ac bona fide instituatur, justisque, et æquis conditionibus ab jure appositis, et a Syxti V. constitutione adjunctis (3).

(1) *Constit.* Cum onus 1568.
(2) *Synod. Hieronym. Colum. P. III. Cap. XII.*
(3) *Constit.* Detestabilis. 1586.

III.

Notarii porro (4), si de contractu usura implicito rogati, eaque perspecta, re tamen dissimulata instrumenta confecerint, præter pœnas a sacris Canonibus indictas, aliis pecuniariis, et arbitrariis a Nobis plectentur. Qui quidem caveant, ne contractus a filiis familias initos temere conscribant. At in proxenetas, qui contractus usura infectos conciliarint, multis pecuniariis, carcere, aliisque pœnis arbitrariis animadvertemus.

(4) *Synod. Jacob. Boncomp. Lib. IV. Cap. VIII.*

IV.

Quum usuræ crimen laicos dedeceat, ab ecclesiasticis quidem viris longissime abesse debet: aliter pœnis ab jure latis, et aliis a Nobis corripientur (5), sive per se, sive per interpositas personas fœnerati fuerint. Cujus rei ne ulla inhæreat suspicio (6), si vel ex aliqua alienatione, vel census restitutione, vel alia ratione pecunia illis obveniat, quæ ex Ecclesiæ præscripto sit iterum collocanda; hæc in æde sacra Montis Pietatis, deponatur, donec fructuosæ collocationis opportunitas fiat.

(5) *Synod. ead. ibid.*
(6) *Synod. ead. ibid.*

V.

Male parti per usuras fructus sunt restituendi. Si de incerta restitutione agatur (7), et ea de causa Parochis, vel Confessariis restituenda pecunia tradatur, hæc piis usibus deputanda est. At si summa oblata excedat viginti quinque scuta aurea cameræ, non erit eorum arbitratu impendenda; sed ad Nos perfugium habea-

(7) *Synod. ead. ibid.*

habeatur, qui ad justitiæ leges, et ad charitatis ordinem, quid sit agendum, definiemus. Si quis, Nobis inconsultis, de ea majori summa arbitrio suo deliberare præsumpserit, pœnis Nobis arbitrariis afficietur.

V I.

Sed alia quoque scelestissimorum hominum crimina, nefariæque turpitudines ad se Nos revocant, et ad castigationis acerbitatem vel invitos impellunt. Grave peccatum est, homines solutos (1) concubinas habere; gravissimum vero, et in sancti matrimonii singularem contemptum admissum, uxoratos quoque in hoc damnationis statu vivere, ac audere eas quandoque domi etiam cum uxoribus alere, et retinere. Si Parochi intelligant, in aliqua domo hujus generis turpitudinem insidere, omni cura propulsare eam, et abscindere contendant. Sin minus id valeant, Nos admoneant, qui contumaces pœnarum, quæ a Tridentina Synodo (2) sunt constitutæ, verbere reprimemus. Itaque ne homines perditissimi (3) alios etiam imbecilles, ac debiles suo perdant exemplo, si ter a Nobis, vel a Parochis admoniti non resipuerint, sacro Concilio obsequentes, eosdem excommunicatione percellemus, aliisque pœnis contra concubinarios, et adulteros ab jure inflictis procedemus: In qua excommunicatione, si lutulenta libidine devincti per annum insorduerint, severioribus pœnis in eos pro gravitate criminis animadvertemus.

(1) Synod. Trident. Sess. XXIV. de Reform. Matrim. Cap. VIII.

(2) Loc. cit.

(3) Synod. Jacob. Boncomp. Lib. IV. Cap. VIII. Et Hieronym. Colum. P. III. Cap. II.

V I I.

Conjugatæ vero mulieres (4) cum solutis, vel solutæ cum Conjugatis, vel solutæ cum solutis, quum fuerint monitæ, nisi habitare simul destiterint, graviter, atque etiam fustigatione plectentur, et tamquam detestabilis pestis a tota Diœcesi profligabuntur. Qui vero, vel quæ (5) lenocinii flagitio convicta fuerit, carceris pœna, durissimi insuper jejunii inedia, aliisque macerabitur.

(4) Amba Syn. nost. laud. ibid.

(5) Ead. Syn. nost. ibid.

V I I I.

Qui in hisce sceleribus, et flagitiis volutantur, non-

Digitized by Google

nonnisi, abscissa penitus peccandi occasione (1), scandaloque amputato ad Sacramenta admitti debent, nec Sacerdotes ab illa divini interdicti regula discedant (2): *nolite sanctum dare canibus, neque mittatis margaritas vestras ante porcos, ne forte conculcent eas pedibus suis, et conversi dirumpant vos*. Neque vel in mortis articulo (3) sacram iisdem Eucharistiam administrent, nisi publica anteactæ vitæ detestatio præcesserit, si ejus criminis labes ad publicam notitiam permanavit. Confessarii vero non facile acquiescant dicentibus, se quidem domestica pravaque consuetudine occupatos fuisse; sed jam libidinis flammas refrixisse, et peccandi occasionem desiisse: nam nisi hæc radicitus revellatur, et lapis offensionis procul amandetur, facillimum est, nova excitari incendia, et exitiosas peccatorum illecebras reviviscere: *credite mihi*, ait divus Bernardus (4), *vitia et putata repullulant, et effugata redeunt, et reaccenduntur extincta, et sopita denuo excitantur*.

(1) *Vid. Prop. 41. damnat. ab Alexandro VII. Et 61. dam. ab Innoc. XI.*
(2) *Matth. VII. v. 6.*
(3) *Amba Syn. nost. laud. ibid.*
(4) *Serm. LVIII. in Cant.*

IX.

At infame, et pestilentissimum Meretricum genus, christianisque moribus infensissimum, quum e civitatibus, quod optatissimum esset, exterminari non possit, mandamus (5), ut in abjectiores, remotioresque urbis angulos conjiciatur. Perditæ hæ mulieres prope Cœnobia, et Ecclesiarum ædes domos ne conducant: id nisi præstiterint, abigendas procul curabimus. Publicis supplicationum cœtibus ne se admisceant (6): neque in sacram ædem, in qua diebus Rogationum beatissimæ Virginis effigies adoranda proponitur, sese intromittere audeant: neque eas adeant Ecclesias, ubi sanctissimum Sacramentum publice exponitur. Ad Monasteria Monialium ne accedere quidem quocumque pretextu audeant (7); secus in eas severe animadvertemus. Si qua ex ipsis (8) Clerico, aut in sacris constituto, aut Religioso adhæserit, fustigationis, et exilii pœna multabitur.

(5) *Amba Syn. nost. laud. ibid.*
(6) *Ead. Syn. nost. ibid.*
(7) *Synod. Jacob. Boncomp. ibi.*
(8) *Amba Syn. nost. laud. ibid.*

X. In

X.

In meritoriis tabernis, vel publicis cauponis (1) numquam pernoctent. Quia vero plures ex hisce per noctis tenebras vicos, et compita Civitatis pervagantes, sub specie stipem quæritandi, tendiculas ponunt, prætereuntes circumveniunt, faces libidinis admovent, illiciunt, inescant, crumenas emungunt, mortiferasque clades animis inferunt, præcipimus, ut (2) elapsa prima noctis hora in sua se cito gurgustia, latebrasque recipiant. Quod si parere noluerint, comprehensas carcere, et fustigatione puniemus.

(1) *Amba Syn. nost. laud. ibid.*

(2) *Ead. Syn. nost. ibid.*

CAPUT XV.

De Constitutionibus, et Taxis Fori Archiepiscopalis.

I.

QUoniam operi inchoato, prope tamen absoluto, tamquam fastigium imponimus, necesse est, ut aliquid de Constitutionibus, et Taxis Fori Archiepiscopalis dicamus. Quod igitur a Prædecessoribus nostris recte, et prudenter statutum invenimus, et nonnulla, quæ Nos ipsi statuenda initio hujus nostri pastoralis officii, adhibito Canonistarum, Notariorum, et Theologorum consilio judicavimus, et jam ad praxim, et usum deducta sunt circa Taxas Fori ecclesiastici, et nostræ Curiæ Archiepiscopalis Bononiæ, tam in civilibus, quam in criminalibus, omnino observanda decernimus. Quamobrem nulli liceat statuta violare, aut Taxas excedere, quocumque colore, aut prætextu: reservata tamen Nobis libera facultate (3) easdem Constitutiones, et Taxas augendi, minuendi, revocandi, novasque conficiendi, quandocumque expedire judicaverimus.

(3) *Synod. Jacob. Boncomp. Lib. IV. Cap. XI.*

II.

Quicumque vices nostras in judiciis gerunt, solertes admodum sint in administranda omnibus justitia, ac præsertim viduis, pupillis, et aliis miserabilibus ad Tribunal nostrum accedentibus personis: quarum in causis, omissis tergiversationibus, quæ lites protrahant, celerius, quoad fieri queat, procedatur (1), sed debita cum discussione jus suum cuique tribuatur. Quibus vero in causis admitti valeat appellatio suspensiva, liquet ex Constitutione Benedicti XIV. (2), a cujus præscriptionibus, ac doctrinis non erit recedendum.

(1) Synod. Trid. Sess. XXV. Cap. X. de Reform.
(2) Ad militantis Ecclesiæ 1742.

CAPUT XVI.

De Examinatoribus, et Judicibus Synodalibus.

I.

EXaminatorum Synodalium, qui a Nobis propositi, et a Synodo probati fuere, munus longe gravissimum est, et eorum diligens ratio habenda est. Ab iis enim, quos doctrina præstantes delegimus, etiam repetitur, ut jurati ad sancta Evangelia, quemadmodum Tridentina Synodus præscribit (3), quacumque humana affectione postposita, fideliter munus suum exequantur: quo nisi integro judicio, incorruptaque fide defungantur, quando ipsis demandetur illos diligenter excutere, qui ad parochiales Ecclesias contendant, summo Ecclesiæ detrimento, violatisque justitiæ legibus, minus idonei in illas invadere possent. Meminerint ergo se arctissimo jurisjurandi vinculo constrictos esse, et religionis vim, et Ecclesiæ utilitatem, et animarum commoda ceteris humanis rationibus anteponenda esse: nec favore alicujus, nec propensione, nec commendatione adduci debere ad judicandum, sed ad solas justitiæ

(3) Sess. XXIV. Cap. XVIII. de Reform.

ſtitiæ leges de probitate, et ſcientia, et induſtria Candidatorum judicium ferre oportere.

I I.

Ut nemini Simoniæ peſtis inſidere debet; ita ipſis ne ulla quidem vel minima ſpecies inhæreat: atque adeo ejuſdem Tridentinæ Synodi (1) verba ſubjicimus, quæ repoſita animo tenebunt: *caveant*, inquit, *ne quidquam prorſus occaſione hujus examinis nec ante, nec poſt accipiant: alioquin Simoniæ vitium tam ipſi, quam alii dantes incurrant: a qua abſolvi nequeant, niſi dimiſſis beneficiis, quæ quomodocumque etiam antea obtinebant, et ad alia impoſterum inhabiles reddantur.*

I I I.

Dum examini dant operam, ſcientiæ oſtentationem devitent: non vanis digreſſionibus excurrant (2): non invicem propoſitis quæſtionibus digladientur: non rumores cieant: ea ſolum dicant, quæ ad res dilucidandas faciant, et ad rectum judicium inſtituendum de poſtulantium ſcientia. De materia in examine pertractanda (3) ne hilum quidem prodant: nec aliquem Candidatorum privatim inſtruant (4), nec quemquam ex hiſce impenſius laudare pergant (5), ut aliorum ſuffragia facilius extorqueant.

I V.

Qui, Eccleſia aliqua vacante, concurſus habebuntur, hi ſemper ad normam a Clemente XI. (6), et Benedicto XIV. (7) præſcriptam conformabuntur, quam bene tenere debent, et perſequi Examinatores, ut rite munus ſuum gerant. Concurrentes vero Notario Cancellario noſtro omnia documenta exhibebunt, quibus ætas, ſtudia, peracta munera, præſtiti Parochiæ labores, et alia merita conſtare poſſint. De ſcripto autem propoſitis quæſtionibus reſpondere debent et ii, qui a Patronis præſentantur, ut eorum ſcientiæ fiat perſpectior, et major ad ſtudia proſequenda exacuatur induſtria.

(1) *Ibid. et Syn. Jacob. Boncomp. Lib. IV. Cap. XII. Et Hieron. Columna. P. III. Cap. XV.*

(2) *Ead. Syn. noſt. laud. ibid.*

(3) *Synod. Jacob. Boncomp. ibid.*

(4) *Ambo Syn. noſt. laud. ibid.*

(5) *Synod. Jacob. Boncomp. ibid.*

(6) *Encycl.* Quo Parochiales 1741.

(7) *Conſtit.* Cum illud. 1742.

V.

Noverint vero Abbates commendatarii, et Capitula, quæ Beneficiorum etiam parochialium, vel perpetuorum Vicariatuum habent collationem, sibi non competere facultatem edicta proponendi, aut ea ex hac causa promulgandi, quæ tantum Episcopis convenit, iisque, qui Synodos indicere, et cogere possunt (1).

(1) S. C. Concil. apud Gallemart.

VI.

His iisdem Synodalibus Examinatoribus utemur ne dum pro Ecclesiis parochialibus conferendis; sed etiam pro illis probandis, qui ad Ordines admitti, vel ad excipiendas confessiones deputari postulabunt: in quo tamen munere aliorum quoque operam exquiremus, qui theologica facultate floreant. Atque ii omnes, dum promovendos ad Ordines examine pertentabunt, ne dum de Christiana doctrina, deque iis, quæ Ordines respiciant, interrogabunt, sed etiam de iis studiis experimentum capient, quæ frequentanda indiximus ab illis, qui ad Ordines tendunt, quibus si bene informati non fuerint, repulsam sustinebunt. Benigne autem omnes (2), et perhumaniter accipient: qui pusillo erunt animo, et timido, eos confirmabunt: neque subdolis interrogationibus quemquam fatigabunt; sed relictis ambagibus dilucide, et distincte rem peragent.

(2) Amba Syn. nost. laud. ibid.

VII.

In Judices etiam Synodales produximus, et delegimus viros omni genere laudis excellentes, ut eadem Tridentina Synodus præscribit (3), et dignitate, et munere insignes, qui de causis ecclesiasticis, et spiritualibus, et ad Forum ecclesiasticum spectantibus, ab apostolica Sede, sive a Legatis, et Nunciis, sibi delegatis judicabunt.

(3) Sess. XXV. Cap. X. de Reform.

VIII.

Atque hi quidem non nativa sua auctoritate, et jurisdictione quidquam definiunt, sed qua a Sede apostolica delegati donantur. Sacrorum Canonum scientia indi-

Digitized by Google

indigent, ne in judicando labantur. Ad eos attinet causas locorum piorum, et miserabilium personarum quantocius expedire (1).

(1) *Synod. Trid. ibid.*

I X.

Ex hisce Judicibus Synodalibus jus est Regularibus aliquem, quem maluerint, sibi tamquam Conservatorem assumere, qui eos ab injuriis, violentiisque defendat. Quod si illi fecerint, tenentur intra sex menses a facta electione Curiæ nostræ referre: et tunc hisce Conservatoribus exhibebitur forma in Regularium judiciis servanda ex Bonifacio VIII. (2), et ex Constit. Gregorii XV. (3).

(2) *Cap. 1. de Offic. Deleg. in 6.*
(3) *Incip.* Sanctissimus.

CAPUT XVII.

De Synodalium Constitutionum Observantia.

I.

HAbetis jam, venerabiles Fratres, et Filii dilectissimi, Synodalia decreta, quæ, Deo dante, perfecimus, ad finemque deduximus. His illa omnia complexi sumus, quæ muneris nostri cura, et sollicitudo requirebant, nihilque prætermisimus eorum, quæ ad fidem catholicam tuendam, et corroborandam, moresque componendos valerent, quæ labentem disciplinam erigerent, quæ Cleri dignitati prospicerent, cunctasque populi corruptelas delerent, ut Ecclesiam, quam a Majoribus fidei puritate, et sanctitatis, et religionis notis insignitam accepimus, iisdem ornamentis instructam, et locupletatam ad posteros transmitteremus. Atque hæc quidem decreta, quæ nostra sunt, et tamquam nostra rata, et firma esse volumus, et mandamus, non sunt arbitrio, et voluntate nostra confecta; sed e divinis litteris, e sanctorum Patrum libris, e Conciliorum, præsertim Triden-

Tridentini sanctionibus, e summorum Pontificum legibus, e sacrarum Congregationum definitionibus, ac Synodalibus clarissimorum Prædecessorum nostrorum statutis, et sanctionibus decerpta, atque eruta, ut si quæ in oblivionem devenerint, hac nostra auctoritate reviviscant, atque in unum quasi corpus conflentur, ut ex hisce quasi e penu quodam omnia desumi possint, quæ huc illucque vagabantur. Siquidem, ut egregie monet, æterna memoria dignissimus Benedictus XIV., (1) *necesse non est, ut in qualibet Synodo novæ semper condantur leges, sed quandoque expedit antiquas tantum instaurare, earumque insistere observationi.*

(1) De Syn. Diœces. Lib. VI. Cap. I. §. 2.

II.

Restat id unum, ut quæ Theologorum, et Juris canonici intelligentia præstantium judicio congessimus, hæc quam diligentissime serventur, neque temporis diuturnitate consenescant, nec languore, desidiaque excidant, nec pravis interpretationibus eludantur; sed omni accurata ratione perficiantur. Res plane misera, et miseranda esset, objecto vobis lumine, quo gressus vestri in viam salutis æternæ dirigantur, cæcutire vos in ipso meridie, et palpare sicut in tenebris. Has ergo leges excipite, perinde ac Christum ipsum exaudiretis juxta illud (2): *qui vos audit, me audit*. Illas in corde recondite, meditamini, et sæpe memoria recolite, et omni tempore, quæ sunt constituta, perficite. Manete sani in fide, in dilectione, in charitate non ficta, in patientia, in longanimitate, expectantes beatam spem, et adventum gloriæ magni Dei, et Salvatoris nostri Jesu Christi: vobisque persuasum sit, vos esse quidem Nobis carissimos; sed multo fore cariores, si talibus præceptis, institutisque servandis operam dabitis.

(2) Luca XVI. 16.

III.

Quia vero *cura disciplinæ* (3) *dilectio est, et dilectio custodia legum illius est*, ea de vobis Nobis insidet opinio, et expectatio, ut certo existimemus, magna reve-

(3) Sapient. VI. 19.

Digitized by Google

reverentia has leges a vobis acceptandas esse, magnoque affectu, et amore virtutis executioni mandandas: ob eamque causam pœnarum severitatem mitigandam censuimus potius, quam exaggerandam, ut virtuti magis locus esset, quam timori. Si quis tamen eas infringere ausus fuerit, pœnas dabit ad culpæ mensuram: *dignum est enim* (1), *ut quos Dei timor a malo non revocat, ecclesiastica saltem coerceat severitas disciplinæ.*

(1) *Cap.* Cum in cunctis. *de Elect.*

I V.

Etsi vero Synodales has sanctiones firmas, et stabiles, perpetuasque esse velimus; integrum tamen erit Nobis (2), et Successoribus nostris eas interpretari, et declarare, atque etiam, manente legis obligatione, aliquem a legis vinculo subducere, et dispensare, *quippe omnis res* (3), *per quascumque causas nascitur, per easdem dissolvitur:* aut etiam nova aliqua constituere pro variis emergentibus circumstantiis. Et similiter nostræ erit potestatis pœnas inflictas augere, vel minuere, aut commutare, prout personarum, vel delictorum circumstantiæ postulabunt.

(2) *Synod. Jacob. Boncomp. Lib. IV. Cap. XIII. Et Hieronym. Columm. P. III. Cap. XVII.*

(3) *Cap. I. de Regul. Jur.*

V.

Ceterum quum per Edictum nostrum Ecclesiæ valvis, et consuetis Civitatis locis affixum, evulgata erunt statuta hæc nostra, vim legis obtinere volumus, omnesque constringere, et universum Clerum, ne dum secularem, sed et regularem, quoad ea, quæ ipsum attingant, nec non laicos universos. Et ne eorumdem inscitia, et oblivio observantiam infirmet, et tollat, volumus, ut ea sibi procurent Vicarii foranei, Parochi, Monialium Confessarii, Clerici, et Sacerdotes beneficio ecclesiastico gaudentes: Collegiatæ præterea, Confraternitates, Societates omnes, quæ in suis tabulariis impressa exemplaria asservabunt. Quare Vicariorum foraneorum (4), nec non eorum, qui menstruis conventibus Ecclesiasticorum præsunt, et Judicum, et Officialium conscientiam oneramus, ut harum legum vindi-

(4) *Synod. Jacob. Boncomp. ibid.*

vindices, et custodes, nostræque voluntatis quasi obsides, et fideijussores se præbeant, et in hoc elaborent maxime, ut eorumdem notitia ad omnes perveniat; observantia vero, et executio nullo tempore languescat, et torpeat, ad eamque perpetuo quasi stimulos admoveant. Cogitent autem hi, quanto se reatu obstringerent, si ipsorum lentitudine, et socordia contingeret, ut Ecclesia tot utilitatibus, quæ ex hisce institutis proficisci possent, per summum scelus destitueretur, et infinita animarum saluti impenderent pericula. Atque hæc loquimur, non quasi diffidentes, sed ut nostra vox, quæ debet esse hac in Ecclesia princeps, officio functa Pastorali videatur.

V I.

Quia verò par est, Romanam Sedem, primam Ecclesiarum Parentem, et veritatis Magistram, et columen, et firmamentum impense a Nobis observari, et coli, has omnes sanctiones nostras auctoritati, ac judicio supremo sanctissimi Domini nostri Pii VI. Petri successoris, et Domini nostri Jesu Christi in terris Vicarii, quem ad Ecclesiæ splendorem Deus diu sospitem servet, sincere, humiliterque subjicimus.

ADHOR-

ADHORTATIO
HABITA IN FINE
SYNODI
AB EMINENTISSIMO ARCHIEPISCOPO.

HÆc sunt, Ven. Fratres, Filii in Domino dilectissimi, quæ pro munere, et auctoritate nostra vestris auribus instillanda, cordibus inculcanda, atque opere a vobis complenda visum est Nobis edicere. Ut audistis, congesta sunt quæcumque hic præscripta ex penu Sacrorum Canonum, atque Constitutionum summorum Pontificum, ex Decretis sacrarum Congregationum, ex Statutis Antecessorum nostrorum, atque ex uberrimo fonte numquam interituræ memoriæ Benedicti XIV., qui Civitatem, et Diœcesim nostram tum Archiepiscopus, tum Pontifex Maximus et sapientissime rexit, et multijugi doctrina illustravit. Sunt ergo leges Patrum nostrorum, quas illis Dominus constituit, ut ad nos filios, et hæredes transferrentur. Sunt leges, quibus unusquisque nostrum sponte, libereque se subjecit, quum voluntati divinæ, atque vocationi obsequens instituta amplexus est Ecclesiæ. Quare illud absque ulla jactatione dicere vobis Nos posse videmur, quod Moyses, quum de monte descendisset, tabulas Testimonii portans digito Dei scriptas, filiis Israel intonuit *: *hæc sunt, quæ jussit Dominus fieri*.

* Exod. 35. v. 1.

Quod si Dominus fieri hæc jussit, Dominus inquam, qui optime novit figmentum nostrum, quique prævenit nos in misericordia, et miserationibus, et adjuvat infirmitatem nostram, quis hujusmodi leges in hoc Synodali conventu stabilitas aut asperas habebit, aut graves? Fidelis est enim Deus, nec permittit nos

tentari ſupra id, quod poſſumus, ſed dante illo et velle, et perficere, facit etiam cum tentatione proventum. Animos itaque ſumite, Ven. Fratres, Filii cariſſimi, et ſupplices ad eum, qui dat omnibus affluenter, mutua æmulatione certate, ut oſtendatis vos non auditores tantum, ſed factores legis ad juſtificationem. Illud vero cuncti curate diligentiſſime, ut omnes intelligant nos hinc diſceſsiſſe multo meliores, quam huc acceſſerimus, atque in Spiritu congregatos Spiritum Chriſti accepiſſe nos, quo duce et auctore, ſemper quæ pacis ſunt ſequamur, quæ recta perficiamus. * *Deus autem pacis, qui eduxit de mortuis Paſtorem magnum ovium aptet vos in omni bono, ut faciatis ejus voluntatem, faciens in vobis, quod placeat coram ſe, per Jeſum Chriſtum, cui eſt gloria in ſecula ſeculorum, Amen.*

* *Ad Heb.* 13. *v.* 20.

EXA-

EXAMINATORES SYNODALES

in Synodo renunciati, et approbati.

Ex Ecclesia Metropolitana.

VIncentius Emilius Comes Zambeccari Archidiaconus, utriusque Juris Doctor, ac Juris Civilis, et Philosophiæ Doctor Collegiatus, Lector Publicus, et Publici Archigymnasii Major Cancellarius.

Galeatius Comes Mariscotti, Archipresbyter, Juris Doctor Collegiatus, Lector Publicus, ac Rev. Fabricæ S. Petri de Urbe Commissarius.

Petrus Comes Benati Canonicus Theologus, et Juris Pontificii Doctor.

Paullus Patricius Fava Major Pœnitentiarius, et S. Theologiæ Doctor Collegiatus.

Hieronymus Saladini Canonicus, Philosophiæ Doctor, et Lector Publicus.

Franciscus Comes Rovero Canon., S. Theol. Professor.

Ex Perinsigni Collegiata S. Petronii.

Petrus Aloysius Rusconi Præpositus, et S. Theologiæ Doctor Collegiatus.

Joseph Vogli Prior, S. Theologiæ Doctor Collegiatus, et Lector Publicus.

Jo. Baptista Dall' Occa Canonicus, S. Theologiæ Doctor Collegiatus, et Lector Publicus.

Aloysius Regazzi Canonicus, S. Theologiæ Doctor, et Rector Seminarii.

Ignatius Schiassi Canonicus, S. Theologiæ Doctor Collegiatus.

Philippus Giusti Canon., S. Theol. Doctor Collegiatus.

Jo. Baptista Morandi Canonicus, S. Theologiæ Doctor Collegiatus, et Lector Publicus.

Carolus Manzolini Canonicus, S. Theologiæ Doctor Collegiatus, et Lector Publicus.

Digitized by Google

Ex Inſigni Collegiata S. Mariæ Majoris.

Joſeph Moreschi Prior, S. Theologiæ Doctor Collegiatus.
Joannes Giuliani Canonicus.

Ex Parochis Secularibus.

Adeodatus Gnudi S. Theologiæ Doctor, et Lector Publicus, Abbas S. Juliani.
Joſeph Bacialli S. Theologiæ Doctor Collegiatus, et Lector Publicus, Vicarius perpetuus, et Confeſſarius Monialium S. Margaritæ.
Carolus Fabri S. Theologiæ Doctor Collegiatus, Parochus S. Iſaiæ.
Seraphinus Marmocchi S. Theologiæ Doctor, et Lector Publicus, Parochus S. Martini e Cruce Sanctorum.

Pœnitentiarii Metropolitanæ.

P. D. Alexander Sangalli Rector.
P. D. Philippus Maria Toselli Exprovincialis, et Lector Publicus.
P. D. Hieronymus Premoli.
P. D. Philippus Andreotti.
P. D. Joſeph Homobonus de Bonis, Lector Publicus.

Ex Ordinibus Regularibus.

P. D. Aloyſius Sambuceti Congregationis Cler. Reg. S. Paulli, Præpoſitus S. Luciæ.
P. D. Michael Angelus Griffini ejuſdem Congreg., Theologiæ Moralis in D. Luciæ Profeſſor, et Lector Publicus.
P. D. Aloyſius Colli ejuſdem Congr. Theologus.
P. D. Carolus Gambarini ejuſd. Congreg., Collegii Nobilium S. Franciſci Xaverii Rector.
P. D. Ignatius Scandellari ejuſd. Congr., in D. Paulli S. Theologiæ Lector.
P. D. Joſeph Ungarelli Præfectus Provincialis Cleric. Regul. Infirmis Miniſtrantium.

P. D.

Digitized by Google

P. D. Franciscus Raspi Superior S. Ignatii Congregationis Missionum.
P. D. Dominicus Girri ex eadem Congregatione.
P. D. Vincentius Benotti Canonicus Lateranensis, Abbas S. Joannis in Monte.
P. D. Stanislaus Vacchi Canonicus Lateranensis, Abbas Definitor.
P. D. Sebastianus Sacchetti Congregationis Rhenanæ Exgeneralis, Abbas SS. Salvatoris, et Lector Publicus.
P. D. Jo. Aloysius Mingarelli Exgeneralis ejusd. Congreg., Abbas S. Mariæ de Rheno, et Lector Publicus.
P. D. Archangelus Ferratini ejusdem Congregationis, Abbas S. Ceciliæ de Croaria.
P. D. Eugenius Franchi Monachus Casinensis, Prior S. Proculi, et Lector Publicus.
P. D. Petrus Cœlestinus Giordani Congreg. Camaldulensis, Abbas Classensis.
P. D. Æmilianus Cattani ejusd. Congreg., Parochus SS. Cosmæ, et Damiani.
P. D. Cæsar Scarselli Congr. Montis Oliveti Abbas Exgeneralis, et S. Theologiæ Doctor Collegiatus.
P. D. Benedictus Sturoli ejusdem Congreg., Abbas S. Michaelis ad Alpes.
P. M. Fr. Vincentius Venantius Bartoli Ordinis Prædicatorum, Prior S. Dominici.
P. M. Fr. Petrus Maria Gazzaniga ejusd. Ordinis Exprovincialis, Lector Emeritus Imperialis Universitatis Vindobonensis, et S. Theologiæ Doctor Collegiatus honorarius Bononiæ.
P. M. Fr. Antonius Covi ejusd. Ordinis, S. Theologiæ Doctor Collegiatus, et Lector Publicus.
P. M. Fr. Vincentius Marchesini ejusdem Ordinis, S. Theologiæ Lector Publicus.
P. M. Fr. Franciscus Antonius Vacari Rossi Ordinis Minor. Conventualium S. Francisci Exprovincialis,

lis, S. Theologiæ Doctor Collegiatus, et Lector Publicus.

P. M. Fr. Jo. Franciscus Bergonzoni ejusd. Ordinis, S. Theologiæ Lector Publicus.

P. M. Fr. Hieronymus Ballarini ejusd. Ordinis, S. Theologiæ Doctor Collegiatus.

P. M. Fr. Franciscus Xaverius Giorgi Ordinis Eremitarum S. Augustini, Prior S. Jacobi Majoris.

P. M. Fr. Nicolaus Bibiena ejusd. Ordinis.

P. M. Fr. Joseph Terzi Congregationis Lombardiæ ejusd. Ordinis, Parochus S. Blasii.

P. M. Fr. Jo. Angelus Rabbi Ordinis Servorum B. M. V., Provincialis Provinciæ Romandiolæ.

P. M. Fr. Hieronymus Malisardi ejusd. Ordinis, S. Theologiæ Doctor Collegiatus, et Lector Publicus.

P. M. Fr. Joseph Gualdi ejusd. Ordinis, Provincialis Provinciæ Mantuæ.

P. M. Fr. Franciscus Patritius Christophori ejusd. Ordinis, Prior, et Parochus S. Georgii.

P. M. Fr. Petrus Thomas Marocchi Ordinis Carmelitarum ex Conventu S. Mariæ Gratiarum, Assistens Generalis pro Italia, et S. Theologiæ Doctor Collegiatus.

P. M. Fr. Hieronymus Gratiani ejusd. Ordinis, Parochus S. Martini Majoris.

P. M. Fr. Marcellus Bernardi Tertii Ordinis S. Francisci Exprovincialis, S. Theologiæ Doctor Collegiatus, et Lector Publicus.

P. M. Fr. Antonius Maria Setti a Secretis Generalis ejusdem Ordinis.

P. Fr. Eusebius a S. Maria Exgeneralis Ordinis Carmelitarum Excalceatorum.

P. Fr. Cœlestinus a S. Joseph Exprovincialis ejusdem Ordinis.

JUDI-

Digitized by Google

JUDICES SYNODALES

In Synodo renunciati, et approbati.

Ex Ecclesia Metropolitana.

VIncentius Emilius Comes Zambeccari Archidiaconus, Juris utriusque Doctor etc.

Galeatius Comes Mariscotti Archipresbyter, Juris Doctor Collegiatus, etc.

Carolus Franciscus Belloni, Præpositus.

Florianus Marchio Malvezzi, Primicerius.

Joannes Malvezzi Canonicus, Juris utriusque Doctor.

Petrus Comes Benati Canonicus Theologus, Juris Pontificii Doctor.

Paullus Patritius Fava Major Pœnitentiarius, S. Theol. Doctor Collegiatus.

Hieronymus Saladini Canonicus, Philosophiæ Doctor, et Lector Publicus.

Franciscus Comes Rovero Canonicus, S. Theologiæ Professor.

Carolus Comes Marsigli Canonicus, Juris utriusque Doctor, et Lector Publicus.

Ex Perinsigni Collegiata S. Petronii.

Hannibal Marchio Banzi Primicerius, et SS. Domini Pii VI. Prælatus Domesticus.

Franciscus Comes de Bianchi Decanus, Juris Doctor Collegiatus.

Petrus Aloysius Rusconi Præpositus, S. Theologiæ Doctor Collegiatus.

Aloysius Gualandi Canonicus, Juris Doctor Collegiatus, et Lector Publicus.

ROGITUS NOTARII
Super Actis Synodi.

IN NOMINE DOMINI. AMEN. *Anno a Nativitate Domini Nostri Jesu Christi* MDCCLXXXVIII. *Indictione sexta, Die Jovis, IV. Septembris, Pontificatus SSmi in Christo Patris, et Domini, D. PII divina Providentia* PAPÆ VI. *Anno decimoquarto: Suprascriptæ Constitutiones, et decreta Synodalia, pluries in privatis Congregationibus a Viris doctrina, prudentia, ac pietate præstantibus sedulo, et multa maturitate discussa, lecta et publicata fuerunt in generali* DIŒCESANA SYNODO BONONIENSI *totius Cleri Civitatis, et Diœcesis in sancta Metropolitana Ecclesia legitime congregata, tribus Sessionibus rite, et ad formam habitis Dieb. II. III. et IV. supradicti ejusd. Mensis Septembris, præsidente Eminentissimo, ac Reverendissimo Domino D.* ANDREA JOANNETTO *Dei, et Apostolicæ Sedis gratia S. R. E. Cardinali, Archiepiscopo Bononiæ, et S. R. I. Principe, et ab eadem admissa, et acceptata fuerunt: Præsentibus Perillustr. D. D. Antonio Franchi, Josepho Nanni, Francisco Falri, Angelo Bavosi, et Ludovico Gotti, Notariis Archiepiscopalibus Bononiæ, testibus ad præmissa omnia adhibitis specialiter, atque rogatis etc.*

Gaspar Sacchetti
Curiæ Archiepiscopalis Bononiæ
Notarius Decanus.

ELEN-

ELENCHUS OFFICIALIUM
IN SYNODO.

Judices Querelarum, & Excusationum.

Philippus Lauri Vicarius Generalis.

Vincentius Emilius Comes Zambeccari Archidiac. Galeatius Comes Mariscotti Archipresbyter Nicolaus Comes Chiarelli Canonicus	Metropolitanæ.

Promotor.

Petronius Marchio Cospi Canonicus Metropolitanæ.

Depositarius pro Cathedratico.

Marcus Antonius Comes Carbonesi Canonicus Metropolitanæ.

Præfecti Scrutinii, & Disciplinæ.

Florianus Marchio Malvezzi Primicerius. Carolus Franciscus Belloni Præpositus Joseph Guastavillani Canonicus Amas Antonius Comes Savioli Canonicus Alphonsus Gioannetti Canonicus. Jo: Baptiſta Marchio Paveri Canonicus	Metropolitanæ.
Hannibal Marchio Banzi Primicerius. Franciscus Comes de Bianchi Decanus Petrus Aloysius Rusconi Præpoſitus	Collegiatæ S. Petronii.

Joseph Moreschi Prior Collegiatæ S. Mariæ Majoris.
Petrus Antonius Gozzoli Parochus S. Mariæ Labarum Cœli, Prior Cleri.
Adeodatus Gnudi Abbas, & Parochus S. Juliani.

Procurator Cleri.

Franciscus Maria Marchio Bolognini Canonicus Metropolitanæ.

Præfecti Hoſpitiorum.

Jo: Aloysius Malvezzi Canonicus)
Albertinus Comes Boſchetti Canonicus) Metropolitanæ.
Vincentius Gioannetti Canonicus)

Secretarius.

Petrus Magnoni Cancellarius Archiepiscopalis.

Cæremoniarum Magiſter.

Fabianus Pariſius. *Coadjutor* Jo: Baptiſta Ghinolfi.

Lectores.

Joseph Nistri)
Philippus Mezzetti) Mansionarii Metropolitanæ.

Directores Proceſsionis.

Jo: Baptista Biagini)
Joseph Casanova)
Jacobus Natali) Capellani Metropolitanæ.
Placidus Calzolari)

Syndicus, seu Procurator Fiscalis.

Laurentius Gambarini.

Notarii Curiæ Archiepiscopalis.

Gaspar Sacchetti Decanus.
Antonius Franchi.
Joseph Nanni.
Franciscus Fabri.
Angelus Bavosi.
Lodovicus Gotti.

Digitized by Google

INDEX

Librorum, & Capitum Conſtitutionum Synodalium.

Indictio Diœcesanæ Synodi. Pag. III.
Allocutio Eminentissimi Archiepiscopi. VII.

LIBER PRIMUS.

CAP. I. *De Catholica fide.* 1
CAP. II. *De Hæreticis, & Judæis.* 10
CAP. III. *De ſuperstitioſis, & blaſphemis.* 13
CAP. IV. *De Doctrina Christiana.* 18
CAP. V. *De Verbi Dei Prædicatione.* 28
CAP. VI. *De Festis Diebus, & eorum obſervantia.* 34
CAP. VII. *De Reverentia Eccleſiis exhibenda.* 42
CAP. VIII. *De publicis, & privatis Oratoriis.* 51
CAP. IX. *De Reliquiis, & Sanctorum Imaginibus.* 57
CAP. X. *De Indulgentiis.* 63
CAP. XI. *De Jejunio, & Quadrageſima.* 68

LIBER SECUNDUS.

CAP. I. *De Sacramentis in genere, & Sacramentalibus.* 74
CAP. II. *De Sacramento Baptiſmi.* 78
CAP. III. *De Obstetricibus.* 85
CAP. IV. *De Sacramento Confirmationis.* 88
CAP. V. *De Sanctiſſimo Euchariſtiæ Sacramento.* 92
CAP. VI. *De Miſſæ Sacrificio.* 101
CAP. VII. *De Sacramento Pœnitentiæ.* 111
CAP. VIII. *De Caſibus reſervatis.* 121
CAP. IX. *De Extremæ Unctionis Sacramento.* 123
CAP. X. *De Ordinis Sacramento.* 128
CAP. XI. *De Matrimonii Sacramento.* 139

Digitized by Google

LIBER TERTIUS.

CAP. I. *De Vita, & Honestate Clericorum.* Pag. 154
CAP. II. *De Vicariis Foraneis.* 165
CAP. III. *De Parochis, & eorum Residentia.* 172
CAP. IV. *De Ecclesiarum Immunitate.* 182
CAP. V. *De Cleri Conventibus, & Capitulis.* 186
CAP. VI. *De Expositione Sanctissimi Sacramenti.* 191
CAP. VII. *De Processionibus.* 195
CAP. VIII. *De Beneficiis.* 203
CAP. IX. *De Bonis Ecclesiasticis, & eorum Redditibus, & Juribus conservandis.* 209
CAP. X. *De Oblationibus.* 216
CAP. XI. *De Funeribus, & Sepulturis.* 218

LIBER QUARTUS.

CAP. I. *De Chori Disciplina, & de Cæremoniarum Præfecto.* 226
CAP. II. *De Seminariis Clericorum.* 233
CAP. III. *De Regularibus.* 239
CAP. IV. *De Monialibus.* 242
CAP. V. *De Tertiariis, & Puellis in Conservatoriis degentibus.* 261
CAP. VI. *De Confraternitatibus, Sodalitiis, & Eremitis.* 266
CAP. VII. *De Hospitalibus.* 276
CAP. VIII. *De Montibus Pietatis.* 283
CAP. IX. *De Collectoribus Eleemosynarum.* 286
CAP. X. *De ultimarum Voluntatum executione.* 288
CAP. XI. *De Ludimagiſtris.* 289
CAP. XII. *De Medicis.* 293
CAP. XIII. *De Cauponis, & earum Præfectis.* 297
CAP. XIV. *De Usurariis, Concubinariis. & Meretricibus.* 300
CAP. XV. *De Conſtitutionibus, & Taxis Fori Archiepiscopalis.* 305
CAP. XVI. *De Examinatoribus, & Judicibus Synodalibus.* 306
CAP. XVII. *De Synodalium Conſtitutionum observantia.* 309
ADHORTATIO HABITA IN FINE SYNODI AB EMINENTISSIMO ARCHIEPISCOPO. 313
EXAMINATORES, ET JUDICES SYNODALES. 315
ROGITUS NOTARII SUPER ACTIS SYNODI. 320
ELENCHUS OFFICIALIUM IN SYNODO. 321

FINIS.

Digitized by Google

APPENDIX
AD SYNODUM
BONONIENSEM
ANNO MDCCLXXXVIII.

Digitized by Google

Digitized by Google

AD LIBRUM PRIMUM

Num. I.

Indulgentiæ conceſſæ omnibus, & ſingulis, pie, & devote, atque ex corde recitantibus Actus Virtutum Theologicarum Fidei, Spei, & Charitatis, prout ſequens declarat ſacræ Congregationis

DECRETUM.

ANimadvertens SS. D. N. Bened. Pp. XIV. quam utiles, quinimmo neceſſarii ſint ad æternam ſalutem Theologicarum Virtutum Actus, Fidei videlicet, Spei, & Charitatis, ut omnes utriusque ſexus Chriſtifideles ad illorum exercitium excitaret, audito voto Sac. Congregationis Indulgentiis, ſacriſque Reliquiis præpoſitæ, Indulgentias pro iisdem Actibus a ſan. mem. Bened. XIII. die 15. Januarii anni 1728 conceſſas benigne confirmavit; *plenariam* nimirum, cum facultate eam fidelium defunctorum animabus applicandi, *ſemel in menſe* lucrandam ab iis, qui quotidie per menſem præfatos Actus pie, & devote, & ex corde peregerint, die nempe ab unoquoque eligenda, in qua vere pœnitentes, confeſſi, ac ſacra Communione refecti pro Chriſtianorum Principum concordia, hæreticorum extirpatione, ac S. M. E. exaltatione, ut decet, oraverint; necnon aliam ſimiliter *plenariam in mortis articulo*. Ut autem commiſſas ſibi oves ad frequentiorem hujuſmodi Actuum uſum alliceret Sanctitas ſua Indulgentiam *ſeptem annorum, totidemque quadragenarum* cum eadem applicationis facultate, quæ juxta ejusdem ſui prædeceſſoris conceſſionem ſemel tantum in die conſequi poterat, ad quamlibet antedictorum piam &c. ut ſupra, recitationem, clementer extendit.

Declaravit inſuper Sanctitas ſua præfatas omnes Indulgentias addictas minime eſſe certis, determinatiſque verbis; propterea que unumquemque uti poſſe in recitatione dictorum

Actuum qualibet formula, dummodo in ea singularum Virtutum Theologicarum specialia motiva exprimantur.

Dat. die 28. Januar. Anno 1756.

ATTO DI FEDE.

Mio Dio, io credo fermamente con tutto il cuore, che voi siate uno in essenza, trino nelle Persone, Padre, Figliuolo, e Spirito Santo, rimuneratore delle opere buone, e giusto vendicatore delle cattive. Credo, che il Divin Figliuolo si sia fatt' Uomo, abbia patito, sia morto in Croce per la salute nostra, e il terzo dì risuscitasse da morte. Credo ancora quanto si contiene nel Simbolo Appostolico, e quanto Santa Chiesa propone da credere, perchè Voi di somma autorità l' avete detto. Mio Dio, ajutatemi, acciò non manchi nel credere.

Credo in Dio Padre Onnipotente &c.

ATTO DI SPERANZA.

Mio Dio, io spero fermamente con tutto il cuore d'ottenere da Voi, per li meriti di Gesù Criſto, l' eterna salute, e quanto è necessario per ottenerla, perchè Voi di somma potenza, bontà, e fedeltà tanto mi avete promesso. Mio Dio, ajutatemi, acciò per me non manchi, che tanto non ottenga.

Padre nostro, che sei ne' Cieli &c.

ATTO DI CARITA'.

Mio Dio, io vi amo con tutto il cuore, e con tutto il cuore son risoluto di amarvi, ubbidirvi, e compiacervi in tutto sopra ogni cosa per la voſtra somma bontà degna d'essere amata, ubbidita, e compiaciuta in tutto per se ſteſsa sopra ogni cosa, e amo il mio prossimo come me ſteſſo per amor vostro. Mio Dio ajutatemi, acciò non manchi nell' amarvi.

Adorare, ed amare un solo Dio &c.

Num.

Digitized by Google

Num. II.

E D I T T O

Intorno alle stampe, e Libri proibiti.

Noi D. Andrea dell' Ordine di S. Benedetto della Congreg. Camaldolese, per la Misericordia divina del Titolo di S. Pudenziana della S. R. Chiesa Prete Cardinal Gioannetti Arcivescovo di Bologna, e Principe del S. R. I.

NOn essendovi cosa, che maggiormente possa guastare la purità della Fede, e dei costumi, quanto la lettura de' perniciosi Libri, è debito del nostro Pastorale officio di rimovere sì grave pericolo dal noſtro amatissimo gregge. Però inerendo ai Decreti de' Sagri Canoni, e a molte pontificie Constituzioni, eccitati massimamente dal paterno zelo del regnante Sommo Pontefice Pio VI., il quale veggendo dilatarsi pur troppo a queſti dì la velenosa infezione, ordinò a tutti i Pastori di apporvi vigoroso rimedio, scrivendo nella sua Enciclica (1): *Vetus igitur fermentum expurgate, auferte malum de medio vestri, idest venenatos libros ab oculis Gregis magna vi, & sedulitate extorquete*; e rinnovando gli Editti de' nostri Predecessori, e specialmente del gran Cardinale Gabriele Paleotti (2), comandiamo sotto la pena, oltre la stabilita da' Sagri Canoni, e Pontificj Decreti, e dell' Indice Romano (3), di cento scudi da applicarsi a' luoghi Pii, ed altre a nostro arbitrio l' osservanza de' seguenti noſtri ordini.

(1) *Encycl.* Inscrutabile *an.* 1775

(2) *In Episcop. Bonon.* Bando 19. *Apr.* 1566. *& in Archiepiscop. P. II. p.* 73.

(3) *Leo X. in Conc. Later. sess. X. & Index lib. probib. Reg. X. etc.*

I. Che niuno ardisca stampare, o far stampare, o ristampare alcun libro, o scrittura ancor di pie Orazioni, o altra qualsiasi minima cosa (eccettuati gli Editti, ed altre occorrenze delle Corti) senza noſtra licenza, oſſia de' noſtri RR. Deputati Revisori, e del R. Padre Inquiſitore in iscritto, la quale non si concederà, se non si presenti l' Originale intelligibile, e col nome dell' Autore. E ottenuta la licenza, non si possa nè aggiugnere, nè levare, o mu-

tar

tar parole, senza intelligenza delli medesimi; e perciò finita la stampa, si porti una Copia, con l'Originale, prima, che se ne faccia la pubblicazione. Ordiniamo similmente, che sia impressa la Revisione eſteſa, secondo il solito *Vidit*, eccettuate le cose di poco momento, come di foglio volante, per cui basterà la formola generale, *Con licenza de' Superiori*. In tutte però le stampe si imprimerà la data dell' anno, e della stamperìa; vietando assolutamente di stampare con niuna data di luogo, e di tempo, o con date false, e finte.

II. Che niuno Stampatore, o Librajo, o altri ardisca introdurre in questa nostra Città, nè in qualunque luogo della Diocesi Libri, o Carte stampate senza la nota sottoscritta dagli Ordinarj, o Inquisitori de' luoghi, d'onde i Libri saranno stati estratti. Perciò i Gabellieri, o Custodi delle Porte rispettivamente non permetteranno l'introduzione, se prima non sia loro mostrata la detta nota sottoscritta, altrimenti tratterranno presso di sè i detti Libri, o Carte, e ne daranno parte a Noi, o al Rev. P. Inquisitore. Che se i Libri saranno chiusi in Casse, Bauli, o Fagotti, dovranno farli portare in Gabella, d'onde non permetteranno i Ministri, che sieno aperti, o levati senza nostra espressa licenza, o del Rev. P. Inquisitore; la quale licenza non sarà data, se prima non si presenterà nota distinta de' Libri, o Carte col nome degli Autori, e de' luoghi, ove sono stati stampati, sottoscritta come sopra.

III. Le stesse diligenze vogliamo, che siano usate dalli Cuſtodi delle Porte, e Miniſtri della Gabella in ordine alla estrazione de' Libri, e Carte stampate; che se loro non saranno mostrate le liste sottoscritte da Noi, o dal Sant' Officio, dovranno trattenerli, e non permetterne la estrazione. Lo stesso dovranno esattamente osservare i Maſtri delle Poste, Postieri, e Corrieri, a' quali proibiamo di portare dentro, e fuori della nostra Città, e Diocesi pieghi, o viluppi di Libri, o Carte stampate senza la suddetta licenza, e sottoscrizione.

IV. Che tutti i Libraj, e venditori di Libri sieno obbligati dentro il termine di un Mese dalla pubblicazione del presente Editto aver fatta la Lista intiera, fedele, e distinta di tutti i Libri, che si trovino avere in Bottega, o in Casa, e portarla al nostro Vicario Generale per essere sot-

toscrit-

toscritta, prestando il solito giuramento. Ordiniamo pure a chiunque avrà Libri per eredità, o altro titolo di non donare, o vendere, o in qualunque modo alienarli sotto le stesse pene, e della perdita di essi Libri tanto per chi li vendesse, quanto per chi li comprasse.

V. E perchè intendiamo, che perfino li Rivenditori, e Rivenditrici di diverse robe per uso delle Case, e delle Persone pubblicamente in ogni cantone della città ardiscono ancor essi talvolta di vendere ogni sorta di Libri anche proibiti, e perniciosi; perciò proibiamo a simili persone di vendere Libri ſenza le debite licenze, sotto pena della perdita de' medesimi, ed altre ad arbitrio.

VI. Molto più comandiamo a' Ciarlatani, e Cantimbanchi, che non ardiscano vendere, o divulgare Libri, Storie, e Canzoni, facezie, ricette, o Immagini sacre, o profane, se prima non avranno ottenute le licenze, come sopra. E inculchiamo specialmente a' Vicarj Foranei della Diocesi d' invigilare sopra li vagabondi, e simil gente, che vanno questuando col portare Immagini sacre, o Figure, e dispensare Orazioni, Indulgenze, Brevetti, e altre cose supposte benedette, e di divozione, pubblicando grazie, e privilegj promessi da Dio, o dalla B. Vergine a quelli, che rispettivamente li porteranno adosso, e reciteranno ec.; ingannando così le persone semplici per cavar loro di mano danaro. E non badando a qualunque preteſa licenza, impediranno tali illecite questue, e loro facendo levare le dette Immagini, e se pubblicassero Indulgenze, e Grazie false, li facciano arrestare, e ne diano avviso a Noi, o al nostro Vicario Generale. Lo stesso dovranno fare con que' vagabondi, che girano il Mondo col nome d' Astrologi, a' quali non permetteranno in conto veruno di astrologare chi che sia; dovendo Noi procurare di bandire affatto questi impostori, che dopo tante Bolle di Sommi Pontefici contro gli esercenti l' astrologia giudiciaria, non cessano di vagare, e indurre le idiote persone a dar credito, alle vane loro superstiziose divinazioni, spargendo ne' Popoli quella specie d' Idolatria tanto detestata da Dio per li suoi Profeti.

VII. Finalmente ordiniamo a tutti del nostro Popolo, che abbiano Studj, e Librarie di riconoscerli diligentemente, e trovando Libri proibiti, e perniciosi compresi nelle Regole generali, e particolarmente nell' Indice Romano, e altri

Digitized by Google

altri Decreti debbano portarli, o per mano sicura trasmetterli al nostro Vicario Gen., o al Sant'Officio, non dovendo alcuno di sua autorità stracciarli, o abbruciarli, e molto meno tenerli, o leggerli, o darli ad altri a leggere. Avvertendo, che chiunque tiene, o legge Libri d'Eretici, e contenenti dogmi ereticali, oltre le altre pene incorre nella scomunica Papale espressa nella Bolla *Cœnæ Domini*. E tenendo, o leggendo Libri per altra cagione proibiti, oltre l'essere in continuo peccato mortale, saranno da Noi puniti secondo le leggi de' Sagri Canoni, e delle Pontificie Constituzioni.

VIII. Ricordiamo poi a quelli, che hanno licenza di leggere, e tenere Libri proibiti di non farne abuso col dargli a leggere ad altri, ma di tenerli anzi ben custoditi, e chiusi, affinchè non sieno letti da quelli, che privi sono di tale facoltà. Avvertendo ancora, che tale facoltà non gli esenterebbe dal peccato, qualora la lezione di essi Libri fosse loro occasione di vacillare nella Fede, o di macchiare la onestà del costume. Dal che comprender devono i Maestri di Scuola, e i Padri di famiglia il gravissimo obbligo, che hanno di sottrarre certi Libri, ancorchè formalmente non proibiti, dagli occhi degli Scolari, e de' Figliuoli, i quali non possono non essere di grave pericolo per la loro rovina spirituale.

Ed acciocchè niuno possa pretendere ignoranza, e più prontamente sieno osservate le suddette cose, comandiamo a tutti li Stampatori, Libraj, e Gabellieri, Locandieri, e Custodi delle Porte, che di queſto noſtro Editto tener debbano copia affissa nelle loro Botteghe, e Officine rispettivamente sotto pena di Scudi 25. da applicarſi a luoghi Pii.

E di tutte queste ordinazioni nel preſente Editto contenute comandiamo la piena osservanza, ed ubbidienza sotto le suddette pene, ed altre a nostro arbitrio.

Dal nostro Palazzo Arciveſc. questo dì 2. Settemb. 1788.

D. A. CARD. GIOANNETTI ARCIVESC.

Pietro Magnoni Cancelliere Arciveſc.

Num.

Digitized by Google

Num. III.

E D I T T O

Sopra gli Ebrei.

Noi D. Andrea dell' Ordine di S. Benedetto della Congreg. Camaldoleſe, per la Miſericordia divina del Titolo di S. Pudenziana della S. R. Chieſa Prete Cardinale Gioannetti Arcivescovo di Bologna, e Principe del S. R. I.

AVvegnacchè per molte Constituzioni de' Sommi Pontefici, e per varj Decreti della Suprema Inquisizione, pubblicati anche da' nostri Predecessori (1) per il Ghetto degli Ebrei, che abbiamo nella Città di Cento, siasi col maggior zelo provveduto, per togliere agli Ebrei ogni occasione di corrompere i costumi de' Criſtiani, e allontanare questi da ogni pericolo di perversione, che derivar potrebbe dalla scambievole famigliarità: e Noi stessi inerendo alle canoniche disposizioni, e alle espresse dottrine di Benedetto XIV. (2), non abbiamo tralasciato di fare nel nostro Sinodo alcune opportune Constituzioni; nulladimeno, avendo Noi inteso, che non solo introdotti si sono degli abusi, ma succeduti ancora alcuni gravi disordini, abbiamo giudicato debito del nostro Pastorale officio dichiarare più distesamente col presente Editto i nostri precisi ordini, per togliere i predetti abusi, ed impedire i maggiori mali, che potrebbero avvenire.

(1) *Gabr. Paleotti ann.* 1566. *e Bened. XIV. ann.* 1733.

(2) *De Syn. Diœc. lib. VI. cap. IV.*

E in I. luogo ordiniamo la piena ed esatta osservanza dell' Editto della Suprema Inquisizione già emanato, e pubblicato d' ordine di Nostro Signore Papa Pio VI. ſotto il dì 5. Aprile 1775; dovendo Noi pure invigilare sopra queste Pontificie, e Canoniche ordinazioni, come anche in virtù di santa obbedienza fu comandato a tutti i Vescovi dalla s. mem. di Pio V. (3), e di altri Pontefici.

II. Spezialmente poi ordiniamo l' osservanza della legge, che tutti gli Ebrei dell' uno, e dell' altro sesso portar debbano il conſueto segno di color giallo (4), per cui ven-

(3) *Const.* Romanus Pontifex 6. §. 4.

(4) *Paul. IV. Const.* Cum nimis, *et Pius V. cit. Const.*

gano distinti dagli altri tanto in detta Città di Cento, quanto fuori. E solo si permette, che possano andare senza il detto segno in occasione di attual viaggio, o della breve dimora di un giorno.

III. Ma non dovranno essi dimorar mai fuori del Ghetto ne in Città, ne nelle Ville, o Terre, o Caſtelli, o altro luogo della nostra Diocesi sotto qualunque pretesto, ancor di mutar aria. E, occorrendo il bisogno, dovranno chiederne la Licenza in iscritto da Noi, ossia dal nostro Commissario, o dal R. P. Inquisitore a norma de' Decreti della Sacra Congregazione (1); e in tal caſo debbano preſentarſi al Parroco del luogo, palesando il loro stato di Ebrei, e il tempo, in cui sono ivi per dimorare, affinchè possa egli invigilare, che niuno del suo gregge usi famigliarità, e contragga infezione. E la stessa Licenza dovranno conseguire, volendoſi portare alle Fiere in altre Città, a norma d'altro Decreto della Sagra Congregazione (2); e venendo a Bologna, presentare la Licenza a questo nostro Vicario Generale, o al Rev. Padre Inquisitore; ne fermarsi qui oltre tre giorni.

IV. Si osservi esattamente la importante legge, che gli Ebrei non abbiano Botteghe, Magazzeni, o Fondachi fuori del Ghetto (3); e solamente sono tollerate le due Botteghe vicine al Ghetto già concedute dalla Suprema Congregazione, e da' Nostri Predecessori; ma con espresso divieto, che non possano ivi pernottare gli Ebrei, nè tenere congressi tra di loro, e molto meno con li Cristiani, ma debbano unicamente attendere al loro mestiere.

V. E poichè non ostanti le replicate proibizioni de' Sommi Pontefici (4), abbiamo inteso con nostro grave rammarico coltivarsi in varj tempi, e luoghi scandalose famigliarità dagli Ebrei con li Cristiani; vietiamo sì agli uni, che agli altri il mangiare, e bere insieme, o giuocare, o avere altre famigliarità nelle Case, nelle Strade, nelle Botteghe, e specialmente nelle Bettole, e nei Caffè, e ordiniamo a' Capi, e Padroni delle Botteghe stesse di non permettere le dette promiscue conversazioni; altrimenti procederemo irremissibilmente alle stabilite pene contro li disubbidienti.

VI. Abbiamo pur sentito essere talvolta avvenuto, che fin di notte si sieno trovati Ebrei a converſare con li Cristiani. Però comandiamo a tutti gli Ebrei Uomini, e Donne,

(1) *6. Sept. 1661. e 19. Maii 1751.*

(2) *17. Feb. 1751.*

(3) *S. Pius V. Const. cit. & Alex VII. in Decret. 10. Julii 1659.*

(4) *Paul. IV. & S. Pius V. Const. citat. & Clem. VIII. Const.* Cæca, & obdurata.

ne, che all' ora di ſera già ſtabilita ſieno tutti ritirati in Ghetto, nè poſſano uſcire prima del giorno. E ordiniamo al Portinajo di fare eſattamente il ſuo ufficio, non permettendo agli Ebrei di entrare, o uſcire dal Ghetto, ſe non alle ore ſtabilite, nè di laſciarvi entrare Criſtiani nel tempo, che gli Ebrei ſono rinchiuſi.

VI. Circa il comprare, e vendere, e far traffico di carni, e latticinj ſi oſſervino gli Editti generali; e ſpecialmente, e ſeveramente a norma de' medeſimi proibiamo agli Ebrei di comprare, e vendere o per ſe, o per mezzo d' altri, e contrattare ſotto qualunque titolo coſe ſagre, come Agnus Dei, Reliquie de' Santi, ne Croci, o Calici, ne Immagini di Geſù Criſto, della Vergine, e de' Santi, ne Officj, Breviarj, Meſſali, ne qualunque altra coſa ſpettante al culto divino. E vietiamo pure ai Criſtiani di vendere alcuna di dette coſe, ancorchè lacere, e rotte agli Ebrei. E all' incontro non poſſano gli Ebrei vendere ai Criſtiani pani azimi, ne queſti riceverli ſotto qualunque preteſto.

VII. Si vieta agli Ebrei invitare, o introdurre Criſtiani nelle loro Sinagoghe, ne a' Criſtiani ſia lecito entrare, e molto meno aſſiſtere alle loro feſte, e ceremonie, ancorchè per ſemplice curioſità ſotto le comminate pene.

VIII. Non poſſano gli Ebrei tenere Serve, e Servitori Criſtiani, nè farſi preſtare alcuna opera ſervile per il Ghetto (1). Però ingiungiamo a' Padri di famiglia, e Tutori, o Curatori di proibire a' Figliuoli, e Fanciulli alla loro cura ſoggetti preſtare agli Ebrei cotali ſervigj. Che ſe pure per qualche occorrente neceſſità ſi darà da Noi, o dal R. P. Inquiſitore la licenza a qualche Criſtiano di eſercitare meſtiero in Ghetto, licenza, che deve eſſer ſempre in iſcritto, ſi guardi eſſo dal mangiare, e bere in Ghetto, ma contento della ſua mercede, vada a mangiare a caſa ſua, e non ſi fermi in Ghetto dopo le ore 24, e molto meno ardiſca ivi pernottare giammai, ſotto pena della ſcomunica (2), ed altre arbitrarie.

IX. Similmente ſi vieta agli Ebrei prevalerſi di Nutrici Criſtiane per allattare i loro Figli; e parimenti alle Donne Criſtiane ſervire agli Ebrei in tali ufficj (3). Ed occorrendo la neceſſità per il poco numero degli Ebrei in Cento, ciò ſi faccia con la detta debita licenza in iſcritto. Ed è pur vietato a' Medici Ebrei curare verun Criſtiano infermo, ſotto gra-

(1) *Cap.* 2. 5. 8. *et* 13. *de Judais. Innoc. IV. Conſt.* 2. Impia Judæorum, *et Paul. IV.* Cum nimis.

(2) *Cap.* Judæi 5. *de Judæis.*

(3) *Capitib. et Conſtit. cit.*

viſſime pene, e ad ogni Criſtiano ſervirſi in qualunque ſua infermità di Medico Ebreo, ſotto la pena di eſser privato de' SS. Sacramenti, e della Eccleſiaſtica ſepoltura (1).

X. Per mantenere la debita oſſervanza delle Feſte di Santa Chieſa, e impedire ogni ſcandolo, non ardiſcano gli Ebrei (2) lavorare in Ghetto, ſe non a porte chiuſe, e in niuna maniera nelle caſe de' Criſtiani. Ne i Criſtiani in tali giorni Feſtivi permetteranno mai agli Ebrei di lavorare nelle loro caſe.

XI. Più deteſtabile poi saria il delitto de' Criſtiani, ſe ne' giorni delle Feſte di Santa Chieſa andaſſero eſſi in Ghetto a lavorare con iſcandalo degli ſteſſi Ebrei, e in detrimento della noſtra Santa Religione, per la ſordida avarizia di guadagnare. Proteſtiamo perciò, che puniremo irremiſſibilmente con le debite pene sì i Criſtiani violatori, che gli Ebrei, che ciò permetteranno. E incarichiamo i Confeſſori di ammonire, e riprendere gravemente i loro penitenti, e negando loro il beneficio della ſanta aſſoluzione, o ſoſpendendola, ſinchè non ſieno da sì grave irreligioſità, e ſcandalo emendati.

XII. Proibiamo eſpreſſamente agli Ebrei l' entrare ne' Parlatorj de' Monaſterj, o Conſervatorj, e molto più è loro vietato il parlare con veruna perſona ivi eſiſtente, ancor ſotto ſpecie di vendere le loro merci, e ſimilmente d' entrare nelle Chieſe, Oratorj, e Spedali, ſotto le pene decretate, ed altre ad arbitrio.

XIII. Si avvertono poi li Superiori delle Caſe de' Regolari, e de' luoghi pii de' Secolari, che biſognando loro degli Ebrei per uſo di tapezzerie, od altro, non permettano l' ingreſſo nelle Chieſe, Oratorj &c.; nè li laſcino trattare con Giovani, ma ſolamente con perſone di matura età, che poſſano loro dar buoni eſempj; altrimenti ne renderanno conto a Dio, e alla Congregazione del S. Offizio.

XIV. Ma eſſendo la predica il più efficace mezzo per ottenere la converſione degli Ebrei, ordiniamo ai Rabbini di mettere ogni cura per fare intervenire alla predica, che ſi fa ne' determinati giorni per gli Ebrei (3); e traſcurando eſſi di fare l' eſatta deſcrizione delle perſone, che devono intervenire, o mancando d' intervenire alcuno dei deſcritti, incorreranno nelle già preſcritte pene pecuniarie.

XV. Sarà poi ſeveramente punito ciaſcuno degli Ebrei, che

(1) *Conſt. cit., et Greg. XIII. Alias 68.*

(2) *Cit. Conſt.*

(3) *Conſtit. cit. Greg. XIII. et Decr. Ben. XIV. 26. Aug. 1745. et 29. Apr. 1749.*

che ardisse ritrarre con minacce, o con lusinghe, o in fatti, o in parole dall' abbracciare la santa Fede qualunque de' suoi, che avesse dichiarata tale volontà (1).

XVI. A norma pure delle Pontificie Constituzioni sarà severamente punito chiunque degli Ebrei, che avesse la temerità di proferire parole contumeliose contro il Nostro Signor Gesù Cristo, la Beata Vergine, e i Santi, o in disprezzo della Santa nostra Religione, de' Riti della Chiesa, o degli Ordini Regolari, o altre cose spettanti al culto del Signore.

(1) *Nicol. IV. & Greg. XIII. loc. cit.*

XVII. In queste supreme ordinazioni s'intendono compresi ancora quegli Ebrei forestieri, i quali venendo a Cento debbono abitare nel Ghetto, e venendo a Bologna, alloggiare nella Osteria per essi destinata.

XVIII. Finalmente si dichiara, che per la effettiva esecuzione di queste leggi si procederà contro li trasgressori anche *ex offitio, & per inquisitionem*, affinchè subiscano le dovute pene già stabilite da' Sommi Pontefici, ed espressamente notificate nel sopraccitato Editto del Sant' Officio in data de' 5. di Aprile del 1775, che gli Ebrei devono, e comandiamo, che tengano affisso nel loro Ghetto. E affinchè niuno pure ignori il presente nostro Editto, ordiniamo, che sia affisso ne' luoghi soliti, e di più nella Scuola del Ghetto degli Ebrei di Cento, e nella Osteria di loro alloggio in Bologna.

Dal Nostro Palazzo Arcivescovile questo dì 3. Settembre 1788.

D. A. CARD. GIOANNETTI ARCIVESC.

Pietro Magnoni Cancell. Arcivesc.

Num:

Num. IV.

EDITTO

Sopra la S. Inquisizione della Città, e Diocesi di Bologna.

Noi D. Andrea dell' Ordine di S. Benedetto della Congreg. Camaldolese, per la Misericordia divina del Titolo di S. Pudenziana della S. R. Chiesa Prete Cardinale Gioannetti Arcivescovo di Bologna, e Principe del S. R. I.

NOn essendovi cosa alcuna, che tanto debba esser a cuore a' Pastori dell' anime, quanto il procurare, che la Santa Fede Cattolica, senza la quale è impossibile piacere a Dio, dall' abbominevole contagio dell' eresia, immacolata, ed intatta si conſervi; quindi Noi, a' quali di giurisdizione ordinaria così spetta, comandiamo a tutte, e ciascuna persona a Noi soggetta, o di nostra giurisdizione di qualsivoglia condizione, stato, grado, o dignità cosi ecclesiastica, come secolare, sia quanto si voglia grande, in virtù di santa obbedienza, e sotto pena di scomunica, oltre le altre pene de' sacri Canoni, Decreti, Constituzioni Apostoliche, e Bolle da' Sommi Pontefici imposte, che fra trenta giorni prossimi, de' quali i primi dieci assegniamo per il primo, gli altri dieci immediatamente per il secondo, e gli ultimi dieci per il terzo, e ultimo perentorio termine, debbano alla nostra Arcivescovile curia, ovvero al Sant' Offizio di questa Città rivelare, e notificare giuridicamente tutti, e ciascuno di quelli, de' quali sappiano, o abbiano avuto, o avranno notizia =

I. Che siano eretici, o sospetti, o diffamati d' eresia, o fautori, o ricettatori, o difensori loro; o che abbiano aderito, o aderiscano a' riti de' Gentili, o de' Giudei, o de' Maomettani, o de' Saraceni; o abbiano apoſtatato dalla Santa Fede Cristiana, o in qualunque modo o espressamente, o tacitamente abbiano invocato il Demonio, o l' abbiano onorato, onorino, o abbiano avuto, abbiano al presente, o

sieno

sieno per aver patto, o si sieno ingeriti, o s'ingeriscano in qualunque esperimento si sia, di magia, o negromanzia, incantesimi, o altre superstiziose azioni, e massime con abuso di cose sagre.

II. Giudei, che inducessero, o avessero indotti Cristiani a vivere conforme a' costumi loro, o si servissero d'essi in quelle cose, ed azioni, che loro sono proibite ne' sacri Canoni, e Costituzioni Pontificie, o che impedissero altri Giudei a battezzarsi, o insegnassero eresie, o incantesimi, ed altre cose contro gli Articoli della Santa Fede, che sono comuni a noi, ed a loro.

III. Che sieno persone, che con sacrilego ardire, non essendo Sacerdoti, s'abbiano usurpato, o s'usurpino di celebrar la Messa, o abbiano presunto, presumino, o giammai pressumessero d'amministrare il Sacramento della Penitenza a' Fedeli di Cristo, o che l'abbiano abusato, o abusino, o sollecitino i penitenti contro li Decreti, o Costituzioni Apostoliche, e singolarmente della s. mem. di Greg. XV., e di Papa Benedetto XIV.

IV. Che abbiano celebrato, o celebrino occulti conventicoli in materia di Religione.

V. Che contro Dio, o i Santi suoi, e singolarmente contro la Beatissima Vergine Maria Madre di Dio abbiano proferito, o proferiscano bestemmie ereticali, o proceduto a qualche atto di offesa, e disprezzo delle loro sacre Immagini, o figure.

VI. Che contro il Voto solenne fatto nella Professione in qualunque Religione approvata, o dopo aver preso l'Ordine sagro abbiano contratto matrimonio.

VII. Che vivendo la prima Moglie piglino la seconda, o vivendo il primo Marito prendano il secondo, o tentino di ciò fare.

VIII. Che non essendo ordinati Sacerdoti abbiano con sacrilego ardire usurpato, o si usurpino di celebrare la santa Messa, ancorchè non avessero proferito le parole della consecrazione, o abbiano presunto di ministrare il Sacramento di Penitenza, sebbene non fossero venuti all'atto dell'assoluzione.

IX. Che abbiano impedito, impediscano per se, o per altri in qualsivoglia modo la santa Inquisizione, ovvero i suoi Offiziali nell'eseguire alcun'atto, cattura, processo, o sen-

o sentenza pertinente a quello, o abbiano offeſo, o offendano, o minaccino d' offender nella roba, nella persona, nell' onore alcun testimonio, o denunziatore, o ministro d' essa santa Inquisizione per sè, o per altri in qualsivoglia modo; o consigli, o abbia consigliato alcuna persona a non confessare, o a tacere la verità alla santa Inquisizione, o esortare a non denunziare, o trattandoli da spia, o con altri nomi odiosi, infami, e vituperosi.

X. Che abbiano, o abbiano avuti libri, o scritti, i quali contengano eresie, o libri d' eretici, che trattino di Religione, senza autorità della Santa Sede Apostolica, o che gli abbiano letti, o tenuti, o stampati, o fatti stampare, o difesi, o li leggano, tengano, stampino, facciano stampare, o difendano sotto qualsivoglia pretesto, o colore. E questo istesso intendiamo, e comandiamo circa i libri di negromanzia, magia, aſtrologia giudiziaria, conforme alla Costituzione della s. mem. di Papa Urbano VIII., o che contengano incantesimi, sortilegi, e simili ſuperstizioni, maſſime con abuso di cose sagre, ed altri contenuti nominatamente, o virtualmente così nel sagro Indice Romano, come in altri Editti della santa Inquisizione. E quanto a quelli similmente, i quali abbiano introdotto, introducano, o facciano introdurre nella nostra giurisdizione, o estrarre da essa i predetti, o altri somiglianti libri.

XI. Dichiarando, che per la sopraddetta espressione de' casi da Noi specificati da rivelarsi, come di sopra, non escludiamo gli altri casi spettanti alla santa Inquisizione, che per altro ne' sagri Canoni, Decreti, Costituzioni, e Bolle de' Sommi Pontefici sono compresi.

XII. Avvertendo, e dichiarando, che a questi nostri precetti non soddisferanno, nè s' intendono soddisfare quelli, che con bollettini, o lettere senza nome, e cognome dell' autore, o in altre maniere, delle quali niun conto si tiene nella santa Inquisizione, pretendessero rivelare i delinquenti.

XIII. Che quei, che sanno, o hanno avuto notizia di qualsivoglia caso spettante alla santa Inquisizione, massime d' eresia, sono tenuti, come sopra, sotto l' istesse pene, e censure a denunziarli, ne sono scusati da qualsivoglia condizione, o lunghezza di tempo; onde s' ingannano quelli, che pensano per essere trascorsi dieci, quindici, o vent' an-

ni non

Digitized by Google

ni non eſsere più obbligati a denunciare i casi alla santa Inquisizione, il che però s' intende di quelli, che non hanno mai soddisfatto, e denunziato.

XIV. E che dalla detta Scomunica, e pene, nelle quali i disubbidienti incorreranno, niuno se non da Noi, o dal Supremo Tribunale del Sant' Officio di Roma potrà eſsere assoluto, se prima rivelando, o notificando li detti eretici, od altri, come sopra, sospetti d' eresia non avrà soddisfatto alla Santa Inquisizione.

XV. E però avvisiamo, e nel Signore ammoniamo tutti li Fedeli a Noi soggetti, che avendo cognizione di qualsivoglia caso spettante alla Santa Inquisizione, per zelo dell' onor Divino, per difesa della Santa Fede, e per l' estirpazione dell' eresie, delle quali non v' è cosa peggiore, per l' obbligo delle censure, e scomuniche, come sopra, vogliano caritativamente denunziarli, sprezzando i falsi abusi, che in ciò il Demonio per isdegno, ed ira ha posti nel mondo, volendo in questa maniera disturbare così pio, e sant' Offizio; i quali sono il temere di eſser chiamati accusatori, spie, e simili; il non voler eſser per questi atti stimati infami, indegni della conversazione onorata del mondo; imperocchè chi considera, conoscerà, che officio tale, nel qual si difende l' onor di Dio, e la Santa Fede merita non i titoli, ed i nomi suddetti, ma piuttoſto il titolo di cavaliere di Cristo, difensore della Santa Fede Cattolica, e zelante dell' onor Divino, oltrecchè ſaranno tenuti segretiſsimi.

XVI. Avvertiamo tutti li Reverendi Confessori, che con ogni diligenza cerchino, ed inveſtighino da' suoi penitenti se sanno alcuna delle ſuddette cose, avvisandoli, che non denunziandole, come di sopra, non li poſsono assolvere, e se saranno in ciò manchevoli, o negligenti, saranno puniti.

XVII. Ed acciocchè questi ordini nostri vengano a notizia di tutti, e nessuno poſsa pretendere ignoranza, comandiamo in virtù dello Spirito Santo, e di santa obbedienza, e sotto pena della sospensione dai loro offici a tutti li Reverendi Rettori delle Chiese di questa Città, Terre, Castelli, e luoghi di detta nostra giurisdizione, anco per ordine particolare degli Eminentissimi, e Reverendissimi Signori Cardinali Generali Inquisitori, che li debbano pubblicare due volte l' anno; cioè in una Domenica dell' Av-

C ven-

vento, e in un' altra della Quaresima in tempo, che sia in Chiesa maggior concorso di popolo; le quali cose comandiamo ancora alli Reverendi Abbati, Priori, e Presidenti de' Conventi, e Case de' Religiosi, Confessori delle Suore, conforme al Decreto della s. mem. di Papa Urbano VIII. pubblicato alli 15. Ottobre 1624. in materia delle penitenti, che sono state sollecitate, perchè rispettivamente l'eseguiscano con i sudditi loro. E che delle due copie, le quali manderemo di queſto nostro Editto, una debbano far attaccare alla Porta principale delle loro Chiese in tal modo, che non si possa levare, se non con violenza, e l'altra l'abbiano a conſervare nelle Sagrestie loro per memoria di doversi osservare i predetti ordini.

Ricordiamo inoltre, e comandiamo l'osservanza dell' Editto de' libri proibiti.

Dato dal Nostro Palazzo Arcivescovile questo dì 3. Settembre 1788.

D. A. CARD. GIOANNETTI ARCIVESC.

Pietro Magnoni Cancell. Arcivesc.

Digitized by Google

Num. V.

NOTIFICAZIONE

Contro le Bestemmie, e le altre detestabili maniere di prendere in vano il SS. Nome di Dio, e de' Santi suoi.

Noi D. Andrea dell' Ordine di S. Benedetto della Congreg. Camaldolese, per la Misericordia divina del Titolo di S. Pudenziana della S. R. Chiesa Prete Cardinale Gioannetti Arcivescovo di Bologna, e Principe del S. R. I.

PEr sradicare dagli umani cuori l'esecrabile vizio della bestemmia, che inclina alla eresia, e le rabbiose grida infita dei dannati, che lor lingue rodendo bestemmiano l'Altissimo Dio, si adoprarono in ogni tempo i Santi Pontefici con le loro Constituzioni, con gravissimi Canoni i sagri Concilj (1), e li Cristiani Imperatori con la severità delle loro leggi (2). Tra le altre Pontificie Constituzioni è celebre quella di S. Pio V. (3), il quale, confermando i Decreti fatti nel Concilio Lateranense da Leone X. (4), ordina, e comanda:

1. Che chiunque laico espresso bestemmiatore del Nome di Dio, di *Gesù*, e di *Maria* Vergine Madre di Dio cada in gravi pene pecuniarie, per la prima volta di Scudi 25., la seconda di Scudi 50., e la terza di Scudi 100., e d'infamia, e di eſilio.

2. Che ſe fosse uomo povero, e impotente a tali sborsi, la prima volta stia con le mani di dietro legate davanti la Porta della Chiesa per un giorno intiero, la seconda sia frustato, e la terza gli sia forata la lingua, e mandato in galera.

3. Chiunque Prete, o Cherico beneficiato beſtemmiatore, per la prima volta sia privato di tutti i frutti di un anno de' Beneficj suoi, la seconda di essi beneficj, e la terza privato d'ogni dignità, sia mandato in esilio.

4. E non avendo Beneficio, per la prima volta sia casti-

(1) *Can.* Si quis 10. *caſ.* 22. *q.* 1. *Cap.* Statuimus, *de Maledicis*, & *alibi*.

(2) *Auth.* Ut non luxurientur homines. §. Et quoniam. *Et Carol. V. Const. Crimin. art.* 106.

(3) *Const.* 5. Cum primum.

(4) *Const.* 7. Supernæ diſpoſitionis.

stigato con pena pecuniaria, la seconda con la prigione, e la terza con la pena della degradazione, e della galera.

5. E generalmente chiunque bestemmiasse gli altri Santi, secondo la qualità delle bestemmie, e delle persone sia castigato ad arbitrio del Giudice.

Ma lo stesso Santo Pontefice desiderando, che i Giudici, e i Pastori delle Chiese non fossero mai costretti ad usare il rigore delle suddette pene, rinnovando la Constituzione del suo Predecessore Pio IV., approvò, e con Indulgenze, e grazie privilegiò le pie Confraternite, che sotto l' invocazione del Santissimo Nome di Dio s' instituivano nelle Spagne, e in Italia per reprimere, e togliere il detto detestabile vizio: Confraternite poscia ampliate, e rinnovate, e di altre grazie favorite da altri Sommi Pontefici (1).

(1) *Thed. a Sp. S. de Indulg. P. II.*

Ora la s. mem. di Benedetto XIV. per riaccendere, e maggiormente dilatare questa pia opera, con suo Breve (2), di moto proprio eccitò lo zelo de' Vescovi di tutto lo Stato suo Ecclesiastico, concedendo loro facoltà di deputare alla medesima qualsiasi Confraternita canonicamente eretta sotto qualunque titolo, o invocazione: e inoltre di ordinare tre Prediche all' anno contro il vizio della bestemmia, e quattro generali Comunioni, concedendo per esse nuove Indulgenze.

(2) Ad execrabile 6. *Sept. 1746.*

Per secondare adunque le sante Pontificie intenzioni, e risvegliare nel nostro amatissimo gregge questo spirito di zelo della gloria del SS. Nome di Dio, notifichiamo le seguenti nostre disposizioni:

I. Quanto alle Confraternite, poichè questa nostra Città fu delle prime in Italia a dimostrare il suo zelo nella erezione delle Confraternite del *Santissimo Nome di Dio* anche sotto il governo del primo suo Arcivescovo Gabriele Cardinale Paleotti (3), e una tuttavia esiste nella Chiesa di S. Domenico de' Padri Predicatori, primi benemeriti Institutori nelle Spagne, e in Italia di queste pie Società, altro non ci rimane, fuorchè raccomandare, come facciamo caldamente, che si conservi, e viemaggiormente s' accreſca in tutti i Confratelli lo spirito del loro Instituto. Lo ſtesso diciamo alla Confraternita, che sotto l' invocazione del *Santissimo Nome di Dio* trovasi eretta nella nostra Città di Cento. Per il resto della Diocesi poi, ove erette non sieno que-

(3) *Archiepiscop. Bonon. P. II. p. 78.*

queste speciali Società, destiniamo le Compagnie tutte del SS. Sagramento, applicando sì a queste, come a quelle ancora, ove sia duopo, le medesime Pontificie Indulgenze; riserbandoci di proporre con privata Instruzione il modo pratico, onde prudentemente, e fruttuosamente regolarsi in questo sì santo e salutare esercizio.

II. Le tre Prediche, e le quattro generali Comunioni in Città si faranno nelle Chiese di maggiore ampiezza, e ne' giorni di maggiore frequenza, che saranno da Noi opportunamente destinati, confidando, che li rispettivi Rettori, o Superiori Regolari avranno tutto il zelo, e tutto l'impegno di cooperare alla gloria del Santissimo Nome di Dio, di Maria, e dei Santi.

III. Per la Diocesi. Le tre Prediche, e le quattro Comunioni generali si faranno in ciascuna Chiesa Parrocchiale. E quanto ai giorni, questi saranno da Noi destinati col consiglio degli Arcipreti Capi delle rispettive Pievi, affinchè sieno scelti que' giorni, che secondo la varietà de' luoghi giudicheremo più opportuni, e comodi al Popolo di ciascuna Parrocchiale; onde possano con maggiore frequenza intervenire a queste Sagre Funzioni, e acquistare le Indulgenze, che sua Santità concede nel sopradetto Breve a tutti i Fedeli dell'uno, e dell'altro sesso; e sono =

1. *Indulgenza Plenaria* a tutti quelli, che contriti, e confessati visiteranno le Chiese da Noi deputate per le Comunioni generali, ed ivi riceveranno la Santissima Eucaristia, pregando per la concordia de' Principi Cristiani, estirpazione delle eresie, e delle bestemmie, ed esaltazione della S. M. Chiesa.

2. *Indulgenza di cento giorni* ogni volta, che con divoto cuore ascolteranno le prediche da farsi contro le bestemmie.

3. *Indulgenza di cento giorni* già conceduta da Sisto V., e confermata da Benedetto XIII. a tutti i Fedeli, che incontrandosi, si saluteranno, dicendo: *sia lodato Gesù Cristo*, e rispondendo: *sempre sia lodato*.

IV. In oltre a tutti i Confratelli delle Società da Noi determinate, o da determinarsi per la estirpazione delle bestemmie, e la emendazione de' bestemmiatori, nello stesso Breve *Ad execrabile*, concedute sono le seguenti Indulgenze:

1. *Indulgenza Plenaria* agli aggregati, o da aggregarsi

nel

nel giorno, in cui contriti, confessati, e comunicati entreranno nella Confraternita.

2. *Indulgenza Plenaria* nell' articolo della loro morte, se veramente pentiti, confessati, e comunicati, e non potendo ciò fare, contriti invocheranno divotamente con la bocca, o almeno col cuore il Santissimo Nome di Gesù.

3. *Indulgenza Plenaria* in tre giorni di festa da determinarsi da Noi, se veramente contriti, confessati, e comunicati visiteranno la Chiesa della loro Confraternita dai primi Vespri fino al tramontar del Sole, pregando per la concordia tra' Principi cristiani, estirpazione delle eresie, e delle bestemmie, ed esaltazione della S. M. Chiesa.

4. *Indulgenza di cento giorni* ogni volta che i detti Confratelli ridurranno qualche persona sviata alla strada della salute, o faranno qualsisia atto di pietà, o di carità ordinata alla estirpazione delle bestemmie.

V. In vista delle quali cose, esortiamo vivamente in primo luogo i Parrochi, e Confessori, e Predicatori della parola di Dio, che opportunamente ragionando, ed esortando e dagli Altari, e ne' Confessionali, e da' Pulpiti rispettivamente, facciano ben comprendere ai Fedeli la esecrabile enormità delle bestemmie, e animarli di uno spirito di zelo per estirparle, non che in se stessi, ma eziandio ne' suoi prossimi. E a tal fine anche ad essi indirizziamo le nostre più efficaci esortazioni. E confidiamo nella pietà e zelo di tutti, che siasi per promovere premurosamente a gloria del nostro buon Dio un opera sì lodevole e santa, e tanto raccomandata, e favorita da' SS. Pontefici. E non crederemo mai, che veruno sia per impedirla, o disturbarla anche in vista delle gravi pene comminate dalla S. M. di Benedetto XIV. contro coloro, che presumessero con atti, o parole offendere quei Fratelli, che s' impiegano in questo pio esercizio. Anzi ci persuadiamo, che ciascuno sia per estimarli grandemente, e favorirli, come Fedeli benemeriti della gloria e dell' onore di Dio, e de' suoi Santi.

Dal Nostro Palazzo Arcivesc. questo dì 3. Settemb. 1788.

D. A. CARD. GIOANNETTI ARCIVESC.

Pietro Magnoni Cancell. Arcivesc.

Num.

Digitized by Google

Num. VI.

SOMMARIO DELLE INDULGENZE

Concedute da S. Pio V., Gregorio XIII., Paolo V., e Gregorio XV. a' Congregati, e a' Fedeli dell'uno, e l'altro sesso, che s'impiegano nel santo esercizio della Dottrina Cristiana.

Considerando il S. Pontefice Pio V., con quanta sollecitudine il Sacro Concilio di Trento imposto avesse ai Vescovi (1), che in tutte le Parrocchie delle loro Diocesi ammaestrati fossero assiduamente i Popoli, e specialmente i fanciulli nella Dottrina Cristiana, perciò a conseguire, che un decreto sì importante fosse più fervorosamente adempito, con sua Pastorale Constituzione (2) ordinò a' Vescovi di instituire, e deputare pie Confraternite al religioso esercizio d' insegnare i rudimenti della cristiana fede, e religione, dette perciò *Confraternite della Dottrina Cristiana*, concedendo Indulgenze a chiunque vi fosse ascritto, e in questa pia opera si esercitasse.

(1) *Seſs.24. Cap. 4.*

(2) *Incip.* Ex debito 1571.

La S. M. di Gregorio XIII. Pontefice tanto benemerito di questa sua Città e Patria, per maggiormente promovere in Bologna questo sì santo instituto a tutte le Confraternite già a tal fine erette, o da eriggersi nella Città, e Diocesi, con suo particolar Breve (3) concedette nuove, e particolari Indulgenze; che furono poscia accresciute ancora dalla S. M. di Gregorio XV. (4), già nostro amantissimo Arcivescovo.

(3) *Dat. Tuscul. 26. Maii 1576.*

(4) *Dat. Romæ die 27. Sept. 1622.*

Finalmente il Pontefice Paolo V. (5), eretta in Arciconfraternita privilegiata la Confraternita della Dottrina Cristiana di S. Pietro in Vaticano, di più copiose Indulgenze l'arricchì, da parteciparsi egualmente da tutte le altre, che alla medesima fossero aggregate; e dichiarando, che aggregatasi una sola Confraternita di una Città s'intendano aggregate tutte le altre Confraternite sì erette, che da eriggersi nella stessa Città, e sua Diocesi, come anche dichiarò per ordine di Papa Clemente XI. la Sacra Congregazione delle Indulgenze (6). Ora questa nostra Città fu delle prime a godere di tale aggregazione conceduta alla Confraternita della Dot-

(5) *Constit.* Ex credito 1607.

(6) *Die 26. Mart. 1711.*

(1) Ex Litt. Card. Pamphilii die 24. Nov. 1618.
(2) Epiſcop. Bonon. pag. 21.

Dottrina Criſtiana di S. Lucia (1). Però ſiccome il gran Cardinale Gabriele Paleotti volle pubblicato, e impreſſo nel ſuo Epiſcopale (2) il Sommario delle Indulgenze conceſſe tanto da S. Pio V., che da Gregorio XIII.; così l' Eminentiſſimo noſtro Card. Arciveſcovo ha voluto aggiunto al ſuo Sinodo il Sommario delle Indulgenze concedute sì da queſti due Pontefici, quanto da' due indicati loro benemeriti ſucceſſori, ingiugnendo a' tutti i Parrochi di pubblicarlo ai loro Popoli, almeno una volta l' anno, e tenerne una Copia ſopra di una Tabella eſpoſta pubblicamente in Chieſa.

INDULGENZE PLENARIE.

1. A tutti i Confratelli, e Operaj nel giorno, in cui ſaranno aſcritti alla Confraternita, ſe contriti, e confeſſati ſi accoſteranno alla SS. Comunione. Ed anche ſe ſaranno ſolamente contriti, e confeſſati. *ex Brevi Greg. XIII.*

2. Nel punto della morte, ſe contriti, e confeſſati, e comunicati, e non potendo, ancor ſolamente contriti invocheranno con la lingua; e non potendo, almeno col cuore il Santiſſimo Nome di Gesù.

3. Nel giorno, in cui ſi fà la feſta della Confraternita ſe, come ſopra, ſi accoſteranno ai Santiſſimi Sagramenti.

4. E in altre quattro Feſte già deſtinate dall' Ordinario in virtù de' Brevi Pontifizj, cioè

La Domenica Quarta di Quareſima *ex Brevi Greg. XV. 27. Sept. 1622.*

La Domenica della SS. Trinità *ex Brevi Greg. XIII. 7. Jun.* 1576.

La Domenica Quarta di Ottobre *ex Brevi ejuſdem 27. Octob.* 1576.

Nella Feſta de' SS. Innocenti *ex Brevi Pauli V. 6. Octob.* 1607.

5. *Indulgenze delle Stazioni di Roma* a tutti quelli, che ne' giorni di queſte Stazioni inſegneranno la Dottrina Criſtiana nelle Chieſe, ò anderanno per impararla, egualmente che ſe perſonalmente viſitaſſero le Chieſe di dette Stazioni. Le quali Indulgenze conſeguiſcono pure li Viſitatori, che per loro ufficio viſiteranno in que' giorni le ſcuole della Dot-

la Dottrina Cristiana, che sarà loro permesso di visitare.

ALTRE INDULGENZE.

1. *Indulgenze di sette anni*, *e altrettante Quarantene* una volta ogni mese in un giorno ad elezione a tutti li Confratelli, che contriti, e confessati si accosteranno alla S. Comunione. E di più Gregorio XIII. per Bologna concesse *Indulgenza d' anni dieci* due volte all' anno.

2. *Indulgenze di sette anni* ogni volta, che anderanno per la Città per condurre Uomini, e Donne, e fanciulli alla Dottrina Cristiana. E Gregorio XV. per Bologna la estese a tutti anche non Confratelli. Ed uscendo dalla Città per insegnare ne' Castelli, e Ville *Indulgenze di anni dieci*; e per Bologna *altri dieci* ne aggiunse Gregor. XV.

3. E ogni volta che ne' giorni feriali la insegneranno in pubblico, o in privato *giorni quaranta* concessi da S. Pio V., e più *giorni cento* da Paolo V., e *altri cento* da Gregorio XIII. per Bologna.

4. Assistendo alle pubbliche dispute, solite a farsi nelle Scuole delle Dottrine *giorni duecento*. E chi renderà conto al Rettore della Congregazione di quello, che avrà fatto nella festa, e udirà il sermone del P. Spirituale *giorni cento*.

5. A quelli che per mezz' ora studieranno per insegnare, o imparare la Dottrina Cristiana *giorni cento*, e Gregorio XV. per Bologna ne aggiunse *altri cento*; e ne sono capaci ancora quelli, che sono presenti, quando s' insegna.

6. Ai Maestri delle Scuole ogni volta, che ne' dì festivi condurranno i Discepoli loro alla Dottrina Cristiana, e la insegneranno *Indulgenza di 7. anni*, e ogni volta che la insegneranno ne' giorni feriali in scuola *giorni cento*.

7. A tutti i Padri, e Madri, che la insegneranno nelle loro Case ai Figliuoli, serventi, e famigliari *giorni cento*.

8. Ai Confratelli ogni qual volta faranno opere pie di visitare infermi *giorni cento*: di accompagnare il Santissimo Viatico *anni sette*: di accompagnare i Cadaveri de' Defunti Fratelli, e Consorelle, e intervenire alle loro esequie, o Anniversarj *anni tre*: e intervenendo ai divini Officj, o alle Congregazioni solite della Confraternita, o alle Processioni prescritte dall' Ordinario sotto il loro stendardo *giorni duecento*.

9. Finalmente a tutti i Fedeli dell' uno, e l' altro sesso, e di qualsivoglia età soliti a frequentare la Dottrina Cristiana Indulgenza di *tre anni* in tutte le Feste della B. Vergine, e in altre da determinarsi dai Superiori, se si confesseranno; e di *cinque anni*, se divotamente riceveranno la Santissima Comunione. I Parrochi dunque esortino caldamente i loro Popoli a sì santo, e importante esercizio per acquistarsi tanti tesori di meriti presso il Signore Iddio, e di vantaggj per le anime loro.

Pietro Magnoni Cancell. Arcivesc.

Num. VII.

EDITTO

Per la Dottrina Cristiana.

Pubblicato dalla fel. M. Sig. Card. Giacomo Boncompagni, e confermato nel suo Sinodo dall' Eminentissimo Sig. Card. D. Andrea Gioannetti.

FRA le molte sollecitudini pastorali, una delle più care a Dio, e delle più necessarie, ed utili all' umana republica è senza dubbio l' assidua, ed accurata istruzione dell' età puerile ne' rudimenti della Cristiana Dottrina, da cui nasce poi la retta disciplina de' popoli. Laonde avvivati Noi non solo dagli esempj del supremo Pastore delle Anime, che all' importantissimo affare della sua divina predicazione, frapose frequentemente la special cura d' insegnare la via del Cielo ai fanciulli, ma eziandio da tante leggi ecclesiastiche, ed apostoliche ordinazioni, che lo comandano, desideriamo studiosamente di far palese al clero, ed al popolo di questa Città, e Diocesi l' affetto singolare, che portiamo al mantenimento, e progresso di opera tanto cospicua, che può dirsi la sostanza della religione, e fede nostra. Speriamo però di facilmente conseguire l' intento mediante la buona disposizione di questo gregge verso l' osservanza degli ordini espressi nel presente Editto, a fine di rimover gl' in-

gl' intoppi, di agevolare le difficoltà, ed ovviare agli abusi, che sogliono ritardare il frutto di un così santo esercizio; anzi di porgere ogni possibile ajuto, e calore al felice assodamento di quello.

Primieramente perciò comandiamo, che nessuna persona ardisca di far bagordi, o di trattenersi a qualunque sorta di giuoco per le strade, piazze, e dietro le mura, o qualsivoglia pubblico luogo, tanto fuori, quanto dentro della Città specialmente vicino alle Chiese, dove si esercita la Dottrina Cristiana le feste prima che siano finiti li vespri delle Chiese principali, sotto pena a ciascuno, che trasgredirà, di dieci scudi per volta d' applicarsi a' luoghi pii, e della carcere ad arbitrio nostro, o, se saranno fanciulli, sotto pene proporzionate all' età, e condizion loro, proibendosi parimente nel tempo medesimo sotto le suddette pene il ballare, schermire, giuocare alla palla, o altri giuochi, e cose simili.

II. Che i Parrochi, o Curati così della Diocesi, come della Città, all' offizio de' quali è principalmente, e quasi del tutto appoggiata la fruttuosa osservanza del presente Editto, assistano, e sopraintendano essi medesimi all' opera della Dottrina con quella carità, e diligenza, che ricerca Iddio ne' veri pastori delle anime.

III. Nelle Chiese destinate al prefato esercizio, o siano parrochiali, così di Regolari, come di Monache, o non parrochiali, e di Confraternite, non si permetta da chi sopraintenderà, che opera così importante, ne da vespri, ne da prediche, ne da qualunque altra funzione rispettivamente patisca impedimento, o disturbo; facendone consapevoli Noi in caso di ostinata contraddizione.

IV. Circa all' ave Maria del mezzo giorno nelle Domeniche tutte dell' anno, le Chiese parrochiali dovranno dar segno colla campana maggiore a botti, accioche si radunino i putti per la Dottrina cristiana, anzi si proseguirà con molta vigilanza la lodevole consuetudine del raccoglitore, e l' istesse diligenze si faranno nella Diocesi parimente.

V. Ogni anno dopo la festa di S. Michele di Maggio ciaschedun Curato della Città in compagnia de' prefetti, o d' altri offiziali delle dottrine, ovvero della compagnia del Santissimo Sacramento, farà un esatta descrizione di tutti i figliuoli, tanto maschi, quanto femmine della sua Parrochia

idonei di andare alla scuola della Dottrina Cristiana, cioè dal quarto anno di età insino al decimo ottavo, ed i Curati rurali faranno lo stesso nel mese di Novembre dopo la solennità di tutti i Santi, facendosi ivi comunemente le mutazioni delle famiglie in tal tempo; onde accompagnati dal Massaro del Commune, o della Compagnia del Santissimo, descriveranno i figliuoli, come sopra, dal decimo ottavo anno in giù, notando i nomi, e cognomi de' cittadini, nelle case, e poderi de' quali habitano, o lavorano, e anche distinguendo se stanno, e lavorano sul suo: indi affigeranno questi cataloghi dentro la Chiesa in luogo comodo a leggersi da' Visitatori, ed altri; anzi il Curato medesimo una volta al mese almeno lo leggerà publicamente, osservando quei che mancano, per avvisarne seriamente i parenti loro.

VI. Prenderanno eziandio in nota separatamente i Chierici tutti abitanti nelle Parrocchie loro, acciocche trovandosi alcuni di essi non ancor applicati a quest' opera tanto propria dello stato clericale, possano distribuirsi di ordine nostro a cotal ministero nelle Chiese, che maggior bisogno ne avranno. Non volendo Noi, che per l' avvenire detti Chierici si ammettano agli ordini, se le fedi di aver frequentato ad insegnar la Dottrina Cristiana non saranno sottoscritte, così nella Città, come nella Diocesi, oltre da prefetti, da'Curati medesimi della Chiesa, o Parrocchia, dove avranno attualmente servito (eccettuati solamente quei Chierici obbligati alle scuole della Metropolitana, di S. Petronio, de' Padri di S. Lucia, e delle Scuole pie, che ivi rispettivamente le feste soddisfanno in ciò al debito loro) le cui fedi si ricercheranno da' Maestri de' luoghi medesimi, incaricandosi pertanto le coscienze de' prefati Parrochi, e Maestri ad astenersi dal sottoscrivere dette fedi per chiunque non le averà con verità meritate. E quanto alli Sacerdoti, comparendo questi per soggiacere all' esame previo ad udire le confessioni Sacramentali, ovvero di concorso alle Chiese parrocchiali vacanti, se esibiranno fedi di frequentar il suddetto esercizio di Dottrina Cristiana, di ciò se ne avrà particolar considerazione, e sarà grado di merito alli medesimi.

VII. Noteranno inoltre i nomi dei Maestri di scuola, che insegnano grammatica, o lettere umane in Parrocchia, a' quali rinoviamo il precetto del già Eminentissimo Sig. Card. Paleotti

leotti nostro predecessore, per cui imponesi loro obbligazione d' insegnare la Dottrina Cristiana alli medesimi scolari, e di procurare che le feste vadano ad esercitarsi in quelle Chiese, ove s' insegna sotto le pene comminate da' sacri Concilj, e dalle Costituzioni de' Sommi Pontefici sino alla privazion dell' offizio, ed altre ad arbitrio nostro.

VIII. Non tralascieranno finalmente di scrivere tutti i padroni, o capi di botteghe, che abitano di casa sotto la Parrocchia di qualunque di essi, intimando a questi d' ordine nostro, che non ammettano, o ritengano nelle botteghe loro garzoni dentro l' età soprascritta, che avranno per costume di trascurare la frequenza della Dottrina Cristiana, e tanto più stiano avvertiti in ciò, quando massimamente si veda, che vivano con poco timor di Dio, e non frequentino a tempi debiti i Santissimi Sacramenti, cosa che osservar dovranno anche in qualunque di maggior età.

IX. Di tutte, e qualsivoglia delle soprascritte note, o descrizioni, le quali dovranno esser compite sempre mai, quanto alla Città, nel tempo della Pentecoste, e quanto alla Diocesi avanti il Natale d' ogni anno, porteranno, o manderanno i Curati in mano del nostro Cancelliere copia fedele, e distinta: procurando inoltre questi della Città, che il prefetto, o qualche altro offiziale della Dottrina, che dovrebbe trovarsi presente a cotal descrizione, ne accomodi un altra al Rettor generale, o al padre spirituale di essa Dottrina.

X. Diasi da' sopraddetti Curati nel medesimo tempo all' istesso Cancelliere dinonzia in iscritto di quei padri, o padroni, che non vogliono, o non sogliono mandare i loro figlj, garzoni, o serventi ad imparare la santa dottrina, acciocche vi si possa convenevolmente provedere; significando Noi universalmente frattanto, che si procederà contro i disobbedienti alle pene ordinate dal sacro Concilio di Trento.

XI. Toccherà parimente a' Parrochi il pensiero d' introdurre, o di mantenere introdotta nelle proprie Chiese, dove si farà dottrina (che rispetto alla Diocesi deve essere in tutte, e rispetto alla Città nelle destinate a tale esercizio) la classe per insegnare, e dichiarare con ogni possibile facilità le cose più essenziali della santa fede alle persone di età grave, ma di tenue capacità, ed ignoranti.

XII. Avvisino i medesimi frequentemente all' Altare nelle

nelle feste principali al popolo, che chi non saprà alla mente almeno il Pater noster, l'Ave Maria, il Credo, ed i Comandamenti di Dio, e della Chiesa non sarà ammesso ad esser compare, sia nel battesimo, o nella cresima, ne facilmente in tal caso si approveranno tali persone alla frequenza de' Sacramenti, massime i giovinetti alla prima Communione. Onde i Confessori si piglieranno a petto nelle confessioni di far recitare a' penitenti più rozzi le suddette cose principali prima d' ogn' altra cosa, e d' interrogare i padri, e le madri di famiglia sopra di ciò, penitenziando gravemente in tal materia le trascuraggini. E perche ad esso popolo sia in ogni maniera agevolata la strada di apprendere le predette cose più necessarie non tralascino i Parrochi Diocesani giammai di recitare in loro compagnia avanti la messa, o dopo i vespri al popolo congregato i misterj principali da credersi della nostra santa fede, il Pater, Ave, Credo, e li dieci Comandamenti ad alta voce, adagio, e distintamente le feste tutte dell' anno, siccome raccomandiamo all' istesso modo, e fine la devozione del Santissimo Rosario. Ma perche nella Diocesi molti Parrochi si scusano da simile pratica, allegando le personali occupazioni in campagna de' fanciulli, che guardano bestie, ed armenti; si ricorda a' padri, ed a tutti coloro che hanno in qualunque modo cura di persone costituite in età puerile, che strettissimo conto renderanno a Dio di non aver almeno procurata, o conceduta loro comodità d' intervenire le feste a questo santo esercizio, potendo comodamente, e dovendo per quell' ora brevissima tener rinserrati gli animali. Tuttavia in ogni caso, non perciò resteranno scusati i Parrochi dopo tutte le diligenze possibili per soddisfare all' obbligo loro in propria Chiesa, di andar essi, quando altro non potessero, come in missione, or in una, ed or in un altra casa alle più rimote parti della Parrocchia, adunando, al meglio che si potrà, i fanciulli circonvicini per insegnar loro il tanto che sarà necessario; il che occorrendo, avviseranno l' antecedente festa all' Altare, del giorno, e del luogo, in cui avranno disegnato di andare, acciochè quella parte, cui toccherà, truovisi preparata.

XIII. Per non lasciare addietro rimedio alcuno profittevole all' umana fragilità in cosa di tale importanza, avvertiranno pur anche i Curati, che nelle distribuzioni delle

limo-

Digitized by Google

limosine solite da farsi a' poveri della Compagnia del Santissimo Sacramento, e ad altri, si escludono coloro, che non mandano, o non vanno rispettivamente alla Dottrina.

XIV. Tutti li Vicarj Foranei nella Diocesi manderanno ogn' anno al nostro Cancelliere la nota di tutte quelle Chiese Parrochiali a loro soggette, nelle quali non si fa la dottrina cristiana, e prenderanno ogni due mesi informazione, se, dove si fa, si osservino questi ordini nostri, rendendoci dell' operato diligente ragguaglio, e lo stesso faranno i Signori Visitatori nella Città.

XV. Esortiamo pertanto con tutto l'affetto nostro, e nelle viscere del Signore preghiamo le persone tutte dell' uno, e l'altro sesso a noi suddite, che potendo vogliano per carità impiegarsi in opera di tanto merito, coadjuvando, secondo il proprio talento di ciascheduno, nelle Parrocchie loro, o, mancando queste, in altre Chiese vicine, dovunque si rappresenti il comodo, e il bisogno. Al che per maggiormente allettarli, pubblicheranno i Parrochi ogn' anno una volta le Indulgenze concedute da' Sommi Pontefici a questo fine, e ne terranno il Sommario sopra di una tabella in Chiesa pubblicamente esposto.

E perche vogliamo che le cose contenute nel presente Editto giungano alla notizia di tutti, ne vi sia chi sotto qualsivoglia pretesto, o quesito colore possa pretendere ignoranza; ordiniamo che da tutti i Curati della Città, e Diocesi sia per la prima volta letto pubblicamente all'Altare la prima festa immediatamente dopo la promulgazione, o ricevuta dell' esemplare stampato; intendendo che l' affissione di esso a' luoghi soliti per la Città, ed alle Chiese parrocchiali per la Diocesi, obblighi ciascuno rispettivamente, come se fosse personalmente intimato. Anzi affinche non cada in oblivione comandiamo ai Parrochi medesimi, che ogni anno una volta almeno lo rileggano al popolo *inter Missarum Solemnia* e con ogni efficacia ne inculchino l' osservanza.

E si tenga continuamente affisso in cadauna scuola di Dottrina. Dat. 24. Luglio 1697.

E confermato nel Nostro Sinodo il dì 3. Settembre 1788.

D. A. CARD. GIOANNETTI ARCIVESC.

Num. VIII.

Num. VIII.

LETTERA PASTORALE.

Noi D. Andrea dell' Ordine di S. Benedetto della Congreg. Camaldolese, per la Misericordia divina del Titolo di S. Pudenziana della S. R. Chiesa Prete Cardinale Gioannetti Arcivescovo di Bologna, e Principe del S. R. I.

Al dilettissimo suo Popolo della Città, e Diocesi di Bologna salute, e spirito di perseveranza nel bene.

IL grande Iddio, figliuoli dilettissimi, avanti alla di cui faccia trema la Terra, e il Mondo tutto si scuote, ultimamente ci ha fatto sentire senza parole la sua voce, voce onnipossente, voce di virtù, con cui il suo sdegno giustissimo additandoci minacciava a noi tutti l' ultimo esterminio, e a questa nostra Città la maggiore desolazione, e ruina. Li segni tutti dell' ira, e del furore divino eccitato dalla malvagità de' costumi nostri erano assai palesi, e sotto gli occhi nostri; nè altro aspettar potevasi se non se quanto fu
(1) *Jon.* 3. intimato a Ninive per bocca del Profeta Giona (1), cioè un totale eccidio. Buon per noi, che ad imitazione appunto de' Niniviti ci siamo umiliati, e abbiamo implorata in gemiti di spavento sì, ma ancor di compunzione la divina Misericordia. E perchè pur troppo la passata durezza del nostro cuore, e li trascurati, sebbene tante volte a noi replicati avvisi del Signore non altro ci meritavano, se non che Iddio, come ne minaccia nelle sagre Carte, turasse le orecchie alle nostre suppliche, anzi delle mute sue creature, che pur l' obbediscono per ogni maniera, si servisse a sfogo della sua disprezzata Giustizia, ottimo consiglio è stato quello suggeritoci certamente per celeste inspirazione di chiamare in ajuto la nostra grande Avvocata, la nostra clementissima Protettrice, la Madre nostra amorosissima Maria, la quale essendo l' asilo de' Peccatori si degnasse interporsi Mediatrice potentissima tra il sommo nostro demerito, e la provocata ira divina. Di fatti, o dilettissimi, appena collo-

cata

Digitized by Google

cata entro la Città la di lei ſagra Immagine dal Monte della Guardia, ove risiede, chi di noi non si sentì inspirare fiducia? chi non provò sicurezza? chi non godette del Padrocinio? Madre veramente pia, e di somma clemenza ripiena: Madre, che non solo ci ha preservati da ogni pericolo nelle scosse anche più forti, e più minacciose, ma in oltre ottenendoci dal suo divin Figlio spirito di vera compunzione ha ammollita la durezza del nostro cuore, ha ravvivata la moribonda nostra fede, illuminata la nostra mente per lo innanzi, oh Dio! in quante tenebre involta; e spazio in oltre di penitenza intercedendoci, quanti beni celesti, quanti doni nello stesso tempo non ci ha proccurati! Bel vedere ogni ceto di persone di compostezza ripieno, di umiltà, e divozione incessantemente accorrere alla cara Madre, e dal divin Figlio con gemiti di cuore contrito, e dolente implorar perdono, e pietà! Bel vedere i Tribunali di Penitenza per ogni dove circondati da' Peccatori anche li più indurati, li quali con un fonte di amare lagrime distruggono in se quelle orride macchie, che tanto la divina Immagine in noi scolpita difformavano, e provocavano le divine vendette! Bel vedere l'immenso popolo, che avidamente circonda i sagri Altari, chiede con riverenza, e amoroso riceve il Pane Eucaristico, conforto, e sostegno della spirituale nostra vita: in guisa che maggiori, e di gran lunga più consolanti li frutti fossero della universale divozione, che li terrori spaventevoli del flagello, che in mezzo, e d'ogni intorno a noi frequente ci minacciava! Così vivi erano i sentimenti di contentezza spirituale, che in voi si eccitavano, dilettissimi nel Signore, ora supplicando la gran Madre di Protezione, ora riandando nella dolce amarezza del vostro cuore i passati trascorsi; ora adorando la Maestà amorosissima del nostro Redentore, e nell'implorarne la benedizione ottenere la misericordia; ora cantando le lodi di Maria insieme co' sagri Ministri, che a Voi sembrava troppo breve il giorno, onde a saziare il vostro spirito, parte eziandio della notte soavemente traevasi nella Chiesa, e a Noi sembrava aver fatto ritorno que' beati tempi Appostolici, ne' quali i primitivi Cristiani pieni di fervore di spirito, e di amore non sapevano stancarsi di assistere con vivezza di fede, e di venerazione alle sacre Funzioni. Oh Dio! quanto dobbiamo a Maria, per la cui mediazione tanto bene è a noi venuto! ....

4. E per discendere più prossimamente a ciò, che esige da noi l'illustre nome di popolo caro a Dio, e a Maria, siccome tutta la legge si rafferma nell'amor di Dio, e nell'amore del prossimo, così a questi due capi ridurremo le nostre paterne insinuazioni. Dilettissimi figliuoli, noi siamo tutti fattura della divina mano creatrice. L'anima nostra, e le sue potenze ci vengono da Dio, in Dio sono, e senza di lui neppur essere potrebbono: così dite del corpo, e di tutte le di lui qualità, virtù, forze, e de' sentimenti tutti. Ogni Artefice cari si tiene i proprj lavori, e questi giammai non ponno servire a se medesimi, ma al solo Artefice, e al fine da lui inteso. Anche il sommo Artefice noi opera sua cari ci tiene, e noi non siamo in alcuna guisa di noi, ma del nostro Creatore, e per obbligazione immedesimata con la stessa natura nostra dobbiamo in ogni tempo, in ogni luogo, in ogni azione rendere a lui ossequio, onore, e gloria. Deve perciò l'Uomo, come Creatura dell'Altissimo, tutta la sua vita, e le forze tutte sue impiegare nel riverire, nell'amare il suo Creatore, il suo Dio, e nell'obbedire all'unico suo vero Padrone. Quanto più dovrà ciò con fedeltà, e costanza eseguirsi dall'Uomo Cristiano innalzato per li meriti del divino Redentore alla figliuolanza di Dio, ornato nel Santo Battesimo degli abiti delle Teologali virtù, e fatto vivo membro del mistico Corpo di Cristo Gesù? Eppure, amatissimi figliuoli, dov'è l'amore figliale, che noi portiamo al nostro gran Padre Iddio? quanto pochi sono anche tra di noi, li quali giusta l'avviso del gran Pontefice S. Leone (1) conoscendo la propria dignità procurino di mantenerla con decoro, e abborriscano il dimostrarsi degeneranti dalla loro nobilissima origine? La fede, prima base di tutto il nostro spiritual edificio, e della nostra spirituale grandezza, come viene ella custodita? Come infatti si conservano i vivi membri di Santa Chiesa? Ahi quanto arrossir dobbiamo al riflettere, che addottate certe massime libertine, le quali accolte vengono nel cuore o per lezioni pericolose, e interdette, o per colloquj liberi e geniali, da molti di noi più si cerca di opprimere la fede, e di oscurarne i lumi, che di tenerne viva la forza, e lo splendore! Quindi la gloria della figliuolanza di Dio, la bellezza de' membri vivi della Chiesa quanto resta contaminata, vilipesa, e consunta! Dimentichi per

tan-

(1) *Serm. 1. de nativ. Dom.*

tanto della eccellenza di nostra regenerazione, non si considera da noi più Dio come Padre per amarlo, e onorarlo; non si riconosce come Padrone per obbedirlo, e quasi di nostre operazioni nulla egli curasse non si teme come Giudice esattissimo. La Chiesa poi nostra Madre, e le sue leggi non solo non si curano, ma si hanno anche in disprezzo.

5. L'immenso nostro Dio alcuni luoghi Ei sceglie, ne' quali particolarmente il nostro amoroso culto gli si offra, cioè i sagri Tempj. In primo luogo adunque ci sentiamo mossi ad inculcarvi con tutto lo spirito, ad esortarvi con tutta la efficacia, e anche a comandarvi con tutta la nostra autorità, che nelle Chiese si mantenga quella compostezza, e quella venerazione, che si è da voi osservata con grandissima spiritual nostra consolazione nel tempo, che il terrore del Terremoto stringea il nostro abbattuto cuore. Non possiamo esprimere con quale cordoglio abbiamo inteso esservi alcuni, li quali o con cicalecci, o con sorrisi, o con altre anche più detestabili maniere profanano la Casa di Dio, il Tempio della divina Maestà, e di Casa, che è di Orazione, la rendono Casa di negoziazione assai peggiore di quella, per cui il Redentore armò il flagello: lo che ben addimostra quanto grave, e abbominevole delitto sia la profanazione del Tempio di Dio; imperciocchè quegli stesso, da cui impariamo la mansuetudine di cuore, e la piacevolezza, e che ha trattati gli altri peccatori soavemente, si accese di zelo cotanto contro le irriverenze al santo luogo, che non dubitò di comparire di tutt'altra tempra. Anche Noi daremo sicuramente mano ai flagelli contro chiunque sia, che al rispetto manchi dovuto al Sagro Tempio in ogni circostanza, ma principalmente allorchè si offre il divino Sagrifizio, o resta esposto all'adorazione l'Augustissimo Sagramento. E in tanto alla vostra pietà ritornando, o dilettissimi nel Signore, è necessaria cosa, che chi và alla Chiesa, chi vi entra ravvivi la sua fede, e rifletta dove si porta, e a qual fine. Oh se ponderassimo bene, che la terra, che noi calchiamo allo entrare nella Chiesa, è terra santa, che il luogo è tutto pieno dell'Essere divino amabilissimo, che ivi dimora il nostro Redentore glorioso, e immortale; quegli medesimo, che si protesta per una inesplicabile degnazione di porre le sue delizie nello stare con noi, e che tra noi facendo le parti di Avvocato innalza an-

 cora

cora il Trono delle grazie, per erger poi a suo tempo l' altro Trono delle vendette, e della sua inesorabile giustizia; se, dissi, ponderassimo bene tali verità qual profondo rispetto non investirebbe l' animo nostro allo entrare nel sagro Tempio! Con quale vigore di spirito l' uno l' altro
(1) *Psalm.* 94. 1. col Salmista (1) non ci eccitaressimo a prostrarci amorosamente, e di fiducia pieni, avanti la Maestà di Dio, a piangere avanti di lui e per l' allegrezza del grande onore, che riceviamo nell' essere ammessi alla di lui udienza, e molto più per la compunzione, da cui restar deve il nostro cuore preso al riflettere, che egli è il nostro gran Signor beneficentissimo, e ottimo, noi il suo popolo, e pecorelle della sua greggia, ma popolo che lo ha ingratissimamente offeso, pecorelle, che tante volte fuggite sono dall' amabile di Lui ovile. Certamente, che a presentargli le nostre umili adorazioni, e le nostre figliali suppliche non aspetteremmo ad esserci prima bene adagiati, a voler terminati gli inutili incominciati discorsi; ma l' unico pensier nostro, l' unica nostra premura sarebbe quella di preoccupare e prevenire la faccia del Signore confessando la di lui grandezza, e la nostra viltà; e l' esempio degli uni moverebbe gli altri ad esultare nel Signore, e pieni di riverenza, e di giubbilo a cantare salmi, e inni di gloria al Re della gloria, e al Signore delle virtù. Che se in oltre rifletteremo, che noi peccatori, e rei di Maestà lesa, noi miseri, deboli, infermi, vili entriamo nel Santo Tempio per escirne liberi dal peccato, rimessi nella grazia del supremo Monarca, e dal celeste ajuto rinvigoriti a vivere da veri figliuoli di quel gran Padre, ben anche conosceremmo e l' interna umiltà, con cui la nostra causa trattar fervorosamente dobbiamo, e l' esterna compostezza dell' abito, del corpo, e de' sentimenti tutti, con la quale è troppo di dovere, che la Chiesa distinta sia da ogni altro luogo.

6. E quì ricordiamoci, figliuoli, del precetto Appostoli-
(2) 1. *Cor.* 11. 6. co (2), che la Donna nella Chiesa non venga per orare se non se con il capo coperto, e perciò anche con molta modestia vestita. La Donna se bene riflette a se medesima oltre modo vergognar si deve di affacciarsi alla Chiesa scoperta nel capo, e non modestamente ornata. Deturpa grandemente, dice il medesimo Appostolo, se stessa, e merita per ignominia di essere onninamente rasa, e forzata così a

fare

fare di se una mostra quanto ridicola, altrettanto obbrobriosa. *Omnis mulier orans.... non velato capite deturpat caput suum: unum est enim ac si decalvetur. Nam si non velatur mulier, tondeatur. Si vero turpe est mulieri tonderi, aut decalvari, velet caput suum.* Nè ardisca veruno, prosegue il S. Appostolo, o con la voce, o col fatto contendere non esser ciò di mal costume; perciocchè saper deve, che il far diversamente non è di consuetudine nostra, nè della Chiesa di Dio. E di fatti non solo l' orientale, ma l' occidentale Chiesa ancora prese fin dai primi tempi, e mantenne il santo costume, che le Donne giammai non dimorassero presenti alle divine funzioni, e ai sagri Misteri se non se col capo velato e modestissime: ciò che manifesta non solo la riverenza verso la Maestà di Dio, ma la decenza eziandio, che nelle Donne cristiane far deve la più nobile pompa, e il loro rispetto verso i sacri Ministri. Fu questa costumanza dai maggiori nostri gelosamente sempre custodita: deh non si voglia per noi degenerare dall' avita pietà, e quanto più taluna le altre supera nella generosità del sangue, e nella copia delle ricchezze, tanto maggiormente si glorii di comparire nelle Chiese modesta e nel capo coperta; e sia in tal guisa di rimprovero, e di rossore a quelle, che non sanno pel lor mal talento, anzi non vogliono distinguere il Tempio dal Teatro, o da qualunque altro luogo profano.

7. Questo riverente contegno nelle Donne, e quelle ponderazioni, le quali a tutti debbono essere comuni allo entrar nelle Chiese, non potranno non accrescere nel nostro cuore la fede, e non risvegliare nell' animo nostro un' altissima stima del grande Iddio; e quindi illustrati dal divino lume, e mossi dai potenti suoi ajuti proromperemo in quegli atti di ossequio, di gratitudine, di amore, che sebbene per niuna maniera eguali sono all' infinito merito della Divinità, pure perchè il principio hanno, e la loro virtù traggono dal Sangue di Gesù Cristo, sono assai graditi alla medesima, e s' innalzano fino al di lei Trono spirando odore di soavità. E chi può ridire l' abbondanza di grazie, e di favori, che da quell' inesausto fonte di misericordia deriva perciò nelle anime de' fedeli per aggiunger merito alle loro operazioni, per innalzarle alla maggior eccellenza, per purgarne ogni affetto, sicchè degne sieno per ogni ma-

Digitized by Google

maniera di Dio? Ed ecco, come quasi grado per grado col ravvivar la fede, e col venerare la sempre presente Maestà di Dio nella sua Casa si rende l'uomo perfetto Cristiano, acceso del divino amore, e prontissimo alla piena osservanza della legge, la quale, anzi che peso intollerabile, gli riesce un dolce giogo, e un peso leggiere: e sebbene questo corpo corruttibile l'anima gravi, e la legge de' membri contraria sia alla legge della mente, pure ben sapendo essere la vita dell'uomo in quest'esiglio una viva guerra, da cui niuno può sottrarsi, confidando in quel Padre amorosissimo, che non solo non permette la tentazione maggiore delle forze (1), ma fa in oltre, che la tentazione renda più nobile il trionfo, e più splendido il merito, lieto sen vive, e sicuro anche in mezzo alla battaglia.

8. Se così farete, dilettissimi nel Signore, come vi esorto col maggior calore, non abbisognerete di stimolo per santificare li giorni festivi a Dio, e al di lui culto in ispecial modo consecrati. L'altissimo ossequio, da cui il vostro cuore sarà penetrato verso l'ottimo vostro Creatore, che alcuni giorni a se stesso riserva, vi muoverà a non cessare di esercitarvi in opere sante per render santi que' giorni, e prestare al vostro Dio nella contemplazione de' Misterj, che vi si celebrano, gloria, onore, e ringraziamento. Oimè, che parmi di sentire intimarmi all'orecchio il detto di Dio per Isaia (2) *solemnitates vestras odivit anima mea*; e l'altro per Malachia (3): *dispergam super vultum vestrum stercus solemnitatum vestrarum*, cotanto sono le feste, e più le più solenni, e sacre a Dio, rese da molti profane per gli spettacoli, e divertimenti, anzi deturpate e violate per gl'indegni amori, ubbriachezze, e per ogni maniera di vivere licenzioso. Lagnavasi grandemente Iddio per Ezechiele contro gli Ebrei (4): *Sabbatha mea violaverunt vehementer*. Quanto maggiormente può rampognare noi Cristiani, perchè le feste abbiamo per giorni di piacere, di solazzo, di gozzoviglia, di geniale conversazione, d'invito alle bettole, in vece di venerarne la santità, e di occuparne il tempo in opere degne di Dio? Ma sapete che soggiunge il Signore? che una tale profanazione, una tale irreverenza seco conduce tutti li gastighi dell'ira divina, e ne mena alla morte (5) *dixi ergo, ut effunderem furorem meum super eos, et consumerem eos*. Allo incontro promise Iddio là nel Levitico

a que'

(1) 1. *Cor.* 10.
(2) *Isa.* 1. 14.
(3) *Mala-ch.* 2. 3.
(4) *Ezech.* 20. 13.
(5) *Ibid.*

a que', che avessero avuti in riverenza i giorni a lui dedicati, tutti anco que' temporali beni, de' quali abbisogniamo grandemente per vivere, e pe' quali pur tante volte mandiamo al Cielo le nostre suppliche: *custodite Sabbatha mea, pavete ad Sanctuarium meum..., et dabo vobis pluvias temporibus suis, et terra gignet semen suum, et pomis arbores replebuntur* (1). (1) *Levit.* 26. 3. 4.

9. E' troppo grande l' errore d' alcuni, i quali falsamente si avvisano, che il tutto della santificazione del giorno festivo consista nell' assistere al S. Sagrifizio della Messa: e volesse Iddio, che almeno vi si assistesse con la debita divozione! Li precetti, che ci astringono in quel giorno due sono, l' uno della Chiesa nostra Madre, l' altro del nostro gran Padre Iddio: come ad ognuno è ben noto, il quale non ignori li comandamenti di Dio, e della Chiesa. Che se la Chiesa ne comanda di offerire a Dio insieme col Sacerdote l' unico Sagrifizio della nuova alleanza, come quello, che più d' ogni altra cosa onora la Maestà divina, e che non può in se medesimo non riuscirle di un odore soavissimo, non è perciò, che tutto il culto a Dio nel giorno santo dovuto ella restringa nella pura assistenza anche divota alla Messa. Riandate con la memoria gli Annali della Chiesa, rivedetene i sacri Concilj esaminatene la disciplina, e ben vi accorgerete quanto lontana sia la nostra Madre, colonna immobile di verità, e sola vera interprete delle divine scritture, e de' divini comandamenti dal sentimento di coloro, i quali pieni d' affezioni mondane vorrebbero l' ossequio a Dio dovuto ristretto alla sola intervenienza della Messa per passare poi impunemente, e senza rimorso tutto il resto del santo giorno in tutt' altro, che in prestare ossequiosa servitù, e divoto culto all' Essere supremo. Se abbiamo orecchio per udire le voci della Chiesa, questa anche oggidì e ci invita, e ci chiama, e ci stimola quando co' sagri bronzi, quando con la voce de' Pastori, quando con l' esempio de' buoni fedeli a frequentare umili, e composti le Chiese nelle altre ore eziandio del giorno, a richiamare il nostro spirito all' orazione, e alle lodi del Signore, ad ascoltare con santa avidità la divina parola, quella parola, che dichiarata a noi dai Ministri della Chiesa ci serve di lume per non inciampare nelle tenebre di questa mortal vita, e sicuri ne guida per le strette strade

del-

della salute: in somma per mille modi c' insegna, e ci muove l' ottima nostra Madre ad occuparci nelle feste in operazioni, le quali ben convengano alla santità di que' giorni, che a Dio solamente sono consegrati. Dirò io dunque a ciascun di voi ciò, che volle lo Spirito Santo registrato ne' Proverbii (1): *Conserva, fili mi, præcepta patris tui, et ne dimittas legem matris tuæ*. Il grande Iddio Padre nostro santificò il giorno festivo; e ne comanda l' averlo per santo, per religioso, e pio. Proibisce ogni servil lavoro, non perchè oziosi ci diamo ai divertimenti; ma perchè liberi da ogni occupazione il corpo nostro e l' anima occupati sieno in rendere ossequio alla Divinità. Vuole in somma, che noi nel giorno santo santifichiamo noi stessi, e insiememente santifichiamo quel giorno; che, come ben sapete, non in altra maniera santificar possiamo, se non se con un frequente esercizio di azioni sante, e religiose. La Chiesa poi nostra Madre c' ingiunge d' unire il nostro spirito, e la nostra corporale presenza al Sacerdote, e così all' Altissimo concordemente offerire il divino Sagrifizio. Degnamente ciò non eseguiremo giammai, se il nostro cuore non è pieno di cognizione dell' alto mistero, che si celebra, se l' animo nostro non è penetrato di riverenza all' unico, e supremo Padrone; se in fine la nostra mente non è pienamente convinta e del proprio nulla, e della grandezza divina....

(1) Prov. 6. 20.

14. Temete, dilettissimi, Iddio, veneratelo, ossequiatelo, rispettatelo in ogni luogo, ma principalmente nelle Chiese: osservate i di lui santi comandamenti, che non hanno altro scopo, che l' amore di Dio, e l' amor del prossimo. In virtù di quello avrete in abborrimento il peccato, e tutto l' affetto vostro in ogni tempo resterà a Dio consegrato, ma in ispecial maniera ne' giorni festivi: in virtù di questo gli studii vostri saranno diretti soltanto all' unico vero bene, che è la felicità eterna, e questa a voi, e al vostro prossimo costantemente e diligentemente procurerete, così ottenendo quel fine nobilissimo, per cui ogni uomo vive in questa terra. Lo che vi auguriamo, e v' imploriamo di tutto cuore dal Padre de' lumi, e dal Dator di ogni bene nell' atto di darvi col maggior affetto la nostra Pastorale Benedizione.

Data dal Nostro Palazzo Arcivescovile di Bologna questo dì 16. Ottobre 1779.

AL-

ALTRA PASTORALE

Ai RR. Parrochi, Predicatori, e Confeſſori della Città, e Dioceſi.

VEN. FRATELLI.

NOn può non esser sommo il nostro cordoglio, Ven. Fratelli, al sentire, che oltre le strane invenzioni, le quali tendendo ad adornare il Sesso femminile, allettano non solo l'altrui curiosità, ma eziandio eccitano scintille di men casti affetti, di presente una foggia di vestire nelle Donne si vada introducendo, per cui resti il seno scoperto, o al più velato con sottilissimo velo; onde quanto meno fa di ribrezzo una tal vista, tanto più facilmente adeschi la giovanile petulanza, incauta l'allacci, e la meni al precipizio. Invenzione veramente diabolica per la rovina delle Anime; moda, che, rompendo il freno alla verecondia, apre una spaziosa strada ai più sozzi desiderii, e alle più indegne voglie.

2. A tagliare il corso in questi principii a un abuso sì pernicioso, a eccitarne il dovuto orrore, ad impedirne i funesti effetti Voi chiamo in ajuto, Venerabili Fratelli, li quali siete il mio sollievo, la mia gloria, la mia fortezza. E' necessaria cosa, che tutti unitamente ci accingiamo a guerreggiare le guerre del Signore, a combattere virilmente contro le insidie del Demonio, e a toglierli di mano quelle armi, con le quali fa strage delle Anime redente col Sangue di un Dio Umanato. Pur troppo siamo venuti in cognizione, che molte Anime per l'immodesto vestire delle Donne sono cadute nel laccio loro teso, e strascinate alla morte del peccato. Abbiamo dunque risoluto col consiglio anche d'Uomini pieni di prudenza, di dottrina, e di discretezza di qui esporvi quelle ragioni, le quali unir debbono li sentimenti, onde concordemente resti per noi tolta affatto di mezzo una cagione sì manifesta di spirituale ruina, e riconduca questo nostro Popolo a quella maniera di vestire, e di ornarsi, che San Paolo ricerca nelle Donne, tutto cioè modesto, e verecondo.

3. E primieramente è da decidersi, se questa foggia di ve-

vestire tenendo scoperte alcune parti del Corpo, e fraudolentemente velate sia o nò peccato, e se grave, o leggere. Voi ben sapete quali siano le regole, da cui il nostro giudizio in materia di costume dipender debba, perchè retto sia, e alla Divina legge conforme. La Sacra Scrittura, che contiene la Verità Divina, li Santi Padri, e li Concilii, che formano una sicura definizione, finalmente la ragione approvata da' saggi, e avvalorata dalla esperienza. Se consultate gli Oracoli Divini, grida l' Ecclesiastico (1). *Averte faciem tuam a muliere compta, & ne circumspicias speciem alienam:* e perchè? *Propter speciem mulieris multi perierunt: & ex hoc concupiscentia quasi ignis exardescit*. Se per sola naturale bellezza resa più vistosa dagli ornamenti furono molti nell' Anima rovinati al solo mirarla con piacere, chi anderà esente dal precipizio all' avere sott' occhio un seno scoperto di Donna ornata? Come non si sveglierà la ribelle concupiscenza nella nostra corrotta natura troppo facile ad essere sedotta? Come non arderà d' un incendio tutto brutale e luttuoso? e chi è cagione di tanta ruina, e di un male si deplorabile potrà scusarsi da grave colpa? Questa è quella Femmina, di cui parla il Savio, (2) la quale si presenta all' altrui vista con ornamenti convenienti solfanto a Donna mondana, che perciò sta sempre in procinto d' involger nel laccio dell' impurità i risguardanti: *Mulier ornatu meretricio præparata ad decipiendas Animas*. Pertanto non può esservi alcun dubbio della grave reità, di cui si caricano quelle Donne invereconde, le quali piene di vanità e di fasto nudate parte del seno, delle spalle, e delle braccia sono non meno a se stesse, che agli altri d' inciampo a cadere in peccato. *Veh mundo a scandalis*: disse già il Divino nostro Redentore nel suo santo Vangelo, dimostrando con quella terribile minaccia e quanto grave colpa sia lo scandalo, e quanto orrenda esser debba la punizione di chi adesca l' altrui debolezza ad inghiottire la colpa: *Qui scandalizaverit unum de pusillis istis, expedit ei, ut suspendatur mola asinaria in collo ejus, & demergatur in profundum maris* (3).

4. Che se daremo una semplice occhiata a quanto su tale proposito hanno pronunciato li Santi Padri, e li Teologi, vedremo esser eglino assai concordi in condannare quella nudità, di cui discorriamo, e che sembra piantare voglia

(1) Cap. 9. v. 8. 19.

(2) Prov. 7. 10.

(3) Matth. 18. 6.

sue

Digitized by Google

sue radici anche tra di noi. Parlando Tertulliano degli ornamenti delle Donne (1), adorne le vuole con tale modestia, e sobrietà ornate, e coperte, che comparir possano *Sacerdotes pudicitiæ:* all' incontro di quelle, che non custodendo la Verecondia si lasciano veder smodatamente vestite e colte, dice: *quid enim minus habent infelicissimæ illæ publicarum libidinum victimæ?* Voi ben intendete, Venerabili Fratelli, che chi è vittima della libidine pubblica non può non essere, che ricolmo di gravissime iniquità. *Nullo modo*, soggiunge San Clemente Alessandrino (2) *nullo modo permittendum est mulieribus, ut nudam aliquam corporis partem offerant viris, ne ambo prolabantur:* e ne dà la ragione dicendo: *hi quidem, ut qui ad videndum incitentur: illæ vero, ut quæ in se virorum intuitum attrahant.* Lo tirare a se gli occhi altrui, e con nuove fogge di abbigliamenti, li quali non altro spirano, che vanità e immodestia, invitando le altrui compiacenze, altro non è, che essere di tentazione, d' incitamento alla concupiscenza prontissima a ribellarsi particolarmente nella gioventù; altro non è che farsi spada a trafiggere, e veleno a dar morte alle Anime altrui. E chi in tale guisa si diporta, crediamo noi, che possa essere libero da colpa? Udiamo San Cipriano (3). *Si tu te sumptuosius ornes, et per publicum notabiliter incedas, oculos in te juventutis illicias, suspiria adolescentium post te trahas, concupiscendi libidinem nutrias, suspirandi fermenta succendas, ut etsi ipsa non pereas, alios tamen perdas, et velut gladium te et venenum videntibus præbeas, excusari non potes quasi mente casta sis, et pudica.* Nò non può aversi per casta e pudica nel cuore chi fa nell' esterno pompa d' inverecondia, e di sontuosità: imperciocchè al dire del medesimo Santo (4). *Ornamentorum ac vestium insignia, ac lenocinia fucorum nonnisi prostitutis et impudicis fœminis congruunt.* Che se il gran Padre Sant' Agostino chiamò *Adulterina fallacia* il solo dipingersi la faccia, non sarà indizio di cuore corrotto e impudico il vestire in guisa, che oltre la faccia altre parti del Corpo restino aperte all' altrui vista, e sieno d' incentivo alla libidine? *Propter speciem mulieris multi reprobi facti sunt*, dice lo Spirito Santo, molto più per la pomposità e inverecondia, assicurandoci Sant' Ambrogio essere la Donna vana la Casa di tutti li Demonj Infernali, e l' incentivo de' vizj.

(1) *Lib. 5.*

(2) *Pædag. lib. 2. c. 2.*

(3) *De Discipl. et habit. Virginum.*

(4) *Ibid.*

5. Ma senza più basterà leggere il dottissimo P. Segneri nel suo Cristiano instruito (1), per conoscere quanto gravemente abbiano i SS. Padri biasimata sempre e condannata la inverecondia, e la impudenza nelle Donne, non ostante che allora fossero li disordini nel vestire men gravi, che oggi non sono quelli, che in certi luoghi pratica l' albagia femminile, e che incominciano a vedersi tra noi. E chi sul riflesso di sì gravi sentimenti non vorrà temere grandemente? massime, che al dire di Dionigio Cartusiano, *i SS. Padri gloriosi, e illuminatissimi Dottori tanto rigorosamente non iscriverebbero, se in ciò non giudicassero vi fosse il peccato mortale: imperocchè i peccati veniali non meritano di essere con tali parole ripresi, e condannati* (2).

6. Su di queste tracce camminando la Chiesa ha sempre detestate le vanità donnesche, e tutte quelle mode, che fomentando la inverecondia, troppo facilmente solleticano la propria, e l' altrui concupiscenza. Troppo lunga cosa sarebbe quì il numerare le Pontificie determinazioni, le Pastorali dei Vescovi, che il lusso abborrendo, e la immodestia ne' femminili vestimenti, o anno proibito sotto gravi pene l' assolvere sacramentalmente quelle, che ammonite non cangiassero maniera di vestirsi e di ornarsi, o anno voluto, che loro si neghi l' Eucaristico pane, condannando in oltre li Padri, e le Madri come rei di grave delitto, che alle loro Figliuole permettono certe usanze fomentatrici della inverecondia, e fino gli stessi Mariti, cui piace, e che sopportano l' impropria e indecente pomposità nelle Mogli. Rimettendo dunque noi chi ne desidera il dettaglio alli particolari Sinodi e d' Italia, e fuori, agli avvertimenti del grande San Carlo Borromeo, e alli di lui Atti, e Sinodi Provinciali, all' immortal nostro Benedetto XIV. (3), al Natale Alessandro, al Genet, e ad altri molti Collettori di simili Ecclesiastici documenti, saremo contenti di richiamare alla memoria de' nostri Venerandi Fratelli quanto fu già prescritto per questa nostra Città e Diocesi nel Sinodo Boncompagni, il quale contiene quelle leggi, che pur debbono presso di noi avere anche in oggi ogni vigore (4): *Ad Sacramenta Pœnitentiæ, et Eucharistiæ non admittantur (Mulieres) si notabiliter pectus nudatum ostenderint aut brachia: Parochorum & Confessariorum erit onus castigandi licentiam, si noverint in fœminis a Christiana compositione recedentem.*

(1) *Part. III. Ragion. 30. n. 14.*

(2) *In Direct. Vit. Nob. c. 14. apud Roncal. Mod. Convers. §. 7.*

(3) *De Syn. Diœc. lib. XI. c. 11.*

(4) *Lib. I. cap. 10. §. 5.*

7. E

7. E quale deve essere la maniera composta, con cui le Donne Cristiane debbono comparire? La descrivono i due Principi dell' Appostolato li Santi Pietro, e Paolo. Il primo nella sua prima Lettera vieta alle Donne la troppa coltura nel capo e nelle vesti, volendo anzi che il maggiore ornamento sia l' interiore, e al di fuori spicchi quella quiete, e modestia di spirito, che è figlia d' un animo incorrotto, e che è delle Donne la più preziosa dovizia: *Quarum*, dice, *non sit extrinsecus Capillatura, aut circumdatio auri, aut indumenti vestimentorum cultus: sed qui absconditus est cordis homo, in incorruptibilitate quieti, et modesti spiritus, qui est in conspectu Dei locuples.* (1) L' altro somigliantemente spiega i suoi comandi, permettendo bensì alle Donne ornamento di abito, ma tale, che spiri verecondia, che manifesti sobrietà, e perciò non altro addimostri, che la interna pietà, di cui deve il cuore abbondare. *Mulieres in habitu ornato cum verecundia et sobrietate ornantes se, et non in tortis crinibus, aut auro, et margaritis, vel veste pretiosa, sed quod decet Mulieres promittentes pietatem.* (2) Ma oh Dio! quanto siamo lontani dalla sobrietà in questi nostri tempi, ne' quali regna in ogni ceto di Persone un' esorbitante lusso, di cui non vi ha cosa tanto pregiudicievole alla Società, e alla Repubblica! Vi rammenta, Ven. Fratelli, quanto disse il celebre Card. Bessarione, allor quando Legato in questa nostra Città pubblicò la sua Prammatica: *Propter luxum facile corrumpitur, labefactatur, et corruit Respublica; per ipsum omnis mali genus quasi morbo, et contagione quadam Civitates invadit, corrumpit, frangit, atque effœminat.* E non dobbiamo noi appunto piangere tutto giorno la rovina di tante nostre Famiglie cagionata dall' eccedenti spese, che si fanno per vestirsi a seconda della moda, che sì frequentemente cangiandosi raddoppia, anzi moltiplica le spese? Non dobbiamo deplorare l' effemminatezza, che si scorge nella brillante Gioventù nata soltanto all' ozio, al giuoco, alle conversazioni? Non è ella cosa, che chiama i lamenti più dolorosi il vedere non solo le maritate, ma e le Vedove, e le stesse Donzelle con la più galante attillatura venire in pubblico, dopo essersi fatte crispare i capelli con tanta giunta di roba non sua, cosa detestata, e posta in derisione sino dagli stessi Gentili, e ornare il Capo torreggiante ora con fiori, ora con corona di spighe, o di altro genere, quasi do-

ves-

(1) 1. *Petri c. 3. v. 3.*

(2) 1. *Timoth. c. 2. v. 9.*

vessero comparire o la Dea Flora, o la Dea Cerere, o altra qualunque Deità de' Gentili, e ciò non da Persona del sesso medesimo, ma sibbene, come porta una malnata e indegna usanza condannata da molti Sinodi, perchè di gravissimo pericolo e scandalo, anzi in alcuni per legge Sinodale voluta Caso riservato, ma sibbene, io dicea, da Giovani Parrucchieri, o da puliti e gentili Camerieri? E si potrà dire essere queste quelle Donne Cristiane, le quali nel Battesimo anno rinunziato al Mondo, e alle pompe del Secolo? si potrà egli credere, che le medesime co' loro abbigliamenti vani e di tutta moda diano argomenti di una interna pietà, quale la esige l' Appostolo? Ahi che le Donne Cristiane saranno e giudicate, e condannate dalle stesse Donne gentili, le quali non si producevano in pubblico se non con il Capo coperto, e fino con la stessa faccia coperta: *Judicabunt vos*, dicea Tertulliano, *Arabiæ Fœminæ, quæ non caput solum, sed et faciem velabant, ut uno oculo liberato contentæ sint* (1).

(1) *loc. cit.*

8 Ma ritornando al nostro principale assunto consultiamo i Teologi non dirò solo i più gravi, e, come dicesi, di stretta dottrina, ma quegli eziandio, che sicuramente non portano il nome di rigidi. Sentiamo prima di tutti il Principe de' Teologi l' Angelico Dottore San Tommaso, il quale fonda sempre li suoi insegnamenti sopra basi sicure. Condanna egli di peccato mortale chi dà scandalo per una di queste due ragioni, *sive quia committit actum peccati mortalis, sive quia contemnit salutem proximi* (2). Facciamo conto per ora, che la Donna vanamente abbigliata, e immodestamente scoperta, per questo solo rea non sia di peccato grave: si potrà egli dire, che non dispregi la salute del prossimo? Allora è, che da taluno si ha a vile, e in dispregio l' altrui salute, quando si opera in guisa, che l' operazione stessa sia d' inciampo, di pericolo, di danno all' altrui salvezza: lo che è dire, quando l' operazione è in se stessa di stimolo al peccato. E chi potrà a ragion dubitare, che la vista di Donna vanamente ornata, e invereconda non risvegli facilmente la concupiscenza, non alletti al sensual piacere, e non conduca perciò o a un prossimo pericolo di caduta, o alla rovina eziandio di molte Anime? La sperienza pur troppo ne dimostra la verità, e Voi, Ven. Fratelli, che sedete ne' Tribunali di penitenza ben lo sapete. Dice

(2) 2. 2. *quæst.* 43. *art.* 4.

lo stesso Angelico Dottore, (1) parlando de' semplici vani ornamenti, de' quali si pavoneggiano gli Uomini, e le Donne, che peccar possono o per l' uso smoderato di tali ornamenti, o per lo smoderato affetto ai medesimi. Ma parlando particolarmente delle Donne nel susseguente articolo vuole in oltre, che si abbia in considerazione qualche altra cosa di più: *insuper attendendum quoddam aliud speciale:* e qual è? *quod scilicet muliebris cultus viros ad lasciviam provocat* (2). Che se il solo esterior ornamento, e attillatura provoca la libidine, che si dovrà dire, quando vi si aggiunga la inverecondia della nudità? Se l' esterno culto ravviva la concupiscenza, la nudità non può non infiammarla grandemente; e perciò non può non essere un grave incentivo al peccato. E tutto questo non è forse un aperto disprezzo della propria, e dell' altrui salute? Non si può per tanto dubitare, che il sentimento del Santo Dottore quello non sia appunto, che di grave scandalo, e di mortal colpa condanna nelle Donne cotale immodesta foggia di vestirsi, tanto più, che come avverte il Lessio (3), Autore sicuramente non rigido: *insolita magis movent*. E Noi parliamo giusto di quella nudità di seno, che non usata tra di noi, incomincia a farsi vedere in quelle Donne, che quanto più amano la novità, e le mode di qualsiasi maniera, tanto meno si danno a conoscere amanti della pudicizia, della verecondia, e della spirituale salvezza de' prossimi.

9. Nè quì alcuno dica esser mente del Santo Dottore, che quando manchi la prava intenzione, e che ciò si faccia o per leggerezza, o per vanità, il peccato non sempre sia mortale, ma talvolta veniale: *Si autem ex quadam levitate, vel etiam ex quadam vanitate propter jactantiam quamdam non semper est peccatum mortale, sed quandoque veniale:* così l' Angelico nel citato Articolo. L' essere qualche volte veniale il peccato, dimostra il più delle volte essere dunque mortale. Ma in primo luogo, come abbiamo osservato, il Santo non ragiona, che degli ornamenti esteriori, non giammai della nudità, che spira inverecondia, e che per se stessa è di troppo stimolo alla libidine. In secondo luogo io chieggo, se una non usata nudità, particolarmente di seno, sia o nò d' incentivo alla lascivia? se sì, non vi può esser dubbio del grave peccato a cagione dello scandalo in materia grave per se stessa, e di così facile dilettazione, e con-

(1) *quæst.* 169. 2. 2. *art.* 1.

(2) *Ibid. art.* 2.

(3) *Lib.* 4. *cap.* 4. *dub.* 14. *num.* 112.

consentimento. Se nò, e perchè tanti Sinodi, tanti Prelati vogliono, e hanno voluto, che tali Persone non si ammettano alla partecipazione de' Santissimi Sacramenti della Penitenza, e dell' Eucaristia? Non sono di tali Sacramenti indegni se non se quelli, li quali sono infetti di grave colpa. E lo introdurre col fatto la pessima usanza, che abbiamo udito introdursi di portare vesti, e busti aperti, e bassi assai a pompa d' inverecondia, non può scusarsi sotto il pretesto di leggerezza, di qualche vanità, o jattanza leggiera, troppo chiara essendo e manifesta la inverecondia di chi si vuole in tale guisa distinguere, e troppo aperto è il pericolo di chi ha sotto gli occhi una tale nudità.

10. Sentiamo ancora Sant' Antonino: (1) *Si de usu Patriæ est, ut Mulieres deferant vestes scissas usque ad ostensionem mamillarum.... valde turpis et impudicus est talis usus, et ideo non servandus*. Ciò, che è gravemente turpe e impudico può egli aversi per cosa leggiera, e colpa veniale? E se tale non può giudicarsi, ancorchè fosse ciò di comune usanza della Patria, quanto meno potrà liberarsi dal mortal peccato chi contra la consuetudine così pratica, e viene introducendo una maniera di vestire alle Anime perniciosissima? Il Padre Cuniliati (2) conferma quanto abbiamo sino ad ora stabilito in questo proposito, asserendo essere questa sentenza comune di tutti i Dottori. Ecco le di lui parole: *Quando ornatus est vitiosus circa modestiam discooperiens quod tegendum est circa brachia, scapulas, et præcipue circa pectora*, COMMUNIS SENTENTIA EST, *quod Mulieres talem nuditatem introducentes peccent mortaliter*. Sebbene ancorchè l' uso, o piuttosto l' abuso fosse già introdotto di quella nudità, di cui parliamo, se sia notabile, anche li più benigni Teologi non sanno difenderla da peccato mortale. Così Monsignor Ligorio (3), e lo Sporer, e il Lessio, ed altri Autori, che vanno per le mani di tutti. Lo Sporer (4) apertamente afferma, che sì fatta nudità *per se non potest excusari a scandalo gravi tamquam valde ad lasciviam provocans*. E il Lessio (5) aggiunge: *et res ipsa merito ob periculum, etiam ubi est recepta, tamquam illicium libidinis esset abroganda, ut Doctores monent*. Il costume adunque, o per dir meglio, l' abuso dell' immodesto vestire, cui veniam combattendo, devesi come un troppo forte adescamento al peccato onninamente toglier di mezzo, ed abolire.....

(1) 2. part. tit. 4. c. 5.

(2) Tract. 4. de primo Decal. præcep cap. 9. num. 16.

(3) De scandalo num. 55.

(4) Tract. 5. in 5. Decal. præc. cap. 2. sect. 2. num. 39.

(5) Loc. supra cit.

Ogni

11. Ogni attenzione, e premura adunque per noi si prenda, Ven. Fratelli, ad impedire ogni immodestia nel vestire delle Donne, e a sbarbicarne ogni seme, affinchè alla corruzione sì grande del presente Secolo, in questa Città non si aggiunga uno scandalo sì pernicioso, che sempre più corrompa, e infetti il costume. Ne' vostri sermoni, nelle vostre prediche, ne' vostri catechismi, nelle vostre esortazioni insinuate a tutte ciò, che con somma gravità inculcava Tertulliano (1): *Oro te sive mater, sive soror, sive filia..... vela caput; si mater propter filios; si soror propter fratres; si filia propter patres: omnes in te ætates periclitantur: indue naturam pudoris, circumduc vallum verecundiæ, murum sexui tuo strue, qui nec tuos emittat oculos, nec admittat alienos.* Ottenendosi per voi un vestire lungi dalle vanità, e pieno di modestia, innalzarete una forte torre di difesa alla nostra Santa Religione troppo a' nostri dì combattuta dal mal costume della impudicizia; imperciocchè poc' anzi dicea lo stesso Tertulliano: *In his consistit defensio nostræ opinionis secundum Scripturam, secundum naturam, secundum disciplinam.* E quì facciamo fine dando a tutti col maggior affetto la nostra Pastorale benedizione.

(1) *Cap. 15. de veland. Virginib.*

Dal Nostro Palazzo Arcivescovile questo dì 2. Agosto 1785.

EDITTO

Sopra L' Osservanza delle Feste.

Noi D. Andrea dell' Ordine di S. Benedetto della Congreg. Camaldolese, per la Misericordia divina del Titolo di S. Pudenziana della S. R. Chiesa Prete Cardinale Gioannetti Arcivescovo di Bologna, e Principe del S. R. I.

ABbenchè dalla vigilanza degli oltrapassati Arcivescovi di gloriosa memoria, fra' quali l' immortale Benedetto XIV., non siasi ommesso in ogni tempo, e con Editti, e Notificazioni d' inculcare a questa Città e Diocesi l' osservanza del precetto di santificare la Festa, e di procurarne

per quanto sia stato possibile l'adempimento, e perfiggere il tempo e l'ora ne' dì festivi agli Artieri, e ad altri che spacciano generi necessarj all'umano sostentamento, e di prescrivere il modo come contenersi li Contadini nei villarecci lavori, allorchè nei detti giorni dalla necessità fossero astretti ad applicarvisi, sottoponendo a gravi pene li trasgressori; ciò non ostante inerendo Noi ai comandi pressantissimi del Vigilantissimo N. S. Pontefice Pio VI. felicemente regnante, e volendo Noi togliere ogni introdotto abuso di trasgressione, che molte Anime conduce ad eterna dannazione, e provoca la Divina Giustizia a scaricare sopra di noi l'ira sua, col presente Nostro Editto ordiniamo e comandiamo a ciascuna Persona di qualsivoglia stato, grado, o condizione, che ne' giorni festivi non ardisca lavorare, vendere, comprare, far mercati, fiere, contratti, ed altri profani Negozj sotto pena di Scudi 25. da Paoli 10. per Scudo per ogni capo di contravvenzione, della Carcere, e di altre a Nostro arbitrio, oltre la perdita delle robe, o merci che si venderanno, contratteranno, o porteranno da applicarsi a' Luoghi Pii, alle quali pene saranno tenuti i Padroni e Maestri per li Garzoni, o Servitori, ed i Padri di Famiglia per i Figliuoli. Si eccettua però la Fiera, che è solito farsi sulla Piazza maggiore di questa Città dalli 15. d'Agosto sino al fine del medesimo mese, e Fiere di privilegio speziale, che si fanno nella Diocesi.

2. Ne' giorni di Natale e Pasqua di Risurrezione non vogliamo che si apra alcuna Bottega, nè si venda, nè si operi cosa alcuna se non per mera necessità d'Infermi sotto le predette pene.

3. Siccome si proibisce in qualunque giorno festivo di precetto tanto in Città che in Campagna il giunger Bovi, o fare qualunque altra operazione sotto le suddette pene da eseguirsi contro i Capi di Famiglia dei Contadini; e a tal fine per quelli di Campagna, ordiniamo ai Massari delle rispettive Comunità a dar nota fedele a questa Curia Arcivescovile di tutti quelli che trasgrediranno questi Nostri Ordini, per procedere così sicuramente alle stabilite pene; dichiarando però che ne' casi di necessità quanto agli Artefici, ed Operaj della Città si concederà la licenza *gratis* da Noi, o dal Nostro Vicario Generale, e rispetto alla Diocesi per le operazioni della Campagna si concederà dai

Vi-

Vicarj Foranei, e ne' casi repentini, dagli stessi Curati, sottoscrivendosi da loro parimente *gratis* la licenza a tal effetto stampata nella Stamperia Arcivescovile alla forma e tenore dell' Editto e Lettera Circolare dal prefato glorioso Pontefice Benedetto XIV. emanata, e diretta a tutti gli Arcipreti, e Curati di questa Diocesi li 16. Marzo 1737., confermando ancora quanto nella Notificazione delli 19. Giugno 1767. fu dalla chiara memoria dell' Eminentiss. Sig. Cardinale Malvezzi ordinato, cioè di poter in Campagna raccoglier erba, e foglie d' albori per alimentare i Bestiami, ed altri Animali ne' giorni festivi, terminati però che siano i Divini Uffizj, e Funzioni Parrocchiali, nella qual Notificazione anche si dispone che per le operazioni, che possono occorrere in Campagna ne' giorni festivi, le licenze si possono concedere, e sottoscrivere non solo da' Vicarj Foranei alli Contadini de' loro Plebanati, ma ancora dalli Curati ai suoi Parrocchiani.

4. I Vetturali, Mulattieri, e qualunque altra Persona non possa caricar Bestie, nè condurre, nè portar Mercanzie, nè altre robbe in giorno di Festa, sotto pena pecuniaria a Nostro arbitrio; dichiarando però, che in caso di necessità sarà da Noi, o dal Nostro Vicario Generale conceduta opportuna Licenza.

5. Li Beccari dovranno tener chiuse le loro Botteghe in tutti i giorni dell' Anno festivi di precetto, eccettuato il giorno di Sabbato che fosse Festa di precetto, nel qual giorno si permette loro di tener aperte le loro Botteghe la mattina fino al suono de' Botti della Metropolitana, e il dopo pranzo di aprire le suddette Botteghe alle 20. ore.

6. Coloro poi che vendono cose all' umano vitto necessarie, come Lardaroli, Pollaroli, Vermicellari, Biavaroli, Trecoli, Triparoli, e simili potranno vendere nelle loro Botteghe, e Piazze ne' giorni di Festa, la mattina solamente sino a' soliti Botti di S. Pietro, e il dopo desinare dopo le ore 22., con questo però, che quelli che hanno Botteghe tengano chiuse le ribalte, e non abbiano cosa alcuna in mostra, nè fuori di Bottega. Ogni volta che alcuno de' soprannominati, e simili ardiranno di vendere alcuna delle cose loro fuori delle ore prescritte come sopra, incorreranno in pena pecuniaria d' applicarsi rispetto a Lire 10. agli Esecutori, ed il di più d' applicarsi a' Luoghi Pii.

7. Permettiamo agli Speziali il somministrare ne' giorni festivi le cose necessarie per gl' Infermi, e da Pasqua di Risurrezione sino alla Festa di s. Petronio dalle ore 22., e nel rimanente dell' anno dalle ore 23. potranno liberamente vendere le loro robe, però chiuse le loro ribalte, e senza alcuna cosa in mostra, ;e senza panca fuori. Siccome ancora li Caffettieri ne' dì festivi potranno servire li Concorrenti alle loro Botteghe di Caffè, ed altro occorrente fino al suono de' Botti della Metropolitana, dopo il qual suono dovranno tener chiuse le loro Botteghe, avvertendo di non trattenere nelle chiuse Botteghe alcuna sorta di Persone, molto meno Donne di qualunque genere. Il dopo pranzo poi permettiamo alli medesimi Caffettieri l' aprire le loro Botteghe un' ora prima di quello, che agli altri Bottegaj viene conceduto. Proibiamo però espressamente a qualunque Caffettiere il somministrare in dette ore, nelle quali si permette loro il tenere aperte le Botteghe, e molto più dopo a qualunque Persona di qualsisia grado o condizione Carte, Bigliardo, Trucco, Trottolo, e qualunque altro instromento, che servir possa a qualsisia giuoco sotto pene gravissime a Nostro arbitrio, anche della Carcere. Parimenti si tollera, che li Barbieri, Parrucchieri, Conciateste ne' dì festivi possano servire li loro Concorrenti nella mattina come si è detto di sopra, cioè fino al suono de' Botti della Metropolitana, e il dopo desinare d' essi giorni solamente dopo le 22., e rispettivamente 3. ore come sopra, e in ogni caso di contravvenzione saranno condannati li sopraddetti in pena pecuniaria d' applicarsi come sopra, oltre la pena della Carcere secondo le circostanze de' casi; dalle quali pene non anderanno esenti li suddetti Barbieri, Parrucchieri, Conciateste, se saranno trovati nelle loro rispettive Botteghe chiuse nelle ore proibite a lavorare.

8. Permettiamo ancora alli Venditori di Tabacco, e Acquavita il vendere detti generi nella mattina delle Feste sino alli suddetti Tocchi, e la sera dopo le 22., o 23. ore come sopra, sotto le pene suddette in caso di contravvenzione: avvertendoli però, che se nelle Botteghe loro avessero altre merci, fuori de' Dolciarii, o altro appartenente al vitto umano, debbano quelle onninamente tenere affatto chiuse, e vendere l' Acquavita, e Tabacco, e li Dolciarii solo nelle ore prescritte, altrimenti incorreranno

nel-

nelle sopraddette pene. Proibendo ancora alli detti Barbieri, Tabaccari, e Acquavitari il dar ricetto nelle loro Botteghe ne' giorni festivi a' Giuocatori, ed a qualunque ridotto, sotto pena della Carcere, ed altre pene pecuniarie a Nostro arbitrio, alle quali pene si procederà non solamente contro gli accennati Ricettatori, ma ancora contro chi giuocherà, e starà a vedere.

9. Proibiamo poi rigorosamente ne' dì festivi a qualunque Oste, e Magazzeniero da vino tanto di Città, che della Diocesi il permettere nelle loro Osterie, e Magazzeni scandalosi bagordi, ed il somministrare Carte, Bocchie, Dadi, ed altro, che servir possa in qualunque maniera a qualunque giuoco, ed anche permettere, che nelle loro Osterie, e Luoghi annessi, cioè Camere, Case, Cortili, Prati, e simili, con Carte, Bocchie, Dadi, ed altro si giuochi, ancorchè fossero gli instrumenti del giuoco portati all' Osteria, e Magazzeni dagli stessi Concorrenti; proibendo Noi in qualunque Osteria, Magazzeno, o Luoghi simili ogni, e qualsivoglia giuoco, anche quelli detti *a Cappelletto*, *Battimuro*, *all' Amore*, o qualunque altro simile, intendendo di proibirli tutti nei suddetti luoghi sotto pena di Scudi 3. da Paoli 10. all' Oste, o Magazzeniero, che ciò permetterà, e Scudi 1. da Paoli 10. alli Giuocatori da applicarsi, come sopra, ed altre più gravi a Nostro arbitrio, anche della Carcere.

10. Non saranno molestati li Banchieri, e Mercanti se staranno ne' giorni festivi al Banco, o Negozio, purchè siano giorni di spaccio, e tengano l' uscio socchiuso; e nemmeno que' Bottegari, che non hanno altro ingresso in Casa, se non per la Bottega, avvertendoli però di aprire per il puro passaggio, e non per operare cosa alcuna nel loro mestiere; e neppure saranno molestati li Pasticcieri; purchè tengano le loro mostre coperte con tende, altrimenti contravvenendo qualcuno di loro, sarà punito con Carcere, e pena pecuniaria a Nostro arbitrio.

11. Si permette alli Fornari detti da Scaffa, cioè quelli che fabbricano Pane da vendere, il lavorare, e vendere il Pane ne' giorni festivi, eccettuato il giorno del Santo Natale, e Pasqua di Risurrezione, purchè le loro Botteghe restino coperte dalle solite tende. Alli Fornari poi detti da Masseria, o sia d' Impasteria proibiamo rigorosamente il lavo-

rar

rar Pane, o cuocerlo, o portarlo alli rispettivi Avventori ne' dì festivi, se non fino all' ora de' Botti della Metropolitana la mattina, e dopo il pranzo, se non fino alle ore 22., o 23. come sopra, e ciò sotto pene pecuniarie, e altre maggiori a Nostro arbitrio.

12. Si permette ancora ai Sartori, e Calzolari ne' dì festivi aprir l' uscio delle loro Botteghe ad effetto di prendere i loro lavorieri, e portarli a' Padroni, e ciò solamente sino al fine de' soliti Tocchi, proibendo loro il lavorare nelle suddette Botteghe anche chiuse, sebbene sia di notte, passata la mezza notte del dì precedente feriale. Li Pescatori, e Pescivendoli dovranno tener chiuse le loro Botteghe ne' giorni festivi, eccettuato il tempo della Quaresima, Avvento, e li Venerdì e Sabbati, o altri giorni di Vigilia, nei quali cadesse una festa di precetto. In detti tempi, e giorni si permette loro il tener aperte le proprie Botteghe, e vender Pesce, ne' Vicoli però delle Pescarie, ed altri luoghi soliti, con la condizione, che dopo li Botti restino baricati detti Vicoli, e Luoghi con Sturoni, o' cose simili, in guisa che restando il transito per chi avesse bisogno di provedersi, il Luogo però, dove si fa la vendita, resti per riverenza del giorno santo quasi chiuso, e nascosto. E questo s' intenda permesso o tollerato per la sola mattina; poichè il dopo pranzo almeno al primo segno de' Vespri debbano onninamente essere chiuse le Botteghe tutte delle Pescarie con la permissione di riaprirle solo come sopra, alle ore 22. o 23. rispettivamente.

13. I Marescalchi in caso solamente di necessità potranno ferrar Bestie, e li Ferracocchj esercitare il loro mestiere in caso pure di sola necessità; come ancora Molinari, in caso di penuria d' acqua potranno ne' dì festivi macinare, purchè riportino da Noi, o dal Nostro Vicario Generale, o dai rispettivi Parrochi nei Luoghi distanti dalla Città, la licenza, che loro di volta in volta si concederà. Li Scaffieri, Bracciatellieri, o Venditori, o Dazieri di Ciambelle, Cialdoni, Dolci, e Venditori d' Acque rinfrescative dovranno chiudere le loro Botteghe, la mattina all' ora dei Botti della Metropolitana, e tenerle chiuse sino alle ore 21. o 22. come sopra si permette a' Caffettieri. Quelli poi, che portano attorno Ciambelle, e altre robe comestibili con Paniere, e que' che vendono girando Acquavite con boccie,

e Ac-

e Acque rinfrescative, ovvero stando fermi, ma non con Banchetti, lontani però dalle Chiese almeno tre pertiche, restano proibiti di ciò fare dai soliti Botti sino a mezzo giorno.

14. I Tripparoli potranno vendere le Trippe in Piazza la mattina sino alli Tocchi. I Limonari sopra le loro buche potran tenere soltanto due Casse, una di Limoni, e l' altra d' Aranci.

15. I Contadini, Ortolani, ed altri che portano Ortaggi, Frutti, Formaggi, Ova, ed altre vettovaglie in corghi, paniere, e simili vasi, possano venderli sì nelle Piazze, come negli altri luoghi soliti; e così i Trecoli, Revenderoli, purchè non abbiano Bottega.

16. Proibiamo altresì a qualunque altra persona l' esporre nelle Piazze, o Strade, ancorchè vi si facessero feste (e peggio poi esponendo il giuoco detto *l' Orologio*, o altro giuoco) Banchetti con merci di qualsisia sorte o vecchie, o nuove, ed anche il vendere senza Banchetti tali merci, sotto pena in qualunque caso di contravvenzione a tutte le cose espresse nel presente Capitolo, della Carcere, della perdita delle robe, ed altre a Nostro arbitrio; permettendosi solo nei giorni soliti ai Venditori *delle Figure* dette *da Presepio* il venderle nei dì Festivi il solo dopo pranzo.

17. Si proibiscono onninamente nei giorni festivi i ridotti di Ballo sotto pena di Scudi 25., ed altre a nostro arbitrio; tollerando solamente in tempo di Carnovale tali Balli, non però mai di giorno. E di più si proibisce la scherma, e i giuochi di fortuna, cioè Carte, Dadi, Orologio, ed ogni altro giuoco proibito ne' Luoghi, e Ridotti pubblici, sotto le stesse pene, sotto le quali ancora si proibisce il vendere, o affittare Maschere, o Abiti di Maschere, sotto pena anche della perdita delle robe contrattate, e degl' instrumenti, e denari del giuoco, tollerandosi simili affitti, e vendite nel Carnovale in tempo di notte solamente; siccome permettiamo nei giorni di festa li giuochi di Pallone, delle Bocchie, dei Zoni, e della Palla, ma però solo dopo la Dottrina Cristiana, ed il Vespro, purchè tali giuochi si facciano in distanza delle Chiese, e de' Monasterj di Monache per dieci pertiche almeno, la qnal distanza dovrà osservarsi ancora ne' giorni di lavoro, sotto la medesima suddetta pena in qualunque caso di contravvenzione.

18. Ai Ciarlatani poi, e Cantinbanchi proibiamo il fare

re nei giorni di festa nella Piazza, o in altri luoghi della Città, e Diocesi, Commedie, e Burlette, Burattini, e simili buffonerie, sotto pena della Carcere, ed altre a Nostro arbitrio: permettendosi loro solamente da Pasqua sino ad Ottobre esclusivamente dopo le 22., nel restante dell' Anno alle ore 23. il vendere i loro medicamenti, ma senza intervento di Donna alcuna, sotto la stessa pena.

19. Si proibisce ancora a chi si sia di privata autorità entrare in Chiesa, e nei Luoghi immuni con Armi da fuoco, o Armi in asta, e nemmeno appoggiarle al muro interno, ed anche esterno di esse Chiese, e il portarle nelle Processioni, sotto pena di Scudi 10. d' applicarsi ai Luoghi Pii, oltre le altre pene a Nostro arbitrio.

20. Avvertiamo ognuno di ubbidire prontamente, e con esattezza a' suddetti Nostri Ordini, altrimenti contro i Contravventori si procederà in ogni caso *ex officio* per Inquisizione, ed in ogni altro miglior modo.

21. E perchè niuno possa allegare ignoranza, a piedi del presente Editto sarà posta la Tavola delle Ore, nelle quali la mattina dei giorni festivi si daranno li Tocchi nominati di sopra colla Campana maggiore della Metropolitana, e vogliamo, che il presente Editto non solo sia affisso nei Luoghi soliti della Città, e Diocesi, e che obblighi ognuno, come se gli fosse stato personalmente intimato, ma ancora, che ciascuno dei soprannominati Bottegari debba tenerne affissa una copia in Bottega sotto pene a Noi arbitrarie. E per la maggior osservanza del medesimo, ci riportiamo alla Bolla di S. Pio V. emanata il primo Aprile 1566, in vigor della quale procederemo contro i Trasgressori, a pene maggiori di quelle da Noi comminate.

22. Ordiniamo per fine agli Esecutori del Foro Arcivescovile, che usino ogni attenzione per l' osservanza del presente Editto: intimando però loro, che se faranno estorsioni, o accordo co' Trasgressori, saranno puniti colla Carcere, o con altre pene, oltre la privazione dell' uffizio.

Dato dal Nostro Palazzo Arcivescovile di Bologna questo dì 9. Ottobre 1779.

D. A. CARD. GIOANNETTI ARCIVESC.

Pietro Magnoni Cancell. Arcivesc.

Te-

Tavola delle Ore, nelle quali la mattina di tutti li Giorni Festivi si darà il segno colla Campana maggiore della Metropolitana.

GENNAJO.

Per tutto il Mese, a Ore 17.

FEBBRAJO.

Dal primo per tutti li 14, a Ore 16 e mezza.
Dalli 15 per tutto il Mese, a Ore 16.

MARZO.

Dal primo per tutti li 9, a Ore 15 e mezza.
Dalli 10 per tutti li 19, a Ore 15.
Dalli 20 per tutto il Mese, a Ore 14 e mezza.

APRILE.

Dal primo per tutti li 9 a Ore 14.
Dalli 10 per tutto li 19 a Ore 13 e mezza.
Dalli 20 per tutto il Mese a Ore 13.

MAGGIO.

Dal primo per tutti li 14, a Ore 12 e mezza.
Dalli 15 per tutto il Mese, a Ore 12.

GIUGNO.

Per tutto il Mese, a Ore 12.

LUGLIO.

Per tutto il Mese, a Ore 12.

AGOSTO.

Dal primo per tutti li 14, a Ore 12 e mezza.
Dalli 15 per tutto il Mese, a Ore 13.

SETTEMBRE.

Dal primo per tutti li 9, a Ore 13 e mezza.
Dalli 10 per tutti li 19, a Ore 14.
Dalli 20 per tutto il Mese, a Ore 14 e mezza.

OTTOBRE.

Dal primo per tutti li 9, a Ore 15.
Dalli 10 per tutti li 19, a Ore 15 e mezza.
Dalli 20 per tutto il Mese, a Ore 16.

NOVEMBRE.

Dal primo per tutti li 14, a Ore 16 e mezza.
Dalli 15 per tutto il Mese, a Ore 17.

DECEMBRE.

Per tutto il Mese, a Ore 17.

Num. IX.

BENEDICTI XIV. ENCYCLICA

De tollendis abusibus ab Oratoriis Privatis, quæ sunt in Domibus Laicorum.

MAGNO cum animi Nostri dolore a Nobis intellectum est, nonnullas in Diœcesibus vestris controversias, ...

§ 12. Postquam Jus concedendi Oratoria in privatis laicorum Domibus Sedi Apostolicæ reservatum fuit, dici vix potest quantum curæ, ac diligentiæ adhibitum sit pro recto ejusdem moderamine. Qua de re in Archivo Congregationis Concilii, cujus olim Secretarii munus Nos ipsi, antequam ad majores Dignitates ascenderemus, plures per annos gessimus, authentica documenta reperiuntur. Hęc tandem pro lege statuta fuerunt, quemadmodum ex formulis literarum in forma Brevis, quæ conceduntur, colligere licet: Oratorium scilicet parietibus, per quos ab omnibus aliis domesticis usibus segregetur, extructum esse debere; idem prius vel ab Episcopo, vel ab alio, cui ipse vices suas delegaverit, visitandum esse, inspiciendi gratia, num decens, et apte compositum sit, et num aliquod eorum, quæ necessaria sunt, in eodem desit; ut Episcopus sit, qui celebrandi Missam licentiam impertiatur, et quod licentia hujusmodi secundum rationabile illius arbitrium perduret; nec plures in die, sed unica tantum Missa in Oratorio celebretur; et quod hæc Missa celebretur a Sacerdote vel Seculari, vel Regulari, dummodo Secularis ab Episcopo approbatus sit, Regularis autem licentiam habeat a suo Superiore; ne Missa celebrari possit diebus solemnibus Paschatis, Resurrectionis, Pentecostes, Nativitatis Domini Nostri JESU CHRISTI, et aliis solemnioribus diebus, quos inter etiam enumerantur dies Epiphaniæ, et Ascensionis Domini, Annunciationis, et Assumptionis B. M. V., Omnium Sanctorum, necnon Sanctorum Apostolorum Petri, et Pauli, ac Titularis Ecclesiæ Loci: exprimuntur personæ, quarum præsentia necessaria est, ut in privato Oratorio Missa celebrari possit; aliæ item, quæ, dum supradictis præsentibus Missa celebratur, eidem interesse possunt, et Ecclesiastico præcepto satisfacere; denique declaratur, omnia sine Parochialium Jurium præjudicio fieri debere. §. 13.

Digitized by Google

§. 13. Atque hæc sunt, quæ in consuetis privatorum Oratoriorum Brevibus continentur. Quædam vero alia expediri contingit Brevia, quæ extraordinaria sunt; ut quum, exempli gratia, justis cuipiam de causis concessio fit, ut secundam Missam celebrari facere possit, vel, ut eadem aliquanto citius, aut aliquanto serius eo temporis limite, seu termino celebretur, qui in Rubricis præfixus est, vel etiam in diebus exceptis, et alia hujuscemodi. Cum autem interdum tam circa Brevia privatorum Oratoriorum prioris speciei, quam circa alia, ac generatim super omnibus controversiæ exortæ sint, Apostolica Sedes per hujusmodi occasiones opportunis rationibus super hoc providere non prætermisit.

§. 14. In ordinariis Brevibus, ut plurimum duobus Conjugibus licentia conceditur faciendi, ut in privato Oratorio Missa celebretur; exprimiturque, ut Missa celebrari possit tum iisdem præsentibus, tum eorum filiis, consanguineis, atque affinibus, qui una cum ipsis in eadem domo habitationem habent. Nunquam exorta difficultas est, an, cum aut Vir, aut Uxor Missæ intersunt, si consanguinei, et affines, qui in eadem domo habitant, præsentes pariter adsint, Ecclesiastico præcepto diebus Festis satisfaciant, id tanquam tutum, ac Brevis literæ cohærens habitum est. Summa autem difficultatis eo semper rediit; ut dispiceretur: num, cum neuter Conjugum adsit, sed unus ex consanguineis, aut affinibus in eadem domo habitantibus, posset eo jubente in privato Oratorio Missa celebrari, et num alii, qui in domo illa habitant, consanguinei, et affines, eamdem audientes Festo die Ecclesiastico præcepto audiendi Missam satisfaciant. In hoc autem divisæ de more Auctorum opiniones erant; verum cum hujusce difficultatis punctum in Congregatione Concilii die 3. Decembris 1740. in causa, cujus inscriptio erat *Marsicen. Oratorii*, propositum, ac discussum esset; decisum fuit, non posse in privato Oratorio Missam celebrari, nisi Indultariorum præsentia ibidem haberetur, quod idem est ac si dicatur, Viri, vel Uxoris ad quos Breve directum erat; quemadmodum *in Tom. 9.* Resol. Conc. *anni* 1740. *pag. 89. et seq.*, videre est.

§. 15. Cum autem Decreti hujusce facta Nobis relatio esset, idem per Nos *sub die 7. Januarii* 1741. confirmatum fuit; ac præterea demandatum, ut in hujusmodi Brevibus, in quibus certis quibusdam, ac determinatis personis

concessio fit, ut unam in privato Oratorio Missam celebrari facere possint, quæ Missa pro filiis, consanguineis, et affinibus valeat, majoris claritatis gratia subjecta clausula adjungatur: *Volumus autem, quod nati, ac consanguinei, et affines prædicti unicam dictam Missam, vobis quidem præsentibus, audire tantummodo, nunquam vero celebrari facere audeant*. Ut autem, quæ Indultariæ personæ sint, facile agnosci possit, sine quarum præsentia Missa celebrari non potest, neque, qui eamdem audit, præcepto satisfacit; adjunximus, ut pro Indultariis personis illæ haberentur, quæ in Fronte, seu Inscriptione Brevis nominatæ forent, cum ad easdem ipsas Breve dirigatur.

§. 16. Nos ab hujusmodi norma minime recedimus: verum quia aliqua interdum in corpore Brevis persona nominatur, qua præsente conceditur, ut Missa celebrari possit, et quod alii affines, consanguinei, vel familiares eamdem audientes, præcepto satisfaciant, etiam si prædicta persona in Fronte Brevis minime nominetur; hinc est, quod firma semper ea regula manente, ut possit in privato Oratorio Missa celebrari, dum aliqua ex Indultariis personis adsistit, quæ in Fronte, seu Inscriptione Brevis nominatur; dicimus, posse Missam celebrari, etiam si nulla earum personarum præsens adsit, quæ in Fronte, seu Inscriptione Brevis nominatur, dummodo illa præsens sit, cui in Brevis corpore nominatim et expressa facultas tribuitur, ut possit in privato Oratorio tum cum ipsa adsistat, facere ut Missa celebretur.

§. 17. Atque ut res exemplo magis pateat: Datur Viro et Uxori facultas faciendi, ut in privato Oratorio Missa celebretur; atque ad hos Breve dirigitur. Hic autem vir superstitem habet Matrem; hæc vero in Fronte, seu Inscriptione Brevis minime nominatur; verum cum in Brevis corpore dicatur, quod ipsa quoque Mater eamdem Missam celebrari facere possit, et valeat, id sufficiens est, ut sola Matris præsentia adhibita, Missa in Oratorio celebrari possit, etiamsi Mater in Fronte, seu Inscriptione Brevis nominata non sit. Quæ hactenus dicta sunt, in hujusmodi generis Brevibus indicantur; verum curæ Nobis erit, ut imposterum felicius etiam, et sine ulla confusione exprimantur.

§. 18. In consuetis, sive ordinariis Brevibus, solemnes, quemadmodum dictum est, dies excipiuntur, quos inter Natalis

talis Christi Domini dies recensetur, in quo tres a quolibet Sacerdote Missæ celebrantur. Interdum illi, qui privati Oratorii Breve habet, extraordinarium Breve conceditur, in quo eidem, valetudinis causa, Missam domi audire diebus etiam exceptis permittitur. Cum autem in hujusmodi Brevibus de unica tantum Missa sermo sit, orta difficultas fuit: Num possint die Natalitio a Sacerdote, qui in ipso celebrabat, tres Missæ celebrari, de quo cum Nos eo tempore, quo Concilii ejusdem a Secretis eramus, peculiarem dissertationem conscripsissemus, atque in lucem edidissemus, *sub die* 13. *Jannuarii* 1725. resolutum a Congregatione fuit, quod a Sacerdote tres Missæ celebrari possent, quemadmodum *tom.* 3. Thesauri Resolutionum *pag.* 109. *et sequenti*, *et pag.* 106. videre est.

§. 19. Reliquum est, ut de Sacris Functionibus dicatur, quæ in iis Oratoriis fieri possunt, quæ in domibus privatorum sunt, et in quibus non plures, quam unicam tantum Missam celebrari permissum est, nisi cum forte cuipiam ex speciali gratia concessa facultas esset faciendi, ut secunda celebretur. Quod ad Baptismatis Sacramentum attinet, jam in Viennensi Concilio sub Pontifice Clemente V. decretum fuit, ne Baptismus in aliis locis conferri posset, præterquam in Ecclesiis, in quibus Sacri hujus Lavacri Fontes reperiuntur, nisi cum casus necessitatis adesset, aut cum de Regum vel Principum filiis ageretur, quemadmodum in Clementina unica *de Baptismo*, *et ejus effectu*, videre est.

§. 20. Quod autem Sacramentum Pœnitentiæ respicit, jam in Rituali Romano sub Titulo *de Sacramento Pœnitentiæ*, cum de Sacerdote sermo sit, qui Confessiones audit, statutum fuit: *In Ecclesia*, *non autem in privatis ædibus*, *Confessiones audiat*, *nisi ex causa rationabili*, *quæ cum inciderit*, *studeat tamen id decenti*, *ac patenti loco præstare*. Rituale a Pontifice Paulo V. confirmatum fuit. Et magnus Ecclesiasticæ disciplinæ Instaurator S. Carolus Borromæus tum in instructione Sacramenti Pœnitentiæ, tum in Monitis ad Confessarios, atque in primo suo Provinciali Mediolanensi Concilio, id inculcare non prætermisit, quemadmodum in Actis Ecclesiæ Mediolanensis, editionis Civitatis ejusdem *part.* 1. *pag.* 11. *part.* 4. *pag.* 520., *eadem part.* 4. *pag.* 761., *et pag.* 773. videre est; *pag.* autem 775. Superioribus Regularium

incul-

Digitized by Google

inculcat, ut id a subditis eorum exacte adimplendum curent. Cum autem a prædictis Confessariis Regularibus prolata in medium facultas esset audiendi ubique Confessiones Fidelium, quam sibi ea ratione asserebant, quod in Pontificis Clementis X. Bulla, *Superna*, nulla loci limitatio fieret; idem ipse Pontifex declaravit, *nullam facultatem* (in prædicta Constitutione sua) fuisse tributam Regularibus audiendi Confessiones Sacramentales in privatis Domibus, ac proinde minime licere eisdem Regularibus cujusvis Ordinis etc. Sacramentum Pœnitentiæ administrare in Domibus privatis extra casus a Jure permissos. Quod Decretum cum Præsulis Fagnani subscriptione editum, variis in locis impressum est, ut in Appendice ad Synodum Fulginatensem, quæ a bon. mem. Josaphat Baptistelli Civitatis ejusdem Episcopo Anno 1722. celebrata fuit.

§. 21. Quod pertinet ad Communionem Paschalem, quæ ab unoquoque Catholico Paschatis tempore recipienda est, ex præscripto tum Decreti Concilii Lateranensis *in cap. Omnis utriusque sexus, de pœnitentiis, et remissionibus*, tum Concilii Tridentini *Sess* 13. *cap.* 8. *can.* 10., nemo est, qui ignoret, præceptum hoc in propria Parochiali Ecclesia adimplendum esse, aut in alia Ecclesia cum proprii Episcopi, vel Parochi licentia, secundum varias Diœcesum consuetudines. Porro felic. record. Prædecessor Noster Paulus Papa IV. Fratribus Minoribus privilegium concessit, ut Sacram Eucharistiam omnibus Christifidelibus in eorum Ecclesiis distribuere possent, excepta tamen die Paschatis Resurrectionis; atque hoc privilegium a sanctæ memoriæ altero Prædecessore Pio Papa V. *per communicationem*, ut dicitur, ad omnes Regulares extensum fuit.

§. 22. Verum quia, secundum præcedentem Eugenii IV. Constitutionem, Paschale tempus, intra quod Communionis præceptum adimplendum est, a Dominica Palmarum initium habet, ac Dominica in Albis terminatur; cum exortum dubium fuisset; num licitum Regularibus foret intra præscriptum eorumdem dierum terminum sacram Eucharistiam Fidelibus in eorum Ecclesiis distribuere; resolutum fuit, die Paschatis nemini distribui posse, ne illis quidem, qui intra Sanctiorem Hebdomadam Paschali præcepto in propria Parochiali Ecclesia satisfecissent; posse quidem Regulares aliis Paschalis temporis diebus Fideles in eorum Ecclesiis Sacra Eucha-

Eucharistia reficere; hac tamen conditione, ut Communione refecti scirent, non ideo se a præcepto illo exemptos esse, ut Paschalem in propria Parochiali Ecclesia Communionem recipere deberent. Illustria Congregationis Concilii Decreta sunt quibusdam in Causis, Senonensi videlicet, Burdegalensi, et Mechliniensi, quæ a Nobis in nostro *de Synodo Diœcesana* Tractatu *lib. 9. cap. 16. num.* 3. relata sunt.

§. 23. Extra Paschalem vero Communionem, cum in Sacro Tridentino Concilio *Sess. 22. cap. 6. de Sacrificio Missæ*, quæ subjicimus verba legantur: *Optaret quidem Sacrosancta Synodus, ut in singulis Missis Fideles adstantes non solum spirituali affectu, sed Sacramentali etiam Eucharistiæ perceptione communicarent, quo ad eos Sanctissimi hujus Sacrificii fructus uberior perveniret*, non defuit, qui ex iisdem verbis deduceret, quod certe et clare inde consequatur, ut in privatis Oratoriis, quando in ipsis celebrandi Missam facultas est, distribui Eucharistia possit iis, qui Missæ præsentes adsunt; neque ad hoc præstandum ullo particulari Indulto opus sit; super hujusmodi quæstionis capite Nos *in Nostra Institut.* 34. §. 3. disseruimus, inter eas, quam tum, cum Bononiæ resideremus Ecclesiæ illius Archiepiscopatum gerentes, publicavimus, quas quidem Institutiones cum Italico Sermone edidissemus, postea Romæ latinè redditæ, atque impressæ sunt. Ibi autem expositam paulo ante opinionem retulimus; verum aliam esse subjunximus, quæ Episcopi licentiam requirit, ut qui domesticum Oratorium domi habet, dum Missæ in eodem interest, communicare possit. Hujusmodi opinio tum bono rerum ordini, tum Romanæ etiam consuetudini, sive praxi cohærens Nobis visa est; ac proinde ordinavimus, ne in privato Oratorio recipi Communio posset ab iis, qui in eodem Missæ intersunt, quam vel Secularis Sacerdos, vel Sacerdos Regularis celebraret, nisi vel Nostram, vel Generalis Vicarii nostri licentiam obtinuisset.

§. 24. Neque etiam in præsens voluntas Nobis, aut ratio est, cur ab hoc systemate recedamus... Interim tam Fraternitatibus vestris, quam Populis curæ vestræ commissis Apostolicam Benedictionem peramanter impartimur.

Dat. ex Arce Gandulphi die 2. Junii MDCCLI. P. N. Anno Undecimo.

Num.

Digitized by Google

Num. X.

DECRETUM

Super Sacramentali Confessione ad lucrandas Indulgentias præmittenda.

CUm S. C. Indulg. et Sacr. Reliquiis præposita die 31. Martii 1759. fuerit in voto Confessionem sacramentalem, quando in Brevibus apponitur pro Indulgentiæ consecutione, peragi omnino debere, etiam ab iis, qui sibi lethalis peccati conscii non sunt, nec non præfatam confessionem suffragari etiam posse, si in vigilia Festivitatis expleatur, Votumque Congregationis S. S. D. D. N. Clemens Pp. XIII. benigne approbaverit, illudque typis publicari sub datum 19. Maii prædicti anni mandaverit, quamplures supplices libelli tum Regularium Communitatum, et præsertim Monialium, tum etiam Parochorum, et nonnullorum Episcoporum pro suis Diœcesibus porrecti sunt, quibus maxima exponebatur difficultas, quæ interdum, imo persæpe incidit, pro sacramentali Confessione sive in festo, vel ad minus in vigilia peragenda. Quamobrem,..... precibus ad prædictam Sacr. Congr. remissis, propositum in ea fuit dubium = *An, et quomodo sit consulendum Sanctissimo super præfati Decreti executione, vel declaratione in casu etc.*?

Responsum fuit: *Consulendum SS. D. N., ut concedere dignetur Indultum Omnibus Christifidelibus, qui frequenti peccatorum confessione animam studentes expiare, semel saltem in hebdomada ad Sacramentum Pœnitentiæ accedere, nisi legitime impediantur, consueverant, et nullius lethalis culpæ a se post peractam ultimam Confessionem commissæ sibi conscii sunt, ut omnes, et quascumque indulgentias consequi possint, etiam sine actuali Confessione, quæ ceteroquin juxta præfati Decreti definitionem ad eas lucrandas necessaria esset. Nihil tamen innovando circa indulgentias Jubilæi tam Ordin., quam Extraord., aliasque ad instar Jubilæi concessas, pro quibus assequendis sicut et alia opera injuncta*, ita et Sacramentalis confessio, *tempore in eorum concessione præscripto peragantur* = Et facta per me infrascriptum ejusdem S. C. Secret. de præmissis omnibus S. S. D. D. N. relatione, Sanctitas sua.... benigne

nigne annuit, et præfatum Indultum in forma suprascripta expediri, et publicari mandavit, quibuscumque in contrarium non obstantibus.

Datum ex Secretaria Sacræ Cong. Indulgent. 9. Dec. 1736.

N. *Card. Antonellus Præfectus.*

Joseph de Comitibus S. Congr. Indulgent. Secret.

Num. XI.

BENEDICTI XIV.

Constitutiones de Quadragesimalis Jejunii Observatione.

Vener. Fratres, salutem, et Apostolicam Benedictionem.

NOn ambigimus, Venerabiles Fratres, quin universis Catholicæ Religionis Cultoribus notum sit,...

§. 1. Ab hac vero insita, inhærentique in omnium Catholicorum hominum animis de sacratissima Quadragesima, aliisque diebus jejunio consecratis persuasione, et reverentia quam aliena, quam discors, quam absona sit hodierna Jejunantium consuetudo, quantum ab ipsa Jejuniorum institutione, et servata semper, ubique, et ab omnibus disciplina quam longissime distet; Vos, Venerabiles Fratres, qui populorum curæ vestiæ commissorum mores, et usus probe nostis, pro singulari sapientia vestra præ cæteris clarius intelligitis. Nos sane, quibus in hac sublimi Apostolicæ procurationis specula constitutis undique gentium nuncii afferuntur, lacrymis satis deplorare non possumus, augustissimam Quadragesimalis Jejunii observantiam ob nimiam nullis legitimis urgentibus causis ubique indiscriminatim dispensandi facilitatem plane sublatam esse; itaut Orthodoxæ quidem Religionis Cultores merito querantur, hæresum vero Sectatores illudant, et exultent. Perniciosæ huic corruptelæ plurimorum insuper licentiam adjunctam esse graviter dolemus, quæ usque adeo invaluit, ut nulla Apostolici Instituti,

tuti, sacratissimique præcepti habita ratione, Jejuniorum tempore palam, et impune ab iisdem agitentur convivia, et epulæ interdictæ promiscue inferantur.

§. 2. Ea propter quemadmodum quibus curis, sollicitudinibus, et angoribus urgeamur, cum Fraternitatibus Vestris communicamus, ita facere non possumus, quin pro injuncto Nobis supremo sacrosancti Apostolatus officio, et ardentissimum Fraternitatum Vestrarum zelum ad opportunum hisce malis adhibendum remedium excitemus, et ad congruentes hujusmodi abusibus penitus extirpandis leges præscribendas, meditemur. Interea, Venerabiles Fratres, gaudium, et corona nostra, nobiscum considerantes, nihil Deo acceptius, nihil pastorali ministerio nostro dignius, nihil gregibus curæ nostræ commissis utilius, quam ut verbo, et exemplo præeuntes, Christifideles ad tam salutarem Christianæ pœnitentiæ, et pietatis exercitationem alacrius suscipiendam, constantissime retinendam, et ea, qua instituta fuit, disciplina peragendam vehementius inflammemus; omni opera, atque industria studeamus, ut fideles populi in conspectu Dei per austeriorem jejuniorum observantiam tales permaneant, quales in ipso Paschali festo dignum est inveniri.

§. 3. Debitum igitur paternæ uniuscujusque vestrum sedulitatis, et charitatis officium jure postulat, ut omnibus notum faciatis, et annuncietis, nemini quidem sine legitima causa, et de utriusque Medici consilio; multitudini vero, veluti populo, aut civitati, aut genti indiscriminatim integræ, non nisi gravissima, et urgente necessitate, et in casibus per sacra Canonum statuta præscriptis cum debita Apostolicæ hujus Sanctæ Sedis reverentia a Quadragesimali Jejunio dispensationem toties, quoties opus fuerit, concedendam, nec audacter, fidenterque usurpandam, nec superbe, et arroganter ab Ecclesia, sicut alicubi in more positum esse accepimus, esse postulandam.

§. 4. Gravissimam vero, urgentemque necessitatem, etsi non est, cur Vobis explicemus: nolumus tamen Vos ignorare, cum hujusmodi necessitate et servandam esse potissimum unicam Comestionem, sicut alias hic Romæ, ac Nos ipsi hoc anno urgentibus causis dispensantes, expresse præscripsimus; et licitas, atque interdictas epulas promiscue minime apponendas esse.

§. 5. Porro quemadmodum de ejusmodi indulgentia tam cau-

caute impertienda, si secus fieret, Nos persuasum habemus, districtam supremo Divino Judici redditum iri rationem, ita conscientiam uniuscujusque Vestrum onerandam esse ducimus... Volumus autem, ut præsentium transumptis etc.

Dat. Romæ apud S. Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die XXX. Mensis Maii MDCCXLI. P. N. Anno primo.

D. Card. Passioneus.

Vener. Fratres, Salutem, et Apostolicam Benedictionem.

IN suprema .... per alias Nostras, in simili forma Brevis literas ad Fraternitates Vestras die XXX. proxime elapsi mensis Maii currentis Anni datas, eximium Fraternitatum Vestrarum zelum excitandum curavimus, ut adlaborare studeretis, ne in hac parte, et optatum Apostolicæ nostræ sollicitudinis angoribus levamen, et salutare abolendæ sacratissimi Jejunii corruptelæ remedium deesset. Quoniam autem paternæ Pontificiæ charitatis, quæ novit imbecillitates infirmorum sustinere, atque etiam cum infirmantibus infirmari, non immemores, quemadmodum a Jejunio aliquando legitima causa, aut gravissima, urgentique necessitate exigente dispensandum esse ex Apostolica benignitate censuimus, ita inter cætera præscripsimus unicam comestionem servandam, et licitas, atque interdictas epulas minime esse apponendas.

§. 1. Hinc factum esse accepimus, quod non defuerint, qui per humanas, et hominibus a Christiana pœnitentia abhorrentibus dumtaxat dignas illationes, sibi, aliisque persuadeant, unicam potissimum comestionem servari, atque epulas licitas, et interdictas minime apponi debere; quum multitudini quidem indiscriminatim ob urgentem gravissimamque necessitatem, non vero singulis ob legitimam causam, et de utriusque Medici consilio dispensatur.

§. 2. Quam sane persuasionem a sententia nostra alienam, ut ex omnium animis penitus evellamus, Nos quibuscumque quacumque occasione, sive multitudini indiscriminatim ob urgentem, gravissimamque necessitatem, sive singulis ob legitimam causam, et de utriusque Medici consilio, dummodo nulla certa, et periculosa affectæ valetudinis ratio intercedat, et aliter fieri necessario exigat, in

Quadragesimæ, aliisqne Anni temporibus, et diebus, quibus carnium, ovorum, et lacticiniorum usus est prohibitus, dispensari contingerit, ab omnibus omnino, nemine excepto, unicam comestionem servandam, et licitas, atque interdictas epulas minime esse apponendas, tenore præsentium declaramus, et edicimus; quemadmodum per singulas Nostras in pari forma Brevis literas singulis utriusque sexus Christifidelibus ob corporis infirmitates, quibus obnoxii reperiuntur, in sacratissima Quadragesima, aliisque Jejunio consecratis diebus, vescendi prohibitis licentiam dantes, unicuique expresse præscribimus, atque præcipimus... Volumus autem, ut præsentium transumptis etc.

Dat. Romæ apud S. Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die XXI. Mensis Augusti MDCCXLI. P. N. Anno secundo.

D. Card. Passioneus.

Venerabili Fratri, Archiepiscopo Compostellæ.

SI Fraternitas tua secum reputabit, quot gravissimis, et maximis curis propemodum obruamur....

§ 1. Quamquam igitur, dum prænuntiatas Constitutiones edidimus, non aliud propositum Nobis fuerit, ac refrænare paucorum nimis ingenio fidentium Theologorum licentiam, qui opinionum novitate gaudent, nec otium, nec animus Nobis fuerit definire quicquid subtili indagatione deduci possit ex proposita a Nobis jejunandi regula, tamen eximia paterna charitate complectimur adeo observantissimos Romanæ Sedis Hispanos, tantique facimus obsecrationes tuas, ut occurrere anxietati vestræ libenter adjecerimus animum, et Nos ipsi quæstiones abs te propositas dirimendas constituerimus. Sic autem se habent.

I. *Utrum, quæ in antedictis nostris literis in forma Brevis de unica comestione, et de epulis non permiscendis præscribuntur, sub gravi etiam præcepto probibeantur?*

Respondemus: Concedentes facultatem vescendi carnibus tempore vetito, sub gravi teneri easdem facultates non aliter dare, quam geminis hisce adjectis conditionibus, videlicet unicæ in diem comestionis, et non permiscendarum epularum. Eos vero, qui hujusmodi facultatibus utuntur, sub gravi ad binas ipsas conditiones implendas obligari.

II. *An-*

II. *An ii, quibus concessum est vesci carnibus, possint in vespertina refectiuncula, ea quantitate carnis vesci, quæ jejunantibus permittitur?*

Respondemus, non licere; sed opus habere eo cibo, eaque uti potione, quibus utuntur homines jejunantes rectæ meticulosæ conscientiæ.

III. *An qui Jejunii tempore vesci carnibus permittuntur, et unica comestione uti debent, horam jejunantibus præscriptam servare opus habeant?*

Edicimus observandam iis esse.

IV. *Quænam sint epulæ licitæ, quæ vetantur cum interdictis conjungi?*

Respondemus: Epulas licitas pro iis, quibus permissum est carnes comedere, esse carnes ipsas: Epulas interdictas esse pisces, adeoque utrumque simul adhiberi non posse. Piscibus tamen edendis non interdicuntur ii, quibus datur tantum facultas adhibendi ova, et lacticinia.

V. *An præceptum de utroque epularum genere non miscendo dies quoque Dominicos Quadragesimales complectatur?*

Affirmatur complecti.

VI. *Utrum hæc lex ad eos quoque pertineat, qui ex Bulla Cruciatæ edere possunt ova, et lacticinia?*

Rescribimus: nihil in prænunciatis nostris Apostolicis literis statutum esse, quod respiciat gratiosum Cruciatæ Diploma. Quare, qui eo gaudent, illius tenorem stricte, et considerate perpendant, ex ejusque sententia se gerant. Caveant autem, ne inani quapiam excusatione se se solutos esse arbitrentur præscriptis ibi legibus.

VII. *Utrum memorata duo præcepta urgeant extra Quadragesimam?*

Respondetur: urgere extra Quadragesimam utrumque præceptum; illud scilicet unicæ comestionis, cum reliquis legibus in secundo, et tertio ad hæc postulata responso expressis, et alterum non permiscendi epulas licitas cum interdictis, ut in quarto postulato definitum est.

§. 2. Habes, Ven. Frater, explicatum etc.

Dat. Romæ apud S. Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die VIII. Julii MDCCXLIV. P. N. Anno quarto.

F. Vincentius Lucchesinius.

Num.

Num XII.

EDITTO

Sopra l' Osservanza della Quaresima.

Noi D. Andrea Gioannetti dell' Ord. di S. Benedetto della Congreg. Camald. per la grazia di Dio, e della S. Sede Appost. Vesc. d' Imeria, e della Chiesa Arcivesc. di Bologna in Spirit., e Tempor. Amministrat.

IL Sacro Digiuno Quaresimale, che la Santa Chiesa dall' esempio di Cristo ammaestrata, e dalla tradizione degli Appostoli, ha sin' ora religiosamente osservato, come quello che mortificando la carne, e conducendo lo spirito a una vera compunzione, ci dispone così a celebrare più santamente i Divini Misterj della Passione, della Morte, e del Risorgimento di Cristo; affinchè si osservi tuttavia colla maggior esattezza possibile, e si tolga ogni trasgressione, ed abuso contrario al vero spirito della Chiesa, non hanno mancato di ovviare con Ecclesiastiche leggi alle corruttele, che in questi tempi dalla licenza d' alcuni s' introducono, i due ultimi Sommi Pontefici, Benedetto XIV. di sempre gloriosa, ed immortale memoria ne' due Brevi *Non ambigimus*, e *In suprema* emanati l' Anno 1741., e in una Lettera Enciclica dell' Anno 1744., e dopo questo la San. Mem. di Clemente XIII., il quale con altra Enciclica delli 20. Dicembre 1759. conferma, e maggiormente dichiara quanto dal medesimo suddetto suo Antecessore viene ordinato. Quindi è che Noi, a cui spetta l' attentamente invigilare sopra la pronta esecuzione dell' Ecclesiastiche Leggi, affinchè sieno esattamente osservati, pubblichiamo il presente Editto, col quale intendiamo d' inculcare, insieme cogli ordini altre volte pubblicati, l' adempimento ancora esattissimo di quanto viene da' suddetti Sommi Pontefici comandato.

1. Prima dunque proibiamo ad ogni, e qualunque persona così Ecclesiastica, come Secolare, e di qualsivoglia

stato,

stato, grado, e condizione abitante nella Città, e Diocesi di Bologna, o che vi si trovi di passaggio, o per altra occorrenza, durante il tempo della Quaresima, il mangiare sotto qualsivoglia pretesto (anche d' infermità) cibi proibiti da Santa Chiesa, se prima non ne avrà la Licenza stampata, e sottoscritta dal Medico, dal proprio Parroco, e da un Deputato, la quale non dovrà mai concedersi per le Carni a chi può provvedere alla propria sanità col nutrirsi d' Uova, e Latticinj, sotto le pene contenute ne' Sacri Canoni, e Concilii, ed in oltre di 25. Scudi d' applicarsi ad opere, e usi pii, ed altre pene ancora corporali, secondo la qualità delle persone, e de' casi.

2. A quelli poi, che con legittima causa saranno dispensati dal precetto dell' astinenza de' cibi proibiti, ricordiamo, a tenore delle Leggi de' sopramentovati Pontefici, l' obbligo che hanno di osservare onninamente l' altro precetto del Digiuno, quando da questo non venissero per infermità, o per altra legittima causa dispensati.

3. In oltre, che quelli, i quali dispensati saranno dall' astinenza de' cibi proibiti, sieno, o non sieno tenuti al Digiuno, non possono mai imbandire indifferentemente mense di cibi leciti, e non leciti, cioè Carne, e Pesce, poichè questo viene espressamente proibito da' Pontefici suddetti, i quali anzi esortano i medesimi a fare, che le loro Mense spirino aria di temperanza, e di penitenza, non di convitto, e lautezza, e a procurarsi con Orazioni, con Limosine, ed altre Opere pie quel merito, che non possono avere dalla totale, e perfetta Quaresimale osservanza; come anche a considerare le loro indisposizioni, se sieno affettate, poichè ne dovranno render conto strettissimo al Tribunale di Dio, dove non potranno scusarsi colla licenza estorta con cause supposte, e finte.

4. Fuori poscia dell' unico pranzo non potranno i dispensati suddetti, quando digiunano, usar in modo alcuno Carne, Ova, e Latticinj, come non solo dal sopra lodato Benedetto XIV. si prescrive, ma ancora dalla San. Mem. di Clemente XIII. nella sua Enciclica providamente si dichiara, nella quale chiama abuso quello di bere fuori del pranzo certe pozioni mescolate di latte, e vuole che i dispensati suddetti, digiunando, fuori del pranzo, sieno in tutto equiparati agli altri non dispensati.

5. Co-

5. Comandiamo ancora, che non si vendano cibi proibiti fuorichè ne' luoghi da deputarsi dal Nostro Vicario Generale, colla spedizione d'una Licenza stampata da registrarsi nella Nostra Curia; ed il vendere anche in detti luoghi a chi non avrà, e mostrerà la suddetta Licenza. Vogliamo si tenga tutto il commestibile dentro le Beccarie, Botteghe, o Buche, e non per modo alcuno in mostra; e che nelle Domeniche, ed altre Feste di precetto non si possa vendere Carne, se non dopo le ore 22. alla forma dell' Editto pubblicato li 12. Novembre 1731. (*) sotto pena in caso di contravvenzione (oltre la perdita della Carne, ed altre robe) di Scudi 25. e di altre ad arbitrio. Comandiamo, che i Compratori debbano di volta in volta mostrare le Licenze a' Venditori, e le robe comprate portar coperte, sotto pene arbitrarie.

(*) *Innov. die 9. Octob. 1779. Vid. supra sub Num. VIII.*

6. E similmente proibiamo il comprare, o far comprare alcuna sorta di Carne, o d'altri Cibi proibiti senza la suddetta Licenza, sotto pena di Scudi 15. d'applicarsi come sopra, e della Carcere. Incarichiamo in tanto le Coscienze de' Medici, Curati, e Deputati, se facessero Fedi, e concedessero Licenze, contro gli avvertimenti già dati separatamente a cadauno di essi in fogli particolari, i quali inculchiamo loro non solò di leggerli attentamente, ma di porli totalmente in pratica alle occorenze.

7. E quanto a' Medici, non possono questi far dette Fedi, se non hanno veramente il grado di Dottorato, eccettuati solamente gli Assistenti de' due principali Ospedali di questa Città, a' quali per la frequente caritatevol cura, che esercitano a prò degl' Infermi, si concede la facoltà di ciò fare. Dovranno ancora detti Medici, ed Assistenti scriver il loro nome, e cognome nel Libro, che si conserva dal Nostro Cancelliere.

8. Vogliamo ancora, che incorrano la pena di Scudi 25. quelli, che comprassero con Licenze false, o concedute a tempo limitato già finito, o non prorogato; quelli, che maliziosamente comprassero più Carni, che non bisognassero loro, per darne ad altri; quelli, che si servissero delle Licenze di terze persone; e quelli, che facessero Fedi false in nome de' Curati.

9. Ordiniamo agli Osti, Tavernieri, Pasticcieri, Albergatori, ed a quelli, che tengono Camere Locande, ed a qual-

qualſivoglia altro, che abbia Famiglia, e Caſa nella Città, e Dioceſi di Bologna, che non ardiſcano cuocervi, o dar da mangiare alcuna ſorta di vivande proibite, nemmeno permettano, che altri ve le cuoca, e mangi così nel tempo della Quareſima, come ne' giorni delle Vigilie comandate dalla Santa Chieſa Romana, eccetto, che per Infermi, o Convaleſcenti, i quali non abbian licenza, come ſopra. E quanto a' Paſticcieri, proibiam loro aſſolutamente, il fare, o vendere Paſticcerie, ed altre lautezze da graſſo nel tempo Quareſimale, nemmeno col preteſto di ſervire chi ha la licenza di mangiar Carne, non concedendoſi licenze tali per fomentare la crapola, ma per provvedere alla ſanità. Tutto ſotto gravi pene arbitrarie, ed anche della Carcere occorrendo.

10. Si ricorda in tanto a ciaſcheduno di non mangiar dopo la mezza notte, precedente il giorno delle Ceneri, ſorta alcuna di Cibi proibiti. E per tali cautele, dalle Campane maggiori della Città con cento tocchi almeno, sarà intimata l'ora della mezza notte, che ſarà all' Ora preſcritta nella Tavola ſtampata ad uſo di queſta Città, e Dioceſi.

11. Che ſe alcuno dopo detti tocchi ardiſſe mangiare, o permettere, che altri mangiaſſe Cibi proibiti nella Quareſima, vogliamo, che incorra le medeſime pene comminate a quelli, che uſaſſero tali Cibi nella Quareſima ſenza Licenza. E procederemo contro li Traſgreſſori anche per via d' Inquiſizione, oltre che manderemo i Noſtri Eſecutori per l' Oſterie, e pe' luoghi, dove è ſolito darſi da mangiare.

12. Per gl' Infermi poveri ſe non potranno avere la fede del Medico, baſterà loro quella del Curato, come pure baſterà per le perſone Decrepite, Donne gravide, di Parto, o Lattanti; la qual fede ſarà ammeſſa da' Deputati, ſe vi ſi farà menzione delle qualità predette.

13. Nella Dioceſi potranno i Rettori delle Chieſe Parrocchiali, veduta la Fede del Medico, dar le Licenze che occorreranno. E, dove non ſarà Medico, baſterà la Licenza de' medeſimi Curati, che dovranno però eſſer cauti nel concederla. I Parrocchiani poi, che non potranno provvederſi di Cibi Quareſimali, ſi configlieranno col loro Curato.

14. Comandiamo di più sotto pena di Scudi 50., ed altre a Nostro arbitrio, secondo la qualità delle persone, che niuno tanto nella Città, quanto nella Diocesi ardisca nel tempo Quaresimale, di giorno, e di notte far Trebbi, Balli, Festini, Giuochi, e Commedie.

15. Comandiamo finalmente, che ciaschedun' Oste, Taverniere, Pasticciero, Albergatore, e quelli che tengono Camere Locande, o altro, come sopra, solito dar da mangiare venalmente tanto nella Città, quanto nella Diocesi, tenga affissa nella sua Bottega, o Casa una copia di questo Editto, sotto pena a chi mancasse di Scudi 25. d'applicarsi come sopra.

Dal Nostro Palazzo Arcivescovile di Bologna li 13. Febbrajo 1776.

GALEAZZO CONTE MARISCOTTI PRO-VIC. GENERALE.

Pietro Magnoni Cancelliere Arcivesc.

A D

Digitized by Google

AD LIBRUM SECUNDUM

Num I.

DECRETUM

De quotidiana Communione.

CUm ad aures SS. D. N., fide dignorum testimonio, pervenerit, in quibusdam Diœcesibus vigere usum quotidianæ Communionis etiam in feria sexta Parasceve, et simul affirmari, eandem quotidianam Communionem præceptam esse jure Divino, quin etiam in illius administratione aliquos abusus inolevisse, videlicet, quod aliqui non in Ecclesia, sed in privatis Oratoriis, et domi, imo cubantes in lecto, et non laborantes ulla gravis infirmitatis nota sumant sacrosanctam Eucharistiam, quam argentea theca inclusam in crumena, aut secreto illis deferunt Sacerdotes sæculares, aut regulares, aliique in Communione accipiant plures formas, ac Particulas grandiores solito, ac tandem quis confiteatur peccata venialia simplici Sacerdoti non approbato ab Episcopo, aut Ordinario. Dum autem hæc Sanctissimus consideranda commiserit sacræ Congregationi Cardinalium Conc. Trid. interpretum, eadem sacra Congregatio prævia matura discussione super prædictis unanimi sententia ita censuit.

Etsi frequens, quotidianusque sacrosanctæ Eucharistiæ usus a SS. Patribus fuerit semper in Ecclesia probatus, nunquam tamen, aut sæpius illam percipiendi, aut ab ea abstinendi certos singulis mensibus, aut hebdomadis dies statuerunt, quos nec Concilium Tridentinum præscripsit; sed quasi humanam infirmitatem secum reputaret, nihil præcipiens, quid cuperet tantum indicavit, cum inquit: *optaret quidem sacroſancta Synodus, ut in singulis Miſſis Fideles adſtantes sacramentali Eucharistiæ perceptione communicarent:* idque non immerito; multiplices enim sunt conscientiarum reces-

recessus, variæ ob negotia spiritus alienationes, multæ e contra gratiæ, & Dei dona parvulis concessa, quæ cum humanis oculis scrutari non possimus, nihil certi de cujusque dignitate, atque integritate, et consequenter de frequentiori, aut quotidiano vitalis Panis esu potest constitui; et propterea, quod ad negotiatores ipsos attinet, frequens ad sacram alimoniam percipiendam accessus Confessariorum secreta cordis explorantium judicio est relinquendus, qui ex conscientiarum puritate, et frequentiæ fructu, et ad pietatem processu laicis negotiatoribus, et conjugatis, quod prospicient eorum saluti profuturum, id illis præscribere debebunt. In conjugatis autem hoc amplius animadvertant; cum B. Apostolus *nolit, eos invicem fraudari, nisi forte ex consensu ad tempus, ut vacent orationi*, eos serio admoneant, tanto magis ob sacratissimæ Eucharistiæ reverentiam continentiæ vacandum, puriorique mente ad cœlestium epularum communionem esse conveniendum. In hoc igitur Pastorum diligentia potissimum invigilabit, non ut a frequenti, aut quotidiana sacræ Communionis sumptione unica præcepti formula aliqui deterreantur, aut sumendi dies generaliter constituantur, sed magis quid singulis permittendum per se, aut Parochos, seu Confessarios sibi decernendum putet, illudque omnino provideat, ut nemo a sacro Convivio, seu frequenter, seu quotidie accesserit, repellatur, et nihilominus det operam, ut unusquisque digne pro devotionis, et præparationis modo rarius aut crebrius Dominici Corporis suavitatem degustet: itidem Moniales quotidie sacram Communionem petentes admonendæ erunt, ut in diebus ex earum Ordinis instituto præstitutis communicent; si quæ vero puritate mentis, eniteant, et fervore spiritus ita incaluerint, ut dignæ frequentiori, aut quotidiana Sanctissimi Sacramenti perceptione videri possint, id illis a Superioribus permittatur.

Proderit etiam, præter Parochorum, et Confessariorum diligentiam, opera quoque Concionatorum uti, et cum eis constitutum haberi; ut cum Fideles ad Sanctissimi Sacramenti frequentiam (quod facere debent) accenderint, statim de magna ad illud sumendum præparatione orationem habeant, generatimque ostendant, eos, qui ad frequentiorem, aut quotidianam salutiferi cibi sumptionem devoto studio excitantur, debere, sive laici negotiatores sint, si-

ve

ve conjugati, sive quicumque alii, suam agnoscere infirmitatem, ut dignitate Sacramenti, ac Divini judicii formidine discant cœlesrem mensam, in qua Christus est, revereri, et siquando se minus paratos senserint, ab ea abstinere, seque ad majorem præparationem accingere. Episcopi autem, in quorum Diœcesibus viget hujusmodi devotio erga Sanctissimum Sacramentum, pro illa gratias Deo agant, eamque ipsi adhibito prudentiæ, et judicii temperamento alere debebunt, et ab eorum officio postulari sibi maxime persuadebunt, nulli labori, aut diligentiæ parcendum, ut omnis irreverentiæ, et scandali suspicio in veri, et immaculati Agni perceptione tollatur, virtutesque, ac dona in sumentibus augeantur. Quod abunde continget, si ii, qui devoto hujusmodi studio, divina præstante gratia, tenentur, seque sacratissimo Pane frequentius reficere cupiunt, suas vires expendere, seque probare cum timore, et caritate assueverint; quibus Christum Dominum, qui se Fidelibus manducandum, et se pretium in morte tradidit, atque in cœlesti Regno se præmium est daturus, precatur sacra Congregatio, ut suam opem ad dignam præparationem, et sumptionem largiatur.

Porro Episcopi, et Parochi, seu Confessarii redarguant asserentes, communionem quotidianam esse de jure Divino; doceant, in Ecclesiis, seu Oratoriis privatis ex dispensatione, seu privilegio Pontificis de manu Sacerdotis sumendam sanctissimam Eucharistiam, nec eam deferendam ullo modo in crumena, aut secreto ad existentes domi, vel cubantes in lecto, præterquam ad infirmos, qui ad illam suscipiendam ad loca prædicta accedere non valeant, et ad eos, si ab Ecclesia, deferatur publice, et cum pompa juxta formam Ritualis Romani; si vero ab Oratorio privilegiato, cum forma decenti. Curent etiam, ut circa communionem in feria sexta Parasceve Missalis Rubricæ, et Ecclesiæ Romanæ usus serventur. Insuper admoneant, nulli tradendas plures Eucharistiæ formas, seu particulas, neque grandiores, sed consuetas. Non permittant, ut venialium confessio fiat simplici Sacerdoti non approbato ab Episcopo, aut Ordinario. Si Parochi, et Confessarii, etiam regulares, aut quicunque alii Sacerdotes secus egerint, sciant Deo Opt. Max. rationem reddituros esse, neque defuturam Episcoporum, et Ordinariorum justam, ac rigorosam animadversionem in con-

contrafacientes, etiam regulares, facultate ipsis Episcopis, et Ordinariis per hoc Decretum per Sedem Apostolicam specialiter attributa.

Et facta de præmissis omnibus, ac de verbo ad verbum relatione, Sanctitas Sua approbavit, ac præsens Decretum typis dari, ac publicari voluit. In quorum etc.

Datum Romæ 12. Februarii 1679.

F. Card. Columna Præf.

S. Archiepiscopus Brancaccius Episc. Viterbien. Secr.

Num. II.

D. Andreas Ord. S. Bened Congreg. Camald., Miseratione Divina Tituli S. Pudentianæ S. R. E Presbyter Cardinalis Joannettus Archiep. Bonon., et S. R. I. Princeps.

Venerabili Clero Civitatis, et Diœcesis Bononiensis Salutem, et Gratiam in Spiritu Sancto.

QUi tangit montes, et fumigant, ille respexit terram, et fecit eam tremere. Meminisse Vos oportet, Ven. Fratres, Filii dilectissimi.....

Scimus equidem, atque id jucundissime commemoramus, plerosque in nostra hac Civitate, ac Diæcesi esse Sacerdotes, qui suæ memores dignitatis in omnibus se exhibent ut Ministros Christi, et fideles dispensatores mysteriorum Dei. At quoniam non omnino omnes optimi sunt: Nos vero novimus nonnulla sive temporum vitio, sive hominum improbitate, sive Dæmonis invidia irrepsisse a tanti sacrificii dignitate prorsus aliena, propositum Nobis est hoc loco Patrum Tridentinorum mandatis obtemperantes (1) *ea omnia probibere, atque e medio tollere, ut debitus* tandem *bonor, et cultus ad Dei gloriam, et fidelis populi ædificationem* Sacrosancto Missæ Sacrificio *restituatur*. Qua tamen in re ne putetis quidpiam novi a Nobis constitutum iri. Quæ a nostris Antecessoribus juxta canonicas leges sancita, et decre-

(1) *Sess. 22. Decret. de observ. et evit. in celeb. Missa.*

creta fuere, quæque alias in hac nostra Ecclesia custodita accurate sunt, ea solum confirmamus Nos, et, ut serventur exacte, præcipimus et mandamus. Agentes autem Nos cum Fratribus nostris, quos Christi non ferrea catena obstringit, de pœnis, quas profecto graves subibunt haud dubie inobedientes, ne verbum quidem facimus. Itaque

I. Nullus Sacerdos vel hic Bononiæ, vel in Civitate Centi, vel etiam in Terris, aut Oppidis nostræ Diæcesis Templum sacra facturus ingredietur, nisi indutus veste nigra ad talos usque demissa. In reliqua Diæcesi nemo ad Altare accedat cum veste coloris non nigri, multoque minus tibialibus diversi coloris, aut ocreis cujuscumque tandem generis sint. Parochi vero rurales, vel qui altiores incolunt montes, in propriis Ecclesiis nullo modo sacras quascumque obeant functiones sine talari veste. Curent etiam pro virili apud se habere epitogia cęteris opportune commodanda, vulgo *sopraveste*, aut saltem pallas, seu semitunicas, quæ extremam talaris vestis partem suppleant, videlicet, ut quantum fieri potest, ex ipsa gravitate exterioris habitus rudis ille Populus discat sacra venerari.

II. Ac de habitu quidem illud in memoriam revocamus omnibus, vetitas districte esse vestes omnes, quæ aut sæculi mores numquam non varios, aut vanitatem quamdam sapiant et ostentent. Color vestium omnium sit omnino niger ubique, et semper, nisi forte quis aliquando rus petat, aut inde in urbem redeat, aut itineri se committat, non vero deambulationi. Quo tamen tempore, et in quibus circumstantiis caveat diligenter sibi Clerus noster ab eo colore, qui gravem virum dedeceat, aut a nigricante plane alienus non statim per se indigitet virum Ecclesiæ; multo magis sibi caveat ab omni sæculari ornatu. Quo simplicior erit habitus, eo dignior viro Ecclesiastico.

III. Vestes ita assutas ad collum, ut eminentia sua occultent circulum presbyteralem, vulgo *colare da Prete*, prorsus reprobamus. Qui vero loco illius circuli, qui Clerum distinguit et ornat, vel semel ruri etiam, adhibuerit vittam aliquam, seu fasciolam, tametsi coloris nigri, sciat damnandum omnino a Nobis tamquam indignum stola Ecclesiæ Abusum hunc nulla ratione tolerandum diris plane devovemus. Ac de hac re tota meminisse velit Clerus eorum, quæ Tridentina Synodus decrevit Sess. 14. de reform.

form. cap. *6.* Penulas apertas superpositas interioribus nigris vestimentis in eum dumtaxat finem, ut facilius quisque a pluvia se, et a frigore tueatur, pluvio et hyemali tempore non plane prohibemus, dummodo tamen non sint albicantis, flavi, aut rubri coloris, aut alterius elegantioris, et renidentis. Meminerint tamen Clerici venerationis, quæ sacris Templis, sacrisque functionibus omni tempore debetur: quod enim in aulis Principum officii, cultusque gratia non licet, a domo Dei omnino est amandandum.

IV. Quod si gravitas, et simplicitas vestimentorum necessaria Clero est, facile intelligitur multo magis necessariam esse disciplinam, ac modestiam in actibus. An non igitur pastoralem nostram indignationem illi omnino provocabunt, qui effæminatorum hominum in morem non verentur palam, publiceque socios se præbere mulieribus, brachiis utrinque intextis, et muliebri servitio manus divinis rebus consecratas turpiter mancipare? Absit longissime a Clero nostro tantum Ecclesiasticæ dignitatis dedecus, quod nullo modo feremus Ordini sacratissimo irrogari.

V. Sacerdotibus exteris, ignotis, vagis, aut iter facientibus sacrum faciendi nulla sit potestas Bononiæ, nisi a Nobis, vel a Vicario nostro Generali sit illis de more facta: quam propterea exquirere debebunt, et diligenter inspiciendo perpendere Æditui omnes, aut Præfecti Ecclesiarum, etiam Regulares. In Civitate Centi idem observetur, atque ibi necessaria erit licentia ab Commissario nostro obtinenda. In partibus cæteris Diæcesis ad Missam celebrandam non admittantur præfati Sacerdotes, nisi Vicario Foraneo, aut Parocho genuinas, nec obsoletas, aut temporis diuturnitate detritas proprii Episcopi litteras exhibeant. Si qui ex his ultra dies octo in quovis Diæcesis loco immorari vellent, et celebrare, id illis nullo modo liceat, nisi moræ causa probata fuerit prius a Nobis, vel a Vicario nostro Generali.

VI. Clericalem coronam omnibus patentem Clericus quisque gestare omnino debet. Qui incomptis, luridisque Capillis stomachum movent, et risum; item qui crines alunt unguentis delibutos, conspersosque præter modum cyprio pulvere, aut etiam calamistro rotatos ad vanitatem sæculi, a sacro arceantur Altari. Rector Ecclesiæ, aut qui præest Sacristiæ primum quidem hos admoneat, tum eorum nomina

mina ad Nos deferat.

VII. In Sacristia silentium, excepta necessitate, servetur accurate: locus enim ille sacer est, neque factus ad tractanda negotia, ad risum excitandum, ad colloquia, et confabulationes habendas, aut ad peragendas ambulationes: quæ omnia, et similia interdicta habentur: sed ad mundanda corda, ad animum piis meditationibus instruendum, ut aptus sit ad rem divinam rite, sancteque perficiendam.

VIII. Sacri ritus et cæremoniæ distincte, adamussim, et devote serventur: fiant vero omnia cum gravitate et decore. Nullus Sacerdos minore spatio tertiæ horæ partis Missam absolvat quantumvis lingua, ut ajunt, utatur expeditissima. Satagant vero omnes, ne ultra dimidiam horæ partem illam protrahant. Missa absoluta nemo discedat a sacro loco, aut a Templo Dei, nisi quadrantem horæ circiter in gratiarum actione transegerit.

Hæc sunt Ven. Fratres, Filii in Christo carissimi, quæ vobis edicimus observanda, hæc quæ sectanda proponimus, hæc ad quæ pietatem vestram tota cordis nostri affectione adhortamur; hæc quæ alte infixa lubenti animo oportet teneatis, ut Cleri gratia, Sacerdotii decus, et populi salus foveatur, et augescat. Hæc sunt denique, quæ summo studio, et religione usurpata viam vobis sternent ad excellentiorem illam charitatem, qua fiet, ut quotidie crescamus in illo, qui est Caput nostrum Christus, et divina mysteria digne, utiliterque peragamus. Hæc itaque meditamini, in his estote, ut profectus vester notus sit omnibus. Amen.

Ex Ædibus nostris Bononiæ XV. Kal. Decembris 1779.

Digitized by Google

ORDINI

Da osservarsi esattamente dal Clero della Città, e Diocesi di Bologna, e da tenersi affissi nelle Sagristie.

Noi D. Andrea dell' Ordine di S. Benedetto della Congreg. Camaldolese, per la Misericordia divina del Titolo di S. Pudenziana della S. R. Chiesa Prete Cardinale Gioannetti Arcivescovo di Bologna, e Principe del S. R. I.

NElla Sagristia di qualunque Chiesa restano proibiti li cicalecci, il trattare negozj, il cercare o raccontar le nuove, il parlar forte, il divertirsi passeggiando, o il far simili altre cose non convenienti al Luogo Sacro, e che possono disturbare quella unione con Dio, e quel raccoglimento interno, e esterno, che per ogni maniera procurare, e coltivar debbonsi dai Sacerdoti, e dagli altri Ministri del Sagro Altare.

2. Nelle Città, Terre, e Castelli della Diocesi, chi vorrà celebrare debba avere la veste nera talare prima di entrare nella Chiesa, o Sagristia: nè sarà permessa a veruno la celebrazione senza la propria veste del Sacerdote, cioè nera, e lunga.

3. Nella Campagna ogni Parroco per quanto sia scosceso, o montuoso il luogo dove abita, dovrà nella propria Chiesa sempre celebrare, e fare le altre Ecclesiastiche funzioni con la veste lunga. Lo stesso dicasi de' Cappellani, o altri Sacerdoti nella Chiesa, cui abitualmente servono, o sia o non sia l'Parrocchiale. Solo si permette a que' Sacerdoti, li quali debbono fare qualche viaggio per giungere alla propria Parrocchia, o ad altra Chiesa, e in questi soli si tollera, che possano celebrare la Santa Messa in veste corta, purchè questa sia nera, e propria di un Prete, e che le calzette pure sieno nere, nè sporche di terra o fango, lo che s' intende anco delle scarpe, affinchè almeno ognuno si accosti eziandio nell' esterno meno indecentemente che sia possibile. Vogliamo però, che se nella Sagristia di quella Chiesa di Campagna vi sarà una qualche sopraveste, o anche mezza veste, debbasi o l' una, o l' al-

o l'altra dai detti Sacerdoti vestire prima di prendere gli abiti sagri. Per la qual cosa esortiamo, e sollecitiamo lo zelo de' RR. Parrochi di Campagna a volersi provvedere di tali sopravesti intiere, o mezze, da prestarsi ai Sacerdoti, che dovranno celebrare, e anche alli Ministri, quando si facesse nella Chiesa qualche sagra funzione; ricordando loro, che quanto più sarà decente l'abito, e proprio della gravità sacerdotale, tanto maggiore sarà la venerazione de' Popoli commessi alla loro cura, e la divozione, che verrà ai Popoli medesimi inspirata dai nosti Santi Misterj, e dalle Sagre Funzioni.

4. Non permetta verun Rettore, Preposto, Sagristano, Tabulario, o con altro siasi nome, con cui venga chiamato chi presiede alla Sagristia, che si celebri la Messa da qualsiasi Sacerdote senza la visibile Cherica, o con capelli o rabbuffati, e scomposti succidamente, o all'incontro attilati troppo, arricciati, inanellati, e troppo coperti di polvere detta volgarmente di Cipro, o in altra maniera ajutati dall'arte alla foggia del secolo, lo che s'intenda anche de' Girelli, e l'Parrucche, per chi ha la facoltà di usarle.

5. Il medesimo Rettore, Sagristano, o altro che sia Presidente alla Sagristia dovrà invigilare grandemente perchè le Messe, che si celebrano, sieno celebrate con quella gravità, decoro, e divozione, che ben convengono ad un'azione sì santa, e sì augusta; e avvertirà particolarmente, che per quanto spedito sia il Celebrante, non resti il Santo Sacrificio terminato in minore spazio di venti minuti: nel qual caso gli comandiamo di dover avvisare il Sacerdote troppo sollecito, il quale non emendandosi prontamente, dovrà a Noi denunziarsi: lo che non facendosi, si procederà contro il medesimo Presidente alla Sagristia. Invigili ancora, perchè li Sacerdoti dopo la S. Messa stieno raccolti nel dovuto ringraziamento per un quarto d'ora circa.

6. E siccome la troppa brevità resta gravemente proibita, così la troppa prolissità merita correzione. Proccuri per tanto ogni Sacerdote di non tenere la Messa più lunga della mezz'ora. Tutto questo s'intende di qualunque Sacerdote anche non diocesano, e forestiere.

7. E quanto ai Sacerdoti forestieri dentro la Città di

 Bolo-

Bologna non si dovrà loro concedere in veruna Chiesa, o Oratorio, ancorchè di Regolari, la celebrazione della Santa Messa, se prima non mostreranno a chi presiede alla Sagristia la licenza sottoscritta da Noi, o dal nostro Vicario Generale. Lo stesso dovrà onninamente osservarsi nella Città di Cento; se non che la licenza di celebrare sarà sottoscritta dal nostro Commissario ivi residente. Nelle altre Chiese poi fuori di Bologna, e di Cento si potrà permettere la celebrazione ai Forestieri, solamente però nel caso, che li Sacerdoti forestieri abbiano le lettere patenti, o discessi, o dimissorie del proprio Ordinario legittime, non vecchie, non lacere, tali in somma, che sieno sicure, e che queste siano vedute, e approvate o dal Vicario Foraneo, o dallo stesso Parroco della Chiesa, a cui si presenta il Sacerdote forestiere, il quale però volendo celebrare, dovrà essere soggetto alle Leggi medesime, che prescritte sono alli Diocesani. Si avverta però, che la licenza di celebrare fuori di Bologna ai Sacerdoti forestieri non potrà alcuno concederla oltre gli otto giorni da cominciarsi dal primo giorno, in cui avrà la prima volta celebrato nella nostra Diocesi, volendo Noi in caso di maggior dimora, quando debba essere congiunta con la celebrazione, saperne il motivo, e il modo, e perciò riserviamo a Noi, o al nostro Vicario Generale il dare le necessarie facoltà.

8. Per ciò che appartiene al soddisfacimento degli obblighi delle Messe, sieno quelli o annuali, o manuali, ricordiamo a tutti li RR. Parrochi, o altre Persone, alle quali spetti di far soddisfare a tali obblighi, la grave obbligazione, che loro corre di tenere perpetuamente affissa nella Sagristia in luogo patente la Tabella degli obblighi perpetui, e in oltre di avere notati tutti e singoli obblighi, o pesi, distintamente in altrettante Vacchette, o se nella Vacchetta medesima, separati però gli uni dagli altri con esservi notato in fronte la origine, e numero di detti Pesi; e sotto ad ognuno notato giorno, mese, ed anno, quando questi tutti e tre non sieno stati precedentemente notati; poi vi si aggiunga il nome e cognome del Sacerdote celebrante, il quale dovrà scriversi di suo proprio pugno con aggiungervi ancora questa parola *celebravi* o interamente, o breviatamente, e se fosse la Messa da cantarsi *celeb.*

cum

cum cantu, o *cantavi*, la qual parola denota l'applicazione necessaria per il soddisfacimento del Peso. Che se taluno per qualche cagione restasse impedito dallo scrivere il suo nome e cognome nella Vacchetta suddetta, allora faccia a parte l'attestato della celebrazione di sua propria mano da unirsi alla stessa Vacchetta, nella quale in tal caso potrà scriversi dal Parroco, Sagristano, o altra suddetta Persona sotto il proprio giorno il nome del Sacerdote celebrante, chiamando però l'attestato del medesimo. Avvertiamo, che se si mancherà in alcuna di queste attenzioni, non saranno da quì in avvenire in veruna maniera approvate le soddisfazioni, così esigendo la Sagra Visita Apostolica giusta ciò, che fu prescritto dalla S. M. di Clemente XI. sotto il primo di Ottobre 1704, confermato dalla Santità di N. S. felicemente Regnante sotto li 24 Febbraro 1777. Avvertiamo ancora, che la Santità di N. S. inerendo sempre alla prescrizione suddetta della S. M. di Clemente XI., comanda, che le Messe avventizie o manuali debbano tenersi notate in Libro, o Vacchetta distinata da quella, che contiene gli obblighi perpetui.

9. Comandiamo in fine, che questi ordini si tengano affissi in ogni Sagristia, affinchè non possano ignorarsi da veruno, e ne inculchiamo con la maggiore efficacia, e con tutta l'autorità nostra la più esatta osservanza, ben persuasi che ognuno eseguirà di buon animo quanto quì si prescrive pel decoro del Sacerdozio, per il vantaggio delle anime, e per il mantenimento della Ecclesiastica disciplina; nè vorrà alcuno con la propria negligenza, e trasgressione obbligarci a servirci del rigore delle pene.

Dal Nostro Palazzo Arcivescovile di Bologna li 16 Marzo 1780.

D. A. CARD. GIOANNETTI ARCIVESC.

Pietro Magnoni Cancell. Arcivesc.

Num.

Num. III.

DECRETA

S. Congreg. Concil. Trid. Super Celebratione Missarum Auctoritate Urbani Papæ VIII. edita, et ab Innocentio Papa XII. confirmata.

NUper a Congregatione Venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium, Concilii Tridentini Interpretum, prodierunt decreta tenoris infrascripti, videlicet.

Aliàs super celebratione Missarum, ac prohibitione illas moderandi, seu reducendi, absque sedis Apostolicæ licentia, nec non super earundem oneribus perpetuis suscipiendis, et religiosorum numero, ultra reditus, et consuetas eleemosynas locorum regularium non habendo, emanarunt ab hac sac. congreg. S. R. E. Cardinalium Concilii Tridentini interpretum, auctoritate per fel. record. Urbanum Papam VIII. illi specialiter attributa, quamplura decreta tenoris sequentis.

Cum sæpe contingat in quibusdam ecclesiis, tam magnum Missarum celebrandarum numerum, ex variis defunctorum relictis, aut piorum eleemosynis impositum esse, ut illis pro singulis diebus præscriptis nequeat satisfieri, et tamen nova onera Missarum in dies suscipiantur; indeque fiat, ut depereant piæ testantium voluntates, obstricta benefactoribus fides violetur, defunctorum animæ suffragiis priventur, Ecclesiis debitus subtrahatur cultus, ac Christi fideles, gravi scandalo affecti, plerumque a similibus charitatis operibus retrahantur. Cumque his malis maximum inter cætera fomentum præbeant, aut quod ii, qui Missas supra vires celebrandas suscipiunt, sperent illas brevi ad pauciorem numerum a Superioribus reductum iri; aut quod Ecclesiis, sorte pecuniarum absumpta, plerumque nuda remaneant onera Missarum, absque ullo emolumento, aut quod eleemosyna pro illis celebrandis sit adeo tenuis, ut non facile inveniantur, qui velint huic se muneri subjicere, et reditus Ecclesiæ, aut Monasterii adeo exigui, ut Sacerdos, pro necessaria sua sustentatione, novis se oneribus obstringere compellatur. Sacra Congregatio Cardinalium Con-

Concilii Tridentini Interpretum animadvertens, facturam se rem Deo gratissimam, charitatique, ac justitiæ maxime consentaneam si pro viribus satagat, hunc teterrimum abusum e Christiana republica convellere, atque eradicare; Sanctiss. D. N. Urbani Divina providentia Papæ VIII. auctoritate sibi specialiter attributa, infrascripta decreta edidit.

Ac primo districte prohibet, atque interdicit, ne Episcopi in diœcesana Synodo, aut Generales in Capitulis generalibus, vel aliàs quoquomodo reducant onera ulla Missarum celebrandarum, aut post idem Concilium imposita, aut in limine fundationis, sed pro his omnibus reducendis, aut moderandis, vel commutandis, ad Apostolicam sedem recurratur, quæ, re diligenter perspecta, id statuet, quod magis in Domino expedire arbitrabitur; alioquin reductiones, moderationes, et commutationes hujusmodi, si quas contra hujus prohibitionis formam fieri contigerit, omnino nullas, atque inanes decernit.

2. Deinde, ubi pro pluribus Missis etiam ejusdem qualitatis celebrandis, stipendia, quantumcunque incongrua, et exigua, sive ab una, sive a pluribus personis collata fuerunt, aut conferentur in futurum sacerdotibus, ecclesiis, capitulis, collegiis, hospitalibus, societatibus, monasteriis, conventibus, congregationibus, domibus, ac locis piis quibuscumque, tam secularibus, quam regularibus; sacra Congregatio sub obtestatione Divini judicii mandat, ac præcipit, ut absolute tot Missæ celebrentur, quot, ad rationem attributæ eleemosynæ, præscriptæ fuerint, itaut alioquin ii, ad quos pertinet, suæ obligationi non satisfaciant; quinimmo graviter peccent, et ad restitutionem teneantur.

3. Id vero ut deinceps observetur exactius, sac. Congregatio eadem auctoritate revocat privilegia, et indulta omnia quibusvis personis, Ecclesiis, ac locis piis, tam secularibus, quam regularibus cujuscunque ordinis, congregationis, et instituti, quamcunque ob causam concessa, quibus indulgetur, ut certarum Missarum, vel Anniversariorum celebratione, aut aliquibus collectis, seu orationibus, plurium Missarum oneribus in futurum suscipiendis satisfiat.

4. Ac similiter omne damnabile lucrum ab ecclesia removere volens, prohibet sacerdoti, qui Missam suscepit celebrandam cum certa eleemosyna, ne eandem Missam alteri, parte ejusdem eleemosynæ sibi retenta, celebrandam committat.

Præ-

5. Præterea, ne in Ecclesiis, in quibus onera Missarum in perpetuum imposita sunt, Sacerdotes in eis, ut par est, adimplendis eo tepidiores, ac segniores reddantur, quod onera hujusmodi cum nulla, aut parva sint utilitate conjuncta; statuit, atque decernit, ut pecuniæ, ac bona mobilia Ecclesiis, capitulis, collegiis, hospitalibus, societatibus, congregationibus, monasteriis, conventibus, ac locis omnibus, tam secularibus, quam regularibus, atque illorum personis in futurum simpliciter acquirenda, cum onere perpetuo Missarum celebrandarum ab iis, ad quos pertinet, sub pœna interdicti ab ingressu Ecclesiæ, ipso facto incurrenda a die realis acquisitionis, statim deponi debeant penes ædem sacram, vel personam fide, et facultatibus idoneam, ad effectum illa, seu illorum pretium quamprimum investiendi in bonis immobilibus fructiferis, cum expressa, et individua mentione oneris, quod illis annexum reperitur.

Ac si eadem bona immobilia, auctoritate Apostolica deinceps alienari contingerit, eorundem pretium, sub eadem pœna, ut supra, deponi, atque in aliis bonis stabilibus itidem fructiferis cum ejusdem oneris repetitione, atque annexione converti debeat.

Ad hæc sac. Congregatio quibusvis capitulis, collegiis, societatibus, et congregationibus, necnon omnibus, et singulis Ecclesiarum, ac piorum locorum, tam secularium, quam regularium Superioribus, vel aliis, ad quos pertinet, districte prohibet, ne in posterum onera perpetua suscipiant Missarum celebrandarum, seculares quidem sine Episcopi, vel ejus generalis Vicarii, regulares vero, sine Generalis, vel provincialis consensu, et licentia, in scriptis, et gratis concedenda: alioquin secularis, qui hujus prohibitionis transgressor extiterit, ab ingressu Ecclesiæ interdictus sit eo ipso; regularis vero pœnam privationis omnium officiorum, quæ tunc obtinebat, ac perpetuæ inhabilitatis ad alia de cætero obtinenda, vocisque activæ, ac passivæ, absque alia declaratione, incurrat.

Eleemosynas vero manuales, et quotidianas pro Missis celebrandis, ita demum iidem accipere possint, si oneribus antea impositis ita satisfecerint, ut nova quoque onera suscipere valeant; alioquin omnino abstineant ab hujusmodi eleemosynis, etiam sponte oblatis, in futurum recipiendis, et capsulas auferant ab Ecclesiis cum inscriptione illa: Ele-

ELEMO-

EMOSYNA PRO MISSIS, vel alia simili, sub iisdem pœnis ipso facto incurrendis, ne fideles hac ratione frustrentur.

6. Episcopus vero, seu ejus Vicarius, aut Generalis, vel provincialis, ubi de licentia pro perpetuis oneribus fuerint requisiti, in singulis casibus diligenter inquirant de singulis Missarum celebrandarum obligationibus, cuique Ecclesiæ, Monasterio, aut loco pio incumbentibus; nec antea assensum hujusmodi, aut licentiam præbeant, quam eis legitime constiterit, illius Sacerdotes tam novo oneri suscipiendo, quam antiquis jam susceptis satisfacere posse; præcipuamque rationem habeant, ut redditus, qui Ecclesiis, et locis piis relinquuntur, omnino respondeant oneribus adjunctis secundum morem cujusque civitatis, vel provinciæ; intelligantque, si in re tanti momenti desides, aut negligentes fuerint, in novissimo die se hujus prætermissi muneris rationem esse reddituros.

7. Postremo Illustrissimi Patres non sine gravi animi dolore intelligentes, mala fere omnia, quæ regularem disciplinam evertunt etc..... Porro, ne ullo unquam tempore hæc in oblivionem, seu disuetudinem abeant etc..... Omnibus, tam Ecclesiasticis personis, cujuscunque sint ordinis, conditionis, et gradus, quam laicis quocunque honore, et potestate præditis, præsentia decreta declarandi, vel interpretandi facultate penitus interdicta. Non obstantibus etc.....

Datum Romæ die 21. Junii 1625.

COSMUS CARD. DE TORRES.

Prosper Fagnanus Sac. Congreg. Secret.

EXcitatis autem super præmissorum decretorum intelligentia, seu interpretatione, infrascriptis dubiis, prodierunt a memorata Congregat. simili auctoritate, illi a præfato Urbano Papa VIII. specialiter attributa, responsiones, seu declarationes inferius apponendæ.

Super primo sac. Congregat. decreto, de celebratione Missarum, quo prohibetur, ne Episcopi in diœcesana Synodo, aut Generales in capitulis generalibus, vel alias quoquomodo reducant onera ulla Missarum celebrandarum, aut

post idem Concilium imposita, aut in limine fundationis,

Quæritur, quid, si legatum sit ita tenue, ut non sit, qui velit onus illi injunctum subire, et, si recurrendum sit ad sedem Apostolicam pro moderatione oneris, totum, aut fere totum insumendum sit pro expensis ad id necessariis?

Et quid, si permittatur Episcopo in fundatione, ut possit hujusmodi onera moderari?

Secundo, super secundo ejusdem Congregationis decreto, quo cavetur, ut celebrentur tot Missæ, quot ad rationem tributæ eleemosynæ præscriptæ fuerint,

Quæritur, an verba illa (PRÆSCRIPTÆ FUERINT) intelligenda sint de præscriptione facta ab offerente, vel ab Ordinario?

Tertio, an cum Ordinarius præscripserit eleemosynam congruam, juxta qualitatem loci, personarum, ac temporum, Sacerdotes accipientes stipendium minus congruo, teneantur Missas illis ab offerente præscriptas celebrare?

Quarto, an Sacerdotes, qui tenentur Missas celebrare ratione beneficii, seu capellæ, legati, aut salarii, possint etiam manualem eleemosynam pro Missis votivis, aut defunctorum recipere, et unico Missæ sacrificio utrique oneri satisfacere?

Quinto, posito, quod testator relinquat, ut celebrentur pro ejus anima centum Missæ, absque ulla præscriptione eleemosynæ,

Quæritur, an liberum sit hæredibus, eleemosinam sibi bene visam præscribere, an vero eadem eleemosyna præscribenda sit ab Ordinario?

Sexto, super tertio Congregationis decreto, in quo eadem Congregatio revocat privilegia, quibus indulgetur, ut certarum Missarum, vel anniversariorum celebratione, aut aliquibus collectis, seu orationibus, plurium Missarum oneribus in futurum suscipiendis satisfiat,

Quæritur, an verba (IN FUTURUM SUSCIPIENDIS) intelligenda sint de oneribus suscipiendis post privilegium?

Septimo, super quarto ejusdem Congregationis decreto, quo prohibetur Sacerdoti, qui suscepit Missam celebrandam cum certa eleemosyna, ne eandem Missam alteri, parte ejusdem eleemosynæ sibi retenta, celebrandam committat,

Quæritur, an permittendum sit administratoribus Ecclesiarum, ut retineant aliquam eleemosynarum portionem

pro

pro expensis manutentionis Ecclesiæ, altarium, inservientium, paramentorum, luminum, vini, hostiæ, et similium?

Octavo, an hoc decretum habeat locum in beneficiis, quæ conferuntur in titulum, idest, an Rector beneficii, qui potest per alium celebrare, teneatur Sacerdoti celebranti dare stipendium ad rationem reddituum beneficii?

Nono, an Sacerdotes, quibus aliquando offertur eleemosyna major solita pro celebratione Missæ, debeant dare eandem integram eleemosynam iis, quibus Missas celebrandas committunt; an vero satis sit, ut dent celebrantibus eleemosynam consuetam?

Decimo, super quinto ejusdem Congregationis decreto, quo inter cætera statuitur in hæc verba: Eleemosynas vero manuales, et quotidianas pro Missis celebrandis ita demum iidem accipere possint, si oneribus antea impositis ita satisfecerint, ut nova quoque onera obire valeant; Alioquin omnino abstineant, ab hujusmodi eleemosynis, etiam sponte oblatis, in futurum recipiendis, et capsulas auferant, etc.

Quæritur, an hoc decretum prohibeat absolute, quo minus accipiant novas eleemosynas ii, qui acceptis non satisfecerunt; et quid si congruo tempore póssint omnibus satisfacere?

Undecimo, quid, si offerens eleemosynas, audito impedimento, consentiat, ut Sacerdos Missam celebret, cum primùm poterit?

Duodecimo, an pœna interdicti, et aliæ appositæ in eodem decreto afficiant tam eos, qui accipiunt eleemosynas contra formam ibi præscriptam, quam eos, qui non auferunt capsulas ab Ecclesiis, ut ibidem præcipitur?

Decimotertio, an in hoc decreto comprehendantur illæ capsulæ, quæ apponi solent in Ecclesiis in die commemorationis omnium Defunctorum, et vulgo dicuntur (CASSE DE MORTI)?

Decimoquarto, an administratores Ecclesiæ magnæ devotionis, et concursus, possint eleemosynas pro Missis celebrandis accipere, si iisdem Missis, non nisi post longum tempus, satisfacere valeant, ne alias cultus Ecclesiæ, et devotio, ac concursus fidelium, ut ajunt, minuantur?

Decimoquinto, quia prohibitio dicti decreti videtur aliquibus directa solis capitulis, collegiis, societatibus, congre-

gregationibus, necnon omnibus, et singulis Ecclesiarum, et piorum locorum, tam secularium, quam regularium Superioribus, de quibus fit expressa mentio, non autem privatis Sacerdotibus, qui tamen comprehendi videntur sub clausula generali (et aliis, ad quos pertinet) supplicatur pro opportuna declaratione.

Decimosexto, super septimo ejusdem sacræ Congregationis decreto, quo cavetur, ut in singulis Monasteriis Religiosorum præfigatur numerus, qui ex consuetis redditibus, aut eleemosynis commode possit sustentari,

Quæritur, an ubi hæc præfixio facta jam fuit in vim similis decreti san. mem. Pauli v., absque tamen computatione reddituum cujusque religiosi, sit denuo facienda, nec ne?

Decimoseptimo, an novitii ad habitum regularem admissi, possint admitti ad professionem in Monasteriis, in quibus habita, ut supra, præfixione numeri, commode ali non possunt?

Decimo octavo, super ultimo, quo cavetur, ut nullibi recipiantur conventus regularium, nisi, præter alia ad id requisita, duodecim saltem fratres in eis degere, et competenter sustentari valeant, ita ut alioquin subsint jurisdictioni Ordinarii,

Quæritur, an hoc decretum, quod videtur editum in ordine ad celebrationem Missarum, comprehendat eas Religiones, quæ non consueverunt onera Missarum recipere, ut sunt Religiones Capucinorum, etc?

Ultimo, an idem decretum, ubi disponit, ut nullibi recipiantur Monasteria, nisi etc., habeat locum in Italia dumtaxat, ad quam est restrictum decretum proxime antecedens, an vero etiam extra Italiam?

Declarationes, seu responsiones ad supradicta Dubia.

SAcra Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum, auctoritate sibi a Sanctissimo Domino Nostro attributa, ad singula Dubia superius proposita, ad hunc modum respondit, videlicet.

Ad primum, etsi legatum sit adeo tenue, nihilominus pro reductione oneris, ut supra impositi, ab iis, ad quos per-

pertinet, sedem Apostolicam esse adeundam, quæ absque ulla impensa id statuet, quod magis in Domino e re esse judicaverit: Veruntamen, si in ipsa beneficii erectione expresse cautum fuerit, ut liceat Episcopo injunctum onus reducere, ac moderari; legem hanc fundationis, quam decreta hac de re edita non sustulerunt, esse validam, et observandam.

Ad secundum, esse intelligenda de præscriptione facta ab eo, qui eleemosynam tribuit, non autem ab Ordinario: Quod si tribuens eleemosynam, numerum Missarum celebrandarum non præscripserit, tunc tot Missas celebrari debere, quot præscripserit Ordinarius, secundum morem civitatis, vel provinciæ.

Ad tertium, teneri.

Ad quartum, Sacerdotes quibus diebus tenentur Missas celebrare, ratione beneficii, seu capellæ, legati, aut salarii, si eleemosynas pro aliis etiam Missis celebrandis susceperint, non posse eadem Missa utrique obligationi satisfacere.

Ad quintum, censuit, ubi nullam certam eleemosynam testator reliquit, esse ab Episcopo præscribendam eleemosynam congruam, quæ respondeat oneribus Missarum celebrandarum, secundum morem civitatis, vel provinciæ.

Ad sextum, ita esse intelligenda.

Ad septimum respondit, permittendum non esse, ut Ecclesiæ, ac loca pia, seu illorum administratores, ex eleemosynis Missarum celebrandarum, ullam, utcunque minimam portionem retineant, ratione expensarum, quas subeunt in Missarum celebratione; nisi cum Ecclesiæ, et loca pia alios non habent redditus, quos in usum earumdem expensarum erogare licite possint, et tunc quam portionem retinebunt, nullatenus debere excedere valorem expensarum, quæ pro ipsomet tantum Missæ sacrificio necessario sunt subeundæ; et nihilominus eo etiam casu curandum esse, ut ex pecuniis, quæ supersunt, expensis ut supra deductis, absolute tot Missæ celebrentur, quot præscriptæ fuerint ab offerentibus eleemosynas.

Ad octavum, non habere locum; sed satis esse, ut Rector beneficii, qui potest Missam per alium celebrare, tribuat Sacerdoti celebranti eleemosynam congruam, secundum morem civitatis, vel provinciæ, nisi in fundatione ipsius beneficii aliud cautum fuerit. *Ad*

Ad nonum, debere absolute integram eleemosynam tribuere Sacerdoti celebranti, nec ullam illius partem sibi retinere posse.

Ad decimum respondit, non prohibere absolute; Ac propterea, etsi oneribus jam susceptis non satisfecerint, posse tamen nova etiam onera suscipere Missarum celebrandarum, dummodo infra modicum tempus possint omnibus satisfacere.

Ad undecimum, quamvis onera suscepta infra modicum tempus adimpleri nequeant, si tamen tribuens eleemosynam pro aliarum Missarum celebratione id sciat, et consentiat, ut illæ tunc demum celebrentur, cum susceptis oneribus satisfactum fuerit, decretum non prohibere, quo minus eo casu eleemosyna accipiatur pro iisdem Missis, juxta benefactoris consensum celebrandis.

Ad duodecimum, has pœnas non habere locum, nisi in suscepturis onera perpetua Missarum celebrandarum sine licentia Episcopi, vel ejus generalis Vicarii, aut Generalis vel provincialis.

Ad decimumtertium, comprehendi.

Ad decimumquartum, non posse, nisi de consensu eorum, qui eleemosynas tribuunt, ut supra in responsione ad undecimum.

Ad decimumquintum, comprehendi etiam privatos Sacerdotes.

Ad decimumsextum, numeri præfixionem esse iterum faciendam, servata forma ultimi decreti hac de re editi.

Ad decimumseptimum, esse admittendos ad professionem, si alias habiles existant, ac deinde in aliquo alio Monasterio ejusdem Religionis esse collocandos, ubi commode ali possint.

Ad decimum octavum, censuit comprehendere.

Ad ultimum, habere locum extra Italiam.

COSMUS CARD. DE TORRES.

Prosper Fagnanus Sac. Congreg. Secret.

CUm autem super præmissis diversi irrepserint abusus, illorumque occasione, quamplures querelæ, et recursus ad Apostolicam sedem pervenerint; cupiens eadem Congre-

gregatio Cardinalium Concilii Tridentini interpretum, hujusmodi detestabiles abusus e christiana republica pro viribus evellere, ac opportune providere, ut, sublatis fraudibus, ac emendata negligentia, piæ disponentium, seu benefactorum voluntati fides illibata servetur, defunctorum animabus integra, et prompta præstentur suffragia, itidemque Deo major gloria, et Ecclesiis præstantior cultus reddatur; prævia auctoritate per SS. D. N. Innocentium Divinæ providentia PP. XII. ei specialiter attributa; infrascripta decreta, prius in particulari nonnullorum ex præfatis Cardinalibus per Sanctitatem Suam deputata, et postea in generali hujusmodi Cardinalium congregatione mature, et accurate discussa, recognita, et examinata edidit.

In primis, præinserta decreta cum præmissis illorum declarationibus plenissime, et amplissime approbat, confirmat, et innovat, omniaque, et singula ibidem contenta, et expressa iterum omni meliori modo decernit, statuit, ac ab omnibus, et singulis, etiam speciali, et individuali nota, seu expressione dignis, penitus observari, et omnimodæ executioni demandari decernit, sancit, et præcipit.

Insuper, ut in re tanti momenti consultius, ac majori, ut par est, circumspectione procedatur; si qui forsan fuerint, vel sint, qui suis pravis, et erroneis intentionibus, seu opinionibus blandiri volentes, Missarum celebrationem ommittunt, sub malitiosa, vel irrationabili spe earumdem condonationem, vel reductionem a sede Apostolica, vel compositionem a reverenda fabrica S. Petri de Urbe obtinendi; Congregatio præfata tum eosdem, tum quoscunque alios, qui posthac in adeo detestabiles abusus ausi fuerint offendere, certiores fieri, et monitos esse voluit, præfatas condonationes, et reductiones ab eadem sede, nonnisi ex rationabili causa, seu æqua commiseratione; compositiones vero a dicta fabrica, utente suis facultatibus, et privilegiis, nonnisi ex causa pariter rationabili, et cum clausulis opportunis, et præsertim cum illa (*dummodo malitiose non ommiserint animo habendi compositionem, alias gratia nullo modo suffragetur*) admitti consuevisse, et solere; quapropter, ut locus omnis in posterum hisce prætextibus præcludatur, memorata Congregatio ta-

les

les intentiones, opiniones, seu spes, ac eleemosynarum, sive in toto, sive in parte versiones in alium, quam præfatarum Missarum usum, seu satisfactionem, et quascunque alias directas, vel indirectas, immediatas, vel mediatas contraventiones, seu circumventiones declarat prorsus irrationabiles, injustas, et illicitas, illasque omnino reprobat, damnat, et interdicit.

Cumque hujusmodi absurda ex eo plerunque proveniant, quod onera Missarum supra vires suscipiantur; caveant omnes, et singuli Rectores, Superiores, et ministri quarumcunque, tum secularium, tum regularium Ecclesiarum, seu illarum capitula, ne onera, seu Missas, tum perpetuas, tum temporales, tum etiam manuales, quarum satisfactioni impares fuerint, quoquomodo suscipiant; utque id ipsum, quoad fieri poterit, pateat, teneantur iidem conficere, semperque in loco magis patenti, et obvio retinere tabellam onerum perpetuorum, et temporalium litteris perspicuis, et intelligibilibus descriptorum, quorum implemento si moraliter, et intra præscriptum, seu breve tempus satisfacere non posse, seu illa dumtaxat, et non ulteriora adimplere posse crediderint, seu credere debuerint, alias Missas, sive perpetuas, sive temporales, sive manuales per se, vel per interpositas personas quoquomodo recipere, seu acceptare omnino desistant, seu abstineant; et ulterius tali casu in eadem tabella similiter exprimant, sese propterea aliis Missis acceptandis, et celebrandis impares esse.

Iidemque teneantnr pariter in Sacrario duos libros retinere, ac in eorum altero singula onera perpetua, et temporalia, in altero autem Missas manuales, et tam illorum, quam istarum adimplementum, et eleemosynas distincte, et diligenter annotare, et annotandas, seu annotanda curare, singulisque annis de supradictis adimplementis, eleemosynis, et oneribus pariter exactam rationem suis Superioribus reddere, ac omnes, et singulas rationes hujusmodi in præfatis respective libris, simili distinctione, et diligentia, tam præfati, a quibus rationes debent reddi, quam Superiores, quibus reddendæ erunt, describere, seu annotare, sive describendas, vel annotandas respective curare.

Quibus semper salvis, debeant ulterius regulares prædicti, omnes, et quascunque eleemosynas, tum manualium,

lium, tum perpetuarum, et temporalium Missarum reponere in capsa particulari, sub duabus clavibus, quarum una penes Superiorem localem, altera vero penes alium a capitulo conventuali deputandum, retineatur, ac de iisdem eleemosynis, et celebratione Missarum coram patribus discretis, seu consiliariis, vel alio simili modo nuncupatis, singulis mensibus, districte rationem exigere, et respective reddere.

Quod si prædicti, ad quos cura tabellæ, capsæ, et librorum præfatorum respective pertinet, seu pertinere debet, suam operam præmissis, ut præfertur, minime navaverint, et Superiores tum secularium, tum regularium Ecclesiarum rationem prædictam non exegerint, seu non invigilaverint, quod præfati, qui in curam tabellarum, et librorum incumbunt, suo muneri, ut præfertur, satisfaciant, in singulis respective casibus seculares pœnam suspensionis incurrant, regulares vero voce activa, et passiva, ac gradibus, et officiis, quæ obtinent, ipso facto, et absque alia declaratione privati sint, et intelligantur, nec non ad hujusmodi gradus, et officia obtinenda similiter inhabilitati sint, et intelligantur.

Porro, ne ullo unquam tempore omnia, et singula decreta prædicta in oblivionem, seu desuetudinem abeant; Rectores, Superiores, seu capitula Ecclesiarum secularium illa retineant publice exposita in eorum Sacrario; Superiores vero locales cujuscumque Monasterii, conventus, ac domus regularis curare, et efficere teneantur, sub pœna privationis officiorum, quæ obtinent, vocisque activæ, et passivæ, ipso facto incurrenda, ut in perpetuum sexto quoque mense, idest feria secunda post primam dominicam adventus, et feria sexta post octavam Corporis Christi omnes, et singulæ præmissæ, tum insertæ, seu confirmatæ, tum in præsens factæ ordinationes, una cum dictis declarationibus in publica mensa perlegantur.

Meminerint igitur, et satagant Ordinarii, ut a personis, et in Ecclesiis quoquo modo, etiam in vim decretorum Concilii Tridentini sibi subjectis, Missæ, ea, qua par est, fide, et diligentia celebrentur, et cuncta, et singula decreta hujusmodi omnimodæ executioni demandentur, nedum justitiam recurrentibus, seu instantibus reddentes, sed ex officio, tum in visitationibus, tum in aliis actibus, et modis,

N quos

quos expedire, et convenire, toties, quoties judicaverint, inquirentes, ne aliud committatur, pervertatur, differatur, vel omittatur, quod his omnibus, et singulis decretis adversetur.

Caveant etiam respective omnes regulares, etc.....

Cæterum, quia etiam ad quamplures archiconfraternitates, confraternitates, societates, congregationes, hospitalia, altaria, capellas, oratoria, et Ecclesias, ac alia loca, et opera pia quomodolibet nuncupata, quæ cuicumque curæ, seu regimini, aut administrationi, vel directioni laicorum cujuslibet gradus, status, conditionis, et præeminentiæ, etiam speciali, et individuali nota dignorum dumtaxat, vel quorumcumque Ecclesiasticorum, et laicorum hujusmodi mixtim commendata, annexa, seu quomodocumque commissa, vel attributa sunt, onus, seu cura celebrationis Missarum, sive ad tempus, vel in perpetuum pertinet; hinc salvis semper iis, quæ in præinsertis decretis continentur, omnes, et quicumque hujusmodi archiconfraternitatum, societatum, congregationum, hospitalium, altarium, capellarum, oratoriorum, et Ecclesiarum, ac aliorum, et operum piorum Rectores, seu administratores, vel directores, et alii hujusmodi officiales, necnon ii, ad quos cura tabellæ, et librorum in præmissis spectat, tabellam, libros, et hæc decreta respective, juxta modos superius expressos, similiter retinere, necnon de oneribus, ac celebrationibus, et eleemosynis dictarum Missarum singulis annis rationem exigere, et respective iis, ad quos pertinet, reddere, sub pœnis arbitrio, et in subsidium excommunicationis, teneantur.

Postremo omnibus, et quibuscunque, tam Ecclesiasticis personis, cujuscumque ordinis, status, gradus, regulæ, congregationis, societatis, conditionis, et dignitatis existant, quam laicis quocumque honore, ac potestate præditis, omnia, et singula præmissa decreta interpretandi, nec non Ecclesiasticis prædictis pœnas in hujusmodi decretis relaxandi, seu quoquo modo circa præmissa dispensandi, omnis, et quæcumque facultas sit penitus interdicta.

Non obstantibus etc.....

Datum Romæ die 23. Novembris 1697.

JOSEPH CARD. SACRIPANTES PRÆFECTUS.

Ferdinandus Nuptius Sac. Congreg. Secret.

Quo-

QUocirca, cum dilectus filius noster Joseph Tituli S. Mariæ Transpontinæ, S. R. E. Presbyter Cardinalis Sacripantes, memoratæ Congregationis Præfectus, præfata decreta nobis retulerit, Nos considerantes eadem omnia, et singula decreta, ea qua decet, maturitate digesta, et examinata, ac in vim Apostolicæ auctoritatis, eidem Congregationi specialiter, ut præfertur, attributæ, peracta, perutilia fore censentes, illaque propterea perpetuo, et inviolabiliter observari, nec non Constitutionis nostræ munimine roborare volentes, Motu proprio, non ad cujusquam Nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed ex certa scientia, et matura deliberatione, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, præinserta decreta, omniaque, et singula in eis contenta, tenore præsentium, auctoritate Apostolica confirmamus, et approbamus, illisque inviolabilis, et irrefragabilis Apostolicæ firmitatis robur, et efficaciam adjicimus; quinimmo motu, scientia, deliberatione, ac potestatis plenitudine similibus, omnia, et singula in supradictis decretis contenta de novo statuimus, decernimus, ac ab omnibus, et quibuscumque, etiam speciali, et individua nota dignis, omnino, exacte, et perpetuo servari volumus, sancimus, et mandamus.

Decernentes, præsentes litteras, etc.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem, anno Incarnationis Dominicæ Millesimo sexcentesimo nonagesimo septimo. Decimo Kalend. Januarii. Pontificatus nostri anno septimo.

B. CARD. PRODATAR. I. F. CARD. ALBANUS.

Num. IV.

ENCYCLICA BENEDICTI XIV.

Qua MERCIMONIA super eleemosynis Missarum vetantur, sub pœna Censurarum, quarum absolutio summo Pontifici reservatur.

QUanta cura adhibenda sit, ut sacrosanctum Missæ Sacrificium etc.....

1. Verum eousque tandem progressa est, sicut non sine ingenti cordis nostri mœrore undique accepimus, nonnullorum sive Ecclesiasticorum, sive Laicorum virorum avaritia, quæ est Idolorum servitus, ut eleemosynas quidem, seu stipendia propter Missarum celebrationem, juxta locorum consuetudines, vel Diœcesanarum Synodorum sanctiones, in subsidium alimentorum uniuscujusque Sacerdotis dumtaxat pro regionum opportunitatibus præscripta colligant; Missas vero celebrari curent alibi, ubi eleemosynæ, seu stipendia, vel consuetudine, vel Synodali lege pro singulis Missis attributa sunt minoris pretii, quam illic, ubi accipiuntur, darentur.

2. Id quam absonum sit, atque alienum ab ipsa sive expressa, sive tacita pie offerentium voluntate, omnes plane intelligunt. Nec aliter existimandum est; in illa enim potius Missas esse celebrandas quisque vult, ad quam religionis, et pietatis stimulis ductus eleemosynas confert, aut in qua quispiam fortasse tumulatus est, quam in alia Ecclesia sibi prorsus ignota. Quod sane, veluti mercaturis faciendis, a turpis lucri cupiditate inductum, non solum ab avaritiæ suspicione, et vitio, verum etiam a furti crimine, unde restitutioni subjacet, haud immune, in causa est, ut bonorum quamplurimi, ad quorum notitiam mercatura hujusmodi venit, graviter offensi, ab eleemosynis ad celebrandas Missas amplius offerendis sese abstineant.

3. Execrabilem hujusmodi abusum alicubi sensim irrepentem detestantes Romani Pontifices Prædecessores Nostri, de consilio tum Congregationis S. R. E. Cardinalium universalis Inquisitionis contra hæreticam pravitatem, tum Congregationis Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum, decretum voluerunt, nimirum a quolibet Sacerdote, stipendio, seu eleemosyna majoris pretii pro celebratione Missæ a quocumque accepta, non posse alteri Sacerdoti Missam hujusmodi celebraturo stipendium, seu eleemosynam minoris pretii erogari; etsi eidem Sacerdoti Missam celebranti, et consentienti se majoris pretii stipendium, seu eleemosynam accepisse indicasset.

4. Eapropter vos, Venerabiles Fratres, in Apostolici Ministerii, et sollicitudinis Nostræ partem adscitos, rogamus, et maximopere in Domino hortamur, ut custodientes vigilias super gregibus vestris enitamini, ne ea pestis amplius

per-

Digitized by Google

pervagetur, sed ut penitus extinguatur. Ab avaritia enim, tanquam a radice mala omnia germinant etc.;

5. Quoniam autem ita comparatum est, ut præsentis pœnæ metu salutaribus monitis facilius obtemperetur; per Edictum in vestris Diœcesibus proponendum, affigendumque universis notum facite, quemcumque, qui eleemosynas, seu stipendia majoris pretii pro Missis celebrandis, quemadmodum locorum consuetudines, vel Synodalia Statuta exigunt, colligens, Missas, retenta sibi parte earundem eleemosynarum, seu stipendiorum acceptorum, sive ibidem, sive alibi, ubi pro Missis celebrandis minora stipendia, seu eleemosynæ tribuuntur, celebrari fecerit, Laicum quidem, seu Sæcularem, præter alias arbitrio vestro irrogandas pœnas, excommunicationis pœnam, Clericum vero, sive quemcumque Sacerdotem, pœnam suspensionis ipso facto incurrere; a quibus nullus per alium, quam per Nos ipsos, seu Romanum Pontificem pro tempore existentem, nisi in mortis articulo constitutus, absolvi possit. Fore autem in Domino confidimus, ut unusquisque memor conditionis suæ, posthac bene consultum velit animæ suæ, nec tam salutares leges, censurasque Ecclesiasticas parvipendat. Interea Fraternitatibus vestris Apostolicam benedictionem, in populos etiam curæ vestræ commissos redundaturam peramanter impertimur. Volumus autem, ut præsentium literarum transumptis, sive exemplis, etc.....

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die XXX. Mensis Junii MDCCXLI. Pont. N. Anno Primo.

D. Card. Passioneus.

Num.

Num. V.

CONSTITUTIO BENEDICTI XIV.

Qua innovantur pœnæ adversus Confessarios, qui pœnitentes ad turpia sollicitant, cum præcepto hujusmodi denunciandi. Et reservatione absolutionis quoad Calumniatores. Adimitur præterea Sacerdotibus facultas Sacramentum Pœnitentiæ administrandi complicibus in peccato contra castitatem, cum pœnis etc.

SAcramentum Pœnitentiæ, quam secundam post naufragium deperditæ gratiæ tabulam etc.....

1. Dudum quidem a fel. record. Gregorio Papa XV. Prædecessore Nostro per suas literas in forma Brevium sub datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die XXX. Augusti MDCXXII. Pontificatus sui anno secundo, sapienter provisum fuit contra quoscumque Sacerdotes audiendis Confessionibus deputatos, ad turpia, et inhonesta sollicitantes, et deinceps successivis temporibus, ad earum literarum interpretationem, ac declarationem, plura subinde a Congregatione Venerabilium Fratrum Nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium adversus hæreticam pravitatem Generalium Inquisitorum sub die XI. mensis Februarii Anno Domini MDCLXI. prodierunt Decreta, et a rec. mem. Alexandro PP. VII. pariter Prædecessore Nostro in Congregatione Generali Sanctæ Romanæ Universalis Inquisitionis die XXIV. Septembris MDCLXV. coram eo habita, inter alias ab Evangelica veritate, et Sanctorum Patrum doctrina alienas, et dissonas propositiones, sexta videlicet, et septima, huc revocandæ, damnatæ, et prohibitæ fuerunt. Nos itaque mature perpendentes, quanti momenti sit ad æternam animarum salutem ea ubique exacte observari, et quanti ad infirmas oves curandas, et decorem Sanctæ Ecclesiæ Dei retinendum intersit, ne aliqui Sacerdotes Pœnitentiæ Sacramento nefarie abutentes, Pœnitentibus pro curatione vulnus, pro pane lapidem, pro pisce serpentem, pro medicina venenum porrigant, sed animo secum recolentes, se a Christo Domino Præsides, et Judices animarum

rum constitutos, ea sanctitate, quæ sublimitati, ac dignitati muneris convenit, tam venerandum Sacramentum administrent, Motu proprio, et ex certa scientia, ac matura deliberatione Nostra, præfatas literas hujusmodi, ac omnia, et singula Decreta prædicta ad illarum interpretationem, et declarationem emanata Apostolica auctoritate tenore præsentium approbamus, et confirmamus, illisque omnibus, et singulis inviolabilis Apostolicæ firmitatis robur adjicimus: atque etiam, quatenus opus sit, denuo committimus, et mandamus omnibus hæreticæ pravitatis Inquisitoribus, et Locorum Ordinariis omnium Regnorum, Provinciarum, Civitatum, Dominiorum, et Locorum universi Orbis Christiani, in suis respective Diœcesibus, ut diligenter, omnique humano respectu postposito, inquirant, et procedant contra omnes, et singulos Sacerdotes tam Sæculares, quam Regulares quomodolibet exemptos, ac Sedi Apostolicæ immediate subjectos, quorumcumque Ordinum, Institutorum, Societatum, et Congregationum, et cujuscumque dignitatis, et præeminentiæ, aut quovis Privilegio, et Indulto munitos, qui aliquem Pœnitentem, quæcumque persona illa sit, vel in actu Sacramentalis Confessionis, vel ante, vel immediate post Confessionem, vel occasione, aut prætextu Confessionis, in Confessionali, sive in alio loco ad Confessiones audiendas destinato, aut electo, cum simulatione audiendi ibidem Confessionem, ad inhonesta, et turpia sollicitare, vel provocare, sive verbis, sive signis, sive nutibus, sive tactu, sive per scripturam, aut tunc, aut post legendam, tentaverint, aut cum eis illicitos, et inhonestos sermones, vel tractatus temerario ausu habuerint: et, quos in aliquo ex hujusmodi nefariis excessibus culpabiles repererint, in eos pro criminum qualitate, et circumstantiis severe animadvertant per condignas pœnas, juxta memoratam Gregorii Prædecessoris Nostri Constitutionem, quam hic de verbo ad verbum pro inserta haberi volumus: Dantes etiam, si opus sit, et rursus concedentes facultatem, ne delictum tam enorme, et Ecclesiæ Dei injuriosum remaneat ob probationum defectum impunitum, jam alias in præfata Constitutione tributam procedendi cum Testibus etiam singularibus, et dummodo præsumptiones, indicia, et alia adminicula concurrant.

2. Me-

2. Meminerint præterea omnes, et singuli Sacerdotes ad Confessiones audiendas constituti, teneri se, ac obligari suos Pœnitentes, quos noverint fuisse ab aliis, ut supra, sollicitatos, sedulo monere, juxta occurrentium casuum circumstantias, de obligatione denuntiandi Inquisitoribus, sive locorum Ordinariis prædictis personam, quæ sollicitationem commiserit, etiamsi Sacerdos sit, qui jurisdictione ad absolutionem valide impertiendam careat, aut sollicitatio inter Confessarium, et Pœnitentem mutua fuerit, sive sollicitationi Pœnitens consenserit, sive consensum minime præstiterit, vel longum tempus post ipsam sollicitationem jam effluxerit, aut sollicitatio a Confessario, non pro se ipso, sed pro alia persona peracta fuerit. Caveant insuper diligenter Confessarii, ne Pœnitentibus, quos noverint jam ab alio sollicitatos, sacramentalem absolutionem impertiant, nisi prius denuntiationem prædictam ad effectum perducentes, delinquentem indicaverint competenti Judici, vel saltem se, cum primum poterunt, delaturos spondeant, ac promittant.

3. Et quoniam improbi quidam homines reperiuntur, qui vel odio, vel ira, vel alia indigna causa commoti, vel aliorum impiis suasionibus, aut promissis, aut blanditiis, aut minis, aut alio quovis modo incitati, tremendo Dei Judicio posthabito, et Ecclesiæ auctoritate contempta, innoxios Sacerdotes apud Ecclesiasticos Judices falso sollicitationis insimulant: Ut igitur tam nefaria audacia, et tam detestabile facinus metu magnitudinis pœnæ coerceatur, quæcumque persona, quæ execrabili hujusmodi flagitio se inquinaverit, vel per se ipsam innocentes Confessarios impie calumniando, vel sceleste procurando, ut id ab aliis fiat, a quocumque Sacerdote quovis Privilegio, auctoritate, et dignitate munito, præterquam a Nobis, Nostrisque Successoribus, nisi in fine vitæ, et excepto mortis articulo, spe absolutionis obtinendæ, quam Nobis, et Successoribus prædictis reservamus, perpetuo careat.

4. Demum magnopere cupientes a Sacerdotalis Judicii, et Sacri Tribunalis sanctitate omnem turpitudinis occasionem, et Sacramentorum contemptum, et Ecclesiæ injuriam longe submovere, et tam exitiosa hujusmodi mala prorsus eliminare, et quantum in Domino possumus, animarum periculis occurrere, quas sacrilegi quidam, Dæmonis potius,

tius, quam Dei Ministri, loco eas per Sacramentum Creatori suo, ac nostro reconciliandi, majori peccatorum mole onerantes, in profundum iniquitatis barathrum nefarie submergunt; nonnullorum Venerabilium Fratrum Nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, et aliquorum in Theologia Magistrorum consilio desuper adhibito, accedentibus quoque iteratis plurium Episcoporum supplicationibus, hac Nostra in perpetuum valitura sanctione, quemadmodum a pluribus Episcopis per Synodales suas Constitutiones jam factum esse novimus, omnibus, et singulis Sacerdotibus, tam Sæcularibus, quam Regularibus cujuscumque Ordinis, ac Dignitatis, tametsi alioquin ad Confessiones excipiendas approbatis, et quovis Privilegio, et Indulto, etiam speciali expressione, et specialissima nota, et mentione digno suffultis, Auctoritate Apostolica, et Nostræ potestatis plenitudine interdicimus, et prohibemus, ne aliquis eorum, extra casum extremæ necessitatis, nimirum in ipsius mortis articulo, et deficiente tunc quocumque alio Sacerdote, qui Confessarii munus obire possit, Confessionem Sacramentalem personæ complicis in peccato turpi, atque inhonesto, contra sextum Decalogi præceptum commisso excipere audeat, sublata propterea illi ipso jure quacumque auctoritate, et jurisdictione ad qualemcumque personam ab hujusmodi culpa absolvendam; adeo quidem, ut absolutio, si quam impertierit, nulla, atque irrita omnino sit, tamquam impertita a Sacerdote, qui jurisdictione, ac facultate ad valide absolvendum necessaria privatus existit, quam ei per præsentes has Nostras adimere intendimus; et nihilominus, si quis Confessarius secus facere ausus fuerit, majoris quoque excommunicationis pœnam, a qua absolvendi potestatem Nobis solis, Nostrisque Successoribus dumtaxat reservamus, ipso facto incurrat.

5. Declarantes etiam, et decernentes, quod nec etiam in vim cujuscumque Jubilæi, aut etiam Bullæ, quæ appellatur Cruciatæ Sanctæ, aut alterius cujuslibet Indulti Confessionem dicti complicis hujusmodi quisquam valeat excipere, eique Sacramentalem absolutionem elargiri, cum ad hunc effectum, et in hoc casu nullus Confessarius, utpote qui in hujusmodi peccati, et Pœnitentis genere jurisdictione, ut præfertur, careat, et absolvendi facultate a Nobis privatus existat, habendus sit pro Confessario legitimo, et appro-

bato. Non obstantibus Constitutionibus, et Ordinationibus Apostolicis, præsertim, quæ nuncupantur Cruciatæ Sanctæ, vel Jubilæi Universalis, et plenarii, nec non quibusvis Ecclesiarum, et Monasteriorum, et Ordinum quorumlibet, quorum ipsi Sacerdotes fuerint, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis Statutis, et Constitutionibus, Privilegiis quoque, Indultis, et Literis Apostolicis sub quibuscumque tenoribus, et formis, ac cum quibusvis clausulis, et Decretis, etiam Motu proprio, aut alias quomodolibet concessis, etiam iteratis vicibus approbatis, et innovatis; Quibus omnibus, eorum tenores præsentibus pro expressis habentes, hac vice dumtaxat specialiter, et expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

6. Volumus demum, ac præcipimus, ut omnes Locorum Ordinarii, tam præsentes, quam futuri pro tempore existentes, in approbatione Confessariorum, tam prædictam Constitutionem Gregorii Prædecessoris, quam præsentem hanc Nostram, ab omnibus Sacerdotibus approbandis attente legi, et accurate observari curent; moneantque eos in Domino, atque hortentur, ut Sacrum Ministerium ipsorum fidei commissum summa animi innocentia, morum puritate, judicii integritate peragant, exhibeantque semetipsos, ut Ministros Christi, et Dispensatores Mysteriorum Dei. Memores prætereà sint, se locum tenere, ac vices obire Summi, atque Æterni Sacerdotis, qui sanctus, innocens, impollutus per Spiritum Sanctum semetipsum obtulit immaculatum Deo, ut emundaret conscientiam nostràm ab operibus mortuis, ad serviendum Deo Viventi. Sedulo igitur studeant, diligenterque caveant, ne quærentibus, et pulsantibus eorum culpa Cœlum claudatur; ne deperditæ Oves, ad Ovile Dominicum redire properantes, eorum manibus ferarum dentibus dilaniandæ tradantur, ne prodigi filii egentes, et saucii ad cœlestem Patrem revertentes, nefaria eorum improbitate, gravioribus peccatorum vulneribus, dum adhuc in via sunt, confodiantur.

7. Ut autem præsentes Literæ ad omnium notitiam facilius deveniant etc. Nulli ergo omnino hominum liceat etc.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ MDCCXLI., Kalendis Junii, Pontificatus Nostri Anno Primo.

Pro D. Card. Passioneo. Cajetanus Amatus.

BE-

BENEDICTI XIV. DECLARATIO

Super Constitutione, quæ incipit: SACRAMENTUM PŒNITENTIÆ adverſus ſollicitantes, Anno MDCCXLI. edita.

APostolici muneris partes in procuranda præcipue rerum sacrarum pura, illibataque penitus etc.....

1. Sane cum Nos alias per quamdam Noſtram Constitutionem, cujus initium est: *Sacramentum Pœnitentiæ*, Anno Incarnationis Dominicæ MDCCXLI. Kalendis Junii Pontificatus Noſtri Anno Primo editam, omnibus, et singulis Sacerdotibus tam Sæcularibus, quam Regularibus interdixerimus, et prohibuerimus, ne aliquis eorum, extra casum extremæ neceſſitatis, nimirum in ipſius mortis articulo, et deficiente tunc quocumque alio Sacerdote, qui Confeſſarii munus obire poſſit, Confeſſionem Sacramentalem perſonæ complicis in peccato turpi, atque inhoneſto, contra ſextum Decalogi præceptum commiſſo; excipere auderet; ita ut abſolutio, ſi quam impertiviſſet, nulla, atque irrita omnino eſſet, tamquam impertita a Sacerdote, qui juriſdictione, et facultate ad valide abſolvendum neceſſaria, ipſi per Nos vigore ejuſdem Conſtitutionis adempta, privatus exiſteret, et alias, prout in memorata Conſtitutione, cujus tenorem præſentibus pro plene, et ſufficienter expreſſo, et inſerto haberi volumus, uberius dicitur contineri. Cum Nos ſubinde ſuper ea dictæ Conſtitutionis parte, quæ mortis articulum reſpicit, dubitationes quaſdam exortas fuiſſe acceperimus, quarum reſolutionem privato cujuſque judicio relinquendam minime exiſtimamus, ne Lex incertis conjecturis, et opinionibus jactata, in ſenſus a mente Noſtra alienos forſitan diſtrahatur, ejuſque vigor paulatim langueat, atque enervetur.

2. Hinc eſt, quod Nos omnem dubitandi rationem, quantum cum Domino poſſumus, de medio auferre cupientes, Motu proprio, ac ex certa ſcientia, et matura deliberatione noſtris, deque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, memoratam Conſtitutionem Noſtram cum omnibus, et ſingulis in ea contentis, tenore præſentium, quatenus opus ſit, confirmamus, illamque integre, penitus, et omnino, atque ab illis, ad quos ſpectat, et pro tempore quan-

documque spectabit, inviolabiliter, et inconcusse observari præcipimus, et mandamus. Præterea habita super his cum Venerabili Fratre Nostro Vincentio Episcopo Prænestino S. R. E. Cardinali Petra nuncupato Pœnitentiario Nostro Majori, ac dilectis Filiis Officii Pœnitentiariæ Apostolicæ Ministris, qui rem jussu Nostro mature perpenderunt, deliberatione; Motu, scientia, et potestatis plenitudine paribus edicimus, ac declaramus, eadem Constitutione singulis, ut supra, Sacerdotibus, quemadmodum interdictum non est in mortis articulo personam in prædicto turpi peccato complicem confitentem audire, atque ab hujusmodi quoque culpa rite contritam absolvere, deficiente tunc quocumque alio Sacerdote, qui Confessarii munus obire possit; ita interdici re ipsa, et prohiberi prædicto modo tunc audire, et absolvere, ut si alius aliquis Sacerdos non defuerit, etiamsi forte iste alius simplex tantummodo Sacerdos fuerit, sive alias ad Confessiones audiendas non approbatus, possit nihilominus ipse Sacerdos simplex Confessionem excipere, ac absolutionem impertiri.

3. Porro, si casus urgentis qualitas, et concurrentes circumstantiæ, quæ vitari non possint, ejusmodi fuerint, ut alius Sacerdos ad audiendam constitutæ in dicto articulo personæ Confessionem vocari, aut accedere sine gravi aliqua exoritura infamia, vel scandalo nequeat; tunc alium Sacerdotem perinde haberi, censerique posse, ac si revera abesset, atque deficeret; ac proinde in eo rerum statu non prohiberi socio criminis Sacerdoti absolutionem Pœnitenti ab eo quoque crimine impertiri. Sciat autem complex ejusmodi Sacerdos, et serio animadvertat, fore se re ipsa coram Deo, qui irrideri non potest, reum gravis adversus prædictam Nostram Constitutionem inobedientiæ, latisque in ea pœnis obnoxium, si prædictæ infamiæ, aut scandali pericula sibi ultro ipse confingat, ubi non sunt: imo intelligat, teneri se graviter hujusmodi pericula, quantum in se erit, antevertere, vel removere, opportunis adhibitis mediis; unde fiat, ut alteri cuivis Sacerdoti locus pateat illius Confessionis absque ullius infamia, vel scandalo audiendæ. Ita enim ipsum teneri vigore memoratæ Nostræ Constitutionis declaramus; et nunc quoque ita ipsi faciendum esse districte mandamus, et præcipimus.

4. Quod si idem Sacerdos, aut quovis modo se se nul-

la

la gravi necessitate compulsus ingesserit, aut, ubi infamiæ, vel scandali periculum timetur, si alterius Sacerdotis opera requirenda sit, ipse ad id periculum avertendum congrua media adhibere de industria neglexerit, atque ita personæ in dicto crimine complicis, eoque in articulo, ut præfertur, constitutæ Sacramentalem Confessionem excipere, ab eoque crimine absolutionem largiri, nulla, sicut præmittitur, necessaria causa cogente, præsumpserit; quamvis hujusmodi absolutio valida futura sit, dummodo ex parte Pœnitentis dispositiones a Christo Domino ad Sacramenti Pœnitentiæ valorem requisitæ non defuerint: Non intendimus enim pro formidando mortis articulo eidem Sacerdoti, quantumvis indigno, necessariam jurisdictionem auferre, ne hac ipsa occasione aliquis pereat: Nihilominus Sacerdos ipse violatæ ausu ejusmodi temerario Legis pœnas nequaquam effugiet; ac propterea latam in dicta Constitutione majorem excommunicationem, eodemque plane modo, quo ibidem decernitur, Nobis, et huic Sanctæ Sedi reservatam incurrat, prout illum eo ipso incurrere declaramus, volumus, atque statuimus. Non obstantibus etc.....

5. Volumus autem, ut earumdem præsentium Literarum transumptis etc.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die VIII. Februarii MDCCXLV., Pontificatus Nostri Anno Quinto.

D. Cardinalis Passioneus.

Num. VI.

LETTERA CIRCOLARE

A' Parrochi della Città, e Diocesi di Bologna, in cui si concede loro la facoltà di assolvere da alcuni Casi riservati nel tempo pasquale.

AVendo l' Emo, e Rmo Sig. Cardinale Arcivescovo stabilito di concedere a tutti i Parrochi di questa sua Città, e Diocesi nella ventura solennità di Pasqua, e negl' anni seguenti sino a nuovo ordine, la facoltà di assolvere da' Casi riser-

servati al numero Primo, Secondo, Quarto, e Settimo, che sono:

1. Blasphemia Hæreticalis.

2. Adoratio, aut Invocatio Dæmonis expressa. Item maleficium, et quælibet superstitio, quæ fiat cum Sacramentorum, vel cum Sacrarum Reliquiarum abusu, etiam nullo secuto effectu.

4. Copula carnalis cum Cognata, sive Filia spirituali. Item copula etiam incompleta cum Parochiana, quoad Parochos, Æconomos, subsidiarios, et Capellanos sive habitualiter, sive actu Parocho inservientes in cura Animarum. Item incestus in primo, vel secundo gradu consanguinitatis; et in primo gradu affinitatis. Sodomia etiam cum Fœminis. Stuprum etiam Virgine consentiente. Bestialitas: et hæc omnia quoad Masculos tantum, commissa completo decimo quarto ætatis Anno.

7. Scandalosa solutio Quadragesimæ sine licentia, vel cum licentia obreptitie, aut subreptitie obtenta.

Ed avendo data a me l' incombenza di notificare a' medesimi Parrochi questa sua degnazione; quindi è, che colla presente significo a V. S. Molt' Illustre, e Reverenda, che cominciando dalla Domenica delle Palme, sino all' ultima Festa di Pentecoste inclusivè, *potrà assolvere qualunque Penitente dai soli sopraddetti casi. Di tanto mi occorre avvisarla etc.*

Bologna 30. Marzo 1781.

Pietro Magnoni Cancell. Arcivesc.

Num. VII.

RISTRETTO DELLA INSTRUZIONE

Data da Benedetto XIV. ai Parrochi, e Sacerdoti di questa nostra Città, e Diocesi per li Testamenti, che da essi si ricevono in mancanza di Notajo.

CONsiderando il nostro glorioso Antecessore Card. Prospero Lambertini, e poi Benedetto XIV. P. M., quanto sieno sagre e sante le ultime volontà de' Testatori, e che assai volte, massimamente nelle Parrochie di villa, per man-

mancanza di Notajo, o anche perche il Testatore ha maggior confidenza nel proprio Patroco, che nel Notajo, sia egli chiamato, affinche a norma del Diritto Canonico riceva il suo Testamento, perciò ad impedire, che per difetto della debita perizia non sieno fatti Testamenti nulli, e invalidi, e defraudate le volontà de'. poveri Testatori, pubblicò una dottissima Instruzione, che è nella Notificazione XVII. del Vol. V. Noi animati, com' è nostro dovere, da simigliante premura in un affare di tanta importanza, esortiamo in primo luogo tutti i nostri Parrochi a leggerla attentamente, e massime in occasione di dovere essere chiamati da qualche infermo per ricevere il di Lui Testamento. Poi per maggiormente facilitare a tutti la intelligenza di quanto egli con la solita sua erudizione insegna, qui restringiamo in breve le sue dottrine.

I. Dichiarata la facoltà concessa a' Parrochi dal Dritto Canonico in vigore della Decretale di Alessandro III. *Cap. Cum esses.* 10. *de Testam.: Testamenta quæ Parochiani coram Presbytero suo, et tribus, vel duabus aliis Personis idoneis in extrema fecerint voluntate, firma decernimus permanere*, passa a sciogliere alcuni dubbj, e a stabilire.

1. Che anche il Parroco di villa, sia Parroco idoneo a ricevere il Testamento di un Infermo Villeggiante nella sua Parrocchia, siccome è di lui Parroco per gli estremi Sagramenti. Paolo Rossi, *Risoluz. circa i Testam. c.* 35. *etc.*

2. Che per le parole *coram presbytero suo*, non solamente s' intenda il Parroco, mà eziandio il Confessore Ordinario del Testatore.

3. Che in mancanza del Parroco, e dell' Ordinario Confessore, può supplire il Capellano, ossia il Confessore non Ordinario, solche si chiami un Testimonio di più.

4. Che i *Testimonj idonei* non si richieggono tali *in superlativo gradu*; onde esser possono anche i poveretti, purche sieno onorati; e maschj, e non femmine.

5. Esser valido il Testamento nella forma prescritta, ancorche il Testatore non fosse gravemente infermo, sebbene la grave infermità accenni il Pontefice nel Cap. cit. *in extrema fecerint voluntate*, citando la Risoluzione del celebre Card. de Luca, e il Monacello.

II. Quindi discendendo alla pratica, insegna, e ordina, e ordiniamo ancor Noi, come per giusta regola.

1. Che

1. Che il Parroco, o Confessore chiamati a ricevere un Testamento, avvisare debbano il Testatore, che sono necessarj due, o più Testimonj, come sopra.

2. Che sebbene, rigorosamente parlando, si dovessero ricercare i Testimonj, facendo loro sapere, che debbono intervenire a tale atto, ed attestare a tempo, e luogo del medesimo, nel che consiste *rogitus explicitus*; nulladimeno possono adoperarsi per Testimonj quelli, che si trovassero nella Camera dell' Infermo, purche il Testatore ad essi esprima la sua volontà, ed essi accettino, e stieno attenti, valendo in queste circostanze il *rogitus implicitus*, come insegnano i Dottori.

3. Adunati i Testimonj, deve il Sacerdote insinuare al Testatore, che esprima avanti di se, e dei Testimonj la sua ultima volontà, tanto circa i Legati pii, e profani, che voglia fare, quanto circa gli Esecutori Testamentarj, se li vuol deputare, e specialmente circa la Instituzione dell' Erede, assolutamente necessaria, per la validità del Testamento, con le sostituzioni, che a Lui piacesse di fare.

4. Nel caso, che il Testatore oppresso dal male avesse bisogno, che gli fosse suggerita qualche cosa, particolarmente in ordine ai legati, ciò si faccia, ma con grande prudenza; che *vi vuol giudizio, e vi vuol coscienza*, dice il saggio Pontefice, *dovendo il suggerimento esser lontano da qualsivoglia privato interesse, o fraude*. Rota *in Bononien. Legator.* §. *Præmisso siquidem, coram Rezzonico*.

5. Espressa dal Testatore la sua volontà, deve il Sacerdote scriverla di suo carattere, e poi leggerla con voce intelligibile al Testatore, e Testimonj, correggendo fedelmente ciò, che volesse il Testatore; indi la farà sottoscrivere dal Testatore medesimo, e poi sottoscriverà il Sacerdote stesso, e ciascuno de' Testimonj. E se il Sacerdote sarà il Parroco, munirà la sua sottoscrizione col sigillo della Chiesa; e se sarà il Confessore, la munirà col proprio sigillo.

6. Se il Testatore non sapesse, o non potesse scrivere, basteranno le sottoscrizioni del Sacerdote, e de' Testimonj. E se neppur questi sapessero scrivere, basterà quella del Sacerdote, e i Testimonj faranno un segno di Croce, e il Sacerdote sotto la Croce scriverà, che è la Croce fatta dal tale de' tali.

III.

III. Finalmente per ovviare ad ogni inconveniente.

1. Ciascun Parroco, o Sacerdote si regoli secondo la formola, che ponghiamo appiè della presente Instruzione.

2. Più presto, che sia possibile, *e non mai più tardi di otto giorni* dopo scritto il Testamento, dovrà il Parroco, o Sacerdote unitamente ai Testimonj comparire avanti al Notajo col Testamento fatto, dicendo averlo scritto esso medesimo; e consegnarlo, acciocche lo riceva ne' suoi atti.

3. Se il Testamento sarà stato sottoscritto dal Testatore, e Testimonj, non sarà necessario, che il Parroco e i Testimonj spieghino le parti del Testamento; ma basterà, che riconoscano le proprie sottoscrizioni, e riferiscano, avere il Testatore fatte le disposizioni, e i Legati, e la Instituzione dell' Erede, come nel Testamento si contiene.

4. Ma se il Testamento non fu dal Testatore sottoscritto, allora il Parroco, e dopo lui i Testimonj, separatamente l' uno dall' altro, debbono riferire in voce quanto nel Testamento si contiene, massime se i Testimonj avessero formato solamente il segno di Croce. Ma in prima riconosceranno la propria sottoscrizione, o la Croce segnata; e il Notajo deve scrivere queste loro deposizioni, unendole al Testamento, che gli è stato consegnato. Accenna in fine il dottissimo Pontefice una controversia legale; ma Egli, e noi conchiudiamo, doverci bastare, che i nostri Parrochi, e Sacerdoti facciano quanto devono dal canto loro, acciocche il Testamento sia ben fatto, regolandosi a norma della presente canonica Instruzione, e della seguente

FORMOLA DEL TESTAMENTO

Che si riceve dal Parroco per mancanza di Notajo proposta da Benedetto XIV. nella Notif. XVII. del Vol. V.

NEl nome del Signore. Addì del mese di dell' Anno e del Pontificato di N. Sig. Papa N. Figlio del fu NN. del Comune di N. Contado, e Diocesi di Bologna, sano per Divina misericordia di mente,

P sensi,

sensi, vista, loquela, udito, ed intelletto, del suo corpo però indisposto, e giacente in letto, non volendo esser prevenuto dalla morte senz' aver disposto de' suoi Beni, ha pregato di sua propria bocca, e colla sua viva voce me sottoscritto, come suo Parroco, per mancanza di Notajo, a voler ricevere, e scrivere il di lui Testamento, come in fatti alla presenza de' sottonotati Testimonj, a tal effetto chiamati, e pregati dal medesimo N., ho ricevuto e ricevo tal Testamento, scrivendolo di mia mano a di lui dettame, per poscia consegnarlo a pubblico Notajo, col qual Testamento esso N. ha disposto, e dispone di detti suoi Beni, ed Effetti nel modo, e forma seguente, cioè:

Raccomanda in primo luogo detto N. Testatore l'anima sua all' Altissimo Onnipotente Iddio, implorando l'ajudi S. D. M. particolarmente nel punto di sua morte, per poter felicemente passare agli eterni contenti.

Al suo corpo, divenuto che sarà cadavere, ordina che si dia Sepoltura nella Chiesa N., e che in suffragio dell' anima sua siangli celebrate Messe (*Si noti il numero delle Messe, e qualunque altra disposizione, che volesse fare per l' accompagnamento, e funerali, e sepoltura etc.*)

Item per ragione di Legato, ed in ogni miglior modo etc., lascia a N. la somma di (*Qui si notino tutti i legati, e disposizioni, che far volesse per la Moglie, e doti delle Figlie etc. Si avverta ancora, se ha debiti, e crediti da notificare, affinche quelli sieno soddisfatti, e questi ricuperati, e riscossi, etc.*)

In tutti poi gli altri suoi Beni, Mobili, Immobili, Se-moventi, Robe, Ragioni, ed Azioni sì presenti, che d' avvenire, detto N. Testatore di sua bocca propria, e colla sua viva voce, come sopra, instituisce, chiama, nomina, dichiara, e vuole, che sia Erede N. Figlio di N. del Comune di N. liberamente, e con piena ragione (*e pure con le sostituzioni, e leggi, che pareranno al Testatore, che si dovranno chiaramente notare.*)

Commissarj poscia, ed Esecutori di questa ultima volontà, e Testamento, detto N. deputa li N.N., a' quali dà, ed attribuisce facoltà di (*Qui si notino le facoltà o generali, o particolari, che al Testatore paresse d' accordare ad essi.*)

E questa detto N. ha detto, e dichiarato essere la sua ultima volontà, e Testamento, che se non valesse per ragio-

ragione di Testamento, vuole debba valere per ragione di Codicilli, di donazione a causa di morte, e di qualunque altra ultima volontà di ragione valida, ed efficace. Cassando, rivocando, ed annullando qualunque altra ultima volontà, e Testamento per esso in qualunque altro tempo, e modo fatta; onde questa unicamente si attenda, e sia inviolabilmente osservata da' suoi Eredi, e da ogni altro, a cui spetti, il tutto in ogni miglior modo, che di ragione fare si possa.

Alle quali cose tutte, e singole sono stati continuamente presenti in detto Comune, nella Casa d' abitazione di detto Testatore, cioè nella Stanza dov' egli si trova giacente in letto, come sopra, N. figlio di N. del Comune N., e N. figlio di N. del Comune N., Testimonj di bocca propria di detto Testatore, come sopra, pregati. In fede di che.

Io N. N. Parroco della Chiesa di S. N. ho scritto, e sottoscritto il presente Testamento, apponendovi anche il Sigillo di mia Chiesa.

Io N. N. fui presente, e testimonio pregato, e chiamato a quanto sopra, mano propria. (*e così si sottoscrivano gli altri Testimonj, e dentro lo spazio di otto giorni al più si faccia la consegna al Notajo, come si è detto di sopra.*)

Enunciat. nel N. Sinodo a dì 3. Settemb. 1788.

D. A. CARD. GIOANNETTI ARCIVESC.

Pietro Magnoni Cancell. Arcivesc.

Num. VIII.

MODUS A BENEDICTO XIV. APPROBATUS

Pro opportunitate temporis servandus, ut infra in Rubricis notatur, ad impertiendam Benedictionem in articulo mortis constitutis, a Sacerdotibus ad id Delegatis.

Benedictio in Articulo mortis cum soleat impertiri post Sacramenta Pœnitentiæ, Eucharistiæ, et Extremæ unctionis illis Infirmis, qui vel illam petierint, dum sana mente, et in-

tegris ſensibus erant, seu veriſimiliter petiiſsent, vel dederint signa contritionis; impertienda iisdem est, etiamſi poſtea lingua, cæterorumque ſenſuum uſu ſint deſtituti, aut in delirium, vel amentiam inciderint. Excommunicatis vero, impœnitentibus, et qui in manifeſto peccato mortali moriuntur, eſt omnino deneganda.

Habens prædictam facultatem, ingrediendo cubiculum, ubi jacet Infirmus; dicat: Pax huic Domui etc., *ac deinde ægrotum, cubiculum, et circumſtantes aſpergat aqua benedicta, dicendo Antiphonam:* Aſperges me etc.

Quod ſi Ægrotus voluerit confiteri, audiat illum, et abſolvat. Si Confeſſionem non petat, excitet illum ad eliciendum actum contritionis; de hujus benedictionis efficacia, ac virtute, ſi tempus ferat, breviter admoneat, tum inſtruat, atque hortetur, ut morbi incommoda, ac dolores in anteactæ vitæ expiationem libenter perferat, Deoque ſe ſe paratum offerat ad ultro acceptandum quidquid ei placuerit, et mortem ipſam patienter obeundam in ſatisfactionem pœnarum, quas peccando promeruit. Tum piis ipſum verbis conſoletur, in ſpem erigens fore, ut ex divinæ munificentiæ largitate eam pœnarum remiſſionem, et vitam ſit conſecuturus æternam. Poſtea dicat:

℣. Adjutorium noſtrum in nomine Domini.

℟. Qui fecit cœlum, et terram.

Antiphona. Ne reminiſcaris Domine delicta Famuli tui (*vel* Ancillæ tuæ) neque vindictam ſumas de peccatis ejus.

Kyrie eleiſon. Chriſte eleiſon. Kyrie eleiſon.

Pater noſter, etc.

℣. Et ne nos inducas in tentationem.

℟. Sed libera nos a malo.

℣. Salvum fac ſervum tuum (*vel* ancillam tuam, *et ſic deinceps*).

℟. Deus meus ſperantem in te.

℣. Domine exaudi orationem meam.

℟. Et clamor meus ad te veniat.

℣. Dominus vobiſcum.

℟. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

Clementiſsime Deus, Pater miſericordiarum, et Deus totius conſolationis, qui neminem vis perire in te creden-

dentem, atque sperantem, secundum multitudinem miserationum tuarum respice propitius famulum tuum N., quem tibi vera fides, et spes christiana commendant. Visita eum in salutari tuo, et per Unigeniti tui passionem, et mortem, omnium ei delictorum suorum remissionem, et veniam clementer indulge, ut ejus anima in hora exitus sui te judicem propitiatum inveniat, et in sanguine ejusdem Filii tui omni macula abluta, transire ad vitam mereatur perpetuam. Per eundem Christum Dominum nostrum. Amen.

Tum dicto, ab uno ex Clericis adstantibus Confiteor etc., *Sacerdos dicat* Misereatur, etc. *deinde:*

DOminus noster Jesus Christus Filius Dei vivi, qui B. Petro Apostolo suo dedit potestatem ligandi, atque solvendi, per suam piissimam misericordiam recipiat confessionem tuam, et restituat tibi stolam primam, quam in Baptismate recepisti; Et Ego facultate mihi ab Apostolica Sede tributa, Indulgentiam plenariam, et remissionem omnium peccatorum tibi concedo. In nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti. Amen.

PEr sacrosancta humanæ reparationis mysteria, remittat tibi omnipotens Deus omnes præsentis, et futuræ vitæ pœnas, Paradisi portas aperiat, et ad gaudia sempiterna perducat. Amen.

Benedicat te omnipotens Deus, Pater, Filius, et Spiritus sanctus. Amen.

Si verò Infirmus sit adeò morti proximus, ut neque Confessionis generalis faciendæ, neque præmissarum precum recitandarum tempus suppetat, statim Sacerdos benedictionem ei impertiatur.

Num. IX.

DECRETUM CLEMENTIS PAPÆ VIII.

Circa Ordines a Regularibus suscipiendos.

DE mandato Sanctissimi D. N. Clementis, divina providentia Papæ VIII., tenore præsentium, mandatur omni-

omnibus, et singulis quorumcumque Regularium Superioribus, ut de cetero observent, et observari faciant ea, quæ in Decreto S. Congregationis Concilii Tridentini continentur, cujus tenor et talis: Congregatio Concilii censuit, Superiores Regulares posse suo subdito, itidem Regulari, qui, præditus qualitatibus requisitis, Ordines suscipere voluerit, literas dimissorias concedere, ad Episcopum tamen Diœcesanum, nempe illius Monasterii, in cujus familia ab iis, ad quos pertinet, Regularis positus fuerit: et si Diœcesanus abfuerit, vel non esset habiturus ordinationes, ad quemcumque alium Episcopum; dum tamen ab eo Episcopo, qui Ordines contulerit, examinetur quoad doctrinam; et dum ipsi Regulares non distulerint de industria concessionem Dimissoriarum in id tempus, quo Episcopus Diœcesanus, vel abfuturus, vel nullas habiturus esset ordinationes. Verum, cum a Superioribus Regularibus, Episcopo Diœcesano absente, vel ordinationes non habente, literæ dimissoriæ dabuntur, in eis utique hujusmodi causam absentiæ Diœcesani Episcopi, vel ordinationum, ab eo non habendarum, exprimendam esse. Quod qui non fecerint, officii, et dignitatis, seu administrationis, ac vocis activæ, et passivæ privationem, ac alias, arbitrio ejusdem Sanctissimi D. N. Papæ reservatas, pœnas incurrant. In quorum fidem etc.

Datum Romæ die 15. Mensis Martii 1596.

EX CONSTITUTIONE BENEDICTI XIV.

Prædictum Decretum confirmante, et declarante, quæ incipit: *Impositi Nobis*.

PRæterea volumus, atque decernimus, ut Superiorum Regularium Dimissoriæ, quæ ideo ad alium Antistitem directæ fuerint, propterea quod Episcopus Diœcesanus extra Diœcesim commoretur, vel Ordinationem non sit habiturus, nullius sint roboris, et momenti, nisi illis juncta fuerit authentica attestatio Vicarii Generalis, vel Cancellarii, aut Secretarii ejusdem Episcopi Diœcesani, ex qua constet, vel ipsum a Diœcesi abesse, vel Clericorum Ordinationem habiturum non esse proximo legitimo tempore;

per

per ecclesiasticas leges ad hunc effectum statuto .... Quod si aliquis Antistes Regularem Virum, in sua Diœcesi proprium domicilium non habentem, solis ipsius Superioris dimissorialibus Literis contentus, sine adjuncta præfata attestatione in forma probanti, ad Ordines promovere præsumpserit; decernimus, et declaramus, hunc ipso facto incurrere in pœnas canonicas adversus eos constitutas, qui alienum subditum legitimis Dimissoriis destitutum ordinaverint. etc.....

Dat. Pontif. An. Septimo die 27. Febr. 1747.

Num. X.

DECRETUM DE MISSA

Pro Sponso, et Sponsa.

QUum ex peculiaribus dubiis ex parte nonnullorum Parochorum, seu aliorum ad præscriptarum in Rubricis Regularum observantiam deputatorum Sac. Rituum Congregationi propositis, compertum fuerit, non levem alicubi subortam esse dubitationem, et controversiam super intelligentia generalis illius Rubricæ, quæ in Missali Romano descripta legitur ante Missam pro Sponso, et Sponsa, videlicet = *Quod si Benedictio Nuptiarum facienda sit pro Sponso, et Sponsa die Dominico, vel alio die festo, dicatur Missa de Dominica, vel festo etc. cum commemoratione sequentis Missæ pro Sponso, et Sponsa* = dum aliqui censent Rubricam illam locum habere in omnib. diebus, quibus celebretur Officium, et Missa de festo duplici, sive majoris, sive minoris Ritus, quibusque proinde minime licet præmissas inibi Missas Votivas pro Sacerdotum devotione celebrare; alii vero putant præfata verba = *vel alio die festo* = intelligenda tantùm esse de diebus solemnioribus, et festivis de præcepto: Hinc Sac. ead. Congregatio, referente Emo, et Rmo Domino Cardinali Corsino Episcopo Sabinen., ad dirimendas imposterum controversias, et dubitationes de medio tollendas, præsenti generali Decreto statuit =

In celebratione Nuptiarum, quæ sit extra diem Domini-

minicum, vel alium diem festum de præcepto, seu in quo occurrat duplex primæ, vel secundæ Classis, etiamsi fiat Officium, et Missa de festo duplici per annum, sive Majori, sive Minori, dicendam esse Missam pro Sponso, et Sponsa in fine Missalis post alias Missas votivas specialiter assignatam: In diebus verò Dominicis, aliisque diebus festis de præcepto, ac Duplicibus Primæ, et Secundæ Classis dicendam esse Missam de festo cum commemoratione Missæ pro Sponso, et Sponsa. Atque ita decrevit, et servari mandavit die 20. Decemb. 1783.

Factaque deinde per me Secretarium de prædictis SS. D. N. Pio Papæ VI relatione, Sanctitas sua præfatum Sac. Congreg. Generale Decretum confirmavit, et ubique executioni dandum esse precepit.

Die 7. Januarii 1784.

I. CARD. ARCHINTUS PRÆFECTUS.

C. Airoldi. S. R. C. Secretarius.

AD

AD LIBRUM TERTIUM

Num. I.

LETTERA CIRCOLARE

A' RR. Parrochi della Città, e Diocesi di Bologna circa l'esercitare a dovere il Sacro lor Ministero.

Noi D. Andrea Gioannetti dell' Ord. di S. Benedetto della Congreg. Camald. per la grazia di Dio, e della S. Sede Appost. Vesc. d' Imeria, e della Chiesa Arcivesc. di Bologna in Spirit., e Tempor. Amministrat.

IL grave pensiere, che ci sta sempre vegliante nell' incarico addossatoci dalla Santità di N. S. Pio VI. felicemente regnante etc.

I. Niuno dei dovuti pascoli certamente apprestar potrebbe alla sua Greggia il Pastore, se da lei lungi abitasse. Quindi ne viene d' inevitabile necessità l' obbligo della residenza, non oziosa, e materiale, ma operativa, e formale, tanto inculcata dai Sacri Canoni, e massime dal Tridentino Concilio (1), che fra l' altre pene priva i Curati delle rendite delle loro Chiese, per il tempo che non risiedono senza licenza del Vescovo, da concedersi in iscritto, e sempre per giusta causa da riconoscersi dal Vescovo medesimo.

(1) *Seſs. 23. de Reform. c. 1.*

II. Debbono per tanto risiedere i Parrochi, sia ciò di ragion divina, o pure sol tanto di ragion canonica, abitando nella Canonica contigua alla Chiesa, quando vi sia. E se questa per accidente mancasse, si faccia il possibile acciò quanto prima ci sia, avvisandoci ove si frapponesse qualche notabile difficoltà, che ordineremo quanto sarà di ragione. Dovranno però anche in tal caso abitare almeno in Parrocchia, ed in luogo vicino alla Chiesa quanto sia

Digitized by Google

mai possibile, protestandoci che contro i trasgressori procederemo alle più gravi dovute pene. Se i Curati della Città vogliono prender aria di Campagna per rimettersi in salute, abbiano l'attestato del Medico, lascino in loro vece il Cappellano, o altro Sacerdote approvato, che stia alla custodia della Cura, e prendano da Noi, o dal nostro Vicario Generale, in iscritto la dovuta licenza.

III. Per li Curati di Campagna in simile occorrenza, ove non sia Medico, provveduta che abbiano la Chiesa di chi attenda in loro vece alla cura dell'Anime, potranno partire senza detto attestato. E se l'urgenza del caso lo voglia, potranno partire ancora prima di aver chiesto da Noi, o dal nostro Vicario Generale la licenza, fermo però restando, che giunti o in Bologna, o nel luogo, ove debbon curarsi, prendano la nostra licenza, portando una relazione, o attestato del Vicario Foraneo circa il loro bisogno, e circa la qualità del Sacerdote da essi sostituito.

IV. Se avranno qualche altra causa legittima, ed onesta, ancora fuori del caso di sanità, potendosi servire dell'equità del Sacro Concilio di Trento (1), e del comodo di dividere i Mesi dal detto Concilio a loro conceduti, esposta che avranno i Parrochi di Città la causa, ed approvatasi questa da Noi, o dal nostro Vicario Generale, si concederà loro in iscritto la licenza, lasciando però alla Cura un Sacerdote, o Cappellano idoneo, ed approvato per la Confessione.

(1) *Seſſ. 23. de Reform. cap. 1.*

V. E quanto a quelli della Diocesi, esposta che abbiano la causa al Vicario loro Foraneo, e riconosciutasi da esso giusta, conceda in iscritto la licenza detto Vicario Foraneo per tre giorni, purchè resti provveduta la Chiesa. Ma volendo poi alcuna proroga, dovranno prenderla da Noi, o dal Vicario nostro Generale.

VI. Parlando de' Vicarj Foranei, che sono Curati, se staranno assenti dalla lor Cura, debbono lasciare altra persona, che faccia le loro veci, come sopra si è detto de' semplici Parrochi. E quando la loro assenza arrivi a tre giorni, non dovranno partire senza la licenza del Parroco seniore del loro Plebanato, la quale per qualche giusto motivo potrà essere da noi prorogata, o dal nostro Vicario Generale. E se alcuno de' sopraddetti viene a Bologna,

gna, si faccia vedere da Noi, o dal nostro Vicario Generale, per esporre la causa della partenza, ed ottenere la licenza in iscritto.

VII. Quando alcun Parroco, o Vicario Foraneo avrà qualche commissione da Noi, per adempiere la quale sia necessaria l' assenza dalla loro residenza, nasce la licenza dalla commissione, e perciò basterà che lascino la Chiesa provveduta d' idonea persona.

VIII. Per quelli che abitano in poca distanza dalla Città, per lo che possono ritornare la sera a casa, non sieno sì frequenti le loro gite in Città, nè lascino la Chiesa mai sprovveduta, ancorchè si tratti di poche ore di un giorno.

IX. I giorni, ne' quali non è lecito al Parroco di allontanarsi dalla sua residenza, sono particolarmente. Il primo giorno dell' Anno. Quello dell' Epifania. Tutta la Settimana Santa sino alla Domenica in Albis. I giorni delle Rogazioni, dell' Ascensione, e della Pentecoste, co' due giorni seguenti. La Solennità del Corpo del Signore, de' SS. Pietro e Paolo, dell' Assunzione della Beata Vergine Maria, di tutti i Santi, della Natività del Signore con le Feste seguenti, e finalmente del Titolare della propria Chiesa.

X. E quanto alle altre Feste, se vanno i Parrochi a celebrare la Messa in qualche Oratorio posto dentro i confini della loro Parrocchia, ne avvisino il Popolo nella Festa antecedente. E andando a qualche Chiesa fuori di Parrocchia, per motivo di qualche Fesra che in essa si celebri, lascino un Sacerdote che celebri la Messa nella loro Parrocchia, avvertendone antecedentemente il Popolo.

XI. Si aggiunge, che se vanno a celebrare la Messa in un Oratorio dentro la loro Parrocchia in giorno di Festa, non lascino però di far la Dottrina nella Chiesa Parrocchiale. E andando in giorno di Festa a celebrare la Messa fuori di Parrocchia, lo che però non dovrà essere così spesso, facciano che il Sacerdote da loro lasciato insegni in quel giorno la Dottrina Cristiana.

XII. Supposta dunque la residenza personale, alla quale è tenuto il Parroco, dev' egli primieramente alimentare il suo Gregge col pascolo della divina parola, per non soggiacere al castigo orrendissimo minacciato da Dio per

(1) *Ezech. 3. 17. et seq.* Ezechiello (1): *Audies de ore meo verbum, et annuntiabis eis ex me. Si . . . . non annuntiaveris, neque locutus fueris . . . . impius in iniquitate sua morietur, sanguinem autem ejus de manu tua requiram.* Quindi si comanda ai Parrochi di fare la Dottrina Cristiana, e Catechismo, almeno ogni Domenica dell' anno, in guisa tale, che impedita qualche Domenica da altre funzioni della Chiesa, si rimetta la Dottrina in una Festa fra la settimana, se pur vi sia. E quello che si dice de' Parrochi della Città, si dichiara valere anche per li Parrochi della Diocesi. E s' impone a' Parrochi di non admettere alla Cresima, e molto meno alla Santissima Comunione quelli, che non sono sufficientemente istruiti, come anche di non pubblicare, e molto meno d' assistere a' Matrimonj, se prima non abbiano riconosciuti li contraenti pienamente informati de' rudimenti della Santa Fede. E s' inculca a' Cherici, ed a' Sacerdoti, tanto della Città, come della Diocesi, l' ajutare i Curati in questo ministero, avvertendoli, che in ciò mancando, severamente si puniranno, quando non adducano legittima scusa.

XIII. Si premetta alla Dottrina Cristiana il suono della Campana della Chiesa, e vada in oltre qualcheduno per la Parrocchia suonando il Campanello, e raccogliendo li Putti; il che si faccia, per quanto è possibile, anche nelle Parrocchie della Diocesi.

XIV. Per le Putte vi sieno Donne di età competente per Maestre, che le istruiscano, e si esortino i Genitori ad andare in compagnia de' loro Figliuoli per udire detta Dottrina, vedendosi che tante volte ne sanno meno gli adulti, di quello ne sappiano li Fanciulli.

XV. Si procuri l' istituzione di Scuole, e Compagnie di Uomini, e Donne per la Dottrina Cristiana, avvisandoli delle Indulgenze concedute da S. Pio V., e da Gregorio XIII., la promulgazione delle quali si faccia ogn' anno in due Domeniche prima di Maggio. Per conseguire le dette Indulgenze, confessati che sieno, facciano la S. Comunione, e di poi la Processione con solennità. E se mai non si potesse in qualche Parrocchia instituire tal Compagnia, si scelgano almeno alcuni Uomini de' più provetti, che con la loro autorità si prendano pensiere, e sollecitudine, che li Fanciulli, e le Fanciulle frequentino la Dottrina Cristiana.

XVI.

XVI. E per cagione del tempo contrario, e per la distanza de' luoghi, si può supplire negli Oratorj, o in altro luogo decente, facendo la Dottrina per mezzo di un Sacerdote, o Cherico, o altra persona bene istruita, e idonea.

XVII. Si comanda a tutti i Curati di parlare al Popolo ne' giorni di Domenica, e nelle Feste solenni, spiegandogli il Vangelo con chiarezza, e con brevità, dichiarandogli i Misterj che dalla Chiesa si vanno solennizzando, insegnando le cose necessarie per la salute, e massime le virtù che debbono praticarsi, ed i vizj che fuggir si debbono per non dannarsi (1). Ricordiamo loro che questo è obbligo personale, il qual si deve da essi indispensabilmente adempire, quand' anche ci sia chi in poca lontananza predichi con molta dottrina, e con molto concorso. Annunzino le Feste di precetto, i giorni di digiuno, e le Indulgenze; come ancora non manchino di applicare per esso Popolo la Messa ogni Festa di precetto, notandola nella Vacchetta a tal effetto destinata, sopra la qual applicazione si osservi la Lettera enciclica della gl. memoria di Benedetto XIV. 19. Agosto 1744.

(1) *Trid. Sess. 5. de refor. cap. 2.*

XVIII. Si ordina alli Curati, tanto della Città, che della Diocesi, l' annunziare al Popolo ogn' anno in un giorno festivo i casi, ne' quali i Rei sono esclusi dall' immunità locale delle Chiese, e l' inveire contro il grave eccesso dell' Omicidio. Sopra di che evvi la Costituzione di Benedetto XIV. sotto il dì 15. Marzo 1750.

XIX. Il primo giorno di Gennajo leggano i Parrochi l' Editto sopra l' osservanza delle Feste. E in una Domenica dell' Avvento, e della Quaresima l' Editto Generale sopra la S. Inquisizione.

XX. Trattandosi degli Oratorj di campagna distanti più di un miglio dalla Parrocchia, s' ingiunge ai Sacerdoti ivi celebranti di spiegare a' Fanciulli la Dottrina Cristiana, già pubblicata dalla chiara mem. del Card. Paleotti, ed in appresso riveduta di nuovo, corretta, ed ampliata dall' Eminentiss. Lambertini, e per nostro ordine ristampata. In oltre, detto l' Evangelio nella Messa, ne daranno una succinta, e sugosa spiegazione ai circostanti, additeranno loro le cose necessarie per salvarsi, nè tralasceranno di prevenirli delle Feste di precetto, che occorrono, de'

gior-

giorni di digiuno, e d'Indulgenza: sempre però con le dovute dipendenze, e con que' regolamenti, che da' Parrochi rispettivi saranno loro prescritti.

XXI. Non tralascino mai in ogni Festa, tanto i Curati, che li soprascritti Cappellani degli Oratorj, di replicare al Popolo la necessità, ed utilità degli Atti di Fede, e Speranza, Carità, e Contrizione, facendoglieli recitare adagio, a voce alta, ed a parola per parola ripetere, e dove sia il Popolo avvezzo a fare l'Atto di Attrizione unito a quello di Contrizione, ciò si faccia: così dal terrore delle pene eterne, e dal dispiacimento per la perdita del Paradiso, passeranno le anime già distaccate dal peccato a pentirsene, e detestarlo per la infinita bontà di Dio offeso. Questi Atti si facciano immediatamente prima della Messa, ed avanti che si termini il Catechismo, infervorando esso Popolo a praticarli non solo in Chiesa alla Messa Parrocchiale, ed al suddetto Catechismo, ma anche privatamente nelle proprie case, per conseguire l'indulgenza di cento giorni per ogni volta (1) a tal fine conceduta dalla s. m. di Benedetto XIV. come dalla Lettera circolare di Monsig. di Mennito delli 19. Ottobre 1741.

(1) *Vid. alias Indul. in Decret. 28. Jan. 1756. sub Num. I. Lib. I. huj. Append.*

XXII. Si esortano i Parrochi di Campagna a fare scuola ai Fanciulli per carità, non avendo perciò bisogno nè di esame, nè di licenza.

XXIII. Per le Maestre da scuola, queste debbano essere prima esaminate, ed approvate (purchè non sieno quelle delle Scuole pie, alli Governatori delle quali spetta detto esame, ed approvazione) dal loro Parroco sopra la Dottrina Cristiana, nella quale debbono ammaestrare i Putti, e le Putte, e ciò per la Città. E per la Campagna sieno esaminate, ed approvate dal Vicario Foraneo, il quale farà lo stesso anche per li Maestri, premessa che abbiano la profession della Fede.

XXIV. Passando al secondo pascolo, cioè de' Sagramenti, che debbono i Parrochi amministrare al loro Gregge, non manchino di spiegare frequentemente e dall'Altare, e ne' Catechismi, che la virtù, ed efficacia loro deriva dai meriti infiniti di Gesù Cristo, e di avvertire con quanta riverenza, e con qual mondezza di mente, di cuore, e anche di corpo accostar si debbano i fedeli a que-

questi celesti fonti della divina Grazia. Non permettano, per quanto sarà possibile dal canto loro, che ricevuti sieno dagl' indegni, sinchè non li vedranno ben disposti, conforme al precetto del Redentore (1). *Nolite dare Sanctum canibus, neque mittatis margaritas vestras ante porcos, ne forte conculcent eas pedibus suis, et conversi dirumpant vos.*

(1) *Matth.* 7. 6.

XXV. Ministrando i Santissimi Sagramenti in Chiesa, usino la Cotta, e la Stola, come prescrive il Rituale, e in un qualche caso in Campagna, e dove non sia frequenza di Popolo nel ministrare il Santo Sacramento della Penitenza, almeno la Stola sopra la veste nera propria del Sacerdote. E prima di amministrarli si ricordino, che *munda mundis animis tractanda sunt*. Laonde se mai si trovassero (che Dio non voglia) in peccato mortale, debbono confessarsene. Che se pure l' urgente necessità gli astringesse, e non avessero copia di Confessore, procurino di fare colla maggiore accuratezza un Atto di Contrizione. E' d' uopo ancora avvisare il Popolo, che liberamente venga a richiedere i Sagramenti, assicurandolo, che il Parroco non si aggrava di amministrarli, nè per distanza di luogo, nè per ora incongrua, nè per qualunque altra ragione. E chiamati che sieno i Parrochi, mostrino con paterna carità di ricever volentieri l' avviso, e prontamente accorrano ove il bisogno li chiama, e siano bene istruiti delle cerimonie prescritte dal Rituale in ordine ai Sagramenti. E non tanto si richiede compostezza, decenza, pietà, e divozione in chi amministra i Sagramenti, ma si osservi ancora in quelli che debbono riceverli, secondo che le circostanze comporteranno.

XXVI. Sopra tutto nell' amministrare li Sagramenti, non mai, nè in occasione, o a causa de' medesimi si esiga alcuna cosa, nè la dimandi in qualunque modo chi gli amministra, ma si diano gratis, come gratis si sono ricevuti, tal che nel conferirli non si dia sospetto alcuno di avarizia.

XXVII. Battezzino nella Chiesa i Parrochi, non nelle case private, quando non siavi pericolo di morte nel battezzando, e ministrino quanto più è possibile i Santissimi Sagramenti agl' Infermi per se stessi personalmente.

XXVIII. Ricordino ai fedeli il ricorrente giorno del

Digitized by Google

loro Battesimo, per passarlo santamente in qualche speciale modo, ringraziando la infinita bontà di Dio di sì segnalato benefizio, e rinnovando l' offerta di tutto se stessi a Dio, e le proteste di rinunzia al Demonio, al Mondo, alla carne.

XXIX. I Parrochi della Città, e de' Suburbj, tenuti sono intervenire nel Sabbato Santo, e nella Vigilia della Pentecoste alla benedizione del Fonte di questa Metropolitana, e gli altri Parrochi Diocesani nelle loro Pievi: lo che inculchiamo grandemente, e vogliamo che per ogni modo, e costantemente si osservi. E se mai fossero legittimamente impediti, giustificato l' impedimento, si darà loro, o da Noi, o dal nostro Vicario Generale, la licenza di mandare altro Sacerdote, che in loro vece assista alla sacra Funzione.

XXX. L' esame, ed approvazione delle Ostetrici, o dir vogliamo Mammane della Città, e delle Parrocchie della cerchia, si faccia da Monsignor Arciprete della Metropolitana, unitamente con altri due Religiosi a di lui elezione. L' esame poi, ed approvazione di quelle del rimanente della Diocesi, dovrà farsi ogni anno dal loro Parroco, unitamente col Vicario suo Foraneo. E quando l' Ostetrice fosse della Parrocchia di un Vicario Foraneo, questi per tal' esame, ed approvazione prenda in sua compagnia altro Parroco del proprio Vicariato a sua elezione.

XXXI. Circa la Santissima Eucaristia, non v' ha dubbio, che ciaschedun fedele abbia precetto positivo di comunicarsi almeno una volta l' anno la Pasqua, come è stato prescritto dal Concilio Lateranese sotto Innocenzo III. nel cap. *Omnis utriusque sexus*, *de pœnitent.*, *et remission.*; e ciò viene confermato dal Tridentino Sess. 13. Can. 9. *de Sacrosancto Eucharistiæ Sacramento*. Circa il tempo conceduto per ubbidire a tal precetto, si rinchiude dentro quindici giorni, cioè dalla Domenica delle Palme sino alla Domenica in Albis, come fu dichiarato da Eugenio IV. (1), e come fu stabilito nell' ultimo Sinodo di Bologna del Sig. Cardinale Giacomo Boncompagni (2). Passato il qual tempo, i Parrochi insisteranno presso i colpevoli con ammonizioni sino al giorno dell' Ascensione, dopo il quale immediatamente i Parrochi della Città porteranno al P. Penitenziere deputato, e rispetto a quelli

(1) *Const.* 14. *tom.* 3. p. 3 *Bullar.* *pag.* 55.

(2) *Lib.* 2. *cap.* 8.

della

della Diocesi, ed anche de' Suburbj (a fine di camminare per la strada più facile, e più sicura, come in passato tanti e tanti anni si è praticato) consegneranno all' Arciprete loro Plebano, che dovrà sollecitamente trasmetterlo al Padre medesimo Penitenziere, attestato *in scriptis*, sottoscritto, e sigillato col Parrocchiale sigillo, se tutti si sono comunicati, o se pur vi sieno de' contumaci, che non abbiano atteso alle loro correzioni. E se mai mancheranno di così avvisarci nel tempo predetto, sappiano, che saranno castigati con pene riserbate al nostro arbitrio.

XXXII. Non solo per quello riguarda l' adempimento del precetto Pasquale, ma per qualunque altra causa, ed in qualsivoglia altro tempo, non tralascino i Parrochi di farci consapevoli de' malviventi delle loro Parrocchie, e massime di quelli, che con pubblici scandali la ruina minacciano de' loro Prossimi, affinchè, mediante il divino ajuto, apprestar possiamo gli opportuni rimedj.

XXXIII. Alla Penitenza, seconda tavola dopo il naufragio, qual la chiamano i Santi Padri, è necessario, che i peccatori ricorrer possano in ogni tempo. Non manchino i Parrochi nulladimeno, e gli altri Confessori, di prendere gli opportuni espedienti rispetto a quelli, che non abbiano imparate, o si sieno dimenticate le cose necessarie da sapersi, dovendosi istruire in caso di necessità prima di assolvere chi ignora le cose necessarie *necessitate medii*, altrimenti è d' uopo differire, come devesi ancora differire l' assoluzione a chi colpevolmente ignora le cose necessarie *necessitate præcepti*. Intorno a che invigilino particolarmente, ricercandone li Padri, e Madri di famiglia, se obblighino i loro figliuoli ad intervenire alla Cristiana Dottrina. Ma del pari non tralascino di essere, massime i dì festivi, esposti nei Confessionarj ad udire le Confessioni, tenendo in oltre, ove le rendite lo permettano, e la numerosità de' Parrocchiani lo richieda, qualche Cappellano, che sia loro di ajuto nell' amministrare sì questo, che gli altri Sagramenti, ricordandosi che possono i Vescovi, secondo il bisogno, a ciò costringerli. (1) E sopra tutto, o con raccolta di limosine, o in altro modo, si procuri, che in ogni Parrocchia vi sia ne' giorni festivi qualche altra Messa, oltre quella del Parroco.

(1) *Trid. Sess.21.c.4.*

XXXIV. Per ben discernere lebbra da lebbra, e non

 com-

commettere errore nell' amministrazione di un Sagramento di così grande importanza, ricordiamo a tutti i Parrochi, e agli altri Confessori l' obbligo stretto, che loro corre di coltivare lo studio sì necessario della Teologia morale. Quindi loro inculchiamo, e comandiamo di dover intervenire a tutte le Congregazioni de' Casi di coscienza, rispetto ai Parrochi, e Confessori della Città in questa Metropolitana, e rispetto a que' della Diocesi, ove, e quando saranno chiamati dai loro Arcipreti, a' quali lasciamo l' arbitrio di convocare le nominate Congregazioni ne' mesi, che stimeranno più opportuni, e meno incomodi, purchè si tengano dentro l' anno, affinchè li medesimi Arcipreti possano ogni anno, come sono tenuti, e vogliamo che onninamente si faccia, mandare le Decisioni de' Casi al P. Penitenziere sopra ciò deputato. E qui avverta ognuno, che il titolo, che aver potesse di Arciprete, non può, nè deve scusarlo dall' intervenire alle Congregazioni suddette: non permetteremo giammai un tale abuso, che disturba grandemente la Ecclesiastica disciplina. Per la qual cosa incarichiamo la coscienza de' veri Arcipreti Capi del Plebanato a renderci avvisati ogni qual volta un Arciprete titolare (il quale non fosse obbligato a fare la Congregazione con li suoi Capellani, ed altro titolare Arciprete, come alla Tabella fatta da' nostri Antecessori, e che sarà da Noi rinnovata), senza legittimo impedimento mancasse di essere presente alle Cougregazioni, affine di togliere dalle radici la cagione della mancanza, che d' ordinario nasce da un mero titolo, che ai violatori di questo nostro ordine leveremo irremissibilmente, oltre altre pene a nostro arbitrio. Nelle medesime Congregazioni, che far si devono nella Diocesi, oltre la decisione de' Casi, si dovrà trattare di altre materie, come fu prescritto dal nostro Antecessore Sig. Card. Malvezzi nella Lettera, indirizzata ai Vicarj Foranei sotto il dì 8. Novemb. 1755.

XXXV. Circa gli attestati, che si mandano dai Vicarj Foranei, e dai Curati intorno il buon costume, ed il segno della vera vocazione di quelli, che fanno istanza per conseguire gli Ordini o maggiori, o minori, s' inculca a' medesimi di non fargli a capo alto, come suol dirsi, ma deposti i rispetti umani, farli con aver solo Iddio d' avanti agli occhi, e con ponderar bene quanto sopra di ciò vie-

Digitized by Google

viene espresso nelle Notificazioni della s. m. di Benedetto XIV. (1), asserendoci la sincera, e piena verità, sicuri che non saranno mai scoperti, pregandogli in ciò anche per le viscere di Gesù Cristo.

XXXVI. Dovranno li Parrochi pubblicare l' assegno del Patrimonio di N. N. *inter Missarum solemnia*, esprimendo i beni, la loro situazione, la quantità, l' annual frutto, a tenore di quanto si deve esprimere nel Rogito del Notajo, come pure se li Beni sieno liberi, e del giusto fruttato, che si richiede, prendendone notizie anche segretamente.

XXXVII. La detta pubblicazione si faccia non solo dal Parroco dell' Ordinando, ma ancora da quelli, sotto le Parrocchie de' quali sono posti i Beni Patrimoniali del medesimo.

XXXVIII. Trasmettano l' assegnazione del Patrimonio, e la fede della pubblicazione, e con lettera confidenziale ci scrivano candidamente quanto sentono per verità.

XXXIX. S' ingiunge, che nel ricevere i consensi per gli Sponsali, facciano i Parrochi il dovuto esame dello Sposo, e della Sposa, per intendere se sieno bene ammaestrati nelle cose più importanti della Dottrina Cristiana, come abbiamo detto di sopra al n. XII., esortandoli ancora ad intervenire anche congiunti in Matrimonio alla spiegazione della medesima, e inculcando loro l' obbligo strettissimo, che avranno e d' insegnar essi ai figliuoli i primi elementi del Cristiano, e di mandare a suo tempo li medesimi fino all' anno 18. di loro età ad imparare nella Parrocchia la Dottrina Cristiana, invigilando in oltre, se li figliuoli veramente intervengano.

XL. Ottenuta la licenza di contrarre i Matrimonj ne' tempi proibiti, non s' intende conceduta la licenza di benedirli, o fare qualche altra solennità.

XLI. Quanto ai Testamenti, che si fanno per mano dei Curati, o di altri Sacerdoti senza Notajo, si ricorra alla piena lettura della Notificazione 17. del tomo 5. della gl. memoria di Benedetto XIV.

XLII. Sarebbe una gran disgrazia per verità, che chi faticò per più anni nell' amministrare ad altri i Sagramenti, ne restasse poi esso privo nel tempo del maggior bisogno.

R 2

(1) *Notif.* 2. *t.* 1., e 6. *t.* 2., e 1. *t.* 3., e 5. *t.* 4.

Digitized by Google

gno. Quindi essendo infermo un Parroco, il più vicino gli sia prontamente in ajuto per ministrargli i Sagramenti, e ne avvisi il Vicario Foraneo, il quale, morto il Parroco, deve far l' Inventario etc. E succedendo la malattia, e morte del Vicario Foraneo, il Parroco più vicino faccia lo stesso, chiamando il Curato seniore della Congregazione a far l' Inventario, ed altre cose occorrenti, se detto Vicario Foraneo era ancor l' Arciprete, altrimenti spetterà all' Arciprete capo della Congregazione tale incombenza.

XLIII. In ordine al terzo dovere de' Sacerdoti, e di que' particolarmente, che han cura d' Anime, cioè di pascere il Gregge col buon esempio, abbiamo nelle divine Scritture, che dai costumi innocenti, o pur malvagi del Popolo può facilmente inferirsi l' indole di chi lo governa: (1) *Erit sicut Populus, sic Sacerdos*. Voi siete lucerne poste su il candelliere, ed in tal guisa le opere vostre risplender debbono agli uomini, che chi le vede ne dia gloria all' eterno celeste Padre. Voi siete come specchj, dice il Concilio di Trento, (2) nei quali attentamente lo sguardo fissano i secolari, affin di apprendere ciò che abbiano ad imitare. E se lasciaste predominarvi dal vizio, con qual fronte correggер potreste secondo il vostro debito i peccatori, mentre la coscienza rinfaccierebbevi essere voi macchiati di quei disordini, che riprendete negli altri? Ingiustamente pretendereste, che la concordia, e il necessario ordine fra i vostri Parrocchiani si mantenesse, e che essi vi si mostrassero ubbidienti, e rispettosi, se non prestaste voi ai nostri ordini la dovuta pronta ubbidienza, o se, come abbiamo udito con grave nostro rammarico essere tal volta accaduto nei Suburbj, e nella Diocesi, i Parrochi di una medesima Congregazione abborrissero di trattare l' uno con l' altro, non avessero dei loro capi quella stima, che si conviene, pubblicassero i nostri Editti, o Lettere circolari, prima d' averle ricevute per il canale dei Vicarj Foranei, e giungessero a tale temerità di dire ignorando affatto la Storia Ecclesiastica, esser questi superflui al buon governo della Diocesi.

XLIV. Da voi dipende in gran parte la depravazione, o l' innocenza del Cristianesimo, giacchè al dir dell' autore dell' Imperfetto, (3) *Si Sacerdotium integrum fuerit, tota Ecclesia floret, si autem corruptum fuerit, omnium fides mar-*

(1) *Os. 4. 9.*

(2) *Sess. 22. de reform. cap. 1.*

(3) *Hom. 38. in Matt.*

marcida est .... Si et Sacerdotes fuerint in peccatis, totus populus convertitur ad peccandum. E però se offerite all' Altissimo l' incenso, ed i Sagrifizj, si esige da voi una santità maggiore di quella che avessero i discendenti di Aronne. Nè vogliate che il vivere scandaloso confonda, e discrediti, per servirvi della frase di S. Girolamo, la dottrina che predicate: (1) *Non confundant opera tua sermonem tuum*.

XLV. Alieni dunque dall' avarizia, radice, qual la chiama l' Apostolo (2), di tutti i mali, e gelosi del decoro Sacerdotale, si ricordino i Parrochi, e gli altri Sacerdoti tutti non essere loro lecito il far da Maestri di Casa, da Economi, da Fattori ai Secolari, e molto meno da Trafficanti (3); che avendo i Parrochi, e Beneficiati frutti superflui all' onesto loro mantenimento, debbano spenderli a favor della Chiesa, e dei Poveri; che con le rendite de' suoi Benefizj i Curati sono in debito di ristorare la Chiesa, e la Canonica, quando non ci fosse statuto, o consuetudine ben fondata in contrario, ovvero entrata a parte destinata per tale effetto.

XLVI. Ed affinchè le ragioni delle lor Chiese non si perdano, o patiscano detrimento, custodiranno con diligenza le Scritture, e recapiti dentro gli Archivj, da chiudersi con chiave, da ritenersi cautamente dal Parroco, procurando che sieno apposti anche giudizialmente confini sicuri, e visibili a' Beni di dette Chiese, e di averne le Mappe, o piante, da custodirsi nell' Archivio a tale effetto.

XLVII. Nelle esazioni mostrino moderazione Ecclesiastica, acciò loro non accada quello, che avvenne al Servo Evangelico (4), il quale per esigere con troppo rigore, meritò dal Padrone, che da prima gli avea condonato il suo debito, essere di poi mandato nelle tenebre esteriori.

XLVIII. Sieno ancora illibati, e fedeli nell' amministrazione delle limosine, riponendole nelle Cassette chiuse con doppie chiavi, e non estraendole se non con l' intervento degli Uffiziali, che tengono le seconde di dette chiavi. Il danaro estratto si noti nel Libro a tal' effetto destinato, scrivendo decontro come siasi speso, e rendendo a Noi, ed ai Visitatori, e Vicarj Foranei rispettivamente nella Diocesi, esatto conto. Ma soprattutto non

si spen-

(1) *Epist.* 52. *ad Nepot. n.* 7.

(2) *I. Tim.* 6, 10.

(3) *Encycl. Cle. XIII.* 1761.

(4) *Math.* 18. 28. *et seq.*

si spenda in gozzoviglie, conviti, o in altro, minima parte di quanto sarà stato contribuito per la celebrazione delle Messe, dovendosi pur da ognuno sapere, che tutto ciò, che viene dato per far celebrare tante Messe, se ad altro uso resta applicato, cade sotto una ingiustissima usurpazione.

XLIX. Abbiano la Tabella degli Obblighi di Messe, di Legati pii, ed Anniversarj, e la tengano appesa nella Sagristia, osservando appuntino i decreti di Urbano VIII., e d' Innocenzo XII. intorno alla celebrazione delle Messe, e notino il giorno, in cui hanno celebrato, col nome e cognome della persona, per cui hanno celebrato, e lo stesso si faccia onninamente dal Cappellano, e dagli altri Sacerdoti, acciò si possa render buon conto a Noi, ed ai Vicarj Foranei, o altri, che in nome nostro faranno le visite, dell' adempimento.

L. Mettano i Parrochi tutto lo studio non solo per viver morigerati, e casti, ma per non dare nemmeno ombra minima di sospetto, di dissolutezza, e d' impurità. Laonde, sotto le pene prescritte dai Sacri Canoni (1), ed altre ancora più gravi a nostro arbitrio, comandiamo a ciascun Curato di fuggir dalle crapule, dai giuochi viziosi, dai balli, ed altri bagordi, e l' astenersi dal portar armi, invigilando in oltre sopra li Sacerdoti, e Cherici di loro Parrocchia, perchè questi pure alla propria vocazione corrispondendo, diano esempj di virtù, ritraendo con la loro morigerata, ed ecclesiastica vita gli altri dai vizj. Ogni Parroco trasmetta nelle mani del Cancelliere Arcivescovile il nome della Serva, o Serve, che tiene in casa, coll' attestazione, rispetto a quelli dei Suburbj, e della Diocesi, del Vicario Foraneo circa l' età, che dovrà essere d' anni 40. quando abitano sole in casa del Curato. Ed ogni anno nuovamente prendano la licenza di ritenere la tale, o le tali donne per Serve.

(1) *Trid. sess. 14. de reform. in proem.*

LI. Non ritengano seco nell' abitazione, senza nostra licenza, altre donne, anche consanguinee, che la Madre, Nonna, Sorelle, e Zie, purchè non sieno sospette, e la Serva, o Serve, ma di età matura, di buoni costumi, di onesta fama, come abbiam detto di sopra.

LII. Finalmente ricordiamo ai Parrochi, che non trascurino di avere appresso di loro, oltre la Sacra Scrittu-

ra,

ra, il Concilio di Trento, il Catechismo Romano, le Costituzioni Sinodali, il Libretto de' Casi riservati, ov' è il Sommario della Bolla *in Cœna Domini*, e *contra Sollicitantes*, la Bolla del Complice, la Lettera Enciclica di Benedetto XIV. delli 10. Giugno 1745. circa il digiuno, e qualche buon Moralista, e Predicatore, anche tutte le Notificazioni, ed altri Ordini dello stesso gran Pontefice, che riguardano il buon regolamento di questa Diocesi, allorchè egli con tanta sapienza, e vigilanza la regolava, per rileggerli con attenzione, e con frequenza, affine di apprendere ciò, che far debbono per governare a dovere i loro Popoli. E perchè inutili l'altre diligenze tutte si renderebbono, senza chiedere ajuto a Dio per mezzo di una vita illibata, e di continue fervorose orazioni, insegnandoci il Nazianzeno (1), che il Sacerdote, massime destinato alla cura di anime, deve *ad Deum accedere, et alios eodem invitare, Sanctus esse sibi, et alios ad veram Sanctitatem pertrahere;* esortiamo con la maggiore efficacia tutti, e singoli li Parrochi, e gli altri Ecclesiastici ancora a volere attendere di proposito all'orazione, e con particolare divozione celebrare la Santa Messa, ricordevoli della grande dignità loro, e augusto esercizio di mediatori tra Dio, e gli uomini. E diamo frattanto a Lei, ed al suo Popolo la nostra benedizione.

(1) *In Apol. tom. 1. Orat. 1., circa med.*

Bologna 4. Febbraro 1777.

D. ANDREA GIOANNETTI VESCOVO AMMINISTRATORE.

Pietro Magnoni Cancell. Arcivesc.

Num.

Num. II.

INDULGENTIÆ A BENEDICTO XIV.

Concessæ recitantibus singulis sextis feriis quinquies Orationem Dominicam, et toties salutationem angelicam in memoriam Passionis, et Agoniæ D. N. Jesu Christi.

AD Passionis, et Agoniæ Redemptoris, et Domini Nostri Jesu Christi, unde nobis vita, salus, et resurrectio manavit, memoriam in omnium Christifidelium animis excitandam, atque fovendam Cœlestibus Ecclesiæ Thesauris, quorum dispensationem Nobis credidit Altissimus, omnibus, et singulis Christifidelibus, qui singulis Feriis Sextis totius Anni, hora tertia post meridiem ad sonum Campanæ Ecclesiarum Metropolitanarum, Cathedralium, et Parochialium (quarum Parochis, Rectoribus, aliisque quocumque nomine appellatis Superioribus, ut Campanam uniuscujusque Ecclesiæ hujusmodi pulsari faciant injungimus, et in virtute sanctæ obedientiæ mandamus) flexis genibus quinquies Orationem Dominicam, et toties Salutationem Angelicam devote recitaverint, et oraverint; ac pro Christianorum Principum concordia, Hæresum extirpatione, ac Sanctæ Matris Ecclesiæ exaltatione, nec non salutari perditorum hominum emendatione pias ad Deum preces effuderint, centum dies de injunctis eis, seu alias quomodolibet debitis pænitentiis in forma Ecclesiæ consueta relaxamus, præsentibus perpetuis futuris temporibus valituris. Volumus autem, etc.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die 13. Decembris 1740. Pontificatus Nostri Anno Primo.

D. Cardinalis Passioneus.

Num.

Num. III.

INDULGENZE

Concedute da Sommi Pontefici, e specialmente da Paolo V. Const. *Cum certas*, da Innoc. XI. Const. *Injuncti Nobis*, e da Innoc. XII. Const. *Debitum*, tanto alle Compagnie, che a tutti i Fedeli veneratori del SS. Sacramento.

INDULGENZE PLENARIE.

1. A Tutti i Confratelli, e Consorelle nel giorno dell' ingresso nella Compagnia, che confessati riceveranno la SS. Comunione.

2. Ai medesimi, che confessati, e comunicati interverranno alla Processione solita farsi nella Ottava del *Corpus Domini*, e pregheranno secondo l' intenzione del Sommo Pontefice, cioè per la concordia fra Principi Cristiani etc. E similmente a quelli, che fossero impediti dall' intervenire, se si accosteranno ai SS. Sagramenti, e pregheranno come sopra.

3. Nell' articolo di morte, se confessati, e comunicati invocheranno con la bocca, e non potendo, almeno col cuore il Santissimo nome di GESU'.

4. A tutti i Confratelli, e Consorelle delle Compagnie del SS. Sacramento della Città, e Diocesi di Bologna, che interveranno alla Processione del Santissimo solita farsi ogni prima Domenica del Mese, *Plenaria*. E a tutti gli altri Fedeli Indulgenza di 7. Anni e 7. Quarantene. *Ex Brevi Gregor. XV. sub die 4. Febr. 1622.*

ALTRE INDULGENZE.

1. NElla Festa del *Corpus Domini* a tutti gli Aggregati, che confessati riceveranno la Santissima Comunione, 7. *Anni*, e 7. *Quarantene*.

2. Ogni volta, che interverranno agli uffizj della Compagnia *giorni* 100.

3. E ogni volta, che confessati, e communicati interverranno alla Processione del Mese, e del Giovedì Santo, 7. *Anni*, e 7. *Quarantene*. E agli altri Fedeli *giorni* 200.

4. Intervenendo poi, solamente confessati, o almeno contriti, alla detta Processione del Giovedì Santo, *giorni* 100. E *giorni* 100. visitando il luogo, ove in detto Giovedì sta riposto il SS. Sacramento.

PER ACCOMPAGNARE IL SS. VIATICO.

1. AI Confratelli, e Consorelle, che accompagneranno il SS. Sacramento agl' infermi con lume, o senza lume *anni* 7., *e altrettante quarantene*. E agli impediti, *giorni* 100., se divotamente reciteranno un *Pater*, ed *Ave* per la salute dell' Infermo.

2. A tutti i Fedeli, che accompagneranno il SS. Viatico con Torcia, e pregheranno per la concordia fra Principi Cristiani etc. 7. *anni*, *e* 7. *quarantene*. Senza Torcia 5. *anni*, *e* 5. *quarantene*. E a quelli, che legitimamente impediti mandano per altri la Torcia, o la consegneranno alla Parrocchia, *anni* 3., *e altrettante quarantene*. E alle Donne, che per giuste cagioni non possono intervenire, recitando divotamente un *Pater*, ed *Ave* per la salute dell' Infermo, *giorni* 100. d' Indulgenza.

E queste Indulgenze annuncieranno i Parrochi al loro Popolo, in occasione di portare il SS. Viatico agli Infermi, come nel Rituale Romano, Tit. de Communione Infirmorum, *viene prescritto*.

Pietro Magnoni Cancell. Arcivesc.

Num.

Num. IV.

FORMULA JURAMENTI

Præstandi a præsentatis ad Beneficia Jurispatronatus, sive Residentialia, sive simplicia, antequam in iisdem instituantur.

EGo N.N. præsentatus ad Beneficium N.N. testem invoco Deum, per me, aut per alios nullum cum Patronis initum fuisse pactum, nec tacite, aut expresse aliquid promissum: nullum in mei favorem (quod sciam) intercessisse, promissis, donis, remuneratione: non fuisse præstitum consensum implicite, aut explicite de re aliqua tradenda: mutuum, aut remissionem mutui non fecisse, nec pignus, aut depositum relaxasse, vel relaxaturum in favorem patroni, sive patronorum, vel alterius repræsentantis patronos, nec de supradictis convenisse cum personis procurantibus voces ab illis, ad quos pertinet jus eligendi, aut præsentandi: locationes domorum, aut prædiorum ipsis patronis, aut eorum consanguineis tacite, sive expresse non promisisse, sicuti nec transactionem, aut remissionem reddituum, obventionum, et oblationum, tam de præteritis, et præsentibus, quam de futuris: Patronis, aut aliis usurpantibus, sive retinentibus bona ecclesiastica beneficii, ad quod sum præsentatus, assensum quomodolibet non præstitisse de non contestanda lite, vel jam in contestata per prædecessorem, aut prædecessores, de non prosequendo judicium, nec aliquod servitium gratis, vel minori stipendio promisisse, nec alium contractum iniquum cum illis fecisse. Item nec tacite, nec expresse convenisse de resignatione facienda post adeptum beneficium ad favorem alicujus; nec fructus, aut fructuum partem beneficii, vel semel, vel semper relaxaturum alicui, contemplatione minoritatis, aut egentiæ, aut alio quovis titulo, et colorato prætextu. **Ita me Deus adiuvet, et hæc sancta Dei Evangelia.**

Digitized by Google

Num. V.

DECRETA DE ONERIBUS

Beneficiatorum ad conſervandas, et reparandas poſſeſſiones, et Eccleſias ſuorum Beneficiorum.

Leo Papa X. Conſtitut. 8. *Supernæ diſpoſitionis* §. 22. „ Ædificia quoque, poſſeſſiones, et jura quæcumque „ in ſtatu convenienti conſervent, et diruta inſtaurent, „ ſicut ad bonorum Prælatorum, et Commendatariorum „ officium ſpectat. „

Et quamvis Concilium Trid. *cap.* 8. *Seſſ.* 7. *de Reformat.* Locorum Ordinariis mandaverit, ut in id *auctoritate Apoſtolica* diligenter incumberent, et *opportunis juris remediis* providerent. Et *cap.* 7. *Seſſ.* 21. „ Parochiales „ Eccleſias etiamſi Juriſpatronatus ſint, ita collapſas re- „ fici, et inſtaurari procurent ex fructibus, et proventibus „ quibuſcumque ad eaſdem Eccleſias quomodocumque per- „ tinentibus etc. „ Nihilominus dubia quædam excitata fuere, et ab Epiſcopo Narnien. an. 1657. S. Congreg. Cardd. Concilii Trid. Interpretum propoſita, videlicet.

Primo. An poſſit (*Epiſcopus*) in actu Viſitationis eorum (Beneficiorum) titulos ad Eccleſiam viciniorem transferre?

Secundo. An poſſit eorumdem Beneficiorum poſſeſſores quacumque Dignitate fulgentes cogere ad reſarciendam Eccleſiam, in qua transferantur tituli, quatenus reſtauratione indigeret, et erigendum Altare in dicta Eccleſia?

Tertio. An eoſdem cogere ad celebrandum, ſeu celebrari faciendum in die Feſtivitatis illius Sancti, ſub cujus invocatione erectum eſt Beneficium?

Quarto. An ad effectum prædictum, et pro conficiendis ſupellectilibus ſacris poſſit ſequeſtrari facere fructus eorumdem Beneficiorum?

Et ſub die 24. Menſis Maii Ann. 1657. prodiit reſolutio, ut infra.

Ad Primum. Si Eccleſiæ, ut ſupponitur, ſunt fere dirutæ, et collapſæ, Epiſcopum, auditis quorum intereſt, poſſe uti Sedis Apoſtolicæ Delegatum transferre Beneficia ſimplicia ad Eccleſias viciniores.

Ad

Digitized by Google

Ad Secundum. Respondit, dictos Rectores Beneficiorum, etiam in quacumque Dignitate constitutos teneri post translationem secutam, ad futuram restaurationem Ecclesiarum, ad quas Beneficia fuerint translata.

Ad Tertium. Respondit, eosdem Beneficiatos cogi posse ab Episcopo ad celebrandum, seu celebrari faciendum in die Festivitatis illius Sancti, sub cujus invocatione Beneficium est erectum, nisi aliud constet in erectione, seu fundatione.

Ad Quartum. Respondit, posse ad effectum prædictæ restaurationis, nec non pro conficiendis Sacris supellectilibus, redditus eorumdem Beneficiorum sequestrare.

Num. VI.

BREVE BENEDICTI XIV.

Ad Emum D. Card. Malvetium Bononiæ Archiepiscopum, Quo Sanctissimus eidem, ejusque Successoribus in perpetuum tribuit facultatem concedendi Personis Ecclesiasticis licentiam dandi in Emphyteusim bona immobilia suorum Beneficiorum.

Tibi (Dilecte Fili) præ cæteris compertum, exploratumque est, quibus dum Cardinalatus honore fungentes Metropolitanam Ecclesiam Bononiensem Nobis desponsam administraremus, quibus dum ad supremam Sacrosancti Apostolatus Cathedram evecti, illam adhuc retineremus, industriis, laboribus, et impensis studuerimus præclara ipsius decora tum quoad res spirituales, tum quoad temporales illustrare, provehere, et adaugere. Quoniam autem eamdem Metropolitanam Ecclesiam Bononiensem propter ingravescentem ætatem, assiduasque Apostolici Ministerii sollicitudines, et curas dimisimus, Tibique contulimus; ad cætera indulta, privilegia, prærogativas, et facultates, quibus sive per alios Romanos Pontifices Prædecessores Nostros, sive per Nos ipsos concessis Archiepiscopus Bononiensis pro tempore existens utitur, fruitur, et gaudet, illam quoque Tibi, tuisque pro tempore Successoribus Archiepiscopis in perpetuum, aucto-

ritate Apostolica, tenore præsentium tribuimus, et impertimur facultatem, nempe quibusvis Personis Ecclesiasticis Beneficia Ecclesiastica sæcularia in titulum, vel Commendam obtinentibus, ac conditionem illorum meliorem efficere volentibus, ut Bona immobilia Beneficiorum suorum in Emphyteusim (non tamen perpetuam, nec ultra tres generationes) sub annuo Canone, vel Censu quinque Ducatos auri non excedente, in evidentem ipsorum Beneficiorum utilitatem concedere, seu alienare, vel permutare possint, licentiam concedendi, vel alienationes, seu permutationes hujusmodi usque ad dictam summam dumtaxat jam factas confirmandi, etiam cum juris, et facti defectuum suppletione; Ita tamen, quod concessio, seu confirmatio, aut totius negotii hujusmodi cognitio non minus, quam duobus Delegatis conjunctim processuris, ac servata forma Constitutionis fel. rec. Pauli II. Prædecessoris Nostri super rebus Ecclesiæ non alienandis, in Quinterno Cancellariæ Apostolicæ descriptæ, committatur. Decernentes easdem præsentes Litteras semper firmas, etc.

Dat. Romæ apud S. Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die 4. Martii 1754. Pontificatus Nostri Ann. XIV.

D. Cardinalis Passioneus.

Num. VII.

NOTIFICAZIONE

A tutti i Luoghi Pii della Città, e Diocesi di Bologna di non risolvere, nè intraprendere spese gravi senza licenza degli Emi Arcivescovi pro tempore.

Noi D. Andrea dell' Ordine di S. Benedetto della Congreg. Camaldolese, per la Misericordia divina del Titolo di S. Pudenziana della S. R. Chiesa Prete Cardinale Gioannetti Arcivescovo di Bologna, e Principe del S. R. I.

AVendo in varie circostanze, e tempi dato segno gli Eminentissimi Signori Cardinali della Sagra Congregazio-

gazione de' Vescovi, e Regolari, quanto mal volontieri soffrissero, che da' Luoghi pii di questa Città, e Diocesi s' intraprendessero gravi spese di fabbriche, riattamenti, ed altre simili senza la previa intelligenza, consulta, ed approvazione dell' Ordinario anche per il disordine, che di frequente ne derivava, che al compimento degl' incominciati lavori si dovesse necessariamente procedere all' alienazione di fondi di ragione de' rispettivi Luoghi pii, o ad aggravarli di debiti, perchè da chi ne veniva l' ordinazione il più delle volte si consultava tutt' altro, che le forze economiche de' medesimi, nè si faceva quel maturo esame, e ponderato dell' ammontare della spesa, e quanto all' incirca assorbire potesse di danaro il progettato lavoro; ed avendone inoltre la medesima Sagra Congregazione rampognato alcuni particolari Luoghi pii, li cui Amministratori erano caduti in questa mancanza; ultimamente riflettendo le Eminenze Loro, che particolari riprensioni fatte in privato non potevano occorrere agli ulteriori disordini in questo genere per parte dell' universale, sono venute in determinazione di assicurare l' indennizzazione de' Luoghi pii di questa Città, e Diocesi con uno stabile, e generale provvedimento. Quindi con Lettera della stessa Sagra Congregazione, in data de' 7. Aprile prossimo passato a Noi diretta, ci hanno comandato di proibire generalmente, siccome in effetto con questa Nostra Notificazione proibiamo espressamente a tutti li Luoghi pii suddetti di risolvere, ed intraprendere SPESE GRAVI senza la preventiva intelligenza, consulta, e licenza Nostra, o de' Nostri Successori, sotto pena di dovere alle medesime soccombere del proprio que' medesimi, che ordineranno, o consentiranno a tali spese, e sotto altre pene a Nostro arbitrio, le quali verranno regolate dalle circostanze de' casi, a tenore delle facoltà conferiteci.

Nel mentre annunziamo questo divieto, e questa generale proibizione a tutti li suddetti Luoghi pii, avvertiamo gli Amministratori de' medesimi, e qualunque altra Persona, cui in qualche modo spetta la soprintendenza alle rendite de' Luoghi pii a conformarsi pienamente alle provvide disposizioni della Sagra Congregazione, non tanto per evitare essi medesimi le pene minacciate, quanto per risparmiare a Noi stessi il disgusto di dover aggravare la

mano

mano sopra di essi, come saressimo costretti onninamente di dover fare per ordine della Sagra Congregazione, senza speranza di ottenere condonazione, e remissione alcuna nel caso di contravvenzione a questa legge.

Data dal Nostro Palazzo Arcivescovile di Bologna li 8. Maggio 1786.

D. A. CARD. GIOANNETTI ARCIVESC.

Num. VIII.

NOTIFICAZIONE

Sopra la Sepoltura de' Cadaveri.

VINCENZO per Divina Misericordia del Titolo de' Santi Marcellino, e Pietro, della S. R. C. Prete Card. MALVEZZI Arcivescovo di Bologna, e Principe del Sacro Romano Impero.

FRa quante costumanze vengono dall' antichità de' tempi ancor più remoti, etc.

La Santa Nostra Madre Chiesa Cattolica quanto inflessibile nel Dogma, altrettanto condiscendente nella Disciplina Ecclesiastica, accomodandosi alla diversità de' tempi, e delle Nazioni, nella Sepoltura de' Cadaveri alcuni Riti tollera, altri precisamente prescrive. Rispetto a noi dobbiamo osservare il Rituale Romano, e il Manuale, e ciò che i nostri Predecessori ne' Sinodi, ed Editti hanno prescritto; ben avvertendo che ogni uno s' astenga dalle vane osservanze, e cerimonie, le quali o l' Avarizia, o l' Irriverenza, o la Superstizione imitatrice falsa della vera pietà hanno inventato.

A questo fine, e perchè si schivino tutti i disordini, che possono intervenire, ed ogni cosa si faccia col convenevole decoro ecclesiastico, e vera religione, e pietà, oltre il confermare quanto da' nostri Predecessori è stato saviamente decretato, e stabilito, prescriviamo le seguenti Regole da osservarsi inalterabilmente da chi che sia, e di pre-

protestiamo, che si procederà con rigore contro chiunque osasse per qualsivoglia pretesto trasgredirle.

I. Primieramente ricorderemo, che sino a' tempi del Cardinal Paleotti nostro Predecessore coll' autorità ancora del Sommo Pontefice Gregorio XIII. fu d' uopo moderare l' eccessive spese de' Funerali. Egli è perciò necessario contenersi nei limiti prescritti dalla comune osservanza, a tenore del grado, della qualità, e facoltà di ciascheduno. Ma se l' eccesso è condannabile, biasimevole altresì sarà l' altro estremo di chi nega a' proprj Defunti questi doverosi uffizj, o di accompagnamento, o di sovvenzione giusta, e convenevole, già stabilita a' Curati, e Tumulanti, ed a quelli, che operano attualmente nei Funerali, giusta la tassa da' nostri Predecessori già da gran tempo stabilita, e da Noi confermata, e rinnovata sino dall' anno 1758. ai 22. di Maggio (1), che vogliamo si osservi esattamente da chiunque. Ad effetto poi che non nascano sconcerti, dobbiamo avvertire, che chi non è chiamato dagli Eredi, o non è spezialmente destinato dal Defunto, non deve ingerirsi in ciò che è di ragione degli Eredi medesimi, come sarebbe nel curare i Cadaveri, e lavarli; il che dovrà farsi con quella decenza, che nelle sue instituzioni comanda S. Carlo, per modo che le Donne sole il facciano a quelle del loro sesso, e gli Uomini a quei del loro, e con tale diligenza, che per quanto sia possibile non rechino grave odore sinchè lasciar debbonsi sopra terra: Similmente nel vestirli con gli abiti loro convenienti, e se Sacerdoti, o Diaconi, o Suddiaconi con gl' Indumenti proprj di ciaschedun Ordine: siccome nell' apparare le Loggie, o altro luogo, ove sia collocato il Cadavere, che deve porsi sopra una Tavola, o almeno sopra uno Strato, o Tappeto con una Candela sempre accesa da capo, ed un altra da piedi, ed un Crocifisso sopra il petto: come pure il chiamare, o nò il Consorzio maggiore di questa nostra Metropolitana di S. Pietro, o li Mansionarj della medesima Chiesa, o della Collegiata di S. Petronio, essendo per sino state prescritte delle penalità a chi l' impedisce: siccome ancora il chiamare quali, e quanti Sacerdoti piace agli Eredi; in mancanza de' quali Sacerdoti possono supplire quelli che sono insigniti di qualche Ordine Sacro. Qualora poi o il Parroco, o il Deputa-

(1) *Iterum Die 20. Octob. 1779.*

putato, o altri sia incaricato di chiamare i Cherici, non si scordi di chiamar quelli della propria Chiesa, purchè iniziati, e veri Cherici, o da Noi ascritti al servizio della medesima; indi secondo il lodevol costume invitino quelli o della nostra Metropolitana, o della Collegiata di S. Petronio, come i più degni, preferendoli agli altri.

II. Kadunati i Ceti delle Persone invitate sotto le rispettive loro Croci, ciascheduno colle Vesti, ed Indumenti proprj secondo le prescrizioni del Rituale Romano, nella Parrocchia sotto cui è il Defunto, alla presenza dello stesso Parroco, o Parrochi, o di chi fa le loro veci, si levi il Cadavere, dove si trova collocato. Se di giorno, non si esige licenza dell' Ordinario, ma di notte si richiede; ed in questo caso non si faccia assolutamente più tardi dell' ora di notte; ora nella quale universalmente al suono delle Campane si suffragano i Defunti col *De profundis*, e dopo la quale ricercasi speziale licenza nostra, o del nostro Vicario Generale, colla espressione dell' ora, da procurarsi *gratis* in ambi li casi dal Deputato.

III. S' incammini la Processione a due a due, e quando sieno invitate Confraternite, o Compagnie, queste precedano, e al fine di esse venga il loro rispettivo Cappellano; indi il Clero Regolare, con avere sempre all' ultimo i loro Superiori; e finalmente il Parroco preceduto dalla sua Croce collocata in mezzo a due lumi, che non si possono ommettere, qualunque sia la povertà del Defunto. Quando intervenga il Capitolo di S. Pietro, deve questo occupare il luogo immediato avanti il Feretro; ed ogni convenienza vuole, che in tal caso sia da tutti gli altri Ceti levato dalla Metropolitana, per andar poscia a levare il Cadavere. Immediatamente dopo il Feretro vengano le Società, o Congregazioni che non hanno Sacco, servando fra di loro quella precedenza che dà il tempo della loro vera, e canonica instituzione, ed anche la qualità Sacerdotale, o Laicale. Tutti quelli, che precedono il Feretro, recitino i Salmi con voce unisona, divota, distinta, e grave, come prescrive il Rituale Romano, e non Canoni, Siboghe; e quelli, che seguono il Cadavere, recitino il Rosario, o altre Preci con voce bassa, e preghino Dio per il Defunto sotto silenzio. Non si facciano giri superflui di strade; ma soltanto si estenda il cammino, quanto

per

per non far confusione lo esige la quantità delle Persone, e de' lumi; essendo chiare le risoluzioni altre volte già emanate, le quali vogliono che si faccia la via più breve, ed obvia, che conduce alla Chiesa tumulante. E quando mai le vie pubbliche in Villa sieno impedite, e rese impraticabili, i Padronali adjacenti devono prestare libero il passaggio al trasporto de' Defunti, anche per i loro Poderi.

IV. Se mai un Parroco associando un Cadavere nella Chiesa tumulante di qualche Religione gli venga dalla medesima contrastato l' ingresso con Croce alzata, si regoli in maniera di non far nascere verun disordine. Speriamo per altro che cotal dura renuenza non debba incontrarsi da che il Sommo Pontefice Benedetto XIII. dichiarò, che la Croce alzata in tal caso, non è segno di giurisdizione, ma solamente di cristiana pietà, e religione.

V. Insorgendo questioni di precedenza, o altre simili, avvertasi, che a Noi spetta il deciderle, *omni appellatione remota*, giusta le disposizioni del Sacro Concilio di Trento.

VI. Dovrà ogni Defunto essere seppellito nella propria Chiesa Parrocchiale, quando non abbia in altra Chiesa la Sepoltura propria, o de' suoi Maggiori, o non l' abbia eletta almeno in voce in presenza di due Testimonj; nel qual caso basterà che i Testimonj depongano *oretenus* con giuramento avanti lo stesso Parroco, non essendo a ciò necessario il pubblico Notajo.

VII. Se accade che alcun Infermo di sua spontanea volontà scelga la Sepoltura nella Chiesa del Religioso Regolare, o Secolare che lo assiste, non è sufficiente l' asserzione del predetto Religioso, quando non venga corroborata dall' asserto di due Testimonj. Nè mai è lecito a verun Religioso, sia Regolare, o Secolare, l' indurre alcuna Persona ad obbligarsi irrevocabilmente con voto, o con giuramento, o fidejussione di eleggere, o confermare la già scelta Sepoltura, essendo ciò proibito sotto pena di Scomunica riservata al Papa, come consta da Bonifacio VIII. cap. 1. *De Sepul. in 6.*, e da Clemente VII. nella Clem. *Cupientes*, *de pœnis*.

VIII. Se un Regolare muore *extra Claustra*, nulla si deve al Clero Secolare, *Cong. Ep. et Regul.* 24. *Novemb.* 1634., *et* 24. *Sept.* 1638. Siccome se nelle loro Chiese si seppellisca qualche Estero, debbono in tutto uniformar-

si alle Tasse, alla Podestà, e giurisdizione del Vescovo, ancorchè il Cadavere sia seppellito, cap. *Corpora Defunctorum*.

IX. Intorno alle Terzine, che vivono nelle proprie Case, e le Educande ne' Monasterj anche di Clausura, queste riconoscono sempre il Parroco del loro vero Domicilio anche in materia di Sepoltura. Non così li Putti, e Putte de' Conservatorj, che come addottivate da' medesimi riconoscono in tutto il Parroco, nella di cui Parrocchia esistono tali Conservatorj. Quanto alle Terzine, che vivono in Comunità, ci riportiamo a quanto è stato diffusamente trattato sopra di esse dalla santa memoria di Benedetto XIV.

X. Le Confraternite non possono pretendere, che alcuno de' loro Confratelli sia seppellito nella loro Chiesa, quando egli non abbia ivi scelta la Sepoltura. Lo stesso deve dirsi di qualsivoglia altra Compagnia, Congregazione, o simili.

XI. Morendo Infermi negli Spedali, nulla spetta al Parroco, sotto cui è lo Spedale; eccettuando però quello de' Pellegrini, che è totalmente soggetto al suo proprio Parroco.

XII. La Moglie, eccettuati alcuni casi particolari, se muore dopo il Matrimonio senza aver scelta la Sepoltura deve essere sotterrata nel Sepolcro del Marito, quando ci sia, ancorchè fosse fuori della Parrocchia, ov' ella è morta: E se sarà passata ad altre nozze, segue il Sepolcro dell' ultimo Marito. L' unione del Sepolcro dopo morte è fondata sopra l' unione avuta in vita; però l' uccisione della Moglie fatta dal Marito, la vera separazione del Toro decretata per legittima causa, il Matrimonio rato, e non consumato, sono cagioni, che se dispensano dall' unione in vita, non obbligano nè pure all' unione nel Sepolcro. Anche la lontananza può scusare dal seppellire la Moglie nel Sepolcro del Marito.

XIII. Li Fanciulli lattanti riconoscono sempre la Chiesa Parrocchiale de' loro Parenti, e Tutori, ancorchè muojano altrove. E quando manchino di Parenti, e di Tutori, allora si seppeliscono nella Parrocchia, ove muojono.

XIV. Finchè i Fanciulli non sono giunti alla pubertà, possono i Parenti prima che quelli muojano sceglier per loro

la

Digitized by Google

la Sepoltura, anche in Chiese de' Regolari, specialmente se sarà di maggior convenienza il seppellirli in esse, e sempre poi ove abbiano il Sepolcro de' suoi Maggiori famigliare, o ereditario.

XV. Quando il Figlio è pubere, egli può subito scegliere la Sepoltura; ed a nessun Parente è lecito di sceglierla per lui.

XVI. Ancorchè uno rinunzii alla eredità Paterna, non s'intende privato del Sepolcro de' suoi Maggiori: nè pur quello, che sia Eseredato.

XVII. L'Adottato segue il Sepolcro dell'Adottante, e morto questo, segue il Sepolcro del Padre naturale.

XVIII. Se alcun Cittadino o adulto ch'ei sia, o Fanciullo, morrà in Villa tre miglia per lo meno distante dalla Città, o al contrario alcuno abitante in Villa di simile distanza, e venuto per qualche suo affare in Città, verrà a morte, potrà il primo essere seppellito dal Parroco di Villa, ed il secondo da quello di Città, senza ricerca dei Parrochi della loro abitazione, a' quali neppure s'aspetta alcun emolumento, purchè però i Parenti non facciano istanza, perchè sieno seppelliti ne' Sepolcri delle loro rispettive Famiglie.

XIX. Se però alcuno morrà entro le tre miglia dalla Città, dovrà essere seppellito nella Parrocchia o della Città, o della Villa di sua vera abitazione, quando egli non abbia eletta la Sepoltura altrove, o non abbia il Sepolcro o proprio, o della famiglia.

XX. Se in questi trasporti, per la distanza dei luoghi, o per la difficoltà delle strade, sarà d'uopo di condurre su carri i Cadaveri stessi, o servirsi d'altre vetture, arrivati ad una conveniente distanza dalla Chiesa tumulante, dovranno i Cadaveri portarsi dagli Uomini, ed allora soltanto alzerassi la Croce.

XXI. Questi trasporti si facciano colla dovuta decenza, e non già in certa maniera impropria, e quasi furtivamente, e di nascosto, siccome altre volte facevasi regnando l'errore, che per trasferire un Cadavero da un luogo all'altro, o introdurlo in Città pagare si dovesse la Gabella; il che è falsissimo, siccome ha insegnato Benedetto XIV. di gloriosiss. ricordanza allora Arcivescovo di questa Città nella Notificaz. XVII. del Volume quinto.

XXII.

XXII. Ancorchè sia vero, che i Parrochi non possano *de jure* esigere cosa alcuna per le Esequie, o Sepolture, siccome si raccoglie dal Cap. *Non satis*: dal Cap. *Cum in Ecclesia*, dal Cap. *Cum abolendæ*, *de Simonia*, ed è stato deciso dalla Rota decis. 561. part. 4. tom. 1. recent., ed espresso ritrovasi nell' Episcopale Paleotti al titolo stesso §. *Parochi caveant*, e come coerentemente a sì chiare risoluzioni nel 1693. ai 29. Maggio fu giudicato da Monsignor Martinelli Vicario Generale di questa Città, e Diocesi presso gli Atti di Giuseppe Lodi: pure sapendo Noi, che queste pie sovvenzioni sono appoggiate ad una ben antica, ed assai universale consuetudine, ed eziandio prescritte, e tassate dai Sinodi stessi, e dai Vescovi, i quali le hanno riconosciute indispensabili, e necessarie per il decoroso mantenimento di quelli, che hanno il grave peso della cura delle anime, attesa singolarmente la scarsa entrata delle Parrocchie, che per lo più in questa Città, e Diocesi non giugne alla porzione canonica Conciliare *pro Rectore*, cosicchè non sono i Parrochi in istato non solo di soccorrere i loro Poveri, ma neppure di mantenere se stessi, se alcuna cosa non avessero del proprio; perciò faremo, che queste ben giuste sovvenzioni sieno puntualmente somministrate, e se insorgerà un qualche dubbio si deciderà sommariamente, e senza strepito, o figura di giudizio, siccome viene prescritto nel Cap. *Ad Apostolicam audientiam* 42., *de Simonia* con queste parole: *Per Episcopum loci compescantur, qui malitiose nituntur laudabilem consuetudinem immutare*.

XXIII. Intendiamo però, che a' poveri, e miserabili si usi tutta la dovuta carità, e che quando loro s' abbia a rimettere o tutta intera, o per la sola metà la stabilita tassa, ciò si faccia di buona grazia, e *gratis omnino*; e neppure il Guardiano, e il Deputato, o qualunque altro possa esigere cosa alcuna o per il trasporto, o per la Sepoltura. Ed in questo dovranno onninamente dipendere, e senza replica dal prudente giudizio del Parroco stesso, il quale non potrà essere da alcuno di loro sopra ciò interpellato, o ripreso. Si dovranno eziandio decentemente accompagnare dal Parroco, o dal suo Cappellano, precedendo sempre la Croce inalberata fra due lumi, che si somministreranno o dalla Compagnia del SS. Sagramento, o da qualunque altra consimile, o dal Parroco stesso, oppure

pure dalla Chiesa, giusta la consuetudine, dandosi frattanto il solito segno colla Campana. Che se accaderà un qualche dubbio, non si ritarderà per questo la Sepoltura, nè i Parrochi si faranno giudici della povertà, se sia grave, o no, del Defunto; ma riservandosi le ragioni loro, faranno a Noi, o al nostro Vicario Generale pronto ricorso.

XXIV. Quando il Defunto avesse disposto d' essere seppellito in altra Chiesa fuori della Parrocchiale, e gli Eredi chiedessero, che il Cadavere pria d' essere trasferito alla Chiesa tumulante si deponesse presso altra Chiesa, oppure nella stessa Parrocchiale, per indi trasferirlo con pompa, e processionalmente alla Chiesa della Sepoltura, se gli dovrà concedere, e potrà farsi privatamente di notte, nè per tale privato trasporto si dovrà alcun emolumento o alla Chiesa, o al Parroco, o a qualunque altro.

XXV. Non potrà il Parroco pretendere, che si deponga il Cadavere nella sua Chiesa Parrocchiale avanti di trasferirlo alla Chiesa de' Regolari, o altra, nella quale abbia egli scelta la Sepoltura; ed in tal caso spetteranno al Parroco i soli diritti, o sia Gius Parrocchiale.

XXVI. Non si possono obbligare gli Eredi, i quali giusta la disposizione de' loro Defunti fanno seppellire i Cadaveri nelle Chiese de' Regolari, o in esse hanno la propria Sepoltura, che facciano in tal caso celebrare ancora gli Offizj, e cantare Messe Solenni, o altre simili funzioni nelle Chiese Parrocchiali; ma sarà questo del tutto libero agli Eredi stessi.

XXVII. Se alcun Cadavere si seppellisse fuori della Chiesa, a cui apparteneva, senza che la Chiesa stessa accordato l' avesse, o permesso, se gli dovranno tutti gli emolumenti occorsi nella Sepoltura, ed ancora se gli dovrà restituire il Cadavere stesso, se lo richiedesse, e fosse stato di recente sepolto, e dagli altri facilmente potesse distinguersi. Quando però fosse da lungo tempo sotterra, e cogli altri confuso, non dovrà concedersi, ma solo dichiarare, che il suddetto Cadavere spettava a quella Chiesa. Che se poi la Chiesa, in cui di ragione dovevasi seppellire, avesse accordato, e concesso che si seppellisse in un altra, si dovranno allora al Parroco della medesima i soli diritti, o sia Gius Parrocchiale.

XXVIII. Non può il Parroco esigere maggiore limo-

sina

sina per quei Defunti, che si seppelliscono nelle Chiese dei Regolari, di quello che esigerebbe se nella sua, o in altra Chiesa, o Secolare, o Regolare, seppellire si dovesse.

XXIX. Non si deve fare differenza alcuna fra i nostri, e gli Forastieri nell' esigere le Limosine, o siano Tasse: e raccomandiamo vivamente a' nostri Parrochi d' allontanare da se ogni sospezione d' avarizia, e d' essere ugualmente premurosi riguardo ai Poveri, che ai Ricchi, osservando esattamente quanto è stato da' Nostri Predecessori saggiamente stabilito; e da Noi confermato; protestandoci, che ovunque conosceremo aggravio alcuno, il toglieremo ben tosto, e correggeremo chicchesia tentasse di farlo.

XXX. Non si possono per Debiti civili o ritardare, o arrestare, o in alcun modo sequestrare i Cadaveri de' poveri Defunti, a' quali si deve tutta la pietà, e religione.

XXXI. Il suono delle Campane, che deve essere a lutto per gli Adulti, parlando di quei del secolo; e lieto per i Fanciulli, quando però da' Parenti loro ne sia fatta l' instanza, sia moderato, perchè non rechi noja, o tormento a chi vive. Il Cardinale Paleotti voleva, che poco più eccedesse i tre segni, che soglionsi dare per l' *Ave Maria* della sera; e per certo egli è molto convenevole, che cadaun segno non oltrepassi il quarto d' ora.

XXXII. Quando alcuno sarà spirato, secondo che prescrive l' ultimo nostro Sinodo. sarebbe bene, che se ne desse con alcuni tocchi della Campana il segno, siccome lodevolmente costumasi da alcuni nostri Parrochi; e fuor d' ogni dubbio dovrà darsi questo segno nel tempo stesso, in cui il Cadavere sarà portato alla Chiesa per essere seppellito.

XXXIII. Per il luogo sagro, in cui si vuole seppellire il Cadavere, nulla si esiga, o si pattuisca, secondo che comandano i due nostri Sinodi Colonna, e Boncompagni, ed è stato più volte determinato, e stabilito dalla Sagra Congregazione de' Vescovi, e Regolari. Concedendosi però questo luogo ad alcuno, s' avverta che non mai sia sotto le Mense, o Suppedanei, o Predelle degli Altari, nè sotto i gradini dei medesimi, ma in sito distante dagli Altari, siccome prescrive S. Carlo, tre cubiti, o poco meno, così richiedendo la santità del Sagrifizio Divino, che su gli Altari si celebra, come dice il Concilio Nanetense del 850., e si raccoglie dal Concilio Varense: Che se sotto l' Altare

Digitized by Google

tare sepolto fosse alcun Secolare, l' Altare stesso resta sospeso, sino che il Cadavere sia altrove trasferito.

XXXIV. Se dovrà rompersi il pavimento della Chiesa, perchè si seppellisca un Cadavere, come in deposito fuori del Sepolcro, si rifarà dagli Eredi del Defunto a loro spese la seliciata; e se vi si apporrà sopra una Lapide coll' Iscrizione di chi vi giace sepolto, qualunque Limosina si contribuisca dagli Eredi, dovrà cedere a comodo della Chiesa. Nè questo potrà farsi senza Nostra licenza, o del Nostro Vicario Generale, la quale si chiederà eziandio, se dovrà edificarsi un nuovo Sepolcro.

XXXV. Proibiamo rigorosamente a chicchesia anche Cherico, o Regolare, il quale abbia alcuna azione nei Funerali d' alcun Defunto, d' appropriarsi o le Vesti, o gli Ornamenti, o qualunque siasi altra cosa del Cadavere, quando non sia conceduta liberamente dagli Eredi, a' quali dovrà tosto consegnarsi finite le Esequie, e restituirsi del tutto *gratis*; avvertendo però, che sempre rimanga il Cadavere decentemente coperto, ed in tal guisa sepolto. Che se dalla liberalità degli Eredi concedute fossero o tutte, o in parte le predette cose ai Ministri Funerarj, dovranno fra loro dividersi secondo l' uso introdotto, avvertendo, che se nascerà alcun contrasto per ciò, sarà da Noi, o dal Nostro Vicario ben tosto sopito, ed acquietato col distribuire tutto a' Poveri, e gastigheremo quelli, che daranno motivo a qualche scandalo, siccome useremo un sommo rigore contro tutti coloro, i quali ardiranno spogliare affatto i Cadaveri, e senza alcun riguardo, o religione, in vece di collocarli decentemente, li getteranno gli uni sopra gli altri affatto ignudi.

XXXVI. Sarà sempre lodevole, che i Fanciulli sieno separati dagli Adulti, e i Sacerdoti, e Cherici dai Laici, per onore del loro grado, e gli Uomini dalle Donne, per una certa maggior decenza, purchè l' ampiezza, e capacità delle Chiese il permetta, o il Sepolcro dei loro Maggiori diversamente non richiegga; in questo caso però potranno tenersi separati, riponendoli almeno in casse distinte.

XXXVII. Oggi giorno nissuno può impedire, o proibire, che taluno si seppellisca nelle Chiese, nelle quali è maggiore, che altrove, l' opportunità, e comodo di suffragare i Defunti, per il più frequente concorso dei vivi Pa-

 ren-

renti, ed Amici, ed altre persone, le quali, come dice Sant' Agostino, nell' entrare, ed escire dalle Chiese si sovvengono di suffragarli, ed in ogni circostanza si partecipa ancora dai Defunti ivi sepolti delle orazioni, e preghiere, che dai Fedeli si fanno. Lo stesso insegna S. Gregorio Magno riportato nel Can. *Cum gravia* 17. *caus.* 13. *q.* 2.

XXXVIII. Ancora i viventi ritraggono molto vantaggio per le anime loro nel vedere i Sepolcri dei loro Congiunti, ed Amici, facendo serie, e pie riflessioni. Non devono però questi recare nocumento alcuno colle cattive esalazioni, e colle umidità, che possono cagionare nelle Chiese: sicchè useremo rigore ben grande contro tutti quelli, che trascureranno di tenere coperti i Cadaveri sì ne' Sepolcri, come in occasione dei trasporti, che dovranno farsi, e che non procureranno di tenere le Arche tutte ben chiuse, e suggellate. Per il che ordiniamo, e comandiamo, che due sieno le pietre soprapposte alle medesime, siccome prescrive negli Atti della sua Chiesa Milanese il Glorioso S. Carlo alla part. 2.; e fra l' una, e l' altra in distanza d' otto oncie in circa si frapponga della terra, o gesso murato d' intorno alla pietra, che rimane di sotto e nell' interna cavità, uguagliando esattamente, e per ogni parte l' altra, che dicesi superiore e sepolcrale, al pavimento della Chiesa, senza che rimanga alcuna fissura quantunque picciola fra le commissure, che dovranno anch' esse, come sopra, diligentemente murarsi. Questa diligenza, ed attenzione vogliamo pure, che si usi in quelle Sepolture, che sono sotto i Portici delle Chiese; anzi queste esiggono di loro natura maggiore fermezza, e più soda chiusura, dovendo resistere ed all' inclemenza delle stagioni, ed al continuo passaggio del Popolo. E perchè queste potrebbonsi più facilmente da qualche temerario aprire, comandiamo, che alla seconda pietra, che rimane in terra e prossima alla cavità, vi si ponga o un lucchetto, o una serratura fatta a maschio ben forte, o in altro modo si assicuri da sì grave ingiuria ed attentato, contro cui, se mai accadesse, procederemo con ogni rigore.

Queste diligenze, ed attenzioni ordiniamo Noi, che si usino eziandio, perchè dai nostri Sepolcri non esalino vapori corrotti, i quali spandendosi, e frammischiandosi coll' aria recar potrebbono facilmente danno, e molestia a quelli,

che

Digitized by Google

che frequentano le Chiese, ed infettarla per tal modo anche di fuori, che se ne cagionino, e mantengansi malattie pericolose, e pestilenziali, come pur troppo alcune volte è accaduto, ed accader potrebbe assai di leggieri spezialmente nelle Chiese piccole, nelle quali frequenti sieno i sotterramenti, e le sepolture mal custodite.

Molto più vogliamo, che si usi tutta la maggior precauzione, nel trasporto delle Ossa, e dei Cadaveri già dati a perpetua sepoltura, quando dovransi purgare, e vuotare le Arche; che però non potrà farsi, siccome prescrive l' ultimo Sinodo Boncompagni, senza l' espressa nostra licenza, o del nostro Vicario in iscritto, sotto pene a Noi arbitrarie. E comechè dipende moltissimo la salubrità dell' aria dal tenere un buon ordine nel fare simili trasporti, e non ogni tempo, o stagione è opportuno a questo, così non concederemo Noi tale licenza senza l' attestato d' alcun Medico della Parrocchia, o della Religione, che la richiede, perchè si scelga la stagione, e l' ora, che sarà giudicata meno incomoda, e nociva agli abitanti. Vogliamo in oltre, che si facciano colla maggior decenza, e sicurezza sopra Carri coperti d' alcun panno, o in Casse ben chiuse, e suggellate per ogni parte. Che se farà d' uopo nello spurgo dell' Arche d' abbrucciar le Casse, nelle quali erano i Cadaveri, si dovrà fare in un luogo vasto, ed aperto, e lontano dall' abitato, e non mai in luoghi ristretti, e chiusi, e molto meno nelle Chiese. Se però nei Sepolcri si usasse alcuno di quei mezzi, che saggiamente si praticano ne' loro Cimiterj, e Sepolture da molte Religioni, val a dire, si adoperasse la Calzina, ed il Sabbione, si schiverebbe molto di mal' odore nelle Chiese, e di pericolo d' infezione nell' aria, giacchè nel trasporto non vi rimarrebbero che le sole Ossa, essendo stato il rimanente assai prima per cotali mezzi distrutto, e consumato. Finalmente raccomandiamo moltissimo a chicchessia o Parroco, o Superior Regolare, o altro, di non lasciare cosa di tanta importanza, qual' è questo spurgo, e trasporto, in balìa di sola gente meccanica, e vile, ma ben invigilare per se stesso, perchè il tutto succeda con buon ordine, e religiosa pietà.

XXXIX. Questo necessario spurgo però non dee pregiudicare punto a quei corpi, che furono d' Uomini, i quali

hanno menata vivendo una vita virtuosa, ed esemplare, e morti sono lasciando un grato odore di Santità. Questi, come ognuno ben sa, debbono religiosamente conservarsi, e con le dovute licenze riporsi in casse, ed in luoghi separati, e distinti.

XXXX. Oltre le Sepolture e comuni, e particolari, v' hanno eziandio i Cimiterj. Noi desideraremmo, come comandò nel quinto suo Sinodo Milanese San Carlo con queste parole, *verùm curetur, ut antiquus, ac probatissimus mos sepeliendi in cœmeteriis in usum revocetur*; desideraremmo, dico, che ritornassero in quel lustro, e decoro, che per dodici Secoli hanno religiosamente goduto, mentre in essi indistintamente, e senza eccezione alcuna si seppellivano e ricchi, e poveri, e d' ogni condizione di persone; nè sdegnarono d' esservi sotterrati i più devoti, e santi: e nell' anno 1583. il Concilio Provinciale Remense comandò, che vi si seppellissero tutti specialmente i Laici. Non dovrà almeno recarsi a scorno, o ingiuria chicchessia se per qualche giusta cagione dovesse un qualche suo Defunto in essi seppellirsi. Partecipano i Cimiterj al pari delle Chiese dei Suffragj, che si fanno per i Defunti, ed hanno questi la stessa efficacia, e valore, e per quelli, che sono sepolti nelle Chiese, e per gli altri, che sono sotterrati ne' Cimiterj ne' quali potrebbe ancora innalzarsi una Cappellina, ed in essa riporvi la Croce, e le Reliquie d' alcun Santo.

XXXXI. Comandiamo, che sieno circondati da' Muri, e ben guardati, e custoditi coi loro Usci, e Rastelli chiusi a chiave, perchè le Bestie non v' entrino a smovere, e calpestare la terra, e gli Uomini non se ne servano per alcun uso profano, o di mercato, o di giuoco, o di bucato, o d' altro; anzi neppur di semplice passaggio. Niuna cosa dovrà in essi piantarsi; e se alcun Albero accidentalmente vi nascesse, o germogliasse, si sradicherà ben tosto, e si userà tutta la diligenza per tenerli sempre puliti anche da ogni cespuglio, e spina, e qualunque altra pianta di simil sorta. In mezzo di essi s' innalzerà la Santa Croce in maniera decente, e visibile; e miglior cosa sarebbe, se stesse sotto alcun coperto, come in alcuni luoghi con nostro piacere abbiamo osservato.

XXXXII. Sarebbe egli meglio assai, che fossero lontani dai luoghi abitati, per allontanare, dice la Glossa in cap. *Cum*

Digitized by Google

Cum gravia 13. *quæst.* 2. ogni pericolo dagli abitatori. Questo però assolutamente vogliamo, che nel seppellire i Cadaveri si facciano le fossa ben alte, e profonde, e che il più, che si potrà, alte sieno le Mura, che circondano li Citerj, e questi eziandio ampli sieno, e spaziosi, e se sia possibile, anche isolati, e ben ventilati. In tal guisa meno si esalarebbe dei vapori cattivi al di fuori, e quei, che si elevarebbero, agitati più facilmente, e dispersi dai venti, lascierebbero ai vivi l' aere più purgato, e sano.

XXXXIII. Ella si è una pena gravissima il rimanere privo dell' Ecclesiastica Sepoltura: e però dovrassi usare somma cautela, e prudenza nell' imporla, e prescriverla a chicchessia, e non operare, o risolvere a capriccio, e giusta la privata opinione d' alcuno; ma seguire soltanto quanto chiaramente dispongono i Sagri Canoni, e Concilj, dai quali vengono a questa condannati, siccome ognuno potrà assai di leggieri conoscere, tutti gl' Idolatri, ed Infedeli di qualunque sorta, tutti i Giudei, ed Eretici, e loro Fautori, tutti gli Apostati dalla nostra Santa Fede, e Cattolica Chiesa, gli Scismatici, ed i pubblici Scomunicati, di Scomunica maggiore però soltanto, gl' Interdetti ancora, e quelli, che muojono in luogo interdetto, durante l' Interdetto stesso. Secondo la chiara disposizione dei medesimi Sacri Canoni, sono soggetti a questa pena stessa quelli tutti, che o per disperazione, o per iracondia, e sdegno, purchè non sieno privi di senno, e di ragione, uccidono se medesimi, e pria di morire non avranno dato alcun segno di pentimento, e dolore; tutti i pubblici, e manifesti Peccatori, che muojono impenitenti; e quelli finalmente, che avranno omessa l' annuale Confessione, e Comunione, nè avanti la morte si saranno in alcun modo pentiti della grave omissione. Che se accaderà talvolta intorno a ciò alcun dubbio, benchè piccolo, vogliamo, che tosto si ricorra a Noi, o al Nostro Vicario, per disaminarlo attentamente, e risolvere ciò, che si giudicherà più giusto, ed espediente nel Signore, e non errare in cosa di tanta importanza, nè recare ingiustamente a chi che sia occasione ancorchè leggiera di rammarico, o di querela.

XXXXIV. Finalmente ricordiamo, che se alcuno, o per suo studio, ed erudizione, o per insegnare ad altrui, volesse alcuna, o più parti, o tutto ancora il corpo di un qual-

Digitized by Google

qualche Defunto già sepolto, come si usa nel pubblico nostro Teatro Anatomico, ricorra, se trattasi dei Giustiziati, a chi s' appartiene, se poi d' altro Cadavere di qualunque condizione, ricorra a Noi, o al Nostro Vicario, per ottenerne la necessaria licenza, la quale si concederà, giusta quelle savie riflessioni, che prescrive la sa. mem. di Benedetto XIV. Nè dovrebbe a tal' uno rincrescere, se prevedesse, che il suo corpo servir dovesse a quest' uso, e neppure i Parenti stessi far querela, ridondando ciò a comune vantaggio, e riflettendo al generoso pensiero di San Francesco di Sales; il quale gravemente infermatosi, mentre era studente in Padova, e ridotto quasi agli estremi di sua vita, mosso da sentimenti di perfetta umiltà espressi con quelle parole: *Si postquam nullius vivens fuero utilitatis, defunctus aliqua lectione Reipublicæ prosim*, ordinò per pubblico Testamento, che il suo Cadavere si dasse a' Medici, ed a' Chirurghi, perche se ne servissero per lo studio sì necessario, e vantaggioso della Notomia. Avvertiamo però, non essere lecito a veruno il disotterrare senza nostra peımissione alcun Cadavere, quantunque il facesse a questo stesso buon fine; e se altri più temerario ciò ardisse per alcnn fine storto, e cattivo, incorrerebbe in oltre nella Scomunica fulminata da Bonifacio VIII.

Considerando Noi la pronta ubbidienza dei Nostri Parrochi, e l' attenzione, e vigilanza di qualunque Superiore anche Regolare nell' eseguire quanto viene prescritto da' Sagri Canoni, lo determinato ancora da Noi per il buon governo di questa nostra Diocesi, speriamo, che queste Nostre Regole, e Ordinazioni saranno da tutti esattamente osservate. Ma se alcuno di qualunque grado ei fosse tentasse d' operare diversamente, ci protestiamo, che procederemo senza riguardo, e passeremo eziandio a pene arbitrarie, e gravi, giusta la trasgressione commessa.

Dal Nostro Palazzo Arcivesc. di Bologna li 2. Novembre 1762.

VINCENZO CARD. MALVEZZI ARCIVESC.

Andrea Sarti Cancelliere Arcivescovile.

AD

AD LIBRUM QUARTUM

Num. I.

LETTERA CIRCOLARE

Della Sagra Congregazione della Disciplina sopra il Dubbio: Se li Confessori Regolari non Curati siano obbligati ad intervenire alla Conferenza dei Casi Morali, ordinata dalli Vescovi nelle Loro Diocesi.

ALtre volte è stata esaminata nelle Sagre Congregazioni l' Instanza di alcuni Vescovi, di poter astringere i Confessori Regolari, non Curati, a dovere intervenire nella Conferenza de' Casi Morali, da detti Vescovi in certi giorni della Settimana destinata, e varie furono le Risoluzioni, secondo la diversità dei Casi, i quali nelle medesime furono proposti. Essendosi poi conosciuto il pregiudizio, che recava all' Osservanza della Disciplina Regolare il dovere assistere alla detta Conferenza in quel tempo, in cui dovevano i Regolari adempire i di loro Officj Claustrali, e l' abuso, che si era introdotto tra i Confessori suddetti, i quali col pretesto di dovere assistere alla detta Conferenza, non volevano indi intervenire all' altra stabilita dalla sa. me. di Clemente VIII., e dalle loro Costituzioni dentro i Chiostri; per potersi in tanto dare l' opportuno rimedio a questi inconvenienti, molti Procuratori Generali, specialmente quello dei Minori Conventuali, hanno stimato cosa necessaria il dover far ricorso in questa S. C. della Disciplina, per poterne sentire la finale risoluzione, colla quale si potessero in avvenire togliere tutti i contrasti. Riferitasi perciò questa Causa in essa S. C. dall' Eminentissimo Signor Cardinal Guadagni Prefetto della medesima sotto il seguente Dubbio:

Se li Confessori Regolari, non Curati, siano, o nò, obbligati

gati ad intervenire alle Conferenze dei Casi di Coscienza dai Vescovi nelle di loro Chiese Secolari stabilite?

§. 2. Ed essendosi, prima di dare la risposta al Dubbio suddetto, considerato, che questa materia era stata già magistralmente esaminata, e risoluta a favore delli Regolari nella S. C. del Concilio nel tempo, in cui la Santità di Nostro Signore PP. BENEDETTO XIV. era Segretario della medesima, in una Causa d'Acquapendente = *Visitationis Sacrorum Liminum* 12. *Martii* 1718., inserita nella Notificazione 15. = al §. *Dei Confessori Regolari*, nel Tom. 5. delle Notificazioni, ed Editti della Santità Sua, quando era Arcivescovo di Bologna. Fu di comun consenso risposto al Dubbio suddetto nel dì 29. Maggio del corrente Anno 1752.

Negative, et dentur Decreta aliàs in re hac emanata. Scilicet a S. C. Concilii in una Aquipendii Visitationis Sacrorum Liminum 12. *Martii* 1718. *et in Forosempronien.* 12. *Maii* 1685. riferita nel Foglio della citata Causa d'Acquapendente. *Et ex S. C. super statu Regularium, in una Maceraten.* 15. *Januarii* 1652.

§. 3. Passò poi essa S. C. nel dare l'opportuno provedimento sopra l'abuso introdotto in alcuni Conventi, nei quali o per negligenza, o per ignoranza dei Decreti suddetti, non vi si tiene la lezione della Morale, nè vi si fanno le Conferenze dei Casi giusta il Decreto di Clemente VIII., e delle di loro Costituzioni Regolari, con ordinare, siccome colla presente ordina a tutti i Superiori Regolari d'Italia, e delle Isole adjacenti, l'esatta, e puntuale osservanza del citato Decreto di Clemente VIII., e delle di loro Costituzioni circa la Lezione della Morale, e la Conferenza dei Casi di Coscienza, da farsi impreteribilmente in tutti i Conventi del di loro Ordine, tanto in quelli, nelli quali vi è la sufficiente Famiglia di Religiosi, quanto nei piccioli Conventi, dove però vi sono Confessori Regolari approvati dai Vescovi per ascoltare le Confessioni dei Secolari. *E coll'espressa condizione, che qual'ora dentro i Chiostri non venissero eseguiti* ad unguem *i Decreti di Clemente VIII., e le Costituzioni del loro Ordine, le quali prescrivono la Lezione della Morale, e la Conferenza dei Casi di Coscienza, da farsi dentro i loro Conventi, o Monasterj, in detto caso siano tenuti, ed obbligati i Con-*

fes-

fessori suddetti Regolari d' assistere, et intervenire alla Conferenza dei Casi stabilita dai Vescovi. S' incarica intanto a' detti Superiori Regolari, di fare eseguire quanto nella presente Lettera si contiene, acciò con effetto restassero adempiti i Decreti di Clemente VIII., e le Costituzioni dei loro respettivi Ordini, le quali hanno prescritta, e stabilita la detta Lezione di Morale, e Conferenza di Casi, come un Punto principale dell' osservanza della Regolare disciplina dentro i Chiostri: E di dover trasmettere la presente Lettera in tutti i loro Conventi, e Monasterj, con farla ivi leggere due volte l' Anno, tenerla affissa nel luogo solito, e registrarla nelle loro Segretarie, acciò non si possa allegare causa d' ignoranza in contrario. Per esser così, e non altrimente, l' intenzione di Nostro Signore, a cui essendo stata fatta da Monsignor Segretario la Relazione di tutto il contenuto nella presente Lettera, si è benignamente degnato di approvarlo, e di confermarlo.

Dato dalla nostra solita Residenza questo dì 8. Novembre 1752.

F. G. A. CARD. GUADAGNI PREFETTO.

F. Solazzi Arcivescovo di Tebe Segretario.

Num. II.

ORDINI E DICHIARAZIONI

Fatte dall' Emo Sig. Card. D. Andrea Gioannetti Arcivesc. di Bologna per li Monisteri di Monache della Città, e Diocesi nella sua Visita Pastorale compita l' Anno 1785.

EXtant, et videantur in peculiari Libello una cum Decretis hujus Synodi Cap. IV. Lib. IV. de Monialibus vulgari sermone, jussu ejusdem Emi, ad faciliorem Monialium usum exaratis.

Num. III.

EPISTOLA AD MEDICOS

D. Andreas Himerienſis Epiſcopus, et Eccleſiæ Bononienſis Adminiſtrator Spectatiſſimis Viris Medicinæ Profeſſoribus

Felicitatem ab Eo, qui eſt vera Sapientia, et humanæ Salutis Conditor ſimul, et Reparator.

(1) *Encyc. die 10 Decemb. 1759.*

„ Appetente (1) Sacro Quadrageſimali tempore, quod „ plenum myſteriis non ſine myſterio magnam illam „ Paſchæ celebritatem præcedit, qua una omnium ſolem„ nitatum dignitas eſt conſecrata, providendum, ut Sa„ cratiſſimum Jejunium ſancte, religioſeque a Fidelibus „ obſervetur, quod Legis, et Prophetarum teſtimonio com„ mendatum, a Chriſto Domino conſecratum, ab Apoſto„ lis traditum Eccleſia Catholica perpetuo retinuit, ut per „ macerationem carnis, et animæ humiliationem ad Do„ minicæ Paſſionis, Paſchaliumque Sacramentorum Myſte„ ria paratiores accedamus, et in ejus Reſurrectione reſur„ gamus, in cujus Paſſione, depoſito veteri homine, ſimus „ commortui. „

Verba ſunt hæc graviſſima Sanctiſſimi Pontificis, Clementis nimirum XIII., ad omnes Epiſcopos, quæ idcirco veſtris oculis, Spectatiſſimi Viri, ſubjicimus, ut ab eorum verborum gravitate facile intelligatis, quanta conſideratione Vos uti ante oporteat, quam judicio veſtro hos atque illos vel ad tuendam valetudinem carnes in cibum adhibere, vel ad reparandas, conſervandasque corporis vires ab jejunio hoc tempore Sacratiſſimo excuſari definiatis. Itaque ſi in hanc rem ſalutaria monita Vobis dirigimus, atque equidem privatim unicuique, non publice ut moris erat, optamus a veſtra humanitate vehementer, ut id factum exiſtimetis, tum ut ſingularis officii erga Vos noſtri majorem exhibeamus ſignificationem, tum ut a munere noſtro non deficiamus, cujus eæ ſunt partes, omne genus hominum, quorum eſt nobis cura demandata, commemoratione Legis edo-

edocere, quæ sint viæ Domini, per quas ambulet quisquis ad immortalem vitam progreditur certissime assequendam. In illam beatam requiem, quam tribuit Deus diligentibus se, intrat nemo plane, nisi qui diligenter, studioseque mandata servat non divina solum, sed ea etiam, quibus Catholicus quisque Ecclesiæ Matris, quam qui audit Deum audit, jussu est obnoxius. Hæc autem inter nullum fortasse aut antiquius est, aut præstantius quadragesimali observatione jejunii. Vos igitur, quibus hoc datum divinitus est, ut Corporibus mederi possitis, id imprimis alte animo infixum habetote, quod Medici Christiani estis, atque adeo ita curare aliorum infirmitatem debetis corpoream, ut Saluti Animæ alienæ, et vestræ nullum afferatis detrimentum. Sæpe enim blandiendo, et connivendo, sæpe per oscitantiam, atque negligentiam ita aliorum criminibus implicamur, ac detinemur, ut illorum vinculis distenti, et pondere obruti in terribilem illum tormentorum locum præcipites ruamus. Neque vero quis excusationem ex eo petat, quod qui accedunt pro hujusmodi impetranda facultate, illis affirmantibus fides negari sine injuria non possit. In hac quippe re tanta Judicis Vos personam sustinere intelligitis, cujus est, nisi explorata probataque caussa, affirmanti aut neganti assensum non præbere. Profecto si de bonis fortunæ vestris ageretur, petenti, et non evidenter jus probanti suum, quidpiam vel minimum tribuere quisque vestrum recusaret. Agitur hic de præcipuo bono, existimatione videlicet vestra, agitur de immortali bono, quod est cœlestis hæreditas, quæ Vobis Filiis Dei, et Christi Cohæredibus parata est, et somniculosi, desidesque jacebitis?

Quocirca nemo, qui signandis licentiis nomen apud Nos dedit suum, testetur de infirma valetudine, atque adeo de indulgentia comedendarum carnium concedenda ei, cujus curandi non sibi ipse assumpserit officium, vel saltem quem non prius plene agnoverit, quem præsentem libere, diligenterque, ut Judex, non interrogaverit, nimirum ut de necessitate judicium efformet prudens, atque sincerum, quod et sequi, et probare Ecclesiastica solet auctoritas. Neque enim si alia ratione morbi periculum potest evitari, licet carnibus vesci, quarum usum vera dumtaxat, non fucata hoc tempore permittit necessitas. Hinc Vos ipsi perspicitis, quum abstinentiæ quadragesimalis observatio singulos

quosque attingat, suaque vi urgeat, ex eo quod in una, eademque familia unus, aut alter a præcepto liber sit habendus, non propterea omnes habendos: quam ob rem notanda a Vobis esse nomina, numerumque distinctum personarum, quas ad comestionem carnium cogit infirma valetudo, intactis reliquis, quos viribus firmas præcepti adstringit natura; immo illis ipsis non posse adsiduam carnium consuetudinem concedi, quibus sufficit interrupta. Illud etiam perspicitis, omnino persuadendum illis, quibus aliquoties in hebdomada; salubriores carnes in cibum adhibere indulgetur, ne velint diebus aliis, quod Augustinus vehementissime arguebat (1), *numerosioribus ferculis corda obruere, ventresque distendere artificiosis, et peregrinis condimentorum diversitatibus gulam, ne vel copia compescatur, irritare*. Nam *per hos dies etiam concessa prandia removenda*.

(1) Serm. 210.

Quæ quum ita sint, considerare vos oportet, Viri Spectatissimi, quam caute hac in re sit incedendum Christiano Medico, ne alienam Corporis sanitatem dum servat, et colit, animis inferat perniciem. Qua in re ad aures pervenit nostras, transactis temporibus factum, ut nonnulli Medici vel quasi venando inquirerent quos ad carnium esum avide attraherent, ne dicam impellerent, vel tanquam ad officinam sedentes expectarent undecumque venientes, quibus merces suas quoquo pretio divenderent, vel denique subscriptione sua testimonium dicerent earum rerum, quas prorsus ignorarent. Non ii nos sumus, qui de Viris, quos Deus constituit bono publico, quosque nos magni facimus, hæc credamus; immo in ea constanter opinione sumus, ut quisque vestrum ab hisce, atque similibus, quæ ultionem divinam, et humanam effugere nullo modo possunt, summopere abhorreat. Itaque præclare actum cum Populo vigilantiæ Nostræ commisso putamus, quod Viros non modo doctrina, sed etiam religione præstantes nactus sit, qui Christianam pietatem non fovere, atque enutrire non possunt eo ipso tempore, quo aut morbos accurate depellunt, aut valetudinem provide tuentur. Valete diu in Domino feliciter.

Dat. ex Ædib. Archiepiscop. V. Id. Februarii 1777.

EPIS-

EPISTOLA ALTERA AD EOSDEM.

SUperiori anno vestram, Ornatissimi Viri, excitavi vigilantiam, ut in austeritate Sacri Quadragesimalis jejunii remittenda, relaxandaque vestris finibus contenti caute adeo progrederemini, ut corporum valetudinis lucra quærentes non animarum vestrarum, et aliorum detrimenta sentiretis. Id vero fuisse intelligitis mearum partium, qui Pastoris sustinens Personam præesse, nisi in sollicitudine, non poteram. Nunc vero Summi Pontificis munere beneficentissimo Pastor vere cumulateque constitutus justum omnino arbitror, Petro Apostolorum Principe Auctore, multo diligentius suscitare Vos in commonitione, et quidem scientes et confirmatos in ea opinione certissima, quod petentibus sibi concedi Sacratissimo hoc jejuniorum tempore aut carnium esum, aut multiplicem quotidianam comestionem nec statim, nec facile indulgendum. Quam in rem non hic usurpare nunc in animo est aut sanctissimorum Patrum, aut Theologorum verba, et sententias, quæ probe intelligo quantæ futuræ auctoritatis essent apud Vos Christianæ Religionis Cultores eximios: sed hominem vestri Ordinis, cujus scripta quo tempore de morum Theologia disputandum Nobis erat, idem fuit et legere, et magni facere, Paulum Zacchiam Romanum Protomedicum, qui quæ sint servanda præcepta pro rerum, personarum, ingeniorumque, atque habitudinis varietate in Quadragesimalis jejunii lege relaxanda scite pro more suo, exquisiteque complectitur. Animadvertit autem solertissimus Vir, varia esse morborum genera, quibus humanum corpus in hac mortali vita subjicitur; At non quemlibet morbum ejus esse naturæ, ac vis, quæ jure valeat a quavis jejunii conditione excusare: alius quippe morbus omnino esum carnium exigit; alius carnium facile fert abstinentiam, ovorum autem, et lactis usum sine periculo tolerat; alius ab unitate tantummodo comestionis, ab hora refectionis alius, alius ab hisce omnibus liberare hominem, et immunem reddere non immerito potest. Neque audiendos eos existimat, qui ad effugiendum Quadragesimalis abstinentiæ pondus caussari solent sanitatis incommodum, quod ex ea nascatur oportet: *Vix enim*, inquit, *dici potest hominem jejunare, qui ex jejunio nullum perceperit corporis incommodum*. Itaque uti non quicumque morbus, sed plus-

quam

Digitized by Google

quam mediocris, immo aliquando *valde urgens*, sic nec incommoda quævis, sed gravia, et quæ magno aut sint reipsa, aut probabili admodum ratione esse possint nocumento valetudini eo opinante requiruntur, ut Medici judicio absolvi jure Christianus homo valeat vel a cibo vetito, vel ab unica comestione. Atque in hisce dijudicandis incommodis inquirendam præterea, ac diligenter perpendendam definit eorum caussam clarissimus Auctor. Fit enim sæpe incommoda progigni ex eo, quod multi aut modum necessarii alimenti excedant, aut durioribus, sed ad salivam suavioribus cibis se ingurgitent, quibus a vitiis si se temperarent, detrimenta valetudinis facile evitarent, et Quadragesimalem observantiam cum fœnore, ne dum sine nocumento tenerent. Non dubito Vos, Viri Clarissimi, pro ea, qua exsplendetis, eruditione, quæstiones, quas excitat, ac dissolvit laudatus Auctor, oculis ac mente lustrasse. Sed illud vobis suasum velim, ut iterum ac attente quintam libri quinti titulo primo quæstionem revolvere non gravemini: de pluribus enim ille disputat accurate, quam quæ complecti brevi Nos Epistola valeamus, quæque vestrum in judicio ferendo ita component arbitrium, ac moderabuntur, ut omnes intelligant, non minus Vos scientia, et prudentia, quam pietate, ac religione præcellere. Quod equidem tanto diligentius a vobis præstandum esse videtur, quanto liberalius nobiscum agit Pontifex clementissimus, qui angusta re nostra, et Quadragesimalium obsoniorum difficultate commotus etiam hoc anno, ut ab adhibendis perpetuo in cibum piscibus, atque ab usu olei Cives Bononienses, ac totius Diœcesis populum curæ nostræ Pastorali commissum liberandi esset facultas, benignissime petentibus Nobis concessit. Itaque quo major est Pontificis indulgentia, et liberalitas, qua Nos utimur, eo minor esse debet et in populo necessitas, et in vobis facilitas vacationem ab jejunii lege, qua late patet, decernendi. Constantes estote igitur in doctrina sana, et cavete, ne dum a corporibus morborum pericula studiose avertitis, animis, quorum salus non sine maxima injuria comparari cum corporis valetudine potest, vulnus eo gravius, quo occultius inferatis. Valete.

Dat. Romæ ex Ædibus Gregorianis ad Clivum Scauri v. Kal. Martias 1778.

IN-

Digitized by Google

INDEX APPENDICIS.

AD LIBRUM PRIMUM.

Num. I. Indulgentiæ pro recitantibus actus virtutum Theologicarum pag. 3.
Num. II. Editto intorno alle Stampe, e Libri proibiti. 5.
Num. III. Editto sopra gli Ebrei 9.
Num. IV. Editto sopra la S. Inquisizione 14.
Num. V. Notificazione contro le Bestemmie 19.
Num. VI. Sommario delle Indulgenze concesse a chiunque s' impiega nell' esercizio della Dottrina Cristiana 23.
Num. VII. Editto per la Dottrina Cristiana 26.
Num. VIII. Lettera Pastorale dell' Emo Arcivescovo Sig. Card. Gioannetti al dilettissimo suo Popolo sopra il culto dovuto a Dio spezialmente nelle Chiese, e ne' dì di festa 32.
Altra Pastorale a' RR. Parrochi, Predicatori. e Confessori di esortazione a togliere vigorosamente, o impedire il mal costume dell' immodesto vestire 41.
Editto sopra l' Osservanza delle Feste 49.
Num. IX. Benedicti XIV. Encyclica de tollendis abusibus ab Oratoriis privatis 58.
Num X. Decretum Clementis XIII. super Sacramentali Confessione ad lucrandas Indulgentias præmittenda 64.
Num. XI. Benedicti XIV. Constitutiones de Quadragesimali Jejunii Observatione, Constit. *Non ambigimus* 65.
Encyclica *In suprema* 67.
Epistola *Si Fraternitas tua*, Ad Archiepiscopum Compostellæ 68.
Num. XII. Sopra l' Osservanza della Quaresima 70.

AD LIBRUM SECUNDUM.

Num. I. Decretum Innoc. XI. de Quotidiana Communione 75.
Num. II. Epistola Pastoralis Emi Archiepiscopi ad Clerum Civitatis, et Diœcesis Bononiensis de celebratione Missæ, et habitus, morumque decentia ubique servanda 78.

Ordi-

Ordini da osservarsi dal Clero, e da tenersi affissi nelle Sagrestie 82.
Num. III. Decreta Urbani VIII., et Innoc. XII. super celebratione. Missarum 86.
Num. IV. Encyclica Bened. XIV., qua *Mercimonia* super eleemosinis Missarum vetantur sub pœnis, quarum absolutio summo Pontifici reservatur 99.
Num. V. Constit. Bened. XIV., qua innovantur pœna contra Confessarios ad turpia sollicitantes. Reservatur absolutio quoad Calumniatores. Adimitur facultas absolvendi complicem 102.
Declaratio ejusdem Constitutionis 107.
Num. VI. Lettera circolare, in cui si concede ai Parrochi la facoltà di assolvere da alcuni Casi riservati, nel tempo Pasquale 109.
Num. VII. Ristretto della Instruzione di Benedetto XIV. ai Parrochi e Sacerdoti per li Testamenti in mancanza di Notajo 110.
Formola del Testamento 113.
Num. VIII. Modus a Bened. XIV. approbatus pro impertienda Benedictione in articulo mortis 115.
Num. IX. Decretum Clementis VIII. circa Ordines a Regularibus suscipiendos 117.
Num. X. Decretum Pii VI. de Missa pro Sponso, et Sponsa 119.

AD LIBRUM TERTIUM.

Num. I. Lettera Circolare dell' Emo Arcivescovo a' Parrochi della Città, e Diocesi di Bologna circa l' esercitare a dovere il Sacro lor Ministero 121.
Num. II. Indulgentiæ pro Recitantibus singulis sextis feriis quinquies Orationem Dominicam, et salutationem Angelicam in memoriam Passionis, et Agoniæ D. N. J. C. 136.
Num. III Indulgenze concesse alle Compagnie, e agli altri Fedeli veneratori del SSmo Sacramento 137.
Num. IV. Formula Juramenti præstandi a Præsentatis ad Beneficia Jurispatronatus 139.
Num. V. Decreta de Oneribus Beneficiatorum ad conservandas, et reparandas possessiones, et Ecclesias suorum Beneficiorum 140.
Num. VI. Breve Benedicti XIV. ad Emum D. Card. Vincentium Malvetium Bononiæ Archiepiscopum, quo eidem, ejusque Successoribus facultas tribuitur concedendi Personis ecclesiasticis licentiam

dan-

dandi in Emphyteusim bona immobilia suorum Beneficiorum 141.
Num. VII. Notificazione dell' Emo Arcivescovo a tutti i Luoghi pii di non risolvere, nè intraprendere *Spese gravi* senza sua licenza, e de' suoi Successori 142.
Num. VIII. Notificazione dell' Emo Arcivescovo Sig. Card. Malvezzi sopra la Sepoltura de' Cadaveri 144.

AD LIBRUM QUARTUM.

Num. I. Lettera Circolare della S. Congregazione della Disciplina sul dubbio: se li Confessori non Curati sieno obbligati ad intervenire alla Conferenza de' Casi Morali ordinata da' Vescovi nelle loro Diocesi 159.
Num. II. Ordini, e Dichiarazioni per le Monache, *remissive* 161.
Num. III. Epistola ad Medicos de cautionibus religiose adhibendis in relaxanda, valetudinis causa, Quadragesimalis jejunii observatione 162.
Epistola altera ad eosdem Medicæ artis Professores super eodem argumento 165.

Digitized by Google

Quæ in quatuor Synodi Libris occurrerunt

ERRATA	CORRIGE
pag. 24. *lin.* 16. incapax decernitur	capax decernitur
pag. 62. *lin.* 6. et indecora	hæc indecora
pag. 115. *lin.* 10. *plantam riga*	*planta : riga*
pag. 129. *lin.* 32. ad tantam dignitatem	tantam dignitatem
pag. 143. *lin. ult.* hunc vitæ curriculum	hoc vitæ curriculum
pag. 163. *lin.* 29. Prædecessores nostri, ut	Prædecessores nostri loquuntur, ut
pag. 252. *lin. ult.* Ambo	Ambæ
pag. 235. *lin.* 22. cuique licere	cuique liceri
pag. 297. *lin.* 2. *et eorum Præfectis*	*et earum Præfectis*

I N-

INDEX RERUM

QUÆ IN SYNODO CONTINENTUR.

A

ABBATISSÆ, seu Præfectæ Monialium: Quæ servanda in earum electione pag. 253. Earum præcipua munera 254.

ABSOLUTIO Sacramentalis: Quibus impertienda, vel deneganda p. 114. *et seq. Vid. Confessarii*.

ACTUS virtutum theologicarum sæpe repetendi p. 4. Peccant qui diutius negligunt renovare *ibid.* Quo tempore, et a quibus populus excitandus ad eorum formam recitandam, et quæ bona consequi fideles possint ex illorum frequentatione *ibid. Vid. in Append.* p. 3.

ADITUS etiam subterranei e domibus Laicorum in Ecclesiam occludendi sub pœnis censurarum p. 50.

ADOLESCENTULÆ dotes expostulantes ab Episcopo, documentum exhibeant doctrinam frequentasse, et in ea versatas esse p. 26.

ADMINISTRATORES locorum piorum juramentum præstent de suo munere fideliter gerendo p. 215. Quotannis administrationis rationem reddant p. 216. Quamdiu possint administrationem retinere *ibid.* Iisdem suæ administrationis bona non locentur p. 212.

ADULTERI: Eorum pœnæ p. 303.

ALIENATIONES, et usurpationes jurium, et bonorum ecclesiasticorum sub quibus pœnis vetitæ p. 210. et 211. Contractus venditionis redituum, vel in vitam, vel ad longum tempus Beneficiatis vetitus sub pœna nullitatis, et excommunicationis ipso facto *ibid.*

ALTARIA, seu Capellæ Jurispatronatus collapsa, vel obsoleta a patronis refici, et instaurari debent p. 49. Nulla excitentur, nisi obtenta licentia, et quæ servari debeant in illis construendis *ibid.* Ecclesiæ, Sacella, Altaria non diruantur, nisi obtenta facultate *ibid.* Altaria, seu Capellas tueri, et servare beneficiati tenentur *ibid.*

ANNULUS: Canonici, Doctores, et alii Sacerdotes Sacra facturi illum deponant p. 233.

ARBORES bonorum Ecclesiasticorum non incidendæ sine facultate, sub pœnis p. 215.

ARCHIPRESBYTERI titulares casuum collationibus interesse debent, et quomodo p. 188.

ARCHIVUM in qualibet Parochiali Ecclesia omnino habendum, et quæ ibi servanda, et custodienda p. 181.

Digitized by Google

ARMA in Ecclesiam non inferenda, nec foribus applicanda p. 47. Qui sclopum explodere, aut gladium distringere ausus fuerit, excommunicatur *ibid.* Armorum usus Clericis interdictus p. 163.

ASYLI jure gaudent etiam Oratoria, et loca pia Episcopi auctoritate constituta. p. 185. Asylum hominibus facinorosis in Ædibus Parochialibus, aut sodalitiorum non detur, sine consensu Archiepiscopi p. 184. Gaudent et res depositæ, sed ne recipiantur in fraudem vectigalium p. 185. Qui Asylo abutentur, de loco extrahentur *ibid.*

B

BAPTISMUS: Ejus legitimus minister est Parochus, vel alius Sacerdos ab Episcopo, aut a Parocho delegatus p. 79. Conferendus in Ecclesia *ibid.* Quis in necessitate baptizare debeat; non Parentes, nisi necessitate omnino impellente *ibid.* Non differatur baptisma ultra nonum diem *ibid.* Quando domi sit infans baptizatus, Parochus diligenter de validitate inquirat, et cæremoniæ in Ecclesia suppleantur p. 80. Iterari non potest sine prudenti dubio sub pœna irregularitatis *ibid.* Parochi jurisdictio non deroget Metropolitanæ, neque Ecclesiarum Archipresbyteralium juribus p. 79. Schedulæ collati baptismi in Infantibus expositis repertæ caute considerandæ, et quid præstandum sit p. 80. Adultis non conferatur baptismus sine Ordinarii facultate *ibid.* Quæ materia adhibenda p. 81. Qui patrini admittendi, et qui non p. 82. 83. Quæ nomina non sint imponenda p. 83. 84. Baptizati in libro scribendi, et quomodo *ibid.*

BENEDICTIONES nuptiarum, cinerum, candelarum, domorum, ramorum, ad quos pertineant p. 181. Benedictio sponsorum, quando, et a quo, et ubi fieri debeat p. 148. Benedictio cum Ven. Sacramento. *Vid. Eucharistia.*

BENEFICIATI: Quibus obligationibus sint obnoxii p. 206. Dum pastoralis Visitatio peragitur, intersint *ibid.* Ordinem intra annum suscipiant beneficio respondentem, aliter pœnis subjiciuntur p. 207. Beneficium adepti intra mensem a die possessionis doceant de adeptione, ejus titulum, et documenta tradentes *ibid.* Intra id tempus inventarium conficiant, et tradant in Cancellaria asservandum *ibid.* Capellas, seu Altaria beneficiorum, et ædificia quælibet, et suppellectilem, tueri, et instaurari, et prædia bene culta servari curent p. 49. et 208. *Vid. in Append.* p. 140. Fructus honestam sustentationem excedentes debent in pios usus expendere p. 207. 208.

Bene-

Digitized by Google

BENEFICIA ecclesiastica: Ad ipsa qui promovendi p. 203. Quæcumque vitetur simonia, aut nundinatio in illis concedendis, vel obtinendis p. 204. Nullum erigi debet Beneficium absque Ordinarii facultate *ibid.* In erectione cujusvis Beneficii quæ observanda p. 214. Quot beneficia obtineri possint, et quomodo p. 205. Præsentati ad Beneficia ante institutionem juramentum præstent nullum interfuisse pactum cum Patronis *ibid. Vid. in Append.* p. 139. Promissio, etiam juramento firmata, de conferendo Beneficio adhuc pleno, vel ad illud præsentandi reprobata, et irrita *ibid.* Quæ præcavenda in præsentatione ad Beneficium, et quæ præstanda a præsentato *ibid.* Patroni ecclesiastici quem ex approbatis præsentare debeant *ibid.* Parochiales Ecclesiæ ad Ordinarium spectantes, indicto concursu, et probatis responsionibus conferentur *ibid.* Beneficiorum resignationes ne fiant sine Ordinarii approbatione, et abusus omnes tollantur, quos damnavit Benedictus XIV. p. 208.

BIBLIOPOLÆ libros prohibitos non exponant, non vendant, non apud se reuneant p. 9. Habeant penes se Indicem romanum, et nostrum Edictum p. 9. et 10. *Vid. in Append.* p. 5.

BLASPHEMIA: immane crimen p. 16. Pœnæ in blasphemos, *ibid.* Parochi, Parentes, et Domini pro viribus ejusmodi vitium e sibi subditis eliminare studeant p. 16. 17. Societates ad coercendos blasphemos institutæ, et uberes earum fructus p. 16. *Vid. in Append.* p. 19.

BONA ecclesiastica possidentes, quæcumque illa sint, eorum inventarium conficiant Cancellario tradendum p. 209. Pœnæ in illa usurpantes p. 210. Non alienanda, nec permutanda, neque ad longum tempus locanda sine apostolica facultate p. 210. 211. Eorum locationes quæ, et quibus fieri prohibeantur p. 211. 212. Alienationes quoque redituum Beneficiorum, quæ a Benedicto XIV. vetitæ sub pœna nullitatis, et censuræ p. 211. Eorum emphiteuses non innoventur; quando innovari possint sine beneplacito apostolico; et quæ Bononien. Archiepiscopis a Bened. XIV. circa emphiteuses data sit facultas p. 212. *Vid. in Append.* p. 141. Ecclesiarum, et Beneficiorum pecuniæ in fructus collocandæ quam cautionem requirant *ibid.* Bonorum ecclesiasticorum arbores sine facultate non incidantur p. 215. Beneficiati, et Administratores locorum piorum, quibus in alienando, vel ære alieno contrahendo injunctum est onus annui depositi, fideliter se gerant sub pœnis p. 213.

Ne notabiles expensas in ædificiis faciant non accepto Archiepiscopi consensu *ibid. Vid. in Append.* p. 142.

C

CÆREMONIÆ: *Vid. Magister cæremoniarum*.
CADAVERA: *Vid. Funera*.
CAMBIA: *Vid. Usuræ*.
CAMPANÆ: non pulsentur in ulla Ecclesia, etsi Regularium, in Sabbato Sancto, antequam a Metropolitana edatur pulsatio p. 105.
CANONICÆ ædes Ecclesiis sint proximæ p. 173.
CANONICI: Recens provisi fidei professionem emittere tenentur p. 5. Et ordinem beneficio respondentem suscipere sub pœnis p. 207. Constitutiones proprias observent, et jura Capituli tueantur p. 191. Canonicus Theologus in Cathedrali, et Collegiatis statis diebus Sacram Scripturam exponat p. 231.
CAPITULA: a Canonicis habenda p. 189. Non habeantur tempore divinorum officiorum *ibid.* Non extra Capitularem locum *ibid.* Qua ratione sententiam quisque suam dicet, et propositæ res sint definiendæ p. 150.
CASUS conscientiæ: *Vid. Congregatio Casuum*.
CASUS reservati: Qui, et quæ in illis observanda p. 121. 122. Quæ facultas in his detur Parochis tempore Paschali p. 117. *Vid. in Append.* p. 109.
CATHECHISMI expositio in publicis locis commendatur, et confirmatur p. 26.
CAUPONÆ: In vicinia Monasteriorum Monialium non aperiantur p. 246. Nec prope Ecclesias p. 46. 47.
CAUPONES: teneant affixum edictum de observantia Quadragesimæ, ex quo colligant, quos cibos, et quibus apponere possint p. 71. 297. *Vid. in Append.* p. 70. Super horum observantia vigilent Parochi p. 297. Quam vitæ institutionem præcipue sequi debeant *ibid.* Quam familiæ suæ custodiam, et vigilantiam habere *ibid.* Quos famulos, et ancillas in famulatu *ibid.* Quas in cubiculis imagines, aut libros tenere, vel arcere p. 298. Auferant imagines sacras a cubiculis, quæ excipiendis Hæbreis destinantur p. 12. Turpia dicteria, vel lineamenta e parientibus deleantur p. 298. Ludos vetitos exercere prohibeant *ibid.* Suspectas fœminas non admittant, excepta necessitate transitus *ibid.* Maribus a fœminis separata cubicula destineutur 299. Inhonestos cantus excludant *ibid.* Blasphemos, et impia proferentes in Deum, vel Sanctos, vel male de religione sentientes Or-

Ordinario denuncient, vel fidei Quæsitoribus *ibid.* Quid ab ipsis præstandum, si quis ex advenis sive Catholicus, sive etherodoxus in gravem morbum inciderit p. 300. Excommunicationis sententia innodantur, si quid de demortui advenæ bonis occultaverint, vel subtraxerint *ibid.*

CHOREÆ: choreas ducere cum fœminis, aut in illis instrumenta musica pulsare vetitum Sacerdotibus sub pœna suspensionis ipso facto, aliis Clericis sub aliis pœnis p. 162.

CHORO addicti: Quanta sit eorum muneris laus, et præstantia p. 226. 227. Ad quid teneantur, ut licite distributiones lucrentur p. 229. Quibus, et quoto tempore a Choro liceat feriari *ibid.* Non absint tempore Adventus, et Quadragesimæ, neque in solemnioribus Festis *ibid.* Extra Diœcesim divertere numquam possunt, non petita, obtentaque Ordinarii facultate *ibid.* Missa Conventualis una, vel plures celebrentur juxta ritus, et serventur præscripta a Bened. XIV. p. 230. 231. Omnes Choro addicti, et Clerici Collegiatarum Fer. V. majoris hebdomadæ in suis Collegiatis communicent p. 232. 233.

CHORI Punctatores: Quam vigiles, et fideles esse debeant p. 230. An describere non tantum absentes sine causa, sed aliquando etiam præsentes, aut qui a choro dilapsi Missam celebrent, aut fidelium Confessiones excipiant *ibid.* An qui in religiosa domo spiritualibus exercitationibus vacent *ibid.*

CLAUSURA: In Monasteriis Monialium quam religiose servanda p. 250. *et seq. Vid. Moniales*. Etiam in Conventibus Tertiariarum, præsertim respectu Virorum sub pœnis p. 263. *Vid. Tertiariæ*.

CLERICI: Quæ sit eorum dignitas, et qualis vita esse debeat p. 154. *et seq.* Incedant in habitu, et tonsura, et comam non nutriant p. 156. Habitus Clericalis describitur *ibid.* et 157. In mentali precatione eosdem præstat quotidie se exercere p. 158. 159. Quotannis se sacris exercitationibus expoliant p. 159. 160. Ecclesiis inserviant, in tradenda doctrina Christiana p. 24. et 26.; in Processionibus SS. Sacramenti p. 200.; in associando Viatico ad Infirmos p. 201. Feria V. maj. hebdomadæ de manu Parochi Sacram Synaxim accipiant p. 98. Qua castitatis laude florere debeant p. 160. Quibus cum Consanguineis, aut affinibus fœminis habitare, et quas in servitutem domesticam admittere possint cum Ordinarii facultate p. 161. Quæ cavenda in locandis ædibus suis, aut in alienis

pro

pro suo incolatu conducendis *ibid.* Non sumant provinciam fœminas in canendo, scribendo, aut alia facultate instituendi, nisi de Ordinarii licentia *ibid.* Indecora, quæ maxime Clericos dedeceant p. 162. Choreas cum fœminis ducere, aut in iisdem musica instrumenta pulsare sub pœna suspensionis ipso facto Sacerdotibus prohibitum *ibid.* Venationes, quæ Clericis vetitæ, et quæ permitti possint *ibid.* Vetitum, Medicinam, et Chirurgiam exercere p. 163. Prohibitus Armorum usus *ibid.* In Foro laicali causis præsertim criminalibus se immiscere vetitum sub pœnis *ibid.* Ex Privilegio Curiæ nostræ Archiepiscopalis, Actores Clerici non sequuntur forum Rei, et illos impedientes ipso facto excommunicatione innodantur *ibid.* Omne negotiationis genus interdictum, et cambia facere, et agros conducere, in Nundinas se immittere, et Magnatum servitio mancipari, et familiarum negotia gerere etc. sub pœnis p. 164. Ne tutelas, aut curationes sine facultate suscipiant, aut se Fidejussores præstent p. 165. *Vid. Ordinandi*.

CŒMETERIA: Quomodo condenda, et religiose custodienda p. 225. *Vid. in Append.* p. 156.

COLLECTORES eleemosynarum: Nullus sub quovis prætextu per urbem, aut Diæcesim eleemosynas colligat sine Ordinarii facultate de scripto p. 286. Quæ vigilantia a Vicariis foraneis, et Parochis omnibus hac in re exigatur *ibid.* Regulares prohibentur eleemosynas quærere, qui in civitate, vel diæcesi Hospitium non habeant 287. Ad Monasteria Monialium non accedant sine expressa concessione *ibid.* Qui pro locis piis colligunt, non circumeant per Ecclesias, sed ad fores consistant *ibid.* Conventiones super eleemosinis, ut et pacta super oblationibus, reprobantur sub pœnis *ibid.* et p. 217.

CONCIONATORES: Eorum munus, quæque ab ipsis præstanda, et quæ præcavenda p. 31. 32. 33. Concionandi potestas de scripto, et benedictio Episcopi reportanda p. 29. Regularibus quæ licentia, ut in suis, aliisve Ecclesiis concionentur, sit necessaria p. 30. Nostri moneantur, ut priusquam se in publicas conciones conjiciant, in privatis se exerceant p. 29. Nullus a Parochis ad concionandum admittatur, nisi concessionis Nostræ Litteras exhibeat *ibid.* A Nobis missi benigne excipiantur, et foveantur p. 30. 31. Quoad alimenta iisdem præstanda serventur præscripta *ibid.* Fines loci, ubi concionati sunt, ad quæstum non transiliant *ibid.* Populum moneant de obligatione addiscendæ doctri-

Digitized by Google

ctrinæ christianæ p. 24. Doceant necessaria ad consequendas Indulgentias p. 64. Missi ad Moniales quæ argumenta maxime pertractare debeant p. 34. Quid in suo ministerio præcavere *ibid.*

CONCUBINARII: Quam nefario scelere turpati p. 303. Parochi ejusmodi turpitudines omnino propulsare conentur *ibid.* Contumaces pœnis etiam excommunicationis punientur *ibid.* Sacramenta iisdem deneganda vel in ipso mortis articulo, nisi publica criminis pœnitentia præcesserit p. 304.

CONCURSUS: Quæ requirantur in Concurrentibus ad Ecclesias Parochiales p. 203. Repellentur qui servire Ecclesiis, et pueros in Doctrina christiana erudire neglexerint p. 26. Item qui Magnatum patrocinio, et commendationibus confidere ostendent p. 204. Liceat cuique idoneo accedere *ibid.* Reprobabitur, quem constiterit alios a concurrendo deterruisse *ibid.* Concursus fiet ad normam a Clem. XI., et Benedicto XIV. præscriptam p. 307. Propositis quæstionibus quisque, et etiam a Patronis præsentati de scripto respondebunt *ibid.* Quibus maxime studiis incumbere eos deceat p. 186. 187.

CONFESSARII: Nullus Sacerdos sine facultate, et approbatione nostra confessiones excipere audeat sub pœna suspensionis a divinis ipso facto p. 113. Parochus, dimisso beneficio, nova approbatione indiget *ibid.* In excipiendis Confessionibus quomodo parati, et affecti, et se gerere debeant, et quæ maxime cavere p. 113. ad 116. et 118. Quibus retinenda sit absolutio p. 114. Etsi approbati, munus in Ecclesiis non exerceant, nisi facto verbo cum earum Præsidibus p. 116. Meminerint decreta contra inquirentes nomen complicis, contra sollicitantes, et absolventes complicem in peccato turpi p. 117. *Vid. in Append.* p. 102. *et seq.* Præsumentes absolvere a reservatis excommunicatione illico innodantur *ibid.* Circa Casus Nobis reservatos quando absolutio indirecta impertiri queat *ibid.* Quæ facultas detur Parochis tempore Paschali *ibid. Vid. in Append.* p. 109. Ne Pœnitentibus missas celebrandas injungant, ut sibi stipendia capiant pro iisdem a se celebrandis vel in suis Ecclesiis sub pœna suspensionis ipso facto ab audiendis Confessionibus p. 118. In faciendis restitutionibus sive certis, sive incertis quid observandum *ibid.* Qui fructus ex damnatis usuris Ordinario deferendi p. 302. Qua religione audita in Confessione silentio premenda sint et in his quid maxime cavendum p. 118. 119. Confessionis ab infirmo auditæ schedulam relin-

 quaant

quant Parocho, et Medico oſtendendam *ibid.* Teſtamentis non ſe immiſceant, et cogente neceſſitate Inſtructionem Bened. XIV. obſervent *ibid. Vid. in Append.* p. 110. Quo in loco, et quo habitu Confeſſiones excipiendæ p. 119. 120. Non ante lucem, nec poſt ſolis occaſum, nec extra Confeſſionalem ſedem fæminarum Confeſſiones excipiantur p. 120. Domi dum Infirmas audiunt, cubiculi oſtium pateat *ibid.*

CONFESSARII Monialium: Quæ in ipſis requirantur, et qua præſertim charitate, prudentia excellere debeant p. 259. Inſtituti Cuſtodes, ita Confeſſionum tempus diſponant, ut diſciplinam regularem non perturbent *ibid.* Regulas, et decreta noſtra adimpleri curent *ibid.* Doctrinam chriſtianam tradant p. 25. In electione novæ Præfectæ non ſe immiſceant p. 259. 260. Clauſuræ leges cuſtodiant, nec niſi neceſſitate ſuadente ingrediantur p. 260. Quo tempore extrordinarius Confeſſarius aſſiſtet, ab excipiendis Confeſſionibus omnino ſe abſtineant *ibid.* Extraordinarius pie, et religioſe munere ſuo fungatur, caute ſe gerat, nec rebus aliis ſe immiſceat *ibid.*

CONFESSIO ſacramentalis: per Litteras fieri nequit, neque abſenti abſolutio impendi: contrariam damnatam opinionem defendens, ut in praxim deducens anathemati Papæ reſervato ſubjicitur ipſo facto p. 119. Confeſſiones præſertim fæminarum in Eccleſiis excipiantur p. 119. 120. Confeſſionalis Sedes ubi, et quomodo conſtructa *ibid.* Mos confeſſionis annuæ in ſacro Quadrageſimæ tempore retinendus *ibid.* Huic præcepto non ſatisfit per confeſſionem voluntarie nullam *ibid.* Confeſſio aliquando neceſſaria, ſemper perutilis, ejus frequentia Populo inſinuanda p. 120. 121.

CONFIRMATIO: hujus Sacramenti utilitas, et præſtantia p. 89. Cujus culpæ rei, qui ipſum recipere negligant *ibid.* Parochi, Parentes, Tutores, et Domini non excitantes ſibi ſubditos *ibid.* Parochorum munus hac in re *ibid. et ſeq.* Quæ ætas, et animi diſpoſitio in confirmandis p. 90. Qui Patrini p. 91.

CONFRATERNITAS, ſeu Societas: nulla erigatur ſine auctoritate Epiſcopi p. 266. Illis adſcripti morum probitate cæteros antecellere, et a vitiis cavere debent *ibid.* In earum Oratoriis non ſervetur ſacra Euchariſtia, nec miniſtretur in Paſchate p. 267. Non exponatur abſque Ordinarii licentia, idque a Parocho præſtetur, aut alio a ſe deputato ſub pœna aur. X., et Interdicti *ibid.* Feria V. Majoris hebdomadæ ne Sacrum fiat ſub pœna ſuſpenſionis ipſo facto in celebrantem: nec die Paraſce-

sce-

sceves Christi Crucifixi imago proponatur adoranda *ibid.* Nulla sedes fixa ad audiendas confessiones constituatur *ibid.* Non congregentur Sodales tempore Parochialis Missæ, et cathechis, ne his sint impedimento sub pœna interdicti *ibid.*, et pag. 29. Functionibus, publicisque supplicationibus adsint, quas convenienti saltem sodalium numero honestari decernitur sub arbitrariis pœnis p. 268. Qui in Confratres, et quomodo cooptandi, et qui de societate expungendi *ibid.* Sacra suppellex ubi, et quomodo custodienda *ibid.* Non in depositum, aut pignus, aut mutuum tradenda, sub pœnis p. 271. Absque Ordinarii concessione non liceat eleemosynas conquirere, aut capsulas constituere p. 268. Quæ observanda, et cavenda in dotibus, si quæ sint, distribuendis p. 269. Et in electione Officialium *ibid.* et p. 271. 272. Qui in administrationem bonorum non sint admittendi p. 269. 270. Bonorum omnium inventarium conficiatur p. 270. Pateat Tabella, in qua descripta sint onera omnia *ibid.* Redditus in usus debitos impendantur, et si qui supersint, nisi de Ordinarii consensu in alios usus non conferantur *ibid.* Nullus bonorum stabilium instituatur contractus inconsulto Ordinario *ibid.* Qui libri servari debeant in Tabulario 271. Quomodo in agendis Comitiis se gerere debeant p. 271. 272. Nova sepulcra non construantur 272. Funera, Officia, et anniversaria quis celebrare debeat *ibid.* Reum qualemcumque iu suis ædibus asyli gratia non excipiant, inconsulto Ordinario 273. Capellani quid præstare debeant, ut muneri suo satisfaciant *ibid.*

CONGREGATIO Casuum Conscientiæ: Mensibus singulis habeatur p. 187 Qui interesse debeant *ibid.* Quæ horum Conventuum ratio in Diœcesi *ibid.* Vigilent Vicarii Foranei, ut religiose servetur p. 188. Pars hujus Synodi perlegatur, ea distributione, ut tota singulis annis evolvatur *ibid.* Intersint Archipresbyteri titulares *ibid.* Qui his Conventibus præsunt, negligentium nomina describant, et transmittant *ibid.* Pœnæ in negligentes statutæ p. 189.

CONGREGATIO Visitatorum Doctrinæ christianæ commendatur, et confirmatur p. 27.

CONGREGATIO Clericorum: Adolescentum *Vid. Sodalitia*.

CONJUGES cohabitare tenentur p. 149. Quomodo se invicem diligere, et familiæ suæ consulere p. 150. 151.

CONSTITUTIONES, et Taxæ fori Ecclesiastici statutæ serventur p. 305. Nullus eas violare presumat *ibid.*

CONSTITUTIONES Synodales: Earum omnibus indicitur ob-

observantia p. 310. 311. Qui earum impreſſa exemplaria ſibi procurare, et in ſuis tabulariis aſſervare teneantur *ibid.*
CONTUBERNIA: *Vid. Puellarum Contubernia.*
CONVIVIA: Qua occaſione Parochis interdicta, et quando, et quo modo permiſſa p. 175. 176.

D

DECIMÆ: *Vid. Oblationes.*
DENUNCIATIONES Matrimonii ſemper faciendæ, et ubi, et quando p. 144. Quæ ratio adhibenda, ſi vir, et Mulier ſint Parochiæ diverſæ *ibid.* Elapſo bimeſtri, ſi Matrimonium celebratum non ſit, iterentur *ibid.* Si impedimentum deferatur, Parochus ſuperſedeat p. 145. Doloſe, et falſo deponentes, aut confirmantes ipſo facto anathemati ſubjiciuntur *ibid.*
DENUNCIATIONES Patrimonii pro Ordinandis quomodo fieri debeant p. 137.
DOCTRINA Chriſtiana: Quanta animi contentione in ejus tradendæ munus incumbere debeant Parochi p. 19. 20. 21. Qua ratione, et methodo p. 22. Sacerdotes omnes, et Clerici adjuvent p. 24. 26. Quæ ſit in hac re Parentum, et Dominorum obligatio p. 20. 23. Pueri, et puellæ ſaltem ab anno 7. uſque ad 18. in Eccleſiam conveniant p. 23. Sacerdotes celebrantes in ſacellis ultra miliare a Parochia diſſitis ejuſmodi munus exequantur *ibid.* Magiſtri, et Mulieres educantes pueros et puellas p. 24. 25. Qui præſunt Contuberniis puerorum, et puellarum *ibid.* Confeſſarii Monialium *ibid.* Omnes denique præſertim nobiles viri, et Matronæ ad ejuſmodi munus excitantur p. 25. Omnes utantur libello ab Emo Archiepiſcopo edito, et Cathechiſmo Romano p. 27. Societates Doctrinæ Chriſtianæ ſint in omnibus Parochiis p. 27. Confirmatur Congregatio Viſitatorum *ibid.* Parochi bis in anno evulgent Indulgentias p. 22. *Vid. in Append.* p. 23. Bis per annum Edictum perlegant p. 27. *Vid. in Append.* p. 26.
DOTES: A locis piis diſtribuendæ, juxta Teſtantium diſpoſitiones omnino diſtribuantur p. 269. 278. Quicumque Officialis de dote alicui puellæ aſſignata participaverit, vel quovis modo de eadem imminuenda pacto convenerit, excommunicationi Ordinario reſervatæ ſtatim ſubjicitur p. 279. Eidem Cenſuræ ſubjecti declarantur Officiales, qui ad eumdem finem ita inter ſe ſuffragiis conveniant, ut omiſſis dignioribus puellis,

lis, indignis dos conferatur *ibid.* Puella, quæ in parte dotis remittenda convenerit, jure eam consequendi ipso facto privatur *ibid.*

E

ECCLESIA: Quanta Ecclesiis reverentia debeatur p. 43. 44. Quæ in illis omnino prohibeantur p. 45. Qua modestia Mulieres Ecclesias adire, et ad Sacramenta accedere deceat *ibid.* *Vid. in Append. p. 36. et* 41. Laudabilis mos servari jubetur in Ecclesiis sejungendi viros a fœminis p. 46. Picturæ, et cantus profani amoveantur *ibid.* Vetita, quæcumque strepitum, aut tumultum cient *ibid.* Canes in Ecclesias non adducendi p. 47. Pauperes per Ecclesiam stipem cogere non permittantur, sed ad fores consistant *ibid.* Arma non importentur, *Vid. Arma.* Alia indecora, quæ intus, et extra arcenda sint, et dignitas, et munditiies undequaque refulgeat p. 47. 48. Ante lucem non aperiantur, claudantur sole cadente p. 48. Nocte a functionibus, si permittantur, absint fœminæ *ibid.* Ecclesia nulla, aut Sacellum erigi, nec destrui potest sine Ordinarii facultate p. 49. Altaria quomodo extruenda *ibid.* E laica domo nullus sit in Ecclesias aditus, aut prospectus *ibid.* Subsellia in Ecclesiis qua facultate, et modo collocari debeant p. 50. Si aliquo crimine polluatur Ecclesia, statim res ad Ordinarium deferatur *ibid.* Ecclesiæ, vel Canonicæ si ruinosæ sint, ab iis reficiantur ad quos spectat p. 49. et 215. Qua religione Sacraria Templis adhærentia sint observanda. 50.

ELEEMOSYNÆ: *Vid. Collectores eleemosynarum, et Missæ Sacrificium.*

EMPHITHEUSES bonorum Ecclesiæ qua facultate fieri, aut innovari possint p. 212. *Vid. Bona Ecclesiastica.*

EREMITÆ: Nullus habitum sumat sine facultate Ordinarii p. 275. Ordinarii Obedientiæ subsunt, et fori privilegio gaudent *ibid.* Si eleemosynarum collectio permittatur, de iis rationem Ordinario reddent *ibid.* Eorum vivendi regulæ *ibid.*

EUCHARISTIA: Quibus in Ecclesiis, et quomodo asservanda p. 93. In Oratoriis publicis servari inhibetur p. 94. Vetantur abusus deferendi Eucharistiam ad compescendos turbines, dæmones, incendia etc. *ibid.* Feria V. Majoris hebdomadæ in omnibus Parochiis præscripta a Rubricis erga SS. Sacramentum adhibeatur religio *ibid.*

EUCHARISTIÆ Communio in Paschate, in propria Parochia

Digitized by Google

chia ab omnibus sumenda p. 96. Tempus hujus Communionis a Dominica Palmarum ad Dominicam in Albis circumscribitur *ibid.* Huic præcepto non satisfit, si in Metropolitana sumatur *ibid.* Neque ab eo, qui data opera se a sua Parochia subduceret, et alibi communicaret p. 97. Ad quid teneatur, qui justis de causis abesset, aut duplex domicilium haberet *ibid.* Quid exigatur a Parochis pro hujus præcepti adimpletione p. 96. 97. Et respectu puerorum, qui primo ad Communionem sunt admittendi p. 95. 97. Qui a sacra mensa arcendi sunt p. 95. Intentantes minas contra Parochum ob juste denegatam communionem, excommunicatione Ordinario reservata ipso facto percelluntur p. 98. An Sacerdotes, et Clerici omnes teneantur in Parochia communicare *ibid.* An laici Regularibus famulantes *ibid.* Communio Infirmis jejunis, et in periculo mortis per viaticum quam frequenter ministranda p. 98. 99. Frequentia omnibus inculcanda p. 99. Communio quotidiana an probanda p. 100. *Vid. in Append.* p. 75.

EUCHARISTIÆ Expositio: Quæ singulis diebus per turnum solemniter fit in Ecclesiis Civitatis commendatur, et confirmatur p. 192. Nulla præterea solemnis expositio neque in Ecclesiis Regularium fiat sine Ordinarii facultate p. 193. Quæ in ejusmodi Expositionibus religiose servanda *ibid.*, et p. 194. Expositioni XXXX. Horarum in Metropolitana qui, et quomodo intervenire debeant p. 195. Si hæc in Ecclesiis Monialium nocturno tempore fiat, quid servandum *ibid.* Expositio pro privata causa quomodo facienda *ibid.* In Diœcesi quid Vicariis Foraneis, et Parochis insinuetur, ut piam Civitatis consuetudinem emulentur p. 195. 196.

SS. SACRAMENTI Benedictio bis eadem die non impertienda, quibusdam tantum festis exceptis p. 200. *Vid. Processiones.*

EXTREMA Unctio: Qui sint hujus Sacramenti saluberrimi effectus, et de his Parochi sæpe verba faciant p. 123. Ad ipsum opportune conferendum præsto sint *ibid.* Nullus Sacerdos, nisi forte urgente necessitate, sine Parochi licentia administret sub pœnis, et Regularis sub excommunicatione ipso facto p. 124. Oleum ab Episcopo benedictum materia hujus Sacramenti custodiendum, et renovandum *ibid.* Quibus hoc Sacramentum dandum non sit p. 125. Qua religione, et ritu conferendum p. 125. 126. Collato Sacramento, caveant Parochi, ne deseratur Infirmus p. 126. Sedulo etiam Benedictionem in articulo mortis impertiant juxta ritum a Benedicto XIV.

appro-

approbatum p. 127. *Vid. in Append.* p. 115. Quibus hujus impertiendæ sit ab Archiepiscopo delegata potestas *ibid.*

EXAMINATORES Synodales: Eorum munus, et ad quid teneantur, ut omnem simoniæ speciem devitent p. 306. 307. Quomodo ab illis examen peragendum sit *ibid.* Quæ iisdem vetita *ibid.* In Concursibus ad normam præscriptam se conformabunt *ibid.* Examinandos omni humanitate excipient, et dilucide, et aperte pertentabunt p. 308. Qui sint ad hoc munus electi, et nominati in Synodo p. 315., *et seq.*

F

FESTI dies religiose observandi p. 37. Festum S. Petronii in Civitate, et Diœcesi colendum *ibid.* Festum Titularis Ecclesiæ, aut Communitatis ex devotione *ibid.* Edictum nostrum de Festorum observantia singulis annis Populo perlegatur *ibid. Vid. in Append.* p. 49. Quæ opera pie exercenda p. 38. A quibus operibus abstinendum p. 39., *et seq.* Abusus detestandi, et compescendi p. 35.

FIDES: Quanta cura custodienda sit p. 3. et 4. Ad Fidei professionem qui Tridentini, et Pii IV. decreto teneantur, et qui Synodali Constitutione, et quibus pœnis p. 5. Hæretica pronunciantes, et quovis modo de hæresi suspecti denunciandi sub excommunicatione Pontifici reservata p. 7. Parochi invigilent, et Edictum pro S. Inquisitione singulis annis Populo promulgent *ibid. Vid. in Append.* p. 14. Infensa Librorum pestis e Christifidelium manibus subducatur p. 9.

FONS Baptismalis: quomodo construendus p. 81. 82.

FORUM: Laicale forum adire Clericis vetitum, sub pœnis p. 163. Privilegium Foro Archiepiscopali Bononiensi a Greg. XV. concessum *ibid.*

FUNERA: Quantæ pietatis sit funerum celebritas p. 218. Cognita alicujus morte quid a Parocho statim præstandum sit p. 219. Controversiæ de impensis funeris devitentur, compescantur, neque ex his sepultura retardetur *ibid.* Parochi omni charitate justa funeris pauperibus persolvant p. 219. 220. Quibus funeris pompa sit deneganda p. 220. Ordo præscribitur in agmine conflando p. 221. Controversiæ, si quæ enascantur, quomodo dirimendæ p. 221. In Diœcesi ob viarum difficultatem quid in agendo funere permittatur *ibid.* Quomodo ex agro in Civitatem, vel viceversa, si casus accidat, Cadavera sint asportanda *ibid.* Defunctorum Cadavera ne

Digitized by Google

ra ne temere dissecentur, nec ante præscriptas horas ab obitu elapsas sepeliantur p. 223. Orationes funebres non habeantur, Ordinario inconsulto p. 224. Consueta Canonica portio ab Heredibus non denegetur Parochis p. 225. *Vid. in Append. Instit.* Della Sepoltura de' Cadaveri p. 149. *&c.*

H

HABITUS Clericalis qualis esse debeat p. 156. 157. Pœnæ in Clericos honestum habitum non deferentes, a Tridentino indictæ p. 158. Qui color a nigro diversus, et quando permittatur p. 157. Qualis omnino in Ecclesia, et sacris peragendis *ibid. Vid. in Append* p. 79.

HÆRETICI, aut de hæresi suspecti sunt denunciandi sub anathemate Papæ reservato pag. 7. Quid cavendum cum ab Hæreticis ad nos adventantibus p. 11. 12.

HÆRES: De industria tabulas testamentarias occultans incidit in casum reservatum Ordinario p. 122. Itemque reservatur culpabilis dilatio in iis aperiendis, vel in legatis piis quibuscumque solvendis *ibid.*

HOSPITALIA: Quales eorum Præsides, et administratores esse debeant p. 278. Invisant, et vigilent, ut domicilia expolita, et suppellex munda custodiantur *ibid.* Hospitalis suppellex nemini commodanda *ibid.* Dotes, si quæ sint, fideliter distribuantur *ibid. Vid. Dotes.* Eligantur Œconomus, Depositarius, Custos, et ab Actis, et eorum munia quæ sint p. 279. 280. In hospitalibus infirmorum nihil desit infirmorum valetudini recuperandæ accomodatum p. 280. A Medicis præscripta sine tergiversatione pareantur *ibid.* Habeatur Sacerdos doctrina, et morum probitate præstans, de animarum salute sollicitus p. 281. ejus officium *ibid.* Puniendi Officiales, si quis infirmus eorum socordia sine sacramentis obierit *ibid.* Custos quid præstare debeat, quum infirmus in valetudinarium defertur, de vita periclitetur, vel obierit *ibid.* Quæ requirantur in Custode Hospitalis peregrinorum, et ejus officium p. 281. 282. Quid, si quis peregrinus ibi ægrotaverit, vel in graviorem morbum inciderit *ibid.*

J

JEJUNIUM: *Vid. Quadragesima.*

IMAGINES Sacræ: Quanta Fidelium utilitate colantur p. 59. 60. Nulla insolita imago ullo in loco, vel Ecclesia

ponatur, niſi probata ab Ordinario p. *61*. In iis nihil ſit minus modeſtum, minusque inverecundum *ibid.* Immo neque in profanis, quæ domorum parietibus apponuntur *ibid.* Multo magis abſit in aulæis, et tabulis appenſis, dum B. V. Icon, aut Vener. Sacramentum per vias publicas circumferuntur, ſub pœnis *61. 62.* Præcipitur, ne ſalutiferæ Crucis, vel SS. imago in locis ſordidis pingatur, aut collocetur *ibid.* Quibus lineamentis liceat divinas perſonas exhibere, et in ſacris pingendis hiſtoriis quid cavendum *ibid.*

IMMUNITAS Eccleſiaſtica: religioſe ſervanda pag. 183. Violatores ipſo facto ſubjiciuntur excommunicationi Pontifici reſervatæ 184. Qui inter hos ſint recenſendi *ibid.* Qui rei Eccleſiæ immunitate non gaudeant p. 183. Nullus tamen Eccleſiæ Rector, aut Superior Curiæ Sæculari tradat receptum in immune, ſine Ordinarii facultate p. 184. *Vid. Aſylum*.

INDULGENTIÆ: Quomodo a Parochis, et Concionatoribus ad eas conſequendas Chriſtifideles ſint excitandi p. *63. 64. 65.* Nullus ſive ſæcularium, ſive regularium Indulgentias exponat, ab Ordinario de ſcripto non approbatas p. *66.* Indulgentiæ approbatæ in Sacrario pateant in Tabulis deſcriptæ *ibid.* Jactantes falſas indulgentias ſevere punientur *ibid.* Doceant Parochi conditiones, quæ ad lucrandas indulgentias debent adimpleri p. *67.* Quæ de præmittenda Sacramentali confeſſione a Clemente XIII. decreta ſunt *ibid. Vid. in Append.* p. 64. Regulares indulto gaudentes impertiendi Benedictionem cum plenaria indulgentia quid præſtare, et cavere debeant p. *67. 68.*

INFIRMI: Quanta cura Parochi eos complecti debeant p. *98. 126*, et Sacramentis munire, Pœnitentiæ p. *119.* Euchariſtiæ p. *98.* Extremæ unctionis p. 123. Benedictione in articulo mortis p. 127. Collatis Sacramentis non deſerendus, ſed maxime fovendus eſt infirmus p. *126.*

JUDÆI: Signum deferant, quo internoſcantur p. 12. Ad Monaſteria Monialium, aut Contubernia fœminarum nullo prætextu accedant *ibid.* Deſignatam Cauponam adeant; nec ultra triduum moram trahant *ibid.* Qui in Civitate Centi degunt, cætera obſervent, quæ in Edicto Eminentiſſimi Archiepiſcopi præcipiuntur *ibid. Vid. in Append.* p. 9. Quæ Noſtri cum Judæis præcavere debeant p. 13. *et in eodem Edicto*.

JUDICES Synodales: Eorum munus, et auctoritas p. 308. 309. Qui electi, et nominati in Synodo p. 319.

 LE-

Digitized by Google

L

LENONES: Eorum pœnæ pag. 303.
LIBRI prohibiti: Ne quis eos aliunde adferat, legat, retineat, sub pœnis p. 9. Non venales exponantur: nihil imprimatur, non obtenta facultate *ibid. Vid. in Append.* p. 5.
LOCA Pia: *Vid. Confraternitates, Hospitalia etc.*
LUDIMAGISTRI: Fidei professionem emittere tenentur pag. 5. 6. Et discipulos christianam doctrinam docere pag. 24. 25. Qui ad ejusmodi munus admittendi pag. 290. Ab Ordinario approbandi *ibid.* Quos libros tradere, et quos e discipulorum manibus subducere p. 290. 291. Maneant in continua eorum custodia *ibid.* Quo modo eosdem ad pietatem informare *ibid.* Qua gravitate, et animi moderatione vel in ipsis corrigendis, et castigandis se gerere pag. 192. Quæ fœminis pueros, et puellas instituentibus præscribantur *ibid.* Quomodo in vicis, et pagis, cæterisque Diœcesis Parochiis sit hac in re consulendum p. 292. 293.

M

MAGISTER Cæremoniarum: In qualibet Collegiata deligendus pag. 232. Quæ sint ejus partes *ibid.* Curet, ut ab Abbatibus regularibus serventur decreta ab Alexandro VII. approbata pag. 233.
MANSIONARII: *Vid. Choro addicti.*
MATRIMONIUM: In denunciationibus nihil dispensent Parochi sine Ordinarii facultate p. 144. *Vid. Denunciationes.* In excipiendo consensu sponsorum de futuro, quæ sint a Parocho exploranda pag. 143. Moneat, iis vetitum in eodem cubiculo, vel domo cohabitare pag. 144. Quas pœnas alioquin ipsi, et Parentes incurrant et quo in casu, etiam Excommunicationem reservatam *ibid.* Impedientes Matrimonii libertatem excommunicationi subjiciuntur p. 145. Expletis denunciationibus non statim Matrimonium celebretur, et urgente necessitate quid agendum p. 146. In Ecclesia celebretur, non in Oratoriis *ibid.* Servetur consuetudo, ut Matrimonio assistat Parochus domicilii sponsæ; et paterni in primis, tum materni, ac fraterni habeatur ratio *ibid.* Quæ puellæ, ac fœminæ ab hac lege excipiantur p. 146. 147. Quid de vagis, et peregrinis *ibid.* Et de nostratibus, qui a Diœcesi abfuerint *ibid.* Et de Viduis ad secundas nuptias transituris p. 148. Benedictio nuptialis a quo, et quando impertienda *ibid.* In Missa pro
spon-

Digitized by Google

ſponsis servetur recens Pii VI. decretum *ibid. Vid. in Append.* pag. 119. Matrimonia celebrata diligentissime adnotanda pag. 149. Inducentes Parochum fraude, aut vi, ut Matrimonio assistat, reservatæ Excommunicationi subjiciuntur *ibid.* Cooperantes aliis pœnis punientur *ibid.* Parochus, si fraudi conniveat, suspendetur ad triennium p. 150. Conjugii onera, et quam sancte adimplenda p. 150. 151. 152. Quid agendum Parocho in Matrimoniis per Procuratorem p. 152.

MEDICI: Fidei professionem emittere tenentur p. 5. Pauperes infirmos omni charitate complectantur pag. 294. Medicamenta dubia, et periculosa ne præbeant *ibid.* Caveant, quæ medicamenta prægnantibus præscribant, memores excommunicationis in abortum procurantes p. 295. Item muneris a S. Pio V. sub gravissimis pœnis injuncti, et ab ipsis juramento firmati, monendi infirmos de sacramentali Confessione peragenda *ibid.* Quam circumspecti in judiciis ferendis de Quadragesimæ, et jejuniorum solutione pag. 296. *Vid. in Append.* pag. 162. et 165. Qui eligendi pro curandis Monialibus: et quæ observare, et vitare teneantur p. 296.

MERETRICES: ubi prohibeantur habitare p. 304. Processionibus non se admisceant, nec eas adeant Ecclesias, ubi SS. Sacramentum publice exponitur *ibid.* Neque sacram Ædem, in qua diebus Rogationum B. V. effigies adoranda proponitur *ibid.* Ad monasteria monialium accedere non audeant *ibid.* Noctu ne vagentur, sed elapsa prima noctis hora in suas latebras se recipiant p. 305. Bona Meretricum sine Filiis ab intestato decedentium Monasterio Convertitarum devolvuntur, ex S. Pio V. 31. Jan. 1569. *Episc. Bononien. fol.* 212.

MISSÆ Sacrificium: rite, et sancte celebrandum p. 102. Singulis diebus Dominicis Sacerdotes omnes celebrare satagant p. 103. Celebrent, imo Ecclesiam adeant, veste talari induti 105. In Parochiis campestribus quomodo providendum *ibid. Vid. in Append.* p. 79. et 82. In celebrando temporis ratio habeatur juxta præscripta a S. Pio V., et permissa a Clemente XII. p. 106. Eleemosyna taxatur 12. Bononeorum p. 107. Pro Missa quotidiana annui redditus *libr.* 300. p. 108. Missarum reductio legitima auctoritate decernenda *ibid.* De celebratione Missarum serventur decreta Urbani VIII., et Innoc. XII. p. 108. *Vid. in Append.* p. 86. Onera Missarum in Sacrario prostent in Tabellis accurate descripta pag. 108. In Libris qua ratione Sacerdotes Missas celebratas describent p. 109. *Vid. in Append.* p. 79. et 82.

Digitized by Google

Missarum mercimonium vetitum sub pœnis, Laicis excommunicationis, Clericis suspensionis Papæ reservatis p. 110. *Vid. in Append.* p. 99. In schedulis publicis, quibus Sacerdotes ad celebrandum invitantur, nulla fiat eleemosynæ mentio *ibid.* Congregatio Visitatorum super oneribus Missarum instituta, cui singulis annis de eorum adimpletione reddenda est ratio p. 111.

MONIALES: Sacræ Bononien. Virgines a S. Ambrosio celebratæ p. 243. Virginitatis laus quam caute custodienda; et quæ cavenda p. 244 Quæ a viciniis Monasteriorum arcenda sunt p. 246. Tempore Baccanalium quæ Monialibus, puellis, et exteris severe vetita p. 245. 246. Præscripta ad paupertatis votum religiose servandum p. 246. 247. Obedientiæ virtus qua cura sit excolenda p. 248. Instituti observantia, et Monasterii existimatio custodienda p. 249. Nulla virgo ad habitum, aut ad professionem admittatur, nisi peractis prius spiritualibus exercitationibus p. 250. Quæ etiam in singulis Monasteriis, quotannis peragantur *ibid.* Clausura religiose servanda, pœnæ in violatores p. 250. 251. Nullus accedat ad colloquendum cum Monialibus, nisi obtenta prius facultate p. 251. Viri accedentes ad Monasteria ad malum finem excommunicatione alligantur Ordinario reservata p. 251. Obscænitates quomodocumque tentatæ, et verba obscæna inter peccata Ordinario reservata censentur *ibid.* et p. 122. Pœnæ in Regulares in supradictis deficientes p. 251. Janitrices nullum in clausuram admittaut, nisi exhibita facultate de scripto, sub pœna excommunicationis 252. Januæ Monasterii sub vesperam occludantur, non aperiantur, nisi lucente die p. 252. 253. Quæ, et quomodo in Præfectam sit eligenda p. 253. Regulares de electione novæ Præfectæ in Monasteriis sibi subjectis opportune Ordinarium moneant, sub pœnis *ibid.* Præfectæ munera p. 254. 255. Quæ Magistra novitiis puellis sit constituenda, ejusque officium p. 255. 256. Quæ spectanda in puellis, quæ in religionem recipi petunt p. 256. Quæ a Monialibus præstanda in earum receptione *ibid.* et p. 257. Quæ puellæ in disciplinam recipi, et quomodo educari debeant p. 258. Caute agendum cum Viduis, aut ætate longævis, nec recipiendæ sine legitima facultate *ibid.* Nulla puellarum adhuc in Monasterio degens sponsalia ineat *ibid.* Et desponsata statim extrahatur p. 259. Qui in Monialium Confessarium eligendus, ejusque munus, et domus habitationis p. 259. 260. *Vid. Confessarii Monialium.* Superiores

Digitized by Google

Regulares in Monasteriis sibi subjectis Extraordinarium deputent juxta præscripta a Bened. XIV.; alioquin constituet Ordinarius arbitrio suo p. 261.

MONTES Pietatis: In subsidium pauperum instituti p. 283. Qui præsunt, leges et statuta accurate tueantur p. 284. Caveant, ne pecunia in alios usus, quam in pauperum commodum convertatur, sub Excommunicatione Papæ reservata *ibid.* Officiales per se munus suum gerant, et singulis annis rationem reddant *ibid.* Pignora oblata a Filiis familias, vel Hæbreis non excipiantur; neque res Ecclesiæ sine Ordinarii facultate de scripto p. 285. Iisdem licitari, vel alios impedire vetitum sub pœna excommunicationis ipso facto *ibid.* Depositarius, Custos, et Æstimator pignorum sponsionem, et idoneam cautionem exhibeant p. 285. 286.

N

NEGOTIATIO: cujusque generis Clericis interdicta, cambia facere, agros conducere, familiarum negotia gerere etc. pag. 164. *Vid. Clerici*.

NOTARII: Fidei professionem emittant p. 5. Negligentes tradere Cancellariæ Archiepiscopali notitiam piorum legatorum, et substitutionum intra mensem a die rogitus, sive aperitionis testamenti, excommunicatione Ordinario reservata alligantur pag. 210. et 289. Conficientes usurariorum contractuum instrumenta, canonicis pœnis, aliisque arbitrariis punientur pag. 302. Caveant, ne contractus a Filiis familias initos temere conscribant *ibid.* Neque sponsalia inita, insciis, et invitis Parentibus, sub pœnis p. 142.

NUNDINÆ: Festis diebus prohibitæ: si quando legitime concedantur, certis horis occludantur apothecæ, ut divinis rebus vacandi sit locus pag. 39. 40. In nundinas se intromittere Clericis vetitum p. 164.

O

OBLATIONES: Parochialibus competunt: si ex legitima consuetudine in Oratoriis fiant, includantur capsulæ duplici clave obseratæ, et una penes Parochum sit, altera penes Capellanum pag. 217. Quomodo impendendæ *ibid.* Pacta super iis, et locationes irritæ declarantur, et Parochi locantes, et conductores interdicto ab ingressu Ecclesiæ, aliisque pœnis plectuntur *ibid.* Vetitum, alienari, aut destrui tabellas, seu effigies votivas,

Digitized by Google

tivas, aliasque res prætiosas oblatas *ibid.* Quæ ex consuetudine colliguntur tempore Missæ, ab Offertorio ad Præfationem colligantur p. 216. Et eæ tantum, quæ ad SS. Sacramenti cultum attinent, reliquæ ad valvas Ecclesiæ *ibid.*

OBSTETRICES : Nulla mulier id muneris exercere audeat, nisi examinata, et approbata p. 86. 87. A quibus approbandæ, et qua ratione examinandæ pag. 87. In conferendo Baptismo ex necessitate, et præsertim in difficilioribus eventibus quam cautæ, et sollicitæ esse debeant p. 87. 88. Puellæ lapsæ, quæ apud ipsas hospitentur, quanta circumspectione custodiendæ p. 88.

ONERA Missarum: *Vid. Missæ Sacrificium*.

ORATORIA publica : quo modo extruenda p. 52. Et custodienda p. 53. In iis eleemosynæ non colligantur p. 52. Quibus diebus prohibeatur celebrare p. 54. 106. Ne officia parochialia turbentur *ibid.* In Diœcesi Missa in Oratoriis infra milliare contentis non celebretur, nisi absoluta parochiali p. 30. In distantibus ultra milliare, et in subsidialibus Sacerdotes celebrantes Evangelium explicent, et Actus Theologicarum virtutum alta voce cum populo recitent p. 4. Festos dies, et jejunia denuncient p. 273. Et doctrinam christianam tradant p. 23.

ORATORIA privata: Omni cum decore sint constituta; In ipsis non ante Sacrum fiat, quam a Delegato nostro visitentur p. 55. Indultum largius non protrahatur, quam ejus clausulæ patiantur *ibid.* Sacramenta Pœnitentiæ, et Eucharistiæ non ministrentur, nisi obtenta facultate *ibid.* Nec Baptismus præciso necessitatis casu *ibid. Vid. in Append.* p. 58. Sacerdotes eadem religione, iisdemque sub legibus celebrent, quæ in publicis Ecclesiis retinentur p. 55. 56. Delinquentes suspensioni, et Oratorium interdicto supponuntur p. 56. Abusus ab Indultariis, præsertim a delicatulis fœminis evitandi *ibid.*

ORDINES, et Ordinandi : Nullus Clericalem habitum induat, nisi de licentia Ordinarii p. 155. 156. Qui a clericali statu depellendi p. 131. 135. Requisita in initiandis prima Tonsura p. 136. Qui habitum clericalem dimiserit, non reasumat Ordinario inconsulto *ibid.* Sodalitium Clericis destinatum, et in Diœcesi Parochiam frequentent p. 130. Initiandi in Sacris per decem dies, et in minoribus, per triduum spiritualibus exercitationibus vacent p. 133. Quibus in studiis examine utrique sint discutiendi p. 134. Repellentur, quos de vitæ probitate, et servitio Ecclesiæ p. 136. De sedulitate in Doctrina christiana tradenda *ibid.* et 26., et in associando

Via-

Viatico Parochorum attestationes non commendaverint p. 201. Beneficium, vel Patrimonium habeant honestæ sustentationi sufficiens p. 136. 137. Taxatur sufficiens, cujus redditus sint *librar.* 200. Bononien. p. 137. Patrimonia in Ecclesiis denuncianda *ibid.* Dolose se gerentes in patrimonii constitutione, ipso jure suspensi *ibid.* Et testes deponentes falsum, excommunicatione illigati *ibid.* Contractus alienationis, aut gravaminis Patrimonii ipso jure nullus decernitur, et sub pœnis p. 138. Ordinandi ad alios Episcopos missi intra bimestre Litteras acceptæ ordinationis deferant, sub pœna suspensionis p. 135. Ipso facto suspensi, qui ab alio Episcopo, vel etiam ab Ordinario suo dolose ordinationem acceperint *ibid.* Sacerdotes, et Clerici a Diœcesi non discedant sine Ordinarii facultate p. 138. Addicti uni Ecclesiæ ad aliam in Diœcesi non migrent, Ordinario inconsulto *ibid.*

PAROCHI: Residentiæ onus inculcatur p. 173. Non absint sine facultate, et non substituto idoneo Sacerdote *ibid.* Nec absint omnino tempore Adventus, et Quadragesimæ, et celebrioribus festis *ibid.* Ut aliis prosint potior insit cura de seipsis, ut Deo sint pleni, et exemplaria virtutum p. 174. Otium, ut pestem fugiant p. 175. Occupationibus sæcularibus remisso nuncio in sacra studia incumbant p. 186. Quos libros evolvere, et studia quæ persequi maxime debeant p. 186. 187. Congregationibus Casuum assidue intersint p. 187. 188. Caveant a scurrilibus, a tabernis, a frequentandis mulieribus, ab aleis, et profanis jocis etc. p. 178. 179. A suspicione avaritiæ, ne videantur pauperibus et Ecclesiæ subtrahere, quod in Consanguineos effundant p. 179. Ab immoderatis conviviis abstineant p. 175. Omnino prohibentur occasione officiorum *ibid.* et 176. Eleemosynæ pro his oblatæ fideliter impendantur, earumque ratio reddenda ad formam præscriptam p. 176. Decreta, quæ ipsos singulariter attingunt, sparsim in Synodo inserta probe cognoscant, et observent p. 176. 177. De verbo Dei administrando p. 29. De christiana doctrina tradenda p. 22. De Sacramentis conferendis, de ægrotorum cura, de munditia domus Dei etc. p. 177. *Vid. suis loc. et Verb.* De Missæ celebratione, et Missarum oneribus p. 102. etc. *Vid. in Append.* p. 78. 82. Festis diebus numquam ab applicanda Missa pro Populo se eximant p. 177. Singulis annis evulgent Edicta pro S. Inquisitione p. 7. De Doctrina christiana p. 27. De Festorum observantia p. 37. De Quadragesima p. 70. Indul-

dulgentias Confraternitatum christianæ doctrinæ p. 21. Et SS. Sacramenti pro opportunitate p. 200. *Vid. in Append.* p. 137. Et pro associantibus Viaticum *ibid.* p. 138. Processiones SS. Sacramenti agere statis Festis non omittant p. 199. 200. Parochis tempore paschali facultas datur absolvendi in quibusdam Casibus Ordinario reservatis p. 117. *Vid. in Append.* p. 109. Parochis, Subsidiariis, et Œconomis, dum confessionem nuptias contrahentium excipiunt, facultas conceditur absolvendi ab omnibus Ordinario reservatis, et etiam ab excommunicatione, in quam forte ob copulam incidissent p. 148.

Curent, ne oves suæ alio divertant p. 177. Immo doceant, quantum conveniat, unumquemque ad suam Parochiam venire p. 30. Omni studio vitia cohibere, evellere, et pietatem promovere conentur p. 177. 178. 180. Domum ipsi habeant rite compositam, pacis, et virtutum domicilium p. 179. Fœminas in societatem non habeant nisi in primo, et secundo gradu conjunctas, et ancillas annis 40. majores cum facultate *ibid.* Lustralem aquam singulis Dominicis renovent, et distribui in domibus curent p. 180. Consueta signa salutationis Angelicæ, et Fer. VI. ad excitandam Passionis Jesu Christi memoriam tribus post meridiem, sive ante vesperam horis campana edantur *ibid. Vid in Append.* p. 136.

Capellanum, quoad fieri potest, sibi adjutorem adjungant, aut saltem sit Sacerdos, qui Festis diebus Missam alteram celebret p. 180. Magna insit cura de Clericis in Parochia degentibus, ut morigerati sint, Ecclesiæ inserviant, Sacramenta frequentent etc. p. 130. *Vid. Ordinandi*. Dum ordinandos denunciant, populum doceant de obligatione revelandi, si quem noverint aliqua turpitudine inustum p. 132. Dominicis ante Q. T. doceant, jejunia ista esse instituta, et preces ad implorandam Dei opem pro Sacris Ordinationibus *ibid.* Si quid emerserit, aut ipsi deprehenderint, non dissimulent, sed Ordinarium moneant opportune *ibid.* Initiatos in suis Ordinibus exerceant p. 180. Efficiant, ut Sacerdotes in suis Ecclesiis celebrantes præscriptis legibus obtemperent: Si quem indecore celebrare noverint, ipsum moneant, et si perseveret, Ordinario deferant p. 104. 105. Et decreta circa Sacerdotes exteros omnino serventur p. 104. *Vid. in Append.* p. 78. 82.

Jura Parochialia tueantur, sed lineas non transiliant p. 180. 181. Beneficiorum prædia sæpe invisant, et cognoscant p. 181. De iis habeatur descriptio, cujus exem-

Digitized by Google

exemplar unum Archivo Ecclesiæ, alterum Archiepiscopali consignetur *ibid.* Quam criminosa Parochorum incuria circa bona Ecclesiæ p. 170. Quam religiose eadem tueri, et servare teneantur p. 49. 208. *Vid. in Append.* p. 140. Archivum omnino habendum, et quæ in eo diligenter sint custodienda p. 181. Libri quatuor, et, ubi sit fons baptismalis, quinque habeantur, et in Archivo serventur *ibid* Præter libros Onerum Missarum p. 108., et Satisfactionum etc. p. 109. Parocho ægrotanti accurrat Vicarius Foraneus, vel Parochus proximior, qui Vicarium ipsum de morte, si contingat, moneat, ut quæ officii sui sunt adimpleat p. 182. Vicario Foraneo ægrotante, et decedente, Parochus proximior pietatis officia præstabit, et cætera exequetur, quæ sunt præscripta p. 171. *Vid.* Lettera Circolare a' RR. Parochi *in Append.* p. 121.

PATRIMONIA: *Vid. Ordinandi.*

PATRINI: Qui esse possint; et eorum Officium p. 82. 83.

PROCESSIONES: Nemini liceat inusitatas, et novas instituere, sine Ordinarii facultate p. 197. 198. Quo ritu habendæ sint *ibid.* Non inducantur pueruli seminudi speciem S. Jo: Baptistæ præseferentes p. 198. Arceantur emungentes funales cereos *ibid.* Observanda a Regularibus *ibid.* Processiones SS. Sacramenti per octavam Corporis Christi quam religiose, et rite peragendæ p. 199. 200. Et prima cujusque mensis Dominica in quavis Parochia p. 199. Indulgentiæ Confratribus, et Comitantibus concessæ *Vid. in Append.* p. 137. Processione per vias procedente, qua religione se gerere debeant pedestres, et rhedis, vel equis insidentes, p. 200. Observanda in processionibus SS. Viatici ad infirmos *ibid.* et 201. Indulgentiæ promulgandæ *Vid. in Append.* p. 138. Processiones rogationum cum Imagine B. V., confirmantur p. 202. Et Communitatum ad eam devote visitandam, sed abusus tollendi *ibid.* Et Confraternitatum ad Cruces in quatuor Civitatis compitis a D. Petronio locatas *ibid.*

PUELLARUM Contubernia, seu Conservatoria: maximi facienda, et singularis præsidum charitas commendatur p. 265. Earum Confessarius quæ præstare debeat, ut teneris ipsarum cordibus pietatem inserat *ibid.* Confessarius extraordinarius aliquando iis adscribatur *ibid.* Non solum sacris per annum concionibus, sed spiritualibus etiam exercitationibus quotannis sancte erudiantur *ibid.* Ad quem Parochum spectet earum Matrimoniis assistere p. 147.

Q

QUADRAGESIMA: jejunii laus p. *69*. Die Dominica Quinquagesimæ a Parochis ad Altare Edictum de Quadragesimæ observantia populo perlegatur p. 70. *Vid. in Append.* p. 70. Quibus vesci carnibus permissum sit, leges servent unius comestionis, non permiscendi epulas, et a vetitis potionibus abstinendi p. 71. *Vid. in Append.* p. 65. *et seq.* Caupones Edictum de Quadragesimæ observantia affixum teneant, et observent *ibid.* Cibi vetiti venales non exponantur, nisi cum præscriptis cautionibus p. 72. Nullus Quadragesimam solvat, nisi obtento Medici judicio, et Ecclesiæ facultate *ibid.* In Diœcesi, deficiente Medico, sola Parochi facultas sufficiet *ibid.* In monasteriis Monialium Medici testificatio a Confessario subscribatur *ibid.* Facultas uni, vel alteri data, an toti familiæ ex duplicis expensæ gravamine sit concedenda, prudenti Parochi judicio relinquitur *ibid.* Caveant Domini, et Patres Familias, ne horam prandii diu protrahentes sint filiis, et famulis occasio violandi jejunii p. 71. *Vid. Medici.*

R

REGULARES: In Christi Ecclesia constituti, ut precibus, doctrina, concordia, et charitate Episcopos adjuvent in suis regendis Ecclesiis p. 239. Accuratam ab ipsis observantiam requirunt Synodalia decreta de verbi Dei prædicatione p. 30., de Sacramentorum administratione, de publica SS. Eucharistiæ expositione p. 193., de processionibus p. 197. 198., de reliquiis, indulgentiis, funeribus etc. *Vid. suis loc. et verb.* Adhortantur ex Bened. XIV. ad insigne charitatis opus fovendi, et juvandi infirmos in Hospitalibus degentes p. 241. Confessarii non Curati Casuum Conscientiæ Conventibus ab Ordinario præscriptis intervenire non tenentur, quando tamen possint de jure obligari p. 240. 241. *Vid. in Append.* p. 159.

Regulares non possunt audire Confessiones suarum Monialium sine approbatione Ordinarii p. 261. Debent semel saltem in anno eisdem deputare extraordinarium Sacerdotem alius Ordinis *ibid.* Ad colloquendum cum Monialibus nequeunt accedere sine licentia Ordinarii de scripto, sub pœnis p. 251. Gaudentes privilegio Benedictionis Papalis servent ritum præscriptum, et iis diebus abstineant, quibus eamdem Emus Archie-

Digitized by Google

piscopus ex suo privilegio impertitur p. 67. 68. Nulli extero Sacerdoti permittant in suis Ecclesiis celebrare, non exhibitis suis Dimissoriis ab Emo approbatis: neque item regularibus Cœnobium in hac Diœcesi non habentibus sine suorum Superiorum commendatitiis, sub pœna decem aureor. p. 104. Mendicantes, præsertim religiosam Domum hic non habentes, eleemosynas non colligant, sine Ordinarii facultate de scripto p. 287. Regulares nequeunt Patrini munere fungi p. 82. Nequeunt esse ultimarum voluntatum executores, sine legitima facultate p. 289. Ad Ordines non admittentur, nisi prævio examine, et exhibitis suorum Superiorum commendatitiis p. 134. Quæ de idoneitate, et de peractis spiritualibus exercitationibus testentur p. 133. Qui in fraudem alteri Episcopo se sistent, sunt a susceptis Ordinibus ipso jure suspensi p. 134. Ab aliis Diœcesibus ad hanc missi, non ordinabuntur, nisi exhibitis de jure requisitis p. 135. *Vid. in Append.* p. 117. 118.

RELIQUIÆ Sanctorum: Perutile est, Sanctos cum Christo regnantes invocare, et eorum reliquias venerari p. 57. Nullæ reliquiæ publicæ venerationi exponantur, sine Ordinarii approbatione p. 58. Singulæ in Sacrario pateant in Catalogo descriptæ, et litteræ authenticæ in Tabulario custodiantur *ibid.* Cum decenti ornatu, et duobus saltem accensis cereis exponantur *ibid.* Non ponantur in Altari, ubi expositum est SS. Sacramentum *ibid.*

S

SACERDOTES: Qua pietate, et animi puritate debeant celebrare p. 102. Et corporis munditia, et externa gravitate, et devotione p. 103. Sacerdotio initiati primum Sacrum non faciant, nisi in cæremoniis eruditi, Magistri Ceremoniarum testimonium exhibuerint *ibid.* In Ecclesiis Monialium ne id faciant, sine expresso Ordinarii consensu *ibid.* Immo neque alias ibi celebrent sine Ordinarii facultate p. 106. Pompam, solemniaque convivia devitent p. 103. Non tantum festis solemnioribus, sed et singulis Dominicis celebrare monentur *ibid.* Celebrantes in Ecclesiis Regularium peculiaria officia celebrantium an eas Missas legere possint p. 105. Celebrantes in Oratoriis nocte Nativit. Domi, vel Fer. V. Maj. hebd., Fer. VI., et Sabb. Sancto ipso facto suspensi, et Oratorium interdictum p. 106. Eadem suspensionis pœna illigatur, qui in eadem Nocte Nativitatis præter unam

Digitized by Google

Missam in Ecclesiis celebraret, aut Eucharistiam fidelibus ministraret *ibid.* De vagis, et peregrinis Sacerdotibus, et alia *Vid. Missæ Sacrificium*, *et in Append.* p. 78. 81.

SACRAMENTA: eorum fere omnium proprius minister est Parochus: Sacerdotes alii de illius licentia p. 76. Docendus propulus de eorum utilitate, et vi, et quanta cum reverentia sint recipienda p. 75. Qua cordis munditia præstare eorum dispensatores *ibid.* Parochus semper præsto sit: si quis ejus incuria sine horum præsidio decesserit, graviter puniendus p. 75. 76. Nullus Parochus in aliena Parochia Sacramenta administrare præsumat p. 76. Sacramentorum materies sub clavibus caute custodiatur *ibid.* Ministrentur cum debitis cæremoniis juxta Rituale Romanum *ibid.* Absit omnis turpis quæstus suspicio, aliter canonicis pœnis subjicentur p. 77. In eorum collatione probabiles opiniones declinandæ, et tutior sequenda *ibid.*

SACRAMENTALIA: Quæ sint, et qui eorum effectus p. 77.

SACRA SCRIPTURA: Summa ei reverentia præstanda p. 17. Ejus verba ad vana, et scurrilia non detorquenda, et violatores per Episcopos pœnis coercendi *ibid.*

SEMINARIA: Eorum Alumni accurate omnia servent, quæ de Ordinandis, et de vita, et honestate Clericorum suis locis sunt præscripta p. 235. 236. Peculiares sibi bene vivendi regulas diligentissime servent, et singulis mensibus ipsarum pars aliqua publice perlegatur p. 236. 237. Qui inter Alumnos erunt cooptandi p. 237. Excipientur, data fidejussione, ne sint Ecclesiæ detrimento *ibid.* Moderator, ut primum aliquem viderit a clericali vita abhorrentem, moneat opportune *ibid.* Si quis contumacius se gesserit, expelletur *ibid.* Cum in Ecclesia divinis vacant ad omnem modestiam sint compositi p. 238. In Sacris cæremoniis, et ritibus singulis hebdomadis erudiantur, et singulis saltem mensibus id præstet, præsertim instante singulari aliqua functione, Præfectus cæremoniarum Metropolitanæ *ibid.* Instituantur in cantu, et computo ecclesiastico, et in arte bene scribendi *ibid.* Ad exitum anni scholastici studiorum specimen dabunt *ibid.* Quæ de Seminario Bononiæ statuta sunt, eadem et pro eo, quod extat in Civitate Centi p. 238. 239.

SEPULTURA: Ecclesia sepulturæ debet esse Parochialis, nisi legitima causa aliter suadeat p. 221. Præcipuæ causæ quæ sint *ibid.* In Oratoriis sodalitatum neque sodales sepeliantur, nisi ibi pro iis sit jus, et facta electio p. 272.

Et

Digitized by Google

Et serventur Parochi jura *ibid.* Ne Clerici seculares, aut Regulares quempiam inducant ad eligendam in suis Ecclesiis sepulturam, vel jam electam non immutandam p. 221. 222. Electio sepulturæ testibus probari debet p. 222. Nullus Ecclesiæ Præses jus sepulturæ cuiquam concedat inconsulto Ordinario, sub pœna interdicti *ibid.* Defuncti corpus decenti habitu induatur, et Clerici ad rationem præscriptam in Rituali Romano p. 223. Quid agendum, si cadavera pro Anathome deposcantur *ibid. Vid. Funera.*

SEPULCRA: Absque Ordinarii concessione nova sepulcra ne condantur p. 224. Multo minus in Oratoriis sodalitatum, neque pro sodalibus p. 272. Quo in loco, et ratione, exstruenda p. 224. 225. Lapideis operculis nullæ insculpantur sacræ imagines p. 225. In Ecclesiis Monialium ne fodiantur sepulcra pro laicis absque legitima facultate *ibid.* In Parochialibus quatuor sint separata sepulcra, nec desit cœmeterium ad inferenda ossa e sepulcris eruta *ibid.* Sine Ordinarii facultate sepulcra non expurgentur *ibid. Vid. in Append.* p. 145. *et seq.*

SIMONIA: Gravissimum crimen, quibusque modis in beneficiorum procuratione admittatur p. 204. Pœnæ in Simoniacos *ibid.* Ut in beneficiis Jurispatronatus omnino evitetur, Præsentati ante institutionem juramentum præstent ad formam præscriptam p. 205. *Vid. in Append.* p. 139.

SODALITIA Clericorum: duo, alterum Bononiæ a Bened. XIV. erectum, alterum in Civitate Centi ab Emo Archiepiscopo institutum p. 130. Qui ecclesiastico Cœtui utrobique adscribi petunt, singulis Dominicis Sodalitium quisque suum frequentare tenentur *ibid.* In Parochiis Diœcesis servitio suæ Ecclesiæ addicti sub Parochi disciplina excolantur, et Sacramenta frequentent *ibid.*

Sodalitia Adolescentium multa sunt, et, ut perutilia, commendantur, et Sacerdotes, et Clerici iisdem singulari charitate operam navantes p. 273. 274. Virtutes, ad quas maxime instituti debent p. 274. Singulis festis eosdem sacris sermonibus excolere prestat, et quæ pietatis exercitia iis insinuanda *ibid.*

SPONSALIA, et sponsi: Quam frequenter illicite, et flagitiose contrahantur: eaque Parochi avertere satagant p. 141. Contracta a filiis familias, insciis, et invitis Parentibus, detestanda, et etiamsi, juramento firmata, prout de jure, irrita decernentur *ibid.* Parochis interdictum, ne talia conjugia denuncient, Ordinario inconsulto p. 142. Cooperantes, et Notarii eadem scribentes,

Digitized by Google

tes, condignis pœnis punientur *ibid.* Ne longius a sponsalibus conjugia protrahantur, nec sub conjugii ineundi prætextu turpissimi amores foveantur *ibid.* Ad evitanda violandæ fidei pericula satius est, ut in privatis tabulis inita spousalia exarentur p. 143.

Sponsi, quomodo a Parocho excipiendi, de quibus interrogandi, quid illis inculcandum sit p. 143. Cohabitantes in eodem cubiculo, vel domo, et eorum Parentes quando excommunicationem, aliasque pœnas incurrant p. 144

SUPERSTITIO, et Superstitiosi: Quam grave crimen p. 13. Cum Sacramentorum, vel sacrarum reliquiarum abusu inter reservata crimina censetur p. 121. Superstitiosi denunciandi intra 30. dies sub excommunicatione Pontifici reservata p. 14. 15.

T

TABELLÆ votivæ, seu effigies, aliæque res prætiosæ Ecclesiis oblatæ non vendantur, oppignorentur, vel destruantur sine facultate p. 217.

TABERNÆ: *Vid. Cauponæ.*

TESTAMENTA: *Vid. Ultimæ voluntates.*

TAXÆ Fori Archiepiscopalis: Jam constitutæ, et in praxim deductæ omnino observentur p. 305. Nulli liceat statuta violare, aut taxas excedere *ibid.*

TERTIARIÆ: Duplicis sunt generis, aliæ separatim in suis domibus degunt, aliæ unitim sub regula in Contubernus p. 261. Requisita, ut inter prioris generis Tertiarias aliqua ad habitum admittatur p. 261. 262. Nulla admitti potest sine examine, et adprobatione Ordinarii p. 262. Legitime admissa gaudet privilegio fori *ibid.* Parochi Jurisdictioni sunt omnino subjectæ, etiam quoad jus Sepulturæ, nisi in Ecclesia Ordinis sit communis designata *ibid.* Leges pro Tertiariis secundi generis a Benedicto XIV. statutæ novem capitibus comprehensæ p 262. 263. 264. Requisita ab Emo Paleotto, ipsiusque sanctio contra inobedientes confirmantur p. 264.

V.

VAGI, et Peregrini: non admittantur a Parochis ad contrahenda matrimonia, sine Ordinarii facultate de scripto p 147. Sacerdotes non permittantur celebrare, neque in Parochiis domicilium figere non exhibitis Dimissoriis ab Ordinario approbatis p. 104.

VI.

VICARII Foranei: Quæ sit eorum auctoritas ex patentibus Litteris cognoscant, ne fines transiliant p. 166. Leges, et edicta sive Ordinarii, sive Apostolicæ Sedis, quæ transmittentur, evulgari faciant, et evulgata observari *ibid.* Synodalia decreta custodiri, et in menstruis Comitiis perlegi *ibid.* Vigilent et inquirant, an Parochi sibi subjecti recte vivant, suisque muneribus perfungantur p. 167. Itemque super vita, et honestate Sacerdotum, et Clericorum: delinquentes moneant, et contumaces Ordinario denunciare non negligant *ibid.* Si quæ vitia in Parochiis pullulare cognoverint, simul cum Parochis revellere conentur p. 168. Quanta prudentia, et cautione in suo munere iis sit procedendum *ibid.* Jura, et causas Parochorum tueantur p. 168. 169. Vigilent super Collectoribus eleemosynarum p. 169. 286. Super bonorum administratione, oneribus Missarum, eorumque satisfactione p. 169. Quæ sit eorum potestas in Causis civilibus, et criminalibus *ibid.* Singulis annis beneficiorum prædia, et edificia invisant, adscitis, si opus sit, finitoribus p. 169. 170. Statum Ecclesiarum, et locorum piorum Ordinario exhibebunt p. 170. Facultatem dabunt Parochis, ut per triduum abesse possint, suffecto idoneo Sacerdote *ibid.* Delegati, ut præsint comitiis, in quibus a Parochianis novus Parochus sit deligendus, quid cavere, et agere debeant *ibid.* Ægrotante aliquo Parocho, aut diem obeunte quid præstare teneantur p. 171. 182. Itemque vacante beneficio simplici p. 171. Ægrotante, et decedente Vicario Foraneo, pietatis officia præstabit Parochus proximior *ibid.* Si defunctus Vicarius fuerit etiam Archipresbyter, ille Parochus cetera præstabit, ut Vicarius; sin minus Archipresbyterum moneat, ut ceteris provideat *ibid.* Vicarius Foraneus primum locum non obtineat, nisi quum vicariam facultatem exercebit *ibid.*

VISITATORES pro adimpletione onerum Missarum: ex Dignitatibus, et Canonicis Metropolitanæ eligendi, quibus in Civitate prompta, et accurata ratio reddenda sit p. 111. In Diœcesi Vicarii Foranei, aliive pro locorum opportunitate *ibid.* Ordinario rationem reddent, quum exigetur p. 176. Præsertim in conventibus, quos in votis Eminentissimi est juxta veterem consuetudinem renovare *ibid.*

ULTIMÆ voluntates: Quam religiose mandandæ sint executioni p. 288. Hæredes, et Notarii occultantes, vel quovis modo destruentes testamenta culpantur crimine Ordinario reservato *ibid.* et p. 122. Itemque differentes

post

post annum piorum legatorum adimpletionem *ibid.* Onera Missarum quoad numerum, et quoad singulas designatas loci, temporis etc. circumstantias adimpleantur p. 288. Si qua dubitatio, vel difficultas in his exoriatur, Ordinarii auctoritate erit dissolvenda p. 288. 289. Etsi liceret Missas in quavis Ecclesia celebrare, numquam tamen extra Diœcesim, inscio Ordinario, celebrentur p. 289. Regulares ne sint ultimarum voluntatum executores sine suorum Superiorum licentia *ibid.* Notarii notitiam legatorum piorum, intra mensem a die rogitus, vel aperitionis testamenti non tradentes Cancellariæ Archiepiscopali, excommunicatione illigantur Ordinario reservata *ibid.* et p. 210.

USURÆ: Vulgares quidam errores circa usuras ex Bened. XIV. eliminandi p 301. Notarii conscribentes, et proxenetæ conciliantes contractus usurarios subjiciuntur pœnis p. 302. Ejusmodi crimen longissime absit ab Ecclesiasticis *ibid.* Pecuniæ si quæ obveniant, ex Ecclesiæ lege in fructus collocandæ, in Monte Pietatis interim deponantur *ibid.* Fructus ex usuris parti restituendi: si de incerta gravioris summæ restitutione agatur, Parochi, et Confessarii Ordinario deferant p. 302. 303.

FINIS.

Digitized by Google

Venerabili ac dilectissimo Clero Bononiensi
D. A. Card. Joannettus Archiep.
Salutem in Domino.

QUo die non multo postea quam ad Ecclesiæ hujus administrationem per summam Pii VI. Pontificis Maximi benignitatem destinati aditum Nobis, viamque aperuimus ad pastoralis visitationis initium, eodem sacro videlicet Magnæ nostræ Dominæ, ac præstantissimæ Virginis, Deique Matris Mariæ in Cœlos assumptioni, atque celeberrimo ob Metropolitani Templi consecrationem ad Synodi duobus ferme ab hinc annis celebratæ promulgationem tandem accedimus. Quam tarditatem intoleranter equidem, ac dolenter diu sustinuimus, neque adhibitis licet, atque admotis stimulis vincere potuimus, ac superare: factum tamen est, favente Deo, ut sæpius renovatus dolor a celebritate hujus diei abunde compensaretur, atq. in lætitiam converteretur. Sperandum enim summopere est, ut Divina Genitrix singularis Patrona Cleri, populiq. Bononiensis eo potissimum tempore, quo tum suæ adsumptionis, et gloriæ, tum Templi consecrationis in Divinæ Majestatis obsequium memoria devotissime recolitur, Patrocinii sui nobis admirabiles fructus sit elargitura impetratis viribus, atq. auxiliis peculiaribus ad custodiendas, atque executioni fidelissime mandandas eas Constitutiones, quas communi sententia stabiliendas decrevimus.

Legem igitur, Ven. Fratres, ac Filii in Domino dilectissimi, legem accipite, in qua meditantes die ac nocte vestram operemini salutem; legem, quam vos ipsi in Spiritu Sancto congregati, non humano arbitrio, sed Christo Jesu docente, ac præordinante vobis constituistis; legem non novam, sed quam Majores nostri eodem Divinitatis instinctu et docuerunt ipsi, et observarunt, nobisque quasi hæreditatem immarcescibilem reliquerunt. Quæ res, ut jucundissima per se est, sic animos nostros inflammare vehementer debet ad eam

ex-

Digitized by Google

expansis ulnis amplectendam, ac toto corde diligendam. Quod si hoc Bononiensibus cunctis gratissimum accidere debet, præclaros certe amoris ignes excitet oportet in vobis, Ven. Fratres, qui vel dignitate ut ceteros Cleri præcellitis, sic etiam præitis virtutum exemplo, vel pastorali munere fungentes populum in iis, quæ ad æterna assequenda præmia certo conducunt, eruditis. Synodales itaque constitutiones iterum oculis perlustrate, revocate in mentem, in succum, et sanguinem, ut ita dicam, convertite, ut animo præsentes, et cordi jucundas illas habentes in omni vestra actione, atque conversatione digni videamini, quos cuncti imitentur, ac suspiciant; atque ita fiat, ut tamquam cor unum simus omnes, et uno ore honorificemus Deum, qui in nostris visceribus spiritum innovavit rectum, ut cogitaremus quæ placita illi sunt, eaque nobis essent pro lege. Nam quid accidere perniciosius posset, quid etiam turpius quam qui præcipuas tenuerunt partes, occuparuntque majora subsellia in Synodali conventu, eos si intueremur aut negligere quæ constituta sunt, aut ab illis, quod gravissimum esset, abhorrere? Sed absit, ut hæc, aut similia de præcellentiori Clero vel suspicemur. Nobis omnino persuademus primores Cleri futuros procul dubio diligentes adeo, et accuratos in promovenda exemplis, atq. exhortationibus observatione Constitutionum Synodalium, ut reliqui non solum de Clero, sed vel laici ipsi iis excitati institutis suos mores facile componant, exprimantque ad Synodi nostræ præscriptiones. Quæ quum ita sint, non est cur hac in re diutius immoremur.

Quamquam hic silentio illud præterire non possumus, quod commovet Nos maxime, et cor nostrum vehementer conturbat: nempe scimus non in hanc urbem solum, quæ tamen fuit semper custos fidelissima veritatis, sed etiam in Diœcesis partes aliquas libellos introduci præceptis Philosophiæ hujus seculi abundantes, quorum lectione, ut de illis taceam, qui eo feruntur audaciæ, ut Divinum Numen subruere iniquissime pertentent,

quo-

quorum inquam lectione, cæremoniæ ac sacri ritus ab Eccleſia, quæ profecto nihil permittit, aut probat, quod a vero Religionis ſpiritu diſſentiat, præſcripti deridentur; debitum judiciis Apoſtolicis obſequium imminuitur, ne dicam plane aboletur; filialis, ac ſincera obedientia Summo Pontifici, D. Petri Succeſſori, ac Jeſu Chriſti in terris Vicario ab fidelium animis removetur; Primatus juriſdictionis, veræque poteſtatis aut plane negatur, aut certe quammaxime deprimitur, Primatus inquam, quo Pontifex ſummus tamquam caput Corporis Eccleſiæ viſibilis, quæ una eſt, atque Catholica, eam regit, docet, atque tuetur; ornatus, cultusq. Templorum quaſi ſuperſtitioſus improbatur, aliaque multa, quibus fides ipſa impetitur, obſcuratur ejus ſplendor callide adeo inſtillantur, ut tandem error facile ebibatur, ac bene potus dilatetur. Quis dicendo complecti poterit mala, quæ in ipſo Eccleſiæ ſinu ex his libellis heu! progignuntur? Prava ejuſmodi Dogmata primum in remotis regionibus infeliciter orta utinam in Italia noſtra, nec in viciniis noſtris radices fixiſſent! Tuti ab inſidiis, ſecuri a machinationibus eſſemus. At multo aliter ſe res habet, et omnium veſtrum cognitione patet, Ven. Fratres. Nec vigilantia noſtra, nec Quæſitorum fidei ſatis eſt, ut ſeducentium hujus generis libellorum præpediatur ingreſſus in noſtram Civitatem, ac Diœceſim; nam quo minoris illi ſunt molis, eo facilius et occultantur, et aliis novitatum ſtudioſis legendi commodantur: ſicq. ſerpit cancer, potatur venenum, corrumpuntur mores, fides nutat, effræne cogitandi ſtudium acuitur, atq. ſuperba attollitur, triumphatq. Philoſophia. Et quia tam multi ſunt libelli, tamque frequentes, ut adſpecta vix luce damnari, proſcribi, igne, et aqua nequeant interdici, fit ſæpe, ut incaute ab iis etiam legantur, quibus nulla eſt facultas, quique errorem nec detegere, nec valeant evitare.

Quorſum iſta, Ven. Fratres, ac Filii dilecti? Vos, qui a ceteris fidelibus ſegregati non aliam vobis hæreditatis partem niſi Dominum conſtituiſtis, Vos, qui

in

in sortem Domini vocati sacro estis addicti Ministerio oportet meminisse, non solum vestram debere operari salutem in timore, et tremore, sed etiam in id maxime incumbere, ut a ceteris fidelibus quæ noxia sunt avertentes illos ad certam quisque vocationem suam faciendam, confirmata fide, in operibus sanctis adducatis. Vos vero potissimum, qui Parochi munere fungentes partem oneris, atque sollicitudinis nostræ vobis impositam intelligitis, rogamus, obsecramus, et obtestamur in Domino, ut diligentia summa peculiarem gregem vobis concreditum custodientes invigiletis, ne inter oves libelli hujusmodi dispergantur, ne eorum contagione ovis aliqua vitietur, ne unius, aut alterius vitium aliis, atque aliis deinceps adhærescat ovibus, ne tandem totum corrumpatur, tabescat, pereat ovile. Periculum enim vero amittendæ fidei, sine qua impossibile est placere Deo, et gravissimum est, et proxime imminet: qua amissa, ut nihil restat salutis sic omnia nobis mala sunt pertimescenda. Unum ergo, et commune consilium nostrum, communis cura, communis etiam cogitatio sit, ut abhorrentes nos a novitate adhæreamus Majorum nostrorum exemplis, qui a Romana Ecclesia, ejusque dogmatibus ne hilum quidem recesserunt, et illud sedulo curemus, ne ceteri fideles omnes ab illis venenosis libris, et insidiarum plenis, quos evomit superbia, decipiantur.

Sed jam ad rem nostram regredientes, quemadmodum Synodalia statuta non Clerum dumtaxat, sed cujusque generis fideles reliquos, omnesque cœtus respiciunt, illud confidimus futurum, ut ex eorum observatione Ecclesiæ Bononiensis augeatur splendor, et quæ bona ex Divina liberalitate nobis omnibus concessa sunt, aliis, atque uberioribus cumulentur. Confortamini itaque in Domino, Ven. Fratres, Filii desideratissimi: invocate nomen ejus, qui prope est invocantibus se, et operatur in nobis petentibus velle et perficere pro bona voluntate. Valete in Christo, atque in orationibus vestris memoriam nostri facite.

Ex Palat. Archiep. die 15. Augusti 1790.

Digitized by Google

EDICTUM

Pro publicatione, et observantia Synodalium Constitutionum.

D. ANDREAS Ordinis S. Benedicti Congregationis Camaldulensis, Miseratione Divina S. R. E. Tituli S. Pudentianæ Presbyter Card. JOANNETTUS, Bononiæ Archiepiscopus, et S. R. I. Princeps.

QUum in Synodo Diœcesana a Nobis celebrata, et per Typographum Nostrum Archiepiscopalem nuper impressa Lib. IV. Cap. XVII. *De Synodalium Constitutionum observantia* §. V. hæc habeantur: „ Ceterum quum per Edictum nos-
„ trum Ecclesiæ valvis, et consuetis Civitatis locis
„ affixum evulgata erunt statuta hæc Nostra, vim le-
„ gis obtinere volumus, omnesque contingere, et
„ universum Clerum, ne dum secularem, sed et re-
„ gularem, quoad ea, quæ ipsum attingant, nec
„ non laicos universos. Sed ne eorumdem inscitia,
„ et oblivio observantiam infirmet, et tollat, volu-
„ mus, ut ea sibi procurent Vicarii foranei, Paro-
„ chi, Monialium Confessarii, Clerici, et Sacerdo-
„ tes beneficio ecclesiastico gaudentes: Collegiatæ
„ præterea, Confraternitates, Societates omnes, quæ
„ in suis tabulariis impressa exemplaria asservabunt „. Idcirco, ut Synodalia ejusmodi Statuta sicuti omnes, non tantum de Clero, sed et reliquos fideles Nostræ jurisdictioni subjectos attingunt, ita ad omnium notitiam legitime perveniant, nec ignorantiæ prætextu ab ullo violari umquam contingat, sed prompta, et

om-

Digitized by Google

omnimoda, ut par est, iisdem obedientia ab omnibus præstetur: tenore præsentis Edicti publicamus, et notum facimus, præfatas Synodales Constitutiones penes prædictum Typographum Nostrum Archiepiscopalem prostare, illarumque observantiam, prout in iisdem præcise continetur, demandamus.

Volumus autem, ut præsens Nostrum Edictum valvis Ecclesiæ, et consuetis locis Civitatis publicetur, et affigatur; sicque publicatum, et affixum, duobus a die ejus affixionis, et publicationis elapsis mensibus, omnes, et singulos, ad quos idem spectat, perinde arctet, et afficiat, ac si unicuique personaliter intimatum fuisset. In quorum fidem etc.

Datum Bononiæ ex Nostro Archiepiscopali Palatio die 14. Mensis Augusti Ann. 1790.

D. Andreas Card. Joannettus Archiep.

Gaspar Sacchettus Curiæ Archiepiscopalis
Notarius Decanus.

Die 15. Augusti 1790. suprascriptum Edictum publicatum, et affixum fuit valvis Ecclesiæ, et consuetis locis Civitatis per me Sebastianum Soldati publicum Nuncium.

Ita idem ipse mihi retulit, confirmavitque etc.

Gaspar Sacchettus qui supra.

VA 1
1528123

Digitized by Google

Digitized by Google

180 3

Google